

Александър Дюма
Графиня дьо Монсоро

ПЪРВА ЧАСТ

Глава 1 Сватбата на Сен-Люк

През 1578 г., в последния неделен ден на Сирни заговезни, когато шумните дневни веселби по парижките улици взеха да затихват, в неотдавна построения разкошен дворец на брега на Сена, почти срещу Лувъра, за знаменитото семейство Монморанси, сродило се с кралския дом и неотстъпващо по начина на живот на принцовете, започна шумно празненство. Повод за това семейно събитие веднага след народните увеселения бе бракосъчетанието на Франсоа д'Епине дьо Сен-Люк, довереника и любимеца на крал Анри III, с Жана дьо Косе-Брисак, дъщеря на маршал дьо Косе-Брисак.

Сватбеният обяд стана в Лувъра и кралят, който даде с крайно нежелание съгласието си за този брак, се появи на празничната трапеза с никак неподобаващ за случая мрачен израз. А и облеклото му бе напълно в съответствие с вида му: тъмнокафяв костюм, същият, с който Кулего беше нарисувал на картината, изобразяваща сватбата на Жуаез. При вида на това мрачно величие, на този крал, напомнящ собствения си призрак, гостите се вцепеняваха от страх. Особено силно се свиваше сърцето на младоженката, която кралят удостояваше всеки път с поглед, пълен с неодобрение.

Навъсените обаче вежди на краля в разгара на брачния пир не бяха като че ли изненада у никого; всички знаеха, че причината се крие в една от дворцовите тайни, от които си струва да стоиш по-надалеч като от подводни рифове, защото натъкването на тях заплашва с неминуемо корабкрушение.

Едва дочакал да завърши обядът, кралят скочи рязко и всички гости бяха принудени щат не щат да последват примера му; надигнаха се дори онези, които изказваха шепнешком желанието си да продължат празничната гощавка.

Тогава Сен-Люк, след като се взря продължително в очите на жена си, за да почерпи сякаш в тях мъжество, се приближи до своя повелител:

– Ваше величество, ще благоволите ли да послушате довечера

цигулкова музика и да украсите с присъствието си бала, който искам да дам във ваша чест в двореца Монморанси?

Анри III се обърна към младоженеца със смесено чувство на гняв и досада, но Сен-Люк му се поклони така ниско, с толкова много смирение и с такава молба в гласа, че кралят омекна.

– Е, добре, господине – отвърна той, – ние ще дойдем, макар да не заслужавате ни най-малко подобно доказателство за нашата благосклонност.

Тогава бившата госпожица дьо Брисак, от този ден вече госпожа дьо Сен-Люк, почтително благодари на краля, ала Анри обърна гръб на новобрачната, без да ѝ отговори.

– С какво сте се провинили пред краля, господин дьо Сен-Люк? – попита Жана своя съпруг.

– Скъпа моя, ще ви разкажа всичко по-късно, когато буреносните облаци се разпръснат.

– А дали ще се разпръснат?

– Би трябвало – отвърна Сен-Люк.

Младоженката нямаше още навичките на законна съпруга и не се реши да настоява; тя притаи любопитството си дълбоко в сърцето и се зарече да продължи разговора при по-благоприятни обстоятелства, когато ще е в състояние да диктува своите условия на Сен-Люк, без да се страхува, че той ще ги отхвърли.

И така, когато започва историята, която искаме да разкажем на нашите читатели, в двореца Монморанси очакваха пристигането на Анри III. Но единадесет часа вече минаваше, а кралят все не идваше.

Сен-Люк бе поканил на бала всички свои приятели, а това значеше и приятели на краля. Освен това бе разпратил покани до принцовете и техните миньони¹, включително до приближените на нашия стар познат херцог д'Алансон, когото възшествието на Анри III на кралския престол бе направило херцог д'Анжу. Но херцогът не бе сметнал за нужно да се появи на сватбения обяд в Лувъра и вероятно не се канеше да присъства на сватбения бал в двореца Монморанси.

Кралят на Навара и съпругата му ги нямаше в Париж. Те, както читателят знае от предишния ни роман², се бяха спасили с бягство в Беарн и там застанаха начело на войските на хугенотите, оказали открита съпротива на краля.

1. Фаворити, необвързани още с брачни връзки. – Б. пр.

2. Авторът има предвид първата част от трилогията – романа „Кралица Марго“.

Херцог д'Анжу както винаги спадаше към недоволните, но и с нищо не издаваше това недоволство; той неизменно се стараеше да стои в задните редове и да изтиква пред себе си благородниците от своето обкръжение, неотрезвени от ужасната съдба на Ла Мол и дьо Коконас, чиято екзекуция, без съмнение, нашите читатели не са забравили.

Не ще съмнение, че привържениците на херцога и последователите на краля се намираха в състояние на несигурен мир: не по-малко от два-три пъти на месец между тях възникваха дуели и само в много редки случаи нямаше убити или поне тежко ранени.

Колкото до Екатерина Медичи, най-заветното желание на кралица-та майка се беше изпълнило – любимият ѝ син се бе възкачил на трона, който тя така много беше бленувала за него, а по-точно казано, за самата себе си; този път тя царуваше, прикрита зад името му и с целия си вид и поведение даваше да се разбере, че в този преходен свят нейните грижи са насочени единствено към здравето и към нищо друго.

Разтревожен от необещаващото нищо добро отсъствие на краля и принцовете, Сен-Люк се мъчеше да успокои тъста си, който бе огорчен до дъното на душата си от този факт. Убеден, както впрочем и целият двор, в това, че крал Анри и Сен-Люк се намират в тесни приятелски връзки, маршалът се надяваше да се сроди с един източник на благодеяния – на ви сега! – всичко излезе тъкмо обратно: дъщеря му се бе бракосъчетала с едно истинско възплъщение на кралската немилост. Сен-Люк се мъчеше как ли не да вдъхне на стареца увереност, каквато самият той не изпитваше, а неговите приятели – Можирон, Шомберг и Келюс, натруфени като пуяци, неестествено изправени във великолепните си камизоли с огромни надиплени яки, върху които главите им стояха като поставени върху блюда, само подливаха масло в огъня с шегичките и иронично поднасяните си съболезнования.

– Бога ми, бедни наш приятелю – съчувстваше на Сен-Люк Жак дьо Леви, граф дьо Келюс, – страхувам се, че този път работата ти е съвсем спукана. Кралят ти се сърди, задето пренебрегна съветите му, херцог д'Анжу пък за това, че не изрази полагаемата се почит към носа му³.

– Е, не – възрази Сен-Люк. – Грешиш, Келюс, кралят не дойде, защото замина за поклонение в Минимския манастир във Венсенската гора, а херцог д'Анжу – защото се влюбил в някаква дама, която аз, за беля, пропуснах да покая.

3. Лицето на херцог д'Анжу е било обезобразено от едра шарка и е създавало впечатлението, че има два носа. – Б. а.

– Ами! – възрази Можирон. – Не видяхме ли каква кисела физиономия имаше кралят на обяда? Човек, който е решил да тръгне с тояжката на поклонение в манастир, има кротък, благ израз на лицето. Колкото до херцог д'Анжу, нека, както твърдиш, някакви лични обстоятелства да са го възпрепятствали, но какво пречеше поне един от неговите анжуйци да беше присъствал? Огледай се наоколо – абсолютна пустота, дори самохвалкото Бюси не благоволи да се яви.

– Ах, господа – поклати съкрушен глава, маршал дьо Брисак, – как всичко това говори за изпадане в немилост! Господи боже мой! Как така негово величество се е разгневил на нашия дом, винаги толкова предан на короната?

И старият царедворец надигна скръбно ръце към небето.

Младите хора се заливаха от смях, ала тяхното весело настроение ни най-малко не успокояваше стария маршал, а само увеличаваше неговото отчаяние.

Младоженката, замислена и съсредоточена, бе измъчвана, както и баща ѝ, от същия въпрос – с какво е могъл Сен-Люк да разгневи краля?

Самият Сен-Люк, разбира се, знаеше в какво се е провинил и затова се вълнуваше повече от всички останали.

Не щеш ли, на една от вратите към залата възвестиха за пристигането на краля.

– Ах! – просия маршалът. – Сега вече от нищо не се боя; за да бъда напълно щастлив, остава да чуя за пристигането и на херцог д'Анжу.

– А мен – измърмори Сен-Люк – присъствието на краля ме плаши повече от отсъствието му; той не идва току-така, сигурно иска да ми изиграе лош номер. Херцог д'Анжу е намерил за нужно да не дойде по същата причина.

Тези невесели мисли не попречиха на Сен-Люк да се втурне срещу своя повелител, който най-после се беше разделил с мрачната си кафява дреха и се появи в залата в трепет на пера, блясък на коприна и сияние на брилянти.

В същия миг, когато на една от вратите се появи Анри III, на противоположната врата изникна един друг крал Анри III – пълно подобие на първия, точно така облечен, обут, вчесан, накъдрен, напудрен и изчервен. И придворните, спуснали се до един към първия крал, изведнъж се спряха като вълна, срещнала по пътя си препречващ я мост и, обърнати сякаш от водовъртеж, се устремиха към другата врата, откъдето се беше появил кралският двойник.

Пред очите на Анри III се замяркаха зяпнали уста, бягащи погледи,

фигури, изпълняващи пируети на един крак.

– Какво означава всичко това, господа? – попита кралят.

В отговор последва гръмогласен смях.

Кралят, избухлив по натура и най-малко склонен към кротост особено в тази минута, се намръщи, но точно тогава от навалищата на гостите се отдели Сен-Люк и се приближи до него.

– Ваше величество, там е Шико, вашият шут. Облякъл се е също като вас и сега подава ръка на дамите за целувка.

Анри III се разсмя. Шико се ползуваше при двора на последния Валоа със свобода, с каквато бе удостоен тридесет години преди него Трибуле при двора на Франсоа I и каквато щеше да бъде предоставена четиридесет години по-късно на Ланжели при двора на крал Луи XIII.

Работата е там, че Шико бе необикновен шут. Преди да го нарекат Шико, той се наричаше дьо Шико. Обикновен гасконски благородник, той не само бе дръзнал да встъпи в любовна конкуренция с херцог д'Майен, но и бе взел връх над този принц от кралско потекло, заради което, както се говореше, херцогът решил да се разправи с него и Шико бил принуден да търси убежище при Анри III. За покровителството, оказано му от приемника на Шарл IX, той се разплащаше с това, че говореше на краля истината, колкото и горчива да беше тя.

– Не мислите ли, уважаеми Шико – обърна се Анри към него, – че двама крале на един бал са твърде голяма чест за домакина?

– Ако смяташ така, позволи ми тогава да изиграя ролята на краля според умениято си, а самият ти се опитай да се представиш за херцог д'Анжу. Току-виж, че те приели за него и тогава ще можеш да чуеш нещо любопитно, а и да разбереш какво замисля твоето братле или поне с какво е заангажиран в момента.

– А и наистина моят брат, херцог д'Анжу, отсъствава – забеляза кралят с явно неудоволствие.

– Още една причина да го замениш. Решено – аз ще бъда Анри, а ти – Франсоа. Аз ще царувам, а ти – ще танцуваш. Аз ще прибягна до целия комплект от преструвки, подобаващи на кралското величие, а ти ще се поразвлечеш малко, бедни мой кралю.

Кралят спря погледа си на Сен-Люк.

– Прав си, Шико. Аз ще се заема с танците – каза той.

„Колко съм се заблуждавал с опасенията си от кралския гняв – помисли си маршал дьо Брисак. – Тъкмо обратното, кралят е в рядко добро настроение.“

И той се засуети, като обсипваше безразборно с комплименти

наляво и надясно всички гости, и най-важното, без да забравя да похвали и себе си за това, че е успял да намери за дъщеря си съпруг, толкова щедро отрупан с благосклонностите на негово величество.

През това време Сен-Люк се приближи до жена си. Жана дьо Брисак не беше от най-големите хубавици, ала притежаваше прелестни черни оченца, белоснежни зъбки, ослепителен цвят на лицето, тоест всичко онова, което взето заедно е прието да се нарича очарователна външност.

– Съпруге – обърна се тя към Сен-Люк, преследвана все от същата мисъл, – обяснете ми какво иска кралят от мен? Откакто се появи, не е престанал да ми се усмихва.

– Но когато се връщахме от обяда, вие говорехте съвсем друго, мила Жана. Тогава неговият поглед ви плашеше.

– Тогава негово величество беше в лошо настроение – каза младата жена, – а този път...

– Този път е още по-лошо – прекъсна я Сен-Люк. – Кралят се смее, без да разтваря устни. Бих предпочел да видя зъбите му. Жана, горкичката ми, кралят ни крои някакъв подъл сюрприз. О, не ме гледайте така нежно, моля ви, по-добре ми обърнете гръб! Впрочем при нас тъкмо навреме се приближава Можирон. Задръжте го около себе си, прикоткайте го, по-ухажвайте го.

– Давате ми доста съмнителен съвет, съпруге – усмихна се Жана, – ако реша да го последвам, могат да си помислят...

– Ах! – въздъхна Сен-Люк. – Да мислят каквото си щат, толкова по-добре.

И той обърна гръб на своята донемайкъде изненадана съпруга, и отиде да угажда на Шико, който се престараваше да важничи, за да изобрази краля, като предизвикваше с гримасите си всеобщ смях.

През това време Анри, освободен от кралското си величие, танцуваше, но без да изпуска изпод око Сен-Люк: ту ще го повика при себе си, за да му предаде шукналата в главата му духовитост, която всеки път, независимо дали му се беше удала или не, предизвикваше у младоженеца пристъп на гръмогласен смях, ту го черпеше от своята бонбоньерка със захаросани бадеми и плодове, намирани от Сен-Люк неизменно за превъзходни. Стига само Сен-Люк да се отлъчеше за минутка от залата, където беше кралят, макар с намерение само да приветства гостите в другите зали, и Анри тутакси изпращаше след него някого от своите сродници или придворни, и младоженецът се връщаше сияещо усмихнат при своя повелител, а кралят с появата на своя любимец изпадаше в превъзходно настроение.

Внезапно до кралските уши достигна толкова силен шум, че той не можеше да бъде заглушен от общата бъркотия на звуците.

– Я виж! – каза Анри. – Не е ли това гласът на Шико? Чуваш ли, Сен-Люк? Кралят е дал воля на гнева си.

– Да, господарю – отзова се Сен-Люк, без да дава вид, че е схванал намека, съдържаш се в тези думи, – като че ли се кара на някого.

– Идете да разберете какво се е случило – разпореди се кралят – и незабавно ми доложете.

Сен-Люк се отправи да изпълни заповедта. И наистина, Шико креснеше високо, като в подражание на краля изговаряше думите гъгнуво:

– Издал съм сума ти укази срещу разточителството. Ако не са ви достатъчни, ще издам още и още и ще ги умножавам дотогава, докато не окажат своето въздействие. Ако не са достатъчно добри, поне да бъдат много. Кълна се в рогата на Велзевул, моя братовчед, шест пажове, господин дьо Бюси, е прекалено.

И Шико изду бузи и широко се разкрачи с ръце на хълбоците, с което придоби пълно сходство с краля.

Върналият се Сен-Люк бе вече готов да отговори, когато в този миг тълпата се разтвори и откри пред погледите им шестима пажове, облечени с камизоли от златен бродат и обкичени с наниз; върху гърдите на всеки паж сияеше с всички цветове на дъгата гербът на неговия повелител, извезан със скъпоценни камъни. След пажовете пристъпваше красив младеж с високо вдигната горда глава и презрително надигната горна устна, който хвърляше надменни погледи на всички страни. Семплата му дреха от черно кадифе контрастираше рязко с богатите костюми на пажовете.

– Бюси! – разнесоха се гласове. – Бюси д'Амбоаз!

И тълпата, втурнала се срещу новопристигналия, чиято поява бе предизвикала в залата такава суматоха, се отдръпна встрани, за да може той да мине.

Можирон, Шомберг и Келюс обкръжиха краля, за да го защитят сякаш от някаква опасност.

– Ама че работа, слугата е тук, а господаря му го няма – каза Можирон с намек за неочакваната поява на Бюси и отсъствието на херцог д'Анжу, към чиято свита принадлежеше последният.

– Да почакаме – забеляза Келюс, – пред слугата вървят собствените му слуги, така че и главният господар може да се появи след господаря на шестимата първи слуги.

– Тук има върху какво да се замислиш, Сен-Люк – намеси се и

Шомберг, най-младият, а поради това и най-дръзкият миньон на крал Анри. – Не обърна ли внимание, че господин дьо Бюси не е твърде вежлив с тебе? Погледни – той е с черен камизол. По дяволите! Нима това е облекло за сватбен бал?

– Не – съгласи се и Келюс, – това е траурна премяна за погребален случай.

– Не е ли решил да благоволи да присъства на собственото си погребение? – измърмори Анри.

– И въпреки това, Сен-Люк – каза Можирон, – херцог д'Анжу не се появи след Бюси. Нима и тук си изпаднал в немилост?

Това многозначително „и тук“ прободе младоженеца право в сърцето.

– А защо всъщност трябва да се появи след Бюси? – взе да разсъждава Келюс. – Не помните ли: когато негово величество оказа чест на господин дьо Бюси и го запита няма ли да пожелае да принадлежи към хората на краля, Бюси му отговори, че вече принадлежи към дома на Клермоните и не изпитва необходимостта да принадлежи още на някого, както и че напълно го задоволява възможността да бъде господар на самия себе си, понеже е сигурен, че собствената му персона е най-добрият принц от всички принцове на света.

Кралят свъси вежди и захапа мустак.

– И въпреки това – каза Можирон, – както ми се струва, все пак Бюси е постъпил в свитата на херцог д'Анжу.

– Че какво толкова – флегматично възрази Келюс, – просто е сметнал, че херцогът е малко по-силен от нашия крал.

Тази забележка засегна дълбоко Анри, който цял живот мразеше по братски д'Анжу. Ето защо, макар кралят да не произнесе нито дума, всички можаха да видят как побледня.

– Хайде, господа – помъчи се да укроти разгарящите се страсти треперещият от вълнение Сен-Люк, – пощадете поне от малко гостите ми. Не ми разваляйте сватбата.

Изглежда, тази молба насочи мислите на Анри в друга посока.

– Наистина, да не разваляме на Сен-Люк деня на неговата сватба, господа – каза той и взе да навива мустака си с лукав израз на лицето, който не остана незабелязан за бедния младоженец.

– Та какво излиза – възкликна Шомберг, – че Бюси днес е в съюз с хората на Брисак, така ли?

– Това пък откъде ти хрумна? – учуди се Можирон.

– Оттам, че Сен-Люк се застъпва горещо за него. По дяволите! В

този презрян свят всеки може да се застъпи единствено само за себе си. Няма да сгреша, ако кажа, че у нас всеки защитава само своите близки, съюзници и приятели.

– Господа – възрази Сен-Люк, – господин дьо Бюси не ми е нито съюзник, нито приятел, нито роднина: той е мой гост.

При тези думи кралят хвърли злобен поглед към говорещия.

– И освен това – побърза да поправи грешката си нещастният Сен-Люк, сразен от кралския поглед – аз ни най-малко не се каня да го защитавам.

Бюси е шестимата пажове пред себе си се приближаваше с достойнство към краля с намерението да го приветства, но в този миг Шико, недопускащ никой да бъде предпочетен вместо него, закрещя:

– Ей, ти, там! Бюси! Бюси д'Амбоаз! Луи дьо Клермон! Граф дьо Бюси! Май няма да се спреш, докато не изредят всичките ти титли. Толкова ли не виждаш къде е истинският Анри, нима не можеш да различиш краля от глупака? Този, към когото така важно си се насочил, е Шико, моят глупак, моят шут. Понякога му щукват такива идиотщини, че направо да си умреш от смях.

Бюси обаче невъзмутимо продължаваше пътя си и, вече изравнил се с Анри, искаше да му се поклони, ала кралят каза:

– Не чухте ли, господин дьо Бюси! Викат ви.

И под оглушителния смях на миньоните обърна гръб на младия човек.

Бюси почервеня от гняв, но мигом се овладя. Той си даде вид, че уж приема сериозно думите на краля и, сякаш недочул подмятанията на Келюс, Шомберг и Можирон и не видял наглите им усмивки, се обърна към Шико.

– Простете ми, ваше величество – каза той. – Някои крале толкова много приличат на шутове, че никак не е трудно да се объркаш. Надявам се, ще ме извините, че приех вашия шут за краля.

– Какво, какво? – протегна шия Анри, извърнат по посока на Бюси. – Какво каза той?

– Нищо, ваше величество – побърза да се намеси Сен-Люк, на когото, изглежда, небесата бяха поверили цялата вечер да бъде миротворец, – нищо, абсолютно нищо особено.

– Не, метр Бюси – изрече Шико, надигнал се на пръсти и издул бузи, както правеше това кралят, когато желаше да си придаде величествен вид, – вашето поведение е непростително.

– Моля да ме извините, ваше величество – смирено молеше Бюси, –

бях се замислил.

– За какво? Дали не за своите пажове, господине? – раздразнено го попита Шико. – Да, тези хлапета ще ви разорят и, кълна се в Господа Бога, вие явно посягате на нашите кралски прерогативи.

– Но по какъв начин? – почтително се осведоми Бюси; той разбираше, че след като бе позволил на шута си да заеме мястото му, кралят поставя самия себе си в смешно положение. – Моля ваше величество да ми обясни и в случай, че действително съм допуснал грешка, какво пък, ще си я призная с пълно смирение.

– Натруфили сте в сърма и злато тая сбирщина – Шико посочи с пръст пажовете, – а вие, вие – дворянин, полковник, потомък на рода Клермон, почти принц, най-сетне, се появявате на бала с просто черно кадифе.

– Ваше величество – високо каза Бюси, обърнал се към фаворитите на краля, – след като днес сбирщината се труфи като принцове, добрият вкус изисква от принцовете да се обличат като сбирщина.

И той върна на младите фаворити, потънали в блясъка на скъпоценностите си, не по-малко презрителна усмивка от онези, с които те го бяха удостоили минута преди това.

Анри погледна своите побледнели от ярост любимци, които сякаш при една само негова дума бяха готови да се нахвърлят върху дьо Бюси. Келюс, който повече от останалите имаше зъб на Бюси и отдавна би потърсил разправа с него, ако кралят не му бе забранил това, постави ръка върху дръжката на шпагата си.

– Не намекувате ли с това за мен и моите хора?! – възкликна Шико. Узурпирал мястото на краля, той произнесе тези думи, които би подобавало да произнесе Анри.

При това шутът застана във високомерната героична поза на капитан Матамор⁴ и бе толкова смешен, че половината от залата прихна от смях. Другата половина мълчеше по твърде простата причина, че се смееха тъкмо на нея.

Предусетили назряващото спречкване, тримата приятели на Бюси го заобиколиха. Това бяха Шарл Балзак д'Антраге – по-известен под името Антраге, Франсоа д'Оди, виконт дьо Рибейрак и Ливаро.

При вида на тази подготовка за враждебни действия Сен-Люк се досети, че Бюси е дошъл по поръчение на херцога с цел да направи скандал или да предизвика някого. При тази мисъл Сен-Люк трепна,

4. Комедиен персонаж в испанския театър, надут самохвалко. – Б. пр.

почувства се притиснат между двата могъщи и разпалени от гняв противници, избрали неговия дом за полесражение.

Нещастният младоженец се втурна към Келюс, чийто възбуден вид се хвърляше в очите на всички, сложи ръка върху пръстите му, стискащи дръжката на шпагата, и се обърна към него с гореща молба:

– За бога, приятелю, потърпи. Нашият час още не е настъпил.

– Проклятие! Потърпи ти сам, ако можеш! – закрещя Келюс. – Плесницата на този нахал не може да те засегне по-малко от мен. Който оскърби един от нас, оскърбява всички ни, а който оскърбява всички ни, оскърбява краля.

– Келюс, Келюс – настояваше Сен-Люк, – помисли за херцог д'Анжу, нали той стои зад гърба на Бюси. Вярно, че го няма тук, но толкова по-предпазливи трябва да бъдем – невидим, той е много по-опасен. Надявам се, няма да ме подозреш в това, че за мен е страшен слугата, а не господарят му?

– По дяволите! Кой може да бъде страшен за хората на френския крал? Ако се натъкнем на опасност, докато се сражаваме за краля, той ще съумее да ни защити.

– Тебе – да, но не и мен – жално каза Сен-Люк.

– Ах, да му се не види макар! И за какъв дявол ти щукна да се жешиш?! Нима не знаеше как кралят ревнува своите приятели?

„Дадено – помисли си Сен-Люк, – щом като всеки се грижи сам за себе си, и ние няма да се забравим. Искам спокойствие поне първите две седмици след сватбата, а за това ми трябва да предразположа херцог д'Анжу.“

И с тези мисли той остави Келюс и се запъти към Бюси.

Бюси стоеше с гордо вдигната глава и обгръщаше с поглед присъстващите. Беше наострил уши в очакване някой да отвърне дръзко на хвърлените от него оскърбления. Но никой не го поглеждаше, всички упорито мълчаха: едни се опасяваха да не предизвикат неодобрението на краля, други – неодобрението на Бюси.

Последният, забелязал приближаващия се към него Сен-Люк, реши, че най-после е постигнал своето.

– Господине – обърна се той към домакина, – предполагам, че желаете да поговорите с мен, и сигурно дължа тази чест на думите, които току-що произнесох?

– Думите, които току-що сте произнесли ли? – с най-простодушен вид повтори Сен-Люк. – А какво всъщност сте произнесли? Нищо не съм чул, уверявам ви. Просто ви видях и се зарадвах, че ще имам

удоволствието да приветствам един толкова висок гост и да му благодаря за честта, оказана на моя дом.

Бюси бе необикновен човек във всяко отношение: смел до безразсъдство и същевременно образован, остроумен и прекрасно възпитан. Убеден в несъмнената храброст на Сен-Люк, той разбра, че дългът на гостоприемството е удържал в него връх над деликатността на придворния. На всеки друг Бюси не би се поколебал да повтори дума по дума казаната от него фраза, тоест да хвърли предизвикателство в лицето му, но, обезоръжен от дружелюбието на Сен-Люк, той се поклони учтиво и произнесе няколко любезности.

– Охо! – каза Анри, забелязал, че Сен-Люк разговаря с Бюси. – Струва ми се, че моето петле е прокукуригало вече на капитана. Правилно е постъпил, но аз не искам да го убиват. Идете, Келюс, и разберете каква е работата. Впрочем, не, вие сте с твърде горещ нрав. По-добре идете вие, Можирон.

– Какво каза на това конте? – попита кралят, когато Сен-Люк се върна.

– Аз ли, ваше величество?

– Да, ти.

– Пожелал му добро прекарване на вечерта.

– Виж ти! И нищо повече? – сърдито измърмори кралят.

Сен-Люк усети, че е направил погрешна стъпка.

– Пожелал му добро прекарване на вечерта – продължи той, – а после му казах, че утре ще имам удоволствието да му пожелаю добро утро.

– Добре. А аз едва не се усъмних в твоята смелост, юнако.

– Но, ваше кралско величество, окажете ми милостта това да си останем между нас – с подчертано тих глас помоли Сен-Люк.

– Дявол да го вземе! Разбира се, че нямам намерение да ти преча. Добре би било да ме избавиш от него, без ти сам да пострадаш от това.

Миньоните си размениха бързи погледи, но Анри III не даде вид, че е забелязал това.

– Защото в края на краищата – продължи той, – този нахал стана съвсем непоносим.

– Да, да – каза Сен-Люк. – Но бъдете спокойни, ваше величество, рано или късно той ще си намери майстора.

– Хм – недоверчиво поклати глава кралят, – той владее шпагата до съвършенство. Добре би било да го ухапе бясно куче. Тогава ще може да се отървем от него без никакви трудности.

И той погледна накриво Бюси, който се разхождаше, придружен от тримата си приятели, като избутваше или осмиваше всички, които смяташе за врагове на херцог д'Анжу – от само себе си се разбираше, че тези хора бяха привърженици на краля.

– По дяволите – закрещя Шико, – не смеете да обиждате моите любимци, метр Бюси, че иначе, нищо че съм крал, ще развъртя шпагата си не по-зле от който и да е шут.

– Ах, мошеник – измърмори Анри, – честна дума, той е прав.

– Ако Шико не престане със своите шегички в същия дух, ще го напердаша, ваше величество – каза Можирон.

– Не се пъхай, където не ти е работа, Можирон. Шико е благородник и много чувствителен по отношение на честта си. Още повече че най-малко той заслужава пердаха, тук има къде по-дръзки от него.

Този път намекът беше ясен; Келюс направи знак на д'О и д'Епернон, които се подвизаваха в другите ъгли на залата и не бяха свидетели на държанието на Бюси.

– Господа – започна Келюс, след като отведе приятелите си встрани, – нека се посъветваме. А ти, Сен-Люк, иди по-добре да занимаваш краля. Продължавай ролята си на миротворец, ти се справяш отлично с нея.

Сен-Люк счете предложението за разумно и се върна при краля, който спореше горещо с Шико за нещо.

Келюс се отдели с четиримата фаворити в прозоречната ниша.

– Хайде да чуем сега за какво ни събра – каза д'Епернон. – Тъкмо ухажвах усилено жената на Жуаез и мисли му, ако не ни съобщиш нещо наистина важно.

– Искам да ви предупредя, господа – обърна се Келюс към другарите си, – че веднага след бала аз тръгвам на лов.

– Отлично – каза д'О, – и за какъв дивеч?

– За глиган.

– Откъде ти шукна пък това? Да ловуваш в този кучешки студ! И за какъв дявол? Да те изгърбушат в някои шубраци.

– И така да е! Все едно отивам.

– Самичък?

– Не, с Можирон и Шомберг, ще ловуваме за краля.

– Аа! Ясно – в един глас казаха Можирон и Шомберг.

– Кралят изяви желание да види утре на обедната си трапеза глиганска глава.

– С обърната яка по италиански – намекна Можирон за простата

обърната яка, която носеше Бюси за разлика от пицните яки на фаворитите.

– Разбрано – каза д'Епернон. – Става. Аз също се включвам.

– Но какво е станало? – запита д'О. – Обяснете ми, аз все още нищо не разбирам.

– Ами че огледай се наоколо, миличък.

– Е, огледах се, и какво?

– Толкова ли не забелязваш нахала, който ти се смее в лицето?

– Бюси ли имаш предвид?

– Позна. А не ти ли се струва, че това е глиганът, чиято глава би зарадвала краля?

– Ти смяташ, че кралят... – започна д'О.

– Абсолютно сигурен съм – прекъсна го Келюс.

– Тогава идвам и аз на лов! Но как ще действаме?

– Ще поставим засада. Така е най-сигурно.

Бюси забеляза отдалеч, че миньоните се съвещават за нещо и не се съмняваше, че става дума за него. Той се отправи към своите противници, като пътьом си разменяше шегички с приятелите.

– Обърни внимание, Антраге, погледни, Рибейрак, как те са се пръснали там на двойки. Това е просто трогателно. Могат да минат за Евриал с Ние, за Дамон с Питий, за Кастор с... Но почакай, къде се е дянал Полукс?

– Полукс се ожени – отвърна Антраге – и нашият Кастор остана соло.

– С какво са заети там, според вас? – високо попита Бюси и дръзко разарглежда фаворитите.

– Бас държа – каза Рибейрак, – че изобретяват в момента нова кола за яките си.

– Не, господа – усмихна се Келюс, – уговаряме се да ходим на лов.

– Шегувате се, сеньор Купидо – възрази Бюси. – Времето е твърде студено за ловуване. Цялата ви кожа ще се напука.

– Не се тревожете, господине – в същия тон му отвърна Можирон, – имаме си топли ръкавици, а и камизолите ни са с кожени подплати.

– Е, тогава съм спокоен – отстъпи Бюси. – И кога се каните да тръгнете?

– Може би още тази нощ – отвърна Шомберг.

– Без „може би“. Непременно тази нощ – поправи го Можирон.

– В такъв случай съм длъжен да предупредя краля – заяви Бюси. – Какво ще каже негово величество, ако утре при сутрешния му тоалет

всички негови любимци вземат да смъркат, кихат и кашлят?

– Не се трудете напразно, господине – каза Келюс, – негово величество знае, че се каним да ходим на лов.

– За чучулиги, нали? – насмешливо се заинтересува Бюси, като влагаше в гласа си колкото се може по-презрителни нотки.

– Не, господине – каза Келюс. – Не за чучулиги, а за глиган. На всяка цена трябва да доставим главата му.

– А звярът?

– Вече е вдигнат.

– Но трябва още да се знае, откъде ще мине – каза Ливаро.

– Оставете на нас да разумаем това – успокои го д'О. – Не желаете ли да дойдете с нас, господин дьо Бюси?

– Не, откровено казано съм зает. Утре трябва да бъда у херцог д'Анжу на приема на граф дьо Монсоро, за когото, както навярно сте чули, херцогът е издействал длъжност на главен ловчия.

– Поне тази нощ? – попита Келюс.

– Съжалявам, но и тази нощ съм зает. Имам среща в един тайнствен дом в предградието на Сент-Антоан.

– Я гледай! – възкликна д'Епернон. – Нима кралица Марго се е върнала инкогнито в Париж? Ако се вярва на слуховете, вие, господин дьо Бюси, сте наследили дьо Ла Мол.

– Няма да взема да отричам, но преди известно време се отказах от това наследство и този път става дума за съвсем друга особа.

– И тази особа ви чака в някоя уличка в предградието на Сент-Антоан? – попита д'О.

– Именно. И дори искам да се обърна към вас за съвет, господин дьо Келюс.

– Ще бъда щастлив да ви услужа. Макар и да не принадлежа към съдийското съсловие, все пак се гордея, че на никого още не съм давал лоши съвети, особено пък на приятелите си.

– Разправят, че нощем парижките улици не са безопасни, а предградието Сент-Антоан е една доста уединена част от града. По какъв път ще ме посъветвате да мина?

– По дяволите! – каза Келюс. – Лувърският салджия ще трябва да ни чака цялата нощ до сутринта, затова на ваше място, господине, аз бих се възползвал от малкия сал при Пре-о-Клерк, с който ще се спусна надолу по реката до ъгловата кула, след това бих тръгнал по крайбрежната улица до Гран-Шатле и по-нататък по улица Тиксерандери бих се добрал до Сент-Антоанското предградие. И ако ви се удаде да стигнете

до края на улица Сент-Антоан и без никакви преめждия да отминете Турнелския дворец, вероятно ще можете да почукате жив и невредим в двора на вашия тайнствен дом.

– Благодаря за толкова подробното описание на пътя. И така, вие казахте: салът при Пре-о-Клерк, ъгловата кула, крайбрежната до Гран-Шатле, улица Тиксерандери, след това улица Сент-Антоан. Бъдете сигурни – няма да се отклони от този път – обеща Бюси.

И като се поклони на петимата фаворити, той си тръгна, обърнал се нарочно високо към Балзак д'Антраге:

– С този народ буквално няма какво да си кажем, Антраге. Да се махаме отгук.

Ливаро и Рибейрак последваха със смях Бюси и д'Антраге; на излизане цялата тази компания се обръщаше няколко пъти назад, сякаш за да одумва фаворитите.

Миньоните запазваха спокойствие. Изглежда, бяха решили да не обръщат внимание на нищо.

Когато Бюси влезе в последната гостна, където се намираше госпожа дьо Сен-Люк, която нито за минутка не изпускаше от очи своя съпруг, самият младоженец изгледа многозначително напускащия дома му фаворит на херцог д'Анжу. Жана с чисто женска проникателност мигом всичко разбра: тя догони Бюси и му прегради пътя.

– О, господин дьо Бюси – каза тя, – всички говорят само за вашия последен сонет. Твърдят, че той...

– Осмива краля ли? – попита Бюси.

– Не, прославя кралицата. Ах, умолявам ви, прочетете ми го.

– На драго сърце, госпожо – каза Бюси.

Той предложи ръка на младоженката и, без да спира да върви, започна да ѝ декламира своя сонет.

През това време Сен-Люк незабелязано се приближи до миньоните, които слушаха Келюс.

– По такива белези звярът лесно може да се проследи. И така, решено: ъгълът на Тур нелекия дворец, около Сент-Антоанските порти, срещу двореца Сен-Пол.

– Да взимаме ли лакеи със себе си? – попита д'Епернон.

– В никакъв случай, Ногаре, в никакъв случай – възрази Келюс, – ние тръгваме сами, единствено само ние ще знаем нашата тайна, ще изпълним дълга си със собствените си ръце. Аз не понасям Бюси, но бих се чувствал опозорен, ако тоягата на лакей се докосне до него. Бюси е благородник от главата до петите.

– И шестимата ли ще излезем едновременно? – осведоми се Можирон.

– Петимата, искаш да кажеш, а не шестимата – поправи го Сен-Люк.

– Ах да, ти си младоженец. А ние все още по стар навик те броим за ерген! – възкликна Шомберг.

– Сен-Люк е прав – намеси се д'О, – нека остане, бедният, поне в първата брачна нощ с жена си.

– Грешите, господа – каза Сен-Люк. – Жена ми безусловно заслужава да остана с нея, но не тя ме задържа, а кралят.

– Наистина ли кралят?

– Да, кралят. Негово величество изказа желание да го придружа до Лувъра.

Младежите погледнаха Сен-Люк с усмивка, която нашият младоженец напразно се мъчеше да изтълкува.

– Какво още ти трябва? – каза Келюс. – Кралят изпитва към теб толкова необикновена дружба, че не може да направи една крачка без теб.

– Още повече че ще се справим отлично и без Сен-Люк – добави Шомберг. – Да оставим нашия приятел на грижите на краля и на съпругата му.

– Хм, но нали сме тръгнали на лов за едър дивеч – усъмни се д'Епернон.

– Ами! – безгрижно възкликна Келюс. – Нека само ми го изкарат отпред и да ми дадат копие, всичко останало поемам върху себе си.

В този миг те дочуха краля да вика Сен-Люк.

– Господа – каза младоженецът, – чувате, че кралят ме вика. Наслука и до нова среща.

И Сен-Люк напусна компанията на своите приятели, ала вместо да побърза при краля, мина край все още изправените в шпалир покрай стените зрители и спрели за почивка танцьори и дотича до вратата, за дръжката на която Бюси се беше вече хванал, задържан от младоженката, която правеше всичко по силите си, за да забави заминаването на госта.

– А! Лека нощ, господин дьо Сен-Люк – каза Бюси. – Но какво има? Защо имате такъв разтревожен вид? Нима и вие сте решили да се присъедините към ловната дружина, която се събира тук? Такова решение прави чест на вашето мъжество, но не на вашата галантност.

– Господине – отвърна Сен-Люк, – видът ми е разтревожен, защото

се страхувах, че ще ви изпусна.

– Наистина ли?

– Страхувах се да не си отидете. Мила Жана, предайте на вашия баща молбата ми да задържи краля. Необходимо ми е да предам на господин Бюси две думи на четири очи.

Жана побърза да изпълни това поръчение. Тя нищо не разбираше от всички тези неотложни работи, но покорно се подчиняваше на волята на своя мъж, тъй като чувстваше, че става дума за нещо много важно.

– Та какво искате да ми кажете, господин дьо Сен-Люк? – осведоми се Бюси.

– Искам да ви кажа, господине, че парижките улици днес са опасни и ако имате някаква среща тази вечер, по-добре ще бъде да я отложите за утре, но ако все пак попаднете в района на Бастилията, гледайте да избегнете Турнелския дворец: там има едно кътче, в което могат да се скрият няколко души. Това е всичко, което исках да ви предам, господин Бюси. Не си въобразявам, че мога да уплаша човек, подобен на вас, боже опази, но помислете добре.

В тази минута по цялата зала се разнесе жалният вопъл на Шико:

– Сен-Люк, мой малък Сен-Люк! Какво става с теб? Защо се криеш? Не виждаш ли, че те чакам и че без теб не искам да се върна в Лувъра?

– Тук съм, ваше величество! – викна му в отговор Сен-Люк и се спусна натам.

Редом с Шико стоеше Анри III; пажът му подаваше вече тежката хермелинова наметка, друг паж държеше пригответени дълги – до лактите – ръкавици, а трети – кадифена маска с атлазена подплата.

– Ваше величество – обърна се Сен-Люк едновременно към двамата Анри. – Ще имам честта да ви съпровождам с факел до носилката.

– Не – отвърна кралят. – Шико не е в същата посока. Тези безделници, твоите приятели, хукнаха да празнуват Сирните заговезни и ме оставиха да се връщам самичък в Лувъра. Аз се надях на тях, а те безбожно ме подведоха. Сега трябва да ти е ясно – не ще допуснеш твоят крал да пътува самичък. Като солиден и вече женен мъж, на теб ти подобава да ме предадеш в ръцете на кралицата. Да тръгваме, приятелю, да тръгваме! Ей! Коня на господин Сен-Люк. Впрочем, не, защо ти е кон, моята носилка е достатъчно широка, за да се намери място и за двама ни.

Жана дьо Брисак не пропусна нито звук от този разговор. Тя искаше да заговори, да каже на Сен-Люк поне една дума, да предупреди

баща си, че кралят отвежда съпруга ѝ, но Сен-Люк ѝ заповяда с пръст на устата да мълчи и кротува.

„Дявол да го вземе! – каза си Сен-Люк. – След като помогнах на Франсоа д'Анжу, не ще допусна да се скарам с Анри Валоа.“

– Ваше величество – продължи той вече на всеослушание, – аз съм готов. Толкова съм предан на ваше величество, че ще ви последвам при първия повик макар и накрай света.

Настъпи отчаяна суматоха, безброй церемонни приклякания и поклони, и изведнъж всичко едновременно се прекрати, настъпи мъртва тишина – придворните искаха да чуят какво ще каже кралят на Жана дьо Брисак и на нейния баща при сбогуването. Кралят се прости с младата жена и с маршала с най-любезни милостиви излияния.

След това конете цвилеха и тъпчеха с копита в двора и във витражите се отразяваха червените отблясъци на факлите. Най-сетне всички придворни на френското кралство и всички сватбени гости, кои със смях, кои треперещи от студ, изчезнаха в нощната мъгла.

Остана само с прислужниците си, Жана се прибра в спалнята си и застана на колене пред иконата на особено почитания от нея светец. После освободи прислужничките и се разпореда да поднесат на мъжа ѝ, когато се върне, лека вечеря.

Маршал дьо Брисак прояви още по-голяма грижа за своя зет: изпрати шест копиеносци да изчакат пред Лувъра Сен-Люк и да го съпровождат до дома. Но два часа по-късно един от копиеносците се върна и предаде на маршала, че в Лувъра всички входове са затворени и при затварянето на последните порти началникът на караула казал:

– Не стърчете напразно тук, тази нощ никой повече няма да излезе от Лувъра. Негово величество се прибра в покоите си и всички спят.

Маршалът предаде това известие на дъщеря си, която сподели, че е много разтревожена, не може да заспи и смята да дочака будна своя съпруг.

Глава 2

От която следва, че в дома влиза не винаги този,
който отваря вратата

В ония времена Сент-Антоанските порти представляваха един вид зидан свод, напомнящ арката над портите Сен-Дени или Сен-Мартен в

съвременния Париж. От лявата им страна прилепваха плътно някакви постройките, достигащи в другия си край до Бастилията и свързващи сякаш Сент-Антоанските порти със старата крепост. Надясно от портите и до Бретонския дворец се простираше обширно, мрачно и мръсно незастроено място. Ако през деня на него все още можеше да се срещне минувач, с настъпването на тъмнината всяко движение тук затихваше, защото в ония времена улиците нощно време се превръщаха в разбойнически вертепи, а нощните стражи бяха рядкост. Закъснелите пешеходци плахо се промъкваха покрай стените на крепостта, по-близо до часовия на кулата, който, наистина, не беше в състояние да се притече на помощ, но можеше да призове към такава и със своите викове да подплаши грабителите.

От само себе си се разбира, че през зимните нощи минувачите бяха още по-предпазливи.

Нощта, означена със събитията, за които току-що разказахме, както и с други произшествия, с които тепърва предстои да запознаем читателя, беше изключително тъмна и мразовита, небето бе изцяло покрито с черни, ниски облаци и бе невъзможно да се различи спасителният часови зад зъбците на кралската крепост, а и той, на свой ред, не си струваше да се мъчи нещо да различи върху незастроеното място.

Откъм града пред Сент-Антоанските порти нямаше нито един дом, там се проточваха две високи стени: отлясно – оградата на черквата „Свети Павел“, а отляво – стената, ограждаща Турнелския дворец. Тази последната, малко преди улица Сент-Катрин, образуваше вътрешен ъгъл, същия „ъгъл“, за който Сен-Люк бе споменал пред Бюси.

По-нататък тясно притиснати една до друга следваха къщурки, разположени между улица Жуи и широката улица Сент-Антоан, пред която по онова време минаваше улица Бийет и се възправяше черквата „Света Екатерина“.

Нито един уличен фенер не осветяваше току-що описаната от нас част на стария Париж. През нощите, в които луната се нагърбваше с осветлението на земята, тук на фона на звездното небе ярко се открояваше огромният силует на Бастилията – мрачна, величествена и неподвижна. В безлунните нощи на мястото на крепостта се виждаше само черното петно на гъстия мрак, през който тук и там проникваше бледата светлина на отделни редки прозорци.

Описваната от нас нощ започна със силен студ и трябваше да завърши с обилен снеговалеж; в такава нощ не би се намерил смелчак да пресече пропукания терен на незастроеното място, това подобие на път,

водеше към предградието, избягвано, както вече знаем, от закъснелите пътници, предпочитайщи за по-сигурно да минават по заобиколен път. Опитното око обаче би могло да забележи в ъгъла, образуван от стената на Турнелския дворец, подозрителни черни сенки, които от време на време помръдваха, навеждайки на мисълта, че това са някакви несретници, опитващи се да запазят естествената топлина на телата си, напускаща ги с всяка минута все повече поради неподвижността, на която, изглежда, сами се бяха обрекли в очакване на предстоящото събитие.

Нощният мрак не позволяваше на часовия на крепостната кула да види какво става на площада. Той не бе в състояние да чуе нещо, защото разговорът между подозрителните сенки се водеше шепнешком. А между другото този разговор представлява за нас известен интерес.

– Този бесен Бюси излезе прав – каза една от сенките, – нощта днес ми напомня за една такава във Варшава, когато крал Анри бе полски крал; ако продължава така, пророчеството на Бюси ще се сбъдне – кожите ни ще се попукат.

– Е, стига, Можирон, какво си се разхленчил като жена – отвърна му друга сянка. – Разбира се, че не можем да се оплачем от жега, но се загърни по-добре с наметалото, напъхай по-дълбоко ръце в джобовете и ще престанеш да зъзнеш.

– Лесно ти е да говориш така, Шомберг – намеси се трета сянка, – веднага се вижда, че си немец и от малък си приучен към студа. А на мен устните ми започнаха вече да кървят, а по мустаците ми има висулки.

– На мен пък ръцете ми се вкочаниха – включи се четвърти глас. – Мога да се базирам, че пръстите ми са измръзнали.

– Горкият Келюс, как си забравил да вземеш маншона на твоята мамичка? – подигра го Шомберг. – Тя ще е щастлива да ти услужи с него, само й кажи, че маншонът ѝ ще помогне да се избавим от ненагледния ѝ Бюси, когото тя има за по-лош и от чумата.

– Ах, господи, имайте малко търпение – произнесе петата сянка. – Още минута и съм сигурен, че ще почнете да се оплаквате от горещина.

– Чул те Господ, д'Епернон! – каза Можирон, тъпчейки на място с крака.

– Не аз – отзова се д'Епернон, – д'О го каза. А аз мълча от страх да не замръзнат думите ми.

– Какво каза? – обърна се Келюс към Можирон.

– Д'О каза, че само след минута ще ни стане горещо, а аз заключих: „Чул те господ!“

– Изглежда, Господ вече го е чул, защото виждам, че някой идва насам по улица Сен-Пол.

– Грещиш. Това не може да бъде той.

– Защо?

– Защото той не се канеше да минава оттам.

– Какво от това? Не би ли могъл да предусети нещо нередно и да мине от друго място?

– Не познавате Бюси. Щом е казал веднъж, че ще мине от еди-къде си, значи ще мине оттам, та дори и дяволът да го очаква в засада.

– А докато говорим – каза Келюс, – там вече вървят двама души.

– Наистина, наистина – потвърдиха достоверността на неговите наблюдения едновременно няколко гласа.

– В такъв случай, господа, какво се бавим? Напред! – предложи Шомберг.

– Една минутка – намеси се д'Епернон, – струва ли си да изтърбушим някакви скромни буржоа или някоя честна акушерка?... Аха? Те се спряха.

Наистина, стигнали до кръстовището на улиците Сен-Пол и Сент-Антоан, двамата, заинтригували петимата приятели, се спряха в нерешителност.

– Ама че беля! Дали пък не ни видяха? – каза Келюс.

– Откъде да ни видят? Ние самите едва се виждаме един-друг.

– Вярно – съгласи се Келюс. – Погледни! Погледни! Те свърнаха наляво... спряха пред някакъв дом... нещо търсят.

– Ей богу, ти си прав.

– Като че се канят да влязат – каза Шомберг. – Така ли ще ги оставим да ни се изплъзнат?

– Но това не е той, той се канеше да върви в Сент-Антоанското предградие, а тези двама излязоха от улица Сен-Пол и заслизаха надолу – възрази Можирон.

– А каква е гаранцията – настояваше Шомберг, – че тоя изпечен мошеник не ни е подвел? Би могъл да го стори или случайно – от разсеяност, или умишлено – от хитрост.

– Имаш право, може да е и така – съгласи се Келюс.

Това предположение накара цялата компания на миньоните стремително да се втурне напред. Те изскочиха от своето убежище като сюртия гладни песове и, размахали извадените си шпаги, се хвърлиха към двамата непознати, които се бяха спрели пред вратата на някакъв дом.

Единият от двамата вече превърташе ключа в ключалката и вратата

вече се отваряше, когато шумът, вдигнат от нападателите, принуди тайнствените пришълци да се обърнат.

– Какво става там, д'Орили? – попита по-ниският от двамата. – Дали не сме обект на покушение?

– Ах, монсеньор – отвърна този, който отваряше вратата, – струва ми се, че на това мирише. Ще благоволите ли да се назовете или предпочитате да запазите инкогнито?

– Те са въоръжени! Ние сме в капан!

– Някакви ревнивци са ни проследили. Боже господи! Колко пъти ви казвах – тази дама е такава хубавица, че не може да няма поклонници.

– Да влезем, д'Орили, побързай, по-добре да бъдем обсадени, заели позиция зад вратата, отколкото пред вратата.

– Да, монсеньор, стига само в крепостта да не ви чакат врагове. Но кой може да гарантира?...

Орили не успя да довърши. Фаворитите на краля с бързината на мълния преодоляха пространството от стотината крачки, отделящи ги от двамата пришълци. Келюс и Можирон, притичващи покрай стената, се хвърлиха между вратата и непознатите, за да им отрежат пътя за отстъпление. Шомберг, д'О и д'Епернон се приготвиха да нападнат откъм улицата.

– Убийте го! Убийте го! – крещеше Келюс, както винаги най-необузданият от цялата компания.

Изведнъж този, който бе наречен монсеньор и който бе запитан няма ли да пожелае да запази инкогнито, се обърна към Келюс, направи крачка напред и скръсти надменно ръце на гърдите.

– Стори ми се, че вие заплашвахте със смърт наследника на френския престол, така ли беше, господин дьо Келюс? – със зловещ глас заговори той.

Келюс спря като закован, пред очите му притъмня, коленете му се подгънаха, ръцете му безсилно провиснаха.

– Монсеньор херцог д'Анжу! – възкликна той.

– Монсеньор херцог д'Анжу! – в хор повториха и останалите.

– Е, как, приятелчета – заплашително произнесе Франсоа, – ще продължим ли да крещим: „Убийте го! Убийте го!“?

– Монсеньор – заговори д'Епернон, – това беше просто шега. Простете ни.

– Монсеньор – подкрепи го и д'О, – не можехме и да допуснем дори, че ще срещнем ваше височество в този глух квартал, в покрайнините

на Париж.

– Шега ли? – възкликна Франсоа, без да удостои д'О с отговор. – Имате странен маниер да се шегувате, господин д'Епернон. Е, добре, ако не мен, то кого тогава сте искали да заколите просто на шега?

– Монсеньор – почтително се обърна към него Шомберг, – видяхме как Сен-Люк излезе от двореца Монморанси и тръгна в тази посока. Неговото поведение ни учуди и ние решихме да разберем с каква цел един съпруг оставя жена си през първата брачна нощ.

Оправданието звучеше доста правдоподобно: на следващия ден щяха по всяка вероятност да докладват на херцог д'Анжу, че Сен-Люк не е нощувал в двореца Монморанси и лъжата на Шомберг по такъв начин би се потвърдила.

– Господин Сен-Люк? Нима сте могли да ме вземете за Сен-Люк, господа?

– Да, монсеньор – в един глас отвърнаха петимата приятели.

– Но мислимо ли е толкова грубо да се заблудите? – усъмни се херцогът. – Господин Сен-Люк е с цяла глава по-висок от мен.

– Това е така, монсеньор, но той е еднакъв на ръст с господин д'Орили, който има честта да ви съпровожда – намери изход от положението Келюс.

– И после нощта е толкова тъмна, монсеньор – подхвана и Можирон.

– Освен това за главен от вас двамата взехме този, който вкарваше ключа в ключалката – каза д'О.

– И накрая – заключи Келюс, – монсеньор не може да предположи, че бихме се осмелили да замислим дори нещо лошо срещу него, че бихме дръзнали да попречим дори на развлеченията на негово височество.

Докато задаваше въпроси и изслушваше повече или по-малко смислените отговори, продиктувани от обърканост или страх, Франсоа предприе ловка стратегическа маневра: както разговаряше, той крачка след крачка се отдалечаваше от прага на тази врата, пред която, го бяха сварили, и крачка след крачка, подобно на сянка, го следваше д'Орили, неговият лютнист и неизменен спътник в нощните похождения. Така че те незабелязано се отдалечиха на значително разстояние от заветния дом и на фаворитите вече не би се удало да го разпознаят сред другите постройки.

– На моите развлечения! – горчиво възкликна херцогът. – Откъде решихте, че търся тук развлечения?!

– Ах, монсеньор, във всеки случай, каквото и да ви е довело насам

– каза Келюс, – бъдете така великодушен да ни простите. Ние незабавно си тръгваме.

– Дадено. Прощавайте, господа.

– Монсенъор – сметна за нужно да добави д'Епернон, – както е добре известно на ваше височество, ние не сме от приказливите.

Херцог д'Анжу, който бе пристъпил вече да си тръгва, рязко се спря и свъси вежди.

– Какво имате предвид, господин Ногаре, и кой ви кара да не приказвате?

– Монсенъор, ние си помислихме: ваше височество са сами, в този късен час, съпроводен само от своето доверено лице...

– Заблуждавате се. Ето какво следва да мислите, и аз желя да знаете защо се оказах тук в този късен час...

Петимата приятели застинаха в най-дълбоко и почтително очакване на обяснението му.

– Дойдох тук – продължи херцог д'Анжу със съзнателно натъртен тон, за да запечата сякаш навеки в паметта на слушателите си всеки звук, – дойдох тук да се посъветвам с евреина Манасес, който умее да гледа върху стъкло и на кафе. Както знаете, Манасес живее на улица Турнел. Д'Орили ви забеляза отдалече и ви сметна за стрелци, извършващи обиколка. Тогава – добави принцът с особена, присъща на него насмешливост, от която всеки, познаващ характера му, се плашеше, – както и подобава на постоянните посетители на магьосници, ние решихме да се скрием: прилепихме се до стената и искахме да се притаим в нишата на входната врата от вашите застрашителни погледи.

Докато даваше тези разяснения, принцът незабелязано излезе на улица Сен-Пол и се оказа на разстояние, достатъчно, за да бъде чул от часовете на Бастилията – съвсем не излишна предпазливост в случай на ново нападение, възможността за което, въпреки всички клетвени уверения и унижени извинения на кралските фаворити, херцогът ни най-малко не смяташе за изключена: той много добре знаеше каква отдавнашна и люта омраза изпитва към него царуваният му брат.

– Сега вече знаете на какво трябва да вярвате и, главното, какво да говорите, а засега прощавайте, господа. От само себе си се разбира, че не е необходимо да ме съпровождате.

Миньоните се сбогуваха с принца с ниски поклони, а той се отпрати в противоположна на тяхната посока, като на няколко пъти се обръща, за да се убеди, че те наистина са си тръгнали.

– Монсенъор – обърна се д'Орили към принца. – Кълна се, че тези

хора замислят нещо лошо. Наближава полунощ. Кварталът тук, както и те сами признаха, е глух. Да се върнем по-бързо в двореца, монсеньор, да се връщаме незабавно.

– Не – каза принцът и се спря. – Напротив, ще се възползуваме от тяхното заминаване.

– Ваше величество се заблуждава. Те и не мислят да си тръгват. Монсеньор може да се увери в това със собствените си очи; погледнете, те се скриха в същото убежище, откъдето бяха изскочили срещу нас. Погледнете, монсеньор, ей там, в оная уличка на ъгъла на Турнелския дворец.

Франсоа се взря в тъмнината – д'Орили беше напълно прав. И петимата се бяха скрили отново в същия ъгъл. Без съмнение появата на принца им бе попречила да приведат в изпълнение някакъв замисъл. А бе възможно дори да са останали на това безлюдно място с цел да проследят принца и неговия спътник, за да се убедят наистина ли са тръгнали при евреина Манасес.

– И така, монсеньор, какво е вашето решение? – попита д'Орили. – Предварително се подчинявам на всяка заповед на ваше височество, но, според мен, да оставаме тук би било неразумно.

– Проклятие – каза принцът. – Колко досадно е да прекъсваш играта.

– Напълно ви разбирам, монсеньор, но нали може да отложите партията? Вече имах честта да съобщя на ваше височество всичко, което ми се удаде да разузная. Домът е нает за една година, знаем, че покоите на дамата са на втория етаж, споразумели сме се с прислужницата, притежаваме ключа от входната врата. С такива козове в ръце можем и да не избързваме.

– Сигурен ли си, че вратата можа да се отключи?

– Абсолютно, стана третият ключ от тези, които бях взел със себе си.

– Впрочем, успя ли да я заключиш отново?

– Вратата ли?

– Да.

– Естествено, монсеньор.

Колкото и искрено да прозвуча отговорът на д'Орили на въпроса на неговия покровител, трябва все пак да кажем, че фаворитът на херцога далеч не бе сигурен, че е заключил вратата, макар добре да помнеше, че я беше отключил. Убедителният му обаче тон не остави и сянка на съмнение у херцога както за първото, така и за второто.

– И все пак – каза принцът, – няма да е зле да знам...

– Какво правят те там ли, монсеньор? Мога да ви кажа това почти без да сбъркам. Те очакват в засада някого. Да се махнем оттук. Ваше височество има достатъчно врагове. Знаем ли какво могат да ни скроят?

– Така да бъде, да вървим, съгласих се, но непременно ще се върнем.

– Само не тази нощ, монсеньор. Нека ваше височество разбере страховете ми. Навсякъде ми се привиждат засади и капани; всичко ме плаши и това е напълно разбираемо, нали съпровождам първия принц... наследника на короната... а толкова хора искат да не я получите.

Тези думи така подеистваха на Франсоа, че той мигом реши да отстъпи, но все пак тегли една ругатня по адрес на тези, които бяха дръзнали да застанат на пътя му, като си обеща да се отплати стократно и на петимата.

– Какво да правим, ще трябва да се върнем в двореца – каза той. – Тази проклета сватба вече е свършила и Бюси трябва да се е върнал. Предполагам, че е успял да предизвика сериозно спречкване и е промушил или утре сутринта ще промуши някого от тези похотливи фаворитчета. Подобна мисъл донякъде ме утешава.

– Така да бъде, монсеньор, да се уповаваме на Бюси. Колкото до мен, не бих желал нищо по-добро. Аз, както и вие, ваше височество, заставам в това отношение зад Бюси като зад каменна стена.

И херцогът се отпрати с верния си спътник за вкъщи.

Не бяха завили още зад ъгъла на улица Жуи, когато нашите петима приятели забелязаха, че на ъгъла на улица Тизон се показва конник, загърнат в дълго наметало. Копитата на коня сухо и отсечено чаткаха по вкаменилата се земя и в гъстия нощен мрак бледният лъч на луната, направил последен опит да пробие забуленото с облаци небе и плътния, наситен с дъха на близкия снеговалеж въздух, посребри бялото перо върху шапката на конника. Той дърпаше силно юздите и хълбоците на коня, принуден да върви ходом, въпреки студа бяха покрити с пяна.

– Този път е вече той – каза Келюс.

– Не, не е той – обади се Можирон.

– Защо мислиш така?

– Защото този е сам, а ние оставихме Бюси с Ливаро, д'Антраге и Рибейрак, те не биха го зарязали при този риск.

– И въпреки всичко, това е Бюси – каза д'Епернон. – Вслушай се, нима не можеш да разпознаеш звънкото му „хм“, вгледай се по-добре, кой друг умее така гордо да вири глава? Той е самичък.

– Тогава – каза д'О – той ни готви капан.

– Капан или не, във всеки случай – намеси се Шомберг – това е той, а щом е така, вадете шпагите, господа, вадете шпагите!

И наистина, конникът беше Бюси, който безгрижно яздеше по улица Сент-Антоан, придържайки се неотстъпно към пътя, посочен му от Келюс. Както знаем, Сен-Люк го беше предупредил и макар думите на домакина да бяха внесли в душата на младия човек напълно обяснима тревога, все пак на излизане от двореца Монморанси той се раздели с тримата си приятели. В тази безгрижност се бе проявило присъщото на Бюси безстрашие, което така много ценеше в себе си самият доблестен полковник. Той казваше: „Аз съм само един обикновен благородник, но нося в гърдите си сърце на император и когато чета в животоописанията на Плутарх за подвизите на древните римляни, не намирам там нито един герой, чиито деяния да не бих: повторил във всичките им подробности.“

Освен това Бюси бе помислил, че може би Сен-Люк, никога непринадлежал към неговите приятели, бе проявил тази грижа за него само защото самият бе попаднал в затруднено положение. Може би предупреждението му беше направено с тайното намерение да спласи Бюси, да го принуди към излишни предпазни мерки, с което да стане смешен в очите на враговете си, ако наистина биха се намерили такива смелчаци, които да се решат да го причакат. А за Бюси да се покаже смешен беше по-страшно от всяка друга опасност. Дори сред враговете си той се ползуваше с репутацията на смел до безразсъдно човек и в старанието си да поддържа тази си слава на върха, до който тя бе стигнала, се решаваше на най-дръзки постъпки. Така и през тази нощ, като действаше по примера на героите на Плутарх, той отпрати по домовете им тримата си приятели – един силен ескорт, способен да даде отпор на цял ескадрон.

И ето че сега, съвсем сам, скръстил ръце под наметалото, въоръжен само с шпага и кинжал, Бюси отиваше там, където го очакваше не любовна среща, както можеше да се предположи, а писмо, което всеки месец в един и същ ден му пращаше със специален куриер Наварската кралица в памет на тяхната нежна дружба. Смелият воин, изпълняващ безпрекословно даденото от него обещание на прекрасната Маргьорит, винаги идваше в дома на куриера за нейното послание през нощта и без придружители, за да не компрометира никого.

Бюси измина безпрепятствено част от пътя от улица Гран-Огюстен до улица Сент-Антоан, но когато стигна до улица Сент-Катрин, неговото предпазливо, прозорливо и приучено към тъмнината око различи в

мрака до стената смътните очертания на човешки фигури, които имащи-ят не по-малки основания да внимава херцог д'Анжу не беше забелязал. Не трябва да се забравя и това, че един наистина мъжествен човек в предчувствие за приближаваща опасност изпитва повишена възбуда и всичките му чувства, както и мозъкът му се напрягат до краен предел.

Бюси преброи черните сенки върху фона на тъмната стена.

– Три, четири, пет. И при това без слугите, които вероятно са някъде наблизко и ще притичат на помощ при първия зов. Струва ми се, че тези господа се отнасят с полагаемото се уважение към моята особа. Дявол го взел! За един човек работата тук е прекалено много. Виж ти! Значи благородният Сен-Люк не ме е излъгал и дори той пръв да пробие корема ми в боя, все едно ще му кажа: „Благодаря за предупреждението, приятелю!“

С тези мисли Бюси продължаваше да се движи напред: дясната му ръка лежеше спокойно под наметалото, а с лявата разкопча катарамата пред гърдите си.

В този миг Шомберг извика: „Шпаги въл!“ , другарите му повториха този боен вик и петимата изскочиха на пътя пред Бюси.

– А, значи така, господа – разнесе се резкият, но спокоен глас на Бюси, – изглежда, бедния Бюси искат да го заколят. Значи той е дивечът, славният глиган, на лов за който искахте да се отправите? Какво пък, прекрасно, господа, глиганът ще разпори коремите на тоз-онзи от вас, кълна ви се в това, а вие знаете, че аз не хабя клетвите си напразно.

– Нека така да бъде! – отвърна Шомберг. – И все пак ти си нахал, сеньор Бюси д'Амбоаз. Ти разговаряш с нас, пешаците, възседнал кон.

При тези думи ръката му, цялата в бял атлаз, се измъкна изпод наметалото и блесна на лунната светлина като сребърна мълния. Бюси не разбра смисъла на този жест, макар и да почувства в него заплаха. Затова понечи по навик да отговори на дързостта с дързост, но, забил шпори в корема на коня, почувства, че той се олюлява и сякаш се свлича под него. Шомберг с присъщата му ловкост, неведнъж намерила потвърждение в многобройни схватки, които въпреки младата му възраст той имаше зад гърба си, бе метнал нож с широко острие, по-тежко от дръжката му, и това страшно оръжие, прерязвайки ставата на коня, остана забито в раната като брадва в дънера на дърво.

Бедното животно зацвили глухо, потръпна с цялото си тяло и падна на подгънатите си колене.

Бюси, както винаги готов за всякакви неочаквани развръзки, мълниеносно скочи на земята с шпага в ръка.

– А, негодници! – кресна той. – Това беше любимият ми кон. Скъпо ще ми платите за него.

Шомберг смело се хвърли напред, но зле пресметна дължината на насочената срещу него шпага, която Бюси държеше притисната до тялото си – така може да сбърка в дължината на скока си свила се на спирала отровна змия – ръката на Бюси внезапно се изопна като силно свита пружина и шпагата му прониза Шомберг в бедрото.

Раненият изохка.

– Отлично – каза Бюси. – Както виждате, удържах на думата си. На едного от вас кожата му вече е продупчена. Трябваше да подрежеш шпагата на Бюси, заплес такъв, а не сухожилието на коня.

И докато Шомберг превързваше с носна кърпа ранения си крак, Бюси с бързината на мълния се хвърли в бой. Острието на дългата му шпага ту блесваше пред самите очи, ту едва не докосваше гърдите на противниците му. Той се биеше мълчаливо, защото да вика за помощ, а следователно, да се признае за по-слаб, би било недостойно за името, което носеше. Можаше само да омотае наметалото си около лявата ръка, за да я превърне в щит и да отстъпи на няколко крачки, но не с цел да се спаси с бягство, а за да се добере до стената, до която да се прислони и по този начин да избегне евентуално нападение откъм тила. Едновременно с това той не преставаше да върти шпагата си на всички страни, като всяка минута правеше по десетина резки нападки и усещаше от време на време меката съпротива на жива плът, свидетелстваща, че ударът е постигнал целта си. Изведнъж той се подхлъзна и неволно погледна под краката си. Келюс се възползува мигновено от това и му нанесе удар отстрани.

– Улучих го! – радостно закрещя Келюс.

– Как не – само че в наметалото – отвърна Бюси, нежелаещ да си признае, че е ранен. – Само страхливците нанасят такива удари.

И като скочи напред, той изби от ръцете на Келюс шпагата му с такава сила, че тя отлетя на десет крачки встрани. Бюси обаче не можеше да се възползува от плодовете на тази победа, защото в същата секунда върху него с удвоена ярост се нахвърлиха д'О, д'Епернон и Можирон. Шомберг бе превързал вече раната си, Келюс вдигна шпагата си и Бюси разбра: сега ще го обкръжат, разполагаше с не повече от минута и ако през това време не се добере до стената – неминуемо ще загине.

Бюси отскочи назад, като остави противниците си на три крачки разстояние от себе си. Четири шпаги бързо се устремиха след него и го догониха, но малко късно: той успя да направи още един скок и да се

долепи до стената. Тук той се спря силен като Ахил или Роланд и посрещна с усмивка бурята от удари и проклетия, връхлетели отгоре му.

Внезапно почувства, че по челото му избива пот, и в очите му притъмня.

Бюси бе забравил съвсем за раната си и тези признаци за приближаващо загубване на съзнанието му напомниха за нея.

– А, ти взе вече да отслабваш – провикна се Келюс и зачести с ударите си.

– Съди сам – отвърна Бюси, – на, заповядай!

И с дръжката на шпагата си той удари Келюс в слепоочието. От удара на тази желязна ръка кралският фаворит се просна на земята.

Възбуден, разярен наистина като глиган, който отхвърлил нависналите връз него кучета, сам връхлита срещу враговете си, Бюси нададе яростен вик и се спусна напред. Д'О и д'Епернон отстъпиха, Можирон вдигна Келюс от земята и го подкрепяше да се задържи прав; с тока на обувката си Бюси счупи шпагата на Келюс и рани д'Епернон с пробождащ удар в предмишницата. За миг му се стори, че е победил. Но Келюс дойде на себе си, Шомберг, въпреки раната си, се присъедини към другарите си и отново пред Бюси засвяткаха четири шпаги. Той за втори път се почувства на ръба на гибелта си. Напрягна сетните си сили и крачка по крачка отново заотстъпва към стената. Студената пот върху челото, глухият звън в ушите, кървавата пелена пред очите – всичко свидетелстваше, че силите му са изчерпани. Шпагата не му се подчиняваше, мислите му се объркваха. С лявата си ръка той напипа зад гърба си стената и от допира до студената ѝ повърхност изпита известно облекчение, но изведнъж, за голяма негова изненада, стената взе да се откъства под ръката му, Това не беше стената, а незаклучена врата.

Тогава Бюси се ободри и разбрал, че настъпва решителният миг, събра последните остатъци от силите си. Той така стремително и с толкова безстрашие атакува своите противници, че те или отпуснаха шпагите си, или ги отклониха встрани. Възползувал се от тази мигновена отсрочка, Бюси се вмъкна през вратата и като се обърна, я блъсна с рязък удар на рамото си. Ключалката щракна. Сега вече всичко остана зад гърба му. Смъртната опасност бе отминала. Бюси победи, защото можа да остане жив.

Със замъглен от радост поглед той погледна през прозорчето на вратата и видя през гъстата му решетка бледните, объркани и разярени физиономии на своите врагове. Отначало се раздадоха глухи удари – шпагите им с все сила се забиваха в дебелия дървена врата, после се

надигнаха бесни викове и безразсъдни закани. И тогава Бюси почувства, че земята пропада под краката му и стената се залюлява. Той направи три крачки напред и се озова в някакво антре, сетне се извърна кръгом и падна по гръб върху стъпалата на стълбището. Стори му се, че пада в дълбока, тъмна яма. И после престана да чувства каквото и да било.

Глава 3

За това, колко трудно е да се установи насън ли е било, или наяве

Преди да изгуби съзнание. Бюси успя да пхне носната си кърпа под ризата и да я превърже отгоре с каишката от шпагата, за да се получи нещо подобно на превръзка върху дълбоката и обилно кървяща рана. Но той вече беше изгубил много кръв и изпадането в безсъзнание, за което стана дума в предишната глава, бе неизбежно.

Ала дали защото във възбуждения от болка и гняв мозък на ранения, въпреки дълбоката несвят все още мъждукаше съзнание, или защото припадъчното състояние се замени за известно време със силно втрисане, което, на свой ред, отстъпи място на нов припадък, но ето какво видя той или какво му се стори, че вижда в този миг на границата между бодърстването и съня – мига на дрезгавината, проблеснала между мрака на двете нощи.

Той лежи в някаква стая, обзаведена с резбована мебел, с гоблени по стените, изобразяващи хора, и изрисуван таван. Хората на гоблените стоят в различни пози: едни държат цветя, други – копия; сякаш са излезли от стените и се тълпят, за да се изкачат по някаква невидима стълба на тавана. Между прозорците виси портрет на жена, напоен от светлина, но Бюси се учудва, че за рамка на портрета служи касата на вратата. Бюси лежи неподвижно, сякаш прикован към постелята си от свръхестествена сила, лишен от възможността да се помръдне дори. Той е лишен от сетивата си освен от зрението и гледа с нежност заобикалящите го човешки фигури. Него го възхищават и превзетите усмивки на дамите с цветя в ръцете, и неестествено бурния гняв на въоръжените с шпаги кавалери. Той вижда за пръв път тези фигури, но дали не ги е срещал вече някъде? Това той не може да разбере, тежестта в главата пречи на мислите му.

Внезапно му се струва, че портретът оживява, възхитителното

създание излиза от рамките и се приближава до него; жената е с бяла рокля, наподобяваща ангелски одежди, светлорусите ѝ коси падат върху раменете ѝ, очите под гъстите кадифени ресници светят като черен яспис, кожата ѝ е толкова нежна, че може да се види как прелива под нея кръвта и ѝ придава розов цвят. Дамата от портрета сияе с вълшебна красота, протегнатите ѝ ръце примамват Бюси. Той трескаво се опитва да скочи от постелята и да падне в краката на непознатата, но го задържат окови, подобни на тези, които държат тленното тяло в гроба, докато душата, пренебрегнала земното привличане, се възнася на небесата.

Това досадно чувство за скованост кара Бюси да обърне внимание на постелята, на която лежи. Той вижда великолепен креват от резбовано дърво, от тези, които са правени по времето на Франсоа I, балдахинът му е от бяла коприна с втъкано злато.

При вида на жената Бюси престава да се интересува от фигурите на стените и тавана. Непознатата от портрета засенчва за него всичко останало, той се мъчи да разгледа празното място, което би трябвало да остане в рамката. Някакво облаче обаче, непроницаемо за очите, плава пред рамката и я скрива от погледа му. Тогава Бюси прехвърля погледа си върху тайнствената дама и целият се съсредоточава върху това чудесно видение. Опитва се да се обърне към него с мадригал, каквито обикновено се съчиняват в чест на придворните красавици.

Но внезапно жената изчезва, нечия тъмна фигура я закрива от погледа на Бюси. Тази фигура се движи неуверено напред с прострени напред ръце, като при игра на жмичка.

Кръвта удря Бюси в главата, раненият изпада в такова неудържимо буйство, че само ако би могъл да се движи, непременно би се нахвърлил върху неканения гост; откровено казано, той дори се опитва да се нахвърли, но не е в състояние да помръдне ни ръка, ни крак.

Докато Бюси напразно се мъчи да стане от постелята, към която сякаш са го приковали, непознатият казва:

– Това ли е всичко? Доведохте ли ме най-после?

– Да, метр – отвръща му гласът, – такъв нежен, че всички фибри в сърцето на Бюси треперят, – можете да свалите превръзката си.

Бюси се мъчи да надигне глава, иска да погледне дали този дивен глас не принадлежи на дамата от портрета, но това не му се удава. В ползрението на Бюси е само един млад, солиден мъж, който, подчинявайки се на отправената му покана, сменя превръзката от очите си и объркан, оглежда мястото, където е попаднал.

„Да върви по дяволите“ – мисли си Бюси. И иска да изрази мисълта

си с думи или жест, но нито гласът, нито ръцете му се подчиняват.

– А, сега вече ми е ясно! – възкликва младият човек, приближил се до постелята. – Вие сте ранен, така ли, мой любезни господине? Е, ще се опитаме да ви закръпим.

Бюси би отговорил с готовност, но знае, че за него това е невъзможно. Ледена мъгла застила очите му и сякаш хиляди остри иглички пробождат връхчетата на пръстите му.

– Дали раната не е смъртоносна? – чува той все същия нежен глас, изпълнен с такова горчиво съчувствие, че очите му се насълзяват: сега вече той не се съмнява – гласът принадлежи на дамата от портрета.

– Още не знам, госпожо, минутка търпение и ще отговоря на въпроса ви – отвръща младият мъж, – а засега той отново изпада в безсъзнание.

И това беше всичко, което можа да стигне до съзнанието на Бюси. Стори му се още, че чува отдалечаващото се шумолене на рокля, след това бедрото му бе пронизано като с нагорещено желязо и последните искри на съзнание, все още тлеещи в мозъка му, изведнъж изчезнаха.

Впоследствие Бюси никак не можеше да определи колко време бе продължил припадъкът му.

Когато дойде на себе си, студен вятър брулеше лицето му, някакви пресипнали и кряскащи гласове дращеха слуха му. Той отвори очи – да се убеди не са ли това фигурите от гоблените, влезли в пререкание с фигурите от тавана и, като се надяваше да намери портрета на мястото му, завъртя глава наляво и надясно. Но нямаше нито гоблени, нито таван, а и нито следа от портрета. Отдясно на Бюси стоеше мъж със сива работна дреха и вързана около кръста бяла, зацапана с кръв престилка, а отляво – монах от манастира „Света Женевиев“, който се беше навел и крепеше главата му. Точно насреща му някаква старица мънкаше молитви.

Блуждаещият поглед на младия човек скоро се спря на издигация се отпред зид, плъзна се нагоре по него, за да измери височината му, и раненият позна Тампл, ъгловата кула на Бастилията. Студеното, посърнало небе над Тампл бе озарявано плахо от първите златисти лъчи на изгряващото слънце.

Бюси лежеше чисто и просто на улицата или, по-скоро, на края на един ров, и този ров бе ровът на Тампл.

– Ах, благодаря ви, добри хора, че сте си направили труда да ме пренесете тук – каза Бюси. – Не ми стигаше въздухът, но можехте да отворите прозорците в стаята, там – на постелята със златно-белия балдахин щях да се чувствам по-добре, отколкото тук – на влажната земя. Но

не е там работата.... В джоба ми, ако преди това сами не сте се погрижили да се разплатите за труда си, което би било напълно предвидливо от ваша страна... та в джоба ми ще намерите двадесетина златни екюта. Те са ваши, приятели мои, вземете ги.

– Но, ваше сиятелство – каза месарят, – ние съвсем не сме ви пренасяли тук, а ви заварихме на това място, когато рано сутринта минавахме отгук.

– Чудна работа – не повярва Бюси, – а младият лекар беше ли тук? Присъстващите се спогледаха.

– Все още бълнува – забеляза монахът и поклати печално глава.

След това се обърна към Бюси:

– Сине мой, мисля, че би трябвало да се изповядаме.

Бюси уплашено погледна монаха.

– Тук нямаше никакъв лекар, бедни, добри ми, млади човече – занарежда бабичката. – Вие лежахте тук сам-самичък и студен като покойник. Погледнете, около вас е понатрупал снежец, а под вас земята е черна.

Бюси почувства болка в хълбока, спомни си, че бе получил удар с шпага, пъкна ръката си под наметалото и напипа каишката на шпагата, а под нея – носната кърпа върху раната, на същото място, където я бе подложил предния ден.

– Нищо не разбирам – каза той.

Възползували се от полученото разрешение, всички, които стояха около Бюси, си поделиха, без да се бавят, съдържанието на кесията, като обсипваха притежателя ѝ с гръмогласни излияния на съчувствие.

– Достатъчно – каза Бюси, след като делбата на екютата завърши, – всичко това е прекрасно, приятели мои. А сега ме отнесете вкъщи.

– Ах, бъдете спокоен, бъдете спокоен, бедни, добри млади човече – забърбори бабичката, – господ е дал на месаря доста сила, а пък и кон има с него и може да ви качи.

– Наистина ли? – зарадва се Бюси.

– Светата истина – отзова се месарят, – и самият аз, и моето конче сме готови да ви услужим.

– И все пак, сине мой – каза монахът, когато месарят отиде за коня си, – бих ви посъветвал да си уредите сметките с Господа.

– Как се казвате, свети отче? – попита го Бюси.

– Наричат ме брат Горанфло.

– Чуйте ме, брат Горанфло – каза Бюси, като се мъчеше да седне, – надявам се, че тази минута още не е настъпила за мен. При това, отче, аз

бързам. Съвсем замръзнах тук и бих желал да си бъда в двореца и да се стопля.

– А кой е вашият дворец?

– Дворецът Бюси.

– Как? Дворецът Бюси?

– Какво толкова удивително виждате в това?

– Значи вие сте от хората на дьо Бюси?

– Аз съм самият дьо Бюси.

– Бюси! – зарева тълпата. – Сеньор дьо Бюси! Храбрият дьо Бюси! Бичът на кралските фаворити! Да живее дьо Бюси!

И младият човек беше отнесен с почит в двореца му върху рамене-те на събралото се простолудие, а монахът, докато броеше своя дял от златните екю ходешком, клатеше глава и бърбореше:

– Ако това е същият онзи главорез Бюси, не ми е чудно, че се отка-за от изповед.

Щом се върна в двореца си, Бюси заповяда да извикат хирурга, кой-то обикновено го лекуваше. Ескулапът намери раната му за несериозна.

– Кажете ми – обърна се Бюси към него, – дали някой се е занима-вал вече с раната ми?

– Откровено казано, не мога да твърдя това, макар че раната изг-лежда съвсем прясна.

– А могла ли е да предизвика бълнуване?

– Естествено.

– Дявол да го вземе – тросна се Бюси. – И все пак – тези фигури с цветята и копията, изрисуваният плафон, резбованият креват с коприне-ния балдахин и втъканите златни нишки в него, портретът на очарова-телната черноока блондинка, лекарят, който играеше на жмичка и на ко-гото едва не викнах: „Горещо!“ както в играта, нима всичко това съм го бълнувал, а в действителност е имало само бой с кралските фаворити? Тогава – къде съм се бил? Ах да, спомних си. Около Бастилията, близо до улица Сен-Пол. Бях се облегал на стената, но се оказа, че не е стена, а врата и, за мое щастие, тя се отвори. Можях с мъка да я затворя. А после се озовах в антрето и там съм загубил съзнание, след което вече нищо не помня. Може би всичко това ми се е присънило, ето къде е въ-просът! Да, между другото, къде е конят ми? Нали там, на мястото на боя, би трябвало да остане убитият ми кон?... Докторе, моля ви, викнете някого.

Лекарят повика слугата.

Бюси го разпита и узна, че конят, осакатен, загубил много кръв, се

бил домъкнал на разсъмване у дома и с цвилене разбудил прислугата. В двореца мигом вдигнали тревога, хората на Бюси, боготворящи своя господар, без да се бавят нито минутка, пристъпили към дирене и по-голямата част от тях още не се била върнала.

– Значи само портретът е плод на бълнуванията ми – разсъждаваше Бюси, – и сигурно той действително ми се е присънил. Нима е мислимо един портрет да излиза от рамката си и да разговаря с лекаря, на когото очите са завързани? Ами че просто съм се побъркал! И все пак, което отлично помня, дамата на портрета бе възхитителна. Тя имаше...

И Бюси започна да възстановява във въображението си женския образ с всичките му подробности: страстна тръпка – любовният трепет, който съгрява и тревожи душата, – с кадифена мекота плъзна по гърдите му.

– И всичко това ми се е присънило! – горчиво възкликна Бюси, докато хирургът го превързваше. – Господи, Исусе Христе! Това е просто немислимо. Такива сънища не съществуват. Но я да повторим още веднъж всичко отначало.

Бюси се зае за кой ли път да възстановява в паметта си случилото се.

– Бях на бала. Сен-Люк ме предупреди, каза ми, че край Бастилията ще ме причакат. С мен бяха Антраге, Рибейрак и Ливаро. Аз ги накарах да ме оставят. Поех по крайбрежната покрай Гран-Шатле и по-нататък. Край Турнелския дворец забелязах хората, които ме причакваха. Те ме нападнаха и осакатиха коня под мене. Сбихме се здраво. Аз се озовах в антрето. Там ми стана лошо, а сетне... Ах, точно това „а сетне“ ме убива! След това „а сетне“ – треската, бълнуването и видението. Накрая – въздъхна Бюси – дойдох на себе си на ръба на рова край Тампл, където женевиевският монах искаше на всяка цена да ме изповяда. Кълна се, че всичко ще узная – зарече се Бюси след минутното мълчание, през което отново можа да проследи всичко подред. – Докторе, наистина ли заради тази дракотина ще трябва да кисна между четирите стени неотлъчно петнайсет дни както миналия път?

– Зависи от обстоятелствата. А и в състояние ли сте да се движите?

– Аз ли да не съм в състояние? Точно обратното. Краката ми така и не се съдържат да стъпят на пода.

– Е хайде, направете няколко крачки.

Бюси скочи с лекота от леглото и доста бодро описа един кръг по стаята, за да представи нагледно, че е отишъл много далеч по пътя на изцелението си.

– Бива ви. Стига да не яхнете още първия ден коня и не изменете десет левги.

– Вие наистина сте най-превъзходният лекар – възкликна Бюси. – Миналата нощ обаче видях един друг медик. Да, да, отлично можах да го видя, обликът му се е врязал в паметта ми и ако се случи да го срещна, ще го позная от пръв поглед. Бъдете сигурен.

– Драги ми сеньоре! Съветвам ви да не губите времето си в издирвания. След раняване с шпага винаги се изпада в треска, трябва да знаете това, ами че вие имате по тялото си вече дванайсет белега с последния.

– Ах, господи! – неочаквано се провикна Бюси, който през цялото това време не преставаше да търси обяснения за тайните през предишната нощ и изведнъж бе поразен от една мисъл. – Може би сънят ми е започнал пред вратата, а не зад нея? Може да не е имало никакви антрета, стълбища, никакви кровати с бели и златни балдахини, никакви изрисувани тавани? Може тези негодяи да са решили, че съм мъртъв и да са ме домъкнали тихомълком до рова край Тампл, за да объркат евентуалните свидетели? Тогава аз, разбира се, съм видял всичко останало в бълнванията си. Свети боже! Ако това е така, ако те наистина са ми пробутали това видение, което толкова много ме вълнува, мъчи и убива, кълна се, че ще ги изкормя всички, от първия до последния.

– Мой скъпи сеньор – прекъсна го лекарят, – ако желаете бързо оздравяване, не трябва така да се горещите.

– Разбира се, с изключение на нашия славен Сен-Люк – продължаваше Бюси, без да обръща внимание на лекаря. – Той се прояви като истински приятел. Ето защо първия, когото ще посетя днес, е той.

– Само не по-рано от пет часа следобед – забеляза лекарят.

– Съгласен съм – отвърна Бюси. – Бъдете обаче сигурен, че ще оздравея много по-бързо, ако взема да излизам и навещавам приятелите си, докато ако остана тук в тишина и усамотение, болестта ми може да се влоши.

– Възможно е и да сте прав – съгласи се хирургът, – вие във всички отношения не приличате на другите болни. Какво пък, постъпете според собственото си виждане, монсеньор. Ще ви дам само един съвет: поставайте се, моля ви се, да не ви промушат още веднъж, преди тази ваша рана да е зараснала съвсем.

Бюси обеща да направи всичко, което е по силите му, облече се, заповяда да му приготвят носилката и се отправи към двореца Монморанси.

Глава 4

За това, как бившата госпожица дьо Брисак, понастоящем госпожа дьо Сен-Люк прекара своята първа брачна нощ

Луи дьо Клермон, по-известен под името Бюси д'Амбоаз, когото Брантом, неговият братовчед, бе причислил към големите пълководци на XVI век, беше красив мъж и образец за благородство. От древни времена нито един смъртен не бе удържал по-славни победи. Крале и принцове се надпреварваха да търсят дружбата му. Кралици и принцеси пазеха за него най-благосклонните си усмивки. Бюси наследи от дьо Ла Мол нежната привързаност на Маргьорит дьо Навар. Добрата кралица, която притежаваше любвеобилно сърце и след описаната вече от нас смърт на своя избранник несъмнено се нуждаеше от утешение, направи заради храбрия красавец Бюси д'Амбоаз толкова безумства, че дори разтревожи Анри, своя съпруг, макар на всички да бе известно колко малко значение придаваше кралят на Навара на женските постъпки. Известно е също, че херцог д'Анжу никога не би простил на Бюси любовта на сестра си, ако не смяташе, че тази любов е причина нашият герой да стане негов – на херцога, привърженик. И този път Франсоа отново пожертва собствените си чувства за угода на сляпото и нерешително честолюбие, което трябваше да му причини толкова много неприятности в живота и да му донесе толкова малко плодове.

Но всред военните подвизи, честолюбиви замисли и любовни интриги Бюси запазваше душа, недостъпна на човешките слабости: той не знаеше що е страх, а и истинската любов не го беше още навестила, поне до деня, от който започнахме нашия разказ. Сърцето му – сам той го наричаше сърце на император, оказало се в гърдите на обикновен благородник, – това сърце запазваше девствената си чистота и бе подобно на елмаз, току-що измъкнат на божия свят от недрата на някоя мина, където е узрявал, и още не минал през ръцете на шлифовача. Но в сърцето на Бюси нямаше място за помисли, които наистина биха могли да доведат нашия герой до императорския трон. Той се смяташе достоен за короната, но бе достоен за нещо повече, и короната му служеше само като мерило за успехите в живота.

Сам Анри III бе предложил на Бюси своето приятелство, ала Бюси беше отклонил кралската милост с възражението, че на приятелите на

краля се налага да бъдат негови слуги, ако не и нещо по-лошо, което Бюси не може да допусне за себе си. Анри III трябваше да преглътне мълчаливо тази обида, утежнявана още и от това, че Бюси избра за свой покровител херцог д'Анжу. Впрочем последният бе повелител на Бюси дотолкова, доколкото собственикът на някоя менажерия може да се смята за повелител на лъва в нея. Собственикът на менажерията само обслужва и храни благородния хищник, за да не бъде разкъсан самият той от него. Така стояха нещата и с Бюси, когато Франсоа използваше като оръдие за разправа с личните си врагове. Бюси разбираше това, но подобна роля го задоволяваше.

Бюси си бе избрал девиз, напомнящ девиза на Рогановци, гласящ: „Не мога да бъда крал, не искам да съм принц, аз съм Роган.“ Бюси си казваше: „Не мога да бъда крал на Франция, но херцог д'Анжу иска и може да бъде, а аз ще бъда крал на херцог д'Анжу.“

И той наистина беше такъв.

Когато хората на Сен-Люк видяха, че към двореца Монморанси се приближава носилката на този страшен Бюси, те се спуснаха през глава да предупредят господин дьо Брисак.

– Дали господин дьо Сен-Люк си е вкъщи? – осведоми се Бюси, подал глава иззад завеските.

– Не, господине – каза лакеят на вратата.

– А къде може да е?

– Не знам, господине – отвърна достойният страж. – Днес в двореца никой не е на себе си. От снощи господин дьо Сен-Люк не се е приближал вкъщи.

– Какво говорите? – възкликна изненадан Бюси.

– Всичко е точно така, както имах честта да ви доложам.

– А госпожа дьо Сен-Люк?

– О! Госпожа дьо Сен-Люк е нещо друго.

– Тя вкъщи ли си е?

– Да.

– Предайте ѝ, че ще бъде щастлив, ако ми позволи да засвидетелствам лично почитта си към нея.

Пет минути по-късно лакеят се върна и съобщи, че госпожа дьо Сен-Люк ще се радва да види господин дьо Бюси.

Бюси стана от кадифените възглавници и се изкачи по парадните стълби. Жана дьо Косе излезе да посрещне непредвидения гост по средата на парадната зала.

Тя беше смъртно бледа, гарваново черните ѝ коси придаваха на

тази бледост жълтеникав оттенък, наподобяващ цвета на слонова кост; очите ѝ бяха почервенели от преживяванията през безсънната нощ, а на една от страните ѝ можеше да се забележи сребриста следа от още неизсъхнала сълза. Бледнотата на стопанката на дома предразположи Бюси към усмивка и той дори започна да съчинява мадригал в чест на свенливо сведените оченца, но следите от дълбока мъка, толкова очевидни върху лицето на младата жена, го накараха да прекъсне импровизацията си.

– Здравейте, господин дьо Бюси – приветства госта Жана, – макар да допускам, че идвате тук с лоши вести.

– Благоволете да обясните, госпожо – помоли Бюси. – По какъв начин вашият покорен слуга може да бъде лош вестител в този дом?

– Ах, но нима миналата нощ не сте се били на дуел със Сен-Люк? Нали съм права? Признайте.

– Аз? Със Сен-Люк? – зачуди се искрено Бюси.

– Да, със Сен-Люк. Той ме остави, за да поговори с вас. Вие сте на страната на херцог д'Анжу, а той – на краля. И ето че сте се спречкали. Не крийте нищо от мен, господин дьо Бюси, умолявам ви. Трябва да влезете в положението ми. Той замина с краля, това е вярно, но нали би могъл да изпрати краля и да се срещне след това някъде с вас? Кажете ми истината, какво е станало с господин дьо Сен-Люк?

– Госпожо – каза Бюси, – не мога да повярвам на ушите си, наистина. Очаквах да ме попитате дали съм се оправил след раняването ми, а вие ми устройвате пристрастен разпит.

– Сен-Люк ви е ранил? Значи той се е бил с вас! – възкликна Жана.
– Ах, сами виждате...

– Не, не, госпожо, нашият скъп Сен-Люк не се би. Във всеки случай и да се е бил, то не с мен, в никакъв случай не с мен, и благодарение на бога не той ме рани. Нещо повече, той направи всичко възможно, за да ме предпази от това раняване. Впрочем той самичък ще трябва да ви разкаже, че от днес нататък ние с него сме като Дамон и Питий.

– Самият той? Но как може да ми разкаже нещо, ако оттогава не съм го виждала повече?

– Повече не сте го виждали ли? Значи лакеят на вратата не ме е излъгал?

– Какво ви каза?

– Че господин дьо Сен-Люк бил излязъл в единайсет часа през нощта и не се завърнал... Значи, вие не сте виждали своя съпруг от единадесет часа през нощта насам.

– Уви, не съм го виждала.

– Но къде би могъл да бъде?

– Ето, че и аз ви питам това.

– Дявол да го вземе! Разкажете ми всичко подред, госпожо – каза Бюси, започнал вече да подозира причината за внезапното изчезване на Сен-Люк, – това е просто прелестно...

Бедната жена го погледна, вцепенена от изненада.

– Не, не. Исках да кажа, че това е твърде печално – поправи се Бюси. – Загубих много кръв и затова понякога се отплесвам и не знам какво говоря. Разкажете ми тази горестна история. Моля ви, госпожо, говорете.

И Жана му разказа всичко, каквото ѝ беше известно: как Анри III заповядал на Сен-Люк да съпроводи кралската му особа до Лувъра и как портите на Лувъра се затворили, и как началникът на караула казал, че никой повече няма да излезе от двореца, и как действително същата нощ никой повече не излязъл от кралския дворец.

– Прекрасно – каза Бюси. – Разбирам.

– Как? Вие разбирате?

– Да. Негово величество е отвел Сен-Люк в Лувъра и след като е влязъл там, Сен-Люк не е могъл вече да се измъкне навън.

– А кой не го е пунал?

– Проклятие! – видя се Бюси в затруднение. – Вие искате от мен да разглася държавна тайна.

– Но аз самата ходих дотам, до Лувъра, а и моят баща също.

– И какво?

– Стражите ми отговориха, че не разбират какво искаме, според думите им, Сен-Люк трябвало вече да се е върнал у дома си.

– Това още веднъж ме убеждава, че господин дьо Сен-Люк е в Лувъра – каза Бюси.

– Така ли мислите?

– Сигурен съм, и ако пожелаете, вие също ще можете да се уверите в това.

– По какъв начин?

– Със собствените си очи.

– Нима е възможно?

– Извън всякакво съмнение.

– Но ако се появя в двореца, ще ме върнат обратно, както вече стана веднъж, при това със същите думи, които вече ми бяха казани. Ако той наистина е там, защо не ме пускат при него?

– Питам ви – искате ли да проникнете в Лувъра?

– Но за какво?

– За да видите Сен-Люк.

– А ако него го няма там?

– Кълна се в Христа – той е там.

– Колко странно е всичко това!

– Не, това е в стила на краля.

– Но вие самият, нима вие можете да влезете в Лувъра?

– Естествено. Аз не съм жената на Сен-Люк.

– Вие ме изкушавате.

– Решавайте. Тръгвате ли с мен?

– Как да ви разбирам? Казахте, че входът в Лувъра е забранен за жената на Сен-Люк, а сам искате да я вкарате вътре.

– В никакъв случай, госпожо. Съвсем не искам да взема със себе си жената на Сен-Люк, Жана! В никакъв случай!

– Значи вие ми се надсмивате, а аз съм така разстроена. Колко жестоко от ваша страна!

– Какво говорите, любезна графиньо, моля ви – изслушайте ме. Вие сте на двайсет години, висока сте на ръст и имате черни очи и стройна талия. Вие много приличате на най-младия от пажовете ми... На онова мило момче, на което снощи толкова му отиваше броката, разбирате ли ме?

– Ах, какъв срам, господин дьо Бюси – почервения от възмущение Жана.

– Чуйте ме, разполагам само с тази възможност, други нямам. Трябва или да припомним до нея, или да я отхвърлим. Искате ли да видите вашия скъп Сен-Люк? Да или не?

– О! Бих дала всичко на света, за да го видя.

– Добре тогава. Обещавам да ви срещна и не искам нищо в замяна.

– Да... но...

– Обясних ви как ще стане това.

– Няма как, ще постъпя така, както искате, господин дьо Бюси. Моля ви да предупредите само вашия младеж, че ще ми потрърба един от неговите костюми и че ще пратя за него прислужницата си.

– Не е необходимо. Ще нареда да ми покажат най-новите дрехи, които поръчах за своите безделници, за да могат да блеснат с тях на бала у кралицата майка. Ще ви изпратя костюма, който преценя, че най-добре ще пасне на вашата фигура. А после ще се срещнем на някое уречено място, например на ъгъла на улиците Сент-Оноре и Прувер тази вечер, и

оттам...

– Оттам?...

– Оттам ние с вас ще се отправим направо в Лувъра.

Жана се разсмя и протегна ръка на Бюси.

– Простете ми за подозренията – каза тя.

– На драго сърце. Давате ми възможност да изиграя номер, който ще развесели цяла Европа. Аз трябва да съм ви признателен, госпожо.

И като се поклони на младата жена, той побърза да се прибере в двореца си, за да се заеме с подготовката на маскарада.

Вечерта, в уговорения час, Бюси и госпожа дьо Сен-Люк се срещнаха край заставата Сержан. Бюси не би познал младата жена, ако тя не бе облечена с костюма на неговия собствен паж. Жана бе очарователна, в мъжката си премяна. Съучастниците си размениха няколко думи и се насочиха към Лувъра.

В края на Фосе-Сен-Жермен-л'Оксероа те се натъкнаха на многобройна тълпа, която бе изпълнила цялата улица и преградила пътя.

Жана се изплаши. По факелите и аркебузите Бюси позна хората на херцог д'Анжу. Впрочем не беше трудно да разпознае и самия херцог по кулестия му кон и белия кадифен плащ, който той обичаше да намята при излизане в града.

– Та ето на – обърна се Бюси към Жана, – вие се страхувате, мой мили пажо, че няма да ви пуснат в Лувъра. Можете да бъдете спокойни, ще влезете, и то с музика. – Ей, монсеньор! – провикна се той с пълни гърди към херцог д'Анжу.

Този възклик прелетя над улицата, без да се слее с нестройната глъчавана на гласовете и конския тропот, и достигна до височайшия слух.

Принцът се обърна.

– Я виж, Бюси – зарадва се той, – а бяха ми казали, че си смъртно ранен. Това ме накара да тръгна сега при теб на улица Гренел.

– Честна дума, монсеньор – отвърна Бюси, без дори да помисли да поблагодари на принца за проявеното към него внимание, – останах жив само благодарение на себе си. Откровено казано, монсеньор, вие ме бяхте напъхали в чудесен капан и ме зарязахте там на произвола на съдбата. Вчера след бала у Сен-Люк попаднах в истинска касапница. Освен мен там нямаше никого от анжуйците и, право да си кажа, едва не ми източиха цялата кръв, каквато имам в тялото си.

– Кълна се в честта си, Бюси, те ще заплатят скъпо за твоята кръв. Ще ги принудя да се отчетат за всяка нейна капка.

– Как не, всичко само на думи – с присъщата му безцеремонност

възрази Бюси, – а всъщност ще продължите както винаги да се усмихвате на всеки от тях, който ви се изпречи насреща. Поне когато им се усмихвате, да им показвахте зъбите си, а не да стискате устни, както обикновено.

– Добре, добре – каза принцът, – ще дойдеш с мен в Лувъра и сам ще се убедиш.

– В какво, монсеньор?

– В това как ще говоря с моя брат.

– Чуйте ме, монсеньор, аз няма да дойда в Лувъра, ако тази разходка ми поднесе ново оскърбление. Да понасят оскърбления, може да си позволят само принцовете от кралско потекло или миньоните.

– Бъди спокоен. Взел съм присърце твоето раняване.

– Обещавате ли ми пълно удовлетворение?

– Кълна се, че ще останеш доволен. Какво, още ли се колебаеш?

– Монсеньор, толкова добре ви познавам.

– Казах вече, отиваме; за това тепърва ще се говори.

– Ето че и вашата работа се уреди – пошепна Бюси на ухото на графинята. – Докато двете мили братлета, които не могат да се понасят, се вчепкат в нечувана кавга, вие ще можете да издирите своето ненагледно мъжле.

– Е, как – попита херцогът, – какво реши? Може би ти трябва още да дам тържествено думата си на принц?

– О, не – отвърна Бюси, – вашата дума ще ми навлече само нещастие. Е добре, да става каквото ще, идвам с вас, и нека се опитат само да ме оскърбят – ще съумея да отмъстя за себе си.

И Бюси зае обичайното си място до принца; новият му паж го следваше неотстъпно, сякаш вързан за своя господар.

– Да те оставим самичък да отмъщаваш за себе си? В никакъв случай! – каза принцът в отговор на заплахата, прозвучала в думите на Бюси. – Не трябва да имаш грижа за това, храбри ми рицарю. Сам ще се погрижи за възмездието. Послушай – добави той шепнешком, – аз знам кой се е опитвал да те убие.

– Я виж! – възкликна Бюси. – Нима ваше височество сте се постарали да устроите издирване?

– Аз ги видях.

– Тоест как така сте ги видели? – изненада се Бюси.

– Ами така. Сблъсках се с тях край Сент-Антоанските порти. Те ме нападнаха и едва не ме заколиха вместо теб. Дори не подозирах, че именно теб причакват, разбойниците му ниедни... Иначе...

– Какво иначе?

– А новият ти паж беше ли с теб в тази история? – попита принцът, без да завърши заплахата си.

– Не, монсеньор – каза Бюси, – бях самичък; а вие, монсеньор?

– Аз ли? С мен беше Орили. А защо си бил самичък?

– Исках да запазя репутацията си на храбрия Бюси, с която ме наградихте.

– И те те раниха, така ли? – попита принцът, побързал, както обикновено, да отговори на удара с удар.

– Чуйте ме – каза Бюси, – не бих желал да им давам повод за ликуване, но аз получих превъзходен удар с шпага, бедрото ми е пронизано дълбоко.

– Ах, негодници! – възмути се принцът. – Орили беше прав, те наистина са замисляли предварително това злодейство.

– Вие сте видели засадата, с вас е бил и Орили, който владее шпагата почти толкова виртуозно, колкото и лютнята, и Орили е предупредил ваше височество, че тези хора имат нещо лошо наум, и сте били двама, а те само петима! Защо не ги задържахте и не ми дойдохте на помощ?

– Проклятие! Какво искаш? Откъде можех да знам кого чакат в засада?

– „Продъни се, нечиста сила!“⁶, както казваше крал Шарл IX при вида на приятелите на крал Анри III. Но вие не сте могли да не помислите, че те имат предвид някого от вашите приятели, а тъй като в Париж единствено аз се осмелявам да се нарека ваш приятел, не е било трудно да се досетите кого са очаквали.

– Наистина, прав си, мой скъпи Бюси – призна си Франсоа, – това някак не ми дойде наум.

– Къде ще ви дойде на вас... – въздъхна Бюси, сякаш намерил за безсмислено да довърши онова, което би искал да каже за своя покровител.

Те пристигнаха в Лувъра. Херцог д'Анжу бе посрещнат пред портите от един капитан и стражите. Капитанът имаше строга заповед да не пуска никого в Лувъра, но естествено тази заповед не можеше да важи и за първата особа в държавата след краля. Ето защо принцът мина със свитата си под арката на подвижния мост.

– Монсеньор – обърна се към принца Бюси, след като влязоха в главния двор, – отивайте да вдигате шум при краля, но не забравяйте за онова, в което ми се клехте, а аз самият ще ида да кажа две думи на един свой приятел.

– Зарязваш ли ме, Бюси? – обезпокои се Франсоа, на когото присъствието на неговия любимец придаваше смелост.

– Налага се, но нека това не ви смушава, бъдете сигурен, че ще се появя в разгара на вашата кавга. Крещете, монсенъор, крещете, дявол да го вземе! Съдерете си гърлото, за да ви чуя, нали разбирате, ако не чуя гласа ви, няма да ви дойда на помощ.

И, възползувал се от това, че херцогът влезе в парадната зала, Бюси се промъкна през страничната врата заедно с Жана.

Бюси се чувстваше в Лувъра като у дома си. Той се изкачи по тайните стълби, премина през два или три безлюдни коридора и се озова в някакво подобие на антре.

– Почакайте ме тук – каза той на Жана.

– Ах, боже мой, сама ли ще ме оставите? – разтревожи се младата жена.

– Принуден съм – отвърна Бюси. – Трябва да проуча пътя и да подготвя излизането ви на сцената.

Глава 5

За това, какво предприе бившата госпожица дьо Брисак, понастоящем госпожа дьо Сен-Люк, за да прекара втората си брачна нощ малко по-различно от първата

Бюси тръгна към толкова любимата някога от Шарл IX Оръжейна зала, превърната след новото разпределение на лувърските помещения в спалня на крал Анри III, който бе обзавел стаята по свой вкус. Шарл IX, крал ловец, крал ковач, крал поет, събираше в нея еленови рога, аркебузи, манускрипти, книги и ръчни менгемета. Анри III бе наредил да поставят две легла от коприна и кадифе и да се окачат по стените непристойни картинки, реликви, осветени от папата скапулари, торбички с ароматични вещества, доставени от Изтока, и колекция превъзходни фехтовални папири.

Бюси знаеше, че Франсоа бе изпросил от брат си аудиенция в коридора, което ще рече, че кралят не можеше да бъде в спалнята си; известно му бе също така, че съседната на кралската спалня стая, заемана някога от дойката на Шарл IX, сега е спалня на поредния кралски фаворит. А тъй като Анри III се отличаваше с непостоянство в своите

привързаности, в това помещение се бяха изредили последователно Сен-Мегрен, Можирон, д'О, д'Епернон, Келюс и Шомберг. Както предполагаше Бюси, сега там би трябвало да пребивава Сен-Люк, към когото, както вече видяхме, кралят изпитваше толкова силна нежност, че дори се беше решил да похити любимеца си от законната му съпруга.

Анри III беше странно създание, той съчетаваше в себе си повърхността с дълбокомислието, страхливостта със смелостта. Винаги скучаещ, винаги възбуден, винаги мечтаещ, той вечно търсеше развлечения: през деня обичаше шума, движението, игрите, физическите упражнения, шутовството, маскарадите и интригите, а през нощта се нуждаеше от ярка светлина, празнотумство, молитви или оргии. Анри бе може би единственият образ на подобен човешки тип в нашия съвременен свят. Този античен хермафродит би трябвало да са роди в някой град на Изтока, сред неми роби, евнуси, еничари, философи и софисти и тогава царуването му би означавало някоя преходна епоха между Нерон и Хелиогабал, епоха на изтънчен разврат и нечувани досега безумства.

И така, предположил, че Сен-Люк е държан в бившата стая на дойката, Бюси почука на вратата на антрето, обща за тази стая и за спалнята на краля.

Отвори му един гвардейски капитан.

– Господин дьо Бюси! – изненадан, възкликна той.

– Да, самият той, любезни ми господин дьо Нанси. Кралят ме изпраща при господин дьо Сен-Люк.

– Прекрасно – отвърна офицерът. – Известете господин дьо Сен-Люк, че при него са дошли от името на краля.

През останената полуотворена врата Бюси погледна своя паж.

След това се обърна отново към дьо Нанси и го попита:

– Какво прави там бедният Сен-Люк?

– Играе на карти с Шико в очакване на краля, който дава в момента аудиенция на херцог д'Анжу по молба на негово височество.

– Ще позволите ли на моя паж да ме изчака тук? – попита Бюси началника на караула.

– А защо не? – не възрази капитанът.

– Влезте, Жан – обърна се Бюси към младата жена.

И й посочи с ръка прозоречната ниша, където Жана побърза да се скрие.

Едва бе успяла да се притаи в нишата, когато се появи Сен-Люк. Господин дьо Нанси се отдръпна деликатно на разстояние, непозволяващо да чува разговора.

– Какво иска още от мен кралят? – начумерен, попита Сен-Люк. – Ах, вие ли сте това, господин дьо Бюси?

– Самият той, драги ми Сен-Люк, и преди всичко... – тук Бюси понижи глас, – преди всичко искам да ви благодаря за услугата, която ми оказахте.

– Ах – каза Сен-Люк, – наистина не си струва да благодарите. Чувствах се отвратително при мисълта, че могат да заколят един такъв храбрец като глиган. Но аз предполагах, че вие сте вече на онзи свят.

– За малко да ме пратят там; трябва да кажа обаче, че в подобни случаи „за малко“ има голямо значение.

– А как ви се удаде да оцелеете?

– С Шомберг и д'Епернон се разплатих чрез отличен удар на шпагата си и, както ми се струва, върнах им дълга с лихва. А Келнос трябва да благодари на здравината на черепа си. Той притежава най-здравия череп от всички, които досега са ми попадали подръка.

– Ах, разкажете ми, моля ви се, по-подробно. Това ще ме развлече – каза Сен Люк и се прозя с риск да си навехне челюстта.

– За съжаление разполагам с много малко време, скъпи ми Сен-Люк. Освен това съм дошъл по съвсем друг повод при вас. Тук вие твърде много скучаете, прав ли съм?

– По кралски, с това, мисля, всичко е казано.

– Отлично тогава, дойдох да ви поразвлека. Дявол да го вземе! Услуга за услуга.

– Прав сте, услугата, която ми оказвате, не е ни-никак по-малка от тази, която аз ви оказах. От скука се умира със същия успех, както и от шпага; процесът е малко по-продължителен, но затова пък по-сигурен.

– Горкият граф! – посъчувства му Бюси. – Виждам, че тук сте в положението на затворник.

– Буквално на затворник. Кралят смята, че може да го развлече само такъв веселяк като моя милост. Кралят е твърде добър, тъй като от вчера аз му правя повече гримаси от неговата маймуна, и му наговорих повече дързости от неговия шут.

– Е, да видим. Може би настъпи и моят ред да ви услужа! Какво бихте искали от мен?

– Естествено – каза Сен-Люк – бихте могли да посетите дома ми или, по-точно, дома на маршал дьо Брисак и да успокоите моята бедна малка, която без съмнение е в голяма тревога, и моето поведение трябва да ѝ се струва твърде подозрително.

– И какво да ѝ предам?

– Е, проклятие! Опишете й всичко, което видяхте, кажете й, че съм затворен между четири стени, и че с мен може да се говори само през прозорчето, че от вчера кралят неуморно ме уверява в дружбата си, като Цицерон, който е писал за нея, в добродетелта си, като Сократ, а между другото Сократ наистина е бил добродетелен.

– А как отвръщате на тези му уверения? – със смях попита Бюси.

– Исусе Христе! Отвръщам му, че, ако ще говорим за дружба, аз съм неблагоприятна свиня, а що се отнася до добродетелта, аз съм непоправим развратник, но всичко е напразно – кралят въздиша тежко и продължава да настоява на своето: „Ах, Сен-Люк, наистина ли приятелството е само химера? Ах, Сен-Люк, наистина ли добродетелта е само празен звук?“ Впрочем трябва да му се признае, след като изрече това на френски, той го повтаря на латински и за трети път след това на гръцки.

При тези думи пажът, на когото Сен-Люк не обръщаше никакво внимание, се разсмя.

– А какво искате, приятелю? Той се опитва да ви разчувства. *Vis geretita placent*⁵ и толкова повече *ter*⁶. Та това ли е всичко, с което мога да ви услужа?

– Ах, боже мой, да; боя се, че това е всичко.

– Е, в такъв случай съм изпълнил вече вашето поръчение.

– Тоест как?

– Предположих какво се е случило с вас и предварително обясних всичко на вашата съпруга.

– А тя?

– Отначало не искаше да ми повярва, но – добави Бюси и хвърли поглед към нишата на прозореца, – надявам се, че в края на краищата тя ще капитулира пред очевидността. И така, помолете ме за нещо друго, за нещо по-трудно, дори невъзможно, и ще бъда щастлив да изпълня молбата ви.

– Тогава, приятелю, дайте ми назаем за два часа хипогрифа⁷ на славния рицар Астолф, доведете ми го под прозореца, аз ще скоча отгоре му зад вас и вие ще ме открате при жена ми. А после, ако ви щукне, можете да литнете и до луната.

– Скъпи приятелю – каза Бюси, – всичко може да стане много по-просто: да взема с хипогрифа вашата съпруга и да ви я докарам тук.

– Тук?

5. Да се повтори два пъти е добре (лат.). – Б. р.

6. Три пъти (лат.). – Б. р.

7. Митично същество – полугриф, полукон – Б. пр.

– Ами да, тук!

– В Лувъра?

– В самия Лувър. Не ви ли се струва, че това ще е по-забавно? Отговорете ми!

– Исусе Христе! Безусловно.

– И ще престанете ли да скучаете?

– Имате думата ми, ще престана.

– Защото тук сте подложен на смъртна скука, нали? Вие ми се оплаквате от скука.

– Попитайте Шико. Той така ми омръзна вече, че сутринта му предложих да си разменим няколко удара с шпагите си. Този безделник се разсърди по такъв смешен начин, че едва не пукнах от смях. Добре пак, че не съм злопамятен, но ако всичко продължи много дълго, или ще го заколя, за да се поразея малко, или пък той ще стори това с мен.

– Чумата да ви тръшне! С такива неща не се шегуват, сами знаете, че Шико е превъзходен фехтовач. Вие се измъчвате в своя затвор, но помислете – в гроба ще ви бъде още по-сучно.

– Честна дума, не съм сигурен в това.

– Стига толкова – усмихна се Бюси. – Искате ли да ви оставя пажа си?

– На мен ли?

– Да, на вас. Той е прелестно момче.

– Благодаря – отвърна Сен-Люк, – пажовете ми са противни. Кралят ми предложи за компания от своите пажове по избор, но аз му отказах. Предложете своя паж на краля, който обзавежда дома си. Колкото до мен, стига да се измъкна оттук, ще живея като на Зеленото празненство в замъка Шенонсо: ще ме обслужват само жени и аз сам ще им подбера костюмите.

– Виж ти! – настояваше Бюси. – А все пак опитайте.

– Бюси – с досада каза Сен-Люк, – не е хубаво от ваша страна така да се подигравате с мен.

– Не ми възразявайте, бъдете така добър.

– За нищо на света.

– Уверявам ви, добре знам какво ви липсва.

– Не, не и не. Хиляди пъти не.

– Ей, паж! Елате насам!

– Не, по дяволите! – възкликна Сен-Люк.

Пажът напусна убежището си и се приближи до тях, целият пламнал от смущение.

– О! О! – прошепна Сен-Люк. Щом позна Жана в костюма на пажа на дьо Бюси, той загуби дар слово.

– Е, как – осведоми се Бюси, – да го върна ли обратно?

– Не, бога ми, не! – възкликна Сен-Люк. – Ах, Бюси, кълна ви се във вечно приятелство!

– Не забравяйте, Сен-Люк, оттук не могат да ни чуват, но затова пък могат да ни гледат.

– Прав сте – съгласи се Сен-Люк.

И едва направил две стремителни крачки към жена си, той мигом отстъпи с три крачки назад. Наистина, господин дьо Нанси, учуден от твърде изразителната пантомима, която Сен-Люк неволно изигра, започна да се вслушва в разговора им, но в този миг мислите на капитана бяха отвлечени от силен шум, идващ от остъкления коридор.

– Ах, господи! – възкликна господин дьо Нанси. – Навярно негово величество се е разгневил от някого.

– На това ми прилича – подкрепи предположението му Бюси и изобрази уплаха върху лицето си. – Но на кого ли? Дали не на херцог д'Анжу, с когото дойдох в Лувъра?

Капитанът поправи шпагата на бедрото си и се запъти към коридора, откъдето, през сводовете и стените, се чуваха възбудени гласове.

– Не намирате ли, че уредих всичко превъзходно? – попита Бюси.

– А какво става там? – заинтересува се Сен-Люк.

– Кралят и херцог д'Анжу са се хванали един друг за гушите. Това трябва да представлява прелюбопитно зрелище; тичам натам, за да не пропусна нищо. А вие се възползвайте от суматохата, но само не мислете да бягате. Така или иначе това е безполезно, кралят ще ви намери и под земята. По-добре скрийте великолепия ми паж, – когото ви оставям, на някое безопасно място. Ще се намери ли за него някоя тайна колибка?

– Ще се намери, кълна се в Господа, но дори да не се намери, сам ще я построя. За щастие аз се правя на болен и не излизам от спалнята си

– В такъв случай прощавайте, Сен-Люк. Госпожо, не ме забравяйте в молитвите си.

И Бюси, предоволен от шегата, която му се удаде да изиграе на Анри III, излезе от антрето на кралските покои и се насочи по коридора – натам, където почервенелият от гняв крал убеждаваше побелелия от ярост херцог, че главен виновник за събитията от предишната нощ бил Бюси.

– Уверявам ви, ваше величество – горещеше се херцог д'Анжу, – д'Епернон, Шомберг, д'О, Можирон и Келюс го причакваха в засада при Турнелския дворец.

– Кой ви каза това?

– Видях ги със собствените си очи, ваше величество.

– В непрогледния мрак, така ли? Било е тъмно като в рог.

– Можях да ги разпозная не по лицата.

– Че по какво друго ги разпознахте? По гърбовете ли?

– Не, ваше величество, по гласовете.

– Те говориха ли с вас?

– Само това да беше! Те ме взеха за Бюси и ме нападнаха.

– Вас?

– Да, мен.

– А кой дявол ви изпрати чак при Сент-Антоанските порти?

– Какво значение има това?

– Искам просто да зная. Днес съм особено любопитен.

– Отивах при Манасес.

– При Манасес? Евреина?

– А вие как навестявате Руджиери, отровителя?

– Аз мога да навестявам когото си искам. Аз съм крал.

– Вие не ми отговаряте, а се измъквате от отговора.

– Както и да е, аз повтарям: те бяха предизвикани от Бюси.

– От Бюси?

– Да.

– Къде е станало това?

– На бала у Сен-Люк.

– Бюси е предизвикал наведнъж петимата? Това е вече прекалено. Бюси е храбрец, но не и луд.

– Кълна се в разпятието Христово! Казвам ви – лично съм свидетел на поведението му. И после – Бюси е способен и на нещо повече. Не ми го рисувайте като невинно агънце. Той е ранил Шомберг в бедрото, д'Епернон в ръката, а Келюс едва не е бил убит на място.

– Наистина ли? – приятно се изненада херцогът. – Виж, това не ми каза. Ще го поздравя още щом го видя.

– А аз – каза кралят – не се каня никого да поздравявам, но непременно ще накажа тази драка.

– Тогава аз – възрази херцогът, – аз, върху когото вашите приятели посягат, като не само нападат Бюси, но и дръзват да вдигнат ръка непосредствено срещу моята особа, тогава аз ще узная най-сетне,

действително ли съм ваш брат и действително ли някой във Франция, освен ваше величество, има право да ме погледне в лицето, без да сведе погледа си, ако не от почит, то поне от страх.

В тази минута, привлечен от гръмките, преминаващи в кръсъци гласове на двамата братя, се появи Бюси с елегантен костюм от зелен атлас с розови фльонги.

– Ваше величество – направи той дълбок поклон пред Анри III, – позволете да ви засвидетелствам моята най-покорна почит.

– Бога ми! Ето го и него! – възкликна Анри.

– Ваше величество, можах да чуя, че ми оказвате висока чест, като споменавате името ми.

– Да – отвърна кралят, – радвам се да ви видя, защото каквото и да ми говориха за вас, вашето лице пращи от здраве.

– Ваше величество, доброто кръвопускане освежава кожата и това е причината тази вечер да имам особено свеж вид.

– Е, добре, ако срещу вас е извършено нападение, сеньор дьо Бюси, ако са ви ранили, обърнете се към мен с оплакване и аз ще отсъдя.

– Позволете, ваше величество – каза Бюси, – никой не ме е нападал, никой не ме е ранявал, няма от кого да се оплаквам.

Анри застина от изненада и насочи поглед към херцог д'Анжу.

– А вие какво ми говорихте? – попита той.

– Аз казах, че Бюси има пробивна рана в бедрото от удар с шпага.

– Вярно ли е, Бюси?

– Щом като братът на ваше величество твърди така, значи е вярно. Първият принц с кралска кръв не може да лъже.

– И вие не сте се оплаквали на никого, след като са ви ранили в бедрото? – настояваше Анри.

– Бих взел да се оплаквам, ваше величество, само в случай, че ми отсекат дясната ръка и бъда лишен от възможността да отмъстя за себе си, а и тогава – добави непоправимият дуелист, – аз вероятно бих прибегнал до лявата си ръка, за да разчистя сметките си с моя оскърбител.

– Нахал – избърбори Анри.

– Ваше величество – обърна се към него херцог д'Анжу, – вие токущо говорехте за правосъдие. Какво пък, ние молим за вашето правосъдие и за нищо друго. Наредете да се извърши разследване, назначете съдии, и нека те определят кой е устроил засадата и кой е подготвял убийство.

Анри почервения.

– Не – отвърна той, – аз и този път ще предпочета да не зная кой е

прав и кой е крив, и ще помилвам напълно всички. Бих искал да помирят тези заклетни врагове, но за съжаление раните задържат Шомберг и д'Епернон на легло. Впрочем, господин херцог, кой от моите приятели, според вас, е бил най-неукротим? Кажете, за вас не е трудно да го определите, щом те, както казвате, са нападнали и вас.

– Според мен, Келюс, ваше величество – каза херцог д'Анжу.

– Честна дума, вие сте прав – каза Келюс. – Аз не съм се крил зад чужди гърбове, ваше височество ми е свидетел.

– Щом е така – провъзгласи Анри, – нека господин дьо Бюси и господин дьо Келюс се помирят от името на всички участници.

– О! – възкликна Келюс. – Какво ще рече това, ваше величество?

– Това ще рече: аз искам да се прегърнете с господин дьо Бюси, да се прегърнете тук, пред очите ми, и то незабавно.

Келюс се намръщи.

– Какво има, сеньор? – гъгнуво се обърна Бюси към Келюс в подражание на характерния за италианеца Панталоне жест. – Нима ще ми откажете тази милост?

Постъпката бе толкова неочаквана и Бюси вложи в нея такава шутовско усърдие, че дори кралят се разсмя. Тогава Бюси се приближи до Келюс.

– Хайде, Монсу – каза той, – такава е волята на краля. – И обви с ръце шията на миньона.

– Надявам се, че тази церемония с нищо не ни обвързва? – прошепна Келюс на ухото на Бюси.

– Не се вълнувайте – също шепнешком му отвърна Бюси. – Рано или късно ще се срещнем с вас.

Целият зачервен и раздърпан, треперещ от ярост, Келюс се отдръпна назад.

Анри свъси вежди, но Бюси, все още изобразявайки Панталоне, направи пирует и напусна залата на съвета.

Глава 6

За това, как протичаше вечерният тоалет на крал Анри III

След тази започнала с трагедия и завършила с комедия сцена, отгласите за която, подобно на ехо, излетяха от Лувъра и се

разпространиха по целия град, кралят се оттегли силно разгневен в покоите си; съпровождащият го Шико настойчиво обсаждаше своя повелител с молби да хапне нещо за вечеря.

– Не съм гладен – тросна се кралят и прекрачи прага на своята спалня.

– Възможно е – отвърна Шико, – но аз, аз съм вбесен до крайност и ме мъчи желанието някого или нещо да ухапя, та дори това да бъде печена овнешка плешка.

Кралят се направи, че нищо не чува, отметна плаща си и го захвърли върху леглото, свали шапката, забодена към косите му с дълги черни карфици, и я запокити върху креслото. След това тръгна бързо към антрето, в което се намираха в съседство вратите от стаята на Сен-Люк и спалнята на краля.

– Почакай ме тука, шуте – заповяда той на Шико, – ще се върна.

– О, не бързай, синко – каза Шико, – не бързай. Би ми се искало дори – продължи той, като се вслушваше в отдалечаващите се стъпки на Анри, – да останеш по-дълго там, за да имам повече време да ти подготвя един малък сюрприз.

Когато шумът от стъпките окончателно затихна, Шико отвори вратата към антрето и се провикна: „Ей, има ли някой там?“

Притича един слуга.

– Кралят размисли – каза Шико, – той заповяда да бъде поднесена тук изискана вечеря за две персони, за него и за Сен-Люк. И посъветва да се обърне специално внимание на виното. А сега се поразтърпчете поживо.

Слугата се обърна върху токовете си и се втурна да изпълнява заповедта на Шико, без ни най-малко да се съмнява, че тя изхожда от краля.

През това време Анри III, както вече споменахме, мина в стаята, предоставена на Сен-Люк: последният, навреме предупреден за визитата на краля, лежеше в постелята си и слушаше молитвите, които му четеше старият слуга, последвал го в Лувъра и споделил неговото заточение. В ъгъла, в позлатеното кресло, свесил глава върху ръцете си, пажът, доведен от Бюси, бе потънал в дълбок сън. Кралят обгърна с един поглед цялата тази картина.

– Какъв е този младеж тук? – подозрително попита той Сен-Люк.

– Нима забравихте, ваше величество? След като ме затворихте тук, вие милостиво ми разрешихте да извикам един от моите пажове.

– Да, разбира се – отвърна Анри.

– Така че аз се възползувах от вашето разрешение, ваше

величество.

– Ах, така значи!

– Разкайва ли се ваше величество, че ме дари с това малко развлечение? – осведоми се Сен-Люк.

– Не, синко, не. Напротив. Забавлявай се, щом искаш. Как се чувстваш?

– Имам силна треска, ваше величество – оплака се Сен-Люк.

– То ти личи. Цялото ти лице гори, малкият ми. Да проверим пулса ти, знаеш, че разбирам малко от медицина.

Сен-Люк неохотно му протегна ръката си.

– Ами да – каза кралят, – пулсът е прекъсващ, повишен.

– О, ваше величество – простена Сен-Люк, – аз наистина съм сериозно болен.

– Успокой се. Ще ти изпратя моя придворен лекар.

– Бъдете милостив, ваше величество, не мога да понасям Мирон.

– Аз самичък ще поема грижите за теб.

– Ваше величество, не ще допусна...

– И ще наредя да пренесат леглото ми в твоята спалня, Сен-Люк.

Ще бърбим до сутринта, имам да ви разправам сума работи.

– Ах! – отчаяно възкликна Сен-Люк. – Вие се наричате човек, разбираш от медицина, наричате се мой приятел, а искате да ме оставите без сън. Кълна се в разпятието, лекарю, отнасяте а по странен начин с вашите пациенти! Кълна се в разпятието Христово, ваше величество, някак твърде особено обичате своите приятели!

– Как? Ти искаш да останеш насаме със своите страдания?

– Ваше величество, с мен е Жан, моят паж.

– Но той спи.

– Ето защо предпочитам да бъда обслужван от слуги: поне ще ме оставят да спя.

– Но позволи ми поне заедно с него да побдя край твоята постеля, кълна ти се, ще заговоря с теб само след като се събудиш.

– Ваше величество, аз се събуждам зъл като дявол и трябва много да сте ми свикнали, за да ми простите всички глупости, които бих ви наговорил, докато окончателно се разсъня.

– Остани поне, докато завърша вечерния си тоалет.

– А ще ми бъде ли позволено след това да се върна в леглото си?

– То се знае!

– Щом е така, моля! Но ви предупреждавам, ще бъда жалък придворен, честна дума. Още отсега дяволски ме кара на сън.

– Можеш да се прозряваш колкото си искаш.

– Какъв деспотизъм! – каза Сен-Люк. – Нима не разполагате с всички мои приятели?

– Как не, как не! Всички са в отлично състояние. Бюси ги е наредил от добре по-добре. Шомберг е намушкан в бедрото, на д'Епернон китката на ръката е разрязана като испански ръкав. Келюс все още не може да дойде на себе си след удара с дръжката на шпагата по главата и след днешните прегръдки. Остават омръзналият ми до смърт д'О и Можирон, който вечно за нещо мърмори. Е, хайде, събуди този спящ красавец да ти подаде халата.

– Ще благоволите ли, ваше величество, да ме оставите за минутка?

– Това пък защо?

– Уважението ми към вас...

– Ах, какви глупости.

– Ваше величество, след пет минути ще бъда при вас.

– След пет минути, съгласен. Но не повече, чуваш ли? А за тези пет минути си припомни за мен някакви забавни истории, че да можем да се посмеем малко.

С тези думи, получил наполовина онова, което искаше да получи, кралят излезе също удовлетворен наполовина.

Вратата още не се беше затворила след него, когато пажът внезапно се стресна и с един скок се озова до завесата.

– Ах, Сен-Люк – промълви той, когато шумът от кралските стъпки затихна, – вие отново ме оставяте. Боже мой! Каква мъка! Умирам от страх. Ами ако ме открият?

– Мила ми Жана – отвърна Сен-Люк, – Гаспар, който стои пред вас, ще ви защити от всякаква нескромност. – И той ѝ посочи стария слуга.

– Не е ли по-добре да се махна оттук? – цялата почервеняла, предложи младата жена.

– Ако това е вашето непременно желание, Жана – печално заговори Сен-Люк, – ще заповядам да ви съпроводят до двореца Монморанси, защото единствено само на мен е забранено да напускам Лувъра. Но ако бъдете толкова добра, колкото и прекрасна, ако намерите в сърцето си поне капка състрадание към нещастния Сен-Люк, ще почакате тук няколко минути. Главата ми, нервите ми, вътрешностите ми – всичко непоносимо ще ме заболи, кралят няма да издържи да вижда пред себе си такава жалка фигура и ще ме отпрати в леглото.

Жана сведе глава.

– Е, добре – каза тя, – ще почакам, но ще ви кажа като краля: не се

бавете.

– Жана, ненагледна моя, вие сте възхитителна. Повярвайте ми, ще се върна при вас, щом се представи най-малката възможност за това. И, знаете ли, хрумна ми една мисъл, добре ще я проуча и когато се върна, ще ви я изложа.

– За това как да се измъкнем оттук ли?

– Именно.

– Тогава вървете.

– Гаспар – каза Сен-Люк, – не пускайте никого тук. След четвърт час заключете вратата и ми донесете ключа в спалнята на краля. След това идете в двореца Монморанси и кажете да не се тревожат за госпожа графинята. Върнете се тук чак утре сутринта.

Тези разпореждания, които Гаспар изслуша с разбираща усмивка, обещавайки да изпълни всичко най-точно, накараха Жана да се залее отново с гъста червенина.

Сен-Люк взе ръката на жена си и запечата на нея нежна целувка, след което се отправи с решителни крачки към стаята на Анри, който бе започнал вече да проявява нетърпение.

Останала самичка и цялата трепереща от нервно напрежение, Жана се скри зад пищните гънки на балдахина, сгушена в ъгъла на постелата. Както мечтаеше, както се вълнуваше и сърдеше, младоженката въртеше машинално в ръце сарбакана и напразно се мъчеше та намери изход от нелепото положение, в което беше попаднала.

При влизането си в кралската спалня Сен-Люк бе зашеметен от тръпчивия, сладостен аромат, който бе напоил цялото помещение. Краката на Анри тънеха в купища цветя, чиито стебла бяха изрязани, за да не подразнят – не дай си боже! – нежната кожа на негово величество: рози, жасмин, теменуги, шибой, въпреки студения сезон, покриваха пода и образуваха мек благоуханен килим.

В стаята с нисък, красиво изрисуван таван, както вече стана дума, имаше два кревата, единият от тях бе особено широк и макар плътно да опираше до стената с края си откъм главата, заемаше почти една трета част от помещението.

Върху широката кувертюра на този креват се виждаха избродирани със злато митологични персонажи, те изобразяваха историята на Кеней, или на Кенис, превръщаш се ту в мъж, ту в жена и, както може да си представим, за изобразяването на тази метаморфоза художникът е трябвало да напруга до крайност своята фантазия. Балдахинът от посребрено платно бе оживен от различни фигури, извезани с коприна и злато; а

там, където той опираше до стената, за да образува края на леглото откъм главата, имаше изобразени кралски гербове, извезани с разноцветни коприни и сърмена позлата.

Прозорците имаха завеси от същата коприна, както и кувертюрата на леглото, със същата материя бяха тапицирани и креслата, и диваните. От тавана, по средата на стаята, висеше на златна верига светилник от позлатено сребро, в който гореше масло, разнасящо фин аромат. Отдясно на леглото златен сатир държеше в ръце канделабър с четири запалени свещи от розов восък. Тези ароматични свещи, неотстъпващи по дебелина на църковните, осветяваха заедно със светилника доста добре стаята.

Кралят се бе разположил върху стол от абанос със златни инкрустации, беше поставил босите си крака върху пъстрия килим от цветя. Държеше на коленете си седем-осем малки кутрета шпаньоли, чиито муцунки гъделичкаха нежно кралските длани. Двама слуги прилежно разресваха на кичури и навиваха прибраните отзад, като на жена, коси на краля, неговите засукани нагоре мустаци, рядката му сплъстена брадичка. Трети слуга внимателно поставяше върху лицето на негово величество слой мазна розова помада, приятна на вкус и разнасяща невероятно съблазнителен мирис.

Анри седеше със затворени очи и с величествен и дълбокомислен вид на индийско божество позволяваше да го подлагат на всички тези манипулации.

– Сен-Люк – мърмореше той, – къде е Сен-Люк?

Сен-Люк влезе. Шико го хвана за ръката и го отведе до краля.

– Дръж – каза той на Анри Ш, – ето го твоето приятелче Сен-Люк. Накарай го да се намаже или, по-точно казано, да се измаже с твоята помада, защото, ако не вземеш необходимите предпазни мерки, ще те сполети беда: или на теб, ухаещ толкова на хубаво, ще ти се струва, че той мирише лошо, или на него, който на нищо не мирише, ще му се струва, че ти благоухаеш прекалено. Е, хайде, подайте насам гребените и козметиките – добави Шико, след което се разположи в голямото кресло срещу краля, – аз също искам да се намажа.

– Шико! Шико! – възкликна Анри. – Вие имате много суха кожа, тя се нуждае от огромно количество помада, а тя и за мен дори няма да стигне; вашата коса е толкова твърда, че ще строшите всички зъби на моите гребени.

– Моята кожа е изсъхнала в непрестанните битки за теб, неблагодарни ми кралю! И ако къдрите ми са твърди, това е защото от

постоянните огорчения, които ми причиняваш, те през цялото време стоят настръхнали. Но щом си решил да ми откажеш помадата си за моите страни, тоест за моята външна обвивка, така да бъде, сине мой, това е, което мога да кажа.

Анри присви рамене с вид на човек, който не е склонен да се развлича с шегички от толкова ниско естество.

– Оставете ме на мира – каза той, – вие дрънкате глупости.

След това се обърна към Сен-Люк.

– Е, как е сине мой, мина ли ти главата?

Сен-Люк сложи ръка на челото си и жално въздъхна.

– Представи си – продължаваше Анри, – аз видях Бюси д'Амбоаз. Ох! Господине – обърна се той към фризьора си, – вие ме опарихте.

Фризьорът падна на колене.

– Видели сте Бюси д'Амбоаз? – попита Сен-Люк, обзет от вътрешен трепет.

– Да – отвърна кралят, – можеш ли да си обясниш как тези петима заплеси, които са се нахвърлили едновременно върху него, са се изхитрили да го изпуснат от ръцете си? Ще заповядам да ги изтезават до смърт. Ако беше с тях, Сен-Люк, какво щеше да стане, как мислиш?

– Сигурно и аз не бих постигнал нещо повече, ваше величество.

– Е, стига! Защо говориш така? Басирам се на хиляда златни екю, че на всеки шест попадения на Бюси твоите биха били десет. Дявол да го вземе! Трябва да видя как съумяваш да постигнеш това. Продължаваш ли да се дуелираш с шпага, малкият ми?

– Естествено, ваше величество.

– Питам често ли се упражняваш във фехтовката.

– Почти всекидневно, когато съм здрав, но когато съм болен, не ме бива за нищо.

– Колко пъти си успявал да ме докоснеш?

– Ние с вас сме приблизително на едно равнище във фехтуването, ваше величество.

– Да, но съм по-добър в това отношение от Бюси. Кълна се в Христовото разпятие, господине – обърна се Анри към бръснаря, – вие ще ми откъснете мустаците.

Бръснарят падна на колене.

– Ваше величество – помоли го Сен-Люк, – посочете ми някое лекарство против болки в сърцето.

– Яж повече – отвърна кралят.

– О, ваше величество, струва ми се, че грешите.

– Не, уверявам те.

– Ти си прав, Валео – намеси се Шико, – и аз самият изпитвам силни болки дали в сърцето, дали в стомаха – не мога да определя точно, затова изпълнявам твоето предписание.

Едновременно се дочуха странни звуци, сякаш някаква маймуна зачатка начесто със зъби.

Кралят се обърна и погледна шута.

Шико, справил се самостоятелно с обилната вечеря, която бе поръчал за двамина от името на краля, весело потракваше със зъби, докато поглъщаше нещо от блюдото от японски порцелан.

– И таз добра! – изненада се Анри. – Какво, по дяволите, правите там, господин Шико?

– Ползвам се от помада вътрешно – отвърна Шико, – след като външно ми бе забранено да я прилагам.

– Ах, предател! – възмути се кралят и така рязко извърна глава, че намазаният с помада пръст на камердикера попадна право в устата му.

– Яж, сине мой – проговори важно Шико. – Не съм такъв деспот като тебе: външно или вътрешно – все едно, разрешавам ти и двете употреби.

– Господине, вие ще ме задушите – каза Анри на камердинера.

Камердинерът падна на колене, както това бяха направили преди него фризьорът и бръснарят.

– Да дойде тук капитанът на гвардейците! – закрещя Анри. – Да дойде незабавно капитанът!

– А за какво ти е притрябвал твоят капитан? – осведоми се Шико. Той натопи пръст в порцелановото блюдо и хладнокръвно взе да го облизва.

– Нека наниже Шико на шпагата си и да приготви от него, колкото и костелив да се окаже, печено за моите песове.

Шико скочи на крака и нахлузи шапката си обратно.

– Кълна се в Христовото разпятие! – запищя той. – Шико да бъде хвърлен на кучетата, четириногите твари да бъдат нахранени с един благородник? Хубаво, сине мой, нека само се появи твоят капитан, ще видим тогава кой кого.

С тези думи шутът измъкна от ножницата дългата си шпага и толкова смешно започна да я върти пред фризьора, бръснаря и камердинера, че кралят прихна да се смее.

– Но аз съм гладен – жално простена той, – а този измамник е оплюскал цялата вечеря.

– Ти си голям капризник, Анри – отвърна Шико. – Колко пъти те каних на трапезата, но ти не пожела. В краен случай за теб има останал малко бульон. Колкото до мен, аз вече се нахраних и отивам да спя.

Докато траеше тази словесна престрелка, се появи старият Гаспар и връчи на своя господар ключа от стаята.

– Аз също се прибирам – каза Сен-Люк. – Чувствам, че краката ми повече не ме държат, още малко и ще наруша всякакъв етикет – ще се свлека в присъствието на краля в нервен припадък на земята. Целия ме тресе.

– Дръж, Сен-Люк – каза кралят и протегна на младежа две от кутретата си, – вземи ги със себе си, непременно ги вземи.

– А какво ще заповядате да правя с тях?

– Пъхни ги под завивката си, болестта ще те остави и ще се прехвърли на тях.

– Покорно благодаря, ваше величество – каза Сен-Люк и постави двете кученца обратно в кошницата. – Нямам доверие на вашето лечение.

– Нощес ще те навестя, Сен-Люк – обеща му кралят.

– О, за бога, не се затруднявайте, ваше величество – замоли му се Сен-Люк. – Вие може да ме разбудите внезапно, а казват, че това може да доведе до епилепсия.

С тези думи Сен-Люк се поклони на краля и напусна стаята му. В знак на най-приятелско разположение кралят усърдно му махна с ръка, докато вратата се затвори.

Шико изчезна още по-рано.

Двама или трима от придворните, присъстващи при вечерния тоалет на краля, напуснаха на свой ред неговата спалня.

Около краля останаха само слугите. Те поставиха върху лицето му маска от най-fino платно, просмукано от благовонни масла. В маската имаше прорези за носа, очите и устата. Върху челото и ушите на краля прилежно навлякоха копринен калпак, украсен със сребърна бродерия.

Сетне облякоха краля с нощница от розов атлаз, подплатена с памук и копринени подплънки, навлякоха върху ръцете му ръкавици от такава мека кожа, че при пипане можеше да минат за вълнени. Ръкавиците стигаха до лактите и отвътре бяха намазани с ароматично масло, придаващо им особена еластичност, чиято тайна не можеше да бъде разгадана, без ръкавиците да бъдат обърнати наопаки.

Когато тайнството на кралския тоалет бе завършено, връчиха на Анри златна купа със силен бульон, но, преди да поднесе съда до устата

си, той отля половината от бульона в друга купа, неотличаваща се по нищо от тази, която държеше в ръцете си, и нареди да я отнесат на Сен-Люк с пожелание за лека нощ.

Сетне дойде ред до Бога, с когото Анри, несъмнено по силата на прекомерната си заетост, се отнесе доста небрежно. Той се ограничи с това, че избъбри на бърза ръка една-единствена молитва и дори не се докосна до осветената броеница. Накрая нареди да оправят постелята му, напръскана с кориандър, тамян и канела, и легна.

Настанил се върху многобройните възглавници, Анри заповяда да съберат насланите цветя, от които в стаята бе станало душно. Прозорците за няколко секунди бяха разтворени, за да се проветри помещението. След това в мраморната камина пламнаха сухи лозови пръчки, лумна пищен и ярък огън, който мигом угасна, но по цялото помещение се разля приятна топлина.

Тогава слугите спуснаха всички завеси и пердета и вкараха в спалнята огромен пес – кралския любимец Нарцис. Той се озова с един скок върху кралската постеля, потъпка с лапи отгоре ѝ, повъртя се и легна напреки в краката на стопанина си.

Последният слуга, останал в стаята, духна свещите от розов восък в ръцете на златния сатир, намали светлината на нощния светилник, като смени фитила му с по-тесен и, на свой ред, се измъкна на пръсти от спалнята.

И ето че кралят на Франция стана по-спокоен, по-безгрижен и по-безпамятен от безделничещите монаси на своето кралство, настанени в богатите манастири, и забрави за това, че на света има Франция.

Той заспа.

Половин час по-късно бдящите в коридорите часови, които виждаха от постовете си закритите със завеси прозорци на кралската спалня, забелязаха, че светилникът в нея угасна и сребристото сияние на луната замени върху стъклата украсяващата ги отвътре нежна розова светлина. Часовите разбраха, че негово величество спи дълбоко.

И тогава замряха всички шумове вътре и вън от Лувъра, и в неговите дрезгави коридори можеше да се долови полетът и на най-предпазливия прилеп.

Глава 7

За това, как крал Анри се бе преродил на следния ден, макар причините за това да останаха неизвестни

Два часа изтекоха спокойно.

Внезапно тишината бе разкъсана от вледеняващ душата вик. Той идваше от спалнята на негово величество. Ала нощният светилник там си оставаше изгасен, в двореца цареше все същата дълбока тишина и не се раздаваше никакъв звук, ако не смятаме този страшен вик на краля.

Защото крещеше кралят.

А сетне се разнесе шум от падаща мебел, звън от пръснал се порцелан, разлетял се на дребни парчета, и бързи, тревожни стъпки на човек, който тича обезумял от единия до другия ъгъл. И нов вик, съпроводен от кучешки лай. Тогава светнаха прозорци навсякъде, в коридорите заблестяха шпаги, и мраморните колони се затресоха от тежките стъпки на съената стража.

– На оръжие! – гърмеше от всички страни. – На оръжие! Кралят ни зове! На помощ на краля! По-бързо!

И само след миг капитанът на гвардейците, полковникът на швейцарците, придворните и дежурните аркебузири нахълтаха в кралската спалня и двадесетина факли осветиха едновременно тъмната стая.

Креслото бе преобърнато, подът застлан с парчета от порцелан, постелята – измачкана, и завивките разхвърляни по целия под, а до кревата – Анри, нелеп и страшен в нощните си одежди, косите му – щръкнали, облящените му очи – вперени в една точка.

Дясната ръка на краля бе протегната напред и трепереше като лист срещу вятър.

Лявата му ръка се бе вкопчила трескаво в дръжката на безсъзнателно грабнатата от него шпага.

Възбуден не по-малко от своя стопанин, песът гледаше краля с широко разкрачени лапи и жално виеше.

Анри бе сякаш вкаменен от ужас: нахълталите в спалнята му хора не смееха да нарушат това вцепеняване и току се споглеждаха в очакване, обхванати от ужасна тревога.

В този миг в стаята се втурна полуоблечена, загърната с широко наметало младата кралица Луиза Лотарингска; отчаяните виковете на

съпруга ѝ бяха вдигнали от сън това русокосо и нежно създание, което водеше безпорочния живот на светица на тази грешна земя.

– Ваше величество – обърна се тя към краля, цялата тресяща се от страх, – какво се е случило? Боже мой! Дочух вашите викове и ето че дотичах.

– Ни... ни... нищо... – сричаше кралят, все още устремил поглед в една точка; той сякаш виждаше във въздуха някакъв призрак, достъпен само за неговия взор.

– Но ваше величество крещеше – настояваше кралицата. – Значи ваше величество страда.

Ужасът бе толкова явно изразен върху лицето на краля, че постепенно се предаде на всички събрани в спалнята. Едни се отдръпнаха до стената, други пристъпиха по-близо до краля и напругаха очи, за да разберат дали не е ранен, дали не го е ударил гръм или пък го е ухапала някоя отровна гадина.

– О, ваше величество! – възкликна кралицата. – Заклевам ви в небето, не ни дръжете в такъв страх. Не трябва ли да повикаме лекар?

– Лекар ли? – мрачно повтори въпроса ѝ Анри. – Не, тялото ми е здраво, но душата ми, духът ми страда... Не, не ми трябва лекар, а изповедник.

Придворните се спогледаха, зашариха с очи по вратите, завесите, паркета и тавана...

Ала никъде нямаше ни най-малка следа от невидимия призрак, който така бе изплашил краля.

След като по-нататъшното старателно търсене стана очевидно излишно, любопитството се удвои: мракът на тайната се съгъсти – кралят пожела изповедник.

Мигом един бързоходец препусна на кон и хиляди искри се пръснаха по калдъръмения двор на Лувъра. За някакви си пет минути беше разбуден, измъкнат от леглото му и отведен при краля Жозеф Фулон, абатът от манастира „Света Женевиев“.

С появата на духовника суматохата притихна и тишината се възстанови. Всички си задаваха един на друг въпроси, правеха догадки, намираха обяснения, но най-вече трепереха от страх... Кралят се изповядва!

На сутринта след нощните тревоги кралят стана пръв и се разпореди да се затворят всички входове и изходи и да не пускат никого в двореца с изключение на неговия духовник.

След това той повика ковчезника, продавача на восък, церемониал-майстора, взе своя молитвеник с черна подвързия и се захвана да чете

молитви, после остави четенето и започна да изрязва фигурки на светци, но изведнъж захвърли и това занимание и заповяда да извикат всичките му миньони.

Изпълнението на кралската заповед започна от Сен-Люк, но той страдаше по-силно от когато и да било друг път. Той съхнеше, беше смъртно уморен. Болестта го бе довела до пълно изнемошяване, до непрекъсната сънливост; през изминалата нощ бе потънал в дълбок сън, приличащ на летаргия и единствен той в целия дворец не беше чул нищо, макар от кралската спалня да го отделяше само тънка стеничка. Ето защо той помоли да го оставят в постелята, като обеща да прочете толкова молитви, колкото ще бъде угодно на краля.

Когато разказаха на Анри какви мъки изпитва нещастният Сен-Люк, той се прекръсти и заповяда да изпратят при бедния страдалец кралския аптекар.

След това кралят нареди да се изпратят от манастира „Света Женевиев“ всички уреди, служещи за бичуване. Облечен целият в черно, той мина пред строя на своите миньони – пред накуцващия Шомберг, пред д'Епернон с ръка на превръзка, пред Келюс, който все още не бе дошъл на себе си, пред треперещите от страх д'О и Можирон, мина, като им раздаде камшици и им даваше наставления как да се бичуват безжалостно собственоръчно и един друг.

Д'Епернон помоли да бъде освободен от бичуването, позовавайки се на ранената си ръка – тя нямало да му позволи да отговори достойно на получените удари, което без съмнение щяло да наруши общата хармония.

Но Анри отговори, че такова покаяние ще бъде още по-угодно за Господа бога.

Той пожела сам да даде пример за благочестивото си усърдие. Сваля камизола, яката и ризата си и започна да се шиба по раменете със старанието на великомъченик. Шико опита да прибягне до обичайните си шегички, но срещнал свирепия поглед на краля, разбра, че не е време за тях. Тогава той, както и останалите, взе един камшик и се хвана за работа с тази само разлика, че бичуваше не себе си, а съседите си, а ако наблизко не се окажеше нечий гръб, свличаше отлющилата се боя от колоните и стените.

В тази суматоха лицето на краля постепенно взе да придобива по-спокоен израз, ала все още отразяваше някаква угнетяваща го тайна мисъл.

Неочаквано Анри изхвърча от спалнята, като заповяда на

фаворитите си да не престават с бичуването в негово отсъствие. Но щом вратата зад него се захлопна, всички ръце изведнъж се свлякоха като по знак на магическа пръчка. Единствено Шико продължаваше да шибя д'О, когото не обичаше. Д'О отвърщаше старателно на шута със същата монета. Това бе истински дуел с камшици.

Анри се устреми към спалнята на кралицата. Той и поднесе в дар бисерна огърлица на стойност двадесет и пет хиляди екю, прегърна я и я целуна по двете страни – обред, какъвто не му се бе случвало да извършва вече повече от година, – а след това помоли Луиза да свали от себе си всички скъпоценности и да облече власеница.

Винаги покорна и отстъпчива, Луиза Лотарингска мигом се подчини. Попита само защо нейният възлюблен съпруг ѝ подарява тази бисерна огърлица, щом желае да я вижда облечена с груба дреха.

– За да изкупуваш моите грехове – отвърна Анри.

Този отговор удовлетвори кралицата, понеже тя по-добре от всички знаеше какво огромно множество грехове трябваше да изкупува нейният мъж. Луиза изпълни желанието на Анри и той напусна покоите ѝ, като преди това пожела да я види в своята спалня.

При появата на краля бичуването се възобнови. Д'О и Шико не прекъсваха нито за миг да си нанасят удари и целите бяха облени с кръв. Кралят похвали тяхното усърдие и ги нарече свои единствени истински приятели.

След десет минути се появи кралицата, облечена с власеница. Незабавно на целия двор бяха раздадени свещи и придворните, контета и кокетки, както и преданите на своя крал и на светата Дева парижани, въпреки лошото време тръгнаха към Монмартър боси по леда и снега. Отначало всички те трепереха от студ, но скоро мнозина се стоплиха от яростните удари, които Шико щедро раздаваше на ония, които имаха неблагоприятното да се окажат в обсега на неговия камшик.

Д'О се призна за победен и се държеше на разстояние петдесетина крачки от Шико.

Към четири часа през деня мрачното шествие завърши, манастирите получиха богати пожертвования, краката на всички придворни се подуха, кожата по гърбовете им беше съдрана, кралицата се появи пред очите на целия народ по риза от неизбелено платно, кралят – с броница, чиито зърна бяха с вида на черепи. И сълзите, и воплите, и молитвите, и тамянтът, и песнопенията – всичко беше в изобилие.

Както виждате, денят се оказа изключителен.

Действително, за угода на краля всички покорно търпяха студа и

ударите на камшиците и никои не можеше да си обясни защо техният повелител, завчера все още весело танцуващ, днес с такава самозабрава се бе отдал на това печално покаяние и умъртвяване на плътта.

Хугенотите, лигистите и свободомислещите се смееха, като гледаха как се движи изпълненото с покаяние шествие и в качеството си на гнусни по своята природа заядливици, дръзваха да отправят хапливи забележки – миналия път, май, процесията ви беше къде по-внушителна, а и каещите се отнасяха към бичуването с по-голяма отговорност, – макар че тези твърдения ни най-малко не отговаряха на истината.

Анри се върна в Лувъра гладен, с рамене, нашарени със сини и тъмночервени бразди. По време на шествието той не отстъпваше нито на крачка от кралицата и възползувайки се от всяко прекъсване, от всяко спиране на процесията около някой параклис, ѝ връчваше нови и нови подаръци или строеше планове за съвместно поклонение до светите места.

Що се отнася до Шико, уморил се да размахва камшика и огладнял от това необичайно физическо упражнение, към което го бе подтикнал кралят, след Монмартърските порти той се измъкна незабелязано от процесията и заедно със своя приятел, брат Горанфло, същия онзи монах от манастира „Света Женевиев“, който искаше да изповяда Бюси, кривна в градинката на една гостилничка, ползваща се със завидна слава. Там приятелите изпиха изрядно количество бутилки ароматно вино и похапнаха дива патица, убита в блатата на Гранж-Бателиер. След това, дочакал завръщането на процесията, Шико отново зае своето място в редовете на каещите се и се върна в Лувъра, като с преогромно усърдие бичуваше безразборно всички, които му попаднаха подръка – и кавалерите, и дамите: на неговия език това се наричаше: „Да се раздава пълно опрощение на греховете.“

На мръкване кралят се почувства гладен и изтощен от дългото ходене бос по снега и бесните камшични удари. Той заповяда да му поднесат постна вечеря, да му сложат компреси върху раменете, да запалят буен огън в камината и да навестят Сен-Люк. Последният изглеждаше съвсем здрав и весел.

Кралят се беше коренно променил от предишния ден. Сега той мислеше само за тленността на всичко земно, за покаянието и смъртта.

– Ах! – въздъхна той с израз на дълбоко разочарован човек. – Господ е прав, като прави нашето съществуване толкова горчиво и тягостно.

– Но защо, ваше величество? – попита го Сен-Люк.

– Защото, след като се умори от тежобите в живота, човек престава да се бои от смъртта и дори започва да я желае.

– Моля ваше величество да ме извини – възрази Сен-Люк, – говорете само за себе си, аз съвсем не жадувам смъртта. Ни най-малко.

– Чуй ме, Сен-Люк – поклати съкрушено глава кралят, – ще постъпиш правилно, ако последваш съвета ми, нещо повече – моя пример.

– С преголямо удоволствие, ваше величество, стига вашият пример да ми хареса.

– Искаш ли, аз ще оставя короната, а ти – жена си, и ние двамата ще се затворим в някоя обител? Имам разрешението на нашия светейши отец. Утре ще се подстрижем за калугери и аз ще се наричам брат Анри...

– Простете ми, ваше величество, но вие не държите на своята корона, тя ви е дошла до гуша, нещата с моята жена стоят по-иначе – тя ми е скъпа, ами че аз изобщо не я познавам. Затова не мога да приема вашето предложение.

– Ох, ох – завъздиша Анри, – изглежда, ти не си вече така болен или създаваш такова впечатление?

– Вярно е, ваше величество, чувствам се много по-добре. Духът ми е спокоен, а сърцето изпълнено с радост. И изпитвам безумно влечение към щастие и наслаждения.

– Бедни ми Сен-Люк! – въздъхна кралят и прилепи длани като за молитва.

– Вчера трябваше да се обърнете към мен с вашите предложения, ваше величество. О, вчера аз бях капризен и мрачен страдалец. За най-малката дреболия бях склонен да се хвърля в някой кладенец. Но тази вечер всичко ми изглежда съвсем различно, прекрасно прекарах нощта и отлично – деня. Кълна се в Христовото разпятие! Да пребъде животът с всичките му утехи!

– Какво все споменавах името господне, богохулнико?

– Нима се клех в Христа, ваше величество? Възможно. Но имаше време, когато и вие отправяхте такива клетви, ако не ме лъже паметта.

– Кълнях се, Сен-Люк, но от днес нататък не се кълна.

– Е, това аз не мога да кажа за себе си. Ще споменавам името господне по-рядко, това е единственото, което мога да обещаю. Пък и Господ бог е добър и милостив към нас, грешниците, когато греховете ни са плод на човешките слабости.

– Мислиш ли, че бог ще ми прости?

– О, за вас, ваше величество, не мога да кажа, говоря само за себе

си, за вашия покорен слуга. Чумата да ме тръшне! Вие, вие грешахте по кралски, а аз грешах като жалък любител, като частно лице. Надявам се, че на Страшния съд Господ ще държи в ръцете си различни везни с различни теглилки.

Кралят въздъхна дълбоко и зашепна „Confiteor“⁸, като се удряше в гърдите при думите „mea culpa“⁹.

– Сен-Люк – попита той, – кажи най-сетне, не искаш ли да прекараш нощта в моята спалня?

– Зависи от това, с какво ще се занимаваме в спалнята на ваше величество – отвърна Сен-Люк.

– Ще запалим всички свещи, аз ще легна, а ти ще отправяш молитви към светците.

– Покорно благодаря, ваше величество.

– Отказваш ли се?

– Такова прекарване на времето не ме съблазнява.

– Ти ме изоставяш в беда, Сен-Люк, ти ме изоставяш!

– Не. Не ви изоставям. Ни най-малко!

– Вярно ли?

– Ако така ви е угодно!

– Разбира се, че ми е угодно.

– Но при едно условие *sine qua non*¹⁰.

– Какво е то?

– Нека ваше величество заповяда да сложат трапеза, да събере всички придворни и славно да потанцуваме, ей богу.

– Сен-Люк, Сен-Люк! – изохка кралят, обзет от ужас.

– А защо не? – каза Сен-Люк. – Искам да се позабавлявам тази вечер. А вие, ваше величество, нямате ли желание да пийнете и да се повеселите?

Но Анри не го удостои с отговор. Духът му, винаги толкова жизнерадостен и бодър, все повече и повече се омрачаваше, сякаш той се бореше с някаква гнетяща го тайна мисъл. Така някоя птица, към крачето на която е вързано парче олово, не може да излети и напразно размахва крила.

– Сен-Люк – произнесе накрая кралят с гробовен глас, – имаш ли сънища?

– Да, ваше величество, и доста често.

8. Изповядвам се (лат.). – Б. пр.

9. Виновен съм (лат.). – Б. пр.

10. Непременно (лат.). – Б. пр.

- Вярваш ли в сънищата?
– От благоразумие.
– Как да го разбирам?
– Много просто. Сънищата успокояват, утешават ни в житейските горести. Така например тази нощ сънувах превъзходен сън.
– Какъв, разкажи!
– Сънувах, че моята жена...
– Все за жена си ли мислиш, Сен-Люк?
– Повече от всеки друг път.
– Ах! – съкрушено произнесе кралят и извърна очи към тавана.
– Сънувах – продължи Сен-Люк, – че моята жена, запазила прекрасното си лице, защото, ваше величество, жена ми е красавица...
– Уви, да – каза кралят. – Ева също е била красавица, нещастен грешнико, ала Ева е погубила всички нас.
– А, ето защо сте толкова зле настроен към жена ми. Но да се върнем към съня ми, ваше величество.
– Аз – каза кралят – също имах знаменателен сън...
– И така, моята жена, запазила прекрасното си лице, е придобила крила и тяло на птица, благодарение на което е прелетяла над стените на Лувъра и с нежен писък притиска главица до стъклото на моя прозорец, а аз разбирам, че с този писък тя иска да ми каже: „Отвори ми прозореца, Сен-Люк, отвори ми, мой скъпи съпруже!“
– И ти отвори ли й? – попита кралят, намиращ се на границата на пълното отчаяние.
– Че как иначе? – възкликна Сен-Люк. – Спуснах се през глава да й отворя.
– Суетен човек си ти.
– Суетен, ако така ви е угодно да смятате, ваше величество.
– Но в този момент, надявам се, ти си се събудил.
– Напротив, ваше величество, с всички сили се мъчех да не се събуждам. Толкова хубав беше сънят ми.
– Значи ти продължи да я виждаш?
– Колкото можех, ваше величество.
– И тази ли нощ се надяваш да я видиш?
– Естествено, надявам се на продължение, и, не се сърдете, ваше величество, но това е причината да не мога да приема вашата милостива покана да се заема с четенето на молитви. Ако не ще трябва да се спи, ваше величество, бих предпочел поне да получа нещо равностойно в замяна на изпуснатото съновидение. И както вече казах, ако ваше

величество благоволи да заповяда да сложат трапеза и да викнат музиканти...

– Стига толкова, Сен-Люк, стига! – каза кралят и стана от мястото си. – Ти се погубваш, а и мен ще погубиш, ако те задържа още малко при себе си. Прощавай, Сен-Люк, уповам се, че небето ще ти изпрати вместо този дяволски сън изкусител спасителен сън, който да те подтикне утре да се покаеш заедно с нас, и тогава ние всички ще се спасим.

– Съмнявам се, ваше величество, нещо повече, сигурен съм, че няма да постигнем общо за всички ни спасение и затова ще се осмеля да посъветвам ваше величество да пръждоса тази вечер от Лувъра този непоправим безбожник Сен-Люк, който явно се кани да умира неразкаян.

– Не – каза Анри, – не, надявам се, че тази нощ божията благодат ще осени и теб, както можа да осени и мен, грешния. Лека нощ, Сен-Люк, ще се моля за теб.

– Лека нощ, ваше величество, а аз ще сънувам и за вас.

И Сен-Люк затананика първия куплет от една повече от лекомислена песничка, която Анри обичаше да си напява, когато биваше в добро настроение; познатият мотив принуди краля да си тръгне по-бързо, той захлопна след себе си вратата на стаята и се върна в спалнята си, като нашепваше:

– Господи, владико на живота ми, твоят гняв е справедлив и законен, защото светът от ден на ден става все по-лош.

Глава 8

За това, как кралят се боеше от страха, който изпитваше, и как Шико се боеше да не изпита страх

След като излезе от Сен-Люк кралят се убеди, че заповедта му е вече изпълнена и целият двор се е събрал в главната галерия.

Тогава той отрупа своите приятели с какви ли не милости: заточи в провинцията д'О, д'Епернон и Шомберг, заплаши да даде под съд Можирон и Келюс, ако още веднъж посмеят да нападнат Бюси, протегна милостиво ръка на Бюси за целувка, а брат си Франсоа прегърна и дълго притиска до гърдите си.

Беше крайно внимателен с кралицата, наговори й сума любезности и придворните дори помислиха, че за наследника на френския престол

няма да има пречки.

Наближаваше обаче обичайният час за лягане и не бе трудно да се забележи, че кралят отлага, колкото е възможно, своя вечерен тоалет. Най-сетне часовникът в Лувър удари десет. Анри бавно огледа придворните, сякаш размисляше на кого да възложи заниманието, от което се бе отклонил Сен-Люк.

Шико пресрещна погледа му.

– И таз хубава! – каза той с обичайната си безцеремонност. – Тази вечер, струва ми се, ти ме поглеждаш дяволито, Анри. Може би търсиш на кого да харижеш някое солидно абатство с десет хиляди ливри доход? Провали се вдън земя, нечиста сила! А какъв похватен игумен ще излезе от мен! Давай го насам това твоё абатство, сине мой, подари ми го!

– Съпроводете ме, Шико – каза кралят. – Лека нощ, господа. Аз отивам да спя.

Шико се обърна към придворните, засука мустак, зае грациозна поза и премрежил поглед, повтори думите на Анри, подражавайки на гласа му:

– Лека нощ, господа, лека нощ. Ние отиваме да спим.

Придворните захапах устни, за да не прихнат, а кралят почервения.

– Ах, да – сепна се Шико, – а къде е моят фризьор, къде е моят бръснар, къде е моят камердинер – и преди всичко къде е помадата ми?

– Не – възрази кралят, – повече няма да имаме нужда от всичко това. Започва пост и аз пристъпвам към покаяние.

– Ах, колко жалко за помадата – въздъхна Шико.

Кралят и шутът влязоха в познатата ни вече кралска спалня.

– И таз хубава, Анри! – каза Шико. – Ще рече единствено аз съм спечелил благоволенieto ти, така ли? Ще рече, не можеш да минеш без мен? Ще рече, аз съм ти по-привлекателен и от този купидон Келюс?

– Замълчи, шуте! – заповяда кралят. – А вие ни оставете – обърна се той към слугите.

Слугите се оттеглиха и вратата се затвори след тях. Анри и Шико останаха сами. Шико гледаше изненадано краля.

– Защо ги освободи? – попита той. – Още не са ни намазали с козметични масла. Да не би да искаш да ме намажеш собственоръчно със своята кралска десница? И защо не? Тази епитимия не е по-лоша от всяка друга.

Анри не отговаряше. Те бяха сами и двамата крале – безумецът и мъдрецът, се погледнаха един друг в очите.

– Да се помолим – каза Анри.

– Мерси! Каква чест! – възкликна Шико. – Няма що, приятно прекарване на времето. Ако си ме поканил за това, по-добре да се върна обратно в проклетата компания, в която се намирах. Прощавай, сине мои. Лека. нощ.

– Останете! – заповяда Анри.

– Охо! – възкликна Шико и се изправи. – Май че се връщаме към тиранията? Ти си деспот! Фаларис! Дионисий! Омръзна ми вече тук. Днес цял ден налагах по твоя милост с камшик от волски жили раменете на най-добрите си приятели, а с настъпването на вечерта ти искаш да започнем всичко отново... Чумата да ме тръшне! Да отложим това занимание, Анри. Тук сме само двамата, а когато двама се бият... всеки удар попада в целта.

– Замълчете, нетърпими бърборко – кресна му кралят, – и помислете за греховете си.

– Дадено! Ето че се договорихме. Ти искаш аз да се покая? Това ли искаш от мен? А в какво трябва да се покая? В това ли, че съм станал шут на един монах? Confiteor... Разкайвам се, mea culpa... В това е моята вина, моята най-тежка вина!

– Не богохулствай, жалък грешнико, не богохулствай! – възпря го кралят.

– А, така ли? – възкликна Шико. – Нека по-добре ме затворят в клетка с лъвове или маймуни, стига да не оставам тук, насаме с краля маниак. Прощавай, Анри! Аз си тръгвам.

Кралят побърза да измъкне ключа от вратата.

– Анри, видът ти е страшен, предупреждавам те, ако не ме пуснеш оттук, ще викам и ще изкъртя вратата, ще счупя стъклото на прозореца. Аз!... Аз!...

– Шико – с прискърбие каза кралят, – Шико, приятелю, ти използваш потиснатото ми състояние.

– Ааа, разбирам – отвърна Шико, – ти се боиш да останеш сам, всички тирани сте такива. Заповядай да ти построят дванайсет стаи като Дионисий, или дванайсет дворци като Тиберий. А засега вземи шпагата ми и разреши да запазя само ножницата й. Може ли?

При думите „боиш се“ в очите на краля блесна мълния, сетне той се надигна, обзет от някаква странна треска, и закричи из стаята.

Цялото му тяло излъчваше такава възбуда, че Шико си помисли да не би кралят наистина да се е разболял? Той уплашено наблюдаваше как Анри описва кръгове по стаята и най-накрая каза:

– Чуй ме, сине мой, какво ти се е случило? Сподели страховете си с мен, с твоето приятелче Шико.

Кралят се спря пред шута и го погледна право в очите.

– Да – каза той, – ти си ми приятел, единственият ми приятел.

– Впрочем в абатство Валансо мястото на игумена е свободно – вметна Шико.

– Чуй ме, Шико, умееш ли да пазиш тайна?

– Няма игумен и в абатство Питивиер, а там пекач чудесни баници с чучулиги.

– Като оставим твоите шутовщини – продължи кралят, – ти си смел човек.

– Тогава защо ми е абатство, дай ми по-добре полк.

– И дори можеш да дадеш разумен съвет.

– В такъв случай не ми трябва твоят полк, назначи ме за съветник. Ах, не, размислих. По-добре полк или абатство. Не искам да бъда съветник. Тогава ще бъда принуден във всичко да се съгласявам с краля.

– Замълчете, Шико, замълчете, приближава часът, ужасният час.

– Какво пак ви прихвана? – попита Шико.

– Ще видите и ще чуете.

– Какво ще видя? Какво ще чуя?

– Почакайте малко и ще разберете всичко, всичко, което искате да знаете. Потърпете.

– Не, не, за нищо на света не ще остана да чакам. И що за бясна бълха е ухапала баща ти и майка ти през оная злощастна нощ, когато са решили да те заченат?!

– Шико, храбър човек ли си ти?

– Да, и се гордея с това. Но няма да подлагам храбростта си на такова изпитание. Продъни се, нечиста сила! Ако кралят на Франция и на Полша крещи нощем, и то толкова силно, че вдига на крака целия Лувър, какво мога да направя? Аз съм малък човек й мога да опозоря дори твоята спалня. Прощавай, Анри, извикай своите капитани, швейцарци, стражи и аркебузци, а на мен ми позволи да се измъкна на свобода. По дяволите невидимата гибел! По дяволите неизвестната опасност!

– Заповядвам ви да останете – властно произнесе кралят.

– Кълна се в честта си! Ама че забавен монарх, иска да заповядва на страха. Нали ти казвам, че се страхувам. Хора! На помощ!

И Шико скочи върху масата, за да заеме предварително удобна позиция, в случай че се появи някаква опасност.

– Е, шуте, така да бъде, щом иначе няма да замълчиш, ще трябва

всичко да ти разкажа.

– Аха – потри ръце Шико. Той предпазливо слезе от масата и измъкна дългата си шпага. – Голямо нещо е да знаеш нещата предварително. Ей сега ще разнищим всичко за миг. Е, разказвай, разказвай, сине мой. Както личи, тук се е завъдил крокодил, познах ли? Продъни се, нечиста сила! Шпагата ми е добра, всяка седмица режа с острието й мазолите си, а те са донемайкъде корави.

И Шико се разположи удобно в голямото кресло, като постави пред себе си извадената шпага; краката му се обвиха около нея като две змии – символ на мира – около жезъла на Меркурий.

– Нощес – започна Анри – спях...

– Аз също – забеляза Шико.

– И изведнъж усетих по лицето си някакъв полъх...

– Това е крокодилът, той е огладнял и е излизвал помадата от тебе.

– В полусън почувствах как космите на брадата ми настръхнаха от страх.

– Ах, ти ме караш да треперя – сгуши се Шико в креслото, подпря брадичка върху дръжката на шпагата си.

– И внезапно – заговори кралят с толкова слаб и колеблив глас, че Шико с мъка ловеше думите му, – и внезапно в стаята се раздаде глас, проникнат от такава мъка, че ме потресе до дъното на душата.

– Гласът на крокодила, да. Бях чел у пътешественика Марко Поло, че крокодилът има необикновен глас и че може да подражава дори на детски плач. Но успокой се, сине мой, ако той се появи, ние ще го убием.

– Слушай добре.

– А какво правя, дявол да го вземе? – възмути се Шико и се изопна като пружина. – Целият съм слух: неподвижен съм като пън и ням като шаран.

Анри продължи с още по-мрачен и скръбен тон:

– „Жалък грешник!...“ – каза гласът.

– Гледай ти! – прекъсна го Шико. – Гласът произнасял думи. Значи това не е бил крокодилът?

– „Жалък грешник! – каза гласът. – Аз съм гласът господен!“

Шико подскочи, след което отново се просна в креслото.

– Гласът господен? – повтори той.

– Ах, Шико – отвърна Анри, – този глас ужасяваше.

– А красиво ли звучеше? – попита Шико. – И наистина ли приличаше на тръбен глас, както е казано в Светото Писание?

– „Тук ли си? Чуваш ли ме? – продължаваше гласът. – Чуваш ли ме, закоравял грешнико? Все така ли смяташ да тънеш в грехове и беззакония?“

– Майчице мила, ай-ай-ай! Ала, доколкото мога да съдя, божият глас, изглежда, е сходен с гласа на твоя народ.

– След това – каза кралят – последваха още хиляди други упреци, които, вярвайте ми, Шико, ми се сториха много жестоки.

– Е, по-нататък, разказвай по-нататък, сине мой, разкажи, разкажи в какво те упрекуваше гласът. Искам да знам колко добре е осведомен Господ бог.

– Нечестивецо! – възкликна кралят. – Ако смееш да се съмняваш, ще накарам да те накажат.

– Аз да се съмнявам? – опули се Шико. – Ни най-малко, само едно ме учудва: защо Господ бог е чакал до този ден, за да стовари всичко това върху теб? Дали пък от потопа досега да се е научил на търпение? И така, сине мой – продължи Шико, – теб те е обхванал непреодолим страх.

– О, да!

– Имало е защо.

– Потта се стичаше на ручей по лицето ми, мозъкът в костите ми се смръзна.

– Съвсем като при Йеремия, а впрочем това е напълно естествено. Ей богу, на твоє място сякаш къде повече да си загубя ума от страх. И тогава ти викна за помощ?

– Да.

– И всички ли се притекоха?

– Да.

– И се втурнаха да търсят?

– Навсякъде.

– И не откриха ли поне едно малко богче?

– Не. Гласът замлъкна.

– Затова пък се раздаде твоят. Дааа, действително страшно.

– Толкова страшно, че повиках духовника.

– Аха. И той появи ли се?

– Незабавно.

– Послушай, сине мой, бъди искрен с мен и въпреки обичая си, ми кажи истината. Какво мисли за това откровение твоят духовник?

– Той потръпна.

– Има си хас да не потръпне!

- И се прекръсти; и, както и бог, ми заповяда да се покая.
- Отлично, покаянието никога не е излишно. Но какво каза той за това, което ти се е присънило или, по-скоро, си дочул?
- Каза ми, че това е знамение отгоре, чудо, и че трябва да помисля за спасението на държавата. Та затова тази сутрин аз...
- Какво си направил днес сутринта, сине мой?
- Дадох сто хиляди ливри на йезуитите.
- Великолепно!
- И нашибах тялото си, както и телата на моите любимци с камшик.
- Прекрасно! И това ли е всичко?
- Как така дали е всичко? А ти сам какво мислиш, Шико? Този път те питам не като шут, а като разумен човек, като приятел.
- Ах, ваше величество – сериозно отвърна Шико, – струва ми се, че това е било кошмар.
- Така ли мислиш?
- Всичко това ти се е присънило и сънят ти няма да се повтори, ако не си пълниш главата с подобни дивотии.
- Сън ли? – каза Анри и поклати недоверчиво глава. – Не, не. Вече се бях събудил, залагам главата си, Шико.
- Ти си спал, Анри.
- Ни най-малко, очите ми бяха широко разтворени.
- Случва се, и аз спя с отворени очи.
- Но аз можах да видя със собствените си очи, а това е невъзможно, когато наистина спиш.
- И какво можа да видиш?
- Видях лунна светлина от прозорците и зловещия блясък на аметист върху дръжката на моята шпага, на същото това място, където си диш сега, Шико.
- А светилникът, какво стана с него?
- Той угасна.
- Сън, любезни ми, чисто и просто сън.
- Защо не ми вярваш, Шико? Нима не си чувал, че Господ говори с кралете всеки път, когато се кани да извърши на земята някакви грандиозни промени?
- Да, той говори е тях, това е истина – каза Шико, – но с такъв тих глас, че те никога не го чуват.
- Но защо не искаш да ми повярваш?
- Защото си чул всичко много добре.
- Така да бъде. А знаеш ли защо те накарах сега да останеш? –

запита го кралят.

– Дявол знае! – отвърна Шико.

– За да чуеш и ти самият, какво ще каже гласът.

– Не, ами за това, че ако реша да повтора, което чуя, хората да кажат – Шико дрънка глупости, Шико е пълна нула, нищожество, един безумец, и каквото и да говори на първия срещнат, все едно никой няма да му повярва. Не е замислено зле, сине мой.

– А защо не допускате, приятелю мой – каза кралят, – че ви поверявам тази тайна, осланяйки се на вашата изпитана преданост?

– Ех, не лъжи, Анри, нали ако гласът се появи, ще те упрекне за тази лъжа? А ти и тъй си затънал в грехове до гуша. Но да бъде твоето: приемам предложението ти. С удоволствие ще послушам гласа божи, може пък да каже нещичко и за мене.

– А какво да правим дотогава?

– Ще легнем да спим, сине мой.

– Но ако...

– Никакви „ако“.

– И все пак.

– Не мислиш ли, че ако ще стоим така, няма да попречим на гласа господен да заговори? Кралят надхвърля по ръст поданиците си само с големината на короната си, а когато главата ти е непокрита, повярвай ми, Анри, ти си на ръст колкото и всички останали, че дори по-нисък от някои.

– Добре – съгласи се кралят, – значи оставаш с мен?

– Споразумяхме се.

– Дадено, аз си лягам.

– Отлично!

– Но ти няма да легнеш, нали?

– И не мисля.

– Ще си сваля само камизола.

– Както намериш за добре.

– Панталоните няма да свалям.

– Правилна предпазна мярка.

– А ти?

– Аз ще остана в това кресло.

– Няма ли да заспиш?

– За това не гарантирам. Сънят, както и страхът, сине мой, не зависят от нашата воля.

– Но поне се постарай да не заспиш.

– Успокой се, ще се пощипвам от време на време! Впрочем гласът ще ме разбуди.

– Не се шегувай с гласа – предупреди го Анри, който вече поставяше крака си върху постелята, но мигом го свали обратно на пода.

– Е, хайде – каза Шико. – Да не чакаш аз да те сложа в леглото?

Кралят въздъхна, огледа тревожно всички ъгли и къошенца в стаята и треперейки с цялото си тяло, се пхна под завивката.

– Да – каза Шико, – сега е моят ред.

И се изтегна в креслото, като се обгради от всички страни с възглавници и възглавнички.

– Е, как се чувствате, ваше величество?

– Добре – отзова се кралят. – А ти?

– Отлично. Лека нощ, Анри.

– Лека нощ, Шико, само гледай да не заспиш.

– Чумата да ме тръшне! Не се и каня – каза Шико и широко се прозя.

И двамата затвориха очи, кралят – за да се престори на заспал, а Шико – наистина да заспи.

Глава 9

За това, как гласът господен се излъга и разговаря с Шико, въобразил си, че говори с негово величество

Близко десетина минути кралят и Шико лежах в пълно мълчание почти без да помръднат. Но изведнъж Анри потръпна като ужилен, рязко се надигна на лакти и седна в постелята.

Това раздвижване на краля и вдигнатият от него шум измъкнаха Шико от състоянието на сладката дрямка, предхождаща съня, и той също зае седнало положение.

Кралят и шутът се спогледаха с пламтящи очи.

– Какво има? – тихо попита Шико.

– Същият полъх – още по-тихо отвърна кралят. – Ето, пак.

В този миг една от свещите в ръката на златния сатир угасна, след нея втора, трета и, накрая, четвъртата и последна.

– Охо! – каза Шико. – Бива си го ветрецьт.

Не успя да завърши последната дума, когато светилникът на свой

ред угасна и сега стаята бе осветявана само от последните отблясъци на огъня, догарящ в камината.

– Горещо – промърмори Шико и се измъкна от креслото.

– Сега той ще заговори – простена кралят и скри глава под завивката. – Сега ще заговори.

– Ще го чуем – каза Шико.

И наистина в спалнята се разнесе дрезгав и от време на време изсвирващ глас, който излизаше сякаш някъде от прохода между стената и леглото на краля.

– Заковавял грешнико, тук ли си?

– Да, да, господи – отзова се Анри с тракащи зъби.

– Охо! – каза Шико. – Ама че простуден глас. Нима и на небесата може да хванеш хрема? Но все едно страшничко си е.

– Чуваш ли ме добре? – попита гласът.

– Да, господа – с мъка изтръгна от гърлото си Анри, – слушам, прегънат под тежестта на твоя гняв.

– Мислиш ли, че си изпълнил всичко, което исках от теб – продължи гласът, – като се зае да вършиш всякакви глупости през деня? Това е само за лице – дълбоко в теб сърцето ти остава непроменено.

– Отлично казано – одобри Шико. – Всичко е правилно.

Прилепените за молитва длани на краля трепереха и приплясваха една в друга. Шико се приближи плътно до неговото легло.

– Е, как – прошепна Анри, – сега вече вярваш ли, нещастнико?

– Почакайте – каза Шико.

– Какво си намислил да правиш?

– По-тихо! Измъкни се от постелята си, само че тихо, и ме пусни на твоето място.

– Защо да правя това?

– За да може господният гняв да връхлети първо върху мен.

– Мислиш ли, че тогава той ще ме пощади?

– Не гарантирам, но нека опитаме.

И с ласкава настойчивост Шико избута краля от постелята му и се намести в нея.

– Сега, Анри – каза той, – седни в моето кресло и не ми пречи.

Анри се подчини, той взе да разбира.

– Не чувам да ми отговаряш – отново се раздаде гласът, – това потвърждава твоята заковавялост в греховете.

– О, прости ми, прости ми, господи! – замоли се Шико с гъгнивия глас на краля.

След това се наклони към Анри и прошепна: – Забавно, дявол да го вземе! Разбираш ли, сине мой, Господ бог не разпозна Шико.

– И какво от това? – учуди се Анри. – Какво искаш да докажеш?

– Потърпи малко, тепърва има какво да чуеш.

– Нечестивецо! – загърмя гласът.

– Да, господи, да – побърза да се съгласи Шико, – да, аз съм закоравял грешник, непоправим развратник.

– Тогава признай престъпленията си и се покай.

– Признавам – каза Шико, – че се държах като истински предател с моя братовчед Конде, чиято жена прелъстих, и се разкайвам.

– Какви, какви ги дрънкаш там? – зашепна кралят. – Замълчи, моля ти се! Тази история отдавна вече никого не интересува.

– Ах, вярно – съгласи се Шико, – да минем по-нататък.

– Говори – заповяда гласът.

– Признавам – продължи мнимият Анри, – че най-безсрамно ограбих поляците: те ме избраха за крал, а аз офейках една нощ с всички скъпоценности на кралството и сега се разкайвам за това.

– Ах, ти, безделнико – изсъска Анри, – какво си решил да припомняш? Всичко това е забравено.

– На всяка цена трябва и по-нататък да го залъгваме – възрази Шико. – Доверете ми се. Признавам – отново взе да гъгне шутът, – че похитих френския престол от своя брат херцог д'Алансон, на когото той принадлежеше по право, след като аз, отказал се по законен ред от френската корона, се съгласих да седна на полския трон, и сега се разкайвам за това.

– Негодник – задъха се кралят.

– Не става дума само за тези неща – забеляза гласът.

– Признавам, че влязох в заговор с добрата ми майчица Екатерина Медичи с цел да прогоним от Франция моя зет – Наварския крал, като предварително избихме всичките му приятели, да прогоним също и моята сестра – кралица Маргьорит, като предварително избих всичките ѝ възлюблени, и сега се разкайвам искрено за това.

– Ах ти, разбойнико – гневно процеди през зъби кралят.

– Ваше величество, да не оскъряваме Всевишния, като се опитваме да скрием от него онова, което и без нас му е отлично известно.

– Тук не става дума за политиката – каза гласът.

– Ах, ето че дойдохме до същността – съзливо се отзова Шико. – Значи опряхме до моите нрави, така ли?

– Продължавай – прогърмя гласът.

– Самата истина, господи – каеше се Шико от името на краля, – аз съм твърде изнежен, ленив, слабохарактерен, глупав и лицемерен.

– Това е вярно – глухо потвърди гласът.

– Зле се отнасям с жените, преди всичко с моята жена, една толкова достойна особа.

– Подобава да възлюбиш жена си като самия себе си и да я предпочетеш пред всичко на света – настояваше гласът.

– Ах – отчаяно простена Шико, – тогава съм затънал в грехове.

– И ти подтикваш към грях другите, като им даваш пример.

– Всичко е вярно, напълно вярно.

– Ти едва не погуби бедния Сен-Люк.

– Я гледай! – възрази Шико. – А сигурен ли си, господи, че не съм го погубил окончателно?

– Не, той още не е погубен, но може да бъде погубен, а заедно с него и ти, ако още утре сутринта, и в никакъв случай не по-късно, не го оставиш да се върне вкъщи при семейството си.

– Аха – прошепна Шико на краля, – тук ми намирисва, че гласът дружи с дома на дьо Косе.

– И ако ти не направиш Сен-Люк херцог, а неговата жена херцогиня като възмездие за дните, през които е била принудена да живее като сламена вдовица.

– А ако не те послушам? – каза Шико, като придаде на гласа си явна нотка на несъгласие.

– Ако не ме послушаш – със страшна сила загърмя гласът, – ще кипиш цяла вечност в голям казан, където се варят вече и те очакват Сарданапал, Навуходоносор и маршал дьо Рец.

Анри III простена. Тази заплаха отново го хвърли в див страх.

– Чумата да ме тръшне! – изруга Шико. – Забележи, Анри, как небесата се интересуват от господин дьо Сен-Люк. По дяволите, може да помисли човек, че Господ му седи в джоба.

Но Анри или не чуваше шегите на Шико, или, ако ги чуваше, те не бяха в състояние да го успокоят.

– Аз съм загубен – потресен заяви той, – загубен съм, този глас свише ще ме убие.

– Този глас свише – подигравателно повтори думите му Шико. – Ах, този път се лъжеш. Гласът идва отстрани.

– Как – глас отстрани? – учуди се Анри.

– Ами да, няма не чуваш, сине мой? Гласът излиза от тази стена. Анри, Господ бог живее в Лувъра. Вероятно той, подобно на император

Карл V, е решил да тръгне за Франция по пътя към ада.

– Безбожник! Богохулник!

– Но това е голяма чест за теб, Анри! Моите поздравления по този случай. Но трябва да ти призная, ти се отнасяш доста хладно към тази чест. Ами че помисли! Сам Господ бог, лично, се намира в Лувъра и е отделен от теб само с някаква стеничка, а ти не искаш да го навестиш. Какво става с теб, Валоа? Не мога да те позная, ти си станал просто невежлив.

В тази минута някаква съчка, свряна в ъгъла на камината, лумна с трясък и освети лицето на Шико

Изразът на това лице бе толкова весел, дори насмешлив, че кралят се учуди.

– Как – каза той, – и имаш още наглостта да се смееш? Ти дръзваш...

– Да, дръзвам – отвърна Шико – и сега ти сам ще дръзнеш, или нека иначе ме тръшне чумата. Помисли добре, сине мой, и постъпи така, както ти казвам.

– Ти искаш да ида да видя...

– Да не би Господ бог не се е приютил в съседната стая.

– Ами ако гласът заговори отново?

– Но нали аз съм тук и ще мога да му отговоря? Дори още по-добре, ако продължа да говоря от твое име и гласът, който ме взема за теб, повярва, че ти се намираш в спалнята, защото този божи глас е рицарски доверчив и съвсем не познава този свят. Помисли само, аз вече четвърт час рева тук като магаре, а той все още не може да се досети. Това е унижително за едно разумно същество.

Анри се намръщи. Думите на шута поколебаха несъкрушимата му вяра.

– Май че си прав, Шико – каза той, – и на мен много ми се иска...

– Е, хайде, тръгвай – взе да го побутва към вратата Шико.

Анри внимателно откряна вратата в антрето, съединяващо спалнята му със съседната стая, която, както вече имяхме случая да споменем, някога бе стая на дойката на Шарл IX, а сега служеше за спалня на Сен-Люк. Кралят не бе успял да направи и четири крачки, когато гласът с удвоена жар възобнови своите упреци. Шико им отвръщаше с най-жалостлив тон.

– Да – гърмеше гласът, – ти си непостоянен като жена, изнежен като сибарит, развратен като езичник.

– Уви! – хлипаше Шико. – Уви! Уви! Нима съм виновен, велики

боже, че си ме създал с такава нежна кожа, с такива бели ръце, с такъв чувствителен нос, с такъв непостоянен дух. Но от днес нататък е това е свършено, господи, от днес нататък ще нося само ризи от грубо сукно, ще се зароя в яма с оборски тор като Йов и ще ям кравешки говна като Йезекиил.

През това време, докато пресичаше антрето, Анри забеляза изненадан, че колкото гласът на Шико ставаше все по-глух, толкова гласът на неговия събеседник звучеше все по-силно и че този глас, както изглеждаше, наистина идва от стаята на Сен-Люк.

Анри вече се канеше да почука на вратата, когато видя внезапно лъч от светлина, проникващ през широката ключалка.

Той се наведе и надникна през нея.

Бледото му лице внезапно почервения от гняв, той се изправи и започна да трие очите си, сякаш не можеше да повярва и искаше да разгледа по-добре това, което беше видял.

– Кълна се в Христовото разпятие! – изрече той. – Възможно ли е да посмеят така да се подиграят с мен?

А ето какво можа да види кралят през ключалката на вратата.

В ъгъла на стаята Сен-Люк по халат и тесни панталони отправяше през тръбичката на сарбакана заплахите, които Анри бе приемал за божие откровение, а редом с него, опряна на рамото му, стоеше млада жена с бели прозрачни одежди и от време на време измъкваше сарбакана от ръцете на Сен-Люк и викаше през него всичко, което ѝ дойдеше на ум – всякакви глупости, които можеше отначало да се прочетат в лукавите ѝ очи и върху усмихващите ѝ се устни. Всеки път, когато сарбаканът се свалеше, избухваше неудържим кикот, защото се чуваше как Шико се оплакваше и скърбеше, подражавайки толкова свършено гънливия глас на своя повелител, че на краля в антрето му се стори, че сам той се жали и скърби искрено заради своите прегрешения.

– Жана дьо Косе в стаята на Сен-Люк! Дупка в стената! Само как са ме баламосали! – глухо изръмжа Анри. – О! Негодяи! Скъпо ще ми платите!

И след една особено оскърбителна фраза, която госпожа дьо Сен-Люк произнесе през сарбакана, Анри отстъпи крачка и със сила, неочаквана у едно толкова женствено създание, с един удар на крака изкърти вратата: пантите ѝ отхвъркнаха, ключалката ѝ се счупи.

Полуоблечената Жана се хвърли със страшен вик под балдахина и се загърна с копринените му завеси.

Пребледнял от ужас, със сарбакана в ръце, Сен-Люк падна на

колене пред побелелия от ярост крал.

– Ах! – пищеше Шико от дълбочината на кралската спалня. – О, милост, милост! Дево Марийо, спаси ме, спасете ме, всички светци... аз губя сили, аз...

Но в съседната стая всички действащи лица на току-що описаната от нас бурлеска, превърнала се за миг в трагедия, бяха застинали, неспособни да произнесат нито звук.

Анри наруши мълчанието с една-единствена дума, а вцепенението с един-единствен жест.

– Махайте се – и им посочи вратата.

Поддал се на порива на гнева, недостоеен за един крал, Анри изтръгна сарбакана от ръцете на Сен-Люк и замахна с него към своя бивш любовиц. Но Сен-Люк рязко скочи на крака като подхвърлен от стоманена пружина.

– Ваше величество – предупреди той, – вие имате право да ме ударите само по главата, аз съм благородник.

Анри захвърли с все сила сарбакана на пода. Някакъв човек се наведе и прибра тази играчка. Това беше Шико. Дочул сгромолясането на изкъртената врата и съобразил, че присъствието на посредник няма да е излишно, той бе побързал да притича в стаята на Сен-Люк.

Шико остави на Анри и Сен-Люк да изясняват отношенията си, а сам той се спусна към балдахина, зад който явно някой се криеше, и измъкна оттам бедната жена, цялата разтреперана от страх.

– Я виж ти! – каза Шико. – Адам и Ева след грехопадението! И ти ги изгонваш, така ли, Анри? – обърна се той към краля.

– Да – отсече Анри.

– Почакай тогава, аз ще вляза в ролята на ангела с огнения меч.

И като застана между Сен-Люк и краля, Шико протегна над главите на двамата провинили се сарбакана вместо огнения меч и каза:

– Вие загубихте моя рай заради своето непослушание. От днес натък няма място за вас в него.

И като се приведе към Сен-Люк, който бе прегърнал жена си, за да я защити в случай на необходимост от кралския гняв, прошепна:

– Ако имате на разположение добър кон, вземете и последните му сили, но до сутринта бъдете на двайсет левги оттук.

Глава 10

За това, как Бюси се отправи в търсене на съня си, все по-силно убеден, че всичко е било наяве

Бюси и херцог д'Анжу напуснаха Лувъра дълбоко замислени: херцогът се опасяваше от последиците на дръзкия си разговор с краля, към който го подтикна Бюси, а мислите на Бюси витаеха както и преди около събитията през миналата нощ.

„В края на краищата – разсъждаваше той на път за двореца си, след като се сбогува с херцога, чието мъжествено и решително поведение той възнесе до небесата, – в края на краищата едно нещо не подлежи на съмнение: мене ме нападнаха, аз се защитавах, накрая ме раниха; раната ми в десния хълбок още се обажда, и то доста силно. И така, докато се биех с миньоните, виждах стената на Турнелския дворец и зъбчатите кули на Бастилията толкова добре, както сега виждам там в далечината кръста върху черквата Пти-Шан; бях нападат на площада пред Бастилията малко преди да стигна Турнелския дворец, между улиците Сент-Катрин и Сен-Пол, а аз бях тръгнал за Сент-Антоанското предградие да взема писмото от кралицата на Навара. Нападнаха ме близо до една врата с прозорче, през което, след като вратата зад мене се затвори, гледах Келюс, чиито страни бяха от бели по-бели, а очите му горяха. Озовах се в някакво антре със стълбище в единия му край. Спънах се в първото стъпало на стълбището и паднах в несвяст. После започна моят сън. После студеният вятър ме върна в съзнание: лежах на ръба на рова край Тампл, около мен стояха някакъв монах, някакъв месар и още – една бабичка.

Обикновено напълно и много бързо забравям сънищата си, а този все по-ярко оживява в паметта ми, въпреки че времето го отдалечава все повече от мен. Ах – помисли Бюси, – в това е и цялата загадка...“

През това време той стигна до входа на своя дворец, спря се, облегна се на стената и затвори очи.

– Господи, невъзможно е един сън да остави в душата такава ярка следа – каза си той. – Аз виждам стаята, фигурите върху гоблените, виждам рисувания таван, кревата от резбован дъб със завеси от бяла коприна, бродирана със златни нишки, виждам портрета, виждам русата дама, макар, може би, тя и да не е излязла от портрета, в това отношение не съм много наясно. Най-сетне, аз виждам доброто и весело лице на младия лекар, когото бяха довели при мен със завързани очи; изобщо

главата ми е пълна с всевъзможни образи и подробности. Да си повторим всичко още веднъж: гоблените, таванът, резбованият креват, коприненият бял балдахин със златни нишки, портретът, жената, лекарят. Хайде! Хайде! Кълна се, че ще издира къде се намира всичко това и ще бъде последният нещастник, ако не постигна своето. А най-важното – завърши за себе си Бюси, – за да бъде всичко както трябва, ще се облечем по-подходящо за нощни разходки, и – към Бастилията.

Едва ли това решение можеше да се нарече разумно. Защото кой разумен човек, изложил се на нападение в някоя глуха уличка и по чудо избегнал смъртта, ще се отправи на следния ден, и то в същия приблизително час, да търси мястото на произшествието? Бюси обаче се канеше да постъпи тъкмо така. Без повече да умува, той се качи горе в стайте си и заповяда на посветения в лекарското изкуство слуга, когото държеше за такива случаи, да превърже по-стегнато раната му, нахлузи високи ботуши, стигащи до средата на бедрата, избра най-добрата си шпага, загърна се в плаща си, седна в носилката, спря я в края на улица Роа-дьо-Сисил, слезе от носилката, нареди на своите хора да го чакат и закрочи по улица Сент-Антоан към площад Бастилия.

Беше около девет часа вечерта. Бе даден вече сигналът да се загасят светлините. Парижките улици опустяха. През деня слънцето бе надниквало от време на време и духаше топъл вятър, ето защо всичко се топеше, локвите с ледена вода и пълните с кал ями бяха превърнали площада на Бастилията в почти непроходима местност, покрита с езера и трапища; той бе опасан от минаващ покрай самата крепостна стена път, за който вече говорихме.

След като си изясни къде се намира, Бюси започна да търси мястото, където бяха ранили коня му и, както му се стори, го намери. След това той възстанови в паметта си своите отстъпления и атаки и ги повтори наум. Огледа фасадите на съседните къщи с надеждата да открие вратата с нишата, в която бе потърсил по-голяма сигурност за защитата си, и с прозорчето, през което бе наблюдавал Келюс. Ала всички врати бяха в ниши и почти във всяка от тях имаше прозорче, през което се виждаше тъмно тясно антре. По волята на съдбата зад три-четвърти от всички входни врати имаше такива антрета и съображението за тяхното наличие няма да ни се стори толкова безсмислено, ако си спомним, че в ония времена парижките буржоа не са имали портиери.

– По дяволите! – с явна досада заключи Бюси. – Ако трябва, ще почукам на всяка врата и ще разпитам всички стопани, ако трябва, ще изхарча хиляда екю, за да развържа езиците на всички лакеи и всички

стари бабички, но ще разбере онова, което искам да разбере. Тук има петдесет къщи, по десет на вечер прави пет вечери и аз ще ги пожертвам. Само че ще трябва да почакам, докато земята изсъхне.

Бюси вече завършваше монолога си, когато забеляза в далечината поклащаща се, бледа светлинка, която се отразяваше в локвите подобно на светлината на фар в морето и се движеше към него.

Светлинката се приближаваше бавно и неравномерно; от време на време спираше, понякога се отклоняваше наляво или надясно, понякога спираше изведнъж, започваше внезапно да подскача като блуждаещ огън, сетне спокойно тръгваше напред, но скоро отново започваше да криволичи.

– Не ще и дума, Бастилията е необикновено място – каза си Бюси. – Но ще почакаме, каквото и да става.

И с тези думи той се нагласи по-удобно: загърна се с плаща си и се скри в най-близката ниша. Нощта бе от тъмна по-тъмна и на четири крачки отпреде си човек не можеше да различи нищо.

Светлинката продължаваше да се приближава и да описва най-чудновати кръгове. Но тъй като Бюси не беше суеверен, оставаше с убеждението, че тази светлина не е естествен блуждаещ огън, от ония, които внушаваха такъв страх на пътниците в средните векове, а е чисто и просто някакъв фенер, размахван от нечия ръка, която на свой ред бе прикрепена към нечие тяло.

И наистина след няколко секунди на очакване това предположение се потвърди. На тридесетина крачки от себе си Бюси забеляза черен силует, удължен и тънък като стълб, постепенно силуетът прие очертанията на човешка фигура; човекът държеше в ляната си ръка фенер и ту го изнасяше с ръката си напред, ту встрани, ту надолу към краката си. Отначало Бюси помисли, че непознатият е член на почтеното братство на пияниците, тъй като само с пийнало състояние можеха да се обяснят нечестите му движения и философското спокойствие, с което той пропадеше в калните ями и шляпаше по локвите.

В един миг той дори се подхлъзна на разтопения лед: Бюси дочу глух звук, видя как фенерът стремително полетя надолу, и помисли, че нощният пияница едва се крепи на краката си и се мъчи да запази равновесие.

Към този „служител на Бакхус“, както метр Ронсар би нарекъл непознатия, Бюси вече изпитваше съчувствието, което благородните сърца изпитват към пияниците, оказали се в късни доби на улицата, и едва не се спусна да му се притече на помощ, когато фенерът полетя нагоре с

бързина, свидетелстваща, че неговият притежател демонстрира значително по-голяма устойчивост, отколкото можеше да се допусне на пръв поглед.

– На ти сега – каза си Бюси, – предстои ни май още едно приключение.

И тъй като фенерът възобнови движението си напред и, изглежда, се носеше точно към мястото, където се намираше Бюси, младият човек се прилепи по-плътнo до стената.

Фенерът се приближи с още десетина крачки и в обсега на неговата светлина нашият герой забеляза нещо поразително – очите на човека с фенера бяха вързани.

„Ей богу! – каза си Бюси. – Що за шуротия да си играе на жмичка с феиер в ръка, особено по това време и в тая киша? Да не би пък отново да спя и сънувам?“

Бюси изчакваше. Човекът със завързаните очи направи още пет или шест крачки.

– Господи, боже мой – изненада се Бюси, – той май си приказва самичък. Не, той не е нито пияница, нито умопобъркан. Той е математик и се опитва да реши някаква задача.

Последното заключение на нашия наблюдател се основаваше на думите, които чу да произнася човекът с фенера.

– Четиристотин осемдесет и осем, четиристотин осемдесет и девет, четиристотин и деветдесет – тихо броеше той. – Трябва да е тук някъде.

И тайнственият непознат надигна превръзката от очите си, приближи се до вратата на дома, пред който бе спрял, и внимателно започна да я изучава.

– Не – установи той, – явно не е тази врата. След това отново нахлузи превръзката на очите си и продължи пътя си, като все така броеше на глас:

– Четиристотин деветдесет и едно, четиристотин деветдесет и две, четиристотин деветдесет и три, четиристотин деветдесет и четири... Тук трябва вече да е „горещо“.

Той отново надигна превръзката от очите, приближи се до най-близката до Бюси врата, огледа я с не по-малко внимание от първата и отново заговори:

– Хъм! Хъм! Като че ли тази ще е. Не... да, да... не, дяволски врати, приличат си една на друга като две капки вода.

„До същия извод стигнах и аз – каза си Бюси. – Този математик започва да ме изпълва с уважение.“

Непознатият отново сложи превръзката върху очите си и продължи нататък.

– Четиристотин деветдесет и пет, четиристотин деветдесет и шест, четиристотин деветдесет и седем, четиристотин деветдесет и осем, четиристотин деветдесет и девет... Ако срещу мен сега има врата – произнесе той, – трябва да е онази...

Врата наистина имаше, и то тъкмо тази, в чиято ниша се беше приаил Бюси, така че, когато предполагаемият математик свали превръзката, видя точно пред себе си нашия герой.

– И какво? – заинтересува се Бюси.

– Господи! – отстъпи потресен назад любителят на нощните разходки.

– Това се казва среща! – каза Бюси.

– Възможно ли е? – възкликна неизвестният.

– Както виждате, възможно е, но случаят наистина е необикновен.

Та значи вие сте същият онзи лекар?

– А вие същият онзи благородник?

– Както виждате.

– Исусе Христе! Какъв късмет!

– Значи, същият лекар – продължи Бюси, – който снощи превърза благородника, получил удар с шпага в бедрото?

– Без всякакво съмнение.

– Аз също ви познах веднага. Трябва да ви кажа, че имате нежна, лека ръка и в същото време много умела.

– Ах, господине, най-малко вас очаквах да срещна тук.

– А какво търсите?

– Къщата.

– Ааа, къщата ли? – учудено запита Бюси.

– Да.

– Ще рече, вие не знаете къде се намира тя?

– Как мога да я знам – отвърна младият човек, – след като ми вързаха очите, преди да ме отведаат в нея?

– Значи вас са ви вкарали със завързани очи?

– Именно.

– Сигурен ли сте обаче, че наистина сте идвали в този дом?

– В този или в един от съседните. В кой именно, не съм сигурен, защото съм се захванал да го търся...

– Прекрасно – каза Бюси, – значи всичко това не е било сън...

– Кое всичко? Какъв сън?

– Трябва да ви призная, любезни, че цялото това приключение с изключение на удара с шпагата естествено, ми се струваше просто сън.

– Разбирам ви – каза младият лекар, – в това не виждам нищо удивително, господине.

– Как така?

– Самият аз мислех, че в цялата тази история има някаква тайна.

– Да, любезни, и тъкмо нея искам да разкрия. Да се надявам ли на помощта ви?

– Иска ли питане?

– Дайте ми ръката си. Но преди това ще ви попитам...

– Слушам ви.

– Как се казвате?

– Господине – отвърна младият лекар, – не бих искал да приема за обиден въпроса ви. Знам, че, както го изисква добрият тон, на въпроса ви би трябвало да вдигна гордо глава и изпъчен да попитам на свой ред: „А вие, господине, няма ли да ми се представите?“ Но вие имате дълга шпага, а аз само ланцет, при това видът ви е на знатен благородник, а аз, измокрен до кости и в кал до кръста, трябва да ви се струвам някакъв нехранимайко. Затова ще ви отговоря просто и чистосърдечно: казвам се Реми льо Одоен.

– Прекрасно, господине, премного съм ви благодарен. Колкото до мен, аз съм граф Луи дьо Клермон, сеньор дьо Бюси.

– Бюси д'Амбоаз? Героят Бюси! – възторжено възкликна младият медик. – Гледай ти! Господине, нима вие сте същият онзи знаменит Бюси, полковникът, който, който... О!

– Същият, господине. А сега, когато си изяснихме кои сме, бъдете така добър да задоволите любопитството ми, въпреки че сте толкова измокрен и изкалян.

– Наистина – каза младият човек и заоглежда съкрушен доста късите си панталони, целите опръскани с кал, – наистина, подобно на Епаминонд Тивански, ще трябва, очевидно, да прекарам три дни вкъщи, доколкото гардеробът ми разполага всичко на всичко само с едни панталони и един камизол. Но, извинете, вие ме попитахте като че ли нещо?

– Да, господине, бих желал да знам как попаднахте в този дом?

– По най-простия и едновременно с това много сложен начин. Съдете сам.

– Да чуя.

– Господин графе, дължа да ви се извиня. Бях толкова потресен, че се обръщах към вас, без да назовавам вашата титла.

– Това са чисти дреболии, продължавайте.

– Господин графе, ето цялата ми история: живея на улица Ботрий на петстотин и две крачки оттук. Макар само беден ученик на хирург, смея да ви уверя, че ръката ми е доста умела.

– Аз самият имах случая да се убедя в това – каза Бюси.

– Учих се усърдно – продължи младият човек, – но не можах да си намеря пациенти. Казвам се, както вече ви се представих, Реми льо Одоен; Реми – защото такава име са ми дали при кръщенето, а Одоен – защото съм се родил в Нантей-льо-Одоен. Преди седем-осем дни зад Арсенала някакъв клетник бе намушкан с нож, аз му заших корема и много сполучливо натиках вътре червата му, които се бяха изсипали. Тази операция ми донесе известност наоколо и, изглежда, благодарение на това имах снощи щастието да бъда събуден от едно приятно гласче.

– Глас на жена? – възкликна Бюси.

– Да, но не бързайте с изводите, графе, колкото и селяндур да съм, все пак можах да разбера, че това е глас на прислужница. В това отношение не мога да се излъжа, много по-често ми се случва да имам работа с прислужници, отколкото с госпожи.

– И какво направихте?

– Вдигнах се от леглото и отидох да отворя вратата, но едва бях проврял глава, когато две малки, не твърде нежни, но и не прекалено загубели ръчички ми сложиха върху очите превръзка.

– Без нито дума да ви кажат при това?

– Не, защо, беше ми казано: „Вървете с мен, без да се опитвате да разберете къде ви вода, мълчете, ето вашето възнаграждение.“

– Какво беше то?

– Кесия с пистולי, която ми бе пхната в ръката.

– Аха! А какво отговорихте вие?

– Че съм готов да последвам моята очарователна водачка. Не знаех колко е очарователна, но си помислих, че блага приказка пари не струва.

– И я последвахте без възражения, без да искате никакви гаранции за сигурността си?

– Често ми се е случвало да чета в книгите за подобни истории и съм забелязал, че за лекаря те винаги завършват с нещо приятно. И така, аз тръгнах с непознатата, както вече имах честта да ви доложя; стъпвахме по твърда земя, през нощта беше замръзнало, и аз преброих четиристотин, четиристотин и петдесет, петстотин, и накрая петстотин и две крачки.

– Отлично – каза Бюси, – постъпили сте много умно. И сега трябва да бъдем според вас пред същата врата?

– Във всеки случай някъде наблизо, защото този път можах да преброя четиристотин деветдесет и девет крачки. Естествено хитроту девойче би могло да ме поведе по заобиколен път – според мен то бе способно да ми изиграе такъв номер.

– Да допуснем, че прислужницата се е погрижила за подобни предпазни мерки, все пак, дори да е била по-хитра от самия дявол, би могла да изгърве нещо излишно, да назове нечие име?

– Абсолютно нищо.

– А вие самият не забелязахте ли нещо?

– Само което може да усетиш с допира на пръстите, научени в някои случаи да ни заменят очите, тоест – вратата, обкована с гвоздеи, антрето зад вратата и стълбището в дъното на антрето.

– Отляво ли?

– Точно така. Дори преброих стъпалата.

– Колко бяха?

– Дванайсет.

– И веднага след това входа?

– Мисля, че отначало имаше коридор: отваряха се три врати.

– Добре.

– А после чух глас. Ах, този път това бе гласът на госпожицата – толкова нежен и мелодичен.

– Да, да. Това беше нейният глас.

– Естествено нейният.

– Нейният, нейният, кълна ви се.

– Ето все пак нещо, в което можете да се закълнете. По-нататък ме вмъкнаха в една стая, където лежахте вие и ми разрешиха да сваля превръзката от очите си.

– Всичко е точно.

– И тогава ви видях.

– Къде се намирах?

– На едно легло.

– На едно легло с балдахин от бяла коприна, бродирана със златни цветя?

– Да.

– А стените на стаята бяха обкичени с гоблени, нали?

– Правилно.

– А върху тавана бяха изрисувани фигури?

- Точно така, а между прозорците...
- Портрет?
- Именно.
- На осемнайсет-двайсетгодишна жена?
- Да.
- Блондинка?
- Да, несъмнено.
- Прекрасна като ангел?
- Още по-прекрасна!
- Браво! И какво направихте?
- Превързах ви.
- При това отлично, честна дума!
- Постарах се, колкото мога.
- Превъзходно ме превързахте, просто превъзходно, милостиви господине, тази сутрин раната ми беше почти затворена и стана розова.
- Това го дължите на мехлема ми; мисля, че въздействието му е отлично, понеже, преди да го приложа на друг, съм го изпробвал неведнъж върху собствената си кожа на най-различни места по тялото и – кълна ви се! – два-три дни след това раните напълно се затварят.
- Любезни ми господин Реми – възкликна Бюси, – вие сте забележителен човек, вие ме предразположихте изцяло към себе си... Но по-нататък? Какво стана по-нататък? Разказвайте.
- По-нататък вие отново загубихте съзнание. Гласът ме попита какво ви е състоянието.
- Откъде ви питаше?
- От съседната стая.
- Значи не видяхте самата дама?
- Не, не я видях.
- Какво й казахте?
- Казах й, че раната не е опасна и че ще се затвори след двадесет и четири часа.
- А тя остана ли доволна?
- Ужасно. Тя възкликна: „Боже мой, какво щастие!“
- Казала е: „Какво щастие!“? Мили господин Реми, ще ви позлатя целия, но продължавайте, продължавайте... или!
- Това беше всичко, по-нататък няма нищо. След като ви превързах, няхах повече работа там. Гласът ми каза: „Господин Реми...“
- Гласът знаеше името ви?
- Разбира се, все заради същия нещастник, когото бяха намушкали

с нож. Помните ли, преди малко ви споменах?

– Вярно, вярно; и така, гласът ви каза: „Господин Реми...“

– „Останете докрай човек на честта, не подлагайте на опасност една бедна жена, поддала се на състраданието; завържете си очите и се оставете да ви върнат у дома ви, без да се опитвате да надничате по пътя.“

– Обещахте ли й?

– Дадох й дума.

– Устояхте ли на думата си?

– Както виждате – простодушно отвърна младият човек, – иначе не бих търсил сега вратата.

– Добре – каза Бюси, – това е великолепно черта на характера ви, показваща, че вие сте галантен кавалер и макар че всичко в мен кипи от злоба, не мога да не ви кажа: ето ви ръката ми, господин Реми.

И възхитеният Бюси протегна ръката си на младия лекар.

– Господине! – възкликва трогнатият Реми.

– Стиснете я, стиснете я, вие сте достоен да бъдете благородник.

– Господине – отзова се Реми, – вечно ще се гордея с това, че имах честта да стисна ръката на храбрия Бюси д'Амбоаз. Ала моята съвест остава неспокойна.

– Това пък защо?

– В кесията имаше десет пистола.

– И какво?

– Това е твърде много за един лекар, който получава за визитация пет су, ако изобщо решат да му платят, и аз търсех да открия дома...

– За да върнете кесията ли?

– Именно.

– Любезни господин Реми, вие сте твърде добросъвестен, кълна ви се; спечелили сте честно тези пари, те ви се полагат по право.

– Мислите ли? – с явно облекчение попита Реми.

– Отговарям за думите си, макар че най-малко тази дама е следвало да се разплаща с вас, ами че аз съвсем не я познавам, нито пък тя мен.

– Ето ви още една причина да върна парите. Сам виждате.

– Исках само да кажа, че аз също ви оставам длъжник.

– Вие мой длъжник?

– Да, и аз ще ви се изплатя. С какво се занимавате в Париж? Хайде, разкажете ми. Поверете ми вашите тайни, любезни господин Реми.

– С какво се занимавам в Париж ли? Да, всъщност с нищо, господин графе, но бих могъл да върша все нещо, ако имах пациенти.

– Да смятаме тогава, че ви е провървяло; за начало ви предоставям

един пациент: самия себе си. Повярвайте ми, ще имате голяма практика! Не минава ден, в който да не продупча най-прекрасното творение на създателя или някой да не повреди великолепия образец на неговата работа в мое лице. Е как, съгласен ли сте да се заемете с кърпенето на дупките по моята кожа или на онези, които самият аз ще продупча в нечия чужда?

– Ах, господин графе – отвърна Реми, – аз имам толкова малко заслуги...

– Напротив, вие сте именно човекът, който ми трябва, дявол да го вземе! Ръката ви е лека като на жена, и с този мехлем Ферагюс...

– Господине!

– Вие ще останете да живеете при мен, ще имате на разположение собствени стаи и собствени слуги; съгласявайте се или, честна дума, ще ме хвърлите в бездната на отчаянието. Още повече че вашата работа не е приключила: трябва да смените превръзката ми, любезни господин Реми.

– Господин графе – отвърна младият лекар, – аз съм в такъв възторг, че не знам как да изразя радостта си. Ще имам работа! Ще имам пациенти!

– Е не, казах ви, че ви вземам само за себе си... и за моите приятели естествено. А сега – нищо друго ли не си спомняте?

– Нищо.

– Щом е така, помогнете ми да си обясня някои неща, ако е възможно.

– Как именно?

– Виждате ли... вие сте наблюдателен човек: броите крачките си, опипвате стените, запомняте гласовете. Не знаете ли защо след като сте ме превързали, се озовах на ръба на рова край Тампл?

– Вие?

– Да... аз... Може би сте помагали при пренасянето ми?

– В никакъв случай! Напротив, ако бяха поискали моя съвет, аз решително щях да се възпротивя срещу такова преместване. Студът можеше да ви напакости извънредно много.

– Не мога да си обясня как е могло да стане това. Желаете ли да продължим заедно издирването на този дом?

– Готов съм на всичко, което е угодно на вас, господине, но се боя, че от това няма никаква полза – всички къщи тук са напълно еднакви.

– Тогава – каза Бюси – трябва да ги огледаме през деня.

– Да, но през деня ще ни забележат.

- Тогава ще трябва да съберем сведения.
- Всичко ще разузнаем, монсеньор...
- И ще постигнем своето. Повярвай ми, Реми, от днес сме двама и съществуваме не насън, а наяве, а това вече не е никак малко.

Глава 11

За това, що за човек беше главният ловчия Бриан дьо Монсоро

Не бе дори радост, а някакъв необуздан възторг чувството, което обзе Бюси, когато се убеди, че жената на неговите блянове действително съществува и че тази жена му е оказала не насън, а наяве великолепното гостоприемство, неясния спомен за което той пазеше дълбоко в сърцето си.

Ето защо Бюси реши да не се разделя нито за миг с младия лекар, когото току-що бе издигнал в ранг на свой постоянен лечител. Той застави Реми да седне с него в носилката така, както си беше окалял от главата до петите. Бюси се опасяваше, че ако дори за миг изпусне от погледа си Реми, той ще изчезне подобно на дивното видение от миналата нощ; трябваше да го отведе на всяка цена в дома си, където да го заключи до сутринта, а на следващия ден да решава дали да го пуска на свобода, или да не го пуска.

По време на обратния път бяха задавани нови въпроси, но отговорите им се въртяха в затворения кръг, който току-що очертахме. Реми льо Одоен знаеше не повече от Бюси. Вярно, лекарят, който не беше губил съзнание, потвърждаваше, че Бюси не бе блънгувал.

За всеки човек, започващ да се влюбва – а Бюси се бе влюбил от пръв поглед, – е извънредно важно да има подръка някого, с когото да може да говори за любимата жена. Вярно, че Реми не бе имал честта да види със собствените си очи красавицата, но за Бюси това беше още едно достойнство, защото му даваше възможност отново и отново да разказва на своя спътник до каква степен оригиналът превъзхожда във всички отношения копието си.

Бюси гореше от желание да прекара цялата нощ в разговори за прекрасната непозната, но Реми пристъпи към изпълнение на лекарските си задължения с това, че поиска от ранения да спи или най-малкото да пази постелята. Умората и болката от раната диктуваха на нашия

герой същото решение и в края на краищата тези три могъщи сили взеха надмощие над него.

Преди да легне обаче, Бюси лично настани своя нов сътрапезник в три стаи на четвъртия етаж, които той сам заемаше в годините на младостта си. И чак след като се убеди, че младият лекар, доволен от своето ново жилище и от новата си съдба, подарена му от провидението, няма да избяга тайно от двореца, Бюси се оттегли в разкошните си покои на втория етаж.

Когато на другия ден се събуди, Реми вече стоеше до постелята му. Младият човек не бе могъл да повярва през цялата нощ в сполетялото го щастие и очакваше пробуждането на Бюси, за да се убеди, че всичко това не е сън.

– Е – заговори Реми, – как се чувствате?

– По-добре от всеки друг път, мили мой ескулапе, а вие? А вие доволен ли сте?

– Толкова много, мой сиятелни покровителю, че не бих сменил участта си със самия крал Анри III, макар че през вчерашния ден негово величество трябваше силно да скъси пътя си до рая. Но не е там работата, разрешете да погледна раната ви.

– Вижте я.

Бюси легна на една страна, за да може младият хирург да свали превръзката.

Раната бе зараснала превъзходно, краищата ѝ се бяха съединили и имаха розов отънък. Обнадежденият Бюси бе спал дълбоко през нощта и щастливото му настроение бе дошло на помощ на хирурга, за да не му остави почти никакви грижи.

– Е? – запита Бюси. – Какво ще кажете, метр Амброаз Паре?

– Ще кажа, че сте почти съвсем здрав, но ви откривам тази лекарска тайна с голям страх – да не ме отпратите обратно на улица Ботрейи, която е на петстотин и две крачки от известния дом.

– Който ние ще открием, прав ли съм, Реми?

– Напълно сигурен съм.

– Как го каза, момчето ми? – накара го да повтори Бюси.

– Простете ме – каза Реми със сълзи на очи, – наистина ли ми заговорихте на „ти“, монсеньор?

– Реми, аз винаги съм на „ти“ с тези, които обичам. Не ти ли харесва да се обръщам така към теб?

– Напротив – възкликна младият човек и се опита да хване ръката на Бюси, за да я целуне, – напротив, стори ми се, че не съм дочул добре.

О! Монсеньор дьо Бюси, да не би да искате да се побъркам от радост?

– Не, приятелю, искам само и ти на свой ред да ме обикнеш и да се смяташ за член от моя дом, а така също, докато се настаняваш при мен, да ми позволиш днес да присъствам на церемонията по връчването на естортоера на краля¹¹.

– Ах – каза Реми, – ето че веднага взехме да проявяваме неблагоразумието си.

– Е, не, напротив, обещавам ти да се държа кротко.

– Но нали ще трябва да яхнете коня си?

– Проклятие! Това е неизбежно.

– Разполагате ли с ездитен кон със спокоен алюр?

– Мога да избирам между четири такива.

– Тогава си изберете за днес онзи кон, на който бихте качили дамата от портрета, разбирате ли ме?

– Отлично, отлично ви разбирам. Послушайте, Реми, наистина успяхте да налукате пътя към сърцето ми, страшно се боях да не ме спрете за този лов или, по-скоро, за това ловно представление, на което ще присъстват всички придворни дами и тълпи от любопитстващи гражданки. И съм сигурен, Реми, ти разбираш, че дамата от портрета трябва да принадлежи към двора или, във всеки случай, трябва да е поне парижанка. Без съмнение тя няма да е обикновена буржоазка: гоблените, финият емайл, рисуваният таван, креватът с белите и златни завеси – с една дума, целият този изискан разкош издава в нея дама с висок произход или поне богата жена. Какво ли пък, ако я срещна там, в гората?

– Всичко е възможно – философски заключи Одоен.

– С изключение на едно – да открием къде е домът ѝ – въздъхна Бюси.

– И да проникнем в него, когато го открием – добави Реми.

– Виж, за това най-малко се безпокоя – каза Бюси. – Веднъж да се добера до входа на дома ѝ – продължи той, – а там вече ще пусна в ход едно изпитано средство.

– Какво е то?

– Ще си докарам още един удар с шпага.

– Отлично – каза Реми, – думите ви ми дават надеждата, че ще ме задържите при себе си.

– В това отношение можеш да бъдеш спокоен. Струва ми се, че те

11. Естортоер – жезъл, който главният ловчия връчва на краля, за да разтвара с него клоните на дърветата при препускане с коня в галоп. – Б. а.

познавам поне от двайсетина години, не по-малко, и, имай думата ми на благородник, не бих могъл да се оправя вече без теб.

Приятното лице на младия лекар разцъфна в прилив на неизразима радост.

– Така че, решено е – каза Реми. – Вие заминавате на лов и се заемате с търсене на дамата, а аз ще се върна на улица Ботрейи и ще се опитам да открия дома ѝ.

– Току-виж – каза Бюси, – когато се върнем, излезе, че и двамата имаме успех.

И те се разделиха по-скоро като двама приятели, отколкото като господар и слуга.

Във Венсенската гора бе замислен наистина голям лов в чест на въстпването в длъжност на господин Бриан дьо Монсоро, назначен няколко седмици преди това за главен ловчия. Вчерашната процесия и неочакваното покаяние на краля, който бе започнал да пости в последния ден на карнавала по Сирни заговезни, накараха придворните да се усъмнят дали той ще почете с присъствието си този лов. Понеже обикновено, когато Анри III бе обладаван от пристъп на набожност, той по цели седмици не напускаше Лувъра, а понякога дори отиваше в манастир да бичува плътта си. Този път обаче, за изненада на целия двор, към девет часа сутринта дойде известието, че кралят заминал за Венсенския замък и преследва лопатар заедно с брат си монсенъор херцог д'Анжу.

За сборен пункт на ловците служеше Коневръзът на крал Луи Светия. Така наричаха в ония времена кръстопътя, където, както разправят, тогава още можело да се види прочутият дъб, под който кралят мъченик раздавал правосъдие. Всички се събраха към девет часа и точно в десет, възседнал прекрасен вран жребец, на поляната се появи новоизпеченият главен ловчия, предмет на всеобщото любопитство, защото почти никой от придворните не го познаваше.

Всички погледи се насочиха към току-що появилия се.

Граф дьо Монсоро беше висок мъж на около тридесет и пет години; върху лицето му, изпъстрено с дребни следи от шарка, при най-малко вълнение избиваха червени петна, и това насочваше погледите на любопитните още повече към него, което рядко е в полза на този, когото наблюдават.

И наистина чувството на взаимна симпатия обикновено възниква от първото впечатление: откритият поглед и усмивката пораждаат ответните ласкав взор и усмивка.

С камизол от зелено сукно, изцяло покрит със сребърни сърмени

ширити, опасан със сребърна лента, на която бе избродиран щит с кралския герб, с барета с дълго перо, хванал в лявата си ръка копие, а в дясната – естортоера, предназначен за краля, господин дьо Монсоро можеше да се стори страшен сеньор, но в никакъв случай не можеше да мине за красавец.

– Пфу! Що за изрод сте ни докарали от вашия край, монсеньор – обърна се Бюси към херцог д'Анжу, – това ли са благородниците, които покровителствате? Мътните да ме вземат, ако в Париж се намери второ такова чудовище, а Париж е доста голям град и в него ще се намерят доста грозници. Ваше височество знае, че аз не вярвам на различни слухове, но мълвата гласи, че сте положили неимоверни усилия, докато кралят се съгласи да избере главен ловчия по вашето указание.

– Сеньор дьо Монсоро ми служи добре – лаконично отвърна херцог д'Анжу – и аз го наградах за върнатата му служба.

– Прекрасно казано, монсеньор, особено след като се знае, че признателността е твърде рядко срещано качество у принцовете; но ако нещата опират само до службата, бихте могли да се спрете и на моя милост – струва ми се, аз също служа не лошо на ваше височество и смея да ви уверя, че камизолът на главен ловчия би ми стоял по-добре, отколкото на това дангалашко привидение. Ах, ами че на него и брадата му е рижава – отначало не забелязах това – тя му придава особено красив вид.

– Досега не бях чувал – възрази херцог д'Анжу, – че само красавци, скалъпени по образа на Аполон или Антиной, могат да разчитат на придворна длъжност.

– Чудно – отвърна Бюси, запазил абсолютно хладнокръвие. – Нима никога не сте чували?

– За мен е важно сърцето, а не лицето, действително оказаните услуги, а не само обещаните.

– Ваше височество може да си помисли, че съм прекалено любопитен – каза Бюси, – но аз напразно се мъча да разбера каква чак толкова услуга би могъл да ви окаже този Монсоро.

– Ах, Бюси – раздразнено се съгласи херцогът, – вие сте прав: твърде любопитен сте, дори прекалено.

– Ама и принцовете си ги бива! – възкликна Бюси с обичайната си непринуденост. – Самите те винаги питат и трябва да отговаряш на всичките им въпроси, ала опитай се един-единствен път да ги попиташ за нещо – те и не мислят да те удостоят с отговор.

– Вярно – каза херцог д'Анжу, – но знаеш ли как трябва да

постъпиш, за да получиш отговор?

– Не, не знам.

– Обърни се към самия господин дьо Монсоро.

– Наистина – каза Бюси, – ей богу, вие сте прав, монсеньор. При това той е само един обикновен благородник и ако не ми отговори, мога да прибегна до още едно средство.

– До какво?

– Да го назова безсрамник.

С тези думи Бюси обърна гръб на принца и без много да умува, пред очите на своите приятели, с шапка в ръка, препусна към граф Монсоро; графът, възседнал коня си напред поляната, представляваше мишена за любопитните погледи и със завидна издръжливост очакваше появата на краля, за да се освободи от бремето на упоритите погледи, насочени към него от всички страни.

При вида на Бюси, приближаващ се към него с усмивка на уста и с шапка в ръка, главният ловчия си позволи малко да се отпусне.

– Моля да ме простите, господине – обърна се към него Бюси, – но аз ви виждам напълно уединен от всички останали. Нима заради оказаната ви милост е трябвало да си спечелите тук толкова врагове, колкото приятели бихте могли да имате една седмица, преди да ви назначат за главен ловчия?

– Ей богу, любезни графе – отвърна сеньор дьо Монсоро, – не мога да се закълна, но съм готов да се обзаложа, че е така. Позволете ми обаче да разбера кое ви е подбудило да ми окажете тази чест и да нарушите уединението ми?

– Дявол да го вземе – смело каза Бюси, – аз действам, подбуден от огромното възхищение пред вас, което ми внуши херцог д'Анжу.

– По какъв начин?

– Като ми разказа за вашия подвиг, същия, за който сте били удостоен с длъжността на главен ловчия.

Граф дьо Монсоро пребледня толкова страшно, че дребните дупчици от сипаницата, нашарила лицето му, се превърнаха в черни точки върху жълтеникавата кожа; същевременно главният ловчия изглежда Бюси със заплашителен поглед, непредвещаващ нищо хубаво.

Бюси разбра, че бе направил погрешен ход, но не беше от хората, които отстъпват, напротив – той принадлежеше към онези, които обикновено поправят допуснатата нескромност с дързост.

– Твърдите, любезни графе – произнесе главният ловчия, – че монсеньорът ви бил разказал за моя последен подвиг?

– Да, господине – отвърна Бюси, – с всичките му подробности. Признавам ви, толкова бях заинтригуван, че не можах да преодоля горещото си желание да чуя целия разказ от собствените ви уста.

Граф дьо Монсоро стисна трескаво копие, сякаш обзет от не по-малко горещо желание мигом, на същото това място, да пониже с него граф дьо Бюси.

– Повярвайте ми, господине – каза той, – готов съм да оценя вашата учтивост и да изпълня молбата ви, но за съжаление кралят вече дойде и не ми остава време за това. Но ако желаете, можем да се срещнем някой друг път.

И наистина кралят, възседнал любимия си великолепен испански скулест жребец, вече препускаше от замъка към сборното място.

Бюси обърна коня си назад и срещна погледа на херцог д'Анжу; върху устните на принца, играеше зла усмивка

„И господарят, и слугата му – помисли си Бюси, – когато се смеят, имат еднакво отвратителен вид. Как ли биха изглеждали, когато плачат?“

Кралят обичаше красивите и приветливи лица. Ето защо външността на господин дьо Монсоро не го бе предразположила особено нито първия път, когато го бе видял, пито още повече при втората му среща с него. И все пак Анри с доста благосклонна усмивка прие естортоера от ръцете на главния ловчия, който го поднесе с приетото за случая прилякане на едно коляно. Щом кралят пое жезъла, кралските ловджии обявиха, че лопатарят е подгонен, и ловът започна.

Бюси застана от края на ловната кавалкада, за да има възможност да вижда цялото събрало се общество; той внимателно се вглеждаше във всяка минаваща покрай него жена с надеждата да открие в нея тази от портрета, но усилията му останаха напразни: по време на този лов, където за пръв път се представяше новият главен ловчия, се бяха събрали всички красавици и всички прелъстителки на Париж и кралския двор, но сред тях го нямаше очарователното създание, което той търсеше.

Отчаян след напразните си надежди, Бюси реши да се поразвлече с празни приказки в компанията на приятелите си. Антраге, както винаги весел и словоохотлив, му помогна да разсее мъката си.

– От вида на нашия главен ловчия на човек му се повдига – каза Антраге, – а на тебе?

– Според мен той е просто плашило. Ама и семейството му трябва да си го бива, стига тези, които имат честта да са членове на рода му, да

имат семейна прилика. Покажете ми жена му.

– Засега главният ловчия още не е женен – отвърна Антраге.

– Откъде знаеш?

– От госпожа дьо Ведрон, тя го смята за голям хубавец и на драго сърце би го направила свой четвърти съпруг както Лукреция Борджия херцог д'Есте. Погледни как шиба коня си, за да настигне врания жребец на господин дьо Монсоро.

– И къде е имението му? – попита Бюси.

– Той има много имения.

– В кои краища?

– Около Анжер.

– Значи е богат?

– Според слуховете, да, но не е от знатните. Струва ми се, че няма благородническо потекло.

– Че коя ще е любовницата на това графче?

– Той няма любовници. Този достоен мъж иска да бъде единствен по рода си. Но виж, монсеньор херцог д'Анжу ти маха с ръка, не се бави, отивай.

– Закъде да бързам? Херцогът ще почака. Този Монсоро разгаря любопитството ми. Той е някак странен. Не знам защо, но, както ти е известно, първото впечатление от срещата с някого е най-вярното. Струва ми се, че тепърва ще имам неприятна схватка с него. Пък и името му какво е – Монсоро!

– Миша могила – поясни Антраге, – това е етимологията на думата; на латински Mons soricis. Моят стар абат ми я разтълкува тази сутрин.

– Бива си я, няма що.

– Почакай – изведнъж се сепна Антраге.

– Какво има?

– Ливаро трябва всичко да знае.

– Какво всичко?

– Всичко за нашия Mons soricis. Именията им са съседни.

– Защо мълча досега? Ей, Ливаро!

Ливаро пришпори коня си към своите приятели.

– Какво има? – осведоми се той.

– Разкажи ни всичко, каквото знаеш за Монсоро.

– На драго сърце.

– Надълго и нашироко ли?

– Не, ще се постарая да бъда съвсем кратък. С три думи ще кажа всичко, което мисля за него: вдъхва ми страх!

– Прекрасно. А сега, след като ни каза всичко, което мислиш за него, разкажи всичко, което знаеш за него.

– Чуйте... една вечер...

– Какво вълнуващо начало – изхили се Антраге.

– Ще ме оставите ли да говоря?

– Продължавай.

– Една вечер на връщане от моя чичо д'Антраге минах през Мери-дорската гора, беше приблизително преди половин година; внезапно до ушите ми стигна сърцераздирателен вик и покрай мен притича раванлия кон без ездач, притича и се скри в гъсталака. Ударих шпори, препуснах коня натам, откъдето се нададе викът и в късния вечерен здрач, в края на дългата просека, видях ездач на вран кон; той не препускаше, а се носеше като вихър. Отново се повтори сподавел вик и тогава можах да видя, че той държи пред себе си жена, метната отпред на седлото му, и че е затиснал устата ѝ с ръка. Носех със себе си ловджийска аркебуза. Знаеш, че съм доста добър стрелец; прицелих се и, честна дума, бих го убил, но за беда проклетият фитил угасна тъкмо когато натисках спусъка.

– А после – нямаше търпение Бюси, – какво стана после?

– После срещнах един въглищар и на въпроса ми, кой ще е този господин, който отмъква върху врания си кон жени, той ми каза, че това е господин дьо Монсоро.

– Какво пък – заключи Антраге, – случва се да бъдат отвличани и жени, нали, Бюси?

– Случва се – отвърна Бюси, – но във всеки случай, без да им се запущат устата.

– А жената, коя е тя? – поинтересува се д'Антраге.

– Е, по този въпрос не мога нищо да кажа.

– Не – каза Бюси, – няма спор, в този човек има нещо необикновено, той ме заинтересува.

– Изобщо – добави Ливаро, – нашият мил граф дьо Монсоро има ужасна репутация.

– Знаеш ли нещо повече за него?

– Не, нищо; открито графът не е извършил нито едно злодеяние, нещо повече, разправят, че се отнасял доста милостиво към своите селяни; и все пак в земите, които му принадлежат, се боят от него като от огън. Впрочем той е страстен ловец, лика-прилика с Нимрод¹², само, може би, ловец не пред Всевишния, а пред сатаната. Кралят никога не е имал такъв главен ловчия. За тази длъжност подхождаше повече Сен-

Люк. Отначало кралят искаше да я даде на Сен-Люк, но се намеси херцог д'Анжу, пусна в ход цялото си влияние и успя накрая да я издейства за Монсоро.

– Не чуваш ли, херцог д'Анжу продължава да те вика – каза Антраге.

– Нищо, нека си вика. А ти научи ли нещо ново около Сен-Люк?

– Не. Какво, още ли е пленник на краля? – засмя се Ливаро.

– Сигурно – каза Антраге, – след като го няма тук.

– Грещиш, драги ми, нощес в един часа той е напуснал Париж с намерение да посети владенията на своята съпруга.

– Какво, да не е изгонен?

– На такова прилича.

– Сен-Люк в изгнание? Немислимо!

– Всичко е вярно както в Евангелието, приятелю мой.

– От Лука?

– Не, от маршал дьо Брисак, чух го днес сутринта от собствените му уста.

– Е, на това се вика новина; за Монсоро това няма да бъде неприятно.

– Разбрах – каза Бюси.

– Какво имаш предвид?

– Отгатнах.

– Какво си отгатнал?

– Каква услуга е оказал на херцога.

– Кой, Сен-Люк?

– Не, Монсоро.

– Наистина ли?

– Да, дявол да го вземе, ще видите, тръгвайте с мен.

И Бюси, съпроводен от Ливаро и д'Антраге, препусна в галоп след херцог д'Анжу, който, след като се умори да маха настойчиво с ръка на своя любимец, бе тръгнал напред на разстояние от няколко аркебузни изстрела.

– Ах, монсеньор – възкликна Бюси, догонил накрая херцога, – какъв прекрасен човек се оказа този граф Монсоро!

– Така ли?

– И просто невероятно любезен.

12. Според библейското предание – цар на Халдея, всемоушен ловец пред Всевишния. – Б. р.

– Значи ти все пак говори с него? – попита с предишната си насмешлива усмивка принцът.

– Естествено, при това той притежава необичаен ум.

– И ти го попита какво именно е направил той за мен, нали?

– Естествено, единствено с тази цел го заговорих.

– Е, отговори ли ти? – още по-развеселен попита херцогът.

– Без колебание и толкова любезно, че ме изпълни с безкрайна признателност.

– Да чуем, какво ти е казал, мой храбри самохвалко.

– Той ми призна най-учтиво, ваше височество, че е ваш доставчик.

– Доставчик на дивеч?

– Не, на жени.

– Какво, какво каза? – начумери се изведнъж херцогът. – Какво означава тази нелепа шега, Бюси?

– Това означава, монсеньор, че той похищава на своя огромен вран жребец жени за ваша милост, а тъй като те, очевидно, не знаят каква чест ги очаква, им затиска устата с ръка, за да не крещат.

Херцогът свъси вежди, стисна гневно пестници и пришпори коня си в такъв бесен галоп, че Бюси и другарите му останаха далеч назад.

– Аха! – възкликна Антраге. – Май че шегата ти попадна точно в целта.

– Толкова по-добре – отвърна Ливаро, – макар че, ако ме питате, никой не я възприе като шега.

– Дяволска история! – изруга Бюси. – Май че здравата засегнах нашия беден херцог.

Миг по-късно те дочуха херцог д'Анжу да крещи:

– Ей, Бюси, къде си?

– Тук съм, монсеньор – отзова се Бюси и пришпори коня си.

Принцът се превиваше от смях.

– Виж ти! – учуди се Бюси. – Изглежда думите ми ви развеселиха.

– Не, Бюси, причината за смеха ми не са твоите думи.

– Съжалявам, не е малка заслугата да разсмееш един принц, който се смее толкова рядко.

– Смешно ми е, бедни ми Бюси, че в желанието си да разбереш една истина, плешиш бабини деветини.

– Не, монсеньор, казах ви самата истина.

– Да допуснем. Тогава, докато сме сами, обясни ми: откъде измъкна този анекдот, който ми разправяш?

– От Меридорската гора, монсеньор!

Херцогът отново пребледня, но нищо не отговори.

„Няма съмнение – каза си Бюси, – че херцогът е замесен по някакъв начин в тази история с похищението на жената с белия раванлия кон, извършено с големия вран кон.“

– Нека да поразмислим, монсеньор – каза той и се засмя на свой ред над това, че на херцога не му е вече до смях, – не може ли да ви услужа с нещо такова, което да ви е особено приятно, кажете ми го и аз съм готов да го изпълня, дори да вляза в съперничество с господин дьо Монсоро.

– Да, по дяволите – отвърна херцогът, – има едно такова нещо и аз сега ще ти го открия.

Те се отделиха встрани.

– Слушай – продължи херцогът, – случайно срещнах в черквата една изключително пленителна жена и макар тя да беше с воал, успях да различа чертите на лицето ѝ. Те ми напомниха за една дама, която някога бях обичал безумно. Проследих непознатата и разбрах къде живее. Подкупихме прислужницата ѝ и сега разполагам с ключ от нейния дом.

– Значи всичко върви засега прекрасно, монсеньор.

– Не бързай. Казват, че въпреки младостта, красотата и независимостта си, тя е добродетелна.

– Ах, монсеньор, тук вече навлизаме в областта на фантазията.

– Чуй, ти си храбър и, както твърдиш, ме обичаш...

– Имам свои дни.

– За храброст ли?

– Не, за израз на обичта ми към вас.

– Ясно. Да се надявам ли, че тези дни са вече настъпили?

– Винаги съм бил на услугите ви. Да чуя какво очаквате от мен.

– Ще трябва да свършиш за мен нещо, което обикновено човек върши само за себе си.

– Аха! – зарадва се Бюси. – Навярно, монсеньор, вие искате да ми наредите да по-ухажвам предмета на вашата любов, за да се убедите, че тя наистина е толкова целомъдрена, колкото и прекрасна? Не, тази работа не е за мен.

– Не, ти трябва да разбереш дали имам съперник.

– Ах, това било! Нещата се усложняват. Бъдете по-ясен, монсеньор.

– Ще трябва да се скриеш и да проследиш кой е мъжът, който я посещава.

– Значи там ходи все пак някакъв мъж?

– Боя се, че е така.

– Любовник или съпруг?

– Във всеки случай ревнивец.

– Толкова по-добре, монсеньор.

– Какво му е по-доброто?

– Това увеличава шансовете ви.

– Мерси, но засега бих искал да знам що за човек е той.

– И ми възлагате да изясня това?

– Да, ако се съгласиш да ми направиш тази услуга...

– А ще ме направите ли главен ловчия, когато това място се освободи?

– Повярвай ми, Бюси, че едно такова обещание от моя страна ще ми бъде още по-приятно и от това, че досега с нищо не съм те възнаградил.

– Да видим! Монсеньор все пак е обърнал внимание на този факт.

– Отдавна си казвам това.

– Но съвсем тихо, както обикновено принцовете си говорят подобни неща.

– И така?

– Какво, монсеньор?

– Съгласен ли си?

– Да следя дамата ли?

– Да.

– Ще ви призная, монсеньор, че подобен ангажимент никак не ми допада, бих предпочел нещо друго.

– Току-що ми предлагаше услугите си, Бюси, и ето че вече биеш отбой.

– Проклятие, вие ми натрапвате роля на шпионин, монсеньор.

– Ни най-малко. Ролята ти е друга. Впрочем не мисли, че ти предлагам чиста синекура, много е възможно да трябва да прибегнеш и до шпагата си.

Бюси поклати глава.

– Монсеньор – каза той, – има неща, които може да се свършат добре единствено ако самичък се заловиш за тях, ето защо дори един принц трябва самостоятелно да уреди тази работа.

– Значи ми отказваш?

– Да, монсеньор.

Херцогът свъси вежди.

– Какво пък, ще последвам съвета ти – каза той, – ще ида сам, и ако там ме убият или ранят, ще кажа, че съм молил приятеля си Бюси да получи или нанесе вместо мен този удар с шпага и че за пръв път в живота

си Бюси е проявил предпазливост.

– Монсенъор – отвърна Бюси, – една вечер вие ми казахте: „Бюси, мразя всички тези миньони от кралската спалня, които по всеки повод ни подиграват и оскърбяват, ти трябва да идеш на сватбата на Сен Люк, да намериш случай да се скараш с тях и да ни избавиш от тях.“ И аз отидох там, монсенъор, те бяха петима, а аз – един. Аз ги оскърбих. Те ми направиха засада, налетяха едновременно връз мен, убиха коня ми и все пак можах да рая двамина и да зашеметя третия. Днес вие искате от мен да обидя една жена. Извинете ме, монсенъор, но един принц не може да иска такъв род услуги от благородник и аз се отказвам.

– Така да бъде – отвърна херцогът, – аз самичък ще застана на пост, най-много съпроводен от Орили както миналия път.

– Моля? – поиска да му се повтори Бюси, взел вече нещо да подразбира.

– Какво не ти е ясно?

– Значи вие сте стояли на своя пост, монсенъор, през онази нощ, когато сте се натъкнали на миньоните, очакващи моя милост в засада?

– Именно.

– Ще рече, вашата прелестна непозната живее около Бастилията?

– Домът ѝ е срещу черквата „Света Екатерина“.

– Наистина ли?

– Да, в един квартал, където могат за едната хубост и без никакви затруднения да ти прережат гърлото, това трябва да го знаеш.

– А дали ваше височество е посещавал повторно този квартал след споменатата вечер?

– Вчера.

– И какво видяхте, монсенъор?

– Някакъв човек. Той тършуваше по всички ъгълчета на площада в желанието си, без съмнение, да се убеди, че никои не го следи, а после вероятно ме забеляза, застана пред вратата, която ми беше нужна, и не се помръдна оттам.

– Сам ли беше този човек, монсенъор? – заинтересува се Бюси.

– Да, около половин час сам.

– А след този половин час?

– Към него се присъедини още един мъж с фенер в ръце.

– Аха! – възкликна Бюси.

– Тогава човекът с плаща... – продължи принцът.

– Първият беше с плащ, така ли? – пожела да уточни Бюси.

– Да. Тогава той заговори с човека с фенера и по всичко личеше, че

нямат намерение да напускат нощния си пост пред вратата, поради което аз трябваше да отстъпя и да се прибера у дома си.

– Изглежда тази двойна несполука е изстудила вашия плам?

– Откровено казано, да. Честна дума!... И си помислих, че преди да се напъхвам в този дом, който спокойно би могъл да се окаже разбойнически вертеп...

– Не ще бъде зле отначало да прережат гърлото на някого от вашите приятели?

– Не съвсем така. Помислих си: нека отначало моят приятел, който е свикнал на такива истории и има понеже не е принц, по-малко врагове от мен, нека моят приятел разузнае на каква опасност се подлагам и да ми доложи...

– На ваше място, монсеньор – каза Бюси, – бих се отказал от тази жена.

– В никакъв случай.

– Защо?

– Тя е извънредно хубава.

– Но вие сам казахте, че сте я зърнали само за миг.

– Ала достатъчно, за да забележа възхитителните ѝ руси коси.

– Ах, виж ти!

– Чудесните ѝ очи.

– Наистина ли?

– Тенът на лицето, какъвто не съм виждал у никоя друга, великолепната талия.

– Какво говорите!

– Сам разбираш, от подобна хубавица не можеш да се откажеш толкова лесно.

– Да, монсеньор, разбирам ви и от душа ви съчувствам.

Херцогът погледна изкосо Бюси.

– Честна дума – каза Бюси.

– Смейш ли се?

– Не. И за доказателство тази вечер ще застана на пост, стига само монсеньорът да ми даде наставления и да ми посочи къде е този дом.

– Значи ти размисли?

– Е, монсеньор, само нашият свят отец Грегорио XIII е непогрешим; а сега ми кажете какво трябва да правя.

– Трябва да се скриеш на мястото, което ще ти покажа, и ако някой мъж влезе в дома, да се вмъкнеш след него и да разбереш кой е той.

– Ами ако след като влезе, той заключи вратата?

– Нали ти казах, аз имам ключ.

– Ах, вярно, тогава мога да се опасявам само от едно: че мога да проследя съвсем друг човек или че там ще има още някоя врата, за която няма да имам ключ.

– Няма възможност да сбъркаш; входната врата води към антре, в края на което наляво има стълба, ти ще изкачиш дванайсет стъпала и ще се озовеш в един коридор.

– Откъде ви е известно всичко това, след като не сте били нито веднъж там?

– Нима не ти казах, че прислужницата е в ръцете ни? Всичко това го знам от нея.

– Господи Исусе Христе! Колко е удобно да си принц, всичко ти се поднася на тепсия. А аз щях да съм принуден сам да издирвам къщата, да изследвам антрето, да броя стъпалата и обследвам коридора. Това би ми отнело сума време и – кой знае? – бих ли имал успех?

– Да разбирам ли, че си съгласен?

– А нима бих могъл да откажа нещо на ваше височество? Молбата ми е само да дойдете с мен и да ми посочите вратата на дома.

– Защо? След като свърши ловът, ще се върнем по заобиколен път през Сент-Антоанските порти и ще можеш да видиш.

– Чудесно, монсеньор. А какво ще наредите да правя с човека, ако се появи?

– Нищо, само ще го проследиш, за да разбереш кой е той.

– Това е деликатна работа. А ако например той се окаже толкова неучтив, че спре насред пътя и решително откаже да отговаря на въпросите ми?

– Е, тогава ти разрешавам да действаш според както намериш за правилно.

– Значи, ваше височество, вие ми разрешавате да действам както намеря за добре?

– Именно.

– Така и ще постъпя, монсеньор.

– Но гледай да не се изгървеш пред нашите млади приятели.

– Имате думата ми на благородник.

– Не вземай никого със себе си.

– Сам ще ида, кълна ви се.

– Е, разбрахме се; връщаме се покрай Бастилията, аз ти показвам входната врата... ти идваш у дома... аз ти давам ключа... и тази вечер...

– Ще ви заменя, монсеньор, и точка по въпроса.

Бюси и принцът се присъединиха към ловците. Господин дьо Монсоро майсторски ръководеше лова. Кралят остана възхитен от умениято, с което този опитен ловчия избра местата за почивки и разположи смелите на кучетата и конете. Лопатарят, който кучетата гониха не по-малко от два часа в заобиколения участък от четири-пет левги, се появи двадесетина пъти пред очите на ловците и в края на краищата се натъкна точно на копието на краля.

Господин дьо Монсоро прие поздравленията на негово величество и на херцог д'Анжу.

– Монсенъор – каза той, – щастлив съм да заслужа похвалата ви, защото именно на вас трябва да благодаря за дължността си.

– Но на вас ви е известно, господине – каза херцогът, – че за да имате и занаят нашата благодарност, трябва тази вечер да заминете за Фонтенбло; кралят желае вдругиден да започне там лов, който да продължи няколко дни, а вие разполагате едва с един ден, за да се запознаете с тамошната гора.

– Известно ми е всичко, монсенъор – отвърна Монсоро, – напълно готов съм да отпътувам и ще сторя това тази нощ.

– Ах, ето че се почна, господин дьо Монсоро! – възкликна Бюси. – От днес нататък няма да има за вас покой. Желали сте да бъдете главен ловчия и желанието ви се е сбъднало. Сега, като на главен ловчия, ви се полага да спите петдесетина нощи по-малко през годината в сравнение с останалите. Пак добре, че не сте женен, господине.

Бюси произнесе тези думи със смях. Херцогът хвърли пронизващ поглед към главния ловчия, след което се обърна към краля и поздрави своя коронован брат с това, че здравословното му състояние в сравнение с предишния ден значително се е подобрило.

Що се отнася до граф Монсоро, шегата на Бюси отново наложи върху страните му мъртвешка бледност, която придаде на лицето му още по-зловещ израз.

Глава 12

За това, как Бюси намери едновременно и портрета, и оригинала му

Ловът завърши към четири часа следобед, а към пет целият двор се връщаше в Париж. Отгатнал сякаш желанието на херцог д'Анжу, кралят

заповяда да минат през Сент-Антоанското предградие.

Господин дьо Монсоро под предлог на предстоящото му същата вечер заминаване се прости с краля и принцовете и потегли със своите ловджии към Фроманто.

Когато минаваха покрай Бастилията, кралят обърна внимание на спътниците си върху гордия и мрачен вид на тази крепостна твърдина. Това бе деликатен начин да напомни на придворните какво ги очаква, ако някой прекрасен ден им хрумне да се прехвърлят във вражеския стан.

Намекът беше разбран и придворните удвоиха раболепното си поведение пред него.

През това време херцог д'Анжу тихо обясняваше на Бюси, който яздеше рамо до рамо с него:

– Гледай внимателно, Бюси, гледай добре: виждаш, ли вдясно дървена къщичка с малка статуя на светата Дева под билото на покрива? Започни оттам и преброй още три след нея.

– Преброих – каза Бюси.

– Нас ни интересува петата къща – каза херцогът, – онази, която гледа срещу улица Сент-Катрин.

– Виждам, монсеньор. Погледнете, погледнете, народът се е струпал по всички прозорци при тръбните звуци, възвестяващи за идването на краля.

– С изключение на прозорците на къщата, която ти показях – каза херцогът, – те продължават да са плътно затворени.

– Но на един от тях завесата леко се отмести – каза Бюси и почувства как сърцето му силно заби.

– И все пак нищо не ще успееш да видиш зад нея. О!... Тази дама здраво се пази, или пък здраво я пазят. Във всеки случай това е домът, който ни интересува. В двореца ще ти дам ключа от него.

Бюси хвърли жаден поглед към тесния отвор между завесите, но колкото и да напругаше зрението си, не можа да различи нищо.

Вече в двореца си, херцогът незабавно връчи на Бюси ключа и още веднъж го посъветва да бъде предпазлив. Бюси му обеща да изпълни всичко, което се иска от него, и побърза да се прибере вкъщи.

– Всичко наред ли е? – попита той Реми.

– С този въпрос щях да се обърна и аз към вас, господине.

– Нищо ли не можа да откриеш?

– Домът се оказа толкова неразличим от другите през деня, колкото и през нощта. Мотях се без полза между пет-шест съседни къщи.

– В такъв случай – каза Бюси, – на мен, изглежда, ми е провървяло повече, драги ми Одоен.

– Как да разбирам това, монсеньор? Нима вие също сте търсили този дом?

– Не, аз просто минах по същата улица.

– И разпознахте вратата?

– Провидението, приятелю мой, има свои околни пътища и тайни.

– А кое ви кара да сте сигурен, че това е същият дом?

– Няма да кажа, че съм сигурен, но се надявам.

– А кога ще разбере дали ви се е удало да намерите това, което търсите?

– Утре сутринта.

– А дотогава няма ли да ви трябвам?

– Не, драги Реми.

– Не може ли поне да ви придружавам?

– Изключено.

– Поне бъдете внимателен, монсеньор.

– Ах! – каза Бюси. – Съветът ви е излишен. Аз се славя с предпазливостта си.

Бюси се наобядва добре като човек, който не знае къде и какво ще вечеря, след това, когато удари осем часът, подбра най-добрата си шпага, напъха в пояса си два пистолета, въпреки неотдавна издадения кралски указ, и заповяда да му докарат носилката, с която бе отнесен до улица Сен-Пол. Пристигнал на посоченото място, той позна къщата със светлата Дева, отброи четири къщи, увери се, че петата е същата, която му показва херцогът, и като се загърна с тъмната си широка наметка, се притаи на ъгъла на улица Сент-Катрин, решил да изчака два часа, а ако и след това никой не се появи – да постъпи както се случи.

Когато Бюси застана в засада, на камбанарията на черквата „Свети Павел“ удари девет часът. Не бяха минали и десет минути, когато забележа в мрака двама конници, излизаци от портите на Бастилията. Те спряха пред Турнелския дворец. Единият слезе от коня и хвърли поводите на другия, по всяка вероятност негов слуга, който обърна конете и препусна с тях обратно по пътя, по който бяха дошли. След като изчака, докато конете и ездачът потънат в нощната тъма, господинът тръгна към дома, наблюдаван от Бюси.

Няколко крачки, преди да стигне до входната врата, непознатият направи голям кръг, сякаш за да изследва мястото наоколо, и след като се увери, че никой не го следи, влезе в дома.

Бюси чу как вратата се захлопна с трясък.

Изчака още малко, за да не би тайнственият пришълец да се задържи зад прозорчето и да огледа улицата; няколко минути по-късно Бюси напусна своето убежище, пресече улицата, отвори вратата с ключа и безшумно я заключи след себе си.

Сетне погледна през прозорчето. То бе тъкмо на височината на очите му и това го зарадва: положително именно през него бе наблюдавал Келюс.

Но Бюси бе проникнал в заветния дом не за да стърчи на входната врата. Той бавно тръгна навред, затърси с ръце стените за опора и в края на антрето, отляво, напипа с крак първото стъпало на стълбите.

И тук Бюси се спря по две причини: първо, той почувства, че от възмущение му се подкосяват краката, второ, чу глас, който каза:

– Гертруда, предупредете вашата господарка, че съм тук и искам да вляза при нея.

Молбата бе отправена с повелителен тон, изключваш всякакъв отказ. Минута по-късно Бюси чу гласа на прислужницата:

– Заповядайте в гостната, господине, госпожата ще дойде при вас.

И Бюси чу как изскърца затваряна врата.

Той си спомни, че Реми бе изброил дванадесет стъпала и на свой ред ги преброи, след което се оказа на стълбищната площадка.

По-нататък трябваше да следва коридор с три врати. Бюси затаи дъх и като простря напред ръка, направи няколко предпазливи крачки. Ръката му веднага се натъкна на първата врата, същата, през която бе влязъл непознатият; Бюси продължи пътя си, стигна до втората врата и целият обзет от трепет, превъртя ключа, стърчащ в ключалката, и бутна вратата.

В стаята, в която се озова, бе тъмно, само от страничната врата проникваше ивица светлина. Тя осветяваше прозореца, закрит с два гоблена, при вида на които сърцето на младия човек радостно затупа.

Бюси вдигна глава и в същия лъч светлина можа да види върху тавана същия познат му плафон с митологични герои. Той протегна ръка и напипа резбованата табла на кревата.

Съмненията му се разсеяха: той стоеше в същата стая, в която се бе събудил през нощта, след като така щастливо го бяха ранили – щастливо, защото раняването му бе станало причина да срещне гостоприемството на неизвестната дама.

Гореща тръпка премина по тялото му, щом само докосна тази поселя и вдъхна сладостния аромат, който го обляхна от леглото на

младата прекрасна жена.

Бюси се скри зад завесите на балдахина и се вслуша.

В съседната стая се чуваха нетърпеливите стъпки на непознатия. От време на време той се спираше и цедеше през зъби:

– И къде толкова се бави... Няма ли да дойде най-сетне?

След едно такова поредно изказано нетърпение вратата към гостната, разположена, изглежда, срещу откреннатата врата на спалнята, се отвори. Килимът предаде приглушено меките стъпки на малки крачета. До слуха на нашия герой достигна шумоленето на рокля, сетне се чу женски глас, в който се долавяше едновременно страх и презрение. Гласът попита:

– Аз съм тук, господине, какво искате от мен?

„Охо! – помисли си Бюси, скрит зад завесите. – Ако това е любовникът, поздравявам от цялата си душа съпруга.“

– Госпожо – произнесе непознатият, на когото бе оказан толкова студен прием, – имам чест да ви известя: утре сутринта заминавам за Фонтенбло и затова дойдох да прекарам нощта с вас.

– Узнахте ли нещо за моя баща? – попита същият женски глас.

– Госпожо, изслушайте ме...

– Господине, забравихте ли какво се споразумяхме вчера, преди да дам съгласието си да стана ваша жена? Първото ми условие бе – или баща ми да дойде в Париж, или аз да замина при него.

– Госпожо, щом се върна от Фонтенбло, незабавно ще отидем при него, давам ви думата си, но засега...

– О! Господине, безсмислено е да затваряте вратата, няма да прекарам дори една-единствена нощ под един покрив с вас, докато не разбере къде е баща ми и какво става с него.

И жената, произнесла тези твърди думи, поднесе до устните си малка сребърна свирка. Разнесе се рязко продължително изсвирване.

Така биваше повиквана прислугата във времената, когато звънецът още не беше изобретен.

В същия миг вратата, през която бе проникнал Бюси, се разтвори, в спалнята се втурна прислужницата на младата дама, една висока снажна мома; очевидно тя очакваше този сигнал и едва чула го, се бе спуснала стремително на помощ на своята господарка.

Прислужницата пресече гостната и остави вратата широко отворена след себе си.

В стаята, в която се криеше Бюси, нахлу поток светлина и нашият герой можа да види на стената между прозорците познатия женски

портрет.

– Гертруда – каза дамата, – не лягайте да спите и бъдете някъде наблизко, за да чувате гласа ми.

Прислужницата нищо не отвърна и се оттегли по същия път, по който бе дошла, като остави след себе си вратата отворена, а по този начин и осветен от светлината на съседната стая възхитителния портрет.

За Бюси изчезна и последната сянка на съмнение. Портретът беше същият.

Той се промъкна на пръсти до стената и застана зад разтвореното крило на вратата с намерение да наблюдава по-нататък какво става през пролуката между вратата и рамката ѝ, но, колкото и безшумно да се движеше, паркетът неочаквано изскърца под краката му.

Този звук накара жената да се обърне и пред очите на Бюси се възправи дамата от портрета, приказната фея на неговия блян.

Макар и да не бе чул нищо, мъжът се обърна след жената.

Това беше граф дьо Монсоро.

– Аха... – беззвучно прошепна Бюси, – белият раванлия кон... жената напреки на седлото... навярно ще чуя сега някаква потресаваща история.

И той изтри потта, внезапно избила върху челото му.

Както вече споменахме, Бюси виждаше двамата – и мъжа, и жената. Непознатата стоеше бледа, изправена, гордо отметнала глава, граф дьо Монсоро бе също бледен, но с мъртвешка, отблъскваща бледност. Той нетърпеливо потропваше с крак и гризеше ноктите си.

– Госпожо – произнесе той, – не се надявайте, че ще можете и за напред да ми разигравате ролята на преследвана, нещастна жертва. Вие сте в Париж, в моя дом и, нещо повече, от днес вие сте графиня дьо Монсоро, тоест моя законна съпруга.

– След като съм ваша съпруга, защо не искате да ме отведете при моя баща? Защо продължавате да ме криете от очите на целия свят?

– Забравяте херцог д'Анжу, госпожо.

– Вие ме уверявахте, че щом стана ваша съпруга, ще престана да се опасявам от него.

– Аз имах предвид...

– Вие ми се заклехте.

– Но, госпожо, трябва да взема допълнително някои предпазни мерки.

– Прекрасно, господине, вземете ги и елате при мен.

– Диана – каза графът и явно личеше, че в гърдите му се надига

гняв, – Диана, не превръщайте в играчка свещените връзки на съпружеството. Сериозно ви съветвам.

– Дръжте се така, господине, че да не изпитвам недоверие към съпруга си, и аз ще изпълнявам образцово съпружеските си задължения.

– Струва ми се обаче, че със своето отношение към вас и с това, което направих за вас, заслужавам пълното ви доверие.

– Господине, мисля, че в цялата тази работа вие се ръководехте не само от моите интереси или, благодарение на слепия случай, извълкохте от него полза и за себе си.

– О, това вече е прекалено! – възкликна графът. – Тук е моят дом, вие сте моя жена, и, викайте ако щете самия дявол на помощ, тази нощ ще бъдете моя.

Бюси постави длан върху дръжката на шпагата си и направи крачка напред, но Диана не му даде време да излезе на сцената.

– Ето – каза тя и измъкна от корсажа си кинжал, – ето с какво ще ви отговоря.

Тя светкавично притича в стаята, където се криеше Бюси, затръшна вратата и спусна двойното ѝ резе. Граф Монсоро забълва заплахи и забълска с юмруци по вратата.

– Ако посмеете да избиете дори една дъска от тази врата – каза Диана, – ще ме намерите мъртва на прага. Вие ме познавате, господине, ще удържа на думата си.

– И бъдете спокойна, госпожо – прошепна Бюси, поел Диана в прегръдките си, – ще се намери кой да отмъсти за вас.

Диана едва не закрепя, но мигом съобрази, че най-страшната опасност идва от страната на мъжа ѝ. Тя продължаваше да стиска в ръката си кинжала, но мълчеше, цялата трепереща, без да помръдне от мястото си.

Граф дьо Монсоро няколко пъти ритна силно с крак вратата, но, очевидно знаейки, че Диана е в състояние да изпълни закана си, напусна гостната, като затръшна с грохот вратата. Шумът от отдалечаващите му се стъпки идваше все по-слабо от коридора и съвсем затихна по стълбите.

– Но вие, господине – обърна се тогава Диана, отстъпила крачка назад, за да се освободи от ръцете на Бюси, – кой сте и как попаднахте тук?

Бюси отвори вратата на гостната и коленичи пред Диана.

– Госпожо – каза той, – аз съм този, на когото вие спасихте живота. Как можахте да помислите, че мога да проникна при вас с лоши

намерения или за да поругая честта ви?

В потока от светлина, нахлуващ от гостната, Диана видя благородното лице на младия човек и позна вчерашния ранен.

– Ах, това сте вие, господине! – възкликна тя и плесна с ръце. – Били сте тук и всичко сте чули?

– Уви, да, госпожо.

– Но кой сте вие? Вашето име, господине!

– Госпожо, аз съм Луи дьо Клермон, граф дьо Бюси.

– Бюси? Същият онзи храбрец Бюси? – простодушно възкликна Диана, без да си дава сметка, какъв възторг пробуди това възклицание в сърцето на младия човек. – Ах, Гертруда – обърна се тя към прислужницата, която, дочула, че госпожата ѝ разговаря с някого, изплашена притича в стаята, – Гертруда, повече няма от какво да се боя, от тази минута предоставям честта си под защитата на най-достойния и най-непорочния благородник на Франция.

И протегна ръка на Бюси.

– Станете, господине – каза тя, – сега, когато знам вече кой сте, трябва и вие да узнаете моята история.

Глава 13 Историята на Диана дьо Меридор

Зашеметен от щастие, Бюси се изправи и последва Диана в гостната, току-що напусната от господин дьо Монсоро.

Младият човек гледаше Диана с възхитено учудване, той не смееше и да се надява, че издирваната от него жена може да издържи сравнението с героинята на неговия сън, но действителността превъзхождаше образа, смятан от него за плод на въображението.

Диана бе на осемнадесет-деветнадесет години, тоест тя беше в първия разцвет на младостта и красотата, който дарява цветята с най-чистите багри, а плодовете – с най-нежната мекота. Невъзможно бе да се заблуди човек в значението на погледа на Бюси. Диана чувстваше, че се възхищават от нея и не намираше в себе си сили да извади Бюси от възторженото му вцепеняване.

Най-сетне тя осъзна, че е време да прекъсне това прекалено вече красноречиво мълчание.

– Господине – каза тя, – вие отговорихте само на единия от двата ми въпроса: попитах ви кой сте и вие ми казахте, но на втория ми

въпрос – как попаднахте тук, още не съм получила отговор.

– Госпожо – каза Бюси, – можах да чуя много малко от разговора ви с господин дьо Монсоро и все пак ми стана ясно, че причините, довели ви тук, са свързани с историята, която обещахте да ми разкажете. Нима самата вие не ми казахте преди минутка, че аз трябва да узная историята на вашия живот?

– О, да, графе, ще ви я разкажа – възкликна Диана. – Вашето име е вече достатъчно, за да ми внуши пълно доверие. Много съм слушала за вас като за мъжествен и верен човек, като за човек на честта, на когото можеш да се осланяш във всичко.

Бюси се поклони.

– От това, което сте чули тук – продължи Диана, – сте могли да разберете, че аз съм дъщеря на барон дьо Меридор, тоест единствената наследница на една от най-благородните и древни фамилии в Анжу.

– Знам един барон дьо Меридор – забеляза Бюси, – който в битката при Павия е могъл да избегне попадането си в плен, но предпочел да връчи доброволно шпагата си на испанците, когато разбрал, че кралят е пленен, и като единствена милост поискал позволение да съпровожда Франсоа I до Мадрид. Той споделил с краля всички тегоби на плена и го оставил само за да се върне във Франция, където да води преговори за откупа му.

– Това е моят баща, господине, и ако вие някога попаднете в голямата зала на Меридорския замък, ще видите там портрета на Франсоа I, рисуван от Леонардо да Винчи и подарен от краля на барона като спомен и награда за верността му.

– Ах! – въздъхна Бюси. – Едно време кралете и принцовете все още са се отплащали на своите слуги.

– След завръщането си от Испания баща ми се оженил. Първите му двама синове умрели. Смъртта им била жесток удар за барон дьо Меридор, който загубил надежда да има продължител на рода си. Скоро след това кралят умрял и мъката на барона се превърнала в отчаяние. Няколко години по-късно той напуснал двора и се уединил със съпругата си в Меридорския замък, а десет години след смъртта на синовете му, като по някакво чудо, съм се родила и аз.

Цялата любов на барона се прехвърлила върху детето, изпратено му от небесата на стари години. Той изпитваше към мен не просто бащина любов: той ме боготвореше. На тригодишна възраст загубих майка си. За барона това беше нова дълбока скръб, но аз, още дете, не разбирах сполетялата ни беда. Аз непрестанно се усмихвах и моята усмивка бе

единствената утеха за баща ми.

Растях и се развивах пред очите на баща си. Бях всичко за него, но и той, горкият ми баща, също ми заменяше всичко на света. Влязох в своята шестнадесета пролет, без дори да подозирам, че съществува друг някакъв свят, освен моите овчици, моите пауни, лебеди и гълъби, без да мисля, че моят безгрижен живот все някога трябва да свърши и без да желая той да има край.

Меридорският замък тъне сред непроходими гори, принадлежащи на херцог д'Анжу; в тях лудуват на воля лопатарите, диви кози и елени, които никой не безпокои и затова те са станали питомни. Познавах почти всички тези животни; някои от тях ме познаваха по гласа и притичваха на моя зов, особено бе свикнала с мен една сърна, моята любимка, моята фаворитка – Дафна, клетата ми Дафна – тя ядеше от шепите ми.

Една пролет Дафна изчезна за цял месец, аз вече я смятах за загинала и я оплаквах като любима приятелка, но изведнъж тя се появи, повела след себе си две малки сърненца. Отначало те се уплашиха от мен, но като видяха как майка им ласкаво лиже ръцете ми, се престашиха и на свой ред започнаха да ми се галят.

По това време се разпространи слухът, че херцог д'Анжу изпратил в провинциалната столица свой наместник. Няколко дена по-късно стана известно, че наместникът на херцога е пристигнал и че се казва граф дьо Монсоро.

Защо, когато чух за пръв път името му, сърцето ми се стегна? Мога да си обясня това тревожно усещане само с предчувствието за беда.

Минаха осем дни. Из цялата околност се говореше много за сенyor дьо Монсоро, и все противоречиви неща. Една сутрин гората бе огласена от звуците на ловджийски рог и кучешки лай. Притичах до оградата на парка тъкмо навреме, за да видя как покрай замъка прелетя като мълния Дафна, преследвана от сюртия кучета. Двете сърнета тичаха заедно с майка си.

Миг след това, на вран кон, който летеше сякаш с крила, покрай мен профуча мъж, напомнящ страшен призрак. Това беше господин дьо Монсоро.

Аз закрещях, молах го да пощади моята любимка, но той толкова бе увлечен от преследването, че или не чу моя глас, или не му обърна внимание.

Тогава, без да се замислям колко ще се тревожи баща ми, ако забележи отсъствието ми, аз се спуснах да тичам след хайката. Надявах се да срещна графа или някого от свитата му и да ги помоля да спрат

преследването, разкъсвашо сърцето ми.

Тичах около половин левга, без да си давам сметка, накъде бягам и накрая загубих от погледа си и сърните, и кучетата, и ловците. Строполих се на земята край някакво високо дърво и сълзите рукнаха от очите ми. Измина около четвърт час и ми се стори, че в далечината отново чувам шума на лова. Не бях сбъркала, хайката се приближаваше към мен, още миг, и вече не се съмнявах, че ловците трябва да минат някъде наблизо. Бързо скочих и се спуснах да бягам натам, откъдето идваше шумът.

Наистина можах да видя как бедната Дафна прекоси горската полянка. Тя беше задъхана, с нея бе само едната ѝ рожба, втората очевидно бе останала без сили и разкъсана от кучетата. Самата Дафна изглеждаше изтощена, разстоянието между нея и преследвачите ѝ значително се скъсяваше, тя правеше трескави скокове и когато притича покрай мен, жално застана.

И пак не успях да привлека вниманието на ловците. Господин дьо Монсоро препускаше и радостно тръбеше с рога си, без да вижда нищо друго, освен преследвания от него дивеч. Той профуча покрай мен още по-стремително от първия път.

Следваха го трима или четирима кучкари, които с крясъци и сипкавия вой на роговете си насъскваха хрътките. Този вихър от крясъци, тръбни звуци и кучешки лай профуча покрай мен, изчезна в гората и замря някъде в далечината.

Испаднах в отчаяние, проклинах се заради непохватността си, струваше ми се, че ако бях съумяла да дотичам до горската полянка поне петдесетина крачки по-наблизо, граф дьо Монсоро щеше да ме забележи, да чуе молбите ми и, без съмнение, да пощади нещастните животни.

Тази мисъл донякъде ме поободри.

Ловците можеха да попаднат пред очите ми и трети път. Тръгнах по пътя под сянката на вековни дървета. Този път ми беше познат, той водеше до замъка Боже, владение на херцог д'Анжу, който се намираше приблизително на три левги от Меридор. Скоро замъкът се откри пред погледа ми и едва тук осъзнах, че съм изминала пеша три левги и че се мъкна сам-самичка далеч от родната стряха.

Признавам си, облада ме чувство на смътен страх. Едва сега осъзнах цялото си безразсъдство и дори неприличието на своето поведение. Тръгнах по брега на вира с надежда да срещна добродушния градинар, който всеки път, когато баща ми ме вземаше със себе си, ми поднасяше великолепен букет цветя. Искях да го помоля да ме съпроводи до

вкъщи. Изведнъж до мен отново долетя шумът на ловуващите. Спрях се като закована и взех да се ослушвам. Хайката идваше към мен. Забравих всичко на света. Почти в същия миг на другия бряг на вира изскочи от гората сърната, преследвана буквално по петите от кучетата. Дафна беше сама, втората ѝ рожба беше също загинала. Видът на водата сякаш придаде на клетата нови сили. Тя пое с ноздри водната свежест и се хвърли във вира, за да доплува сякаш до мен.

Отначало тя плуваше доста бързо и като че ли отново бе възстановила предишната си пъргавина. Гледах я със сълзи на очи, протягах ръце към нея и дишах почти толкова тежко, колкото и тя. Но силите на Дафна постепенно отпадаха, докато хрътките, възбудени от близостта на плячката, удвоиха усилията си. Скоро най-злите от тях настигнаха сърната и започнаха да разкъсват със зъби хълбоците ѝ. Нещастното животно вече не можеше да доплува до моя бряг. В този момент от гората изскочи господин дьо Монсоро, спря до вира и бързо слезе от коня. Аз прострях ръце към него и викнах със сетни сили: „Смилете се!“ Стори ми се, че той погледна към мен. Отново закрепях, още по-високо от първия път. Той ме чу, тъй като надигна глава, после се хвърли в лодката, бързо потегли от брега и с всички сили загребва към клетата Дафна, която се бранеше както можеше от заобиколилата я сюрня кучета. Не се съмнявах, че господин дьо Монсоро, трогнат от моите викове и жестове, бърза да отърве Дафна, но когато се оказа до нея, той извади огромен ловджийски нож. Стоманеното острие блесна като мълния в лъчите на слънцето. Този блясък мигом угасна и аз изстенах от ужас: ножът се заби чак до дръжката в гърлото на нещастното животно. Кръвта шурна като фонтан и водата наоколо почервения. Дафна нададе жален предсмъртен вик, заудря по повърхността на водата с предните си копита, изправи се на задните си крака и рухна мъртва във вира.

Застенах почти толкова жално, колкото и Дафна и се строполих на земята, загубвайки съзнание.

Дойдох на себе си на легло в една от стаите на замъка Боже и видях свещеника, за когото бяха пратили, да плаче до главата ми.

Заболяването ми се обясняваше само с пренапрягане на силите ми, довели до нервния припадък, ето защо още на следващия ден аз можах да се върна в Меридор. Ала още три-четири дни не напусках стаята си.

На четвъртия ден баща ми каза, че през цялото време господин Монсоро идвал да пита за здравето ми. Видял как ме пренасяли в безсъзнание и изпаднал в отчаяние, след като разбрал, че е станал неволно причина за цялото това произшествие. Графът молел да му разрешат

лично да ми поднесе своите извинения и настоявал, че няма да се успокои, докато не чуе опрощаващи думи от моите уста.

Не можех да откажа да го приема и въпреки цялото ми отвращение към този човек, се съгласих на среща с него.

На другия ден той ме посети. Разбирах нелепостта на положението си – ами че ловът е любимото развлечение не само на мъжете, но и за много дами. Трябваше да обясня защо така глупаво се бях разстроила и в оправдание на своя припадък да разкажа колко съм обичала Дафна.

Графът си придаде вид на дълбоко отчаян, не по-малко от двайсетина пъти ми се кле в честта си, че ако можел да отгатне каква любов съм изпитвала към неговата жертва, щял да сметне за преогромно щастие да запази живота ѝ. Красноречието му обаче не можа да ме убеди и графът си отиде, без да изглади в мен неприятното впечатление, което правеше.

Когато си тръгваше, графът помоли баща ми да ни посети още веднъж. Графът е роден в Испания, възпитан е в Мадрид и баронът бе съблазнен от възможността да поговори за страната, в която и самият той бе прекарал немалко време. При това графът е от благороден произход, наместник на провинция; според мълвата бе любимец на херцог д'Анжу, така че баща ми нямаше никакви поводи да му откаже гостоприемството си.

Уви! От този ден се наруши ако не щастливото, то поне безгрижното течение на моя живот. Скоро забелязах, че правя впечатление на графа. Отначало той ни посещаваше всяка седмица, после два пъти в седмицата и накрая започна да се появява ежедневно. Обграждаше баща ми с всички знаци на внимание и съумя да го спечели в своя полза. Виждах, че баронът обича да беседва с него като със забележителна личност. Не смеех да се оплаквам; а и от какво можех да се оплаквам?

Графът беше учтив с мен като със стопанка на дома и почтителен като с родна сестра.

Една сутрин баща ми влезе в стаята ми с необичайно тържествен вид, но въпреки цялата му важност беше ясно, че е зарадван от нещо.

– Дете мое – каза той, – ти неведнъж ме уверяваше, че ще си щастлива никога да не се разделяш с мен.

– Ах, татко! – възкликнах аз. – Вие знаете, че това е заветното ми желание.

– Щом е така, моя Диана – и той се наведе, за да ме целуне по челото, – изпълнението на това желание зависи единствено от теб самата.

Изведнъж аз се досетих какво има предвид и така страшно

пребледнях, че баща ми замря, преди да ме докосне с устните си.

– Диана, детето ми! – възкликна той. – Милостиви боже! Какво ти е?

– Господин дьо Монсоро, нали? – прошепнах аз.

– А защо не? – учуди се баща ми.

– О! За нищо на света, татко, ако имате капка жалост към вашата дъщеря, за нищо на света!

– Диана, любов моя – каза той, – ти знаеш, че не само те обичам, аз те обожавам; хайде помисли осем дни и ако и след това...

– О, не, не! – изстенах аз. – Не ми трябват нито осем дни, нито двацет и четири часа, нито дори минута. Не и не! О, господи, не!

И избухнах в ридания.

Баща ми ме обожаваше и нито веднъж не бе виждал сълзите ми; той улови ръцете ми, успокои ме с няколко думи и се закле в честта си на благородник, че никога повече няма да заговори с мен за тази женитба.

Действително, измина цял месец и аз нито веднъж не видях господин дьо Монсоро и не чух за него нито дума. Една сутрин получихме с баща ми покана за големия празник, уреждан от господин дьо Монсоро в чест на кралския брат херцог д'Анжу, канещ се да посети провинцията, чието име носеше. Празникът трябваше да се състои в кметството на град Анжер.

Към писмото бе приложена специална покана от принца; херцогът пишеше на моя баща, че помнел как те навремето си се били срещали при двора на крал Анри II, и с удоволствие отново би се видял с него.

Моят първи подтик бе да помоля баща ми да не отидем на празника; без съмнение аз бих настояла на своето, ако поканата идваше само от господин дьо Монсоро, но второто писмо беше подписано от принца и баща ми се боеше да не би с отказа си да обиди негово височество.

И така, ние се отправихме на бала. Господин дьо Монсоро ме посрещна така, сякаш между нас нищо не беше станало. В отношението си към мен той не проявяваше нито преднамерено безразличие, нито тенденциозна любезност. Държеше се с мен така, както и с всички останали дами, и аз бях доволна, че той с нищо не ме отличаваше сред събралото се общество.

Съвсем другояче се държеше херцог д'Анжу. Той не сваляше очи от мен. Чувствах се неудобно под тежкия му поглед; и накрая, без да кажа нито дума на баща си за своето състояние, направих незабелязано така, че да напуснем бала почти първи.

Три дни по-късно господин дьо Монсоро се появи в Меридор. Щом го зърнах да идва по алеята към замъка, аз се скрих в покоите си.

Страхувах се да не би баща ми да ме повика при госта, но той не направи това. Мина не повече от половин час и господин дьо Монсоро напусна замъка ни. Никой, дори баща ми не обели и дума за тази визита, ала на мен ми се стори, че след появата на графа баронът помръкна.

Минаха още няколко дни. Веднъж се върнах от разходка из околността и разбрах, че господин дьо Монсоро отново е разговарял с баща ми. В мое отсъствие баронът питал два-три пъти за мен и се безпокоял къде ли съм могла да отида. Заповядал незабавно да му съобщят, когато се върна.

И наистина едва влязох в стаята си и чух баща ми да чука на вратата.

– Дете мое – обърна се той към мен, – по причина, която е напълно ненужно да знаеш, съм принуден да се разделя с теб за известно време. Не ме питай за нищо. Разбери едно – тази причина е твърде уважителна, след като се решавам да прекарам седмица, две, може би дори месец, разделен от теб.

Аз трепнах, макар и да не можех да отгатна каква опасност ме заплашва. Но повторната визита на господин дьо Монсоро не ми обещаваше нищо хубаво.

– И къде трябва да замина, татко? – осведомих се аз.

– В замъка Люд, при сестра ми, там ще бъдеш на скришно място. Ще се погрижим да пристигнеш там под закрилата на нощта.

– А вие няма ли да тръгнете с мен?

– Не, аз ще трябва да остана тук, за да отклоня подозренията. Даже прислугата ни не трябва да знае къде си заминала.

– А кой ще ме съпроводи дотам?

– Двама души, на които имам пълно доверие.

– О, боже мой! Татко!

Баронът ме прегърна.

– Дете мое – каза той, – така се налага.

Знаех как ме обича и повече не настоявах за нищо и не исках никакви обяснения.

Уговорихме се, че ще взема със себе си дъщерята на моята дойка Гертруда.

Баща ми ме остави и нареди да се приготвя за заминаването.

Бяха най-късите зимни дни и към осем часа вечерта вече съвсем се смрачи и застудя. В осем часа баща ми дойде за мен. Бях се вече

приготвила, както ме беше помолил. Безшумно се спуснахме по стълбите и прекосихме градината. Баронът собственооръчно отключи вратичката, водеща към гората. Там ни чакаше впрегната карета с двамата съпровождачи. Баща ми дълго говори с тях, вероятно им даваше наставления как да се грижат за мен. Качих се, Гертруда седна до мен. Баронът ме прегърна на прощаване и ние потеглихме.

Не знаех що за опасност ме заплашва и какво е накарало баща ми да ме води от Меридорския замък. Гертруда не можеше да ми помогне с нищо, тя също нямаше понятие какво е станало. Нашите спътници ми бяха непознати и аз не се решавах да се обърна към тях. Пътувахме около два часа в пълно мълчание по някакви околни пътища и макар много да се вълнувах, равномерното клатушкане на каретата постепенно ме приспа и вече започнах да задрямвам, когато изведнъж спряхме и Гертруда ме хвана за ръката.

– Ах, госпожице – прошепна клетото момиче, – какво ли ни чака?

Погледнах през завеската: бяха ни обкръжили шест конници с маски. Двамата, които ни съпровождаха, очевидно при опита си да окажат съпротива, бяха хванати и обезоръжени.

Изплашена до смърт, не бях в състояние да извикам за помощ, пък и кой би могъл да откликне на призива ми?

Маскираният конник, който, изглежда, беше началникът им, дойде до вратичката на каретата.

– Успокойте се, госпожице – каза той, – няма с нищо да ви обидим, но ще трябва да ни последвате.

– Къде? – попитах аз.

– Там, където не ви заплашва нищо. Напротив, там ще се отнасят с вас като с кралица.

Това обещание ме изплаши повече и от най-голямата заплаха.

– Ах, татко, мили татко! – прошепнах аз.

– Чуйте ме, госпожице – каза ми Гертруда, – познавам добре околността, аз съм ви предана, Господ ме е дарил със сила, повярвайте ми – ще успеем да избягаме.

Тези уверения на моята бедна прислужница не можаха естествено да ме успокоят, но все пак нейната подкрепа ме поободри и аз се посъвзех.

– Правете с нас каквото ви е угодно, господа – отвърнах аз, – ние сме само две слаби и беззащитни жени.

Един от нападателите ни слезе от коня си и зае мястото на нашия кочияш, след което отбихме встрани от посоката, по която пътувахме.

Бюси, както читателите помнят, слушаше разказа на Диана с най-голямо внимание. Една от първите прояви на зараждащата се голяма любов е чувството на почти религиозно преклонение пред любимата. Вие издигате избраницата на сърцето ви върху пиедестал, възнасяте я над всички останали жени. Вие възвеличавате, пречиствате, обожествявате образа ѝ, всеки неин жест – това е милост, с която тя ви възнагражда, всяка нейна дума е щастие за вас, изпратено ви свише, нейният поглед ви изпълва с радост, усмивката ѝ – с възторг.

Ето защо младият човек предостави на прекрасната си разказвачка пълната възможност да разгръща безпрепятствено своето повествование, без да допуска и най-малката мисъл да я пресича. И най-незначителното обстоятелство, свързано с тази жена, която, както той предчувстваше, му предстоеше да вземе под защита, предизвикваше в душата му най-жив отклик. Той слушаше Диана мълчаливо, с мъка поемайки си дъх, сякаш животът му зависеше от всяка нейна дума.

И когато младата жена млъкна за минутка, понеже явно не бе в състояние да потисне обзелото я двойно вълнение, предизвикано и от настоящите перипетии, и от спомените за миналото, Бюси не намери повече сили да съдържа тревогата си и молитвено простря ръце към нея.

– О, продължавайте, госпожо – простена той, – за бога, продължавайте.

Диана не можеше да се заблуждава в дълбочината на чувството, което внушаваше: молбата се долавяше не само в думите на младия човек, но и в гласа му, в жеста, в израза на лицето му. Красавицата се усмихна скръбно и продължи:

– Пътувахме около три часа и накрая спряхме. Чух как изскърцаха порти, нашите похитители размениха няколко думи с някого; след това екипажът потегли по-нататък и копитата на конете зачаткаха по нещо твърдо, сякаш по настилката на подемен мост. Погледнах през завеската и се убедих, че не се лъжа – бяхме в двора на някакъв замък.

Чий бе този замък? Нито Гертруда, нито аз можехме да отгатнем. По пътя ние неведнъж се мъчихме да разпознаем местността, но не видяхме нищо, освен безкрайната тъмна гора. Наистина и на двете ни се стори, че нашите похитители нарочно криволичат през гората, за да ни объркат и да ни лишат от възможността да определим къде се намираме.

Вратичката на каретата се отвори и същият маскиран мъж, който вече бе говорил с нас, ни покани да слезем.

Аз мълчаливо се подчиних. Двама души, очевидно слуги от замъка, в който бяхме пристигнали, ни срещнаха със запалени факли в ръце.

Даденото ми страшно обещание се сбъдваше – бяха ни оказани знаци на най-дълбока почит. Тръгнахме след факлоносците. Те ни въведеха в разкошна спалня, която, изглежда, бе мебелирана и украсена през най-бляскавите години от царуването на Франсоа I.

На масата ни чакаше богато сервирана вечеря.

– Вие сте си у дома, госпожице – каза мъжът, който два пъти вече бе заговарял с мен. – Без съмнение вие се нуждаете от прислуга, затова вашето момиче ще остане при вас. Стаята му е до вашата.

Ние с Гертруда си разменихме радостни погледи.

– Ако ви потрябва нещо – продължи човекът с маската, – почукайте на вратата с чукчето, което виси на нея, в антрето ще има през цялото време дежурен и той веднага ще дойде.

Тази привидна грижа свидетелстваше, че нас ще ни пазят грижливо.

Човекът с маската се поклони и излезе, чухме как затвори вратата и два пъти превъртя ключа в ключалката.

Останахме сами с Гертруда.

Известно време се гледахме мълчаливо една друга. Два канделябра, поставени върху голямата маса, осветяваха стаята. Гертруда отваряше вече уста, за да ми каже нещо, но аз я спрях с пръст на устните: можеха да ни подслушват.

Вратата на стаята, предназначена за Гертруда, беше отворена и на нас двете едновременно ни мина през ум мисълта да огледаме това помещение. Гертруда взе един от канделябрите и ние на пръсти влязохме там.

Озовахме се в голяма тоалетна стая, допълваща спалнята; в нея имаше още една врата, и то на същата стена с вратата, през която ни бяха въвели в спалнята. Тази врата, без съмнение, също извеждаше в антрето; на нея, както и на вратата за спалнята, висеше върху меден гвоздей чукче от същия метал. И чукчетата, и гвоздеите бяха толкова изящно изработени, че изглеждаха като сътворени от самия Бенвенуто Челини.

Гертруда поднесе свещта до ключалката; вратата беше заключена с двойно превъртане на ключа.

Ние бяхме затворнички.

Просто е невероятно колко еднакво двама души, дори принадлежащи към различни обществени слоеве, но оказали се в едно и също положение и подложени на една и съща опасност, просто е невероятно, казвам, колко еднакво мислят те и колко леко се разбират помежду си от

половин дума.

Гертруда се приближи до мен.

– Забелязахте ли, госпожице – тихо каза тя, – че когато ни вкараха тук от двора, изкачихме само пет стъпала?

– Да – отвърнах аз.

– Значи сме на първия етаж.

– Така излиза.

– А какво ли – продължи тя шепнешком и посочи с очи капациите на прозорците, – а какво ли, ако...

– Ако прозорците са без решетки – довърших мисълта ѝ аз.

– Стига госпожицата да събере смелост.

– Смелост! – възкликнах аз. – О, бъди спокойна, ще ми стигне смелост.

Този път Гертруда трябваше да ме предупреждава с пръст на устните.

– Да, да, всичко е ясно – казах аз.

Гертруда ми направи знак с ръка да остана на мястото си, а тя се върна в спалнята, за да остави канделабъра на мястото му.

Вече разбрах какво бе замислила тя, затова отидох до прозореца и започнах да търся резетата на капациите.

Накрая, с помощта на Гертруда, ги намерихме и отворихме.

Нададох радостен вик: прозорците бяха без решетки.

Но Гертруда тутакси установи причината за това мнимо недоглеждане от страна на нашите стражи. Подножието на стената се миеше от водите на широко езеро. Дълбоки повече от три метра, те ни пазеха къде по-сигурно от всякакви решетки.

Като прехвърлих погледа си от повърхността на езерото върху бреговете му, можах да открия познати места: ние бяхме пленници в замъка Боже, който, както стана дума, бяхме посещавали с баща ми няколко пъти и където месец преди това, в деня на гибелта на Дафна, ме бяха пренесли в безсъзнание.

Замъкът Боже принадлежеше на херцог д'Анжу.

И изведнъж съзнанието ми се освети като от мълния, разбрах всичко.

Гледах езерото с чувство на мрачно удовлетворение: ето я последната възможност да се отърва от насилието, ето го сигурното убежище от безчестието.

Затворихме капациите на прозорците. Аз се хвърлих на леглото, без да се събличам. Гертруда заспа в креслото до краката ми.

През нощта се будих двадесетина пъти, обзета от необясним ужас, но всеки път се убеждавах, че страховете ми с нищо не са оправдани, ако не се брои положението ми на пленница. Нищо наоколо не говореше за зли умисли срещу мен, обратно, целият замък спеше сякаш необезпокояван от нищо сън и единствено крясъците на блатните птици нарушаваха нощната тишина.

Съмна се. Нощният мрак, в който винаги има нещо зловещо, отстъпи. Но нощните ми страхове не можах да се разпръснат. Разбрах, че без помощ отвън бягството ми е невъзможно. Но откъде би могла да дойде тази помощ?

Около девет часа на вратата ми се почука. Аз минах в стаята на Гертруда, а на нея разреших да пусне тези, които чукаха.

Оставих вратата притворена и в процепа ѝ можах да видя как влязоха същите онези вчерашни слуги. Те прибраха вечерята, така и останала непокътната, и сложиха на масата закуска.

Гертруда се опита да им зададе някакъв въпрос, но те се оттеглиха, без нищо да ѝ отговорят.

Тогава се върнах и аз в спалнята. Това, че се намирахме в замъка Боже, както и подчертано оказваното ни уважение, ми обясняваше всичко. Херцог д'Анжу ме бе видял на бала у господин дьо Монсоро и се е влюбил в мен. Баща ми е бил предупреден и е решил да спаси дъщеря си от преследванията, на които тя, без съмнение, би трябвало да бъде подложена. Той е искал да ме измъкне от Меридор, но тази предпазна мярка благодарение измяната на някой слуга или нещастен случай, не се е увенчала с успех. Бях попаднала в ръцете на човека, от когото баща ми напразно се бе мъчил да ме отърве.

Тази мисъл ми се стори напълно правдоподобна и действително впоследствие се потвърди.

Аз отстъпих на молбите на Гертруда и изпих чаша мляко с парче хляб.

Сутринта изтече в съставяне на най-безумни планове за бягство. На стотина крачки пред нас, в тръстиките, имаше лодка с весла. Ако тя беше в пределите на досегаемостта, то, разбира се, моите сили, десетократно увеличени от страха, както и немалките сили на Гертруда, биха били достатъчни, за да се спасим.

През целия ден никой не ни обезпокои. Сервираха ни обяда така, както сутринта закуската. Но от слабост аз едва се държах на крака. Докато обядвах, ми прислужваше само Гертруда; след като сложиха храната на масата, нашите пазачи мигом ни оставиха. И изведнъж разчуших

едно малко хлебче и намерих в него бележка.

Нетърпеливо я разгънах и прочетох:

„Един ваш приятел мисли за вас. Утре ще получите, вести от него и от вашия баща.“

Не ще и дума колко се зарадвах; сърцето ми заби отчаяно, сякаш искаше да изхвъркне от гърдите ми. Показах бележката на Гертруда. Остатъкът от деня измина в очакване и надежди.

Втората нощ протече също така спокойно, както и първата; настъпи времето за закуската, която чаках с нетърпение, защото не се съмнявах, че в хляба ще намеря нова бележка. И не се излъгах. Съдържанието на бележката беше следното:

„Лицето, което ви похити, ще пристигне в замъка Боже тази вечер, в десет часа. Но в девет часа приятелят, който мисли за вас, ще се появи под прозорците ви с писмо от баща ви. Това писмо ще ви внуши доверие към неговия подател, каквото иначе вие бихте могли и да не му окажете. Изгорете бележката.“

Четях и препрочитах това послание, след това го хвърлих в огъня, както бях посъветвана. Почеркът ми беше непознат и, да си призная, съвсем не подозирах кой би могъл да бъде автор на бележката.

Двете с Гертруда се губехме в догадки. Сто пъти през тази сутрин отивахме до прозореца да видим няма ли някой на брега на езерото или в гората, но навсякъде беше безлюдно.

Един час след обяда на вратата ни се почука. За пръв път се чукаше не в определените за хранене часове, но ние нямахме възможност да се заключаваме отвътре и затова не ни оставаше друго, освен да разрешим да влязат.

Влезе същият човек, който ни бе довел тук, лицето му ми беше непознато, защото го бях виждала само с маска, ала го познах от първите думи по гласа му,

Той ми подаде едно писмо.

– Кой ви изпраща, господине? – попитах го аз.

– Постарайте се, моля, да прочетете това писмо, госпожице – отвърна той, – и ще разберете всичко.

– Но аз не желая да го чета, след като не знам от кого е.

– Госпожицата е свободна да постъпи както намери за добре. На мен ми е заповядано да ѝ връча това послание и аз ѝ го поставям в

краката. Ако госпожицата благоволи да се наведе и го вдигне, тя ще направи това.

И наистина този човек, вероятно благородник, постави писмото върху скамейчицата, на която подпирах краката си, и излезе.

– Какво да правя? – попитах Гертруда.

– Ще се осмеля да ви посъветвам, госпожице, да прочетете писмото. В него може би се говори за някоя опасност, която бихме избегнали, ако знаем предварително за нея.

Съветът бе толкова разумен, че аз премислих и разпечатах писмото.

Тук Диана прекъсна разказа си, стана, отвори малка кутийка от онези, които наричаме с италианската дума *stipo*, извади оттам копирена чантичка и измъкна едно писмо.

Бюси хвърли поглед върху адреса.

– „До прекрасната Диана дьо Меридор“ – прочете той.

После погледна младата жена и каза:

– Този адрес е написан с ръката на херцог д'Анжу.

– Ах – въздъхна Диана, – значи той не ме е излъгал.

Сетне, като видя, че Бюси не се решава да отвори писмото, каза:

– Четете. Случаят ви прави свидетел на най-интимните събития в моя живот, аз няма какво да крия от вас.

Бюси се подчини и прочете следното:

„Нешастният принц, поразен в самото сърце от Вашата божествена красота, ще Ви посети днес вечерта в десет часа, за да поднесе извиненията си за всичко, което си позволи по отношение на Вас. За неговите действия, както той сам разбира, не може да има друго оправдание освен непреодолимата любов, която Вие му внушавате.

Франсоа“

– Значи това писмо наистина е написано от херцог д'Анжу? – попита Диана.

– Уви, да! – отвърна Бюси. – Това са неговият почерк и подпис.

Диана въздъхна.

– Излиза, че той наистина не е чак толкова виновен, колкото мислех досега – прошепна тя.

– Кого имате предвид – принца ли?

– Не, граф дьо Монсоро.

Този път дойде ред на Бюси да въздъхне.

– Продължавайте, госпожо – каза той, – и ние ще преценим вината и на принца, и на графа.

– Това писмо, в истинността на което тогава няха никакви причини да се съмнявам, понеже напълно потвърждаваше собствените ми предположения, показваше, както предвиди и Гертруда, на каква опасност съм изложена и толкова по-неоценима ставаше за мен подкрепата на неизвестния приятел, предложил ми своята помощ от името на моя баща. Единствено само на този приятел можех да се надявам.

След като се върнахме на наблюдателния ни пост на прозореца, ние с Гертруда не изпускахме от очи езерото и гората пред нас.

Ала докъдето стигаше взорът ни, не се забелязваше нищо утешително.

Свечери се и както винаги през януари, бързо се смрачи. До срока, назначен от херцога, оставаха четири или пет часа и ние чакахме, обхванати от тревога.

Навън беше една от ония хубави зимни вечери, когато, ако не е студът, може да помисли човек, че е краят на пролетта или началото на есента. Небето сияеше, осеяно с хиляди звезди и младият полумесец заливаше околността със сребърна светлина; ние отворихме прозореца в стаята на Гертруда, защото мислехме, че той се наблюдава не така строго, колкото моя.

Някъде към седем часа лека пелена, подобна на воал от прозрачен тюл, се спусна над езерото, но това не ни пречеше да виждаме, може би защото очите ни бяха привикнали към тъмнината.

Ние няхахме часовник и не мога да кажа точно в колко часа забелязахме, че от гората излизат някакви сенки. Съвсем предпазливо, прикривайки се зад дънерите на дърветата, се приближаваха към брега на езерото. Бяхме вече готови да помислим, че тези сенки само са ни се привидели поради умореното ни зрение, но в този миг до нас достигна конско изцивилване.

– Това са нашите приятели – прошепна Гертруда.

– Или принцът – отвърнах аз.

– О, принцът – възрази Гертруда, – принцът не би се крил.

Този прост довод разсея подозренията ми и укрепи духа ми.

Продължихме с удвоено внимание да се вглеждаме в прозрачната мъгла.

Някакъв човек излезе напред, спътниците му останаха, изглежда, отзад, в сянката на дърветата.

Човекът отиде до лодката, отвърза я от стълба, за който бе вързана,

седна в нея, и лодката безшумно се плъзна по водата към нас.

Колкото повече се приближаваше, толкова повече напругах зрението си, за да разгледам приятеля, който ни се притече на помощ.

И изведнъж ми се стори, че високата фигура на човека напомня граф дьо Монсоро. Малко по-късно можах да различа мрачните и резки черти на лицето му; накрая, когато лодката бе вече на десетина крачки от нас, последните ми съмнения се разсеяха.

Сега вече новопоявилият се приятел ми внушаваше почти същия страх, както и врагът.

Стоях, безмълвна и неподвижна, встрани от прозореца, и графът не можеше да ме види. Той стигна до подножието на стената, върза лодката за стълба на отсамния бряг и главата му се показа над перваза на прозореца.

Аз не издържах и изписках.

– Ах, простете – каза граф дьо Монсоро, – предполагам, че вие ме чакате.

– Аз наистина очаквах някого, но най-малко предполагам, че това ще сте вие.

Графът се усмихна горчиво.

– Че кой друг, освен мен и вашия баща, ще пази честта на Диана дьо Меридор?

– В писмото, което получих, пишехте, господине, че сте упълномощен от моя баща.

– Да, и тъй като предвиждах, че вие ще се усъмните в това, ви нося писмо от него.

И графът ми протегна лист хартия.

Ние не бяхме запалили свещите, за да можем свободно да се измъкнем в тъмнината. Отидох от стаята на Гертруда в моята спалня, застанах на колене пред камината и при слабата светлина на пламъка прочетох:

„Моя скъпа Диана, само граф дьо Монсоро може да те спаси от опасността, която те заплашва, а тя е огромна. Довери му се напълно като на верен приятел, пратен ни от небесата.

По-късно той ще ти открие как би могла да му се отплатиш за благородната помощ. Знай, че неговите помисли отговарят на най-заветните желания на сърцето ми. Заклевам те да ми повярваш и да пожалиш и мен, и себе си.

Твоят баща барон дьо Меридор“

Нямах конкретни причини да не се доверя на граф дьо Монсоро. Тон ми внушаваше чисто инстинктивно отвращение, което не се основаваше върху доводите на разсъдъка. Можех да го обвинявам само за смъртта на Дафна, но няма убийството на една сърна е престъпление за ловеца?

Върнах се при прозореча.

– Е, как? – попита графът.

– Господине, прочетох писмото на баща ми. Той пише, че вие сте готов да ме отведете оттук, но нищо не споменава за това, къде ще ме отведете.

– Ще ви отведе там, където ви очаква баронът.

– А къде ме очаква той?

– В Меридорския замък.

– Значи ще видя баща си?

– След два часа.

– О, господине! Ако само казвате истината...

Аз не довърших. Графът с явна тревога чакаше какво ще кажа по-нататък.

– Разчитайте на моята признателност – добавих аз с треперещ глас; вече се досещах в какво, според него, трябва да се заключава тази признателност, но нямах сили да назова всичко това със свои думи.

– В такъв случай – каза графът – готови ли сте да ме последвате?

Погледнах с тревога Гертруда. По лицето ѝ се четеше, че мрачната фигура на нашия спасител ѝ внушава не по-голямо доверие, отколкото на мен.

– Имайте предвид, че всяка минута забавяне ни заплашва с беда, която не можете и да си представите – каза той. – Аз закъснях приблизително с половин час; приближава десет часът, няма не ви съобщиха, че точно в десет принцът ще пристигне в замъка Боже?

– Уви! Да – отвърнах аз.

– Щом принцът се появи тук, вече нищо не ще мога да сторя за вас, дори и да поставя живота си на карта, докато сега аз го рискувам с пълната надежда, че ще успея да ви спася.

– Защо баща ми не е с вас?

– Как си го мислите? Нима вашият баща не е под наблюдение? Той не може да направи и крачка, без да стане известно къде отива.

– А вие? – попитах го аз.

– Аз ли? С мен работата е друга. Аз съм приятел на принца, негово доверено лице.

– Но, господине – възкликнах аз, – ако вие сте приятел на принца, ако сте негово доверено лице, тогава...

– Тогава това ще рече, че аз го предавам заради вас; да, именно така е. Ето защо ви казвам, че рискувам живота си заради спасението на вашата чест.

В тона на графа звучеше толкова голяма убеденост и всичките му думи изглеждаха толкова правдиви, че макар този човек все още да ми беше неприятен, не знаех как да му обясня своето недоверие.

– Аз чакам – каза графът.

Погледнах Гертруда, но тя също беше в нерешителност.

– Ето че го дочакахме – каза графът. – Ако още се колебаете, погледнете на онзи бряг.

И той ми посочи кавалкадата, препускаща към замъка по брега на езерото, само че от противоположната посока на тази, от която той бе доплувал.

– Какви са тези хора? – попитах аз.

– Херцог д'Анжу със свитата си – отвърна графът.

– Госпожице! Госпожице! – взе да се вълнува Гертруда. – Не трябва да губим време.

– Ние и така го загубихме прекалено много – каза графът. – Заклевам ви в небето, решавайте.

Аз паднах на стола, силите ме напуснаха.

– Господи боже! Господи боже! Какво да правя? Какво да правя? – повтарях аз.

– Чуйте – каза графът, – чуйте: те чукат на вратата.

Наистина двама конници, отделили се от кавалкадата, вече чукаха на портите с чукчето.

– След пет минути – напомни графът – всичко ще бъде свършено.

Исках да се надигна, но краката ми се подкосиха.

– Бързо, Гертруда – прошепнах аз. – Ела при мен!

– Госпожице – замоли ми се бедното момиче. – Не чувате ли? Вече отварят портите. Не чувате ли? Конниците влизат в двора.

– Да, да! – отвърнах аз и напразно се опитвах да се надигна. – Но нямам никакви сили.

– Ах, ако е само това!... – зарадва се Гертруда. И тя ме вдигна на ръце, леко, сякаш бях дете, и ме предаде на графа.

Почувствала допира на ръцете му, аз потреперих толкова силно, че едва не паднах във водата.

Но той ме притисна до гърдите си и внимателно ме постави в

лодката.

Гертруда ме последва и се качи в лодката без чужда помощ.

В този миг воалът ми отлетя от мен и заплува по водата.

Помислих, че той ще издаде нашите следи на преследвачите ни.

– Там е воалът, моят воал! – обърнах се аз към графа. – Извадете го от водата.

Графът хвърли поглед натам, където му сочех с пръст.

– Не – каза той, – по-добре да оставим всичко така, както си е.

Той грабна веслата и загреба с такава сила, че след няколко замахания лодката ни се озова до брега.

В тази минута ние видяхме, че в прозорците на моята стая се появи светлина: бяха влезли слуги със свещи в ръце.

– Е, не бях ли прав? – попита ме господин дьо Монсоро. – Нима можеше още да се бавим?

– Да, да, да, господине – отвърнах му аз, – наистина вие сте моя спасител.

А светлините от свещите тревожно заиграха в стъклата, като се местеха ту от моята спалня в стаята на Гертруда, ту от нейната в моята. До нас достигаха гласове. В спалнята се появи човек, пред когото всички почтително се отдръпнаха. Той се приближи до отворения прозорец, наведе се навън и изведнъж нададе вик, вероятно бе забелязал воала ми, плаващ върху водата.

– Убедихте ли се сега, че направих добре, като оставих воала ви? – каза графът. – Принцът ще помисли, че в желанието да спасите честта си, вие сте се удавили в езерото и докато търсят там вашето тяло, ние ще избягаме.

Отново потръпнах, този път поразена от мрачните дълбини на този ум, който можеше да предвижда дори и такъв страшен изход.

Но в този миг стигнахме брега.

Глава 14

Историята на Диана дьо Меридор. Договорът

Отново настъпи тишина. Преживяваща наново всички събития от ония трагични дни, Диана толкова много се развълнува, че гърлото ѝ се стегна.

Бюси се бе превърнал целият в слух, той предварително се бе закълел във вечна омраза към враговете на младата жена, които и да бяха те.

Диана извади от джоба си флакон с ароматични соли, вдиша дълбоко острата им миризма и продължи:

– Едва стъпихме на брега и до нас притичаха седем-осем души. Това бяха хора па графа и на мен ми се стори, че познах сред тях двамата слуги, които придружаваха нашата карета, докато не бяхме нападнати и отведени насила в замъка Боже. Един от слугите доведе два коня: врания за графа и белия раванлия за мен. Графът ме качи на седлото, след което възседна своя.

Гертруда се настани зад гърба на един от графските слуги.

И без да се бавим нито минута повече, се понесохме в галоп по горския път.

Графът не изпускаше от ръцете си поводите на моя кон, забелязах това и му казах, че умея да яздя и не се нуждая от подобни предпазни мерки; той ми отговори, че конят ми бил плашлив и можел, да ме понесе лудо напред или неочаквано да се метне встрани.

Препускахме вече десетина минути, когато чух, че Гертруда ме вика. Обърнах се и видях, че нашият отряд се разделя: четирима конници свиха по една странична пътека в гората, а останалите четирима заедно с мен продължаваха да препускат напред.

– Гертруда! – извиках аз. – Господине, защо Гертруда не идва с нас?

– Това го правим от предпазливост – отвърна ми графът. – Трябва да оставим две следи, в случай че след нас тръгне потеря. Нека на два различни пътя хората кажат, че са видели жена, отвеждана от четирима мъже. Тогава херцог д'Анжу може да тръгне по лъжливата следа и да се спусне след прислужницата вместо след господарката ѝ.

Макар доводите му да изглеждаха основателни, все пак не можах да ме убедят, но какво можех да му кажа или да направя? Въздъгнах и се примирих.

При това ние препускахме по пътя за Меридорския замък, и то толкова бързо, че след четвърт час трябваше да бъдем вече в замъка. Но изведнъж, когато излязохме на едно добре известно ми кръстовище, графът вместо да продължи по-нататък по пътя, водещ към моя баща, зави наляво, в посока, отдалечаваща ни от замъка. Аз закрепях и, въпреки бързия галоп на моя кон, се надигнах от седлото, за да скоча на земята, но графът, без съмнение следящ движенията ми, се наведе от коня си, хвана ме с ръка през кръста и ме прехвърли върху своето седло. Почувствах се свободен, моят кон изцвили и се скри в гората.

Всичко това графът извърши толкова мълниеносно, че успях само

да извикам.

Господин дьо Монсоро затисна устата ми с ръка.

– Госпожице – каза ми той, – кълна се в честта си, че изпълнявам само заповедта на баща ви и ще ви дам доказателство за това още при първото ни спиране за почивка, което ще направим; ако това доказателство се окаже неубедително или породи у вас съмнения, още веднъж се кълна в честта си, че ще ви предоставя пълна свобода.

– Но, господине, вие ми бяхте обещали да ме отведете при баща ми! – възкликнах аз, като отблъснах ръката му и отметнах глава.

– Да, дадох ви такова обещание, защото видях, че вие се колебаете; още миг – и тези колебания, както сама се убедихте, биха погубили всички ни: вашия баща, вас и мен. Сега помислете – каза графът и задържа коня на място, – нима искате да убият барона? Нима искате да попаднете в ръцете на този, който има намерение да ви обезчести? Една ваша дума – и аз ще ви отведа в Меридорския замък.

– Къде е доказателството, потвърждаващо, че действате от името на баща ми?

– Ето го – каза графът, – вземете това писмо и в първата странноприемница, където ще спрем, го прочетете. Повтарям ви, ако след като прочетете писмото пожелаете да се върнете в замъка, кълна се в честта си, вие сте свободна да правите каквото решите. Но ако поне от малко почитате барона, вие няма да постъпите така, сигурен съм в това.

– Тогава напред, господине, и по-скоро да стигнем до тази първа странноприемница, защото изгарям от желание да се убедя в правдивостта на вашите думи.

– Не забравяйте, че вие ме последвахте доброволно.

– Да, доброволно, ако изобщо може да се говори за добра воля в положението, в което се намирам. Нима може да се говори за добра воля у едно момиче, което има само два избора: или смъртта на баща му и безчестие, или пълно доверие към един почти непознат човек; впрочем нека бъде както искате – аз ви следвам доброволно и вие самият ще се убедите в това, ако благоволите да ми дадете кон.

Графът даде знак на одного от хората си и онзи слезе от коня си. Аз скочих от врания жребец на графа и след миг седях вече на седлото.

– Раванлията не може да е избягал далеч – каза графът на слугата, отстъпил ми коня си, – потърсете го в гората, викнете го по име: той си го знае и като куче ще притича на гласа или подсвирването. Ще се присъедините към нас в Ла-Шатр.

Неволно потръпнах. Ла-Шатр се намираше на цели десет левги от

Меридорския замък по пътя за Париж.

– Господине – казах аз на графа, – дадено, тръгвам с вас. Но в Ла-Шатр ще трябва да поговорим.

– Това ще рече, госпожице – отвърна графът, – че в Ла-Шатр вие ще благоволите да ми дадете заповедите си.

Тази привидна покорност ни най-малко не ме успокояваше; и все пак, доколкото няхах избор, няхах друго средство да се спася от херцог д'Анжу, трябваше да продължа пътя си. На разсъмване стигнахме в Ла-Шатр. Но вместо да влезем в селото, графът свърна от пътя стотина крачки преди първите градини и се насочи през полето към една уединена къщичка.

Аз спрях коня си.

– Къде отиваме?

– Чуйте ме, госпожице – отвърна графът, – вече имах възможност да забележа, че вие мислите извънредно логично и затова ще си позволя да се обърна към вашия разсъдък. Можем ли, след като бягаме от принца, от най-могъщата особа в държавата след краля, да спрем в обикновена странноприемница посред селото, където първият селянин, който ни види, няма да пропусне да ни издаде? Може да подкупим един човек, но цяло село едва ли ще подкупим.

Всички отговори на графа бяха напълно логични и убедителни и това ме потискаше.

– Добре – съгласих се аз. – Да вървим. И отново препуснахме.

Нас ни очакваха; един от конниците, незабелязано от мен, се бе отделил от нашата кавалкада, за да ни изпревари и подготви всичко. В камината на една горе-долу чиста стая гореше огън, леглото беше застлано.

– Това е спалнята ви – каза графът, – аз съм на вашите услуги.

Той се поклони и ме остави сама в стаята.

Първото нещо, което направих, бе да се приближа до светилника и да извадя писмото на баща ми от корсажа си... Ето го, господин Бюси. Бъдете ми съдник, прочетете го.

Бюси взе писмото и го зачете.

„Моя нежно любима Диана, ако ти, както не се съмнявам в това, си отстъпила пред молбите ми и си последвала – граф дьо Монсоро, той ще ти разкаже, че си имала нещастieto да се харесаш на херцог д'Анжу, който е заповядал да те похитят и откарат в замъка му Боже; след тези му постъпки съди сама на какво още

е способен този човек и какъв позор те заплашва. Ти можеш да избегнеш безчестието, което не бих преживял, само по един начин, а именно като се омъжиш за нашия благороден приятел. Когато станеш графиня Монсоро, графът ще бъде в правото си да те защитава като своя законна съпруга; той ми се закле, че няма да пожали нищо за това. И така, аз желая, моя възлюблена дъще, женитбата ви да се състои колкото се може по-скоро и ако ти ме послушаш, към родителското си съгласие за този брак аз ще прибавя моята бащина благословия и моля бога да те дари с безграничното щастие, което той пази за чистите сърца, подобни на твоето.

Твоят баща, който не ти налага, а те умолява,
Барон дьо Меридор“

– Уви – каза Бюси, – ако това наистина е писмо от вашия баща, желанието му е изразено напълно недвусмислено.

– Писмото е писано от баща ми, в това няма никакви съмнения, и все пак аз го препрочетох три пъти, преди да взема някакво решение. Накрая повиках графа да влезе.

Той мигом се появи, очевидно бе стоял зад вратата. Аз държах писмото в ръка.

– Е, как – попита ме той, – прочетохте ли писмото?

– Да – отвърнах аз.

– Още ли се съмнявате в моята преданост и в уважението ми към вас?

– И да съм се съмнявала, господине, писмото на баща ми ми вдъхна вярата, от която имах нужда. А сега ми кажете, ако последвам съвета на баща си, какво смятате да направите?

– Смятам да ви отведа в Париж. Именно там най-лесно ще ви бъде да се скриете.

– А баща ми?

– Навсякъде, където и да сте, и вие добре знаете това, баронът ще се присъедини към вас, веднага щом премине непосредствената опасност.

– Е, добре, господине, готова съм да приема вашето покровителство при вашите условия.

– Аз не поставям никакви условия, госпожице – отвърна графът, – предлагам ви пътя към спасението, това е всичко.

– Нека бъде така: готова съм да приема предлагания от вас път за

спасение при три условия.

– Какви са те, госпожице?

– Първото е да ми върнете Гертруда.

– Тя е вече тук – каза графът.

– Второ, ние трябва да пътуваме до Париж отделно.

– Аз самият исках да ви предложа да се разделим, за да успокоя вашата подозрителност.

– И трето, нашето бракосъчетание, което съвсем не смятам за нещо неотложно, да се състои само в присъствието на баща ми.

– Това е моето най-горещо желание и аз разчитам, че благословията на вашия баща ще призове за нас благоволение на небесата.

Бях поразена. Струваше ми се, че графът ще потърси някакви възражения срещу тази тройна изява на моята воля, а стана съвсем наопаки, той бе във всичко съгласен с мен.

– Е, а сега, госпожице – каза господин дьо Монсоро, – ще ми позволите ли на свой ред да ви дам няколко съвета?

– Слушам ви, господине.

– Пътувайте само нощем.

– Така съм и решила.

– Назовете ми избраните от вас пътища, по които ще тръгнете, и странноприемниците, където ще отседате. Аз ще взема всички предпазни мерки с една-единствена цел – да ви спася от херцог д'Анжу.

– Ако вие ме обичате, както твърдите това, господине, нашите интереси съвпадат и аз нямам ни най-малки възражения срещу всичко онова, което предлагате.

– Най-сетне, съветвам ви в Париж да се настаните в дома, който ще приготвя специално за вас, колкото скромен и уединен да е той.

– Държа само на едно, господине: да живея скрита от всички, и колкото по-скромно и уединено бъде избраното от вас жилище, толкова по-ще съответства то за една бегълка.

– Тогава, госпожице, смятайте, че сме уговорили всичко и за да изпълня начертания от вас план, ми остава само да ви изкажа моята най-дълбока почит, да ви изпратя прислужницата и да се заема с избора на пътя, по който вие ще тръгнете за Париж.

– А на мен, господине – отвърнах аз, – ми остава да ви кажа, че аз, също както и вие, съм от благороден род: изпълнявайте вашите обещания, а аз ще изпълня своите.

– Това е единственото, което искам – каза графът, – и вашите думи са за мен верен залог за това, че скоро аз ще бъда най-щастливият човек

на земята.

И той се поклони и излезе.

Пет минути по-късно в стаята ми влезе тичешком Гертруда.

Доброто девойче бе извън себе си от радост: тя мислила, че искат завинаги да я отделят от мен. Разказах ѝ всичко, което беше станало. Искаше ми се да имам край себе си човек, който да знае намеренията ми, да споделя моите желания и, в случай на необходимост, да ме разбира от половин дума, да ми се подчинява при първия знак, при движението на ръката ми. Удиви ме отстъпчивостта на господин дьо Монсоро и аз се опасявах да не вземе да наруши току-що сключения между нас договор.

Не бях успяла да завърша разказа си, когато до слуха ни стигна тропът на конски копита. Притичах до прозореца. Графът се отдалечаваше в галоп по пътя, по който бяхме пристигнали. Защо се връщаше обратно, вместо да тръгне пред нас към Париж? Не можех да разбера това. Но така или иначе, след като изпълни първото условие от нашия договор – като ми върна Гертруда, той изпълняваше и второто: избавяше ме от присъствието си. Тук нямаше на какво да възразявам. Впрочем, където и да отиваше, неговото заминаване ме успокояваше.

Прекарахме целия ден в малката къщичка, чиято стопанка се оказва много услужлива. Вечерта този, който очевидно беше началник на нашия ескорт, дойде в стаята ми да разбере какви ще са разпорежданията ми. Тъй като ми се струваше, че опасността е толкова по-голяма, колкото по-близо се намираме до замъка Боже, му отговорих, че съм готова да тръгнем незабавно. Той се върна след пет минути и ми предаде с поклон, че очаква само заповедта ми. Пред входа на къщата ме чакаше белият раванлия кон; както и граф Монсоро беше предвидил, той бе притичал при първото повикване.

Пътувахме цяла нощ и, както и предишния път, спряхме за почивка едва на разсъмване. Според сметките ми бяхме изминали през нощта приблизително петнадесет левги. Господин дьо Монсоро се бе погрижил да не страдам по пътя нито от умора, нито от студ: белият кон, който бе избрал за мен, се движеше с удивително равен тръс, а преди тръгване наметнаха на раменете ми кожена наметка.

Втората ни почивка приличаше на първата, както и всички наши нощни пътувания си приличаха едно на друго. Навсякъде ни посрещаха с почит и уважение; навсякъде се стараяха колкото се може по-добре да ни услужат. Очевидно някой пътуваше пред нас и ни подготвяше престоя. Дали това не беше графът? Не знам. Той спазваше строго условията

на споразумението и нито веднъж не ми попадна пред очите в продължение на цялото ни пътуване.

Привечер на седмия ден от пътуването ни видях от върха на високия хълм огромно струпване на къщи. Това беше Париж.

Спряхме да дочакаме нощта, за да продължим нататък по тъмно. Скоро минахме под арката на големи порти, зад които пред нас се въздига огромно здание; съдейки по високите му стени, помислих, че това трябва да е манастир. Сетне два пъти се прехвърляхме през една река, завихме надясно и след десет минути излязохме на площад Бастилия. От входа на един дом се отдели човек, който, изглежда, ни беше очаквал; той приближи до началника на ескорта и каза:

– Мястото е тук.

Началникът на ескорта се обърна към мен:

– Чухте ли, госпожице? Пристигнахме.

Той скочи от коня, подаде ми ръка, за да слеза от моя, както правеше обикновено при всяко наше спиране. Вратата на дома беше отворена, стълбите бяха осветени от поставен върху стъпалата светилник.

– Госпожице – обърна се към мен началникът на ескорта, – тук сте като у дома си. Беше ни наредено да ви съпроводим до тази врата, можем да смятаме това наше задължение за изпълнено. Да се надявам ли, че съумяхме да отговорим на всички ваши желания и да ви окажем полагаемото ви се уважение, както ни бе заповядано?

– Да, господине – отвърнах му аз, – приемоте моите благодарности. И благоволете да предадете моята признателност и на другите смелчаци, които ме съпровождаха. Бих искала да им се отплатя с нещо по-значително, но не разполагам с нищо.

– Не се безпокойте, госпожице – отвърна този на когото поднесох това извинение, – те са възнаградени щедро.

И като направи дълбок поклон, той скочи на коня.

– След мен – изкомандува той на спътниците си, – и до утре сутринта да забравите напълно и този дом, и тази врата.

След тези думи малкият отряд пришпори конете си в галоп и се скри зад ъгъла на улица Сент-Антоан.

Първата грижа на Гертруда беше да затвори вратата и ние продължихме да следим вече през прозорчето ѝ как те се отдалечават.

След това тръгнахме към стълбата, осветена от един светилник. Гертруда го взе в ръце и тръгна напред.

Изкачихме се до един коридор с три отворени врати.

Влязохме през средната и се озовахме в гостната, в която се

намираме сега с вас. Тя беше ярко осветена, както и сега.

Отворих отначало ей онази там врата и видях голяма тоалетна стая, сетне другата врата, която води в спалнята; за мое голямо учудване, влязла вече в спалнята, аз се оказах лице срещу лице със своето изображение.

Познах портрета, който висеше в стаята на моя баща в Меридорския замък; графът, изглежда, го беше измолил от барона.

Потръпнах пред новото доказателство за това, че баща ми вижда вече в мен съпругата на господин дьо Монсоро.

Обходихме целия дом. Той беше пуст, но с всичко необходимо за живеене. Във всички камини гореше огън, а в столовата ме очакваше сложена трапеза. За мое голямо успокоение там имаше сложен само един прибор.

– Както виждате, госпожице – каза ми Гертруда, – графът удържа докрай на думата си.

– За съжаление, да – въздъхнах аз, – по-добре щеше да е да наруши някое от обещанията си и с това да ме освободи от задълженията ми към него.

Вечерях, сетне за втори път огледахме къщата, но, както и първия път, не се натъкнахме на нито една жива душа; целият дом принадлежеше на нас, само на нас.

Гертруда се пренесе да спи в моята стая.

На другия ден тя излезе да се запознае с квартала. Едва тогава разбрах от нея, че живеем в края на улица Сент-Антоан, срещу Турнелския дворец, и че крепостта, възправяща се срещу нас, е Бастилията.

Но изобщо тези сведения не представляваха за мен почти никаква ценност. Никога не бях идвала в Париж и съвсем не познавах този град.

Денят премина спокойно. Вечерта, когато се капех да седна на масата да вечерям, някой почука на външната врата.

Ние с Гертруда се спогледахме.

Чукането се повтори.

– Иди виж кой чука – казах аз.

– Ами ако е графът? – попита Гертруда, след като видя, че пребледнях.

– Ако е графът – с усилие проговорих аз, – отвори му: той изпълнява стриктно своите обещания; нека види, че и аз държа на думата си не по-зле от него.

Гертруда се върна бързо.

– Господин графът е, госпожице – каза тя.

– Да влезе – отвърнах аз.

Гертруда се отдръпна и на прага се появи графът.

– Е, как, госпожице – попита ме той, – изпълних ли точно всички условия на договора ни?

– Да, господине – отвърнах аз, – и съм ви крайно благодарна.

– В такъв случай ми позволете да ви направя посещение – добави той с усмивка, чиято ирония не можеше да скрие, въпреки всичките си усилия.

– Заповядайте, господине.

Графът влезе в стаята и застана пред мен. Поканих го да седне с кимване на глава.

– Имате ли някакви новини, господине? – попитах го аз.

– Новини ли? Откъде и за какво, госпожице?

– За моя баща и преди всичко от Меридор.

– Не съм се отбивал в Меридорския замък и не съм виждал барона.

– Тогава от Боже и за херцог д'Анжу.

– Това е друго нещо. Бях в Боже и разговарях с херцога.

– И какво прави той?

– Опитва се да се усъмни.

– В какво?

– Във вашата смърт.

– Но, надявам се, вие сте го убедили?

– Направих всичко, което е по силите ми.

– А къде е сега херцогът?

– Снощи се върна в Париж.

– Защо толкова бързо?

– Защото на никого не е приятно да се задържа из местата, където по негова вина е загинала жена.

– Видяхте ли го след завръщането му в Париж?

– Току-що идвам от него.

– Дали ви говори за мен?

– Не му дадох време за това.

– За какво сте говорили тогава?

– Той ми беше обещал някои неща и аз му напомних да изпълни обещанието си.

– Какво ви е обещавал?

– Като награда за оказаните му от мен услуги беше се задължил да издейства за мен длъжността на главен ловчия.

– Ах, да – казах аз с тъжна усмивка, спомнила си за смъртта на

клетата Дафна, – вие сте страстен ловец и имате всички основания да настоявате за това място.

– Аз ще го получа съвсем не защото съм ловец, госпожице, а защото съм слуга на принца; ще го получа не защото имам някакви права върху него, а защото херцог д'Анжу няма да посмее да е неблагодарен към мен.

Въпреки уважителния тон на графа, във всичките му отговори звучеше толкова плашещата ме интонация, в тях се долавяше някаква мрачна и непреклонна воля.

За минутка аз замълчах, сетне го попитах:

– Ще ми позволите ли да изпратя писмо на баща си?

– Естествено, но не забравяйте, че писмата могат да бъдат заловени.

– А забранено ли ми е да излизам на улицата?

– За вас няма никакви забрани, госпожице, искам само да обърна вниманието ви върху това, че могат да ви проследят.

– Не мога ли да слушам в храма месе поне в неделя?

– Мисля, че за вашата сигурност ще е по-добре да не ходите, но ако толкова ви се иска, – забележете, от моя страна това е просто съвет, а не заповед – слушайте я в черквата „Света Екатерина“.

– А къде се намира тази черква?

– Точно срещу вашия дом, трябва да пресечете само улицата.

– Благодаря ви, господине. Отново настъпи мълчание.

– Кога ще ви видя следващия път, господине?

– Чакам само вашето позволение, за да дойда отново.

– Това необходимо ли ви е?

– Несъмнено. Вие все още не ме познавате.

– Нима вие не притежавате ключ от този дом?

– Единствено като ваш съпруг ще имам право на такъв ключ.

Неговата странна покорност ме разтревожи много повече от евенуалния му рязък, нетърпящ възмущение тон.

– Господине – казах аз, – вие ще се върнете тук, когато намерите за добре или когато научите нещо ново, което сметнете за нужно да ми съобщите.

– Благодаря ви, госпожице, ще се възползувам от вашето разрешение, но не мисля да злоупотребявам с него и в потвърждение на думите ми ще започна с това, че ще помоля да ми позволите да се оттегля.

С тези думи графът стана от креслото.

– Напускате ли ме? – попитах аз, все по-удивена от сдържаността,

която никак не бях очаквала от него.

– Госпожице – отвърна графът, – знам, че вие не ме обичате и не искам да злоупотребявам с положението, в което се озовахте и което ви принуждава да приемете моята закрила. Но аз се надявам, че ако се ползвам смирено от вашето общество, вие малко по малко ще свикнете с присъствието ми. И когато настъпи време да станете моя съпруга, жертвата ви ще ви се стори не толкова тягостна.

– Господине – казах аз и също се надигнах от мястото си, – виждам цялата деликатност на вашето поведение и я оценявам, въпреки че във всяка ваша дума долавам някаква рязкост. Вие сте прав и аз ще говоря с вас толкова откровенно, колкото и вие говорихте с мен. Аз все още се отнасям към вас с известно подозрение, но се надявам, че с времето всичко ще се уреди.

– Позволете ми, госпожице – каза графът, – да споделя с вас тази надежда и да живея с очакване на бъдещото си щастие.

След тези думи той се поклони ниско пред мен, толкова ниско, колкото можех да очаквам това само от най-почтителния от собствените си слуги, направи знак на Гертруда, присъстваща при този ни разговор, да му освети пътя до изхода, и излезе.

Глава 15

Историята на Диана дьо Меридор. Съгласие за брак

– Честна дума, странен човек – каза Бюси.

– О да, твърде странен, нали, господине? Дори и когато се обясняваше в любов, ми се струваше, че се обяснява в омраза. Гертруда се върна и ме намери още по-разтревожена и опечалена от обикновено.

Върната ми прислужница се опита да ме успокои, но явно, че самата тя се тревожеше не по-малко от мен. Леденият израз на почит, ироничната покорност, потиснатата страст, която прозираше във всяка дума на графа, ме плашеха още и защото зад всичко това сякаш дори не се криеше определено изразено желание, на което можех да се противопоставя.

На следващия ден беше неделя. Откакто се помня, нито веднъж не съм пропускала случая да присъствам на неделното богослужение и когато удари камбаната на черквата „Света Екатерина“, ми се стори, че тя

ме призовава. Към храма господен се стичаше народ от всички страни. Аз се захрих с гъст воал и съпроводена от Гертруда, се влях в тълпата от вярващи, тръгнаха за храма.

Вътре потърсих най-тъмното кътче и застанах на колене до стената. Гертруда се изправи като часовой между мен и другите богомолци. Но всички тези предпазни мерки се оказаха излишни: никой не ни обръщаше внимание или поне аз не забелязах ничий поглед.

На другия ден графът отново ме посети и обяви, че са го назначили за главен ловчия. Тази длъжност била вече почти обещана на един от фаворитите на краля, на някой си господин дьо Сен-Люк, но влиянието на херцог д'Анжу превъзмогнало всичко. Това била победа, на каквато и самият граф не смеел да се надява.

– И наистина – забеляза Бюси – назначаването на графа за главен ловчия удиви всички ни.

– Той дойде да ми съобщи тази новина – продължи Диана, – като се надяваше, че това високо положение ще ускори моето съгласие: ала не ме припираше, не настояваше, а търпеливо чакаше, като се надяваше на моето обещание и на хода на събитията.

А на мен все по-често ми идваше наум мисълта, че ако херцог д'Анжу ме има за мъртва, значи опасността е минала и моята зависимост от графа скоро ще свърши.

Изминаха още седем дни, без да донесат нищо ново, с изключение на още две посещения на графа. Той, както и преди, беше изпълнен със сдържаност и почит. Но аз вече споменах колко странни, бих казала – почти заплашителни, ми се струваха и тази сдържаност, и тази почит.

През следващата неделя, както и миналия път, се отпавих в черквата и заех там същото място, на което се бях молила седем дни преди това. Чувството за сигурност прави човека непредпазлив и аз, вгълбена в молитвите си, не забелязах как воалът ми се свлече от лицето... Впрочем, в божия дом аз се обръщах с мислите си единствено само към бога... Аз горещо се молех за баща си и изведнъж усетих, че Гертруда ме докосва с ръка. Но чак след второто ѝ докосване можах да изляза от състоянието си на молитвен екстаз, подигнах глава, неволно се огледах наоколо и с ужас забелязах херцог д'Анжу; облегнат до една колона, той ме поглъщаше с очи.

До херцога стоеше някакъв млад мъж, който се държеше по-скоро като близък приятел, отколкото като слуга.

– Това е бил Орили – каза Бюси, – неговият лютнист.

– Да, да – отвърна Диана, – струва ми се, че именно това име ми

назова по-късно Гертруда.

– Продължавайте, госпожо – настоя Бюси, – бъдете добра, продължавайте. Започвам всичко да разбирам.

– Побързах да закрия лицето си с воала, но беше вече късно: херцогът ме беше видял и дори да не ме бе познал, то във всеки случай, сходството ми с жената, която бе пожелал и сметнал за загинала, би трябвало дълбоко да го поразил. Почувствах се страшно неловко под упорития му поглед, изправих се на крака и тръгнах да излизам от черквата, но херцогът ме чакаше вече на вратата. Той потопа пръстите си в чашата със светена вода и искаше да се докосне с тях до моята ръка.

Направих се, че не го забелязвам, и минах покрай него, без да приема услугата му.

Дори без да се обръщам, чувствах, че ни следят. Ако познавах Париж, бих се опитала да заблудя херцога и да скрия от него къде живея, но аз не ходех никъде, освен на черква, не познавах никого, който би могъл да ме приюти за четвърт час, няхах нито една приятелка, никого, освен моя защитник, а от него ме беше страх повече, отколкото от врага...

– О, боже мой – прошепна Бюси, – защо небето, providението или случаят не ме изведеха по-рано на вашия път?

Диана удостои младия човек с признателен поглед.

– Простете ми, за бога – сепна се Бюси, – все ви прекъсвам и в същото време изгарям от любопитство. Продължавайте, умолявам ви.

– Същата вечер господин дьо Монсоро отново ме посети. Не знаех дали трябва да му разкажа за случилото се, но той сам ме изведе от моята нерешителност.

– Питайте ме – каза той, – дали ще ви бъде позволено да ходите на богослужение в черквата. Отговорих ви, че тук сте пълна господарка на действията и постъпките си, но по-добре ще е за вас да не напускате дома си. Не ми повярвахте и тази сутрин сте отишли да слушате месата в черквата „Света Екатерина“; случайно или по-скоро по волята на съдбата, принцът е бил там и ви е видял.

– Това е истина, господине, но аз се колебаех дали да ви разкажа за тази среща, понеже не знаех разбрал ли е принцът, че вижда самата Диана дьо Меридор, или просто го е поразила моята външност.

– Поразила го е вашата външност, вашата прилика с жената, която той оплаква, му се е сторила необичайна; той ви е проследил и се е опитал да разузнае коя сте вие, но нищо не е узнал, тъй като никой нищо не знае за вас.

– Господи боже мой! – възкликнах аз.

– Херцогът е злопаметен и упорит човек – каза господин дьо Монсоро.

– О, надявам се, че той ще ме забрави!

– Точно в това не вярвам. Този, който ви види веднъж, никога не може да ви забрави. Аз сам правих всичко възможно, за да ви забравя, но така и не можах.

И в този миг аз за пръв път забелязах как в очите на господин дьо Монсоро проблесна мълнията и страстта.

Този пламък, неочаквано лумнал над огнището, което изглеждаше изгаснало, ме изплаши много повече от одевешната среща с принца.

Аз замрях в очакване.

– Какво мислите да предприемете? – попита ме графът.

– Господине, няма ли възможност да се махна от този дом, от този квартал, от тази улица, да се преместя в другия край на Париж или, още по-добре, да се върна в Анжу?

– Всичко ще бъде напразно – каза господин дьо Монсоро и поклати глава. – Херцог д'Анжу е опитен копой; веднъж попаднал на следа, където и да бягат отсега нататък, той все едно ще ви намери и настигне.

– О, господи боже, вие ме плашите!

– Не искам да ви плаша, просто ви казвам всичко както си е, и нищо повече.

– Тогава и аз ще ви задам същия въпрос, който вие току-що ми зададохте. Какво възнамерявате да правите, господине?

– Уви! – възкликна граф дьо Монсоро и в гласа му прозвуча горчива ирония. – Аз съм човек със слабо въображение. Бях намерил един изход, но вие го отхвърлихте и аз се отказах от него. Не ме заставяйте да търся други пътища!

– Но боже мой! – продължих аз. – Може би опасността не е толкова близка, как мислите?

– Времето ще покаже, госпожице – отвърна графът и се надигна. – Във всеки случай искам да повтора: госпожа дьо Монсоро няма да се опасява от преследванията на принца още и защото на моята нова длъжност аз се подчинявам непосредствено на краля и естествено ние, аз и моята съпруга, винаги ще можем да разчитаме на защитата на негово величество.

Отговорих на тези му думи с въздишка. Всичко, което говореше графът, беше напълно разумно и приличаше на истина.

Господин дьо Монсоро се задържа за минута, сякаш искаше да ми

предостави пълна възможност да му отговоря, но нямах сили да му кажа каквото и да било. Той чакаше, изправен на крака, готов да си тръгне. Накрая по устните му плъзна горчива усмивка. Той се поклони и излезе. Счу ми се, че на стълбите той процеди през зъби някакво проклятие.

Извиках Гертруда.

Тя веднага се появи. Обикновено, когато графът ме посещаваше, тя се намираше някъде наблизо: в тоалетната стая или в спалнята.

Заставах до прозореца, прикрита зад завесата. По този начин можех да виждам всичко, което става на улицата, без никой да може да ме види оттам.

Графът напусна къщата ни и се отдалечи.

Около един час ние внимателно наблюдавахме улицата, но тя остана пуста.

Нощта мина спокойно.

На другия ден на улицата заговорил с Гертруда някакъв млад човек, в когото тя разпознала вчерашния спътник на принца; тя не се поддала на неговите настоявания и на всичките му въпроси отговорила с мълчание.

В края на краищата младият човек се видял принуден да я остави на мира.

Когато разбрах за тази среща, ме обзе неописуем ужас; без съмнение принцът се бе заел да ме издири и щеше да продължи с това и по-нататък. Изплаших се, че господин дьо Монсоро няма да ме посети същата вечер, а тъкмо тогава можех да бъда изложена на нападение. Пратих Гертруда да го повика и той незабавно се появи.

Разказах му всичко и му описах външността на непознатия според предаденото ми от Гертруда.

– Това е Орили – каза графът, – а какво му е отговорила Гертруда?

– Тя не го е удостоила с отговор. Господин дьо Монсоро се замисли:

– Не е постъпила добре.

– Защо?

– Защото на нас ни трябва да спечелим време.

– Време ли?

– Днес аз все още завися от херцог д'Анжу; но след две седмици, след десет, може би осем дни – херцог д'Анжу ще зависи от мен. А засега трябва да го заблудим и накараме да чака.

– Боже мой!

– Именно така. Надеждата ще го направи търпелив. Решителният

отказ може да го подтикне към отчаяна постъпка.

– Господине, пишете на баща ми! – възкликнах аз. – Той тукакси ще пристигне в Париж и ще се хвърли в краката на краля. Кралят ще пожали стария човек.

– Това зависи от настроението, в което ще се намира кралят и какво ще бъде през този ден от негов интерес: да има херцога за приятел или за неприятел. Освен това по-рано от шест денонощия куриерът няма да стигне при баща ви, а и на барона ще трябва още шест денонощия, докато се добере до Париж. За тези дванайсет денонощия херцог д'Анжу може да направи всичко, каквото си поиска, ако не съумеем да го спрем.

– А как да го спрем?

Господин дьо Монсоро замълча. Отгатнах мисълта му и оброних глава.

– Господине – казах аз след непродължителна пауза, – наредете на Гертруда и тя ще изпълни всички ваши распоредания.

Неуловима усмивка пробягна като сянка по устните на господин дьо Монсоро – ами аз за пръв път се обръщах към него за покровителство.

Той говори с Гертруда няколко минути.

– Госпожице – каза ми той, – могат да ме видят, когато излизам от дома ви; до настъпването на нощта остават два или три часа; няма ли да ми позволите да прекарам тези два-три часа във вашето общество?

Господин дьо Монсоро се ограничи с молба, макар че имаше право да иска; посочих му със знак да остане.

И тогава разбрах колко умело можеше да се владее графът; в един миг той преодоля хладината, породена от неловкото положение, в което се бяхме оказали, и се прояви като любезен и занимателен събеседник. Резкият тон, за който вече ви споменах, придаващ на думите му мрачна властност, изчезна. Графът бе много пътешествал, много видял, много умувал, и за двата часа, прекарани с него, можах да разбера по какъв начин този необикновен човек бе оказал толкова голямо влияние върху моя баща.

Бюси въздъхна.

– Когато се стъмни, графът не направи нищо, за да се домогва до мен и с вид на човек, напълно удовлетворен от постигнатото, стана, покони ми се и излезе.

След като си тръгна, ние с Гертруда отново застанахме до прозореца. Този път ясно видяхме двама души, които оглеждаха нашия дом. Те минаха няколко пъти покрай входната ни врата. Самите нас не можеха

да видят; бяхме изгасили всички светлини.

Към единадесет часа подозрителните пришълци си отидоха.

На другата сутрин Гертруда отново срещнала на същия ъгъл същия млад човек. Той отново, както и предния ден, започнал да ѝ досажда с въпроси. Този път Гертруда се оказала не толкова непристъпна и разменила с него няколко думи.

След още един ден Гертруда била още по-общителна, тя му разказала, че съм вдовица на съветник и след като съм останала подир неговата смърт без средства, водя много уединен начин на живот; Орили се мъчел да изкопчи повече сведения, но трябвало да се задоволи с тези.

След още един ден у Орили, изглежда, се били появили някакви подозрения относно достоверността на сведенията, получени предния ден. Той заговорил за графството Анжу, за замъка Боже и произнесъл думата „Меридор“.

Гертруда му отвърнала, че всички тези названия са ѝ напълно неизвестни.

Тогавя Орили ѝ признал, че е човек на херцог д'Анжу и че херцогът, след като ме видял, се влюбил в мен. След това признание той започнал да обещава златни планини и на мен, и на нея: на Гертруда – ако пусне принца у дома, на мен – ако се съглася да го приема.

Всяка вечер господин дьо Монсоро ни посещаваше и всяка вечер аз му разказвах всички наши новини. Той оставаше у нас от осем часа вечерта до полунощ и по всичко личеше, че е силно разтревожен.

В събота вечерта той се появи още по-блед и възбуден от обикновено.

– Обещайте ми – каза той – да се видите с херцога във вторник или сряда.

– Да обеща свиждане с него? – възкликнах аз. – А защо?

– Защото херцог д'Анжу е готов на всичко, сега той е в прекрасни отношения с краля и следователно не можем да се надяваме на помощ от негово величество.

– Но нима до сряда положението може да се измени в наша полза?

– Надявам се. От ден на ден очаквам едно събитие, което трябва да постави принца в зависимост от мен; аз подбутвам, пришпорвам това събитие, и не само с молитви, но и с действия. Утре ще бъда принуден да ви напусна, заминавам за Монтеро.

– Необходимо ли е? – попитах аз със страх, примесен с чувство на известно облекчение.

– Да, тази среща ще ускори вероятно събитието, за което ви

говорих.

– А ако ние се окажем в трудно положение, какво да правим тогава? Боже мой!

– Нима мога да се възправам срещу принца, госпожице? Нима имам някакви права над вас, за да ви защитавам? Принудени сме да отстъпим пред злата съдба...

– Ах, татко, мили ми татко! – простенах аз.

Графът ме погледна втренчено.

– О, господине!

– Можете ли да ме упрекнете в нещо?

– Не, не, напротив!

– Нима не ви бях предан като приятел и почтен като брат?

– Вие се държахте с мен образцово във всяко едно отношение.

– Помпите ли какво ми бяхте обещали?

– Да.

– Напомних ли ви поне веднъж за това?

– Не.

– И все пак, когато обстоятелствата се стичат така, че се налага да избирате между почетното положение на съпруга и позорната участ на куртизанка, вие предпочитате да станете любовница на херцог д'Анжу, а не жена на граф дьо Монсоро.

– Не съм казвала такова нещо, господине.

– Но тогава решавайте.

– Аз вече реших.

– Да станете графиня дьо Монсоро?

– Стига да не бъда любовница на херцог д'Анжу.

– Само за да не бъдете любовница на херцог д'Анжу. Няма що, изборът ви ме ласкае.

Аз замълчах.

– Впрочем, не е важно – каза графът. – Разбрахме ли се? Нека Гертруда проточи нещата до сряда, а в сряда ще видим.

На другия ден Гертруда излезе както обикновено, но не срещнала Орили. Когато се върна, и двете се разтревожихме: отсъствието на този човек ни обезпокои повече, отколкото, ако се беше появил. Гертруда отново излезе, само и само да го срещне, но него го нямало. Излезе и трети път, но също безрезултатно.

Изпратих Гертруда до граф Монсоро; графът бил заминал и никой не знаел къде.

Останали напълно сами, ние почувствахме цялата си слабост. За

пръв път разбрах колко несправедлива съм била към графа.

– О, госпожо – провикна се Бюси, – не бързайте да променят мнението си за този човек: в неговите постъпки има нещо такова, което не знаем, но до което ще се доберем.

– Мръкна се и това ни донесе нови страхове. Бях готова на всичко само да не попадна жива в ръцете на херцог д'Анжу. Снабдих се с ей този кинжал и реших да се проникна с него пред очите на принца в мига, когато той или неговите хора дръзнат да посегнат към мен. Ние се барикадирахме в нашите стаи, защото поради някакъв немислим пропуск входната ни врата беше без резе отвътре. След това загасихме лампата и заехме нашия наблюдателен пост до прозореца.

До единайсет часа вечерта всичко беше спокойно. В единадесет от улица Сент-Антоан излязоха петима души, те се спряха, посъвещаваха се, изглежда, за нещо, а после се скриха до стената на Турнелския дворец.

Почнахме да треперим от страх. По всяка вероятност тези хора бяха дошли за нас.

Ала те не помръдваха. Така измина около четвърт час.

След четвърт час видяхме как на ъгъла на улица Сен-Пол се появиха още двама души. В светлината на луната, показваща се между облаците, Гертруда позна в единия от тях Орили.

– Уви, госпожице! Това са те! – прошепна ми клетото момиче.

– Да – отвърнах аз, цялата разтреперана, – а онези петимата са дошли, за да ги подкрепят в случай на необходимост.

– Но те ще трябва да разбият вратата – каза Гертруда, – а тогава съседите ще притичат от вдигнатия шум.

– Защо смяташ, че съседите ще притичат? Те не ни познават, защо да се обвързват с някаква съмнителна история и да ни защитават? Уви, Гертруда, принудена съм да призная, че нямаме друг защитник освен графа.

– Но щом е така, защо тогава упорствате и не се съгласявате да станете графиня?

Можех само да въздъхна.

Глава 16

Историята на Диана дьо Меридор. Сватбата

Докато разговаряхме с Гертруда, двамата, появили се на ъгъла на

улица Сен-Пол, се промъкнаха крадешком покрай къщите и се спряха под нашите прозорци.

Ние откряхме единия прозорец.

– Сигурен ли си, че е тук? – попита единият.

– Да, монсеньор, напълно сигурен. Това е петата къща, ако броим от ъгъла на улица Сен-Пол.

– И ти мислиш, че ключът ще стане?

– Взех отпечатък от ключалката.

Улових ръката на Гертруда и я стиснах здраво.

– А след като влезем?

– След като влезем, се доверете на мен. Прислужницата ще ни отвори. Ваше височество държи в джоба си златен ключ, който не отстъпва на този железен.

– Тогава отваряй.

До слуха ни стигна как ключът със стържещ звук се превърта в ключалката. Но внезапно хората, притаили се край двореца, се отделиха от стената и се спуснаха срещу принца и Орили с викове: „Смърт! Смърт!“

Нищо не можех да разбера. Ясно бе само едно – беше ни дошла изневиделица помощ. Паднах на колене и благодарих на небето.

Но щом принцът показа лицето си и назова името си, виковете мигом секнаха, шпагите се прибраха в ножниците и петимата нападатели дружно отстъпиха.

– Да, да – каза Бюси, – те са причаквали не принца, а мен.

– Както и да е – продължи Диана, – това нападение принуди принца да си отиде. Видяхме как той тръгна по улица Жуи, а петимата благородници отново се върнаха в своята засада.

Беше ясно, че поне тази нощ опасността ни бе отминала, защото хората, застанали в засада, не замисляха покушение срещу мен. Но ние с Гертруда бяхме много развълнувани и напласени, за да заспим. Останахме да стоим зад прозореца в очакване на някакво неизвестно събитие, което, както и двете смътно предчувствахме, се приближаваше към нас.

Не стана нужда да чакаме дълго. На улица Сент-Антоан се показа конник, който яздеше по средата на платното. Нямахме съмнение, че това ще е човекът, когото петимата благородници причакваха в засада, понеже, веднага щом го забелязаха, те закрещяха: „Шпаги вън! Шпаги вън!“ – и се нахвърлиха срещу него.

– Що се отнася до този конник, вие знаете всичко по-добре от мен,

доколкото това сте били вие – каза Диана.

– Не, не всичко, госпожо – отвърна Бюси, който се надяваше по тона на младата жена да вникне в тайната на сърцето ѝ, – съвсем не всичко, помня само схватката, защото веднага след това бях загубил съзнание.

– Излишно е да ви казвам – продължи Диана, леко почервенияла – на чия страна бяха нашите симпатии в това сражение, в което вие се бихте толкова доблестно, въпреки неравните, сили. При всеки удар на шпагата ние ту потръпвахме от уплаха, ту виквахме от радост, ту отправяхме молитва към бога. Видяхме как се подкосиха краката на коня ви и как той се свлече на земята. Като че ли всичко с вас беше свършено; но не, храбрият Бюси напълно бе заслужил своята слава. Вие успяхте да скочите от поваления кон и тутакси да се хвърлите срещу враговете си. Найсетне, когато бяхте обкръжен от всички страни, когато отвсякъде ви заплашваше неминуема гибел, вие заотстъпвахте като лъв, с лице към противника, и ние видяхме как опряхте гръб до нашата врата. Тук нас с Гертруда ни осени една и съща мисъл – да ви пуснем в нашия дом. Гертруда ме погледна. „Да“ – казах аз и двете се затичахме към стълбите. Но, както вече ви казах, ние се бяхме барикадирали отвътре и загубихме няколко секунди, докато отместим мебелите, преграждащи вратата към коридора; когато изтичахме на стълбищната площадка, отдолу долетя шум от затръшваща се врата.

Замряхме неподвижни. Кой може да е човекът, който е влязъл при нас, и как е съумял да влезе?

Опряна на рамото на Гертруда, стоях и чаках какво ще стане понататък.

Скоро дочухме стъпки в антрето, те приближаваха стълбището, найсетне видяхме и човека долу; той стигна, олюлявайки се, до стъпалата с протегнати напред ръце и се свлече с глух стон върху първото стъпало.

Досетихме се, че не го преследват, понеже бе успял да залости вратата, която, за негово щастие, херцог д'Анжу бе оставил незаклучена и по такъв начин бе преградил пътя на своите противници, но ние допуснахме, че той е паднал на стълбите тежко, дори може би смъртно ранен.

Във всеки случай нямаше от какво да се опасяваме – в краката ни лежеше човек, нуждаещ се от помощ.

– Светлина – казах аз на Гертруда.

Тя изтича и се върна със светилник.

Не се бяхме лъгали: вие бяхте в дълбока несвяст.

Можяхме да разпознаем във вас храбрия благородник, който

толкова доблестно се бе отбранявал и решихме без колебание да ви окажем помощ.

Пренесохме ви в моята спалня и ви положихме на леглото.

Вие все още не идвахте в съзнание; явно, че трябваше да ви види незабавно хирург. Гертруда си спомни, че ѝ били разказвали за някакъв си млад лекар от улица... улица Ботрейи, ако се не лъжа, който преди няколко дни излекувал блестящо един тежко болен. Тя знаеше къде е жилището му и пожела да иде за него.

– Но той – казах аз – може да ни издаде.

– Бъдете спокойна – отвърна Гертруда, – аз ще се погрижа за това.

– Гертруда е колкото смела, толкова и предпазлива – продължи Диана. – Напълно ѝ имам доверие. Тя взе пари, ключа и моя кинжал, а аз останах сама край вас... и се молах за вас.

– Уви – каза Бюси, – дори и не подозирах, госпожо, че ме е споходило такова щастие.

– Гертруда се върна след четвърт час с един млад лекар, който бе приел нашите условия и изминал пътя дотук със завързани очи.

Аз се прибрах в гостната, а него го заведохме в моята стая. Там му позволихме да свали превръзката от очите си.

– Да – каза Бюси, – тъкмо в тази минута се свестих и погледът ми се спря върху вашия портрет, а после ми се стори, че и самата вие влязохте.

– Така беше, тревогата ми за вас надделя над предпазливостта. Зададох на младия хирург няколко въпроса, той огледа раната и каза, че гарантира за живота ви, и сякаш камък падна от сърцето ми.

– Всичко това се е запазило в съзнанието ми – каза Бюси, – но само като спомен за някакъв сън, който не съм забравил, и все пак, ето, тук – добави той и постави ръка на сърцето, – нещо ми казваше: „Това не беше сън.“

– Докторът превърза раната ви, след това капна няколко капки червена течност от един флакон в устата ви. Според думите му този еликсир трябвало да ви приспи и да прогони треската.

Наистина няколко секунди по-късно вие отново затворихте очи и сякаш отново изпаднахте в дълбока несвят, от която се бяхте събудили няколко минути преди това.

Аз се изплаших, но лекарят ме увери, че всичко се развива както трябва. Сънят щял да възстанови силите ви, трябвало само да не ви будят.

Гертруда завърза отново очите на лекаря и го отведе на улица

Ботрейи. После ми разказа, че той като че ли броил крачките си.

– Не се е излъгала – потвърди Бюси, – той наистина ги е броил.

– Това предположение ни изплаши. Младият човек можеше да ни издаде. Решихме да унищожим следите от гостоприемството си, но преди всичко трябваше да ви изнесем оттук.

Събрах цялото си мъжество. Беше два часът сутринта, по това време улиците са обикновено пусти. Гертруда се опита да ви повдигне. С моя помощ това ѝ се удаде и ние ви отнесохме до рова край Тампл, където ви и оставихме. След това се прибрахме, изплашени до смърт от собствената си смелост: помислете си, ние – две слаби жени – се бяхме решили да излезем навън в такъв час, когато и мъже не излизат, без да са съпроводени от някого.

Господ ни пазеше. Никого не срещнахме и благополучно се върнахме, без да бъдем забелязани.

В момента, в който се прибрахме, аз не понесох напрежението от тези вълнения и припаднах.

– Госпожо, ах, госпожо – възкликна Бюси и молитвено прилепи длани. – С какво мога да ви се отблагодаря за всичко, което сте направили за мен?

Настъпи кратко мълчание, по време на което Бюси поглъщаше с очи Диана. Младата жена бе опряла лакти върху масата, подпряла глава на дланта си.

Тишината бе нарушена от ударите на часовника, долетели от камбанарията на черквата „Света Екатерина“.

– Два часа! – потръпна Диана. – Два часа, а вие все още сте тук.

– О, госпожо – примоли ѝ се Бюси, – не ме карайте да си вървя, преди да съм чул всичко до края. Не ме гонете, преди да разберете с какво мога да ви бъда полезен. Представете си, че Господ бог ви изпраща брат, и кажете на този си брат, какво може да направи за своята сестра.

– Уви! Вече нищо – въздъхна младата жена. – Твърде късно е.

– Какво стана на другия ден? – попита Бюси. – Какво правихте в деня, когато мислех само за вас, без да съм сигурен дали не сте само един блян, породен от бълнуването ми, видение, породено от треската?

– Същия ден – продължи Диана – Гертруда отново била спряна от Орили. Представителят на херцога се държал още по-настойчиво от когато и да било; не обелил ни дума за станалото предната вечер, но поискал среща от името на своя господар.

Гертруда привидно се съгласила да му помогне, но го помолила да

почака до сряда, тоест до днес, като каза, че дотогава ще съумее да ме уговори.

Орили обещал, че херцогът ще потърпи до сряда.

Така че разполагахме с още три дни.

Вечерта господин дьо Монсоро се завърна.

Разказахме му всичко, като премълчахме само за вас. Казахме му, че предишната вечер херцогът е отворил вратата ни с подправен ключ, но в същата минута, когато се е канел да влезе, са го нападнали петима благородници, сред които господата д'Епернон и дьо Келюс. Тези имена бяха стигнали до мен и аз ги повторих на графа.

– Да, да – каза графът, – вече чух да се говори за това. Значи той има подправен ключ. Така си и мислех.

– Не трябва ли да сменим бравата?

– Той ще заповяда да му извадят друг ключ – отвърна графът.

– А ако поставим отвътре резе?

– Той ще доведе със себе си десетина свои слуги и те ще разбият вратата и резето.

– А как стоят нещата със събитието, което, както разправяхте, би ви дало неограничена власт над херцога?

– Ще иска още време, което не мога да определя.

Замълчах, студени капки пот избиха по челото ми. Повече не можех да крия от себе си, че единственият начин да се измъкна от херцог д'Анжу е да се омъжа за господин дьо Монсоро.

– Господине – казах аз, – чрез своя посредник херцогът е обещал да не предприема нищо до сряда вечер; а аз, аз ви моля да изчакате до вторник.

– Във вторник вечер, по същото време – каза графът – ще бъда у вас, госпожице.

И без да прибави нито дума повече, той стана и излезе.

Проследих го от прозореца; но той не си тръгна, а на свой ред се скри в тъмния тъгъл до Турнелския дворец и, изглежда, се канеше да ме охранява през цялата нощ. Всяко доказателство за преданост от страна на този човек ме поразяваше направо в сърцето като удар на кинжал.

Двата дена отлетяха като един миг, никой не наруши уединението ни. Сега не съм в състояние да опиша всичко, което изстрадах за тези два дни, докато следях с мъка стремителния полет на времето.

Настъпи вечерта на втория ден. Струваше ми се, че всички сили ме напускат. Седях студена, няма, привидно безстрастна, като статуя, единствено сърцето ми все още биеше, цялото ми останало същество бе

сякаш мъртво.

Гертруда стоеше неотлъчно до прозореца. Аз седях на същото това кресло, без да се движа, и само от време на време изтривах с кърпичка потта от челото си. Изведнъж Гертруда протегна към мен ръка, но този предупреждаващ жест, който по-рано би ме накарал да скоча от мястото си, не ми направи никакво впечатление.

– Госпожице! – обърна се Гертруда към мен.

– Какво има? – попитах аз.

– Четирима души... виждам четирима мъже... Идват към нас... отварят вратата... вече влизат.

– Нека влизат – казах аз, без да помръдна.

– Но това с положителност трябва да е херцог д'Анжу с Орили и хора от свитата му.

Вместо отговор измъкнах кинжала и го-поставих на масата пред себе си.

– О, оставете да погледна поне кои са! – извика Гертруда и се хвърли към вратата.

– Погледни – отвърнах аз.

Гертруда се върна веднага.

– Госпожице – каза тя, – господин графът.

Без да кажа нито дума, аз скрих кинжала в корсажа си. Когато графът влезе, извърнах само главата си към него.

Моята бледост го изплаши.

– Какво чувам от Гертруда?! – възкликна той. – Вие сте ме помислили за херцога и, ако действително се бе оказало, че е той, бихте се убили?

За пръв път го виждах толкова развълнуван. Но кой би могъл да ми каже колко искрено бе това?

– Гертруда ви е наплашила напразно, господине – отвърнах аз, – щом като не е херцогът, всичко е наред.

Замълчахме.

– Знаете, че този път не идвам сам – каза графът.

– Гертруда ми каза, че сте четирима.

– Досещате се, смятам, кои са тези хора, нали?

– Предполагам, че единият е свещеник, а останалите двама – нашите свидетели.

– Ще рече, вие сте готова да станете моя жена?

– Но нали се договорихме за това? Само искам да ви напомня условията на нашия договор: разбрахме се, че ако не възникнат никакви

причини, признати от мен за неотложни, аз ще вляза в брак с вас само в присъствието на моя баща.

– Прекрасно помня това условие, но няма тези неотложни причини не са възникнали?

– Е, да.

– Тогава?

– Тогава и аз съм съгласна да сключим с вас брак, господине. Но запомнете едно: ще стана в буквалния смисъл ваша жена само след като видя баща си.

Графът се намръщи и прехапа устната си.

– Госпожице – каза той, – нямам намерение да ви принуждавам. Ако се смятате за обвързана с дадената си дума, аз ви я връщам; вие сте свободна, само че...

Той отиде до прозореца и погледна към улицата,

–... само че елате да погледнете.

Аз станах, обзета от непреодолимата сила, която ни влече да се убедим със собствените си очи в постигналата ни беда, и долу под прозореца можах да видя загърнат в плащ човек, който се опитваше като че ли да проникне в нашия дом.

– Боже мой! – възкликна Бюси. – Казвате, че това е било вчера?

– Да, графе, вчера, около девет часа вечерта.

– Продължавайте – каза Бюси.

– Малко след това до непознатия се приближи още един с фенер в ръка.

– Как мислите, кои могат да бъдат тези хора? – попита ме господин дьо Монсоро.

– Без съмнение принцът и неговият разузнавач – отвърнах аз.

Бюси застана.

– Е, а сега – продължи графът, – остава да решите как да постъпя – да си ида ли, или да остана?

Аз все още се колебаех; да, въпреки писмото на баща ми, въпреки клетвеното си обещание, въпреки опасността, непосредствената, осезаемата, страшната опасност, да, аз все още се колебаех! И да не бяха тези двамата там, под прозореца...

– О, злочестият аз! – простена Бюси. – Ами че аз, аз бях този човек с плаща, а другият, с фенера – Реми льо Одоен, същият млад лекар, когото бяхте викали за мен.

– Как, това сте били вие? – сякаш поразена от гръм, възкликна Диана.

– Да, аз! Аз все повече се убеждавах, че моите съновидения са действителност, и се отправих да търся дома, в който ме бяха приютили, стаята, в която ме бяха пренесли, жената или, по-скоро, ангела, който ми се беше явил. О, колко прав бях, когато се нарекох злощастен!

И Бюси замълча, сякаш смазан от тежестта на фаталната съдба, която го бе използвала като оръдие, за да принуди Диана да даде ръката си на графа.

– И така – събра той всичките си сили, за да я попита, – вие негова жена ли сте?

– От вчера – отвърна Диана.

И отново настъпи тишина, нарушавана само от тежкото дишане на двамата събеседници.

– А вие? – изведнъж го попита Диана. – А вие как попаднахте в този дом, как се оказахте тук?

Бюси мълчаливо ѝ показа ключа.

– Ключ! – възкликна Диана. – Откъде имате този ключ, кой ви го даде?

– Нима Гертруда не е обещала на принца да го вкара при вас тази вечер? Принцът видял, макар и да не познал, господин дьо Монсоро и мен, също както господин дьо Монсоро и аз видяхме него; той се побоял да не попадне в някой капан и изпрати мен напред да разузная.

– И вие сте се съгласили? – с упрек в гласа го запита Диана.

– За мен това бе единствената възможност да ви видя. Нима ще бъдете толкова жестока и ще ми се разсърдите, задето се отправих да търся жената, която стана най-огромната радост и най-неутешимата мъка в живота ми?

– Да, аз ви се сърдя – каза Диана, – защото за нас двамата беше по-добре да не се виждаме отново. Без да ме видите втори път, щяхте да ме забравите.

– Не, госпожо – каза Бюси, – вие грешите. Напротив, сам Господ бог ме доведе при вас и ми заповяда да проникна в същността на подлия заговор, чиято жертва сте вие. Чуйте ме: още щом ви видях, дадох обет да ви посветя целия си живот. От днес нататък аз пристъпвам към изпълнение на този обет. Вие бихте искали да знаете какво става с вашия баща нали?

– О, да! – възкликна Диана. – Аз наистина не знам нищо за него.

– Е, добре, аз ще се заема с това. Моля ви само да не забравяте този, който от днес нататък ще живее само мислено с вас и за вас.

– А ключа? – с тревога попита Диана.

– Ключът ли? Ще ви го дам, тъй като аз бих желал да го получа само от вашите собствени ръце. Едно ще ви кажа: давам ви думата си, че нито една сестра не е поверявала ключа от покоите си на по-предан и по-почтен брат.

– Аз вярвам в думата на храбрия Бюси – каза Диана. – Вземете го, господине.

И тя върна ключа на младия човек.

– Госпожо – каза Бюси, – след две седмици ние ще разберем кой е всъщност господин дьо Монсоро.

И той се сбогува с Диана с почителност, в която се примесваха едновременно и пламенна любов, и дълбока тъга, след което се спусна надолу по стълбите.

Наклонила глава по посока на външната врата, Диана се вслушваше в отдалечаващите му се стъпки. Шумът от тях вече отдавна бе затихнал, а тя все още се вслушваше с примряло сърце и сълзи на очи.

Глава 17

За това, как крал Анри III тръгна на лов и колко време му бе нужно, за да измине пътя от Париж до Фонтенбло

Три-четири часа след описаните от нас събития бледното слънце посребри открая един червеникав облак и настъпващият ден стана свидетел на потеглянето на крал Анри III за Фонтенбло, където, както вече стана дума, на следващата сутрин трябваше да се състои голям лов.

За всеки друг крал тръгването на лов би останало незабелязано, но при този оригинал, историята на чието царуване решихме бегло да очертаем, то бе свързано с толкова шум, суета и лутане, че се превръщаше в истинско събитие, подобно впрочем на всичко, което Анри замисляше. Съдете сами: към осем часа сутринта от големите порти на Лувъра, между монетния двор и улица Асгрюс, излезе кавалкада от придворни на породисти коне и с плащове с кожени подплати; следваха ги огромно множество пажове, след тях тъпла лакеи и накрая – рота швейцарци, която предшестваше непосредствено кралската карета.

Последното сложно съоръжение, влачено от осем мулета с богата амуниция, заслужава отделно описание.

То представляваше правоъгълен дълъг кош, поставен върху четири

колела, целият настлан отвътре с възглавници, а отвън драпиран с копринени завеси. Каретата бе дълга около петнадесет фута, а широка – осем. На труднопроходимите и стръмни участъци от пътя мулетата биваха сменявани с волове, и то с толкова, колкото го изискваха обстоятелствата. Тези бавноподвижни, ала силни и упорити животни, не прибавяха скорост, но затова пък вдъхваха увереност, че ще се стигне до местоназначението, макар и със закъснение най-малко от два-три часа.

Каретата побираше крал Анри III с целия му походен двор без кралицата Луиза дьо Водемон; честно казано, кралицата спадаше толкова малко към двора на своя съпруг, че за нея бихме могли изобщо да не споменаваме, ако не бяха поклоненията на светите места и религиозните процесии, в които тя участваше най-дейно.

Но да оставим клетата кралица на мира и да разкажем кого включваше походният двор на Анри III.

Преди всичко в него влизаше самият крал, след това кралският лекар Марк Мирон, кралският капелан, чието име, за съжаление, не е стигнало до нас, по-нататък нашият стар познайник, кралският шут Шико, пет-шест миньони – в описваното от нас време тези щастливци се наричат Келюс, Шомберг, д'Епернон, д'О и Можирон – освен това две огромни хрътки, чиито източени, змиевидни глави, най-често с разтворени в отчаяна прозявка уста, току се подаваха от тази хорска тълпа, лежащи, седящи или стоящи на крака или на колене, и накрая, като неизменна принадлежност на походния двор – миниатюрните английски кутренца в кошница, която кралят или държеше на колене, или окачваше на верижка пред гърдите си.

От време на време измъкваха от специално направената ниша тяхната кърмачка – кучка с налети от мляко цицки, и цялата група кутрета тутакси се наместваха до корема ѝ. Хрътките, притиснали острите си носове до потраквашата в лявата ръка на краля броеница с топчета във вид на черепи, наблюдаваха снизходително обряда на бозаенето и дори не си правеха труд да ревнуват, твърдо убедени в специалното благоразположение на краля към тях.

Под тавана на кралската карета се поклащаше клетка от позлатена медна тел, в която седяха най-красивите на света гълъби: белоснежни птици с двойни черни якички. Ако по волята на случая в каретата се появеше дама, към тази менажерия се присъединяваха и две-три маймунки от породата уистит или сапажу – те бяха на особена почит сред модажийките при двора на последния Валоа.

В дълбочината на каретата, в позлатена ниша, се възправяше

Шартърската мадона, изсечена от мрамор работа на Жан Гужон, по поръчка на крал Анри II; Мадоната бе с поглед, отправен надолу към главата на младенца и изразяващ сякаш удивление от това, което става около нея.

Напълно обяснимо е, че всички памфлети от онова време – а за недостиг от такива не би могло да се говори – и всички сатирични стихове от тази епоха – а те са се съчинявали в неограничено количество – са оказвали чест на кралската карета и често са я упоменавали, именувайки я обикновено Ноев ковчег.

Кралят седеше важно в дъното на екипажа, точно под статуетката на Мадоната. В краката му Келюс и Можирон плетяха ковчорчета от ленти, нещо, което в ония времена е било смятано за едно от най-сериозните занимания за младите хора. Някои щастливци са успявали да подберат изкусни съчетания от цветове, неизвестни дотогава и останали неповторими оттогава, и да сплитат ковчорчета от дванадесет разноцветни лентички. В един ъгъл Шомберг бродираше своя герб с нов девиз, който, както му се струваше, е изобретил току-що, а всъщност бе попаднал някъде на него. В друг ъгъл кралският капелан разговаряше с лекаря. Недоспалите си д'О и д'Епернон гледаха разсеяно през прозорчетата и се прозяваха не по-лошо от хрътките. И, накрая, на една от вратичките на каретата седеше Шико, провесил крака навън, за да бъде готов всеки момент, когато му хрумне, да скочи на пътя или пък да се прибере вътре; той ту започваше да пее религиозни химни, ту декламираше сатирични стихове, ту съставяше станалите модерни анаграми, като в името на всеки миньон, написано на френски или латински, търсеше намеци, донемайкъде обидни за този, чиято личност се осмиваше по този начин.

Когато каретата излезе на площад Шатле, Шико подхвана един религиозен химн.

Капеланът, който, както вече казахме, разговаряше с Мирон, изглежда намръщено шута.

– Шико, приятелю – каза му кралят, – внимавай: ръфай моите миньони, раздирай на късове моето величество, говори всичко, каквото щеш за бога – Господ е добър, – но не се карай с църквата.

– Благодаря за съвета, сине мой – отзова се Шико, – просто не забелязах, че в оня ъгъл нашият достоен капелан беседва с лекаря за изпратения му от него покойник и му се оплаква, че това било третото за този ден опело, което трябвало да извърши, и че вечно го вдигали гладен от трапезата. Да оставим химните, златни ти уста, химните са вече остарели, по-добре ще е да ти изпея съвсем нова песничка.

– А какъв е мотивът? – попита кралят.

– Ами все същият – отвърна Шико.

И запя с цяло гърло:

– Кралят пръсна стотина милиона...

– Пръснах много повече – прекъсна го Анри. – Твоят съчинител на песни е зле осведомен.

Без да се смуцава, Шико внесе поправка в текста и продължи:

– Кралят пръсна над двеста милиона
за миньоните тъй, без резон.
Но и всеки разумен закон
може кралската горда корона
да спаси от дълга за честта
чрез налози, акцизи, мита.
Тези харпии кралски безчет
са забили в нас нокти дълбоко;
ненаситни чада на порока,
гълтат всичко те алчно наред.

– Не е лошо – каза Келюс, докато сплиташе лентите си, – а ти си имал прекрасен глас, Шико; мини на втория куплет, приятелче.

– Кажй си тежката дума, Валюа – без да удостои Келюс с отговор се обърна Шико към краля, – забрани на своите приятели да наричат и мен приятел; това ме унижава.

– Говори със стихове, Шико – отвърна му кралят, – твоята проза не струва пукната пара.

– Заповядайте – съгласи се Шико и продължи:

– С труфила вижте само какви
те се кипрят. Мадамите даже
в този вид май не ще се покажат,
че за срам да не стават, уви!
Врат да вирят намират удобно
от яката-хармоника модна.
Да колосват не щат своите ризи
със пшеничена кола, че тя
им разваляла само плата,
та я правят сега от ориза.

– Браво! – похвали го кралят. – Кажете, д'О, да не би ти да си измислил оризовата кола?

– Не, ваше величество – каза Шико, – това е господин дьо Сен-Мегрен, който миналата година предаде богу дух – прободете го с шпагата си херцог дьо Майен! По дяволите, не отнемайте заслугата на бедния покойник; за да стигне паметта за него до потомството, той може да разчита само на тази кола и още на неприятностите, причинени от него на херцог дьо Гиз; отнемете му колата и паметта за него ще секне на половината път.

И без да обръща внимание на лицето на краля, помрачило се при този спомен, Шико отново запя:

– А прическите как ги красят...

– Разбира се, продължаваме да говорим за миньоните – прекъсна той пеенето си.

– Ясно, ясно, продължавай – каза Шомберг.

Шико продължи да пее:

– А прическите как ги красят!
Всички ахват от тях поразени:
прекомерно отзад са скъсени,
а отпред прекомерно висят.

– Песничката ти е бая остаряла – каза д'Епернон.

– Как ще е остаряла? Тя се появи едва вчера.

– Какво от това? Тази сутрин модата е вече друга. Ето, погледни! Д'Епернон свали шапката си и показа на Шико, че косите му отпред са остригани почти толкова късо, колкото и отзад.

– Пфу, каква отвратителна глава! – погнуси се Шико и отново запя:

– Те обилно с лепило заливат –
на вълни, на вълни да преливат
по рождение правите власи.
Погледнете ги тези юнаци:
носят клоунски сякаш калпаци –
за гласите им празни украса.

– Четвъртият куплет ще пропусна – каза Шико. – Той е прекалено безнравствен.

И продължи:

– Да не би пък навремето всинца
наши бащи и деди –
французите отпреди,
на лаврите славни любимци,
в битки или на поход
да са мислели само за мода,
или че с вашите букли,
напомадени, с напудрени бузи,
колосани ризи нахлузили,
са влизали в бой като кукли?

– Браво! – каза Анри. – Ако брат ми пътуваше сега с нас, щеше да ти е твърде признателен, Шико.

– Кого наричаш свой брат, сине мой? – попита го Шико. – Дали не Жозеф Фулон, абата от манастира „Света Женевиев“, където, както чувам, се каниш да се подстригваш?

– Не – отвърна Анри, сякаш акомпаниращ на шегите на Шико. – Говоря за моя брат Франсоа.

– Ах, ти си прав; този действително е твой брат, но не во Христа, а во дявола. Добре, добре, значи ти говориш за Франсоа, по божията милост наследник на френския престол, за херцог дьо Брабант, дьо Лотиер, дьо Люксембург, дьо Хелдр. д'Алансон, д'Анжу, дьо Турен, дьо Бери, д'Евр и Шато-Тиерн, граф дьо Фландр, дьо Холанд, дьо Зеланд, дьо Зютфен, дьо Мен, дьо Перш, дьо Мант, дьо Мелан и дьо Бофор, маркиз на Свещената империя, сеньор дьо Фриз и Мехелен, защитника на белгийската свобода, на когото от единствения нос, даруван от природата, сипаницата е направила цели два; по повод на тези му носове съм съчинил такъв куплет:

– Задавате, господа, въпроса,
защо Франсоа е с два носа?
Ами просто при всяко двуличи
ги изисква самото приличие.

Миньоните се закискаха дружно, защото смятаха херцог д'Анжу за свой личен враг и епиграмата, осмиваща херцога, мигом ги накара да забравят отправената срещу тях сатира, която Шико току-що бе изпял.

Колкото до краля, тъй като от тази каскада духовитости върху

неговата особа бяха попаднали само отделни пръски, той се смееше по-гръмогласно от всички, гощаваше весело кучетата със захар и курабии и усърдно упражняваше остроумието си срещу своя брат и своите приятели.

Внезапно Шико възкликна:

– Пфу, колко глупаво е, Анри, колко нетактично и дори дръзко.

– За какво говориш? – учуди се Анри.

– Не, честна дума, не трябва да си признаваш тези неща. Пфу, колко е некрасиво!

– Какви неща? – настояваше да разбере кралят.

– Тези, които ти признаваш всеки път, когато подписваш името си. Ах, Анри! Ах, сине мой!

– Пазете се, ваше величество – каза Келюс, заподозрял в мазния тон на Шико някаква лоша шега.

– Какво, по дяволите, искаш да кажеш?

– Как се подписваш? Кажу ми?

– Дявол да го вземе... подписвам се... подписвам се „Henri de Valois“ – Анри Валоа.

– Отлично. Забележете, господа, той сам го каза, доброволно, а сега да погледнем няма ли да се намери сред тези тринайсет букви буквата „V“.

– Разбира се, че ще се намери: „Valois“ започва с „V“.

– Вземете вашите плочки, отец капелан, защото сега ще узнаете как от днес нататък трябва да записваме на тях името на краля. Ами че „Henri de Valois“ е чисто и просто анаграма.

– Тоест как?

– Много просто. Чисто и просто анаграма. А сега ще ви открия истинското име на царуващото днес величество. И така, казахме, че в подписа „Henri de Valois“ има „V“, нанесете тази буква върху вашите плочки.

– Нанесохме ги – каза д'Епернон.

– Ще се намери ли там и буквата „i“?

– Естествено, това е последната буква в думата „Henri“.

– Докъде стига човешкото коварство! – каза Шико. – Така да се разделят две букви, създадени да стоят една до друга. Напишете „i“ веднага след „V“. Написахте ли я?

– Да – отвърна д'Епернон.

– Сега да потърсим няма ли да се намери буквата „l“. Аха, ето я, хванахме ли я? А сега – буквата „a“; и тя била тук; още едно „i“ – ето го;

и накрая – „п“. Отлично. Умееш ли да четеш, Ногаре?

– За мой срам, да – каза д'Епернон.

– Вижте го, хитреца! Да не се смяташ чак толкова за знатен, че да можеш да си оставаш кръгъл невежа?

– Празнодумец – замахна д'Епернон към Шико със сарбакана.

– Удари ме, но прочети, образовани господине – каза Шико.

Д'Епернон се разсмя и прочете високо:

– „Vi-lain, Vi-lain“ – т.е. подъл.

– Bravo! – възкликна Шико. – Виждаш ли, Анри, как става това: ето че се намери истинското име, което ти е дадено при кръщаването. Надявам се, ако съумея да разкрия твоето истинско фамилно име, че ще наредиш да ми изплащат пенсия не по-малка от тази, която нашият брат Шарл IX е отпуснал на господин Амийо.

– Ще заповядам да те напердасат с пръчки, Шико – каза кралят.

– Откъде ще намериш пръчки, с каквито пердасат благородниците, сине мой? Дали не в Полша? Каж ми, моля ти се!

– Ако се не лъжа, обаче – забеляза Келюс, – херцог дьо Майен все пак е намерил такава пръчка в деня, когато те е спипал, клети ми Шико, със своята любовница.

– Това е сметката, която тепърва ни предстои да закрием. Бъдете спокоен, сеньор Купидо – ей тук всичко е записано на херцога в дебит.

И Шико чукна с пръст челото си, което доказва, че още по него времевата глава е била смятана за вместилище на паметта.

– Престани, Келюс – намеси се д'Епернон, – иначе заради тебе може да изпуснем фамилното име.

– Не се бой – каза Шико, – държа го здраво. Ако ставаше дума за господин дьо Гиз, бих казал: държа го за рогата, а за теб, Анри, ще кажа просто: за ушите.

– Фамилното име, кажете фамилното име! – дружно закрещяха миньоните.

– Преди всичко, сред буквите, които ни остават, виждаме едно главно „Н“: пиши „Н“, Ногаре.

Д'Епернон се подчини.

– Сетне „е“, подир него „г“, както гледам има останало в думата „Valois“ още и „о“ – дай и него; накрая, в подписа на Анри малкото име е отделено от фамилното с две букви, които учените граматичари наричат частица; прибавям тези „d“ и „e“ и всичко това заедно със „s“, с което завършва родовото име, образува дума; прочетете я по букви, д'Епернон.

– „H-e-r-o-d-e-s“, „Herodes“ – Ирод – прочете д'Епернон.

– „Vilain Herodes“! Подлият Ирод! – възкликна кралят.

– Вярно – каза Шико. – И с това име ти се подписваш всеки ден, сине мой. Пфу!

И шутът отметна глава назад, изобразил върху лицето си ужас и отвращение.

– Господин Шико, вие прехвърляте границите! – заяви Анри.

– Позволих си да кажа само това, което е. Това са кралете: кажеш ли им истината, не могат да ти простят.

– Прекрасна генеалогия, няма що – възрази Анри.

– Не се отказвай от нея, сине мой – отвърна Шико, – кълна се в светото зачатие! Тя напълно подхожда за крал, който два-три пъти в месеца е принуден да се обръща към евреите.

– Този грубиян – възкликна кралят – си запазва винаги последен думата. Не му отговаряйте, господа, само така можем да го накараме да замълчи.

В каретата незабавно се възцари дълбока тишина и това мълчание, което Шико, целият погълнат в следенето на пътя, не се канеше, изглежда, да нарушава, продължи няколко минути, дотогава, докато каретата, минала площад Мобер, не достигна до ъгъла на улица Ноайе. Тук Шико внезапно скочи на паважа, разтика гвардейците и коленичи пред някакъв доста приятен на вид дом с издаден над улицата резбован дървен балкон, поддържан от изрисувани греди.

– Ей ти! Езичнико! – закрещя кралят. – Ако толкова ти се иска да заставаш на колене, направи това поне пред кръста на улица Сент-Женевиев, а не пред тази нищо и никаква къща. Какво чак толкова има в нея, черква някоя ли е скрита или, може би, олтар?

Но Шико не отвърна, той стоеше на колене на сред улицата и четеше молитва на висок глас. Кралят нададе ухо и се стараеше да не изпусне нито дума.

– Господи боже! Боже милостиви, боже праведни! Аз помня този дом и ще го помня цял живот; ето я стряхата на любовта, под която Шико претърпя мъки, ако не заради тебе, господи, то заради едно от твоите създания; Шико никога не те е молил да наказваш херцог дьо Майен, който го бе подложил на мъчения, нито метр Никола Давид, изпълнил тази заповед. Не, господи, Шико умее да чака, Шико е търпелив, макар и да не е вечен. И ето вече цели шест години, включително и една високосна, Шико трупа проценти върху малката сметчица, която е открил на името на господин херцога дьо Майен и Никола Давид. Пресметнато по

десет на година – а това е законният процент, срещу такъв и самият крал получава пари, – за седем години първоначалният капитал се е удвоил. Велики боже! Праведни боже! Дано търпението на Шико стигне за още една година, та петдесетте удара с бич, получени от него в този дом по заповед на подлия убиец – лотарингския принц, и от мръсния му наемник – нормандския адвокат, та петдесетте удара, извлекли от клетото тяло на Шико най-малко една пинта¹³ кръв, да нараснат до сто удара с бич за всеки един от тези негодници и до две пинти кръв от всеки. Нека на херцог дьо Майен, колкото и дебел да е, и на Никола Давид, колкото и дълъг да е, не им стигне кръвта, нито кожата, за да се разплатят с Шико, и нека се обявят за банкрутирали и да молят да им се отбият от дълга петнайсет-двайсет процента, и нека пукнат на осемдесетия или осемдесет и петия удар на бича. Во имя отца, и сина, и светаго духа! Да бъде! – заключи Шико.

– Амин! – каза кралят.

Пред очите на поразените зрители, неразбрали нищо от тази сцена, Шико целуна земята и отново зае мястото си в каретата.

– А сега – каза кралят, който, макар през последните три години да се бе лишил от доста привилегии, подобаващи на сана му, като ги повери в други ръце, все още си запазваше правото за всичко да научава пръв. – А сега, метр Шико, открийте ни, защо бе нужна тази странна и дълга молитва? Че и това удряне в гърдите? За какво, най-сетне, бяха тези кълчения пред един толкова обикновен на вид дом?

– Ваше величество – отвърна гасконецът, – Шико е като лисицата: Шико души и лиже камъните, върху които е пролята кръвта му, дотогава, докато не разбие с тези камъни главите на ония, които са я пролели.

– Ваше величество – възкликна Келюс, – бас държа! Както сам можахте да чуете, в своята молитва Шико спомена името на херцог дьо Майен. Обзалагам се, че тази молитва е свързана с пръчките, за които преди малко говорихме.

– Обзалагайте се, сеньор Жак дьо Леви, граф дьо Келюс – каза Шико, – обзалагайте се – и ще спечелите.

– Ще рече... – започна кралят.

– Точно така, ваше величество – продължаваше Шико, – в този дом живееше възлюбената на Шико, добро и очарователно създание, от най-благородните, дявол да го вземе! Една нощ, когато Шико бе дошъл да я види, един ревнив принц заповяда да обкръжат къщата, да хванат

13. Мярка за вместимост, равняваща се на 0,5 литра. – Б. пр.

Шико и жестоко да го набият, и Шико бе принуден да се спасява през прозореца, като счупи стъклото му – нямаше време да го отваря, – и да скочи след това от височината на този малък балкон на улицата. Той не се преби само по чудо и затова всеки път, когато минава покрай този дом, Шико коленичи и благодари в молитвите си на Господа, който го измъкна от това преমেждие.

– Ах, клетият Шико, а вие го порицавате на всичко отгоре, ваше величество. Според мен той се е държал както подобава на добър християнин.

– Значи теб все пак яко са те пердашили, мой бедни Шико?

– О, много яко, ваше величество, но не толкова силно, колкото бих искал.

– Тоест?

– Откровено казано, не бих имал нищо против да получа няколко удара с шпага.

– За сметка на греховете си ли?

– Не, за сметка на греховете на херцог дьо Майен.

– Ах, разбирам: ти имаш намерение да върнеш цезаревото цезарю...

– Не, защо пък на Цезар, да не смесваме, ваше величество, нещата; Цезар е велик пълководец, храбър воин, Цезар е по-големият брат, този, който иска да бъде крал на Франция. Не става дума за него, той има да урежда сметки с Анри Валоа и това засяга теб, сине мой. Плати си дълговете, Анри, пък аз ще си платя моите.

Анри не обичаше, когато му напомнях за братовчед му херцог дьо Гиз, затова, като чу намек на Шико, се навъси и разговорът бе прекъснат, без повече да се възобнови до пристигането им в Бисетър.

Пътят от Лувъра до Бисетър продължи три часа и това караше оптимистите да предполагат, че кралят би трябвало да пристигне във Фонтенбло вечерта на другия ден, а песимистите се хващаха на бас, че ще пристигне не по-рано от обяд на по-следващия ден.

Шико беше убеден, че изобщо няма да пристигнат там.

След като излезе от Париж, кортежът започна да се движи по-живо. Грехота беше да се оплакват от времето: беше чудна сутрин, вятърът утихна, слънцето разкъса завесата на облаците и настъпилият ден напомняше за прекрасния октомври, когато под шумоленето на последните окапващи листа пред възхитения взор на пътника се открива светлосинята тайна на шепнещите лесове.

В три часа през деня кралският кортеж достигна до първите стени

на крепостната ограда на Жювизи. Оттук вече се виждаха мостът над река Орж и голямата странноприемница „Френският двор“, от която пронизващият вятър донасяше миризмата на дивеч, печен на шиш, и весела глъч.

Носът на Шико мигом улови кухненските аромати. Гасконецът си подаде главата навън и видя в далечината, пред вратата на странноприемницата, група хора, загърнати в дълги плащове. Сред тях имаше някакъв нисък шишко, чието лице бе закрито от широкопола шапка чак до брадичката.

При вида на приближаващия се кортеж тези хора побързаха да се приберат в странноприемницата.

Но ниският дебеланко се забави на вратата и Шико с изненада го позна. Затова в същия миг, когато шишкото изчезна вътре, нашият гасконец скочи на земята, пое своя кон от пажа, който го водеше за поводите, скри се зад ъгъла на стената и, под защитата на бързо спускащия се здрач, се откъсна от кортежа, който продължи към Есон, където кралят имаше намерение да спре за нощуване. Когато и последните конници изчезнаха от погледа и глухото потракване на колелетата по настлания с камъни път затихна, Шико напусна убежището си, заобиколи замъка и се появи пред странноприемницата от страната, противоположна на тази, откъдето всъщност бе пристигнал, като да се връщаше все едно в Париж. Шико се приближи до прозореца и погледна вътре през стъклото. Той със задоволство видя, че забелязаните от него хора, сред които и ниският шишко, който, изглежда, особено го интересуваше, все още са там. Шико обаче имаше очевидно причини да желае споменатият шишко да не го види, затова влезе не в главната зала, а в стаята отсреща, поръча си бутилка вино и зае мястото, което му позволяваше безпрепятствено да наблюдава изхода на странноприемницата.

От това място Шико, предвидливо седнал в сянка, виждаше част от залата с камината, до която, на ниска табуретка, седеше споменатият шишко и без да подозира, че го наблюдават, спокойно бе обърнал лице към прациящия огън, в който току-що бяха подхвърлили наръч сухи лозини, удвоили силата и яркостта на пламъка.

– Не, очите не ме лъжат – каза си Шико, – и когато се молах пред дома на улица Ноайе, може да се каже, просто бях подушил, че той се завръща в Париж. Но защо се промъква крадешком в престолния град на нашия приятел Ирод? Защо се крие, когато кралят минава покрай него? Ах, Пилате, Пилате! Нима добрият Господ не пожела да ми даде едната година отсрочка, за която го молах, и иска от мен да си уредим

сметките по-рано, отколкото предполагах?

Скоро Шико забеляза с радост, че поради някакъв акустичен каприз от мястото, където седеше, можеше не само да вижда какво става в зала-та на странноприемницата, но и да чува какво се говори там. Направил това откритие, Шико напрегна слуха си не по-малко от зрението.

– Господа – говореше шишкото на своите спътници, – мисля, че е време да тръгваме, последният лакей от кортежа отдавна изчезна от погледа и според мен тъкмо сега пътят е най-безопасен.

– Напълно е безопасен, монсеньор – чу Шико глас, който го накара да потръпне. Той принадлежеше на човека, на когото Шико, изцяло погълнат от съзерцаването на малкия дебелак, не бе обръщал дотогава внимание.

Човекът, чийто глас бе рязнал слуха на Шико, бе пълната противоположност на онзи, когото нарекоха монсеньор. Той бе толкова невъобразимо дълъг, колкото другият бе нисък на ръст, толкова блед, колкото другият румен, толкова подмазвач се, колкото другият бе високомерен.

– Аха, падна ли ми, метр Никола – засмя се беззвучно Шико от радост. – Tu quoque...¹⁴ Никак няма да ни провърви, ако този път се разделим, без да си разменим две приказки.

И Шико пресуши чашата си и се заплати със стопанина, за да има възможност веднага да стане и да тръгне, когато това му се наложи.

Тази негова предвидливост дойде много навреме, тъй като седмичната, привлекли вниманието му, се заплатиха на свой ред (по-точно, ниският шишко плати за всичките). Те излязоха от странноприемницата, лакеите или конярите им докараха конете, всички скочиха на седлата, малкият отряд препусна по пътя за Париж и скоро се изгуби в първата вечерна мъгла.

– Отлично! – каза си Шико. – Той тръгна за Париж, значи и аз ще трябва да се върна там.

И Шико на свой ред, възседна коня и последва кавалкадата на разстояние, което му позволяваше да вижда сивите наметала на конниците или пък в случаите, когато ги загубваше от погледа си, да чува тропота на конските копита.

Седмичната свърнаха от пътя за Фроманто и направо през ширналото се поле стигнаха до Шуази, след това прехвърлиха Сена през Шарантонския мост, и през Сент-Антоанските порти влязоха в Париж. Накрая, подобно на рояк пчели, изчезващи в кошера си, те се вмъкнаха в

14. И ти ли (Бруте) (лат.) – Б. пр.

двореца на дьо Гиз, чиито порти мигом плътно се затвориха зад тях, сякаш чакали само тяхното пристигане.

– Прекрасно – каза си Шико и застана в засада на ъгъла на улица Катр-фис, – тук ми мирише не само на Майен, но и на самия Гиз. Засега това е само любопитно, но скоро ще стане забавно. Ще почакаме.

И наистина Шико остана да чака близо цял час, без да обръща внимание на глада и студа, които започнаха да го глождат с острите си зъби. Най-сетне портите се отвориха, но вместо седем конници, загърнати с наметки, оттам излязоха с огромни броеници в ръце седем монаси от манастира „Света Женевиев“, лицата им бяха скрити под качулки, спуснати до очите.

– Охо! – каза си Шико. – Каква неочаквана развръзка! Нима дворецът Гиз е пропит до такава степен от святост, че едва престъпили неговия праг, разбойниците тутакси се превръщат в божии агънца? Нещата стават все по-забавни.

И Шико последва монасите също както преди това бе следвал конниците, без да се съмнява, че под расата се крият същите хора, които преди това се бяха крили под наметалата си.

Монасите прехвърлиха Сена по моста Нотр-Дам, пресякоха Сите, минаха и по Малкия мост, излязоха на площад Мобер и се заизкачваха по улица Сент-Женевиев.

– Какво става! – възкликна Шико, без да забрави да свали шапка пред дома на улица Ноайе, където сутринта бе отправял молитви. – Може би се връщаме във Фонтенбло? Тогава излиза, че не съм избрал най-краткия път. Но не, греша, чак толкова далеч не сме тръгнали.

И наистина монасите спряха пред входа на манастира „Света Женевиев“ и минаха под неговата портика; в самото дъно можеше да се види един монах от същия орден, който най-внимателно разглеждаше ръцете на влизашите в манастира.

– Исусе Христе! – изруга Шико. – Изглежда тази вечер в абатството пускат само тези, чиито ръце са чисти. Няма съмнение, че тук става нещо необикновено.

Стигнал до това заключение, Шико, до този момент изцяло зает с това да не изпусне от поглед следените от него хора, се огледа наоколо и с изненада откри, че на всички улици, водещи към абатството, бе пълно с хора, облечени с монашески раса със спуснати качулки; поединично или по двойки всички те, като един, отиваха в манастира.

– Виж ти! – каза Шико. – Значи тази вечер в абатството ще има велик капитул¹⁵, на който са поканени всички монаси женевиевци от цяла

Франция? Честна дума, за пръв път изгарям от желание да присъствам на капитул и да си призная, това желание е необоримо.

А монасите продължаваха да се стичат от всички посоки, те минаваха под свода на портиката, показваха на посрещача своите ръце или някакъв предмет, който държеше в ръка, и се скриваха в абатството.

– Бих се опитал да вляза и аз – каза си Шико, – но за целта не разполагам с две съществено важни неща: първо, с расо, защото, както виждам, сред толкова многото свети отци няма нито един мирянин; и, второ, с онова, което показват на брата посрещач; а те му показват нещо. Ах, брат Горанфло, брат Горанфло! Защо не си тук сега, мой достойни приятелю!

Тези думи бяха извикани от спомена за един от най-почтените монаси на манастира „Света Женевиев“, обичайния сътрапезник на гасконеца в дните, когато той обядваше в града, за монаха, с който в деня на процесията на покаянието Шико бе прекарал отлично в кръчмичката край Монмартърските порти на печена патица и тръпчиво вино.

А монасите продължаваха да прииждат – човек можеше да си помисли, че половината парижани бяха навлекли раса – братът посрещач не спираше да проверява прииждащите, без да лиши нито един от вниманието си.

– Да видим, да видим – каза си Шико, – тази вечер положително ще става нещо необикновено. Какво пък, да бъдем любопитни докрай. Сега е седем и половина, събирането на милостинята е приключило. Ще потърся брат Горанфло в „Рогът на изобилието“, точно сега той вечеря.

И Шико предостави на легиона монаси възможността свободно да маневрират около абатството и да изчезват през портите му, а сам, пришпорил коня си в галон, стигна до широката улица Сен-Жак, където срещу манастира „Свети Беноа“ се намираше кръчмичката „Рогът на изобилието“ – едно твърде процъфтяващо заведение, усърдно посещавано от ученици и от неизтощимите любители на спорове – монасите.

В това заведение Шико се ползуваше с известност, но не като постоянен посетител, а като един от тайнствените гости, които от време на време се появяват, за да оставят някое златно екю и частица от разсъдъка си в кръчмата на метр Клод Бономе. Така се наричаше този, който раздаваше даровете на Церера и Бакхус¹⁶, неуморно изсипвани от

15. Общо събрание на членовете на орден. – Б. пр.

16. Церера – римска богиня на земеделието и плодородието. Бакхус – латинското име на гръцкия бог Дионис, покровител на лозарството и винарството. Алегорично „даровете на Церера и Бакхус“ – храна и вино. – Б. пр.

знаменития митологичен рог, послужил вместо табела на заведението.

Глава 18

В която читателят ще има удоволствието да се запознае с брат Горанфло, за когото вече два пъти бе споменавано в нашата история

Хубавият ден бе сменен от ясна вечер, ала денят беше прохладен и привечер стана още по-студено. Можеше да се види как под шапките на късните минувачи се сгъстява нара от дъха им и как розовее в светлината на фенерите. Разнасяха се ясно отекващите по заледената земя стъпки, звънките „хм“, изтръгвани от студа и както би се изразил един съвременен физик, отразявани от еластичните повърхности. С една дума, във въздуха се чувстваше онзи прекрасен пролетен студ, който придава двойно очарование на блещукащите с пурпурна светлина прозорци на всяка кръчмичка.

Шико отначало влезе в общото помещение, обгърна с поглед всички кътчета и като не откри сред посетителите на метр Клод човека, когото търсеше, се отправи непринудено в кухнята.

Стопанинът на заведението се беше съсредоточил в четенето на някаква божествена книга, докато в същото време цяло езеро от масло, затворено между бреговете на един огромен тиган, търпеливо се нагряваше в очакване температурата му да се вдигне до градуса, който би позволил да се сложат вътре оваляните в брашно риби треска.

Дочул шума от отварящата се врата, метр Бономе надигна глава.

– Ах, това сте вие, господине – каза той и захлопна книгата. – Добър вечер и добър апетит.

– Мерси за двойното пожелание, макар че втората му част е еднакво полезна и за двама ни. Но моят апетит е все още под съмнение.

– Как, нима вашият апетит зависи от още нещо?

– Да, вие знаете, че не мога да търпя да се угощавам самичък.

– Но щом е така, господине – каза Бономе и надигна калпака си с цвят на фъстък, – аз съм готов да вечерям заедно с вас.

– Мерси, великодушни стопанино, знам, че сте отличен сътрапезник, но търся друг човек.

– Да не би брат Горанфло? – осведоми се Бономе.

– Тъкмо него – отвърна Шико, – какво, да не би да вечеря вече?

– Засега още не, но побързайте.

– Защо да бързам?

– Защото след пет минути той вече ще е свършил с вечерята.

– Брат Горанфло още не е започнал да вечеря и след пет минути вече ще е свършил с това занимание, какво говорите?

И Шико поклати глава, което във всички страни на света се смята за знак на недоверие.

– Господине – каза метр Клод, – днес е сряда, великият пост вече започна.

– И какво от това? – попита Шико, който явно се съмняваше в привързаността на брат Горанфло към догматичните правила на религията.

– Абе кой го знае! – махна с ръка метр Бономе, което очевадно знаеше: „Не разбирам тая работа повече от вас, но е точно така.“

– Положително нещо се е повредило в нашия земен механизъм – учуди се Шико, – пет минути за вечерята на брат Горанфло! Днес ми е съдено да се натъквам на истински чудеса.

И с вид на пътешественик, стъпил на неизследвани земи, Шико направи няколко крачки към малката странична стаичка, наподобяваща отделен кабинет, бутна стъклената врата, закрыта с вълнена завеса на бели и розови квадратчета, и при светлината па свещта с кадящ фитил видя в дъното на стаята почтения монах, който пренебрежително чоплеше с вилицата оскъдната порция спанак, сварен с чиста водичка, и се опитваше да усъвършенства вкуса на тази тревиста субстанция посредством добавените към нея остатъци от сюренско сирене.

Докато достойният брат приготвя сместа си с гримаса, изразяваща съмнение във вкусовите качества на толкова жалката комбинация, ще се опитаме да го представим на нашите читатели в най-ярка светлина и с това да изгладим вината си, задето тъй дълго го оставяхме в сянка.

И така, брат Горанфло бе мъж на тридесет и осем години и висок около метър и половина. Този толкова дребен ръст се компенсираше, по думите на самия монах, от удивителната съразмерност на пропорциите, защото всичко, което братът събирач на милостиня бе загубил във височината, го наваксваше в ширината, и от едното до другото му рамо имаше деветдесет сантиметра; такава дължина на диаметъра, както е известно, съответства на двеста и седемдесет сантиметра обиколка.

Между тези наистина Херкулесови рамене се разполагаше яка шия, на която, сякаш възета, изпъкваха мощни мускули. За нещастие шията също съответстваше на цялото останало тяло, тоест тя беше дебела и къса, което заплашваше брат Горанфло при първото малко по-силно

вълнение с неминуем апоплектичен удар. Но като съзнаваше с какво го грози този недостатък на телосложението му, брат Горанфло никога не се вълнуваше; и трябва да кажем, че само в крайно редки случаи можеше да го видим толкова обиден и раздразнен, както го завари Шико, когато влезе при него.

– Какво правите тук, приятелю? – възкликна нашият гасконец, като местеше поглед от спанака към Горанфло, кадящата свещ и чашата, пълна с вода, едва оцветена с няколко капки вино.

– Нима не виждате, братко мой? Вечерям – отвърна Горанфло с тътнеш като камбаната на неговото абатство глас.

– Това вечеря ли го наричат? Тревичка и кашкавал? Какво става с вас, Горанфло? – възкликна Шико.

– Навлязохме в първата сряда на великия пост; трябва да се погрижим за нашето спасение, братко мой, да се погрижим за спасението си – гъгниво каза Горанфло и набожно вдигна очи към тавана.

Шико замря като ударен от гръм; погледът на гасконеца говореше, че неведнъж му се бе случвало да вижда брат Горанфло, прославящ по съвсем друг начин светите дни на същия този велик пост, който току-що бе започнал.

– За нашето спасение ли? – повтори той. – А нима нашето спасение може да зависи от водата и тревата?

– Недей месо във петък яж, а също и във сряда, – пропя Горанфло.

– Е, а кога закусихте?

– Изобщо не съм закусувал, братко мой – все по-гъгниво взе да говори монахът.

– Ах, ако трябва да се говори гъгниво – каза Шико, – готов съм да се състезавам с монасите женевиевци от цял свят. – И той заговори през носа си по най-отвратителен начин. – И така, след като дори не сте и закусували с какво сте били зает, братко мой?

– Съчинявах реч – гордо надигна глава Горанфло.

– Не думайте! Реч, а за какво?

– За да я произнесе довечера в абатството.

„На ти сега! – помисли си Шико. – Реч довечера в абатството. Интересно.“

– А сега – добави Горанфло и поднесе към устата си първата вилица, натоварена със спанак и сирене – време ми е вече да тръгвам, моите слушатели ме чакат сигурно отдавна.

Шико си помисли за безбройното множество монаси, които се бяха запътили пред очите му към абатството и като си спомни, че сред тях

вероятно е и херцог Майен, си зададе въпроса защо на Жозеф Фулон, абата на манастира „Света Женевиев“ му е шукнало да избере за проповедта пред лотарингския принц и пред толкова многобройното общество именно Горанфло, оценяван до този ден за качества, нямащи никакво отношение към красноречието.

– Я виж! – каза Шико. – А в колко часа е вашата проповед?

– От девет до девет и половина, братко мой.

– Добре! Сега е девет без четвърт. Отделете ми само пет минути.

Кълна се в светото зачатие! Вече повече от осем дни не ни се е случвало да обядваме заедно.

– Но това не е по наша вина – отвърна Горанфло, – и повярвайте, възлюблени ми братко, че нашата дружба не е пострадала ни най-малко от това; задълженията, свързани с вашата длъжност, ви задържат при особата на нашия славен крал Анри III, да му даде Господ здраве; задълженията, произтичащи от моето положение, ме принуждават да се занимавам със събирането на милостиня, а цялото останало време да посвещавам на молитви; ето защо няма нищо чудно, че толкова дълго не сме се виждали.

– Вие сте прав, обаче, кълна се в тялото Христово – каза Шико, – струва ми се, това е още една причина да сме доволни, че отново се виждаме.

– И аз се радвам, радвам се безпределно – отвърна Горанфло и направи възможно най-благата физиономия каквато може да си представи човек, – и въпреки това съм принуден да ви оставя.

И монахът се надигна от стола, за да стане.

– Дояжте си поне тревичката – каза Шико и сложи ръката си върху рамото му.

Горанфло погледна спанака и въздъхна.

После погледна розовата вода и се извърна.

Шико разбра, че е настъпил благоприятният момент за атака.

– Спомняте ли си колко задушевно прекарахме последния път – обърна се той към Горанфло – там, в кръчмичката до Монмартърските порти? Докато нашият славен крал Анри III бичуваше себе си и другите, ние унищожихме цяла патица от блатата на Гранж-Бателиер и супа от раци, а всичко това поляхме с превъзходно бургундско; как се казваше? Не беше ли именно онова вино, което открихте вие?

– Говорите за романейското вино, виното на моя край – каза Горанфло.

– Да, да, спомних си; същото онова млекце, което сте засукали още

като невръстно дете, достойни сине на Ной.

Горанфло облиза устните си с тъжна усмивка.

– А какво ще кажете за бутилките, които тогава опразнихме? – попита го Шико.

– Биваше си го винцето, макар и да не бе от най-добрите сортове.

– Същото твърдеше една вечер и нашият стопанин Клод Бономе. Уверяваше ни, че в избата му можело да се намерят най-малко петдесетина бутилки, пред които виното на неговия събрат от Монмартърските порти било просто джибри.

– Самата истина – засвидетелства Горанфло.

– Как? Истина? – възмути се Шико. – А сте седнали да се наливате с тази противна боядисана вода, когато трябва да протегнете само ръка, за да пийнете от истинското вино? Пфу!

И Шико грабна чашата му и плисна съдържанието ѝ на пода.

– Всичко с времето си, братко мой – каза Горанфло. – Виното е добро, ако след като го изпиеш, ти остава само да благодариш на Всевишния, създал тази благодат. Но ако трябва да държиш реч, водата е за предпочитане, не по вкус, разбира се, а по въздействие: *facunda est aqua*¹⁷.

– Ами! – възрази му Шико. – *Magis facundum est vinum*¹⁸, и за доказателство ще поръчам бутилка от вашето романейско, макар че днес на мен също ми предстои да държа реч. Аз вярвам в чудотворната сила на виното; кажете честно, Горанфло, посъветвайте ме, какво мезе върви към него?

– Само не тази противна трева – каза монахът. – Нищо по-лошо не може да се измисли от нея.

– Бррр! – потрепери Шико, след като взе чинията и я поднесе до носа си. – Бррр!

Сетне отвори малкото прозорче и изхвърли на улицата спанака заедно с чинията.

– Метр Клод! – обърна се той да повика съдържателя.

Съдържателят, който, изглежда, подслушваше зад вратата, изникна мигом на прага.

– Метр Клод, донесете ми две бутилки от романейското, което, по думите ви, е от най-добрия сорт.

– Две бутилки! – учуди се Горанфло. – Защо две? Аз няма да пия.

17. Водата спомага за красноречието (лат.). – Б. пр.

18. Виното спомага още повече (лат.). – Б. пр.

– Ако щяхте да пиете, щях да поръчам четири, шест, всички бутилки, които може да се намерят в избата. Но щом като пия сам, две бутилки ще са ми достатъчни, не съм кой знае какъв пияч.

– И наистина – съгласи се Горанфло – две бутилки е разумно, ако при това замезвате само с постна храна, вашият духовник няма да вземе да ви порицава.

– То се знае. Кой ще яде блажно в срядата на великия пост? Само това остава.

Метр Бономе слезе в избата за бутилките, а Шико отиде до шкафа с провизиите и измъкна оттам охранена майска кокошка.

– Какво правите там, братко мой? – възкликна Горанфло, който следеше с неволен интерес всички движения на гасконецца. – Какво правите там?

– Както виждате, хванах този шаран от страх някой друг да не сложи лапа върху него. В срядата на великия пост този род храна се ползва с особен успех.

– Шаран ли? – изуми се Горанфло.

– Естествено шаран – каза Шико и взе да върти пред очите му апетитната птица.

– А откога шараните са с клюнове? – попита монахът.

– Клюн! – изненада се гасконецът. – Къде виждате клюн? Това е рибешка глава.

– А крилата?

– Плавници.

– А перата?

– Това са люспи, мили ми Горанфло, пиян ли сте, не мога да ви разбера?

– Пиян! – възмути се Горанфло. – Аз пиян! Това е вече прекалено. Аз пиян! Ял съм само спанак и не съм пил нищо освен вода.

– Така ли? Значи спанакът е претоварил стомаха ви, а водата ви е ударила в главата.

– По дяволите! – каза Горанфло. – Ето го нашият стопанин, той да отсъди.

– Какво да отсъди?

– Шаран ли е това, или кокошка.

– Съгласен съм, но отначало нека отвори виното. Искам да го пробвам на вкус. Отворете една бутилка, метр Клод.

Метр Клод измъкна тапата на бутилката и наля до половина чашата на Шико. Шико я пресуши и примлясна.

– Аха! – каза той. – Никак не ме бива за дегустатор. Езикът ми е напълно лишен от памет; не мога да определя по-добро или по-лошо е от онова, което пихме при Монмартърските порти. Дори не съм сигурен дали е същото вино.

Очите на брат Горанфло засвяткаха при вида на няколко капки рубинова влага, останали на дъното на чашата.

– Вземете, братко мой – каза Шико, като наля съвсем малко вино в чашата на монаха, – вие сте призван в грешния ни живот да служите на ближния; насочете ме по правия път.

Горанфло взе чашата, поднесе я до устните си и с наслада прецеди бавно през зъби нейното съдържание.

– Няма съмнение, виното е от същия сорт – заключи той, – но...

– Но?... – повтори Шико.

– Но беше твърде малко, за да реша по-добро или по-лошо е от монмартърското.

– А аз държа много да зная това. Чумата да ме тръшне! Не искам да ме мамат и ако на вас, братко мой, не ви предстоеше да държите реч, бих ви помолил да опитате още веднъж това вино.

– Ще го направя заради вас само – съгласи се монахът.

– Дявол го взел! – заключи Шико и напълни чашата му до половина.

Горанфло с не по-малко уважение от първия път я поднесе до устните си и пожабурка виното със същото съзнание за отговорност.

– Това е по-добро – обяви той присъдата си. – Това е по-добро. Гарантирам.

– Гледай ти! Сякаш сте се наговорили с нашия стопанин.

– Истинският познавач – изрече Горанфло – трябва да определи по първата глътка сорта на виното, по втората – марката, по третата – годината на производството.

– О! Годината! Как бих желал да разбера кога е правено.

– Няма нищо по-лесно – подаде чашата си Горанфло, – капнете ми малко. Две-три капки, не повече, и ще ви кажа.

Шико напълни три четвърти от чашата и монахът бавно, без да пресъхва, я пресуши.

– Хиляда петстотин шейсет и първа – заключи той и постави чашата на масата.

– Ей богу! – възкликна Клод Бономе. – Хиляда петстотин шейсет и първа година, без грешка!

– Брат Горанфло – свали пред него шапка с поклон Шико, – в Рим

са обявили мнозина за светци, но те не се връзват и на малкия ви пръст.

– Всичко опира до навика, братко мой, нищо повече – скромно забеляза Горанфло.

– И до таланта – възрази Шико. – Чумата да ме тръшне! Един навик още нищо не значи, по себе си знам, а аз съм човек с навици. Почакайте, какво правите?

– Нима не виждате? Ставам.

– Защо?

– Отивам в манастира.

– Без да опитате от шарана ми?

– Ах, да! – сети се Горанфло. – Изглежда, моят достоен брат разбира толкова от храна, колкото и от вино. Метр Бономе, що за животинка е това?

И брат Горанфло посочи с пръст предмета на спора.

Съдържателят изненадано зяпна човека, задал му такъв въпрос.

– Да – настоя Шико, – вас питат: какво е това?

– Дявол да го вземе! – каза съдържателят. – Ами че кокошка.

– Кокошка! – объркан повтори Шико.

– И дори от Ман – продължи метр Клод.

– Казвах ли ви! – тържествуващо отсече Горанфло.

– Да, очевидно съм се заблудил. Но страшно ми се ще да изям тази кокошка и в същото време да не изпадна в грях. Чуйте ме, братко мой, бъдете така добър – в името на нашата взаимна любов, поръсете я с няколко капки вода и я наречете шаран.

– Ах, оставете ме! – заохка монахът.

– Много ви моля, иначе мога да се облажа и да изпадна в смъртен грях.

– Дадено, така да бъде – предаде се Горанфло, който по природа беше истински другар, а и освен това върху него вече оказваха въздействие гореописаните три дегустации, – тук няма обаче вода.

– Не помня къде, но беше казано – заяви Шико, – „в случай на необходимост вземи това, което намериш подръка“. Целта оправдава средствата; осветете кокошката с виното, братко мой, осветете я с вино; от това тя може да стане по-малко католическа, но вкусът ѝ едва ли ще пострада.

И Шико изпразни първата бутилка, като напълни чашата на монаха догоре.

– В името на Бакхус, Мом и Ком, троицата на великия свети Пантрагрюел – произнесе Горанфло, – назовавам те шаран.

И като натопи върховете на пръстите си в чашата, напръска кокошката с няколко капки вино.

– А сега – каза Шико и се чукна с монаха, – за здравето на моя кръщелник, нека го изпекат добре и нека метр Клод Бономе усъвършенства чрез своето изкуство природните му достойнства.

– За негово здраве – откликна се Горанфло с гръмогласен смях и пресуши чашата си, – за негово здраве. Дявол да го вземе, на това му се вика винце!

– Метр Клод, незабавно набодете този шаран на шиш – взе да се разпорежда Шико, – намажете го с прясно масло и добавете ситно нарязан лук и свинска мас, а когато рибата се позачерви, я разделете на две части, залейте я със сос и я поднесете на масата ни гореща.

Горанфло слушаше тези указания, без да произнесе дума, но по очите му и едва забележимите кимвания на главата можеше да се разбере, че напълно ги одобрява.

– Е, а сега – каза Шико, след като се убеди, че е постигнал своето, – носете сардините, метр Бономе, дайте насам рибата тон. Вече сме във Велики пости и, както справедливо ни разясни богоугодният брат Горанфло, аз също се отказвам от блажно. Почакайте, не забравяйте да донесете още две бутилки от вашето прекрасно романейско винце, реколта хиляда петстотин шейсет и първа година.

Ароматите на тези гозби, напомнящи, за ястията на провансалската кухня, толкова мили на сърцата на истинските чревоугодници, започнаха да изпълват стаята а незабелязано замъглиха съзнанието на монаха. Езикът му се навлажни, очите му засвяткаха, но той все още се държеше и дори понечи да се надигне от масата.

– Къде? – попита Шико. – Нима сте способен да ме напуснете в часа на битката?

– Така трябва, брате мой – отвърна Горанфло и отправи поглед към небето, за да привлече вниманието на Всевишния върху жертвата, която принася.

– Да държите реч на гладен стомах е твърде неразумно от ваша страна.

– Неразумно ли, защо? – изненада се монахът.

– Защото ще ви изневерят гърдите, братко мой. Гален¹⁹ е казал: „Pulmo hominis facile deficit“ – Белите дробове на човека са слаби и

19. Клавдий Гален (129 – ок. 201 г.) – римски лекар, класик на античната медицина. – Б. пр.

лесно се уморяват.

– Уви, да – съгласи се Горанфло. – Неведнъж съм го изпитвал върху себе си; ако дробовете ми бяха здрави, думите ми щяха да поразяват като мълния.

– Ето, виждате ли?

– За щастие – продължи Горанфло и се намести удобно на стола, – за щастие мен ме поддържа религиозното ми усърдие.

– Да, но само усърдие още не е достатъчно. На ваше място бих опитал тези сардини и бих глътнал няколко капки от този нектар.

– Една-единствена само сардинка – склони Горанфло – и една-единствена чашка, не повече.

Шико сложи в чинията на монаха една сардинка и му даде втората бутилка.

Горанфло изяде сардината и изпи чашата си.

– Е, как е? – поинтересува се Шико, който старателно пълнеше чинията на монаха с гозбите и му доливаше чашата, без самият той да пие от своята. – Как е, а?

– Наистина чувствам как се изпълвам със сили.

– Кълна се в светото зачатие! Ако отивате да държите реч, не е достатъчно да чувствате само, че се изпълвате със сили, вие трябва да бъдете с пълни сили. И на ваше място – продължи гасконецът, – за да постигна това, аз бих изял двата плавника на нашия шаран; защото, ако не хапнете обилно, ще миришете на вино. *Merum sobriam male olet*²⁰.

– По дяволите – каза Горанфло, – вие сте прав, за това не бях помислил.

В този момент беше поднесена кокошката, свалена от шиша. Шико отрязва едно от крачетата, които бе кръстил „плавници“, и монахът лакомо го заръфа.

– Кълна се в мъките на Христа – каза Горанфло, – това е превкусна риба!

Шико отрязва втория „плавник“ и го сложи в чинията на монаха, а сам деликатно взе да осмуква едно от крилцата.

– Какво отлично вино само – каза той и отпуши трета бутилка.

Веднъж разтревожил, разпалил, разбудил дълбините на необятния си стомах, Горанфло не бе в състояние вече да се спре: той изяде останалото крило, оглозга до кости цялата кокошка и повика Бономе.

– Метр Клод – каза той, – умирам от глад, няма ли да се намерят за

20. Излишната умереност има лош дъх (лат.). – Б. пр.

мен пържени яйца на очи?

– Как няма да се намерят – намеси се Шико, – те дори са поръчани, нали Бономе?

– Не подлежи на съмнение – потвърди съдържателят, който имаше за правило никога да не противоречи на посетителите, ако те увеличават своите поръчки, а следователно и своите разходи.

– Ами че носете ги тогава, метр! – настоя монахът.

– След пет минутки – обеща Бономе и като се подчини на погледа на Шико, бързо излезе, за да приготви поръчката.

– Ах – въздъхна Горанфло, и стовари огромния си юмрук със стиснатата в него вилица върху масата, – едва сега започна да ми олеква.

– Наистина ли?

– И ако яйцата бяха сега тук, щях да ги глътна наведнъж, както наведнъж ще гаврътна сега това вино.

И на един път пресуши пълната чаша от наченатата трета бутилка, а в очите му засвяткаха щастливи искрици.

– Наистина ли не се чувствахте добре?

– Излязох глупак, приятелю – сподели Горанфло. – Тази проклета реч ми влезе под кожата като дявол, последните три дни само тя ми е в главата.

– Предполагам, че е великолепна реч – забеляза Шико.

– Блестяща.

– Кажете ми нещо от нея, докато чакаме яйцата.

– В никакъв случай! – обиди се Горанфло. – Проповед по време на яденето! Къде си виждал такова нещо, господин глупако? Може би в двора на краля, твоя господар?

– При двора на крал Анри, да му дава Господ здраве, произнасят знаменити речи – каза Шико и повдигна шапката си.

– И за какво са тези речи? – поинтересува се Горанфло.

– За добродетелта – отвърна гасконецът.

– Как не – облегна се назад върху стола си монахът, – виж ти какъв добродетелен развратник бил твоят крал Анри III!

– Добродетелен или не – възрази Шико, – но в неговия двор нито веднъж не съм виждал нещо такова, което да ме е карало да се червя.

– Господи, Исусе Христе! Сигурен съм, че ти отдавна си отвикнал да се червиш, господин грешнико – каза монахът.

– Какъв грешник съм аз – възмути се Шико. – Ами че аз съм олицетвореното въздържание, възпътеното целомъдрие, без мен не минава нито едно шествие, нито един пост.

– Да, шествията и постите на твоя Сарданапал, на твоя Навуходоносор, на твоя Ирод. Користни шествия, престорени пости. За щастие всички вече започват да разбират твоя Анри, дявол го взел!

И Горанфло, вместо да държи реч, запя с цяло гърло:

– За да намери пак пари,
да проси кралят е дори
готов без срам.
На пост с молитви този път
и да бичува своята плът
готов е сам.
Но цял Париж му има зъб
и вместо помощ дава гръб
на своя крал.
Напразно хленчи, и отвред
дочува той: „Бъди проклет,
не си за жал.“

– Браво! – закрещя Шико. – Браво!

След това добави тихо:

– Добре, щом запя, значи и ще заговори.

В тази минута влезе метр Бономе. Той носеше споменатите яйца на очи и две нови бутилки.

– Дай ги насам – викна монахът с блеснали очи и ухилен до уши.

– Но, приятелю мой – каза Шико, – забравихте ли, че ви чака да държите реч?

– Тя лежи тук в мен – каза монахът и се почука с юмрук по челото, към което бе плъзнала огнената руменина от бузите му.

– В девет и половина – напомни му Шико.

– Излъгах – призна си Горанфло. – *Omnis homo mendax confiteor*²¹.

– В колко часа наистина?

– В десет.

– В десет ли? Доколкото знам, манастира го затварят в девет.

– Е, много му здраве, да го затварят – произнесе монахът и зарзглежда пламъка на свещта през чашата, напълнена с рубиненото вино, – и да го затворят, имам ключ.

– Ключ от манастира? – възкликна Шико. – Дали са ви ключ от манастира?

– Той е в джоба ми – и Горанфло се потупа по бедрото, – ей го тук.

21. Всеки човек е лъжец (лат.) – Б. пр.

– Не може да бъде – усъмни се Шико. – Ходил съм на покаяние в три манастира; знам, че ключът на абатството не се дава на обикновен монах.

– Ето го – с тържествен глас заяви Горанфло, като се облегна на стола и показа на Шико някаква монета.

– Гледай ти! Пари – каза гасконецът. – А, разбирам. Вие сте подкупили монаха на входа и той по всяко време на нощта ви пуска вас, нещастния грешник.

Горанфло разтегли устата си до ушите в блажена и добра пьянска усмивка.

– Sufficit!²² – измърмори той.

И с несигурна ръка понесе монетата към джоба си.

– Почакайте, дайте първо да погледна – спря го Шико. – Я виж, каква интересна монета.

– На нея е изобразен еретик – поясни Горанфло, – а на мястото на сърцето има дупка.

– Наистина, това е тестон²³ с изображението на краля на Беари. Вярно, ето и дупката.

– Кинжал в сърцето! – възкликна Горанфло. – Смърт на еретика! Убиецът на еретик се причислява приживе към светците, аз му отстъпвам мястото си в рая.

„Аха – помисли си Шико, – туй-онуй започва да ми се прояснява, но този глупак още не е достатъчно пьян.“

И гасконецът наля отново чашата на монаха.

– Да – каза той, – смърт на еретика и да пребъде месата!

– Да пребъде месата! – изръмжа и Горанфло и със замах изпразни чашата в гърлото си. – Да пребъде месата!

– Значи – каза Шико, който при вида на тестена, стиснат в огромния юмрук на монаха, си спомни как манастирският вратар оглеждаше ръцете на всички, минаващи под портиката на манастира, – значи вие показвате тази монета на входа и...

– И влизам.

– Свободно?

– Както това вино в стомаха ми.

И монахът изля още една чаша в огромното си гърло.

– Чумата да ме тръшне! Ако се вярва на сравнението ви, то ще

22. Достатъчно! (лат.) – Б. пр.

23. Старинна френска дребна сребърна монета. – Б. пр.

влезете там, без да се допрете до вратата.

– За брат Горанфло – фъфлеше мъртвешки пияният монах, – за брат Горанфло вратите са широко отворени.

– И произнасяте речта си?

– И про... произнасям речта си. Ето как ще стане: пристигам, слушай, Шико, пристигам...

– Разбира се, слушам, целият съм се превърнал в слух.

– Пристигам, к-казвам ти аз. Г-голямо съб-брание, най-отбрана публика, барони, графове, херцози.

– И дори принцове.

– И д-дори принцове – повтори монахът. – Как-кво каза... принцове ли? Голямо чудо, принцове! Влизам смирено с другите верни на Съюза...

– Верните на Съюза ли? – спря го Шико. – А що за вярност такава?

– Аз се числя към верните на Съюза; повикват ме: „Брат Горанфло!“; из-злизам н-напред.

При тези думи монахът стана от стола.

– Е, хайде, излизайте – подкани го Шико.

– Из-злизам – Горанфло се опита да съпроводи думите си с действие.

Но едва направил една крачка, той се блъсна в ъгъла на масата и се просна на пода.

– Bravo! – поздрави го Шико, след което го вдигна и отново го наместа на стола. – Вие излизате, приветствате събранието и говорите...

– Н-не, н-не говоря аз, говорят моите приятели.

– И какво говорят тези ваши приятели?

– П-приятелите к-казват: „Т-това е брат Горанфло! Ще държи реч б-брат Горанфло! Какво отлично име за един член на лигата – б-брат Г-горанфло!“

И монахът взе да повтаря името си с най-нежни интонации.

– Отлично име за един член на лигата? – повтори Шико. – Каква ли още истина ще измъкне от този пияница виното, което той излочи?

– И т-тук аз з-започвам...

Монахът стана и понеже всички предмети плувнаха пред него, затвори очи и се опря до стената, за да се задържи на несигурните си крака.

– Вие започвате... – подсети го да продължи Шико, като го придържаше до стената както Палячо Арлекин.

– З-започвам: „Братя монаси, днес е прекрасен ден за вярата; братя, днес е от по-прекрасен ден за вярата; братя, днес е от прекрасен най-

прекрасен ден за вярата.“

След тази градация от сравнителна към превъзходна степен на прилагателното на Шико не му се удаде да измъкне нищо по-свързано от устата на Горанфло и той пусна монаха.

Брат Горанфло, който запазваше равновесието само благодарение на подкрепящия го Шико, оставен сам на себе си, мигом се свлече надолу по стената като лошо закована дъска и бутна толкова силно масата с краката си, че празните бутилки изпопадаха,

– Амин! – каза Шико.

Почти в същия момент юнашко хъркане, напомнящо гръмовен тътен, накара стъклата в тясната стаичка да задрънчат.

– Отлично – каза си Шико, – кокошите кълки свършиха работа. Сега нашият приятел ще спи най-малко дванадесет часа и аз безпрепятствено ще мога да му смъкна дрехите.

Не трябваше да се губи време и Шико бързо заравързва връзките на расото му, освободи ръцете му от ръкавите, след това помъкна монаха като чувал с картофи, уви го с покривката от масата, закри главата му с една салфетка и като напъха расото под наметалото си, отиде в кухнята.

– Метр Бономе – каза той и протегна на съдържателя кесийка с бродирана на нея роза. – Това е за нашата вечеря, за храната на коня ми, който ви оставям за известно време, и най-вече за това да не будите брат Горанфло, - нека спи като праведник.

– Дадено! – каза метр Клод, доволен от шедростта на гасконеца. – Дадено! Бъдете спокоен, господин Шико.

След тези уверения Шико напусна заведението и, пъргав като сърна и бдителен като лисица, стигна до ъгъла на улица Сент-Етиен, там той здраво стисна в дясната си ръка тестона с изображението на краля на Беарн, нахлузи монашеското расо и в десет без четвърт, не без вълнение, застана пред портите на манастира „Света Женевиев“.

Глава 19

За това, как Шико установи, че е по-лесно да влезеш в абатството „Света Женевиев“, отколкото да излезеш оттам

Преди да облече расото, Шико се досети да удвои ширината на

раменете си, като подложи върху тях плаща и останалите си дрехи, без което расото му стоеше провлачено. Брадата му беше на цвят като тази на Горанфло, и макар да се беше родил на бреговете на Сена, а монахът – на Гарона, Шико тъй често се различаваше да подражава на гласа му, че накрая бе постигнал пълна прилика. А на всички е известно, че от монашеската качулка излизат на божия свят единствено брадата и гласът.

Когато Шико стигна до входа на манастира, там вече се канеха да заключват портите и братът вратар дочакваше само неколцина закъсняващи. Гасконецът показва своята монета с пробитото сърце и бе пуснат без никакви усложнения. Преди него влязоха двама монаси, Шико тръгна след тях и се озова в черквичката на манастира, която добре познаваше, тъй като често бе придружавал тук краля. Анри III оказваше неизменно специално покровителство над абатството „Света Женевиев“.

Черквичката беше построена в романски стил, тоест през XI столетие и както във всички черквички от тази епоха, под балкона имаше гробница или подземна черква. Ето защо балконът бе на около три метра височина над нефа²⁴ и до него се стигаше по две странични стълби. В стената между стълбите имаше желязна врата, през която можеше да се слезе в гробницата, към която водеха толкова стъпала, колкото и до балкона.

На балкона, от двете страни на олтара, увенчан с образа на света Женевиев, приписван на четката на метр Росо, се възправяха статуите на Кловис и Клотилда²⁵.

Черквичката се осветяваше от три кандила: едното беше на балкона, другите две в нефа на еднакво разстояние от първото.

Това слабо осветление придаваше на храма особена тържественост, понеже позволяваше на въображението да разширява до безкрайност тънестите му в мрак странични олтари.

Отначало Шико трябваше да нагоди очите си към полумрака. За да ги поупражни, той взе да брои монасите. В нефа те бяха сто и двадесет души, а на балкона – дванадесет, общо сто тридесет и двама. Дванадесетте монаси на балкона стояха в една редица срещу олтара и отдалеч приличаха на часови, охраняващи светилището.

Шико със задоволство се увери, че не се присъединява последен към тези, които Горанфло бе нарекъл „братя на Съюза“. След него влязоха още трима монаси, облечени с широки сиви раса. Те се качиха на

24. Продълговата част в християнския храм, напомнящ кораб. – Б. пр.

25. Кловис – крал на франките (481 – 511 г.) и Клотилда (475 – 545), негова жена, обявени от католическата църква за светци. – Б. др.

балкона и застанаха пред дванадесетте монаси, които оприличихме на часови.

Един малък на ръст монах, на когото Шико не бе обърнал до момента внимание, по всяка вероятност момче от манастирския хор, обходи цялата черквичка и преброи присъстващите, след което каза нещо на един от тримата монаси, дошли последни.

– Тук сме сто тридесет и шест души – с нисък бас провъзгласи единият от тримата, – това число е угодно Богу.

Коленичилите дотогава сто и двадесет монаси тутакси се изправиха и насядаха по столовете и скамейките. Скоро изскърцването на пантите на вратата и издрънчаването на спусканите резета възвестиха, че масивните порти на черквичката са залостени.

Колкото и храбър да беше Шико, все пак, когато до слуха му стигна прещракването на ключовете в ключалките, сърцето в гърдите му усилено затуптя. За да се успокои, той седна в сянката на амвона и очите му съвсем естествено се обърнаха към тримата монаси, които, както изглежда, председателстваха това събрание.

Донесоха им кресла, те тържествено седнаха и заприличаха на три-ма съдии. Дванадесетте други монаси зад тях останаха да стоят изправени на балкона.

Когато шумът от затварянето на вратите и заемането на местата стихна, прозвъня три пъти звънче.

Без съмнение това беше сигнал за тишина, тъй като по време на първите два звънца от всички страни се разнесе едно проточено „шшшт“, а след третия – всякакъв шум се прекрати.

– Брат Монсоро – заговори все същият монах, – какви новини носите на Съюза от провинция Анжу?

Шико наостри уши и направи това по две причини.

Първо, поразил го този заповеднически глас, създаден сякаш да гърми не в черква под монашеска качулка, а на полесражението под боен шлем.

Второ, той чу името Монсоро, станало само няколко дни преди това известно на двора, където то, както знаем, породило различни тълкования.

Високият монах, чието расо бе издуто над бедрата му, мина между събралите се и с твърда и уверена стъпка се качи на амвона. Шико се помъчи да разгледа лицето му.

Това се оказа невъзможно.

– Нищо – каза си гасконецът, – след като не виждам лицата на

присъстващите, значи и те не могат да видят моето.

– Братя мои – произнесе един глас, в чиито първи звуци Шико разпозна гласа на главния ловчия, – новините от провинция Анжу не са твърде радостни и не защото там няма симпатизанти на нашето дело, а защото липсват достатъчно наши представители. Да умножи редиците на Съюза в тази провинция беше поверено на барон Меридор, но старецът, потресен от неотдавнашната смърт на дъщеря си, е занемарил дейността на светата Лига и докато не се съвземе от загубата си, не ще можем да разчитаме на него. Що се отнася до мен лично, нося ви три нови молби за зачисляване в нашата общност и съгласно устава ги пуснах в главната манастирска кутия за събиране на пожертвования. Съветът ще реши дали са достойни новите трима братя, за които аз впрочем гарантирам като за самия себе си.

В редиците на монасите се надигна одобрителен шум, който не стихна и след като брат Монсоро се върна на мястото си.

– Брат Ла Юриер! – възкликна същият този монах, който, изглежда, имаше правото да посочва ораторите по своя преценка. – Разкажете ни какво направихте в град Париж.

Един монах с нахлупена ниско над очите качулка се качи на амвона, току-що напуснат от граф Монсоро.

– Братя мои – каза той, – всички вие знаете предаността ми към католическата религия, която потвърдих на дело в славния ден на възтържествуването на нашата вяра. Да, братя мои, аз се гордея, че от него ден принадлежа на верните привърженици на нашия велик Анри дьо Гиз. От устата на самия господин дьо Безме – да му дава Господ здраве! – аз получавах заповедите, с които херцогът ме удостояваше, и ги изпълнявах толкова ревностно, че не бих се спрял да убивам дори собствените си посетители. Благодарение на предаността ми към свящото дело ме назначиха за старши на квартала и смея да кажа, че моето назначение е от полза за нашата вяра. На тази си длъжност можах да направя списък на всички еретици в квартала Сен-Жермен-л'Оксероа, където от дълги години вече държа на улица Арбр-Сек странноприемница „Пътеводна звезда“ – на вашите услуги, братя, – и да предам този списък на нашите приятели. Разбира се, днес аз не жадувам вече така страстно кръвта на еретиците, както някога, но не скривам от себе си истинската цел на светия ни Съюз, който ние с вас създаваме сега.

– Спомням си – каза си Шико, – че този Ла Юриер бе ревностен изребител на еретици и ако доверието на господата от Лигата се оказва според заслугите, той трябва да бъде добре осведомен за нейните дела.

– Продължавайте, продължавайте! – обадиха се няколко гласа.

Ла Юриер, получил възможността да прояви своите ораторски способности, което рядко му се случваше, макар и да се смяташе за оратор по рождение, събра за миг мислите си, окашля се и продължи:

– Надявам се, братя мои, няма да сбъркам, ако кажа, че ние преследваме не само изкореняването на отделните ереси; ние, тоест всички добри французи, трябва да сме сигурни, че сред принципите от кралско потекло, които могат да се окажат на трона никога няма да има еретици. Защото, братя, как стоят нещата? Франсоа II, обещаващ да бъде ревностен поддръжник на вратата, умря бездетен; Шарл IX, а той бе истински радетел, умря бездетен; крал Анри III, в чиято истинска вяра нямам право да се съмнявам, нито пък да съдя за деянията му, ще умре по всяка вероятност бездетен; следователно ще остане херцог д'Анжу, но и той няма деца, още повече че е равнодушен и към светата ни Лига.

На това място неколцина гласа, сред които и гласът на главния ловчия, прекъснаха оратора.

– Защо да е равнодушен? – попита Монсоро. – И кой ви е упълномощил да отправяте такова обвинение срещу принца?

– Аз казах: равнодушен, понеже той все още не е потвърдил съгласието си да се включи в Лигата, макар че високопочтеният брат, който ме прекъсна, напълно недвусмислено ни бе обещал това от негово име.

– А кой ви е казал, че не е дал съгласието си? – отново попита Монсоро. – Имаме нови молби за встъпване в Съюза. Според мен вие нямате право да подозирате когото и да било преди тези молби да бъдат разгледани.

– Прав сте – съгласи се Ла Юриер, – още ще почакам. Но херцог д'Анжу е смъртен, той няма деца, а забележете, в тази фамилия хората умират млади, кой ще наследи короната след херцог д'Анжу? Най-непоправимият хугенот, когото само можем да си представим, отстъпникът, закоравелият грешник, Навуходonosор...

Този път вече не ропот на протест, а шумни ръкопляскания прекъснаха речта на Ла Юриер.

– Анри дьо Навар, срещу когото преди всичко е създадена и нашата общност, Анри дьо Навар, за когото често мислим, че е зает с любовните си интрижки в По или Табър, а го срещат в Париж.

– В Париж! – възкликнаха изненадано няколко гласа. – В Париж! Не може да бъде!

– Той е идвал в Париж! – повиши пискливо глас Ла Юриер. – Бил е в Париж през нощта, когато бе убита госпожа дьо Сов; много е вероятно

и сега да е в Париж.

– Смърт на беарнския крал! – понесе се по целил храм.

– Да, само смърт! – отзова се от амвона Ла Юриер. – И ако имам щастието да го видя, отседнал в моята „Пътеводна звезда“, ще поема пълната отговорност за него; но не, при мен той няма да се отбие. Не ще залъжеш лисицата два пъти в един и същи капан. Той ще се скрие на някое друго място, при някой свой приятел, този нечестивец все още има приятели. Ще рече, трябва да намалим числото на приятелите му или поне да ги познаваме до един. Нашият Съюз е свещен, нашата Лига е узаконена, осветена, благословена, вдъхновена от нашия отец папа Григорио XIII. Ето защо настоявам да не държим повече нашия Съюз в тайна, за да могат нашите отговорници по квартали и участъци да връчват подписки за събиране на помощи и да посещават с тази цел достопочтените граждани с молба да поставят подписите си. Тези, които подписат, ще бъдат наши приятели, които откажат да подпишат, ще станат наши врагове. И когато отново настъпи нощта на свети Вартоломей, в неотложността на която, струва ми се, истинските ревнителите на вярата все повече са убедени, тогава ще повторим същото, което извършихме през първата Вартоломеева нощ. Ние ще избавим Господа бога от труда сам да отделя доброто от злото.

Заклучителните му думи бяха посрещнати с бурни овации; после, когато те затихнаха – бавно и постепенно, защото възторзите на присъстващите явно не секваха, а само временно поспаднаха, – се раздаде гласът на монаха, който ръководеше събранието:

– Предложението на брат Ла Юриер, на когото свещеният Съюз благодари за проявеното от него усърдие, е взето под внимание и ще бъде обсъдено във Висшия съвет.

Овациите се възобновиха с удвоена сила. Ла Юриер се поклони няколко пъти, благодари на събранието, слезе от амвона и зае мястото си, превит под огромното бreme на славата.

– Аха – каза си Шико, – сега всичко започва да се изяснява. Пример за ревностна служба в полза на католическата вяра не е моят Анри, а неговият брат Шарл IX и господата Гиз. Това трябваше да се очаква, след като тук е замесен вече и херцог дьо Майен. Господата дьо Гиз искат да образуват в държавата малка общност, в която да имат първи думата; великият Анри, като пълководец, ще получи армията, дебелият Маейн – буржоазията, а нашият знаменит кардинал – църквата. И една прекрасна сутрин моят Анри ще установи, че държи в ръцете си само броеницата си и тогава учтиво ще го поканят да изчезне с тази броеница в някой

манастир. Хитро, изключително хитро! Ах, да... ще остане още херцог д'Анжу. По дяволите! А къде ще дянат херцог д'Анжу?

– Брат Горанфло! – провикна се монахът, повикал до този момент главния ловчия и Ла Юриер.

Дали защото Шико бе потънал в размислите, за които току-що разказахме на нашите читатели, или защото не бе още свикнал да се отзовава на името, присвоено заедно с расото на събирача на милостиня, но той не се откликна.

– Брат Горанфло! – поде и малкото монахче с глас толкова тънък и чист, че Шико трепна.

– Охо! – измърмори той. – Може да ти се стори, че някое женско гласче вика брат Горанфло. Дали пък на това почтено събрание не са смесени не само всички съсловия, но и двата пола?

– Брат Горанфло! – повтори същият женски глас. – Къде сте, брате Горанфло?

– Ах – сепна се Шико, – ами че брат Горанфло – това съм аз. Е, да вървим!

И високо заговори с гънвия глас на монаха.

– Тук съм, тук съм, ето ме, ето ме. Бях потънал в благочестиви размисли, които предизвика в мен речта на брат Ла Юриер, и не чух, че ме викате.

Напомненото име на брат Ла Юриер, чиито думи още отекваха във всички сърца, породил нов одобрителен шум, който даде на Шико време да се подготви.

Могат да ни кажат, че Шико не би трябвало да се откликва на името Горанфло, понеже никой от събраните тук не сваляше качулката от главата си. Но, както си спомняме, всички участници в събранието бяха преброени и отсъствието на един човек, който според преброяването трябваше да е налице, би повлякло след себе си обща проверка, а тогава измамата неминуемо щеше да се открие и тогава да му мислеше гасконецът!

Шико не се поколеба нито секунда. Той стана и важно изкачи стъпалата до амвона, без да забрави да дръпне качулката си колкото се може по-ниско над очите.

– Братя – започна той с глас, напълно наподобяващ гласа на Горанфло, – аз съм събирач на милостиня за този манастир и както знаете, моите задължения ми дават, право да прекрачвам всеки праг. Аз използвам това си право за благо на Господа.

– Братя – продължи той и си спомни началото от речта на

Горанфло, така ненавреме прекъсната от съня, който, навярно, още не бе освободил мъртвешки пияния събирач на милостиня от могъщите си обятия, – братя, какъв прекрасен ден за вярата е днешният, в който всички сме се събрали. Ще кажем откровено, братя, прекрасен ден за вярата ни, защото сме се събрали с вас всички тук, в храма господен.

Какво е Френското кралство? Тяло. Свети Августин е казал: „*Omnis civitas corpus est*“. „Всяко общество има тяло.“ Какво е нужно за съществуването на това тяло? Добро здраве. Как да запазим това здраве? Като прибъгваме до разумно пускане на кръв, когато силите са в излишък. И така, очевидно враговете на католическата вяра са твърде силни, щом се страхуваме от тях; значи трябва още веднъж да пуснем кръв от огромното тяло, наречено общество. Това ми го повтарят всеки ден добрите католици, от които донасям в манастира яйчица, свински бутове и пари.

Встъпителната част от речта на Шико направи на слушателите силно впечатление.

Той замълча, за да даде време да утихне одобрителният шум, предизвикан от думите му, и когато този шум утихна, продължи:

– Ще ми възразите, може би, че светата църква ненавижда кръвополитието: „*Ecclesia abhorret a sanguine*“. Само че забележете добре, братя мои, – ученият богослов не е казал чия именно кръв ужасява църквата; обзалагам се, че, във всеки случай, не е имал предвид кръвта на еретиците. Спомнете си: „*Fons malus corruptorum sanguis hoereticorum autem pessimus*“²⁶. А има и още един аргумент, братя! Казах: „Църквата“, но чие, тук присъстващите, ние не сме само хора на църквата. Преди мен от този амвон говори красноречиво брат Монсоро, на чийто пояс, сигурен съм, е окачен кинжалът на главен ловчия. Брат Ла Юриер пък майсторски действа със своя шиш: „*Veru agreste, lethiferum tamen instrumentum*“²⁷. А и самият аз, братя, аз, който говоря с вас, аз, Жак-Непомюсен Горанфло, съм носил мускет в Шампания и подпалих там хугенотите, докато се молеха. За мен това бе немалка заслуга и ми бе осигурено място в рая. Поне така предполагах, но изведнъж на съвестта ми бе открито петънце: преди да изгорим хугенотските, малко се бяхме поразвлекли с тях. И това, изглежда, е повредило малко на богоугодното дело – във всеки случай така ми обясни моят духовен отец. Ето защо побързах да се подстрижа за монах и за да се очистя от петното, което оставиха на моята съвест еретичките, приех обет да прекарам остатъка от

26. Кръвта на развратниците е лош източник, кръвта на еретиците – още по-лоша (лат.) – Б. пр.

27. Шишът е селско, но смъртоносно оръжие (лат.) – Б. пр.

моите дни във въздържание и да влизам в допир само с добрите католички.

Тази втора част от речта имаше не по-малък успех от първата. Всички слушатели бяха възхитени, изглежда, от средството, до което бе прибегнал Всевишният, за да застави брат Горанфло да се подстриже.

Ето защо към одобрителния шум тук-там се прибавиха и ръкопляскания.

Шико скромно се поклони на аудиторията.

– Остава ни – продължи той – да поговорим за водачите, които сме си избрали, и за които, както разбирам аз, недостойният грешник, клетият монах от манастира „Света Женевиев“, би трябвало да поговорим. Естествено това е прекрасно и, по-специално, твърде предвидливи са мерките да се промъкнем тук през нощта, под прикритието на расата си, и да слушаме как проповядва брат Горанфло. Но според мен задължението на тези, на които сме поверили властта, не трябва да се ограничават само с това. Толкова прекалената предпазливост може да предизвика насмешките на проклетите хугеноти, които, трябва да им признаем, когато се стигне до бой, се съпротивляват като бесни. Смятам, че ние трябва да се държим както подобава на мъжествени хора, каквито сме, или, по-скоро, каквито искаме да изглеждаме. Към какво се стремим? Към изкореняване на ереста... Какво се иска от нас?... Ами нужно е да се провикнем от всички покриви, така си мисля. Защо да не тръгнем по улиците на Париж в религиозно шествие, за да видят всички стройните ни редици и нашите биващи си ги копия? Защо да се крием като шайка нощни крадци, които се оглеждат на всяко кръстовище да не ги види стражата? „Но кой ще ни даде пример?“ – ще попитате вие. Какво пък, нека този човек бъде аз, аз, Жак-Непомюсен Горанфло, аз, недостойният брат от манастира „Света Женевиев“, сиротният и немощтен събирач на милостиня. С ризница на тялото, с каска на глава и мускет на рамо ще застана, ако потрябва, начело на всички добри католици, които пожелаят да ме последват. И аз ще направя това, за да засрамя нашите водачи, които се крият така, сякаш защитават не църквата, а някакъв противен пияница, който налита на бой.

Заключителната част от речта на Шико отговаряше на възжеланията на повечето членове на Лигата, които не виждаха друг път към целта, освен този, открит преди шест години от свети Вартоломей, и изпадаха в отчаяние от неповратливостта на своите водачи. Думите му запалиха свещен огън в сърцата на събралите се и всички те, с изключение на тримата монаси, председателстващи събранието, закрещяха в един глас:

– Да пребъде месата! Слава на храбрия брат Горанфло! Да тръгнем в шествие! Да вървим!

Общият възторг бе особено пламенен още и затова, защото ревностното усърдие на достойния брат се проявяваше за пръв път в такава ярка светлина. До този ден дори най-близките приятели на Горанфло, макар и да го смятаха за ревностен поборник на вярата, го отнасяха към ония нейни защитници, чието усърдие е задържано винаги от могъщото чувство за самосъхранение в границите на предпазливостта. А този път брат Горанфло, обикновено предпочитащ да стои в сянка, внезапно, пред очите на всички се хвърли с бойните си доспехи в открит бой под ярките лъчи на слънцето. Това беше неочаквано до грандиозност, то показваше достопочтения им събрат в съвсем нова светлина. Някои от присъстващите в своето възхищение – толкова по-силно от това, че бе неочаквано, – вече виждаха в лицето на брат Горанфло, призоваващ към първото шествие на правоверните католици, подобие на Петър Пустинник, който е провъзгласил първия кръстоносен поход.

За нещастие или щастие на този, който предизвика тези възторзи, в плановете на ръководителите съвсем не влизаше да му бъде предоставена свобода на действията. Един от тримата мълчаливи монаси се наклони до ухото на малкия монах и мелодичният детски гласец зазвънтя под сводовете; момчето три пъти се провикна:

– Братя мои, времето изтече, събранието ни приключи.

Бръмчащи като пчелен кошер, монасите станаха от местата си и бавно се отправиха към вратата, като пъгьом се договаряха единодушно да поискат на следващото събрание шествие, както го предложи този юнак, брат Горанфло. Мнозина се отбиваха до амвона, за да изразят своето одобрение на събирача на милостиня, когато той слезе от него след блестящата си реч. Шико обаче си помисли, че отблизо могат да го разпознаят по гласа, защото, колкото и да се стараеше, не можеше напълно да се избави от лекия си гасконски акцент, пък и ръстът му можеше да породи учудване, тъй като той бе с петнадесет-двадесет сантиметра по висок от брат Горанфло, който, естествено, бе израснал в очите на своите събратя, но само духовно. Ето защо Шико коленичи и си даде вид, че, подобно на пророк Самуил, говори с Господа на четири очи и всецяло е погълнат от този разговор.

Монасите не посмяха да нарушат молитвения му екстаз и се отправиха към изхода. Те бяха силно възбудени и това развесели Шико, който през пролуката между гънките на качулката си следеше незабелязано всичко, което ставаше около него.

И все пак Шико не беше постигнал почти нищо. Той беше напуснал краля без негово разрешение само за да види къде отива херцог дьо Майен, и се върна в Париж само защото бе видял Никола Давид. Шико, както знаем, се бе заклел да отмъсти на тези двама души, но на него, като на не твърде важен човек, за да нападне принца на Лотарингския дом или за да направя това безнаказано, му се налагаше дълго и търпеливо да изчаква подходящ случай. С Никола Давид работата стоеше малко по-иначе, това бе обикновен нормандска адвокат, вярно, мошеник от класа, при това, преди да стане адвокат, бе служил в армията като учител по фехтовка. Шико никога не бе заемал длъжността учител по фехтовка, но смяташе, че владее не зле рапирата. Единственото, което искаше, бе да се срещне лице в лице със своя враг, а по-нататък, подобно на героите от древността, щеше да повери живота си на своята правота и на своята шпага.

Шико разглеждаше тайно отиващите си един след друг монаси с надеждата да разпознае под някое расо или качулка дългата и слаба фигура на метр Никола и изведнъж забеляза, че при изхода монасите ги подлагат на проверка, подобно на тази при влизането им: на излизане всеки монах вадеше от джоба си някакъв предмет и го показваше на изхода едва след което биваше удостоен с думата *exeat*²⁸. Отначало Шико помисли, че просто му се е сторило, за миг се поколеба, но скоро подозренията му се превърнаха в увереност и челото на гасконецата се покори с капки студена пот.

Брат Горанфло го бе снабдил любезно с пропуск за влизане в манастира, но бе забравил да му предостави пропуск за излизане от него.

Глава 20

За това, как Шико останал в черквицата на абатството, видя и чу нещо, което за него бе твърде опасно да види и чуе

Шико слезе бързо от амвона и се смеси с последните монаси – надяваше се да разбере какъв предмет служи за пропуск навън и да се опита да си го набави, ако има възможност за това. И наистина, като се сля с тълпата на последните излизащи и надигна глава над главите на другите, Шико видя, че те показват на излизане дение²⁹, изрязано под

28. Излизай (лат.) – Б. пр.

формата на звезда.

В джобовите на нашия гасконец звънтяха немалко дениета но, за нещастие, нито едно с формата на звезда, а и да търси такава беше безполезно, защото подобна монета би била незабавно иззета от парично обръщение.

Шико оцени мигновено създалото се положение. Ако идеше до изхода, без да покаже звездообразното дение, щеше тутакси да бъде разобличен като предрешен монах, но с това естествено работата нямаше да свърши, в него щяха да разпознаят метр Шико, кралския шут, а тази длъжност, която му гарантираше немалки привилегии в Лувъра и в кралските замъци, тук, в абатството „Света Женевиев“, че още и при подобни обстоятелства, съвсем нямаше да предизвика уважение. Шико разбра, че е попаднал в капан. Той се скри зад една четириъгълна колона и се сви в ъгъла между нея и доближената до нея изповедалня.

– Освен че ще погубя себе си – разсъждаваше по нататък Шико, – ще погубя и този глупак, моя господар, когото имах глупостта да обикна, макар и да го ругая в очите така, че го правя на мат и маскара. Разбира се, най-добре би било да се върна в „Рогът на изобилюето“ и да правя компания на брат Горанфло, но като не може, здраве му кажи.

И като откровеничеше така със самия себе си, тоест със събеседник, заинтересован повече от когото и да било от запазването на всичко казано в тайна, Шико се постара да се навре колкото се може по-навътре в тясното пространство между изповедалнята и колоната.

И в този момент чу гласа на момчето хорист откъм вратата на черквичката:

– Всички ли излязоха? Сега ще затворя вратата.

Никой не се обади. Шико надигна глава и видя, че храмът е съвсем пуст и само тримата монаси, още по-плътено загърнали се в своите раса, седят мълчаливо наред балкона на донесените за тях кресла.

– Така да бъде – каза си Шико, – само да не им хрумне да затворят прозорците, това е единственото, за което ги моля.

– Да проверим всички ли са излезли – предложи момчето хорист на вратаря.

– Кълна се в светата утроба – каза си Шико, – на това му се вика упорито хлапе!

Братът вратар запали свещ и съпроводен от малкия певец, тръгна да обхожда черквата.

29. Стара френска монета – една десета част от стотинката. – Б. пр.

Не трябваше да се губи нито секунда. Монахът със свещта трябваше да мине на четири крачки от Шико и неминуемо щеше да го забележи.

Отначало Шико ловко заобикаляше колоната, като през цялото време оставаше в сянка, след това отвори вратичката на изповедалнята, затворена, без да е заключена, и се вмъкна в този продълговат сандък, седна на скамейката и затвори вратичката след себе си.

Монахът и момчето минаха на четири крачки от него и през резбованата решетка върху расото на Шико паднаха петна светлина от свещта, с която осветяваха пътя си.

– По дяволите! – помисли си Шико. – Вратарят, момчето и тримата монаси няма да останат цяла вечност в храма я, щом си отидат, ще поставя стол на някоя скамейка, ще кача Пелион върху Оса³⁰, както казва господин Ронсар, и ще се измъкна през прозореца.

– Как не, през прозореца – възрази Шико сам на себе си, – дори и да изляза през прозореца, ще попадна в двора, а той още не е улицата. Май че най-добре ще бъде да прекарам нощта в изповедалнята. Расото на брат Горанфло е достатъчно топло, а и тази нощ ще бъде къде по-милосърдна, отколкото ако я бях прекарал на друго място; мисля, че тя ще ми бъде зачетена при опрощаване на греховете.

– Загасете кандилата – разпреди се момчето хорист, – нека отвън да мислят, че никой не е останал в храма.

Вратарят с помощта на огромен гасилник незабавно загаси двете кандила в нефа, който потъна в непроницаем мрак.

След това загаси и кандилото на балкона.

Сега вече църквата се осветяваше само от бледия лъч на зимната луна, проникващ с мъка през цветните витражи.

Със загасването на светлината затихнаха и всички шумове.

Камбаната удари дванадесет пъти.

– Пресвета Дево! – каза си Шико, – посред нощ в черква; да беше тук вместо мен Анри, здравата би се уплашил; за щастие ние не сме от страхливите. Да вървим да спим, драги ми Шико, лека ти нощ и приятни сънища.

И като си предаде тези пожелания, Шико се нагласи по-удобно в изповедалнята, завъртя райберчето отвътре, за да се чувства съвсем като у дома си, и затвори очи.

Изминаха около десетина минути, откакто бе затворил клепащи, и в

30. Пелион и Оса – планински масиви в Средна Тесалия (Гърция). – Б. пр.

съзнанието му, замъглено от първия повеи на съня, вече се рояха смътни образи, плаващи в тайнствената пелена, която поражда здрачината на мисълта, когато изведнъж звън от медно звънче разкъса тишината, проехтя под сводовете на храма и заглъхна някъде в дъното.

– Какво ще е това? – запита се Шико, като отвори очи и се вслуша.
– Какво ли значи?

И мигом кандилото на балкона засия със синкава светлина, чиито първи отблясъци осветиха същите трима монаси, седнали един до друг все на същото място и все така неподвижни.

На Шико не бяха чужди суеверията на времето. С каквато и храброст да се отличаваше нашият гасконец, той бе син на своята епоха, изпълнена с фантастични предания и страшни легенди.

Шико тихичко се прекръсти и едва чуто прошепна: „Vade retro, Satanas“³¹. Ала тайнствената светлина не угасна и след кръстния знак, което непременно би станало с всеки адски огън, а тримата монаси, въпреки vade retro, не мръднаха от мястото си и гасконецът постепенно започна да съобразява, че на балкона е било запалено обикновено кандило, а пред себе си вижда, ако не истински монаси, то поне истински хора от плът и кръв.

И все пак Шико продължи да трепери; леките тръпки, побиващи човека при събуждането му от сън бяха съчетани в него с конвулсията на страха.

В същия миг една от плочите на пода бавно се надигна и замръзна във вертикално положение. От черния отвор се показва отначало сива монашеска качулка, а след това и целият монах; едва стъпил на мраморния под, плочата зад него бавно се спусна и затвори дупката.

Пред това зрелище Шико забрави за изпитанието, на което току-що бе подложил нечистата сила, и загуби вярата си в могъществото на заклинанието, смятано за неоспоримо. Косите му настръхнаха и за миг му се стори, че всички игумени, абати и декани на манастира „Света Женевиев“, като се почне от Оптаф, починал през 533 година и се стигне до Пиер Буден, непосредствения предшественик на последния игумен, са се надигнали от своите гробници в подземие на черквата, където някога са почивали мощите на света Женевиев, и заразени от дадения пример, също ще повдигнат плочите на пода с черепите си.

Но това призрочно видение не продължи дълго.

– Брате Монсоро – обърна се един от тримата монаси на балкона

31. Изчезни, Сатана! (лат.) – Б. пр.

към новопоявилия се по този странен начин, – тук ли е вече този, когото чакаме?

– Да, монсеньори – отвърна граф дьо Монсоро, – той чака.

– Тогава отворете вратата и го доведете при нас.

– Добре! – каза си Шико, – Изглежда комедията ще бъде в две действия, засега виждам само първото. Две действия – ни рак, ни риба! Колко глупава са я скроили тази пиеса!

Шико с шегички се мъчеше да укрепи духа си, понеже все още не можеше да се пребори с тръпките по тялото си, предизвикани от страха; струваше му се, че хиляди остри иглички изскачат от дървената пейка, на която седи, и се забиват в хълбоците и седалището му.

През това време брат Монсоро слезе от балкона и разтвори железната врата между двете стълби, водещи в подземната гробница.

В същия миг монахът, който седеше по средата, отметна качулката си и откри на показ големия си белег – благородния знак, при вида на който парижани с бурен възторг приветстваха човека, когото вече смятаха за герой на католическата вяра и от когото чакаха, че ще стане неин мъченик.

– Великият Анри дьо Гиз със собствената си персона, а негово преглупейшо величество мисли, че той сега се занимава с обсадата на Ла-Шарите! Ах, сега вече разбирам – възкликна Шико. – Този от дясната му страна, който благославяше присъстващите, е Лотарингският кардинал, а този от лявата, който говори с малоразмерното хористче, е монсеньор дьо Майен, моят стар приятел; но къде ще е тогава метр Никола Давид?

И наистина, сякаш за да потвърдят веднага правилните предположения на Шико, монасите, седнали отляво и отдясно на херцог дьо Гиз, също отметнаха качулките си и гасконецът можа да види умната глава, високото чело и острия поглед на знаменития кардинал и къде по-грубата и обикновена физиономия на херцог дьо Майен.

– Аха, познах те, дружна, но съвсем не света троица – усмихна се Шико. – Сега да видим какво ще правиш и какво ще кажеш – целият съм зрение и слух.

Точно в тази минута господин дьо Монсоро отиде до железната врата, водеща към подземната гробница, за да я отвори.

– Мислите ли, че ще дойде? – попита Белязания своя брат, кардинала.

– Не само мисля – отвърна последният, – а съм сигурен и дори нося под расото си всичко необходимо за замяната на съда с мирото.

Шико, който се намираше недалеч от троицата, както бе нарекъл братята Гиз, и можеше всичко да вижда и всичко да чува, забеляза как в слабата светлина на кандилото, висящо над балкона, блесна позлатено резбовано ковчеже.

– Виж какво било! – каза си Шико. – Изглежда тук се канят да посещават някого в сан. Просто съм имал късмет. Отдавна горя от желанието да позяпам такава церемония.

През това време двадесетина монаси, чиито глави бяха покрити с огромни качулки, заизлизаха от гробницата и заеха места в храма.

Само един от тях, предвождан от граф Монсоро, се качи на балкона и се настани на скамейката отдясно на братята Гиз, по-точно, застана на нейната подставка.

Отново се появи момчето хорист, почтително изслуша някакви разпореждания на кардинала и изчезна.

Херцог дьо Гиз обгърна с поглед събранието, което бе пет пъти по-малобройно от предишното и, по всяка вероятност, включваше само избраници, и се увери, че всички чакат думите му с най-голямо нетърпение.

– Приятели – каза той, – времето ни е скъпоценно и искам да хвана бика за рогата. Можахте да чуете, защото предполагам, че всички сте участвали в първото събрание, можахте да чуете, казвам, как в речите на някои от членовете на католическата Лига прозвучаха оплаквания от една част на нашата общност, която обвинява в равнодушие и дори в недоброжелателност един от нашите старейшини, принца, който е най-близо до трона. Настъпи времето да се отнесем към него с цялото уважение, което му се полага, и да оценим справедливо неговите заслуги. Вие, които с цялото си сърце се стремите да изпълните първата задача на светата Лига, вие сами ще чуете всичко и сами ще отсъдите – заслужават ли вашите водачи упреците в равнодушие и бездейност, прозвучали в речта на един от братята лигисти, на когото ние не сметнахме за нужно да разкрием нашата тайна; имам предвид брат Горанфло.

При това име, което херцог дьо Гиз произнесе с пренебрежителен тон, свидетелстващ, че войнстващият монах никак не му бе допаднал, Шико не можа да се удържи в изповедалнята от смях, който, макар и беззвучен, явно бе насочен срещу силните на деня.

– Братя мои – продължи херцогът, – принцът, чието съдействие ни бе обещано, принцът, от когото едва дръзвахме да очакваме дори не присъствие на нашите събрания, но поне одобрение на нашите цели, този принц е тук.

Всички отправиха любопитни погледи към монаха, застанал на подставката на скамейката отдясно на тримата лотарингски принцове.

– Монсенъор – обърна се херцог дьо Гиз към предмета на всеобщото внимание, – струва ми се, че Всевишният е проявил своята воля, защото, ако сте се съгласили да се присъедините към нас, значи всичко, което правим, го правим за добро. Сега ще ви помоля, монсенъор: свалете си качулката, нека верните членове на Съюза видят с очите си как държите на обещанието си, което им е дадено от ваше име, едно толкова благоприятно обещание, че те дори не смееха да му повярват.

Тайнствената личност, която Анри дьо Гиз представи по този начин на събранието, поднесе ръка до качулката и я отметна върху раменете си и Шико, предполагащ, че под това расо се крие някакъв още неизвестен му лотарингски принц, с изненада позна главата на херцог д'Анжу; херцогът беше толкова бледен, че при погребалната светлина на кандилото приличаше на мраморна статуя.

– Охо! – каза си Шико. – Нашият брат д'Анжу. Ще рече, той все още се мъчи да се добере до трона, като залага чужди глави.

– Да живее монсенъор херцог д'Анжу! – викнаха всички присъстващи.

Франсоа пребледня още повече.

– Не се страхувайте, монсенъор – каза му Анри дьо Гиз. – Този храм е сигурен и вратите му са здраво залостени.

„Щастлива предвидливост“ – отбеляза в себе си Шико.

– Братя мои – каза граф дьо Монсоро, – негово височество желае да се обърне към събранието с няколко думи.

– Да, да, да говори – чуха се гласове, – ние го слушаме.

Тримата лотарингски принцове се обърнаха към херцог д'Анжу и му се поклониха. Херцогът се залови с две ръце за облегалката на скамейката, сякаш всеки момент ще падне.

– Господа – започна той с глас, толкова слаб и треперещ, че първите му думи почти не се разбираха, – господа, аз вярвам, че Всевишният, който често ни се струва глух и равнодушен към земните дела, напротив, неотстъпно ни следи с всевиждащото си око и създава впечатление за безстрастие и безразличие само за да нанесе мълниеносен удар веднъж завинаги върху безпорядъка, породен от безумното честолюбие на човешките синове.

Началото на речта на принца беше, подобно на характера му, доста мъгляво и всички чакаха кога негово височество ще разясни мислите си и ще даде възможност или да им ръкопляска, или да ги осъдят.

Херцогът продължи с по-уверен глас.

– И аз, аз също, без да имам възможността да обгърна целия свят със слабия си взор, спрях погледа си върху Франция. Какво можах да видя навсякъде в нашето кралство? Основите на святата Христова вяра са се пропукали, истинските божии служители са пръснати и преследвани. Тогава реших да изследвам дълбочината на пропастта, разтворена преди двадесет години от еретиците, които подкопават основите на вярата под предлог, че знаели по-сигурен път към спасението, и душата ми, подобно душата на пророка, потъна в скръб.

В тъпата на слушателите премина одобрителен шепот. Херцогът изказваше съчувствие към страданията на църквата, това можеше да се тълкува като обявяване война на ония, които караха тази църква да страда.

– И докато скърбях дълбоко в душата си – продължи херцогът, – до мен достигна слухът, че неколцина доблестни и набожни благородници, пазители на обичаите на нашите предни, се мъчат да укрепят разклатилия ни се жертвеник. Огледах се около себе си и имах усещането, че вече присъствам на Страшния съд и че Всевишният е разграничил вече добрите от лошите. На едната страна бяха отцепниците, и аз с ужас се отдръпнах от тях; на другата стояха праведниците, и аз побързах да се хвърля в обятията им. И ето че сега съм тук, братя мои!

– Амин! – прошепна в заключение Шико.

Но тази му предпазливост беше напразна, той смело би могъл да каже това с пълен глас, думите му все едно биха потънали във вихъра от ръкопляскания и виковете „браво“, полетели до самите сводове на храма.

Тримата лотарингски принцове призоваха за тишина и дадоха на събранието време да се успокои; след това кардиналът, който бе по-близо до херцога, го доближи и попита:

– Доброволно ли дойдохте при нас, принце?

– Напълно доброволно, господине!

– Кой ви посвети в святата тайна?

– Моят приятел, ревностният слуга на вярата, граф дьо Монсоро.

– Сега – заговори на свой ред херцог дьо Гиз, – сега, когато ваше височество се присъединява към нас, благоволете, монсеньор, да ни разкажете какво възнамерявате да направите за благото на светата Лига.

– Възнамерявам да служа предано на католическата вяра, апостолската и римската, и да изпълнявам всичко, което тя поиска от мен – от върна новопокръстеният.

– Пресвета Дево – каза си Шико. – Ама че глупаци, честна дума: те се крият, за да говорят подобни неща. Защо чисто и просто не изложат своите намерения пред Анри III, моя многоуважаван крал? Всичко това би му допаднало много. Шествия, бичуване на плътта, изкореняването на ереста както в Рим, снопи съчки и аутодафе³² както във Фландрия и в Испания. Може би това е единственото средство да заставят моя добър крал да си осигури дечица. Кълна се в тялото Господне! Този премил херцог д'Анжу ме развълнува дотам, че ми се ще да изляза от изповедалнята и на свой ред да се представя на всички присъстващи. Продължавай, достойно братле на негово величество, продължавай, благородни пройдоха!

И херцог д'Анжу, доловил сякаш това поощрение, действително продължи.

– Обаче – каза той, – защитата на святата вяра не е единствената цел, която доблестните благородници трябва да си поставят. Колкото до мен, аз предвиждам и друга.

– Я гледай! – удиви се Шико. – Аз също съм благородник и, ще рече, това също ме засяга не по-малко от другите. Говори, Анжу, говори!

– Монсеньор, всички следим с най-дълбоко внимание думите ви – заяви кардинал дьо Гиз.

– И когато ви слушаме, в сърцата ни бие надеждата – добави херцог дьо Майен.

– Готов съм да обясня всичко – каза херцог д'Анжу, като с тревога се вглеждаше в тъмните ъгли на храма, сякаш желаше да се увери, че думите му ги чуват само хора, заслужаващи доверие.

Граф Монсоро разбра опасенията на принца и го успокои с усмивка и многозначителен поглед.

– И така, когато един благородник отдаде всичко дължимо на бога – продължи херцог д'Анжу с неволно понижен глас, – той се обръща с мислите си към...

– По дяволите – въздъхна Шико, – към своя крал, толкова е ясно.

– ...към своето отечество и се пита действително ли неговата родина се ползува с цялото уважение и с цялото благосъстояние, с които трябва да се ползува по право? Защото доблестният благородник получава своите привилегии отначало от бога, а после от страната, в която е роден.

Събранието избухна в бурни ръкопляскания.

32. Публично изгаряне на клада на еретици през средните векове. – Б. пр.

– Така да бъде – реши Шико, – само че къде дяна краля? Нима за него вече и дума не се обелва? Горкият монарх! А аз вярвах, че винаги се казва, както е написано върху пирамидата в Жювизи: Бог, краля и дамите!

– И се запитах – продължаваше херцог д'Анжу, по острите скули на когото се появи трескава руменина, – запитах се дали моята родина се наслаждава на мир и щастие, които заслужава по право тази прекрасна и благодатна страна, наричана Франция, и с горчивина в душата видях, че у нас няма нито мир, нито щастие.

И наистина, братя мои, държавата ни я разкъсват на части равните по могъщество и противоборстващи си воля и желание; и това благодарение на слабостта на върховната воля, която, забравила, че заради благото на своите поданици трябва да властва над всички, си спомня за това нещо само от време на време, когато ѝ дойде на ум, и всеки път действията толкова неразумно, че нейните енергични деяния само увеличават злото; това бедствие, във от всяко съмнение, трябва да припишем или на фаталната съдба на Франция, или на слепотата на нейния владетел. Но дори и да не знаехме истинската причина за злото или само да я предполагахме, злото от това не намалява и, както мисля, то е породено или от престъпленията срещу религията, извършени от Франция, или от безбожните постъпки на някои фалшиви приятели на краля, а не на самия монарх. И в единия, и в другия случай, господа, аз, като верен слуга на олтара и трона, съм задължен да се присъединя към ония, които с всички средства се стремят да изкоренят ереста и да премахнат коварните съветници, Ето, господа, какво възнамерявам да направя за Лигата с присъединяването си към вас.

– Охо! – прошепна изтръпналият от изненада Шико. – Връхчетата на ушите се подават направо пред очите и, както и по-рано предполагах, това не са уши на магаре, а на лисица.

На нашите читатели, отдалечени с три столетия от политическите интриги на онова време, речта на херцог д'Анжу може да се стори разтегната, ала тя толкова много заинтересува слушателите, че повечето от тях пристъпиха по-наблизо до оратора, за да не изпуснат нито един звук, защото гласът на принца отслабваше толкова повече, колкото поясни ставаха думите му.

Зрелището бе доста занимателно. Двадесет и пет – тридесет души от слушателите се бяха струпали около амвона с отметнати на гърба качулки; в светлината на единственото кандило, осветяващо мястото на действието, се виждаха техните горди, възбудени лица и святкащите им

от решителност или любопитство очи.

Плътни сенки скриваха всички останали части на храма и сякаш те нямаха никакво отношение към драмата, която се разиграваше в осветеното пространство.

В центъра на това пространство се виждаше бледното лице на херцог д'Анжу: малките му очички, дълбоко разположени под издаденото чело, устата, която при отварянето си наподобяваше мрачното зъбене на череп.

– Монсеньор – започна херцог дьо Гиз, – искам да благодаря на ваше височество за прекрасните думи, които току-що произнесохте, и се смятам за задължен да ви уверя, че тук сте обкръжен само от хора, предани не само на принципите, изложени от вас, но и на самата особа на ваше кралско височество, и ако вие все още имате някакви съмнения в това отношение, в по-нататъшния ход на нашето събрание ще ви бъдат дадени доказателства, значително по-убедителни от тези, които вие бихте могли да очаквате.

Херцог д'Анжу се поклони и като се изправи, огледа тревожно присъстващите.

– Охо! – прошепна Шико. – Или аз греша, или всичко, което видяхме досега, е само началото и тук трябва да стане нещо много по-важно от всички глупости, които бяха казани и се правеха досега.

– Монсеньор – каза кардиналът, от чието внимание не убягна погледът на принца, – ако ваше височество се опасява от нещо, аз се надявам, че поне имената на тези, които го заобикалят тук, ще го успокоят. Ето господин губернатора на провинция Онис; ето господин д'Антрагемладши, господин дьо Рибейрак и господин дьо Ливаро, все благородници, с които негово височество е, може би, познат и които са ви толкова предани, колкото и решителни. А ето още господин епископ Кастильонски, господин барон дьо Лузинян, господата Крюс и Льоклерк. Всички те са поразени от мъдростта на ваше кралско височество и са щастливи от оказаната им чест да тръгнат под неговото знаме на борба за освобождаването на светата вяра и трона. Ние с благодарност ще се подчиним на заповедите, които ваше височество ще благоволи да ни даде.

Херцог д'Анжу не бе в състояние повече да се сдържа и отметна гордо глава. Братята дьо Гиз, същите тези Гиз, толкова надменни, че никой никога не можеше да ги принуди да се подчинят, сами заговориха за послушание.

Херцог дьо Майен подкрепи своя брат, кардинала:

– Вие, монсеньор, и по правото на раждането, и по силата на присъщата ви мъдрост сте естественият водач на нашия свещен Съюз и вие трябва да ни разясните какви действия трябва да предприемем срещу фалшивите приятели на краля, за които току-що говорихте.

– Няма нищо по-просто – отвърна принцът, обзет от трескава възбуда, която заменя мъжеството на слабите хора, – когато плевелите в полето израснат и пречат за по-добрата реколта, тези вредни треви се изтръгват от корен. Кралят е обкръжен не от приятели, а от фаворити, те го погубват и със своето поведение непрекъснато възмушават и Франция, и целия християнски свят.

– Което е вярно, вярно е – с глух глас потвърди херцог дьо Гиз.

– Освен това тези фаворити – подхвана кардиналът, – пречат на истинските приятели на краля да се приближат до трона, макар да имаме това право и по нашия сан, и по рождение.

– Нека оставим бога – грубо се намеси херцог дьо Майен – на грижите на обикновените членове на Лигата, на лигистите от първа Лига. Като служат на бога, те ще служат на тези, които им говорят за бога. А ние да се заловим за своето дело. На нас ни пречат някои хора, те се перчат пред нас, оскъряват ни, постоянно отказват да уважават принца, когото ние смятаме над останалите и който е наш водач.

Челото на херцог д'Анжу се покри с червенина.

– Ще унищожим – продължи херцог дьо Майен, – ще ги унищожим до един, от първия до последния, ще изтребим напълно тази проклета ган, която кралят обогати за сметка на нашите състояния, и нека всеки от нас се задължи да премахне поне един от тях. Тук сме тридесет души, хайде да направим сметка.

– Това е мъдро предложение – каза херцог д'Анжу – и вие изпълните вече своята задача, господин херцог.

– Това бе извън сметката – възрази херцог дьо Майен.

– Оставете все пак нещо и за нас, монсеньор – каза д'Антраге, – аз си запазвам Келюс!

– А аз Можирон! – подкрепи го Ливаро.

– А аз Шомберг! – заяви Рибейрак.

– Добре, добре – отвърна принцът. – Но ние имаме още и Бюси, моя храбър Бюси. Той също ще внесе своята лепта.

– И аз! И аз! – разнесоха се викове от всички страни.

– Аха – каза си Шико, който, като видя какъв обрат вземат събитията, вече престана да се смее, – главният ловчия има претенции за своя пай от плячката.

Но Шико се лъжеше.

– Господа – каза Монсоро с протегната ръка, – помълчете за миг. Ние, събраните тук, сме смели хора, а се плашим да поговорим откровенно помежду си. Ние, събраните тук, сме умни хора, а се въртим около някакви глупави подробности. Нека, господа, да проявим малко повече мъжество, малко повече смелост, малко повече откровеност. Работата не е в миньоните на крал Анри и не в това, че достъпът ни до кралската особа е затруднен.

– Карай нататък! – прошепна Шико с широко разтворени очи и с длан до ухото, за да не пропусне нито дума. – Карай нататък! Не спирай. Аз чакам.

– Това, което тревожи всички ни, господа – продължи графът, – е безизходното положение, в което се оказахме. Това е крал, който ни натрапиха, и който не е в интересите на френската аристокрация. Това са безкрайни молебени, деспотизъм, безсилие, оргии, нечувани разходи за празненства, на които ни се присмива цяла Европа, скъперническо пестене във всичко, което се отнася до войната и занаятите. Подобно поведение не бива да се обяснява нито със слабост на характера, нито с невежество, това е слабоумие, господа.

Речта на главния ловчия звучеше зловещо в тишината. Тя направи особено дълбоко впечатление, тъй като всички присъстващи мислеха същото, но Монсоро го произнесе на всеослушание и думите на главния ловчия накараха всеки неволно да потръпва, сякаш признал пълното си съгласие с оратора.

Граф дьо Монсоро почувства, че мълчанието на слушателите е знак на съгласие, и продължи:

– Можем ли и занаят да оставаме под властта на краля глупак и бездеен лентяй по време, когато Испания разпалва кладни, когато Германия буди старите ересиарси, приютили се в сянката на манастирите, когато Англия сече глави и идеи в съответствие със своята политика? Всички прославени държави преследват нещо. А ние, ние спим. Господа, простете, че ще се изкажа в присъствието на великия принц, който, може би, ще ме укори за дързостта, тъй като това му повеляват родствениите чувства, но помислете, господа, вече четири години нас ни управлява не крал, а монах.

При тези думи експлозията, умело подготвена и в продължение на час умело задържана от предпазливите ръководители, избухна с такава сила, че никой не би познал в тази беснееща тълпа спокойните, трезво пресметливи хора, които видяхме в предишната сцена.

– Долу Валoa – кряскаха те, – долу отец Анри! Нека ни поведе принцът благородник, кралят рицар, нека бъде дори тиранин, само да не е с расо.

– Господа, господа – лицемерно се намеси херцог д'Анжу, – заклевам ви, простете, простете на моя брат, той се заблуждава или по-точно, него го заблуждават. Позволете ми да се надявам, господа, че нашите мъдри укори и дейната намеса на могъщата ни Лига ще го вкарат в правия път.

– Съскай, змийо – прошепна Шико, – съскай.

– Монсенъор – отвърна херцог дьо Гиз, – ваше височество чухте, може би, малко преждевременно, но все пак чухте нашите искрени помисли. Не, не става вече дума за Лигата, насочена срещу Беарнеца, това плашило за глупаците; не става дума и за Лигата, поставила си за цел да поддържа църквата, – нашата църква сама ще се погрижи за себе си, – става дума за това. Господа, да измъкнем благородната аристокрация на Франция от калното тресавище, в което тя тъне. Твърде дълго ни сдържаше уважението, внушавано ни от ваше височество; твърде дълго любовта, която, както знаем, изпитвате към вашето семейство, ни заставяше да си затваряме очите. Този път всичко изби на повърхността и сега вие, ваше височество, ще присъствате на истинското заседание на Лигата. Всичко, което ставаше тук до този момент, е само въстъпление.

– Какво искате да кажете с това, господин херцог? – попита принцът, едновременно раздиран от страх и суетност.

– Монсенъор – продължи херцог дьо Гиз, – събрали сме се тук, както справедливо забеляза господин главният ловчия не за да обсъждаме сто пъти обсъжданите въпроси на теорията, а за да действаме с полза. Днес ние избираме своя предводител, способен да прослави и обогати аристокрацията на Франция. Древните франки са имали обичая, когато са си избирали водач, да поднасят на избраника си достоен за него дар и ние поднасяме в дар на предводителя, когото избрахме...

Всички сърца затуптяха, но най-силно затуптя сърцето на херцог д'Анжу.

И все пак той остана ням и неподвижен и единствено бледността издаваше вълнението му.

– Господа – продължи херцог дьо Гиз, като взе от креслото до него някакъв предмет и го вдигна с усилие над главата си, – господа, ето какво поднасяме от ваше име в дар в краката на принца.

– Корона! – извика херцог д'Анжу. – Корона! На мен ли, господа?!

– Да живее Франсоа III! – в един глас гръмна и накара да се

разтресат черковните сводове тясно сплотилата се тълпа от благородници, които извадиха шпагите си.

– На мен, на мен – тръпнеше херцогът от радост и от страх, – на мен! Но това е невъзможно! Моят брат е още жив, той е помазан от бога.

– Ние го детронираме – каза Анри дьо Гиз, – в очакване, докато Господ не утвърди чрез смъртта му направения от нас днес избор или, по-точно казано, докато някой негов поданик, който не може да търпи повече безславното му царуване, не изпревари чрез отрова или кинжал божията справедливост!...

– Господа – задъхано и още по-тихо каза херцогът. – Господа...

– Монсеньор – произнесе кардиналтът, – на толкова благородната деликатност, която сега проявявате пред нас, ще ви отговорим по следния начин. Анри III бе божи помазаник, но ние го детронирахме и той вече не е божи избраник. Отсега нататък вие ще бъдете този избраник, монсеньор. Намираме се в един храм, не по-малко почитан от Реймската катедрала; защото тук се пазят мощите на света Женевиер, покровителката на Париж; защото тук е погребано тялото на крал Хлодвиг, първия крал християнин; така че тук, монсеньор, в този свят храм, пред статуята на истинския основател на френската монархия, аз, един от князете на църквата, който без фалшиво тщеславие може да се надява след време да стане неин глава, ви казвам, монсеньор: „Ето светеното миро, изпратено от папа Григорио XIII, то ще замени мирото, пазено в Реймската катедрала. Монсеньор, назовете вашия бъдещ реймски архиепископ, назовете вашия бъдещ конетабъл³³, и след минута вие ще станете крал, помазан за трона, а вашият брат Анри, ако не ви отстъпи короната, ще бъде смятан за узурпатор.“ Момче, запали свещите пред олтара.

Момчето хорист, което очевидно очакваше това нареждане, тутакси излезе от ризницата със запалена факла в ръка и скоро около олтара и на балкона светнаха свещи в петдесет канделабъра.

И тогава пред очите на всички заблестя със скъпоценните си камъни митра³⁴ заедно с голям меч, украсен с хералдически лилии: митрата на архиепископа и мечът на конетабъла.

И в същия миг от тъмния ъгъл, където не проникваше светлина, зазвуча орган и се разнесе „Veni creator“³⁵.

33. Главнокомандуващ на войските във Франция до 1672 г. – Б. пр.

34. Златна корона със скъпоценни камъни, носена от висши духовни лица по време на богослужение. – Б. пр.

35. Ела, създателю (лат.) – Б. пр.

Това подобие на спектакъл, подготвено от тримата лотарингски принцове без знанието на херцог д'Анжу, вдъхнови присъстващите. Смелите се въодушевиха, а слабите се почувстваха силни.

Херцог д'Анжу повдигна глава и с крачка, по-твърда, отколкото можеше да се очаква от него, доста решително взе в лявата си ръка митрата, а в дясната – меча и като се приближи до херцога и кардинала, предварително очакващи тази чест, положи митрата върху главата на кардинала и препаса херцога с меча.

Събралиите се посрещнаха с единодушни ръкопляскания уверените действия на принца, каквито те, познавайки нерешителността му, не бяха очаквали от него.

– Господа – обърна се херцог д'Анжу към присъстващите, – съобшете вашите имена на херцог дьо Майен, главния мажордом на Франция и в същия ден, в който аз стана крал, вие всички ще станете рицари на ордена.

Ръкоплясканията се усилиха и всички присъстващи един след друг, се заизреждаха пред херцог дьо Майен, за да му назоват своите имена.

– Господи, Иисусе Христе! – промълви Шико. – Ето прекрасен случай да се сдобиеш със синя лентичка. Друга такава възможност никога няма да имам. И като си помисля само, че съм принуден да се откажа от нея!

– А сега към олтара, ваше величество – каза кардинал дьо Гиз.

– Господин дьо Монсоро, мой капитан полковник, господа дьо Рибейрак и д'Антраге, мои капитани, господин дьо Ливаро, лейтенант на моята гвардия, заемете местата си на балкона, подобаващи на званията, които ви присвоих.

Всеки от назованите благородници зае мястото, което би му се полагало според етикета при една истинска церемония по помазване за крал.

– Господа – обърна се херцогът към останалите, – нека всеки от вас ме помоли каквото пожелае и аз ще се постарая да няма нито един недоволен сред вас.

През това време кардиналът отиде за дарохранителницата и навлеche епископски одежди. Скоро той се появи със съда с мирото и го постави на олтара.

После направи знак на момчето хорист и то донесе Евангелието и един кръст. Кардиналът ги пое от ръцете му, постави кръста върху книгата и ги поднесе на херцог д'Анжу, който сложи ръка върху тях.

– Пред лицето на Всевишния – заяви херцогът – обещавам на моя

народ да пазя и почитам нашата свята вяра, както това подобава на най-християнския крал и най-големия син на църквата. И нека ми помагат Всевишният и неговите свети Евангелия.

– Амин! – в един глас се откликнаха присъстващите.

– Амин! – повтори ехото, идващо сякаш от най-отдалечените кътчета на храма.

Херцог дьо Гиз, както вече стана дума, изпълняващ ролята на конетабъл, изкачи трите стъпала до жертвеника пред олтара и постави меча си пред дарохранителницата; кардиналът благослови оръжието.

След това кардиналът извади меча от ножницата, хвана го за острието и го подаде на краля, който го взе за дръжката.

– Ваше величество – започна кардиналът, – вземете този меч, връчван ви с благословията на Господа бога, за да можете с негова помощ и със силата на светия дух да се противопоставяте на всички ваши врагове, да пазите и защитавате светата църква и поверената ви държава. Вземете този меч, за да раздавате с неговата стомана правосъдие, да браните вдовиците и сираците, да пресичате безпорядъка, за да могат всичките ви добродетели да ви покрият със слава и заслужено да царувате заедно с оногова, чийто образ вие олицетворявате на земята, с оногова, който царствува и днес, и присно, и во веки веков заедно с Отца и Светия дух.

Херцог д'Анжу наведе острието на меча към земята и като посвети меча на бога, го връчи на херцог дьо Гиз.

Момчето донесе възглавничка и я сложи пред херцог д'Анжу, който коленичи върху нея.

Тогава кардиналът отвори малък позлатен съд, с края на една златна игла гребна оттам няколко капки миро и ги размаза върху патена³⁶. Сетне, хванал патена в лявата си ръка, той прочете над херцога две молитви, след което, като натопи палеца си в мирото, изписа върху темето на херцога кръст и каза:

– *Ungo te in regem de oleo sanctiificato, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti*³⁷.

Почти едновременно момчето избърса със златна бродерия миросанотното място.

Тогава кардиналът взе с две ръце короната и я задържа над главата на принца, без да му я слага. Херцог дьо Гиз и херцог дьо Майен се

36. Малко скъпоценно блюдо, употребявано при свещенодействия. – Б. пр.

37. Помазвам те за крал със светено миро в името на Отца, и Сина, и Светаго духа (лат.) – Б. пр.

приблжиха до принца и прихванаха короната от двете ѝ страни.

А кардиналт, който държеше короната с лявата си ръка, благослови с дясната принца с думите:

– Господ те увенчава с венеца на славата и справедливостта.

След това, като положи короната върху главата на принца, произнесе:

– Приеми този венец в името на Отца, и Сина, и Светаго духа.

Херцог д'Анжу, бледен и треперещ, почувства тежестта на короната върху главата си и неволно я хвана с ръка.

Звънчето в ръката на момчето заби отново и всички сведоха глави.

Но свидетелите на тази церемония незабавно се изправиха и като размахаха шпагите си, завикаха:

– Да живее крал Франсоа III!

– Ваше величество – каза кардиналт на херцог д'Анжу, – от днес нататък вие царувате във Франция, защото сте помазан от самия папа Грегорио XIII, когото аз представям.

– Пресвета Дево! – отбеляза Шико. – Колко жалко, че не съм скрофулозен, за да получа веднага изцеление.

– Господа – произнесе херцог д'Анжу гордо и величествено, като се изправи на крака, – никога няма да забравя имената на тридесетимата благородници, които първи ме сметнаха достоен да бъда техен крал; а сега прощавайте, господа, да ви пази святата и могъща десница божия.

Кардиналт и херцог дьо Гиз коленичиха пред херцог д'Анжу; ала Шико забеляза от своя ъгъл, че докато херцог дьо Майен съпровожда новоизпечения крал до изхода, останалите двама лотарингски принцове си размениха иронични усмивки.

– Виж ти! – учуди се гасконецът. – Какво значи всичко това и що за игра, в която всички играчи шмекеруват?

А херцог д'Анжу стигна през това време до стълбите, водещи надолу в гробницата, и скоро изчезна в мрака на подземие; един подир друг го последваха и всички останали с изключение на тримата братя, които се скриха в ризницата, докато вратарят гасеше свещите върху олтара.

Момчето затвори вратата към гробницата и сега храмът се осветяваше само от едно кандило, което бе като символ на някаква тайна, загадъчна за непосветените.

Глава 21

За това, как Шико, като мислеше да прослуша курс по история, прослуша курс по генеалогия

Шико се изправи в изповедалнята да поразтърче малко отеكلите си крака. Имаше всички основания да мисли, че това заседание е последно и тъй като приближаваше два часа през нощта, трябваше да побърза с устройване на нощувката си.

Но за най-голямо учудване на гасконецата, след като ключът на подземната гробница два пъти със скърцане се превърта в ключалката, тримата лотарингски принцове отново излязоха от ризницата, само че този път без раса, а в обичайните си дрехи.

Виждайки ги, момчето певец избухна в такъв весел и чистосърдечен смях, че той зарази и Шико, който започна да се смее, без сам да знае защо.

Херцог дьо Майен припряно се приближи до стълбата.

– Не се смейте така високо, сестро – каза той. – Те не са отишли далече и могат да ви чуят.

„Негова сестра?! – помисли Шико, учудвайки се все повече и повече. – Нима това монахче е жена?“

И наистина, след като послушникът отметна качулката – откри се най-одухотвореното и най-очарователното женско лице, което може да си представи човек: такава красота не беше пренасял върху платно дори самият Леонардо да Винчи – художникът, който както е известно нарисува Джокондата.

Черните очи искряха от лукавство, но станеха ли сериозни – зениците им се разширяваха, абаносовите им кръгчета се уголемяваха и погледът на красавицата ставаше заплашителен.

Устата беше малка, изящна, алена, носът – изваян с класическа строгост, заоблената брадичка завършваше безупречния овал на малко бледото лице, върху което изпъкваха двете синьо-черни дъги на срасналите вежди, изписани съвършено.

Това беше достойната сестрица на братя Гиз – госпожа дьо Монпансо – опасна сирена, ловко скриваща под грубото монашеско расо своите телесни недостатъци – рамената, едното от които беше по-високо от другото и леко изкривения десен крак, поради което накуцваше.

Благодарение на тези физически недостатъци в тялото, на което бог бе дал глава на ангел, се беше вселила душа на демон.

Шико позна херцогинята, която двадесетина пъти бе виждал в двора, където тя си разменяше любезности със своята братовчедка кралица дьо Водемон и разбра, че нейното присъствие тук не е без причина и че зад упоритото нежелание на семейство Гиз да напусне църквата, се крие още една тайна.

– Ах, братко кардинале – задавяйки се от трескав смях бърбореше херцогинята, – на какъв светец се правехте и как прочувствено произнасяхте името божие. Имаше момент, когато даже се изплаших: стори ми се, че го правите сериозно, а онзи глупак, той пък, как охотно подлагаше глава за миросване и под короната и каква жалка гадина изглеждаше с нея!

– Няма значение – каза херцог дьо Гиз, – ние постигнахме това, което искахме, Франсоа сега вече не може да се отрече от нас. Монсоро несъмнено има своя тайна сметка, но той докара своя принц дотам, че отсега нататък можем да бъдем спокойни – Франсоа няма да ни изостави наскреда пътя към ешафода, както изостави Ла Мол и Коконас.

– Охо – каза херцог дьо Майен, – принцове с нашата кръв не поемат така просто по този път: от Лувъра до абатството „Света Женевиев“ за нас ще бъде винаги по-близо, отколкото от кметството до Гревския площад.

– Хайде да се върнем към работата, господа – прекъсна го кардиналът. – Наистина ли всички врати са затворени?

– О, за вратите отговарям – отвърна херцогинята, – впрочем, мога да отида да проверя.

– Няма нужда – каза херцогът, – вие сигурно сте уморено, мое прелестно момче хорист.

– Съвсем не, честна дума всичко това е много забавно!

– Майен, вие казвате, че той е тук? – попита херцогът.

– Да.

– Не го забелязах.

– Мисля, че се е скрил.

– И къде?

– В изповедалнята.

Тези думи проехтяха в ушите на Шико като стоте хиляди тръби на Апокалипсиса.

– Кой ли може да се крие в изповедалнята? – питаше се той и се въртеше неспокойно в своя дървен сандък. – Кълна се в светата утроба, че освен себе си, никого не виждам.

– Значи той е видял и чул всичко? – попита херцогът.

– Е, и какво от това, нали той е изцяло наш човек.

– Доведете ми го, Майен – каза херцогът.

Херцог дьо Майен се спусна от хора по стълбата, известно време постоя, като че ли обмисляше накъде да тръгне и накрая решително се насочи към онази изповедалня, където се беше спотаил Шико.

Шико беше храбър, но този път зъбите му затракаха от страх и студени капки пот потекоха по челото му.

„Ах, така значи!“ – каза си той, опитвайки се да измъкне шпагата от гънките на расото. – „Аз обаче съвсем не желая да бъда заклан като средношен крадец в този сандък. Е какво, ще срещнем смъртта лице в лице, заклевам се в светата утроба! И щом като се предоставя случай – нека убием сами, преди да умрем.“

И готвейки се да приведе в изпълнение своя замисъл, Шико, който най-последно напипа дръжката на шпагата, постави ръка върху резето на вратата. Именно в този момент чу гласа на херцогинята:

– Не в тази, Майен, не в тази, в другата – от лявата страна, съвсем в дъното.

– Ах, да, вярно – промърмори херцогът, рязко се обърна и отпусна ръката си, която вече беше протегнал към изповедалнята на Шико.

– Ух – изтръгна се дълбока въздишка на облекчение от гърдите на Шико, на която би завидял самият Горанфло. – Тъкмо навреме. Но що за дявол се крие в другата кутия?

– Излезте, метр Никола Давид – покани го херцог дьо Майен, – вече сме сами.

– На вашите услуги, монсенъор – обади се човекът от изповедалнята.

– Добре – каза Шико, – тебе те нямаше на празника, метр Никола, аз те търсих навсякъде и ето, че когато престанах да те търся, те намерих.

– Вие видяхте всичко и всичко чухте, нали така? – попита херцог дьо Гиз.

– Не пропуснах нито дума от това, което се говори тук и няма да забравя нито една дреболия. Бъдете спокоен, монсенъор.

– И вие ще можете да предадете всичко на пратеника на негово пресвещенство папа Грегорио XIII – продължи Белязания.

– Всичко с най-малки подробности.

– Е, а сега да видим там, какво сте направили за нас: брат ми Майен ми каза, че вие направо вършите чудеса.

Подтиквани от любопитство, кардиналът и херцогинята се

приближиха. Тримата братя и сестрата застанаха един до друг.

Никола Давид стоеше на три крачки от тях, огрян от светлината на кандилото.

– Направих всичко, което обещах, монсеньор – каза той, – тоест намерих за вас начин на законно основание да заемете френския трон.

– И те за същото – възкликна Шико. – Виж ти! Всички се стремят да заемат френския трон. Последните да станат първи!

Както виждате, нашият славен Шико отново доби кураж и се развесели. Тази промяна беше предизвикана от три причини.

Първо, той съвсем неочаквано се изплъзна от неминуема гибел; второ – откри опасен заговор, и накрая – след като откри заговора, намери средство да погуби двамата си главни врагове: херцог дьо Майен и адвокатата Никола Давид.

– Добри ми Горанфло – измърмори той, когато всички тези мисли се улегнаха в главата му, – с каква вечеря ще ти се отплатя утре за това, че ми зае расото! Ще видиш.

– Но ако узурпацията твърде бие на очи, ние ще се въздържим вашият начин да бъде приложен – произнесе Анри дьо Гиз. – Аз не бива да настройвам против себе си всички християнски крале, водещи началото си от божественото благоволение.

– Помислил съм за вашата деликатност, монсеньор – каза адвокатът, кланяйки се на херцога и обгръщайки с уверен поглед целия триумвират. – Аз придобих умения не само в изкуството на фехтовката, монсеньор, както успяха да ви донесат моите врагове, за да ме лишат от вашето доверие, бидейки човек сведущ по богословие и юриспруденция, аз, както подобава на всеки истински казуист и учен юрист, се обърнах към анализите и декретите и подкрепих с тях моите проучвания. Да се получи право на законно наследяване на трона – това значи да се получи всичко и аз открих, монсеньор, че вие сте законните наследници, а Валоа е само второстепенен и узурпаторски клон.

Увереният тон, с който Никола Давид произнесе своята кратка реч, предизвика най-оживена радост у мадам дьо Монпансьо, най-силно любовитство у кардинала и херцог дьо Майен и почти разглади бръчките върху суровото чело на херцог дьо Гиз.

– Едва ли Лотарингският дом – каза херцогът, – колкото и славен да е той, може да претендира за преимущество пред Валоа.

– Това обаче е доказано, монсеньор – отвърна метр Никола.

Като разгърна полите на расото си, той измъкна от джоба на широките панталони свитък пергамент, а при това движение изпод расото се

показа и дръжката на дълга рапира.

Херцогът взе пергамента от ръцете на Никола Давид.

– Какво е това? – попита той.

– Генеалогичното дърво на Лотарингската династия.

– И кой е родоначалникът?

– Карл Велики, монсеньор.

– Карл Велики – едновременно възкликнаха тримата братя с недоверие, към което се прибавяше и известно удовлетворение.

– Това е немислимо. Първият херцог Лотарингски е бил съвременник на Карл Велики, но той по никаква линия не е бил в роднинска връзка с великия император. Казвал се е Рание.

– Почакайте, монсеньори – каза Никола. – Вие, разбирате, че аз съвсем не съм търсил такива доказателства, които да могат да бъдат опровергани току-тъй и които първият срещнат познавач на хералдиката да разбие на пух и прах. На вас ви е нужен добър процес, който да се проточи дълго, да заангажира и парламента, и народа, и който да ви позволи да привлечете на своя страна не народа, той и без това е с вас, а парламента. Вижте, монсеньор, как става това: Рание, първият лотарингски херцог, е съвременник на Карл Велики. Хилберт – неговият син, е съвременник на Людовик Благодетели. Анри, синът на Хилберт – съвременник на Карл Плешивия.

– Но... – започна херцог дьо Гиз.

– Мъничко търпение, монсеньор, вече се приближаваме. Слушайте внимателно – Бон...

– Да – каза херцогът, – дъщерята на Рисен, втория син на Рание.

– Вярно – поде адвокатът, – за кого е омъжена?

– Бон?

– Да.

– За Карл Лотарингски, сина на Луи IV – краля на Франция.

– За Карл Лотарингски, сина на Луи IV, краля на Франция – повтори Давид. – Добавете още: братът па Лотар, от когото след смъртта на Луи V, Хуго Капет похити френската корона.

– О! О! – възкликнаха едновременно херцог дьо Майен и кардиналът.

– Продължете – каза Белязания, – тук се появи известно прояснение.

– Тъй като Карл Лотарингски трябваше да наследи своя брат Лотар, ако родът на Лотар се прекъсне; родът на Лотар прекъсва; получава се, господа, че вие сте единствените законни наследници на френската

корона.

– Господи – каза Шико. – Това влечуго е още по-отровно, отколкото си мислех.

– Какво ще кажете за това, братко? – в един глас попитаха кардиналът и херцог дьо Майен.

– Аз ще кажа – отвърна Белязания, – че за наша беда във Франция съществува така нареченият салически закон, който анулира всичките ни права.

– Очаквах това възражение, монсеньор – възкликна Давид гордо и видът му сочеше, че честолюбието му е удовлетворено, – но спомнете си кога е бил първият случай на прилагане на салическия закон?

– При възкачване на Филип Валоа на престола в ущърб на Едуард Английски.

– А датата на това възцаряване?

Белязания напразно напругаше паметта си.

– Хиляда триста двадесет и осма година – подсказа кардинал Лотарингски.

– Тоест, триста четиридесет и една години след узурпацията на короната от Хуго Капет; двеста и четиридесет години след прекъсване на рода Лотар. Значи през годината, когато е бил приет салическият закон, вашите прадеди вече двеста и четиридесет години са имали права върху френската корона. А на всички е известно, че законът няма обратна сила.

– Да, шмекер сте, метр Никола Давид – каза Белязания, разглеждайки адвоката с възхищение, към което се прибавяше и известна доза презрение.

– Това е твърде остроумно – отбеляза кардиналът.

– Това е просто чудесно – произнесе херцог дьо Майен.

– Това е възхитително – възкликна херцогинята. – Ето ме вече принцеса с кралска кръв. Дайте ми сега за съпруг самия германски император.

– Господи, боже мой – молитвено произнесе Шико, – ти знаеш, че молитвата ми към теб е само една: „Ne nos inducas intentationem, et libera nos ab advocatis“³⁸

Сред всеобщата шумна радост единствено само херцог дьо Гиз остана замислен.

– Нима не е възможно човек с моя произход да не може да мине без

38. Не ни въвеждай в изкушение и ни избави от адвокатите (лат.) – Б. пр.

подобни хитрости – промърмори той. – Като си помисля само, че преди да признаят нечия власт над себе си, хората трябва да изучават пергаменти като този, вместо да съдят за благородството на човека по блясъка на очите или шпагата му.

– Вие сте прав, Анри, вие десет пъти сте прав. И ако съдеха само по лицето, то вие бихте били крал на кралете, защото казват, че всички други принцове в сравнение с вас са просто селянци. Но за това да се възкачиш на трона съществено значение има, както вече каза метр Никола Давид, един добър процес, който да спечелите, за да може нашият родов герб да не отстъпва на гербовете, които висят над другите европейски тронове.

– Е, тогава тази генеалогия е добра – усмихна се Анри дьо Гиз, – метр Никола Давид, ето ви двеста златни екю, които ми поиска за вас моят брат Майен.

– Ето и още двеста – каза кардиналът на адвоката, докато последният с блестящи от радост очи пускаше монетите в дълбоката си кесия. – Това е за изпълнение на новото поръчение, което искаме да ви доверим.

– Говорете, монсеньор, целият съм на услугите на ваше просвещение.

– Тази генеалогия трябва да получи благословията на нашия свети отец Грегорио XIII, но ние не можем да възложим на вас лично да я отнесете в Рим. Вие сте твърде малък човек и вратите на Ватикана няма да се отворят за вас.

– Уви! – каза Никола Давид. – Аз съм мъжествен човек, но с низш произход. Ех, де да бях поне обикновен благородник!

– Млъкни, негоднико – прошепна Шико.

– Но за нещастие – продължи кардиналът, – вие не сте благородник. Ето защо се налага да възложим тази мисия на Пиер дьо Гонди.

– Позволете, братко – каза херцогинята, която изведнъж стана сериозна, – Гонди са умни хора, но трябва да признаеш, че те не са зависими от нас и по никакъв начин няма да ни се подчинят. Ние можем да разчитаме само на тяхното честолюбие, но честолюбивите амбиции на това семейство могат да бъдат удовлетворени от краля не по-лошо от семейство Гиз.

– Сестра ни е права, Луи – заяви херцог дьо Майен с присъщата му грубост, – ние не можем да се доверим по същия начин на Пиер Гонди, както на Никола Давид. Никола Давид е наш човек и можем да го обесим, когато решим.

Тези простодушни думи на херцога, хвърлени право в лицето на

адвоката, направиха поразително впечатление на бедния пазител на закона, който избухна в трескав смях, издаващ силна уплаха.

– Моят брат Шарл се шегува – каза Анри дьо Гиз на пребледнелия адвокат, – известно е, че вие сте наш верен слуга, това сте доказали в много случаи.

„Особено в моя“ – помисли Шико, заплашвайки с юмрук своя враг, или по-точно, двамата си врагове.

– Успокойте се, Шарл, успокойте се, Катрин, аз всичко съм обмислил предварително: Пиер дьо Гонди ще отнесе тази генеалогия в Рим, но заедно с други книжа, без да знае какво именно носи. Ще я благослови ли папата, или не, във всеки случай решението на светия отец няма да бъде известно на Гонди. Накрая той, все още без да знае какво носи, ще се върне въз Франция с тази генеалогия, независимо благословена ли е от папата, или не. Вие, Никола Давид, ще заминете почти едновременно с Гонди и ще останете да чакате неговото завръщане в Шалон, Лион или Авиньон в зависимост от това, кой от тези градове ще ви посочим. По такъв начин само вие ще знаете истинската цел на това пътуване. Както виждате, вие си оставате както и преди наше единствено доверено лице.

Давид се поклони.

– И ти знаеш при какво условие, драги приятелю – прошепна Шико, – при условие, че ще бъдеш обесен, ако направиш макар една крачка погрешно. Но бъди спокоен: кълна се в света Женевиер, превъплътена тук от гипс, мрамор, или кост, че сега ти стоиш между две бесилки и по-близо до теб се поклаща тъкмо примката, която съм ти приготвил аз.

Тримата братя си стиснаха ръцете и прегърнаха сестра си, херцогинята, която им донесе расата, оставени от тях в ризницата. След това херцогинята помогна на братята си да нахлузят отгоре защитните монашески дрехи, спусна качулката до очите си и поведе братята си към свода на вратата, където ги чакаше монахът вратар. Цялата компания изчезна през вратата. След всички вървеше Никола Давид, в джобовите на които при всяка крачка подрънкваха златните еки.

Като изпрати гостите, братът вратар затвори вратата с резето, върна се в църквата и загаси кандилото на хора. Тутакси параклисът потъна в тъмнина, която докара и онзи тайнствен страх, от който не един път вече настръхваха косите на Шико.

В тъмнината се чуваше търненето на сандалите на монаха, което постепенно се отдалечаваше, отслабваше и накрая съвсем затихна.

Изминаха пет минути, които се сториха на Шико часове и нищо

повече не нарушаваше нито тъмнината, нито тишината.

– Добре – каза гасконецът, – изглежда този път действително всичко е свършено, всичките три акта са изиграни и актьорите си отидоха. Да се опитаме да ги последваме; такава комедия като тази за една-единствена нощ ми стига.

И Шико, който беше видял отварящите се гробница и изповедални, в които се крият хора, се отказа да чака идването на деня в параклиса; той лекичко повдигна мандалото, внимателно бутна вратичката и подаде крака си от своя сандък.

Следейки придвижването на мнимия певец, Шико беше забелязал стълбата в ъгъла, предназначена за почистване на стъклопосите. Той не губи време напразно. С протегнати напред ръце предпазливо запристъпва и безшумно се добра до ъгъла, напипа с ръка стълбата, после, определяйки приблизително местонахождението си, успя да я опре до един от прозорците.

При светлината от луната Шико разбра, че не се е излъгал в сметките си: прозорецът гледаше към гробището на манастира, а зад гробището се намираше улица Бурдел.

Шико отвори прозореца, обкрачи перваза и със сила и ловкост, каквито радостта или страхът винаги придават на човека, изтегли стълбата през прозореца и постави долния ѝ край на земята.

След като слезе, той скри стълбата сред тисовете, които растяха покрай оградата. После, движейки се плавно от гроб до гроб, се добра до сградата, отделяща гробището от улицата и се прехвърли през нея, събаряйки от върха няколко камъка, които едновременно с него се намериха на земята.

Щом се озова на свобода, Шико се спря и пое дълбоко дъх.

Беше се измъкнал, като се отърва само с няколко натъртвания, от гнездото на осите, където животът му неведнъж бе висял на косъм.

Когато почувства, че гърдите му се напълниха с чист въздух, той тръгна към улица Сен-Жак, без да спира стигна до странноприемница „Рогът на изобилието“ и уверено почука на вратата, като че ли часът съвсем не беше толкова късен, или по-точно толкова ранен.

Метр Клод Бономе собственоръчно му отвори вратата. Съдържателят на странноприемницата знаеше, че всяко безпокойство се заплаща, и разчиташе да натрупа състояние по-скоро от допълнителни приходи, отколкото от реални доходи.

Той позна Шико от пръв поглед, макар че Шико излезе по костюм за езда, а се върна в калугерско расо.

– Ах, това сте вие, господине – каза той. – Добре дошли.

Шико му даде едно екю и попита:

– Как е брат Горанфло?

Лицето на стопанина засия от широка усмивка. Той се приближи до кабинета и бутна вратата.

– Погледнете.

Брат Горанфло хъркаше силно и лежеше там, където го бе оставил Шико.

– Кълна се в светлата утроба, почтени ми приятелю – каза гасконецът, – ти току-що, без сам да знаеш това, сънува кошмарен сън.

Глава 22

За това, как съпрузите Сен-Люк пътешестваха заедно и как по пътя към тях се присъедини СПЪТНИК

На следващата сутрин, приблизително в часа, когато брат Горанфло се събуди, грижливо загърнат в своето расо, нашият читател, ако пътешестваше от Париж за Анжер, би могъл да срещне някъде между Шартър и Ножан двама конници, на вид дворянин и неговия паж; техните кротки коне вървяха един до друг, ласкаво докосвайки муцуни и разменяйки си изцвилвания и изпръхтявания като разумни същества, които бидейки лишени от дар слово, все пак са намерили начин да обменят мисли.

Предишния ден, приблизително в същия ранен час, тези конници на запенени коне бяха пристигнали в Шартър; хълбоците на конете вдигаха пара, от устата висяха парцали пяна. Единият кон падна на катедралния площад, тъкмо когато вярващите отиваха на литургия; видът на породистия кон, изтощен до смърт и захвърлен като последна кранта от собствениците си на произвола на съдбата, предостави на шартърските жители зрелище, нелишено от интерес.

Някои от гражданите забелязаха – а жителите на град Шартър от край време се отличаваха с наблюдателност, – и тъй, казваме, – някои от жителите забелязаха как онзи конник, който бе по-висок, пъхна едно екю в ръката на някакъв честен младеж и как младежът ги заведе до най-близкия хан. А само след половин час двамата пътешественици вече на отпочинали коне напуснаха странноприемницата през задната порта,

запрепускаха през полето и бузите им пламтяха с ярка руменина, свидетелстваща за полезността на чашата червено вино, изпито пред път.

Докато се носеха през просторните поля, все още пусти, все още студени, но вече леко синкави – първият признак на приближаващата пролет, – високият конник плътно се приближи до своя спътник и като разтвори обятия, каза:

– Моя малка женичке, целуни ме силно. От този момент нататък няма повече от какво да се боим.

Тогава госпожа дьо Сен-Люк, тъй като това беше тя, отметна топ-лата наметка, с която беше загърната, грациозно се наклони от седлото, сложи двете си ръце върху раменете на младия си съпруг и без да сваля погледа си от него, изпълни молбата му като го възнагради с нежна и дълга целувка.

Може би уверенията на Сен-Люк успокоиха младата жена, а може би виновна беше целувката, с която госпожа Сен-Люк дари своя съпруг, но така или иначе, нашите познати в същия ден отседнаха в малка странноприемница в селото Курвил, отдалечено всичко на четири левги от Шартър; уединеността на тази постройка, двойните врати в стаите на гостите и множеството други преимущества представляваха за младите влюбени надеждна гаранция за тяхната безопасност.

Съпрузите се прибраха в наетата от тях малка стаичка и след сервиране на закуската се заключиха. Там те в пълна тайна прекараха целия ден и цялата нощ, като бяха казали на стопанина, че от дългия път съвсем са капнали и молят да не бъдат безпокоени до следващото утро. Необходимо ли е да се казва, че тази молба беше свято уважена.

Именно през това утро ние срещнахме господин и госпожа Сен-Люк по пътя от Шартър за Ножан.

Съпрузите се чувстваха много по-уверено, отколкото предния ден и приличаха не на бегълци, не на влюбени, а по-скоро на двама ученици. Те лудуваха от сърце и току отбиваха от пътя, за да се полюбуват на скала, напомняща конна статуя, да откъснат напъпили клончета, да потърсят ранни мъхове, да наберат кокичета – тези спътници на пролетта, показали се през вече топящия се сняг. А когато забелязваха преливащите се отблясъци на слънцето върху перата на дива патица, или виждаха заек да се носи стремително през полето, направо ги обхващаше възторг.

– Исусе! – неочаквано възкликна Сен-Люк. – Каква прелест е да бъдеш свободен. Ти била ли си някога свободна, Жана?

– Аз ли? – весело отвърна младата жена. – Никога в живота си. За

първи път мога до насита да се наслаждавам на чист въздух и простор. Баща ми беше недоверчив човек, а майка ми – домошар. Пускаха ме да излизам от къщи само с гувернантката, две камериерки и огромния лакей. Не си спомням поне един път да са ми позволили да потичам по поляната от времето, когато като невръстно весело дете палувах в големите Меридорски гори заедно с добрата си приятелка Диана. Случвало се е да я извикам да се надбягваме и така да се носим презглава по горските поляни, докато се изгубим една от друга. Тогава се спирахме и треперехме от страх, вслушвайки се в прашенето на сухите клонки под копитата на някой елен, сърна или кошута, побягнали подплашени от нас, за да ни предоставят възможността да се вслушваме с трепет в мълчанието на горския гъсталак. А ти, любими мои Сен-Люк, ти бил ли си свободен?

– Аз свободен?

– Разбира се, мъжът...

– Какво говориш! Нито веднъж в живота си! Аз израснах в свитата на краля, когато той беше още херцог д'Анжу. Той ме откара в Полша и заедно с него се върнах в Париж. Бях прикован към неговата особа с непоклатимите правила на етикецията и постоянно бях преследван от съзливия му глас, стигаше само за минута да се отдалеча – вече го чувах да вика: „Сен-Люк, приятелю мой, скучно ми е! Ела да споделиш скуката ми!“ Свободен! Как не! А корсетът, който притискаше стомаха? А огромните колосани плисирани яки, които издраскваха шията до кръв? А тези букли, навити с лепило? От дъжда те се размекваха, слепваха се и привличаха като магнит всякакъв прахоляк. А шапката, накрая шапката, която се забождаше с карфици на главата, като че ли забити гвоздеи? О не, не, ненагледна моя Жана, струва ми се, че аз съм бил още по-малко свободен, отколкото ти. Виждаш сама, как се радвам на свободата. Да живее създателят! Какво чудесно нещо е свободата! И защо хората сами се заробват, когато могат да минат без това?

– А ако ни заловят, Сен-Люк – каза младата жена и уплашено се огледа, – ако ни затворят в Бастилията?

– Ако ни затворят заедно, моя мъничка Жана, това би било половин беда. Нека признаем, че вчера ние с тебе съвсем не скучахме, макар че целия ден бяхме заключени, съвсем като държавни престъпници.

– Е, на това не се надявай, Сен-Люк – каза Жана с лукава усмивка, – ако ни заловят, не мисля, че ще ни затворят заедно.

И като се постара да изкаже така много с толкова малко думи, очарователната жена се изчерви.

– Тогава да се скрием хубавичко – каза Сен-Люк.

– О! Не се безпокой – отвърна Жана. – Няма от какво да се боим. Ще бъдем скрити на сигурно място; ако добре познаваше Меридор с неговите вековни дъбове, които приличат на църковни колони, подпиращ небесния свод, с безкрайните гъсталаци, със спокойно течащите реки, чиито води през лятото струят в сянката на зелените сводове на дърветата, а зиме – под покривалото на опадали листа; още: големите езера, плодородни нивя, цветни градини, многобройни полянки и малки кулички, около които като пчели около кошер с весел шум кръжат хиляди гълъби, а след това, след това – това още не е всичко, Сен-Люк, – това малко кралство има своя кралица, тези градини на Артемида имат своя възшебница, красавица, възплъщение на добротата, несравнимата Диана – брилянтно сърце в златна рамка. Ти ще я обикнеш, Сен-Люк.

– Вече я обичам, щом тя те обича.

– О! Гарантирам, че тя ме обича все още и че никога няма да престане да ме обича. Не е в нейния характер от каприз да променя своята привързаност. Представи си само колко щастливо ще заживеем в своето гнезденце от цветя и мъхове, които зеленят през пролетта. Диана е пълновластна господарка в дома на своя баща, стария барон. Той няма да ни пречи. Това е воин от времето на Франсоа I и сега е толкова немошен и безобиден, колкото в онези далечни времена е бил смел и силен. За миналото той има само един спомен: за своя крал, победител при Мариняно и пленник при Павия: в настоящето – само една любов и една надежда – неговата горещо обичана Диана. Ние можем да живеем в Меридор, без той да знае и даже да забележи нещо. А ако разбере – няма да е голяма беда! Ние ще му заплатим за гостоприемството като бъдем негови търпеливи слушатели и му дадем възможност колкото иска да превъзнесе Диана като първа красавица на света и да възхвалява Франсоа I като най-велик пълководец на всички времена и народи.

– Всичко ще бъде много мило, но аз предчувствам бурни свати.

– Какви?

– Между барона и мен.

– Заради кого? Нима заради Франсоа I?

– Не. Нека той остане ненадминат пълководец на земята. Заради това – коя е най-голямата красавица на света.

– Е, аз не влизам в сметката, нали съм твоя жена.

– Ах, да, това е вярно.

– Представяш ли си, любими, как ще заживеем. Сутрин ще бягаме в гората през мъничката врата на ловната къщичка, която Диана ще ни

определи за жилище. Аз знам тази къщичка: две кулички, свързани с постройка, възхитителна по своята архитектура, построена още по времето на Луи XII. Ти непременно ще им се възхищаваш, нали толкова обичаш цветя и дантели. А прозорците, прозорците! От едната страна гледат към спокойни, сумрачни безкрайни гори, на чиито просеки можеш да забележиш сърна или кошута, които пасат, трева и вдигат глава при най-лекия шум; а от другата страна – открити простори, златисти поля, червените керемидени покриви и бели стени на селата, Лоара сребри на слънцето, цялата обсипана с малки лодчици. След това ще отидем на езерото, там в тръстиките ще ни чака лодка. А конете! А кучетата! Ще подгоним някой лопатар в гъстите гори, а старият барон, без дори да подозира, че някой гостува в замъка, ще чуе далечния лай и ще каже:

„Диана, чуй, изглежда, преследват дивеч?“

„Е, татко, какво от това, нека си го преследват.“

– Да побързаме, Жана! – възкликна Сен-Люк. – Бих искал да бъда вече в Меридор.

Те пришпориха конете. Конете препусаха в тръс и на всяка втора-трета левга внезапно се спираха, желяйки очевидно да дадат възможност на ездачите си да подновят прекъснатия разговор, или да поправят някоя не много сполучлива целувка.

По този начин съпрузите пропътуваха от Шартър до Ман; в Ман, чувствайки се в пълна безопасност, те спряха за едно денонощие; после, на другата сутрин, след още една чудесна спирка по чудесния път, по който се движеха, те твърдо си обещаха същата вечер да пристигнат в Меридор, като хванат пътя през пясъците и еловите гори, които се простираха по онова време от Геселар до Екомуа.

Като излезе на този път, Сен-Люк повече не мислеше за опасността: той основно беше изучил характера на краля, у когото приливите на кипяща деловитост се сменяха с лениво безразличие. В зависимост от това, в какво разположение на духа се намираше кралят в деня на замиването на Сен-Люк, той би трябвало да прати след бегълците сто куриери и двеста гвардейци със заповед да ги заловят живи или мъртви, или лениво изтегнат на леглото, без дори да стане, да въздъхне дълбоко и да промърмори:

– О, какъв предател си, Сен-Люк! И защо не можах да те разбера по-рано!

Но след като нито един куриер не настигна бегълците и нито един гвардеец не се показа на хоризонта, излизаше, че кралят е бил не в

действено, а в лениво настроение.

Като се успокояваше така сам, Сен-Люк от време на време все пак се обръщаше и оглеждаше пустия път, по който не се забелязваха никакви признаци на преследване.

„Добре – мислеше младият съпруг, – значи бурята ще се стовари на главата на бедния Шико, който макар и да е глупак, а може би и именно защото е глупак, ми даде добър съвет. Е, нищо, ще му се отплатя с анаграма и ще се постарая да бъде по-остроумна.“

И Сен-Люк си спомни убийствената анаграма, която беше направил Шико от неговото име още по времето, когато беше фаворит на краля.

Изведнъж той почувства ръката на жена си върху своята.

Сен-Люк трепна. Това докосване не приличаше на ласка.

– Обърни се – каза Жана.

Сен-Люк се обърна и забеляза на хоризонта конник, който препускаше по същия този път, по който и те, и изглежда пришпорваше коня. Конникът беше на билото на хълма и се открояваше на фона на избледнялото небе, изглеждаше по-голям, отколкото беше в действителност. На читателите несъмнено е известно за такава оптическа измама, която се създава от перспективата.

Появяването на конника се стори на Сен-Люк лошо предзнаменование, дали защото съдбата успешно избра най-подходящия момент да разруши чувството за безопасност, което изпитваше младият съпруг, а може би за това, че независимо от непрекъснато показваното външно спокойствие, дълбоко в душата си той все още се страхуваше от непредвиден кралски каприз.

– Да, наистина – каза Сен-Люк като неволно пребледня, – там има конник.

– Да бягаме – каза Жана и пришпори коня си.

– Не – възрази Сен-Люк, който независимо от уплахата, не беше изгубил присъствие на духа, – не, доколкото мога да съдя, той е сам и не ни прилича да бягаме от един човек. Хайде да спрем, да го оставим да ни задмине, а после да продължим пътя си.

– Но ако той също спре?

– Нека, тогава ще видим с кого си имаме работа и ще действаме според обстоятелствата.

– Ти си прав, а и какво съм се уплашила, нали моят Сен-Люк е тук с мен и ще успее да ме защити.

– Не, изглежда, че ще се наложи да бягаме – каза Сен-Люк, като хвърли последен поглед към непознатия, който щом ги забеляза,

препусна в галоп, – перото на шапката му и плисираната яка под шапката ме карат да подозирам нещо.

– О, боже мой, по какъв начин перото и яката могат да ти внушават подозрения – попита Жана, следвайки мъжа си, който беше хванал юздите на коня ѝ и го теглеше след себе си към гората.

– Затова, защото перото е с цвят, който в момента е най-модерен в двореца, а плисираната яка – последна кройка; такова боядисване на перото не е по кесията на благородниците от Ман, а колосването на плисетата на яката би изисквало от тях непосилни грижи. Това означава, че ни догонва не кой да е, а по-скоро пратеник на моя господар.

– Да побързаме – възкликна младата жена, разтреперана като лист само при мисълта, че могат да я разделят от мъжа ѝ.

Но това беше по-лесно да се каже, отколкото да се направи. Огромните ели стояха една до друга и образуваха плътна стена от клони.

Към всичко се прибави и това, че конете затънаха до гърди в дивещите се пясъци.

В това време конникът се приближаваше с мълниеносна бързина; чуваше се как копитата на коня му отекват по склона на хълма.

– Господи Исусе, той наистина ни преследва – възкликна Жана.

– Дявол да го вземе – каза Сен-Люк и спря изведнъж коня. – Ако препуска заради нас, дай да видим за какво сме му потрябвали, защото, така или иначе, достатъчно е да слезе от коня и тутакси ще ни настигне.

– Той се спря – каза младата жена.

– И даже слезе от коня – добави Сен-Люк. – Навлиза в гората. Ей, богу, ако ще да е самият дявол, все едно – ще го спра.

– Почакай – каза Жана и хвана мъжа си за ръката, – почакай. Струва ми се, че ни вика нещо.

Действително, неизвестният върза коня си за една от елхите и се втурна през гората като крещеше с цяло гърло:

– Ей вие, господине, господине! Не бягайте, хиляди дяволи, нося ви нещо, което сте загубили.

– Дявол го взел! Вика, че сме загубили нещо.

– Хей, господине – продължаваше неизвестният. – Вие, вие, малък господине, загубихте гривната си в хана в Курвил. По дяволите! Портрет на жена не се захвърля така, особено портрета на нашата многопочитаема госпожа дьо Косе. В името на вашата любима майка не ме карайте да ви гоня.

– Но този глас ми е познат! – възкликна Сен-Люк.

– И после, той споменава моята майка.

– Значи вие сте загубили гривната с нейния портрет, малката ми?

– Ах, боже мой, да, разбира се. Забелязах изчезването едва днес сутринта и не можах да си спомня къде съм я оставила.

– Но това е Бюси! – изведнъж извика Сен-Люк.

– Граф дьо Бюси! – развълнувано поде Жана. – Нашият приятел Бюси?

– Нашият верен приятел – зарадва се мъжът и се устреми към ново-дошлия със същата пъргавина, с която току-що се готвеше да бяга от него.

– Сен-Люк! Значи не греша – раздаде се звучният глас на Бюси и нашият герой с един скок се намери пред съпрузите. – Добър ден, госпожо, – продължи той и като се смееше гръмогласно подаде гривната на графинята, която тя наистина беше забравила в хана в Курвил, където, както си спомняме, бяха пренощували.

– Нима сте пристигнали да ни арестувате по заповед на краля, господин Бюси? – усмихвайки се, попита Жана.

– Аз? Не, честна дума. Не съм толкова близък на негово величество, за да ми довери подобни поръчения. Не. Аз просто намерих вашата гривна в Курвил и разбрах, че сте тръгнали преди мен. Тогава пришпорих коня и скоро ви забелязах, но се усъмних – вие ли сте точно и неволно ви подгоних. Приемете моите извинения.

– Излиза – каза Сен-Люк, чиито последни съмнения все още не бяха изчерпани, – че единствено случаят ви доведе при нас.

– Случаят – отговори Бюси, – впрочем, сега, когато вече ви срещнах, мога да кажа: провидението.

И пред откровения поглед и откритата усмивка на Бюси в главата на Сен-Люк се разсея и последната сянка на подозрение.

– Значи вие пътешествате? – попита Жана.

– Пътешествам – отвърна Бюси, качвайки се на коня.

– Но не като нас?

– За съжаление, не.

– Тоест, исках да кажа, не защото сте изпаднали в немилост?

– Ей богу, малко ми липсваше за това.

– И за къде сте тръгнали?

– Към Анжер, а вие?

– Ние също натам.

– Ах, разбирам. Вашият замък Брисак се намира между Анжер и Сомюр, дотам са някакви десетина левги; вие искате да се скриете в родителското гнезденце като подгонени гълъбчета; това е прелестно и аз

бих завидял на вашето щастие, ако завистта не беше толкова отвратителен порок.

– Е, господин дьо Бюси – каза Жана, отправяйки към нашия герой поглед, изпълнен с признателност, – оженете се и ще бъдете щастлив като нас; кълна ви се, за онези, които се обичат, щастието е проста работа.

И тя с усмивка погледна Сен-Люк, като че ли признаваше това пред свидетели.

– Госпожо – каза Бюси, – аз не вярвам на такова щастие и вие не можете да ми бъдете за пример – не на всяка се пада възможност да се свърже в брак с любимеца на краля.

– И това го казвате вие, вие – всеобщият любимец? Когато един човек го обичат всички, госпожо – въздъхна Бюси, – това означава, че никой истински не го обича.

– Щом е така – предложи Жана, разменяйки с мъжа си многозначителен поглед, – позволете ми аз да ви оженя. Преди всичко вашият брак ще успокои много познати на мен ревниви мъже. И още нещо, обещавам ви да намерите именно онова щастие, възможността за което отричате.

– Аз не отричам възможността за щастие, госпожо – отново въздъхна Бюси, – аз отричам само, че това щастие е възможно за мен.

– Искате ли да ви оженя? – настояваше госпожа дьо Сен-Люк.

– Ако се готвите да ми избирате жена по ваш вкус, то не, но ако е по мой – нямам нищо против.

– Вие говорите като човек, твърдо решил да си остане ерген.

– Може би.

– Значи вие сте влюбен в жена, за която не можете да се ожените?

– За бога, графе – каза Бюси, – помолете госпожа Сен-Люк да не забива в сърцето ми хиляда кинжала.

– Ах, ето какво било! Пазете се, Бюси, вие ме карате да подозирам, че предмет на вашата страст е моята жена.

– Даже това да беше така, то във всеки случай, ще се съгласите, че се държа с изключителна деликатност и съпругът няма никакво право да ревнува.

– Прав сте – каза Сен-Люк, припомняйки си, че именно Бюси доведе жена му при него в Лувъра. – Но все едно, признайте си, че сърцето ви е заето.

– Признавам – каза Бюси.

– И какво има в него – любов или прищявка – попита Жана.

- Страст, госпожо.
- Аз ще ви излекувам.
- Не вярвам.
- Ще ви ожена.
- Съмнявам се.
- Ще постигна за вас онова щастие, което вие заслужавате.
- Уви, госпожо, отсега нататък ще съм щастлив с нещастieto.
- Аз съм много упорита, предупреждавам ви – каза Жана.
- И аз също – отговори Бюси.
- Графе, вие ще отстъпите.
- За бога, госпожо – каза младият човек, – нека пътуваме като добри приятели. Отначало да се измъкнем от тези пясъци, а след това, ако не възразявате, да пренощуваме в онова очарователно малко селце, което блести там долу на слънцето.
- Там, или някъде другаде.
- Все ми е едно, предоставям избора на вас.
- Значи ще ни придружите?
- До онова място, за което пътувам, ако това не ви притеснява.
- Напротив, много се радваме. Но сторете още по-добре: елате заедно с нас там, където отиваме ние.
- А закъде пътувате вие?
- За Меридорския замък.

Кръвта изби върху лицето на Бюси и изведнъж се отдръпна към сърцето. Той така пребледня, че тайната му в същия момент би била разкрита, ако Жана в този момент не беше заета – тя се усмихваше на мъжа си.

Докато съпрузите, или по-скоро влюбените си разменяха погледи, Бюси успя да се съвземе и да отговори на хитростта на младата жена с хитрост, но с хитрост по свой маниер: реши да не разкрива намеренията си.

– Вие казахте, госпожо, за Меридорския замък – произнесе той щом почувства, че е в състояние да произнесе това название, – а какво представлява той? Обяснете, моля ви.

– Владение на една от моите най-близки приятелки – отговори Жана.

– На една от най-близките ваши приятелки... и... – продължи Бюси, – там живее тази ваша приятелка?

– Несъмнено – отговори госпожа Сен-Люк, която нямаше ни най-малка представа за това, какви събития бяха станали в Меридор през

последните два месеца. – Но няма нищо не сте чули за барон дьо Меридор, един от най-богатите барони в Пуату и...

– И?... – подхвана Бюси, виждайки, че Жана спира.

– И за неговата дъщеря, Диана дьо Меридор, най-красивата от всички дъщери на барони, които са били някога на света.

– Не, госпожо – отговори Бюси, като едва не се задави от вълнение.

И нашият герой, докато Жана предано гледаше мъжа си, нашият герой, повтаряме, тихичко се питаше, какъв беше този удивителен късмет, че на този път, без всякакви разумни причини, въпреки всякаква логика, той срещна хора, с които може да говори за Диана дьо Меридор, в които можеше да намери отзвук единствената мисъл, която занимаваше сърцето му. Какво е това? Просто случайност? Малко вероятно. А ако това е капан? Почти немислимо. Сен-Люк вече не беше в Париж през оная вечер, когато той проникна при графиня дьо Монсоро и узна, че преди се е казвала Диана дьо Меридор.

– А далече ли е още до този замък, госпожо – осведоми се Бюси.

– Според мен около седем левги. Обзалагам се, че довечера ще нощуваме в този замък, а не в онова мъничко селце, което така привлекателно блести на слънцето, макар че видът му не ми вдъхва никакво доверие. Вие, разбира се, ще дойдете с нас, нали?

– Да, госпожо.

– Ето – каза Жана, – вие вече направихте първата крачка към онова щастие, което ви предлагам.

Бюси се поклонил и продължил да язди редом с двамата съпрузи, а те, чувствайки му се задължени, си даваха вид, че присъствието на трети човек с нищо не ги притеснява. Известно време и тримата мълчаха. Накрая Бюси, комуто се искаше да научи още много, се осмели да продължи да разпитва. Предимството, което имаше в дадения случай, беше, че може да пита и както изглеждаше, той реши да се възползува от това докрай.

– А този барон дьо Меридор, за когото ми говорехте – попита той, – най-богатият човек в Пуату, какво представлява всъщност?

– Образец на благородник, древен герой, рицар, който, ако беше живял по времето на крал Артур, несъмнено би заел място на кръглата маса.

– И как – попита Бюси, напрягайки мускулите на лицето си и потискайки вълнението в гласа си, – успя ли да омъжи дъщеря си?

– Да омъжи дъщеря си!

– Питам само.

– Диана омъжена!

– И какво необикновено има в това?

– Нищо, но Диана не е омъжена; няма съмнение, че ако помислеше да се омъжва, бих била първата, която ще научи това.

Сърцето на Бюси се сви и горчива въздишка се процеди през стиснатите му в спазъм устни.

– Излиза – попита той, – че Диана дъо Меридор живее в замъка заедно със своя баща?

– Ние много се надяваме на това – Сен-Люк подчерта с гласа си „много“, за да покаже на жена си, че я разбира, споделя мислите и плановете ѝ.

Настъпи кратко мълчание, по време на което всеки продължаваше размишленията си.

– Ах – внезапно възкликна Жана, като се надигна на стремената, – ето ги кулите на замъка. – Погледнете, погледнете, господин Бюси, там сред голите дървета, които след някой и друг месец ще станат толкова красиви, виждате ли керемидения покрив?

– О, да, разбира се – каза Бюси, обзет от вълнение, на което сам се учудваше – дотолкова това беше непривично за неговото храбро и все още с нищо неуязвено сърце, – да, виждам. И това е Меридорският замък?

Като следваше естествения ход на мислите си, при вида на жилището на знатния господин и вековните гори, сияещи с горда красота сред природата, още не отърсила се от зимното вцепенение, той си спомни бедната затворничка, погребана сред мъглите на Париж в душната къщичка на улица Сент-Антоан.

Бюси въздъхна отново, но това вече не беше въздишка на отчаяние и безизходица. Като му обещаваха щастие, госпожа дъо Сен-Люк му беше подарила надежда.

Глава 23 Осиротелият старец

Госпожа дъо Сен-Люк не сбърка: след два часа пътниците се приближиха до Меридорския замък.

През тези два часа те мълчаха. Бюси се питаше дали да не каже на приятелите си за онези събития, които бяха заставили Диана дъо Меридор да напусне родното гнездо. Но ако направеше дори само една

крачка по пътя на откровеното признание, вече трябваше да разкаже и не само за това, което скоро щеше да бъде известно на всички, но и за онова, което знаеше единствено само той и което нямаше намерение да разкрива никому. Затова той не се реши на признание, то неминуемо би довело до различни предположения и въпроси.

Освен това Бюси искаше да влезе в Меридорския замък като съвършено непознат. Той искаше по този начин без каквато и да било предварителна подготовка да се срещне с барон дьо Меридор и да чуе от него за граф дьо Монсоро и херцог д'Анжу. Не се съмняваше в искреността на Диана, нито за секунда не можеше да заподозре в лъжа този чист ангел, но може би Диана сама се заблуждаваше в нещо, ето защо Бюси искаше да се убеди, че в разказа, който беше изслушал с неотслабващо внимание, всички събития са изобразени правилно.

Както забелязва читателят, в душата на Бюси живееха две чувства, даващи възможност на мъжа да запази господстващо положение, дори когато е обхванат от любовно безумие. Тези две чувства бяха: предпазливост по отношение на всички непознати и дълбоко уважение към обекта на неговата любов.

Ето защо госпожа Сен-Люк, независимо от своята женска проникателност, можа да се подведе от показаното от Бюси пълно безразличие и да остане с убеждението, че младият човек за първи път чува името на Диана дьо Меридор и че то не събужда в него никакви спомени или надежди. Значи той просто очаква да срещне в Меридор посредствена провинциалистка, твърде непохватна и извънредно смутена от срещата си със столични кавалери.

Жана предварително предвкушаваше наслаждението, което ще изпита при вида на неговото изумление.

Тя обаче с учудване забеляза, че при звучите на рога, с които стражата от стената известяваше за тяхната поява, Диана не изтича на подвижния мост да посрещне гостите, както правеше обикновено.

Вместо нея от парадния вход на замъка излезе прегърбен от годините старец, който се подпираше на бастун.

Той беше загърнат с широко наметало от зелено кадифе, общито с лисичи кожи, на колана му висеше блестяща сребърна свирка и подрънкваше връзка ключове.

Бялата му като сняг дълга коса се развяваше от вечерния вятър над главата му. Той мина по подвижния мост, съпроводен от два огромни песа немска порода, които с наведени глави вървяха отзад, без да бързат и не се изпреварваха един друг нито крачка, но също така и не

изоставаха с нито една крачка.

– Кой е там? – със слаб глас попита баронът, когато достигна вала на замъка. – Кой оказва чест на бедния старец със своето посещение?

– Това съм аз, това съм аз, сеньор Огюстен! – весело извика младата жена. Тя беше свикнала да се обръща към стария барон по име, за да го различава от неговия по-млад брат Гийом, който беше починал преди три години.

В отговор Жана очакваше да чуе също такова радостно възклицание, но старецът бавно вдигна глава и погледна неочакваните гости със своите печални безжизнени очи.

– Вие? – попита той. – Кои сте вие? Не ви виждам?

– О, боже мой – възкликна Жана, – нима не можете да ме познаете? Ах, да, наистина, нали съм преоблечена.

– Простете – каза баронът, – но аз почти съвсем не виждам. Старческите очи не понасят сълзи и когато старците плачат, сълзите им изгарят очите.

– Скъпи бароне – продължи младата жена, – значи вашето зрение действително е отслабнало, иначе бихте ме познали дори в мъжки дрехи. Изглежда налага се да назова името си?

– Обезателно, нали казах, че почти не ви различавам.

– Но аз все едно ще ви излъжа, скъпи сеньор Огюстен – аз съм госпожа дьо Сен-Люк.

– Сен-Люк? Не ви познавам, госпожо – каза старият барон.

– Но моето моминско име – разсмя се младата жена, – моето моминско име е Жана дьо Косе-Брисак.

– О, господи – възкликна старият човек и с треперещи ръце се опита да повдигне напречната греда, която затваряше прохода, – о, господи!

Като не беше в състояние да си обясни защо ѝ се оказва толкова странен прием, съвсем различен от онзи, който очакваше, Жана го отдаде на преклонната възраст на барона и неговата старческа немощ. Сега когато видя, че най-послед той я позна, тя скочи от коня и стремително се хвърли в обятията му, както правеше това, когато беше малко момиченце. Обаче прегръщайки почтения старец, госпожа Сен-Люк почувства, че бузите му са мокри – баронът плачеше. „Това е от радост – помисли тя. – Сърцето винаги остава младо.“

– Моля заповядайте – покани ги баронът, след като целуна Жана.

И като че ли не забелязал двамата и спътници, той се отпрати към замъка с отмерена крачка, а след него на същото разстояние както преди това тръгнаха кучетата, които бяха успели вече да подушат и разгледат

посетителите.

Замъкът имаше необичайно печален вид. Капаците на прозорците бяха затворени, слугите, които се мяркаха тук-там, носеха траур. Мери-дорският замък приличаше на огромна гробница.

Сен-Люк хвърли на жена си недоумяващ поглед – нима така му описваше тя приюта на своето детство?

Жана го разбра, а и на самата нея ѝ се искаше по-скоро да излезе от неловкото положение. Младата жена догони барона и го хвана под ръка.

– А Диана? – попита тя. – Нима за моя зла участ няма да се срещна с нея?

Старият барон спря внезапно като поразен от мълния и почти с ужас се взря в Жана.

– Диана – повтори той.

Като чува това име, кучетата вдигнаха глави от двете страни на своя стопанин и нададоха сърцераздирателен вой.

Бюси не можа да сдържи студените тръпки, които преминаха по тялото му, Жана погледна Сен-Люк, а Сен-Люк се спря, без да знае какво да предприеме – да продължи, или да се върне обратно.

– Диана – повтори старецът, като че ли чак сега проумя въпроса, който му бяха задали. – Нима нищо не знаете?

Неговият слаб, треперещ глас се задави от ридания, изтръгнаха се от дълбините на сърцето му.

– Но какво има? Какво се е случило? – развълнувано възкликна Жана и стисна ръце.

– Диана е мъртва – извика баронът и в неударимо отчаяние издигна ръце към небето, а от очите му рукохна потоци от сълзи.

Той се свлече на първите стъпала на входната врата, до която бяха вече стигнали, и така остана да седи, обхванал с две ръце глава, поклащайки се настрана, като че ли отпъждаше с това съдбоносния спомен, който не му даваше покой.

– Мъртва – в ужас изкрещя Жана, пребледняла като привидение.

– Мъртва – проговори Сен-Люк, обзет от състрадание към бедния баща.

– Мъртва – прошепна Бюси. – Значи той и него е убедил в смъртта ѝ. Ех, бедни старче, как ще ме обикнеш в един прекрасен ден!

– Мъртва, мъртва – твърдеше баронът. – Те я убиха.

– Скъпи мой сеньор – промълви Жана, която потресена от страшно-то известие, беше обляна в сълзи – средството, което спасява женското сърце да не се пръсне.

Младата жена прегърна стареца, обливайки лицето му с горчиви сълзи.

Старият господин с мъка се изправи.

– Влезте – каза той – колкото опустошен и безутешен да е този дом, той все пак не е загубил своето гостоприемство, най-покорно ви моля – заповядайте.

Жана хвана барона подръка, мина заедно с него през покритата галерия и предишното помещение на стражата, превърнато в столова, и влезе в гостната.

Отпред вървеше слуга, който отваряше вратите и скръбното му лице свидетелстваше за нежна привързаност към господаря. Сен-Люк и Бюси завършваха шествието.

Като влезе в гостната, старият барон, все още поддържан от Жана, седна, или по-скоро се строполи в голямото, украсено с дърворезба кресло.

Слугата отвори прозореца да влезе чист въздух и без да напуска стаята, се оттегли в тъмния ъгъл.

Жана не се осмеляваше да наруши млчанието. Страхуваше се да не разчопли отново раните на стареца с въпросите си. В същото време като всички млади и щастливи хора тя не можеше да повярва в нещастнието, за което току-що беше чула. Има възраст, когато човек не е способен да приеме смъртта, защото не вярва в самата смърт.

Тогава баронът, като че ли отгатнал мислите на младата жена, проговори пръв:

– Вие ми казахте, че сте омъжена, мила моя Жана, значи този господин е ваш съпруг?

Баронът посочи Бюси.

– Не, сеньор Огюстен – отговори Жана, – Моят мъж е господин дьо Сен-Люк.

Сен-Люк се поклонил дълбоко пред злосъщия баща, отдавайки почит не толкова на старостта, колкото на скръбта на барона. Той бащински поздрави младия човек и се опита дори да се усмихне. После неговите подпухнали очи се спряха на Бюси.

– А този господин е ваш брат, брат на вашия съпруг или ваш роднина?

– Не, любезни бароне, господинът не ни е роднина, а наш приятел – Луи дьо Клермон, граф дьо Бюси д'Амбоаз – приближен на херцог д'Анжу.

При произнасянето на името на херцога старият барон рязко се

изправи, като изхвърлен от скрита пружина, отправи гневен поглед към Бюси и като че ли изгубвайки последните си сили от това безмълвно предизвикателство – със стон рухна в креслото.

– Какво ви стана? – обезпокои се Жана.

– Вие познавате ли барона, господин дьо Бюси? – поинтересува се Сен-Люк.

– Не. За първи път имам честта да срещна барон дьо Меридор – спокойно отговори Бюси. Единствен той разбра какво въздействие оказва върху стареца произнасянето на името на херцога.

– Да не би да е загубил разсъдъка си? – попита тихо Сен-Люк жена си, докато гледаше учудено барона.

– Изглежда скръбта е помътила съзнанието му – уплашено отговори Жана.

Владетелят на Меридор, който с думите си накара Жана да се съмнява в яснотата на разсъдъка му, съпроводи тези думи с още по-заплашителен поглед, отколкото преди това. Бюси обаче запази спокойствие и издържа този поглед, без да каже нищо, като продължаваше да показва с вида си най-дълбоко почитание.

– Това чудовище – повтори барон дьо Меридор – убиецът на моята дъщеря!

– Какво казахте? – попита Жана.

– Нещастни господине – прошепна Бюси.

– Излиза, че вие не го познавате, след като ме гледате така изплашено – възкликна баронът, хващайки за ръцете Жана и Сен-Люк. – Но нали херцог д'Анжу уби моята Диана! Херцог д'Анжу!... Дъще моя, момичето ми! Той я уби!

Отчаянието, което прозвуча в старческия глас, беше така покъртително, че даже очите на Бюси се напълниха със сълзи.

– Господине – каза младата жена, – дори това да е така, макар че не разбирам как е могло да се случи, вие нямате право да хвърляте вина за постигналото ви ужасно нещастие върху господин дьо Бюси – най-верния и най-благородния сред всички рицари. Погледнете, скъпи господине, че господин дьо Бюси плаче заедно с нас – той също нищо не знаеше за вашата беда. Нима той би дошъл тук, ако можеше да предположи как ще го посрещнете? Мили сеньор Огюстен, в името на вашата скъпа Диана, разкажете ни как стана всичко това!

– Вие наистина ли нищо не знаете? – обърна се баронът към Бюси.

Последният мълчаливо се поклони.

– Боже мой, разбира се, че не – каза Жана. – Никой от нас не знае.

– Възможно ли е моята Диана да е мъртва, а най-близката ѝ приятелка да не знае нищо за това! Макар че аз наистина на никого не писах и на никого не казах за нейната смърт. Струваше ми се, че целият свят трябва да прекрати своето съществуване от онази минута, когато престане да съществува моята Диана. Смятах, че цялата вселена трябва да носи траур по нея.

– Говорете, говорете, ще ви олекне – каза Жана.

– Слушайте тогава – с ридание произнесе баронът. – Този подъл принц – позор за френските благородници, след като видял моята Диана, пленен от красотата ѝ, заповядал да бъде похитена и отведена в замък Боже, където смятал да я обезчести, както би постъпил с дъщерята на някой свой слуга. Но Диана, моята Диана, това свято и благородно създание, предпочела смъртта пред позора. Тя се хвърлила от прозореца в езерото, в което след това бил намерен само воалът ѝ, плаващ по водата.

Старецът с мъка произнасяше думите през задавящите го ридания. Това зрелище се стори на Бюси едно от най-покрътителните, които някога той, закаленият воин, свикнал сам да пролива кръв и да вижда как я проливат другите, бе виждал през живота си.

Жана, готова да припадне, гледеше Бюси със страх в очите.

– О, графе – извика Сен-Люк. – Но това е просто чудовищно?! Графе, вие трябва незабавно да напуснете този презрян принц! Такова благородно сърце като вашето не би могло да изпитва дружески чувства към един похитител и убиец на жени.

Тези думи поободриха стария барон и той очакваше отговора на Бюси, за да си състави окончателно мнение за него. В минути на огромни душевни сътресения човек става слаб като дете, а един от най-сигурните начини да утетиш дете, което е ухапано от любимото му куче, е: пред неговите очи да удариш любимото куче.

Бюси, без да даде отговор, пристъпи към барон дьо Меридор.

– Господин барон – каза той, – ще благоволите ли да ми окажете чест като ме удостоите с разговор насаме?

– Изслушайте господин Бюси, любезни сеньоре – помоли Жана, – и вие ще видите колко добър и отзивчив е той.

– Говорете, господине – разреши баронът, който неволно потрепна, почувствал в погледа на младия човек нещо необичайно.

Бюси се обърна към Сен-Люк и неговата жена и ги погледна с открит приятелски поглед.

– Ще позволите ли? – попита той.

Младите съпрузи излязоха от стаята, хванати под ръка, съзнавайки с удвоена сила своето щастие пред лицето на тази неизмерима скръб.

Когато вратата след тях се затвори, Бюси се приближи към барона и му се поклони дълбоко.

– Господин барон – обърна се той към стареца, – преди минута в мое присъствие вие обвинявахте принца, на когото аз служа, изразите ви бяха така резки, че аз съм принуден да ви помоля за обяснение.

Старецът гордо вдигна глава.

– Съвсем не се съмнявайте в почтения смисъл на думите ми, говоря с вас, изпитвайки най-дълбоко съчувствие и искрено желание да облекча вашата мъка. Моля ви, господин барон, разкажете ми с повече подробности ужасната история, която току-що накратко изложихте пред Сен-Люк и неговата жена. Нека видим действително ли всичко е станало така, както вие мислите, и дали наистина всичко е загубено.

– Господине – каза баронът, – имах някакъв лъч на надежда. Господин дьо Монсоро – благороден и верен човек, обикна дъщеря ми и поиска ръката и.

– Господин дьо Монсоро! А как се държеше той? – попита Бюси.

– О, като човек на честта и дълга. Диана му отказа, но независимо от това, именно той първи ме извести за подлите намерения на херцога. Именно той ми посочи начин да осуемя изпълнението им. Той си предложи услугите да спаси дъщеря ми, като молеше само едно – то още веднъж доказва неговото великодушие, – да му дам Диана за жена, ако му се удаде да я изтръгне от ноктите на херцога. Уви! Моята дъщеря не би могла да бъде спасена от нищо друго. Той, младият, енергичен и предприемчив човек щеше да може да я защити от посегателствата на могъщия принц, след като това не беше вече по силите на бедния ѝ баща. аз с радост дадох съгласието си, но за мое нещастие – всичко се оказа напразно. Графът пристигна твърде късно, когато моята бедна Диана се беше спасила от безчестие с цената на живота си.

– А след този съдбоносен ден господин дьо Монсоро не се ли появи? – попита Бюси.

– Оттогава измина един месец – отговори баронът. – Бедният граф очевидно не смее да се покаже пред очите ми, след като не му се удаде да изпълни великодушния си замисъл.

Бюси наведе глава – всичко му стана ясно.

Сега той разбра по какъв начин граф дьо Монсоро е могъл да отнеме от принца девойката, в която се е бил влюбил, и как опасявайки се, че принцът ще научи за женитбата му с тази девойка, е разпространил

слуха за смъртта ѝ и е накарал дори нещастния ѝ баща да повярва в това.

– И тъй, господине – каза старият барон, виждайки как младият човек замислено беше свел глава и очи, в които неведнъж по време на тъжния разказ, святкаха искри.

– И тъй, господин барон – отговори Бюси, – поръчано ми е от монсеньор херцог д'Анжу да ви отведа в Париж, където негово височество желае да поговори с вас.

– Да разговаря с мен – възкликна баронът. – След смъртта на дъщеря си да застана лице срещу лице с този изверг! И какво може да ми каже той, който я погуби?

– Кой знае? Може би той иска да се оправдае.

– Притрябвали са ми неговите оправдания! Не, господин дьо Бюси, аз няма да замина в Париж, тъй като покрай всичко друго не желая да се отдалечавам от мястото, където в своя студен саван от тръстика почива бедното ми дете.

– Господин барон – с твърдост в гласа произнесе Бюси, – позволете ми да настоявам. Мой дълг е да ви съпроведа до Париж, тъй като пристигнах единствено за това.

– Нека бъде така – ще замина за Париж – целият разтреперан от гняв изрече баронът. – Тежко на онзи, който пожелае да ме погуби! Кралят ще ме изслуша, а ако не пожелае да ме изслуша, тогава ще се обърна към всички френски благородници. Как можа да се случи това – промърмори той, – в скръбта си да забравя, че в ръцете си имам оръжие, останало до този момент без приложение. Решено, господин дьо Бюси, заминавам с вас.

– А аз, господни барон – каза Бюси, като хвана ръката на стареца, – аз ви съветвам да проявите търпение, да запазите спокойствие и самообладание, подобаващо на истински християнин. Божието милосърдие е безкрайно и неведоми са пътищата господни. Моля ви в очакване на деня, когато бог ще прояви милосърдие, да не ме причислявате към своите врагове, тъй като не знаете какво смятам да сторя за вас. И тъй, до утре, господин барон, когато с настъпването на деня, ако сте съгласен – ще се отправим на път.

– Съгласен съм – отвърна старият господин, който против волята си бе трогнат от проникновените нотки в гласа на Бюси, – независимо от това, какъв сте сега за мен, приятел или враг, в момента вие сте мой гост и дългът ми повелява да ви отведа в определените за вас покои.

Баронът взе от масата сребърния свещник с три свещи и с натезали

крачки започна да се изкачва по парадната стълба на замъка, а след него пристъпваше Бюси д'Амбоаз.

След Бюси вървяха двама слуги, които също носеха свещници. Кучетата се надигнаха, готови да тръгнат със стопанина си, но с жест на ръката той ги спря.

На прага на стаята си Бюси попита къде са сега господин и госпожа Сен-Люк.

– Моят стар Жермен би трябвало да се е погрижил за тях. Лека нощ, господин графе!

Глава 24

За това, как Реми льо Одоен в отсъствие на Бюси направи разузнаване в къщата на улица Сент- Антоан

Господин и госпожа Сен-Люк не можеха да дойдат на себе си от изумление. Как така Бюси изведнъж да има тайни с барон дьо Меридор, да се готви да пътува заедно с него в Париж, да се залавя да оправя чужди неща, за които в началото уж нямаше никаква представа. Всичко това изглеждаше през погледа на младоженците необяснима загадка.

Що се отнася до барона, магическата сила, която се съдържаше в обръщението „негово кралско височество“ оказа върху него дължимото въздействие, тъй като по времето на Анри III благородниците още не бяха свикнали иронично да се усмихват, чувайки титли и гледайки гербове.

За барон дьо Меридор, както и за всеки французин, с изключение на краля, думите „кралско височество“ означаваша някаква висша власт, тоест гръм и мълния.

На сутринта баронът се сбогува със своите гости, които настани в замъка. Съпрузите Сен-Люк обаче, разбирайки неудобството от създаването се положение, решиха при първа възможност да напуснат Меридор. Стигаше само да се убедят в съгласието на боязливия маршал да се преместят в съседните на баронските земи на дьо Брисак.

На Бюси беше достатъчна само една секунда, за да може да обясни своето странно поведение. Като единствен пазител на тайната, пълновластен в решението да я открие на когото пожелае, той напомняше източен вълшебник, който с първото размахване на вълшебната пръчица

пресушава всички сълзи, с второто – заставя зениците радостно да се разширят и устните да се озарят от весела усмивка.

Тази секунда, в течение на която, както вече казахме, Бюси беше в състояние да извърши толкова големи промени, той използва, за да прошепне няколко думи в нетърпеливо подложеното му ушенце на очарователната съпруга на Сен-Люк.

Лицето на Жана просия, руменина обля челото ѝ, кораловите устнички се разтвориха и зад тях блеснаха белите като седеф зъби. Слисаният съпруг с целия си вид изобразяваше ням въпрос, но Жана сложи пръст пред устните си и припна като сърничка, без да забрави да благодари на Бюси с въздушна целувка.

Старият барон не забеляза тази изразителна пантомима. Като не сваляше очи от родния замък, той машинално галеше кучетата си, които неотстъпно го следваха, и с развълнуван глас даваше последни разпореждания на слугите. След това, като се подпря на рамото на коняря, той с голямо усилие се покатери на своя стар сив кон на петна, към който изпитваше нежна привързаност, тъй като това беше неговият боен кон от последните граждански войни. После отправи прощален поглед към замъка и без да каже никому нито дума, потегли на път.

Бюси отвърна със сияещ поглед на усмивката на Жана и няколко пъти се обърна, за да се прости с приятелите си. На раздяла Жана му прошепна:

– Вие сте необикновен човек, графе! Аз ви обещавах щастие в Меридор... Стана обратното – вие да върнете тук прогоненото щастие.

От Меридор до Париж пътят е дълъг, но още по-дълъг се стори той на барона, чието тяло беше надупчено от удари на шпаги и куршуми на мускети по време на кървавите битки, в които бе участвал и където броят на получените рани се увеличаваше в пряка зависимост от храбростта на воините. Дълъг и уморителен беше пътят и за другия заслужил ветеран – коня, който се казваше Жарнак. Щом чуеше това име, конят отместваше потъналата в гъста грива глава и гордо поглеждаше изпод надвисналите тежки клепахи.

По време на пътя Бюси имаше свои грижи. Със синовна обич и внимание той се стараеше да спечели сърцето на стария барон, чийто гняв успя да си навлече отначало, и изглежда, че старанията му не бяха отишли на вятъра, тъй като сутринта на шестия ден, когато наближиха Париж, господин дьо Меридор се обърна към своя спътник с думи, красноречиво показващи промените, настъпили в душата му по време на пътя.

– Не е ли учудващо това, графе, че сега, когато се намирам по-близо от всякога до своето нещастие – аз се чувствам по-спокойно, отколкото при тръгването.

– Още два часа, сеньор Огюстен – каза Бюси, – и вие ще прецените дали съм прав, което единствено се стреми да постигна.

Те влязоха в Париж през предградията Сен-Марсел – изконните входни врати на френската столица, които именно в ония времена станаха предпочитани от пътниците, защото този ужасен квартал, един от най-мръсните в Париж, благодарение на многочислените църкви, хиляди живописни здания и тесни мостчета, прехвърлени над клоаките, изглежда, най-силно възплъщаваше в своя облик неповторимото парижко своеобразие.

– Къде отиваме – осведоми се баронът, – нали в Лувъра?

– Господине – каза Бюси, – първо съм длъжен да ви поканя вкъщи и да ви дам възможност да си починете от пътя, да се приведете в ред, за да можете да се явите в достоен вид пред особата, при която ще ви отведа.

Баронът не възрази и те се отправиха към улица Гран-Сент-Оноре в двореца на Бюси.

Хората на графа не го очакваха, или по-точно – вече не го чакаха. Последния път преди своето отпътуване той се върна в двореца през нощта, мина през портичката, ключ от която имаше единствено той; сам оседла коня си и замина, без да го види никой, с изключение на Реми льо Одоен. Естествено, че внезапното изчезване на Бюси, разчулото се нападение върху него седмица преди това, което той не можеше да скрие поради раната, накрая неговата страст към рисковани похождения, която не намаляваше, независимо от всички уроци, които получаваше, – всичко това навеждаше на мисълта, че е попаднал в капан, приготвен по пътя му от неговите врагове. Навярно на Фортуна, толкова дълго време отнасяща се благосклонно към неговите дръзки прояви, в края на краищата беше омръзнало постоянното безразсъдство на нейния любимец и навярно той сега лежеше някъде мъртъв, прострелян или прободен с кинжал в гърдите.

По тази причина най-добрите приятели и най-верните слуги на Бюси вече девети ден отправяха молитви за неговото завръщане, въпреки че то им изглеждаше също така малко вероятно, както излизането на Пиритой от ада. По-разсъдливите, като не се надяваха да срещнат Бюси повече сред живите, старателно претърсваха всички ями и канавки, подозрителни свърталища, каменоломните около града, дъното на реката и

рововете на Бастилията, за да открият трупа му.

И само един човек на въпроса: „Няма ли някакви известия за Бюси?“ – неизменно отговаряше:

– Господин графът е в отлично здраве.

Но щом го питаха къде се намира графът и с какво се занимава, излизаше, че не знае нищо.

Човекът, който даваше такива успокояващи, но отвлечени отговори и върху когото по тази причина се стоварваха толкова упреци, беше не някой друг, а метр Реми льо Одоен. Той от сутрин до вечер се занимаваше с нещо. Понякога изпадаше в странна замисленост, случваше се през деня или през нощта да изчезва някъде от двореца, да се завръща с вълчи апетит и да се шегува весело, което за кратко време разведряваше мрачното униние, обхванало всички в дома на Бюси.

След като се завърна от една от своите тайнствени разходки, Одоен чу радостни възгласи пред парадния вход и видя Бюси, който не можеше да слезе от коня, защото шумната тълпа слуги го беше наобиколила и всички си оспорваха честта, кой да държи стремето на своя господар.

– Стига вече – каза Бюси. – Благодаря ви, че сте радостни да ме видите жив. Съмнявате се дали това съм аз? Е какво, разгледайте ме хубаво, ако искате пипнете ме, само побързайте. А сега помогнете на този почтен благородник да слезе от коня и не забравяйте, че аз се отнасям към него с по-голямо уважение, отколкото към принца.

Бюси имаше основателни причини да възвеличава по такъв начин своя гост, комуто никой не обръщаше внимание. Скромното държание и маниери на владетеля на Меридорския замък, старомодните му дрехи и сивата петниста кранта, преценена така от пръв поглед от прислугата, свикнала да се грижи за породисти, силни коне, създадоха в слугите убеждението, че пред тях стои някакъв стар дребен благородник, когото безразсъдният Бюси е измъкнал някъде от провинцията като от онзи свят.

Но като чува нареждането на своя господар, всички веднага се засуетиха около барона. Льо Одоен наблюдаваше тази сцена и по навик тихомълком се подсмиваше. Единствено многозначителният и строг поглед на Бюси изтри иронията от жизнерадостното лице на младия лекар.

– Бързо стая за господина! – извика Бюси.

– Коя? – едновременно откликнаха пет или шест гласа.

– Най-хубавата, моята собствена!

Като предложи ръка на почтения старец, за да му помогне да се

качи по стъпалата, Бюси се стараеше да му окаже повече внимание, отколкото му беше оказано на него самия в Меридорския замък.

Барон дьо Меридор покорно позволи да бъде увлечен от тази обаятелна учтивост. Така ние безволно се понасяме след някаква мечта, отвещаща ни в страната на фантазията, царството на въображението и нощта. На барона беше поднесена позлатената чаша на графа, който, изпълнявайки ритуала на гостоприемството, пожела собственоръчно да налее вино на своя гост.

– Благодаря, благодаря, господине – каза старецът, – но скоро ли ще тръгнем за там, за където сме дошли?

– Скоро, сеньор Огюстен, скоро, не се безпокойте. Там ни очаква щастие, не само вас, но и мен също.

– Какво искате да кажете и защо постоянно ми говорите с някакви неразбираеми за мен намеци?

– Искам да ви кажа, сеньор Огюстен, същото, за което и по-рано ви бях казал – за милостта на providението към благородните сърца. Приближава се минутата, когато аз от ваше име ще се обърна към providението.

Баронът учудено погледна Бюси, а той направи с ръка почтителен жест, с който като че ли искаше да каже „веднага се връщам“ и с усмивка на уста излезе от стаята.

Както и очакваше, Одоен го чакаше до вратата. Бюси хвана младия човек за ръка и го поведе към кабинета си.

– Какво ще кажете, скъпи Хипократе? Има ли нещо ново?

– Къде, монсеньор?

– Дявол да го вземе, на улица Сент-Антоан.

– Аз предполагам, че там доста се интересуват от вас, монсеньор, но в това вече няма нищо ново.

Бюси въздъхна.

– Съпругът връщал ли се е? – попита той.

– Връща се, но безуспешно. В цялото това действие има още и баща, който по всяка вероятност ще реши развързката като някакъв бог, който най-неочаквано се спуска от небето. Всички очакват появянето на този липсващ баща, на този непознат бог.

– Добре – каза Бюси, – но откъде ти е известно всичко това?

– Там е работата, монсеньор – отговори льо Одоен със своята добродушна открита усмивка, – че докато вас ви нямаше, моите лекарски задължения станаха съвсем синекурни и аз реших да употребя във ваш интерес останалото ми свободно време.

- Е, и какво направи, разказвай, любезни Реми, слушам те!
- Направих ето какво: малко след като заминахте, аз пренесох парите си, книгите си и шпагата си в една малка стаичка, която наех в къщата на ъгъла на улиците Сент-Антоан и Сент-Катрин.
- Добре.
- От там можех да виждам въпросната къща изцяло – от прозорчетата на мазето до комините.
- Отлично.
- Щом се нанесох в стаята, веднага се настаних до прозореца.
- Превъзходна позиция.
- Обаче в тази превъзходна позиция имаше един съществен недостатък.
- Какъв?
- Щом виждах аз, то биха могли и мен да видят, или просто да забележат макар и сянката на някакъв непознат, който упорито гледа в една и съща посока. Такова постоянство след два или три дни щеше да ми навлече подозрение, че съм крадец, любовник, шпионин или луд.
- Съвсем резонно, любезни льо Одоен. И как излезе от това положение?
- О, тогава, господин графе, аз разбрах, че трябва да се прибегне до някакво изключително средство и ей богу...
- Кажете, кажете.
- Ей богу, аз се влюбих.
- Какво, какво? – попита Бюси, като не можеше да разбере по какъв начин може да му бъде полезна любовта на Реми.
- Влюбих се, както вече имах честта да ви съобщя, влюбих се до уши, влюбих се безумно – с важен вид произнесе младият лекар.
- В кого?
- В Гертруда.
- В Гертруда – прислужницата на госпожа дьо Монсоро?
- Да, боже мой! В Гертруда, прислужницата на госпожа дьо Монсоро. Какво искате, монсеньор, ние не сме благородници и да се влюбваме в господарките не ни е по ранга. Аз съм само един беден, дребен човек, лекар, чиято практика е съсредоточена само върху един пациент, а и той, надявам се, занапред ще се нуждае от моята помощ само в твърде редки случаи. Налага ми се да правя своите опити, както казват у нас в Сорбоната *in anima vili*³⁹.

39. На същества от низш клас. (лат.) – Б. пр.

– Бедни ми Реми – каза Бюси, – повярвай ми, аз много високо ценя твоята преданост!

– Е, монсеньор – отговори льо Одоен, – в края на краищата, аз няма от какво да се оплаквам. Гертруда е силна и представителна девойка с цели два дюйма по-висока от мен и хващайки вашия покорен слуга за яката, може да го вдигне с изпънати ръце, което е доказателство за добро развитие на бицепсите и делтовидния мускул. Това внушава в мен уважение към нея, което я ласкае и понеже винаги отстъпвам, ние никога не се караме. Освен това Гертруда притежава скъпоценен дар...

– Какъв, мили мой Реми?

– Тя е голяма майсторка да разказва.

– Така значи!

– Да. По такъв начин аз научавам всичко, което става в дома на нейната господарка. Какво ще кажете? Мисля, че един такъв шпионин в къщата би ви послужил при нужда.

– Льо Одоен, ти си добрият гений, който ми изпрати случаят, или по-скоро провидението. Значи Гертруда-и ти...

– *Parella me diligit*⁴⁰ – отговори льо Одоен, поклащайки се с наперен вид.

– А приемат ли те в къщата?

– Вчера в полунощ влязох там на пръсти през знаменитата врата с прозорчето, която ви е известна.

– И как постигна това щастие?

– Да си призная, по най-естествен начин.

– Казвай бързо!

– Един ден след вашето заминаване и на следващия ден след настаняването ми в стаичката аз вече очаквах кога кралицата на моите мечти ще излезе от къщи за продукти. Такива излизания, трябва да ви призная, тя прави ежедневно сутрин от осем до десет часа. В осем и десет минути тя се появи и аз веднага се спуснах от моята обсерватория и ѝ преградих пътя.

– Тя позна ля те?

– Как не! Тя се разкрещя с цяло гърло и хукна да бяга.

– А ти?

– Аз се спуснах след нея и я догоних, това ми отне доста усилия, тъй като Гертруда е извънредно подвижна, но полите, вие се досещате, във всички случаи само пречат.

40. Девата ме избра. (лат). – Б. пр.

– Исусе – каза тя.

– Света Дево – възкликнах аз.

Това възклицание ме представи от най-добрата страна. Някой друг по-малко набожен на мое място би извикал „дявол да го вземе“, или „кълна се в Христовите рани“.

– Лекарю – каза тя.

– Прелестна стопанке – отвърнах аз.

Тя се усмихна, но веднага се опомни и придоби непристъпен вид.

– Припознахте се, господине – каза тя, – не съм ви виждала нито веднъж.

– Но затова пък аз съм ви виждал – възразих аз. – Ето вече цели три дни как не живея, не съществувам и единственото, което правя, е да ви обожавам. Ето защо сега живея не на улица Ботрейи, а на улица Сент-Антоан на ъгъла с улица Сент-Катрин. Смених жилището си, за да мога да ви съзерцавам, когато влизате или излизате от къщи. Ако отново ви потрябвам, за да превържа раните на някакъв красавец благородник, трябва да ме търсите не на стария адрес, а на новия.

– По-тихо – прошепна тя.

– Ето че ви хванах – засмях се аз.

По този начин се състоя, или по-точно се възобнови нашето запознанство.

– Значи днес вече ти...

– Дотолкова съм ощастливен, доколкото може да бъде един любовник. Ощастливен от Гертруда, разбира се, всичко на този свят е относително. Но аз съм повече от щастлив, аз съм на върха на блаженството си, понеже постигнах това, към което се стремях заради вас.

– А тя не подозира ли?

– Нищо, аз нито дума не съм споменал за вас. Нима бедният Ремильо Одоен може да познава толкова благородна особа като сеньор дьо Бюси? Не, само един път с най-равнодушно изражение я попитах:

– А как е вашият млад господин? Вече по-добре ли му е?

– Кой млад господин?

– Онзи, когото лекувах у вас.

– Той не ми е никакъв господин – отговори тя.

– Как така, нали лежеше в леглото на вашата господарка, затова помислих...

– О не, за бога, не – с въздишка каза тя. – Бедният млад човек не ни се пада никакъв. Оттогава сме го видели само един път.

– Значи вие не знаете даже името му? – попитах аз.

– О, знаем го.

– Но дори да сте го знаели, може да сте го забравили.

– Такива имена не се забравят.

– Тогава как се казва?

– Може би ви се е случвало да чуете за сеньор дьо Бюси?

– Естествено – отговорих аз. – Бюси, храбрецът Бюси!

– Тъкмо той.

– Значи дамата?...

– Моята господарка е омъжена, господине.

– Може да сте омъжена, може да сте вярна съпруга и в същото време понякога да си мислите за младия красавец, дори ако сте го виждали... само един път, особено ако този млад красавец е бил ранен, предизвиквал е у вас състрадание и е лежал в постелята ви.

– Прав сте – отвърна Гертруда, – честно, не бих казала, че моята господарка не мисли за него.

Алена вълна кръв нахлу към лицето на Бюси.

– Ние даже си спомняме за него – добави Гертруда, – всеки път, когато оставаме сами.

– Каква чудесна девойка – възкликна графът.

– И какво си говорите? – попитах аз.

– Аз разказвам за разни негови подвизи, а това не е трудно, при положение, че в Париж все за това се говори – как той бил ранил някого, или как него го ранили. Аз дори научих госпожата една малка песничка за него, която сега е на мода.

– Знам я – отговорих аз, – не е ли тази?

Най-острата шпага сред нас
е граф дьо Бюси д'Амбоаз,
и пръв е във всеки салон
пак граф дьо Бюси дьо Клермон.

– Да, да, същата – зарадва се Гертруда. – Сега моята госпожа пее само нея.

Бюси стисна ръката на младия лекар. Необяснима тръпка на щастие премина по жилите му.

– И това е всичко? – попита той, защото човек е ненаситен в желанията си.

– Всичко, монсеньор. О, ще съумея да изкопча още нещо. Но, по дяволите! Не е възможно да се научи всичко за един ден... или по-

точно, за една нощ.

Глава 25

Баща и дъщеря

Разказът на Реми направо ощастливи Бюси. Всъщност той беше напълно щастлив, защото узна: първо, че господин дьо Монсоро, както и преди е мразен, и, второ, че него, Бюси вече го обичат.

Освен това искрената приятелска привързаност на младия човек радваше сърцето му. Възвишените чувства карат цялото ни същество да разцъфтява, те като че ли удвояват нашите способности. Добрите чувства създават усещане за щастие.

Бюси разбра, че не бива да губи повече време и, че всяко скръбно потръпване, свиващо сърцето на стареца, граничи със светотатство. При едни баща, оплакващ смъртта на своята дъщеря, има такова несъответствие на всички природни закони, че онази който, има възможност да утеши нещастния родител и не го прави, заслужава проклятията на всички бащи на света.

За владетеля на Меридорския, замък, по заповед на Бюси, беше оседлан бодър кон, който, вече беше на двора редом с коня на Бюси. Баронът и графът яхнаха конете и съпровождани от Реми, напуснаха двореца.

По пътя към улица Сент-Антоан барон дьо Меридор не престана да се изумява. Вече двадесет години откакто не беше идвал в Париж и беше поразен от пъстрата многогласа суетня на големия град: цивилне на коне, подвиквания на лакеи, множество преминаващи екипажи. Баронът намираще, че от времето ма царстването на крал Анри II Париж силно се е променил.

Но независимо от изумлението, граничещо понякога с възхищение, мрачните мисли продължаваха да тормозят съзнанието на барона и според степента на приближаване към неизвестната цел неговата печал растеше. Какъв прием ще му окаже херцогът и какви нови нещастия му обещава тази среща?

От време на време старият барон учудено поглеждаше към Бюси и се питаше: каква непозната сила го застави да последва придворния на принца, на принца, който беше причина за всичките му страдания? Не беше ли по-достойно да отправи предизвикателство към херцог д'Анжу и да не се влачи след Бюси, напълно подчинявайки се на неговата воля,

а да се отправи направо в Лувъра и да падне в краката на краля? Какво може да му каже принцът? С какво може той да го утеши? Нима херцог д'Анжу не принадлежи към хората, свикнали да сипят ласкателства, с които като с балсам мажат раната, нанесена всъщност от тяхната ръка. Но достатъчно е да се оттеглят и кръвта рухва от раната с нова сила, а болката се удвоява.

Най-после нашите конници пристигнаха на улица Сен-Пол. Бюси като опитен пълководец изпрати Реми напред със заповед да разузнае обстановката и да подготви пътя за влизане в крепостта.

Младият лекар намери Гертруда, бързо се върна и доложи на своя господар, че пътят е свободен и никаква шапка, никаква рапира не преграждат антрето, стълбата и коридора, водещи към покоите на госпожа дьо Монсоро.

Не е необходимо да се обяснява, че всички преговори между Бюси и льо Одоен се водеха шепнешком.

Баронът чакаше мълчаливо и с учудване се оглеждаше наоколо.

„Възможно ли е – питаше се той – херцог д'Анжу да живее на такова място?“

Скромният вид на къщата събуждаше недоверие в душата на барона.

– Разбира се, че херцогът не живее тук – усмихнато каза Бюси, който отгатна неговите съмнения, – това не е неговият дом. Тук живее една дама, която той обичаше.

По челото на стария благородник премина сянка.

– Господине – каза той и опъна поводите на коня, – ние -провинциалистите сме скроени по друг модел, различен от вашия, на столичните жители, леките нрави на Париж ни плашат и отблъскват и ние не бихме могли да живеем сред вашите тайни. Мисля, че щом херцог д'Анжу желае да се срещне с барон дьо Меридор, то трябва да го приеме в двореца си, а не в дома на една от любовниците си. И после – добави старецът е дълбока въздишка, – вие, който както ви разбрах сте човек с чест, защо ме водите при такава жена? Може би с това искате да ми дадете да разбера, че моята бедна Диана би останала жива, ако подобно на стопанката на този дом беше предпочела позора пред смъртта?

– Стига, стига, господин барон – каза Бюси със своята сърдечна усмивка, която беше най-сигурното му средство за убеждаване на стареца, – не се задълбочавайте в измамни догадки. Давам ви честната си дума на благородник, че дълбоко се заблуждавате. Дамата, която предстои да видите, е образец на добродетелта и е достойна за най-голямо уважение.

– Но коя е тя?

– Тя е... съпруга на едни благородник, когото познавате.

– Нима? Но тогава, господине, защо ми казахте, че принцът е обичал тази жена?

– Защото аз винаги говоря само истината, господин барон. Влезте и ще видите сам, лъжливи ли бяха обещанията ми.

– Внимавайте, аз оплаквах моето любимо чедо, когато вие ми казахте: „Бъдете спокоен, господине, божието милосърдие е огромно.“ – Да се обещава утешение на моята скръб е все едно да се обещава да стане чудо.

– Влезте, господине – повтори Бюси със същата усмивка, на която баронът не можеше да противоречи.

Баронът слезе от коня.

Объркана и смутена, Гертруда стоеше на вратата и поглеждаше към Одоен, Бюси и барон дьо Меридор, без да е по силите ѝ да разбере по какъв начин providението ги е събрало заедно.

– Вървете да предупредите госпожа дьо Монсоро – каза графът, – че господин дьо Бюси се е върнал и че веднага желае да я види. Но, заклевам ви – тихо добави той, – нито дума за това, кого съм довел.

– Госпожа дьо Монсоро! – смаяно промърмори старецът, – госпожа дьо Монсоро!

– Заповядайте, господин барон – покани го Бюси, като леко го побутваше към антрето.

Старецът с подкосяващи се крака започна да се изкачва по стълбата, когато всички чуха, всички чуха, казваме, необикновено развълнувания глас на Диана:

– Господин дьо Бюси ли, Гертруда? Господин дьо Бюси ли казахте? Нека влезе!

– Качвайте се, господин барон – каза Бюси.

Но баронът, целият разтреперан, се спря, хвана се за перилата и започна да се озърта наоколо. В този момент пред него на горната площадка, огряна от златистите слънчеви лъчи, се появи Диана, сияеща от красота, с усмивка на уста, макар че съвсем не очакваше да види своя баща.

Тя се стори на барона някакво неземно видение. Издавайки страшен вопъл, той замръзна на мястото си с блуждаещ поглед и протегнати напред ръце, като истинско и съвършено възплащение на ужас и отчаяние, така че Диана, която вече се готвеше да се хвърли на шията на баща си, също се спря изумена и уплашена.

Баронът отмести ръката си, напипа рамото на Бюси и се облегна на него.

– Диана е жива! – бъбреше старецът, – Диана, моята Диана! А бяха ми казали, че е мъртва. О, господи!

И този силен воин, свикнал да побеждава във войните и междуособиците, пощаден от копия и куршуми, този стар дъб, поразен като от удар на мълния с известието за смъртта на дъщеря му и все пак задържал се на краката си, този могъщ борец, успял да се противопостави на скръбта, беше сломен, смазан, унищожен от радостта. При вида на скъпия образ, който плуваше и се люшкаше пред очите му, като че ли се разпадаше на отделни атоми, баронът отстъпи назад, коленете му се подкосиха и ако Бюси не го придържаше, щеше да се затъркаля надолу по стълбата.

– Боже мой! Господин дьо Бюси – извика Диана, стремително преодолявайки стъпалата, които я отделяха от баща ѝ, – какво стана с баща ми?

Същият въпрос, дори още по-недоумяващ, се четеше и в очите на младата жена, изплашена от внезапната бледост и странното поведение на барона при срещата с нея, среща, за която тя мислеше, че баронът би трябвало да бъде предупреден.

– Господин барон дьо Меридор ви мислеше за мъртва, госпожо, той ви оплакваше така, както подобава на баща в такъв случай.

– Какво? – възкликна Диана. – И никой не го разубеди?

– Никой.

– Да, да, никой – обади се старецът, като вече се връщаше от небитието. – Никой, дори господин дьо Бюси.

– Неблагодарник – произнесе с ласкав упрек в гласа Бюси.

– О, не – отговори старецът, – вие бяхте прав. Ето я минутата, която с лихвите заплаща всичките ми страдания. О, моя Диана! Моя любима Диана! – продължаваше той, с едната си ръка обхванал главата на дъщеря си, притегляйки я към устните си, а другата протегнал към Бюси.

Изведнъж той отметна глава, като че ли някакъв -мъчителен спомен, или нов страх се прокрадна към сърцето му през бронята на радостта, която, ако може така да се изразим, току-що беше облякла неговото сърце.

– Обаче вие, господин дьо Бюси, ми бяхте казали, че ще видя госпожа дьо Монсоро. Къде е тя?

– Уви, татко – прошепна Диана.

Бюси събра всичките си сили.

– Тя е пред вас – каза той – и граф дьо Монсоро е ваш зет.

– Какво, какво? – несвързано проговори поразеният барон. – Господин дьо Монсоро е мой зет и никои не ми е известил за това, нито ти, Диана, нито той самият, никои?

– Не смеех да ви пиша, татко, от страх писмото ми да не попадне в ръцете на принца. При това предполагах, че вие знаете всичко.

– Но защо – попита баронът, – кому са нужни всички тези тайни?

– О, татко, помислете сам – подхвана Диана, – защо господин дьо Монсоро ви е оставил да смятате, че съм мъртва? Защо той скри от вас, че е мой мъж?

Целият разтреперан, баронът като че ли се страхуваше да проникне докрай в тази мрачна тайна. Той отправяше плах, питащ поглед ту към блестящите очи на своята дъщеря, ту към тъжните проникателни очи на Бюси.

Междувременно, като се придвижваха крачка след крачка напред, те влязоха в гостната.

– Господин дьо Монсоро – мой зет – все още слисано повтаряше барон дьо Меридор.

– Това не бива да ви учудва – отговори Диана и в гласа ѝ прозвуча ласкав упрек, – нима вие не ми заповядахте да се омъжа за него, татко?

– Да, ако той те спаси.

– Ето, че ме е спасил – глухо проговори младата жена ѝ се отпусна в креслото. – Той ме спаси, ако не от беда, то във всеки случай от позор.

– Тогава защо той не ми извести, че си жива – на мен, който така горчиво те оплаках – повтаряше старецът. – Защо ме остави да се погубвам от отчаяние, когато можеше с една дума, с една-единствена дума да ми върне живота?

– О, тук има някакъв коварен умисъл – възкликна Диана. – Татко, отсега нататък вие не ще ме оставите. Господин дьо Бюси, нали вие няма да ни откажете защитата си?

– Много съжалявам, госпожо – каза, покланяйки се младият човек, – аз нямам никакво право да прониквам във вашите семейни тайни. Виждайки странното поведение на вашия съпруг, бях длъжен да ви намеря защитник, комуто да можете да се доверите. Този защитник е вече при вас, за него аз пътувах до Меридор. Отсега нататък с вас ще бъде вашият баща, а аз се оттеглям.

– Прав е – печално отбеляза старецът. – Господин дьо Монсоро се е страхувал да не разгневи херцог д'Анжу, господин дьо Бюси също се бои да не навлече върху себе си гнева на негово височество.

Диана отправи към младия човек красноречив поглед, който означаваше:

„Вие, когото наричат храбрецът Бюси, нима се боите от гнева на херцог д'Анжу, както може да се бои от него господин дьо Монсоро?“

Бюси разбра значението на погледа на Диана и се усмихна.

– Господин барон – каза той, – моля да ме извините за странната молба, вас, госпожо, също ви моля да ми простите, тъй като намеренията ми са най-добри.

Бащата и дъщерята се спогледаха и замряха в очакване.

– Господин барон – продължи Бюси, – моля ви да попитате госпожа дьо Монсоро...

При последните думи, подчертано произнесени от Бюси, младата жена пребледня. Като видя, че ѝ причинява болка, Бюси се поправи.

– Попитайте вашата дъщеря щастлива ли е в брака, за който е дала съгласие, изпълнявайки вашата родителска воля.

Диана започна да кърши ръце и да плаче. Такъв беше единственият отговор, който тя беше в състояние да даде на Бюси. Впрочем никакъв друг не би бил по-ясен от този.

Очите на стария барон се напълниха със сълзи, той започна да разбира, че може би твърде набързо е завързал дружба с граф дьо Монсоро и тази дружба е изиграла съдбоносна роля в нещастната участ на неговата дъщеря.

– Сега – каза Бюси – наистина ли, господине, вие дадохте ръката на дъщеря си на господин дьо Монсоро доброволно, без да сте принуден със сила или с някаква друга хитрост?

– Да, при условие, че той ще я спаси.

– И действително той я е спасил. Аз не намирам за нужно да ви питам, господине, ще държите ли на своята дума.

– Да държиш на думата си – това е общ закон, от значение особено за лица с благороден произход и вие, господине, сте длъжен да го знаете по-добре от когото и да било. Господин дьо Монсоро, според вашите собствени думи, е спасил живота на моята дъщеря, значи моята дъщеря принадлежи на господин дьо Монсоро.

– Ах – прошепна Диана, – защо не умрях!

– Госпожо – обърна се към нея Бюси, – сега разбирате основанията ми да кажа, че нямам повече работа тук. Господин баронът е дал вашата ръка на господин дьо Монсоро, а вие самата сте му обещали да станете негова жена при условие, че отново видите баща си жив и невредим.

– Ах, не разкъсвайте сърцето ми, господин дьо Бюси – възкликна

Диана, пристъпвайки към младия човек. – Татко не знае, че аз го ненавиждам, татко не знае, че се страхувам от него. Татко упорито се стреми да вижда в него мой спасител, а аз, ръководейки се не от разсъдъка, а от вътрешно усещане, утвърждавам, че този човек е моят палач.

– Диана! Диана! – умоляваше баронът, – той те спаси!

– Да – извика Бюси извън себе си, отведнъж престъпвайки всички граници, в които до тази минута го удържаше благоразумието и деликатността му, – а какво ако опасността не е била толкова голяма, както на вас ви се струва, ако опасността е била мнима, ако... Ах, нима аз зная? Повярвайте ми, господин барон, във всичко това има някаква тайна, която тепърва ми предстои да разкрия, и аз ще я разкрия. Но считам за свой дълг да ви заявя, че ако на мен самия ми се бе паднало щастието да се окажа на мястото на господин дьо Монсоро, то и аз бих спасил от безчестие вашата целомъдрена и прекрасна дъщеря, но кълна се в бога, който ме чува – аз никога не бих поискал отплата за тази услуга.

– Той я обичаше – каза баронът, който също чувстваше цялата мерзост в поведението на граф дьо Монсоро, – а на любовта трябва да се прощава.

– А аз! – извика Бюси. – Нима аз...

Изплашен от този изблик, неволно изтръгнал се от сърцето му, Бюси замълча, но прекъснатата фраза беше довършена от пламналия му поглед.

Диана разбра Бюси не по-лошо, отколкото ако той бе изказал с думи всичко онова, което кипеше в душата му, а може би неговият поглед бе по-красноречив от всякакви думи.

– И така – каза тя поруменяла, – вие ме разбрахте, нали? Е, тогава, мой приятелю, братко мой, нали вие настоявахте за тези обръщения и аз ви ги давам. И така, приятелю мой, и така, братко мой, можете ли да ми помогнете с нещо?

– Но херцог д'Анжу! Херцог д'Анжу! – бърбореше старецът, все още заслепен от мълнията на заплашителния височайши гняв.

– Аз не съм от тези, които се плашат от гнева на принцовете, сеньор Огюстен – отговори младият човек, – може би аз или се заблуждавам, или ние няма за какво да се плашим от този гняв. Ако вие желаете, господин барон, мога да ви направя толкова близък приятел на принца, че той ще ви защитава от граф дьо Монсоро, тъй като истинската опасност, повярвайте ми, произлиза от графа – опасност неизвестна, но несъмнена, невидима, но може би неизбежна.

– Обаче, ако херцогът узнае, че Диана е жива, всичко загива –

възрази старият барон.

– Щом е така – каза Бюси, – виждам, че каквото и да ви кажа, все едно вие преди всичко и по-скоро, отколкото на мен, ще повярвате на господин дьо Монсоро. Няма да говорим повече за това. Вие се отказвате от моето предложение, господин барон, вие отблъсквате всемогъщата ръка, която съм готов да ви призова на помощ; хвърлете се в обятията на човека, който така прекрасно е оправдал вашето доверие. Аз казах вече: моят дълг е изпълнен и нямам повече работа тук. Прощавайте, сеньор Огюстен, прощавайте, госпожо, повече няма да ме видите, аз си отивам. Прощавайте!

– А аз? – възкликна Диана, хващайки го за ръка. – Нима аз съм променила отношението си към него? Не. На колене ви моля, господин дьо Бюси, не ме напускате, не ме напускате!

Бюси пое молитвено събраните прекрасни ръце и целият му гняв в същия миг се стопи, също както под горещата усмивка на майското слънце на гребена на скалата внезапно изчезва снежната шапка.

– Така да е, госпожо – каза Бюси. – Приемам святата мисия, която ми възлагате, и след три дни, понеже ми трябва време, докато се добера до принца, който, както се говори сега, заедно с краля е на поклонение на Шартърската богородица – не по-късно от три дни, ние отново ще се видим, или аз не съм достоен да нося името Бюси.

И като се доближи до Диана той я опияни със страстното си дихание и пламенен поглед и тихо добави:

– Ние с вас сме в съюз против Монсоро. Помнете, че не той ви върна бащата, и не ме предавайте.

И като стисна ръката на барона, Бюси напусна стаята.

Глава 26

За това, как брат Горанфло се събуди и какъв прием му беше оказан в манастира

Ние оставихме нашия приятел Шико в онази минута, когато възхитено се любуваше на брат Горанфло, който непробудно спеше, тресейки въздуха с гръмогласно хъркане. Шико направи знак на стопанина на странноприемницата да изнесе свещта. Още преди това той помоли метр Бономе в никакъв случай да не се изпусне да спомене пред почтения монах, че неговият сътрапезник е излязъл в десет часа вечерта и се е

завърнал едва в три часа сутринта.

Тъй ката за метр Бономе беше ясно, че каквито и отношения да свързваха шута и монаха, плащаше винаги шутът, той изпитваше към него голяма почит, а към монаха се отнасяше доста пренебрежително.

Затова той обеща на Шико да не намеква никому с нищо за събитията през изтеклата нощ и се оттегли, както му бе предложено, като остави двамата приятели на тъмно.

След малко Шико забеляза една особеност, която го докара във възторг: брат Горанфло не само хъркаше, но и говореше. Неговият несвързан говор беше породен не от терзана от угризения съвест, както бихте могли да помислите, а от претоварения с храна стомах.

Ако думите, изстрелвани от брат Горанфло насън, се подредяха една до друга, бихме получили необичаен букет, от изящните цветя на духовното красноречие и магарешките тръни на трапезната мъдрост.

В същото време Шико разбра, че в адската тъмнина ще му бъде извънредно трудно да изпълни задачата си и възстанови нещата така, че когато неговият приятел се събуди да не за подозре нищо. Имаше опасност, като се движи в тъмнината, той, Шико, по невнимание да настъпи някой от четирите крайника на Горанфло, проснати в неизвестни нему посоки и тогава болката щеше да извади монаха от мъртвешкия сън.

За да освети малко стаята, Шико раздуха въглените в огнището.

При този звук Горанфло престана да хърка и промърмори:

– Братя! Ето свирепия вятър: този полъх господен, дихание на Всевишния, той ме вдъхновява.

И в същия момент отново захърка. Шико изчака минута, докато сънят отново завладя монаха, и започна предпазливо да го разповива.

– Какъв студ – заръмжа Горанфло, – гроздето няма да узрее при такъв студ.

Шико прекъсна своето занимание по средата, изчака няколко минути и отново се захвана за работа.

– Вие познавате моето усърдие, братя – забоботи монахът, – аз ще отдам всичко за светата църква и за монсеньор херцог дьо Гиз.

– Мошеник – каза Шико.

– Такова е и моето мнение – незабавно се отзова Горанфло, – от друга страна несъмнено...

– Какво несъмнено? – попита Шико като приповдигаше туловището на монаха, за да му надене расото.

– Несъмнено, че човекът е по-силен от виното: брат Горанфло се бори с виното като Яков с ангела и брат Горанфло победи виното.

Шико повдигна рамене.

Ненавременното движение доведе до това, че Горанфло отвори едно око и видя над себе си Шико, който от мъждивата светлина на въглените от огнището му изглеждаше мъртвешки бледен и зловещ.

– Ах, само не призраци, само не вампири – запротестира монахът, като че ли се обясняваше с някакъв добре познат му дявол, който нарушава условията на подписания между тях договор.

– Той е мъртвопиян – заключи Шико, след като успя да облече брат Горанфло в расото и нахлузи на главата му качулката.

– Ха така – измрънка монахът. – Най-последно клисарят се сети да затвори вратата на хора и повече не духа.

– Сега можеш да се събуждаш, когато ти скимне – каза Шико. – Все ми е едно.

– Господ чу молитвата ми – промърмори Горанфло – и отвратителният северен вятър, който той изпрати, за да измрази лозята, се превърна в приятен ветрец.

– Амин – каза Шико.

Като се постара да придаде колкото се може по-правдоподобен вид на натрупаните празни бутилки и мръсни чинии върху масата, Шико си направи възглавница от кърпите, постла за чаршаф покривката, легна на земята до Горанфло и заспа.

Слънчевите лъчи, които паднаха върху очите на монаха и дрезгавият глас на ханджията, подканващ своите помощници от кухнята, успяха да пробият гъстите пари, омотали съзнанието на Горанфло.

Монахът се надигна с помощта на двете си ръце и се закрепил на онази част на тялото, която предвидливата природа е предназначила да бъде център на тежестта на човека.

Като извърши всичко това с доста усилия, Горанфло се взря в красноречивия натюрморт от празни съдове на масата. Шико лежеше изиящо прегънал ръка по начин, който му даваше възможност изпод нея да оглежда цялата стая, без да изпуска нито едно движение на монаха. От време на време гасконецът престорено хъркаше и го правеше така естествено, че това правеше чест на таланта му на подражател, за което вече говорихме.

– Съмнало – възкликна монахът. – Проклятие! Съмнало и вече е ден! Излиза, че цялата нощ съм лежал тук.

После изведнъж се сепна.

– Ами абатството! Боже господи!

Той трескаво започна да се врътва – труд, с който Шико

не счете за нужно да натоварва себе си.

– Не, напразно – продължи Горанфло – сънувах страшен сън: при-
сънни ми се, че съм покойник, загърнат в саван, а саванът целият в кърва-
ви петна.

Горанфло беше почти прав.

През нощта, полусъбуден, той възприе покривката, С която беше
завит, за саван, а петната от вино по нея – за кръв.

– За щастие беше сън – сам се успокои той и се огледа отново.

Този път погледът му се спря на Шико, който усети това и захърка
с удвоена сила.

– Великолепен е този пияница – продължи Горанфло, гледайки със
завист другаря си. – И сигурно е щастлив, след като спи така яко – доба-
ви той. – Ех, да се беше намерил малко в моята кожа!

После монахът изпусна въздишка, която, сливайки се с хъркането
на Шико, образува такъв мощен звук, който несъмнено би събудил гас-
конеца, ако гасконецът наистина спеше.

– А защо ли не го разбутам и не се посъветвам с него? – гласно по-
мисли Горанфло. – Той е мъдър съветник.

В същия момент Шико утрои старанието си и хъркането му, приело
звучене на орган, се издигна до гръмотевичен тътен.

– Не, не трябва – сам си възрази Горанфло, – твърде много ще се
възгордее. И без негова помощ ще съумея да излъжа нещо. Но каквото и
да излъжа, без манастирската тъмница няма да мине. Работата не е в
тъмницата, а в това, че ще се кара на хляб и вода. Ех, ако имах поне па-
ри, щях да мога да съблазня брата тъмничар.

Щом чу тези думи, Шико незабелязано измъкна от джоба си доста
заоблената си кесия и я пхна под корема си.

Тази предпазна мярка съвсем не се оказа излишна, тъй като Горан-
фло със съкрушена физиономия се примъкна към приятеля си и печално
забъбри:

– Ако се събудеше, той не би ми отказал едно екю, но тъй като не-
говият сън е свещен за мен, налага се сам...

На това място брат Горанфло, който до този момент пребиваваше в
седящо положение, смени последното на коленопреклонно и като се
надвеси над Шико, внимателно пхна ръката си в джоба му.

Шико обаче, за разлика от своя другар по пиене, не счете, че е сво-
евременно да се обръща с претенции към познатия дявол и позволи на
монаха да се порови спокойно и в единия, и в другия джоб на дългия му
камизол.

– Странно – каза Горанфло, – джобовите са празни. А! Сигурно са в шапката!

Докато монахът търсеше шапката му, Шико изсипа съдържанието на кесията в шепата си, а изпразнената лека и плоска като лист хартия кесия сложи в джоба на панталоните си.

– И в шапката няма нищо – каза монахът. – Това ме учудва! Моят приятел Шико, който е извънредно умен глупак, никога не излиза от къщи без пари. Ах ти, стари гале – добави той ухилен до уши, – бях забравил, че имаш и гащи.

Ръката му се плъзна в джоба на Шико и измъкна оттам празната кесия.

– Исусе – промърмори Горанфло. – Ами вечерята... кой ще я плаща?

Тази мисъл така силно подейства на монаха, че той веднага скочи на крака и макар и с неуверена, но твърде бърза крачка тръгна към вратата. Мина мълчешком през кухнята, пренебрегвайки опитите на стопанина да го заговори, и избяга от странноприемницата.

Тогава Шико пхна парите обратно в кесията, а нея в джоба си и като се подпря на лакти върху нагретия вече от слънчевите лъчи перваз на прозореца, потъна в дълбоки размишления, абсолютно забравяйки за съществуването на брат Горанфло.

В това време събирачът на милостиня, праметнал торба на рамо, продължаваше своя път с доста сложен за разбиране израз на лицето. На минувачите то наглеждаше дълбокомислено и благочестиво, а всъщност беше загрижено, тъй като Горанфло се опитваше да съчини една от онези спасителни измислици, които осеняват ума на пийналия калугер, или на закъсняващия за проверка войник. Основата на подобни измишльотини винаги е еднаква, но сюжетът им е твърде разнообразен и зависи от силата на въображението на лъжеца.

Когато брат Горанфло отдалече видя вратите на манастира, те му се сториха по-мрачни от обикновено, а групичките монаси, които разговаряха за нещо и с безпокойство се взираха на всички посоки – предвещаваха нещо не добро.

Щом братята забелязаха Горанфло на ъгъла на улица Сен-Жак, те някак се възбудиха, а това предизвика в душата на събирача на милостиня див ужас, какъвто не му се беше случвало да изпитва до този момент.

„Явно мен одумват – помисли той. – Сочат ме с пръст и ме причакват. Миналата нощ са ме търсили, отсъствието ми е предизвикало паника – загубен съм.“

От това му се зави свят, в главата му се мярна безумната мисъл да бяга, да бяга незабавно, да бяга, без да се обръща. Няколко монаси обаче вече вървяха срещу него и несъмнено биха го преследвали. Брат Горанфло не надценяваше възможностите си и знаеше добре, че не е създаден за надбягване – ще го заловят, ще го вържат и ще го завлекат в манастира. Не, най-добре веднага да се подчини на съдбата.

Ето защо с подвита опашка той се отправи към своите другари, които, както се виждаше, не се решаваха да го заговорят.

– Уви – каза Горанфло, – те се правят, че въобще не ме познават, аз съм им трън в очите.

Накрая един от монасите се осмели да се приближи до него.

– Бедни брате – каза той.

Горанфло тежко въздъхна и вдигна очи към небето.

– Както знаете, отецът игумен ви чака – добави друг монах.

– Ах, боже мой!

– Ах, боже мой – повтори трети, – той заповяда веднага, щом се върнете в манастира, да ви отведем при него.

– Точно от това се страхувах – каза Горанфло.

Полумъртъв от страх той влезе в манастира, чиито врати веднага се захлопнаха зад него.

– А, това сте вие – възкликна братът вратар, – побързайте, побързайте, достопочтеният отец игумен Жозеф Фулон ви вика.

И братът вратар хвана Горанфло за ръката и го поведе, или по-точно го повлече след себе си към килията на игумена.

И отново вратата след Горанфло се затвори.

Той наведе очи, страхувайки се да срещне страшния поглед на абата. Чувстваше се самотен, изоставен от всички, лице срещу лице със своя духовен наставник, който сигурно беше разгневен от неговото поведение, и то с право разгневен.

– А, появихте се най-после – каза абатът.

– Ваше преподобие... – изпелтечи монахът.

– Колко безпокойства ни причинихте само – каза абатът.

– Отче, вие сте твърде добър – отговори Горанфло, който не можеше да си обясни защо тонът, с който разговарят с него, е толкова снизходителен.

– Вие се страхувахте да се върнете след всичко, което извършихте тази нощ, не е ли така?

– Признавам, че не смеех да се върна – каза монахът и на челото му изби студена пот.

– Ах, скъпи брате, скъпи брате – поклати глава игуменът. – Колко лекомислено е всичко и как непредпазливо се държахте.

– Позволете ми да ви обясня, отче...

– Какво има да обяснявате? Вашата постъпка...

– Няма какво да обяснявам? – каза Горанфло. – Толкова по-добре, без друго ще ми е трудно да го сторя.

– Аз прекрасно ви разбирам. Вие за момент сте се поддали на екзалтация, на възторг. Екзалтацията е свята добродетел, възторгът – свещено чувство, но прекалените добродетели граничат с пороците, а най-благородните чувства, ако над тях губят власт, са достойни за порицание.

– Моля за прошка, отче – каза Горанфло, – но ако вие разбирате всичко, то аз нищо не разбирам. За каква постъпка говорите?

– За постъпката ви тази нощ.

– Извън манастира ли? – плахо попита монахът.

– Не, в манастира.

– Аз съм направил нещо нередно?

– Да.

Горанфло се почеса по носа. Започна да разбира, че двамата говорят за различни неща.

– Аз съм също така добър католик, както и вие, обаче вашата смелост ме плаши.

– Моята смелост – каза Горанфло, – значи аз съм бил смел?

– Повече от смел, сине мой, вие бяхте дързък.

– Уви! Подобава да се опростят изблиците на страсти, още недостатъчно укротени от пост и бдение, но аз ще се поправя, отче.

– Да, но докато очаквам това, аз не мога да не се опасявам за последствията от този изблик не само за вас, но и за всички нас също. Ако всичко беше останало само между нашето братство, би било съвсем друго.

– Как – учуди се Горанфло, – за това знаят в града?

– Несъмнено. Вие помните, че там имаше повече от сто души миряни, които не изпуснаха нито дума от вашата реч.

– От моята реч? – повтори още по-учудено Горанфло.

– Признавам, че речта беше прекрасна. Разбирам, че овациите могат да ви опиянят и всеобщото одобрение да ви възгордее, но да се стигне до там да се предлага минаване на процесия по улиците на Париж, да се предлага в ризница с каска на главата и протазан на рамо да се обръщате с призови към добрите католици, съгласете се, това минава

всякакви граници.

Горанфло гледаше игумена с облещени очи, в които се редуваха всички степени на учудване.

– Обаче – продължи абатът – съществува възможност всичко да се уреди. Свещеният пламък, който кипи във вашето благородно сърце, е във ваша вреда в Париж, където сте следен от толкова зли очи. Искам малко да го охладите.

– Къде, отче? – попита Горанфло, убеден че затворът няма да му се размине.

– В провинцията.

– Но това е изгнание – възкликна Горанфло.

– Прескъпи брате, оставайки тук, вие се излагате на много по-сурово наказание.

– Какво ме заплашва?

– Съдебен процес, който по всяка вероятност би завършил с присъда за доживотен затвор, или даже със смъртно наказание.

Горанфло страшно пребледня. Той никак не можеше да проумее защо трябва да го заплашва доживотен затвор или даже смъртна присъда само защото се е напил в кръчмата и е прекарал нощта въвн от стените на манастира.

– В същото време, ако се съгласите на временно заточение, вие, любими брате, не само ще избегнете опасността, но ще издигнете знамето на вярата в провинцията. Всичко, което направихте и говорихте миналата нощ, е твърде опасно и даже немислимо тук пред очите на краля и проклетите му любимци, докато в провинцията това е напълно допустимо. Тръгвайте по-скоро, брате Горанфло, може би и сега вече да е твърде късно и стрелците на краля да имат заповед за арестуването ви.

– Какво! Преподобни отче, какво чувам – ломотеше Горанфло и уплашено въртеше очи в зависимост от това, как игуменът, чиято снизходителност отначало внушаваше най-светли надежди, продължаваше да говори, а братът монах все повече се втрещяваше от чудовищните размери, до които се раздуваше неговото прегрешение, което в интерес на истината съвсем не беше непростимо. – Вие казахте – стрелци, а какво общо имам аз с тях?

– Е, ако вие нямате, може би те имат.

– Тогава значи са ме издали? – попита брат Горанфло.

– Обзалагам се, че е така. Затова заминавайте, заминавайте!

– Да замина, преподобни отче – каза обърканият Горанфло, – но от какво ще живея, ако замина?

– О, няма нищо по-просто. Вие сте събирач на милостиня за манастира – от това ще живеете. До днес със събраните пожертвования вие хранехте други – отсега нататък вие ще се изхранвате с тях. И освен това, няма за какво да се безпокоите. Боже мой! Мислите, които вие изказахте тук, ще ви осигурят в провинцията толкова привърженици, че ви гарантирам – за нищо няма да изпитвате нужда. Така че, с бога напред, вървете и нека не ви хрумва да се завръщате, докато не получите за това покана от нас.

И като прегърна ласкаво монаха, игуменът леко, но настойчиво го побутна към вратата на килията.

Отвън вече в очакване на Горанфло се беше събрало цялото братство.

Щом той се появи, тълпата монаси се хвърли към него, като всеки се стремеше да го докосне – да пипне ръката му, или врата, дрехата. В усърдието си някои стигнаха дотам, че целуваха полите на расото му.

– Сбогом – казваше един, притискайки брат Горанфло към сърцето си, – сбогом, свети човече, не ме забравяйте в молитвите си:

– Брей – прошепна под носа си Горанфло. – Аз – свят човек? Доста интересно.

– Сбогом, безстрашни поборнико на вярата – твърдеше друг и му стискаше ръката. – Сбогом! Готфрид Булонски е джудже в сравнение с вас.

– Сбогом, мъченико – напътстваше го трети, целувайки края на връвта, с която беше препасано расото му, – ние все още живеем в мрак, но светлината скоро ще възсияе.

И по такъв начин, предаван от ръце на ръце, Горанфло шестваше от целувка към целувка, от похвала към похвала, докато не се озова до вратите на манастира, които веднага, щом като прекрачи прага, се захлопнаха след него.

Горанфло погледна към манастирските порти с изражение, което не се подава на описание. От Париж той излезе олюлявайки се, като че ли се отдалечаваше от ангела, който го заплашваше с върха на пламтящия си меч.

Ето какво каза той, когато стигна градската порта: – Дявол ме взел! Всички са се побъркали, а ако не са, боже милостиви, излиза, че аз, грешният, съм мръднал.

Глава 27

За това, как брат Горанфло се убеди, че е сомнамбул, и как горчиво оплаква своята немощ

Включително до съдбоносния ден, до който стигнахме в своето повествование, до деня, в който върху бедния монах се стовари толкова неочаквана беда, брат Горанфло водеше живот съзерцателен, тоест, той излизаше от манастира рано сутрин, ако искаше да подиша чист въздух, или по-късно, ако искаше да се погрее на слънчице. Като се уповаваше на бога и на манастирската кухня, той беше загрижен само за това да може да си подсигури в добавка, и то не толкова често, изключително мирски трапези в „Рогът на изобилието“. Количеството и обилието на тези трапези зависеше от настроението на вярващите, понеже се заплащаше с монетите, събирани от брат Горанфло във вид на милостиня. И брат Горанфло, минавайки по улица Сен-Жак, не пропускаше случай да спре в „Рогът на изобилието“ заедно със своя улов. След това той отнасяше в манастира всички събрани от него през деня доброволни подаяния, като се извадят онези, които биваха оставяни в кръчмичката. Той имаше и приятел – Шико, който обичаше добре да се нахрани с весела компания. Но на Шико не можеше да се разчита. Понякога се срещаха три, или четири дена подред, после Шико изчезваше внезапно и не се появяваше две седмици, месец, шест седмици. Или беше с краля в двореца, или съпровождаше краля на поредното поклонение, или пътуваше някъде по свои работи, или просто от каприз. Горанфло принадлежеше към онези монаси, за които, както и за другите деца на полка, светът започваше от старшия вкъщи, сиреч от манастирския полковник и завършваше с празното канче. И тъй, това дете на манастира, този войник на църквата, ако ни е позволено да употребяваме за духовно лице образния израз, с който току-що охарактеризирахме защитниците на родината, никога не бе и помислял, че в един прекрасен ден ще му се наложи да се отпрати на път към неизвестността.

Ех, да имаше пари! Игуменът обаче отговори на неговия въпрос по апостолски просто и ясно, както е казано от Лука: „Търсете и ще намерите.“

Като си помисли в какви далечни краища трябва да търси, Горанфло усети умора по цялото тяло. Главното на първо време обаче беше да се избегне надвисналата над главата му опасност – опасност неизвестна, но близка, както можеше да се заключи от думите на игумена.

Злощастният монах не беше от тези, които, променяйки външността си и с помощта на някаква метаморфоза, ловко могат да се изплъзнат от преследвачите. Ето защо той реши отначало да излезе в открито море и като се вкопчи в това решение, с бодра стъпка премина през Бурделската порта, а после със страх, предпазливо, стараяйки се да заема колкото се може по-малко място в пространството, за да избегне евентуалната среща със стрелците, която му предричаше абатът на манастира „Света Женевиев“, премина край караулното на нощната стража и вратарите.

Когато се озова на воля, сред полето, на петстотин крачки от градските порти, когато съзря на склоновете на рова, които бяха също като кресло, първата поникнала пролетна тревица, видя на хоризонта веселото пролетно слънце, отляво и отдясно – пустеещи поля, а отзад шумния град, той седна на крайпътния откос, подпря двойната си брадичка с широка тлъста длан, почеса с показалец квадратния връх на носа си, напомнящ нос на дог, и потъна в размишления, прекъсвани от жални въздишки.

На брат Горанфло му липсваше арфа само, за да прилича съвсем на един от онези юдеи, които закачили арфите си на върбата по време на разрушаването на Ерусалим, и оставили на бъдещото човечество знаменития псалм „Super flumina Babilonis“⁴¹, послужил за сюжет на безкрайно множество печални картини.

Горанфло въздишаше толкова изразително и защото приближаваше девет часът – часът на обедната трапеза, тъй като монасите, изоставяйки от цивилизацията, както подобава на хора, уединили се от мирската суета, в година 1578, с божия милост все още спазваха обичаите на добрия крал Шарл V, който обядваше в осем часа сутринта – веднага след месата.

Да се преброят всички противоречиви мисли, които като вихър се извиха в съзнанието на принудения да пости брат Горанфло, би било не по-малко трудно, отколкото да се преброят песъчинките, вдигнати от вятъра на морския бряг в бурно море.

Но първата мисъл, от която, дължни сме да кажем, той се отказа трудно, беше: да се върне в Париж, да отиде право в манастира и да обясни на абата, че предпочита затвора пред заточението и че даже е съгласен, ако се налага, да изтърпи наказание, бича, двойния бич и *inрасе*⁴², стига само под клетва да му обещаат, че ще се погрижат за

41. На реките вавилонски (лат.) – Б. пр.

42. Затвор (лат.) – Б. пр.

софрите му, чийто брой той даже би се съгласил да се съкрати до пет на ден.

Тази мисъл се оказа твърде натрапчива и продължи да витае в мозъка на монаха цял четвърт час и най-накрая се смени с друга, малко по-разумна: да се упъти направо в „Рогът на изобилието“, да събуди Шико, а ако той вече е станал и излязъл, да го извика, да му разкаже в какво окаяно положение се е оказал той, брат Горанфло, поради това че е проявил слабост и е отстъпил пред неговите тактически призови, да му разкаже и по такъв начин да получи от своя приятел нещо за препитание.

Този план зае на Горанфло още четвърт час, тъй като монахът се отличаваше с разсъдителност, а идеята сама по себе си не беше лишена от достойнства.

След това се появи и трета, твърде смела мисъл: да заобиколи около стените на столицата, да влезе в нея през Сен-Жерменската порта или Нелската кула и тайно да продължи да събира милостиня в Париж. Той знаеше топлички местенца, плодородни кътчета, малки улички, където познати кумички отглеждат вкусни кокошки и винаги са готови да пуснат в торбата му някой скопен петел, издъхнал от затлъстяване. В благодарното огледало на своите спомени Горанфло видя нечия къщичка с навес, където се приготвяха всевъзможни сушени плодове и сладка, които според брат Горанфло, както поне той обичаше да мисли – се приготвяха, за да може в торбата на събирача на милостиня като отплата за неговата бащинска благословия да бъдат пускани бурканче с желе от сушени дюли, или дузина захаросани лешници, или кутия със сушени ябълки, чийто аромат би накарал дори умиращ да помисли за пийване. Трябва да признаем, че помислите на брат Горанфло в по-голямата си част бяха насочени към наслажденията на пълната маса и към радостите на покоя и той неведнъж с известно безпокойство се сещаше за двамата адвокати на дявола на име Мързел и Чревоугодничество, които в деня на Страшния съд ще се изправят срещу него. Но длъжни сме да кажем, че в очакване на този час, достойният монах неотклонно вървеше, макар и не без угризения на съвестта, по обсипания с цветя склон, водещ към бездната, в дълбините на която нестихващо виеха, подобно на Сцила и Харибда, двата по-горе описани смъртни гряха.

Именно затова последният план беше особено приятен на Горанфло. Струваше му се, че е създаден за такова съществуване. Но да се осъществи този план и да се води предишният начин на живот, беше възможно само при условие, че останеше в Париж, а в Париж Горанфло на всяка крачка можеше да срещне стрелци, сержанти, манастирски власти

– с една дума паство, твърде нежелателно за монаха беглец.

И освен това, пред него се очертаваше още едно препятствие: ковчезникът на манастира „Света Женевиев“ беше твърде усърден стопанин, за да остави Париж без събирач на милостиня и излизаше, че Горанфло рискуваше да се сблъска лице в лице със своя събрат, притежаващ неоспоримото преимущество, че се намира при изпълнение на служебните си задължения.

Представяйки си тази среща, брат Горанфло вътрешно потръпна и имаше защо.

Той вече се беше изморил от своите монолози и своите страхове, когато забеляза, че в далечината при Бурделската порта се показва конник и скоро под сводовете на арката се раздаде тропот от галоп на коня.

Близко до една къща, на около сто крачки от мястото, където се намираще Горанфло, конникът слезе от коня и почука. Отвори му и той изчезна в двора заедно с коня.

Горанфло отбеляза това обстоятелство, понеже завидя на щастливия конник, че притежава кон, който следователно можеше да бъде продаден.

Но след малко конникът – Горанфло го позна по наметалото – конникът казваме, като излезе от къщата, се отправи към намиращите се на известно разстояние дървета, пред които се издигаше купчина камъни и се скри между дърветата и този своеобразен бастион.

– Няма съмнение, той проследява някого от засада – прошепна Горанфло. – Ако имах доверие на стрелците, бих ги предупредил, а ако бях по-храбър, и сам бих му попречил.

В този момент човекът от засадата, който не изпускате от очи градската порта, хвърли набързо поглед наляво и надясно и забеляза Горанфло, който все още седеше, подпрял брадата си с ръка. Присъствието на външен човек, изглежда, пречеше на непознатия. Той стана и с пресорено равнодушие започна да се разхожда зад камъните.

– Походката ми е позната – каза Горанфло, – като че ли и фигурата също. Излиза, че го познавам... но не, това е невъзможно.

Изведнъж непознатият се обърна с гръб към Горанфло и се свлече на земята с такава бързина, като че ли краката му се подкосиха. Вероятно той чу тропота на конски копита, който долетя откъм градската порта.

И наистина, трима ездачи – двамата от които, изглежда бяха лакеи – върху три здрави мулета, към седлата на които бяха вързани с ремъци

три големи куфара, без да бързат, излязоха от Париж през Бурделската врата. Щом ги забеляза, човекът при камъните се сви, колкото можеше, и почти пълзешком се добра до горичката, избра най-дебелото дърво и се скри зад него в позата на ловец, проследяващ дивеч.

Кавалкадата премина, без да го забележи, или във всеки случай, без да му обърне внимание. Напротив, човекът от засадата направо впи очи в ездачите.

„Аз погрехих да бъде извършено престъпление – каза си Горанфло, – моето присъствие тук на този път, в тази минута е проява на божията воля; как бих искал щото Господ отново да прояви своята воля и ми помогне да закуся.“

Пропускайки ездачите покрай себе си, наблюдателят се върна в къщата.

– Прекрасно – каза Горанфло. – Ето срещата, която ще ми донесе желанието успех, стига само да не греша. Човек, който проследява някого, не обича да бъде разкрит. Значи аз разполагам с нечия тайна и ще изкарам от нея поше шест дена.

И Горанфло, без да се бави, насочи стъпките си към къщата. Но колкото повече се приближаваше към вратите ѝ – все по-ясно си представяше войнствената осанка на конника, дългата рапира, удряща по прасците своя собственик и заплашителния поглед, с който той следеше кавалкадата. И монахът си каза:

„Не, сигурно аз бъркам, такъв мъж няма да позволи да бъде заплашен.“

Докато вървеше към вратата, Горанфло окончателно се убеди в безполезността на своя план и почесваше сега не носа си, а ухото.

Изведнъж лицето му се озари.

– Имам идея – каза той.

Появата на идея в сънението мозък на монаха беше толкова рядко събитие, че Горанфло сам се учуди. Обаче и в онези времена е била известна фразата: необходимостта е майка на изобретателността.

– Идея – убеждаваше се той. – При това доста хитра идея. Аз ще му кажа: „Господине, всеки човек има свои проекти, свои желанија, свои надежди – аз ще се помоля за изпълнение на вашите замисли, а вие все ще ми пожертвувате нещо.“ Ако той е замислил нещо нередно, в което не се съмнявам, ще бъде двойно по-заинтересован някой да се моли за него и затова ще даде охотно милостиня. След това ще представя този казус за разглеждане пред първия доктор по богословие, който ми попадне на пътя. Ще го попитам: възможно ли е да се молиш за

изпълнение на замисли, които са ти неизвестни, особено ако предполагаш, че са и греховни. Както каже ученият мъж, така и ще направя, и тогава отговорен ще бъда не аз, а той. А ако не срещна доктор по богословие? Дребна работа, щом се съмняваме – ще се въздържим от молитви. А през това време ще закуся за сметка на този добър човек с нечестиви намерения.

Като взе това решение, Горанфло се притисна до стената и зачака.

След пет минути вратата широко се разтвори и се появи човек на кон.

Горанфло се приближи.

– Господине – започна той, обръщайки се към конника, – ако ви се струва, че пет „Pater“⁴³ и пет „Ave“⁴⁴ за изпълнение на вашите планове не са излишни...

Конникът изви глава към монаха.

– Горанфло! – извика той.

– Господин Шико! – изтръгна се от гърдите на слисания монах.

– Къде по дяволите, скиташ, приятелю? – попита Шико.

– Сам не зная, а вие?

– При мен работата е съвсем друга, аз си зная – каза Шико. – Аз карам само напред.

– Далечно ли?

– Докато не спра. Но ти, друже, защо не можеш да ми кажеш какво правиш тук? Подозирам нещо.

– Какво именно?

– Шпионираш ме.

– Господи Исусе! Да шпионирам вас, боже опази! Просто ви видях, това е всичко.

– Кога ме видях?

– Когато проследявахте мулетата.

– Глупак.

– Както желаете, но ей там зад онези камъни, вие ги...

– Слушан, Горанфло, аз си строя къща извън града. Този чакъл го купих и исках да видя какво качество е.

– Това е друга работа – каза монахът, без да повярва на нито една дума на Шико, – изглежда, съм сбъркал.

– И все пак, какво правиш ти тук, извън градските стени?

43. „Отче наш“ (лат.) – Б. пр.

44. „Дево Богородице, радвай се“ (лат.) – Б. пр.

– Ах, господин Шико, аз съм изгнаник – със съкрушен вид отговори монахът.

– Какво?

– Изгнаник съм ви казвам.

И Горанфло, както беше драпиран в расото, се протегна в целия си неголям ръст и започна да поклаща глава нагоре-надолу, погледът му придоби възискателно изражение като на човек, на когото постигналото го голямо нещастие дава право на състрадание от страна на себеподобните.

– Братята ме отхвърлиха от себе си – продължи той. – Аз съм отлъчен от църквата, анатемосан.

– Така ли? И за какво?

– Чуйте ме, господин Шико – произнесе монахът, слагайки ръка на сърцето си, – може да ми вярвате, може да не ми вярвате, но аз и сам не зная защо.

– Може би са ви забелязали през онази нощ, друже, когато се шляехте по кръчмите?

– Неуместна шега – строго каза Горанфло, – вие прекрасно знаете с какво се занимавах тогава, като се започне от вечерта.

– Тоест – уточни Шико, – с какво сте се занимавали от осем до десет вечерта. Какво сте правили от десет часа вечерта до три часа сутринта – на мене не ми е известно.

– Как да разбирам това – от десет вечерта до три сутринта?

– Точно така – в десет часа вие излязохте.

– Аз? – Горанфло учудено опули очи срещу гасконеца.

– Разбира се, аз даже попитах къде отивате.

– Къде отивам, вие сте ме попитали къде отивам?

– Да!

– И какво ви отговорих?

– Отговорихте ми, че отивате да държите реч.

– Но в това има частица истина – измърмори потресеният Горанфло.

– Проклятие! Каква частица, вие даже възпроизведохте пред мен доста внушителна част от своята реч, тя не беше от късите.

– Моята реч се е състояла от три части, такава композиция според Аристотел е най-добра.

– В речта ви имаше възмутителни места, насочени срещу крал Анри III.

– Нима? – каза монахът.

– Просто възмутителни, и не бих се учудил, ако разбира, че ви преследват като подстрекател на безредици.

– Господин Шико, вие ми отваряте очите. Кажете, когато разговарях с вас, имах ли вид на буден човек?

– Длъжен съм да ви призная, друже, че видът ви ми се стори доста странен. Особено погледът ви беше толкова неподвижен, че чак се изплаших. Можеше да се предположи, че все още не сте се събудили и говорите на сън.

– И все пак – каза Горанфло, – какъвто и дявол да се е забъркал в тази работа, аз знам със сигурност, че се събудих тази сутрин в „Рогът на изобилието“.

– Да, но вие се завърнахте в три часа сутринта и за доказателство мога да ви кажа, че оставихте вратата отворена и аз премръзнах.

– И аз също – каза Горанфло. – Това помня.

– Ето, виждате ли! – подхвана Шико.

– Ако само казвахте истината...

– Как – ако казвам истината? Бъдете сигурен, друже, думите ми са чиста истина. Попитайте метр Бономе.

– Метр Бономе?

– Разбира се, нали той ви отвори вратата. Длъжен съм да отбележа още, че когато се върнахте, вие просто бяхте набъбнал от високомерие, та аз ви казах: „Засрамете се, друже, високомерието не прави чест на човек, особено ако този човек е монах.“

– И защо съм бил толкова възгордян?

– Защото вашата реч е имала успех, защото са ви поздравявали и хвалили херцог дьо Гиз, кардиналът и херцог дьо Майен... Да продължи Господ дните му – добави Шико като повдигна шапката си.

– Сега разбирам всичко – каза Горанфло.

– Това е отлично! Значи вие признавате, че сте били на това събрание? Дявол го взел, как го нарекохте? Почакайте! Събрание на Светия съюз. Така.

Горанфло наведе глава и застана.

– Аз съм сомнамбул – каза той, – отдавна вече подозирам това.

– Сомнамбул – повтори Шико. – А какво значи сомнамбул?

– Това означава, господин Шико, че в моето тяло духът господства над плътта до такава степен, че когато плътта спи – духът бодърства и й заповядва, а плътта, която спи, е принудена да се подчинява.

– Ех, това ми прилича много на магия. Ако сте обладан от нечиста сила, признайте ми това откровено. Как е възможно да ходи човек

насън, да размахва ръце, да произнася речи, в които да ругае краля – и всичко това, без да се събуди? Кълна се в светата Дева! Според мен това е противоестествено. Махни се, Велзевуле! *Vade retro, Satanas!*

И Шико се отдръпна настрана.

– Значи – каза Горанфло – и вие, вие също ме напускате, господин Шико. *Tu quoque Brute!* Ай-ай-ай! Не съм мислил никога, че сте способен на това.

И смазаният от мъка монах се опита да изтиска от гърдите си ридание.

Такова голямо отчаяние, което изглеждаше още по-безмерно поради това, че се съдържаше в това шкембесто тяло, предизвика у Шико съжаление.

– Хайде – каза той, – повтори какво ми беше казал.

– Кога?

– Току-що.

– Уви! Аз нищо не помня, аз полудявам, главата ми е претъпкана, а стомахът ми е празен. Вкарайте ме в правия път, господин Шико!

– Ти ми говори нещо за странстване?

– Да, говорих ви, аз казах, че достопочтеният отец игумен ме изпрати да постранствувам.

– В каква посока? – осведоми се Шико.

– В каквато поискам – отговори монахът.

– И къде отиваш?

– Където ми видят очите! – Горанфло издигна ръце към небето – уповавам се на божията милост! Господин Шико, не ме оставяйте в беда, заемете ми няколко екю за по път.

– Ще направя по-добре – каза Шико.

– Какво, какво ще направите?

– Както ви казах, аз също пътешествам.

– Наистина, вие казахте това.

– И ще ви взема със себе си.

Горанфло недоверчиво погледна към Шико и това беше поглед на човек, който не смее да повярва в споходилото го изведнъж щастие.

– Но при условие, че ще се държите разумно, и тогава аз ще ви позволя да си останете закоравял грешник. Приемате ли предложението ми?

– Приемам ли го! Приемам ли го!... А ще ни стигнат ли парите за пътешествие?

– Погледнете тук – каза Шико и измъкна дълга кесия с приятно

заоблени стени.

Горанфло подскочи от радост.

– Колко? – попита той.

– Сто и петдесет пистола.

– И накъде се отправяме?

– Ще видиш, друже.

– А кога ще закусим.

– Още сега.

– Но с какво ще пътувам аз? – обезпокои се Горанфло.

– Само не на моя кон, кълна се в тялото на Христа! Ти ще го смажеш.

– Тогава – разстроен попита Горанфло, – какво ще правим?

– Няма нищо по-просто. Ти си шкембест като Силен и също такъв пияница. И за да бъде пълна приликата, ще ти купя магаре.

– Вие сте моят крал, господин Шико, моето слънчице! Изберете ми само по-яко магаре. Вие сте моят бог! А сега, къде ще закусим?

– Тук, дявол го взел, направо тук. Погледни надписа над тази врата и прочети, ако можеш да четеш.

Всъщност, къщата, пред която се намираха, беше нещо като странноприемница. Горанфло погледна на където сочеше показалецът на Шико и прочете:

– „Тук: шунка, яйца, пастет от змиорки и бяло вино.“

Трудно е да се опише как се преобрази лицето на Горанфло при вида на тази табела: то изведнъж се оживи, очите му се разшириха, устните му се разтегнаха, откривайки два реда бели гладни зъби. В знак на благодарност монахът издигна ръце към небето и полюлявайки се с цялото си масивно тяло в някакво подобие на ритъм, поде следната песничка, която може да бъде извинена само с възторженото състояние на певеца:

– Магарето когато разседлае,
бутилката щом вземе във ръце –
магарето в ливадата играе,
и вино в чашите тече.
От него няма по-щастлив –
когато весел е монаха,
без страх той пее, пие и се весели
с пари и без пари,
и кръчмата е родната му стряха.

– Отлично казано – възкликна Шико. – А сега, възлюблени брате мой, без да губите минута, заповядайте на масата, а аз ще потърся магаре.

Глава 28

За това, как брат Горанфло пътешества на магаре на име Панург и как по време на това пътешествие научи много неща, които по-рано не знаеше

Преди да напусне гостоприемния покрив на „Рогът на изобилието“, Шико здраво закуси и само затова този път с такова безразличие се отнесе към собствения си стомах, за който нашият гасконец, какъвто и глупак да беше, или за какъвто и глупак да се представяше, винаги проявяваше не по-малка загриженост, отколкото кой да е монах.

При това не напразно се казва, че великите страсти подкрепят нашите сили, а Шико беше обзет от велика страст.

Той заведе брат Горанфло в малката къщичка, където на масата пред монаха веднага се издигна нещо подобно на кула от шунка, яйца и бутилка вино. Достойният брат с присъщото му старание и усърдие се зае с разрушаването на тази крепост.

В същото време Шико се отпрати към съседните дворове в търсене на магаре за своя спътник. Той намери това миролюбиво създание, което беше обект на възжеланията на Горанфло, дремецо между бика и коня в конюшната на едно селско семейство в Ско. Избраното от Шико магаре, беше на четири години, сиво-кафяво на цвят, с доста охранено туловище, което се крепеше на четири крака с форма на вретена. В онези времена такова магаре струваше двадесет ливри, но щедрият Шико заплати двадесет и две и отведе магарето, съпроводжан от благословиите на стопаните.

Той се върна с победа и даже вмъкна живия трофей в стаята, където пируваше Горанфло, който беше вече преполовил пастета от змиорки и изпразнил три бутилки вино. Монахът, възхитен от вида на добичето и размекнат от винените пари, предразполагащи към нежни чувства, разцелува животното по двете бузи и тържествено му пъкна в устата дълга коричка хляб – лакомство, което накара магарето да зареве от удоволствие.

– Охо – каза Горанфло, – тази божа твар има чудесно гласче. Някой път ще изпълним дует. Благодаря ти, приятелю Шико, благодаря ти!

И той незабавно нарече магарето Панург.

Като хвърли поглед към масата, Шико се убеди, че няма да бъде тирания от негова страна, ако предложи на монаха да се откъсне от трапезата.

И той провъзгласи с решителен глас, на който Горанфло не можа да се противопостави:

– Потегляме на път, друже, на път! В Мелон ни чака обед.

Макар Шико да говореше с повелителен тон, той съумя да подпрavi своята строга заповед с шепна надежда, ето защо Горанфло повтори без каквито и да било възражения:

– Към Мелон! Към Мелон!

Той тутакси стана от масата и с помощта на стола се покатери на магарето си, което вместо седло имаше проста кожена възглавница с две примки от ремък, които заменяха стремето. Монахът пхна сандалите си в тези примки, след това хвана с дясната си ръка поводите, подпря гордо лявата на кръста си и излезе през вратата на странноприемницата величествен като Господ бог, приликата с когото Шико не без основание долавяше в него.

Що се отнася до Шико, то той се метна на седлото със самоувереността на опитен ездач и двамата конници, без да се бавят нито минута, потеглиха в тръс по пътя за Мелон.

Изминаха наведнъж четири левги и чак тогава се спряха да отдъхнат. Монахът веднага се просна на земята и заспа под лъчите на слънцето. Шико се зае с пресмятане на времето, необходимо за път и определи, че ако правят по десет левги на ден, то ще изминат за дванадесет дена разстоянието от сто и двадесет левги.

Панург с крайчетата на бърните си отщипваше от един магарешки бодил.

Десет левги – това беше всичко, което можеше да се очаква от обединените усилия на магарето и монаха.

Шико поклати глава.

– Това е невъзможно – промълви той, гледайки как Горанфло безметежно спи върху крайпътния откос, като че ли върху пухена постеля. – Не, така няма да я бъде – ако дългополият иска да пътува с мен, дължен е да прави не по-малко от петнадесет левги на ден.

Както виждате, от известно време върху брат Горанфло започнаха да се сипят всякакви напасти.

Шико побутна монаха с лакът, за да го събуди и да му съобщи решението си.

Горанфло отвори очи.

– В Мелон ли сме вече? – попита той. – Огладнях пак.

– Не, друже, не сме – каза Шико. – Затова ви събуждам, за да може по-скоро да стигнем. Движим се твърде бавно, кълна се в светата утроба, ние твърде бавно се движим!

– А защо всъщност скоростта на нашето придвижване толкова ви огорчава, любезни господин Шико? Пътят на нашия живот е стръмен, понеже завършва на небето, и да се изкачиш по него не е леко. При това какво ни гони? Колкото по-дълго сме на път, толкова повече време ще прекараме заедно. Нима аз странствам не заради разпространението на вярата Христова, а вие, нима вие не пътешествате за собствено удоволствие? Та колкото по-бавно пътуваме, толкова по-твърдо ще се внедрява в сърцата светата вяра, колкото по-бавно пътуваме, толкова повече развлечения ще ни се предоставят. Например бих ви посъветвал да се задържим в Мелон една седмица. Разправят, че там приготвят превъзходни пастети от змиорки, и аз бих искал да направя безпристрастно и аргументирано сравнение на мелонския пастет с пастетите от другите френски провинции. Какво ще кажете на това, господин Шико?

– Ще кажа – отговори гасконецът, – че аз съм на съвсем друго мнение. Според мен ние трябва да се движим колкото се може по-бързо, за да наваксаме изпуснатото време, да не обядваме в Мелон, а направо да вечеряме в Монтеро.

Горанфло недоумяващо погледна своя другар в пътешествието.

– Тръгваме, тръгваме! На път! – настояваше Шико.

Монахът, който се беше изтегнал с ръце под главата, се ограничи с това, че се надигна, закрепи се на седалището си и застана.

– Тогава, друже – продължи Шико, – щом искате да пътешествате по свой начин – ваша работа.

– Не, не – разбърза се Горанфло, изплашен от призрака на самотата, от който като по чудо се беше изплъзнал. – Тръгвам с вас, господин Шико, аз ви обичам и никога няма да ви изоставя.

– Щом е така, хайде на седлото, друже, на седлото!

Горанфло докара магарето си до синорния стълб и се качи на гърба му, но този път не го яхна, а седна на една страна по женски. Той заяви, че в такава позиция щяло да му бъде по-удобно. Всъщност, предвиждайки, че на магарето ще му се налага да тича с удвоена скорост, той разумно реши, че е добре да има поддръка две допълнителни опорни точки:

гривата и опашката.

Шико препусна в тръс, магарето го последва с рев.

Първите минути от ездата бяха ужасни за Горанфло: за щастие онази част на тялото, която му служеше за опора, имаше доста обширна площ, така че монахът по-лесно можеше да запази равновесие, отколкото кой да е друг ездач.

От време на време Шико се повдигаше на стремената и гледаше напред. Като не откриваше на хоризонта онова, което му беше нужно, той пришпорваше коня.

Отначало Горанфло мислеше само за това, как да не полети на земята и затова остави без внимание тези свидетелства на нетърпение, показващи, че Шико издирва някого. Но когато малко по малко свикна и „се научи да диша“, както казват плувците, странното поведение на гасконецца се наби в очите му.

– Е, любезни господин Шико, кого търсите – попита той гасконецца.

– Никого – отвърна Шико, – просто гледам накъде вървим.

– Но ние пътуваме за Мелон, или поне така ми се струва. Вие сам ми го казахте, даже ми обещахте...

– Не, ние не пътуваме, друже, не пътуваме, ние стоим на едно място – отвърна Шико и пришпори коня.

– Как така не пътуваме? – възмути се монахът. – Яздим в тръс.

– В галоп! В галоп! – заповяда гасконецът и препусна в галоп.

Панург, увлечен от примера, също се понесе в галоп, но с лошо прикрита злост, която не предвещаваше на ездача му нищо добро.

Горанфло почувства как дъхът му секва.

– Кажете, кажете, моля ви, господин Шико – развика се той, щом си възвърна дар словото, – смятате ли, че това е пътешествие за развлечение, лично аз не се развличам.

– Напред! Напред! – отговори Шико.

– Но магарето има толкова твърди хълбоци.

– Добрите ездачи галопират само като стоят на стремената.

– Да, но аз не казвам, че съм добър ездач.

– Тогава останете!

– Не, дявол да го вземе! – извика Горанфло. – За нищо на света!

– Щом е така, слушай ме и напред! Напред!

Шико отново пришпори коня и го подкара с още по-голяма скорост.

– Панург се задъхва – каза Горанфло. – Панург спира.

– Тогава прощавай, друже – каза Шико.

Горанфло за секунда едва не се поддаде на изкушението да отговори със същите думи, но си спомни, че конят, който той проклинаше в душата си, ще отнесе на гърба си не само неговия неумолим спътник, но заедно с него и кесията, скрита в неговия джоб. Затова се подчини на съдбата и като заблъска бясно със сандалите си магарето в хълбоците, го застави да възобнови галопата.

– Ще съсия моя беден Панург – жалостиво викаше Горанфло, призовавайки користта на Шико, след като не можа да повлияе върху чувството му за състрадание, – ще го убия, наистина ви казвам, ще го убия.

– Какво да се прави, друже, убийте го – хладнокръвно отговори Шико, без за секунда да забавя ездата, – ще купим муле.

Панург като че ли разбра заплахата в тези думи, отби се от главния път и като вихър се понесе по изсъхналата странична пътечка, водеща над стръмния склон. По тази пътечка Горанфло не би се осмелил да мине дори пеша.

– Помощ – викаше монахът, – помощ! Ще падна в реката!

– Няма никаква опасност – отговори Шико, – гарантирам, че дори да паднете – няма да потънете.

– О, ще умра – бърбеше Горанфло, – ще умра, сигурно ще умра. И като си помисля само, че всичко това се случи, защото съм станал сомнамбул.

Монахът вдигна поглед към небето, с който като че ли казваше: „Господи, господи, какво престъпление съм извършил, че ми изпращаш такава гибел?“

Изведнъж Шико се изкачи на върха на хълма и рязко спря коня, така че изненаданото животно приклепна на задницата си, почти докосвайки земята с тялото си.

Горанфло, който беше по-лош ездач от Шико, при това разполагаш вместо юзда само с поводи, Горанфло, казваме пак, продължаваше да препуска напред.

– Стой, по дяволите, стой – крещеше Шико.

Магарето обаче беше завладяно от желание да препуска в галоп, а магаретата доста неохотно се разделят с желанията си.

– Спри – викаше Шико, – иначе, честна дума, ще ти тегля куршума.

„Що за дявол се е вселил в този човек – питаше се Горанфло, – каква муха го е ухапала?“

Но гласът на Шико звучеше все по-заплашително и монахът вече чуваше свистенето на куршума. Това го накара да прибягне към маневра, изпълнението на която значително се облекчаваше от положението

му върху седлото. Маневрата се състоеше в това да се плъзне от гърба на магарето на земята.

– Край – каза той и храбро се смъкна на мощните си седалищни мускули, стиснал с две ръце поводите. Магарето направи още няколко крачки и волно-неволю, трябваше да спре.

След това Горанфло започна да търси с очи Шико, надявайки се да види възхищението, което не можеше да не бъде предизвикано след тази смело изпълнена маневра.

Но Шико се беше скрил зад една скала и оттам продължаваше да прави предупредителни и заплашителни знаци.

Тези призиви за предпазливост накараха монаха да разбере, че на сцената има още някакви действащи лица. Той погледна напред и видя на разстояние петстотин метра от тях да препускат с умерен тръс трима ездаци върху мулета.

От пръв поглед Горанфло позна, че това са същите пътници, които сутринта напуснаха Париж през Бурделската порта, същите, които така прилежно проследяваше Шико иззад дърветата.

Шико, без да помръдне, изчака, докато тримата ездаци се скриха от погледите им, и едва тогава се приближи до своя спътник, който продължаваше да седи на мястото, където беше паднал, стискайки в ръце поводите на Панург.

– Бихте ли ми обяснили най-после, любезни господин Шико – каза Горанфло, който беше започнал да губи търпение, – с какво се занимавате. Преди минута се налагаше да препускаме презглава, а сега трябва да седим кротко.

– Добри ми приятелю – каза Шико, – аз исках само да разбера добра порода ли е магарето ви и дали не ме измавиха като ме накараха да дам за него двадесет и две ливри. Сега изпитанието е завършено и аз съм доволен.

Както разбирате, монахът не беше излъган от отговора и се готвеше да го каже на своя спътник, но вроденият му мързел надделя и му прошепна на ухото, че е по-добре да не спори с Шико.

Тогава монахът се ограничи само с това, че без да крие лошото си настроение, каза:

– Нека да му турим пепел! Но аз съм дяволски уморен и гладен като звяр.

– Това е нещо поправимо – успокои го Шико, закачливо потупвайки го по рамото. – Аз също съм уморен и също съм гладен и в първата странноприемница, която се изпречи на пътя ни, ще...

– Какво ще... – възкликна Горанфло, който просто не можеше да повярва в щастливия обрат на своята горчива съдба.

– Това, че – продължи Шико – ще поръчае свинско печено, едно или две кокоши фрикасета и кана от най-хубавото вино, което имат в мазето.

– Наистина? Нима този път няма да ме излъжете?

– Дума давам, друже.

– Тогава да тръгваме – каза монахът и стана от земята. – Веднага да вървим да търсим това благословено място. Размърдай се, Панург, за обед ще имаш трици.

Магарето радостно зарева.

Шико се качи на коня, а Горанфло тръгна пеша, водейки магарето за поводите.

Не след много пътниците видяха така необходимата им странноприемница. Тя се намиреше на пътя между Корбе и Мелон. Но за голямо учудване на Горанфло, който отдалече се любуваше на желания приют, Шико му заповяда да възседне магарето и зави по пътя наляво, заобикаляйки странноприемницата. Впрочем Горанфло, чиято съобразителност се усъвършенстваше все повече, веднага разбра причината за това хрумване: пред странноприемницата стояха трите мулета на пътешествениците, които, изглежда, следеше Шико.

„Така значи, от прищевките на някакви си трима негодници – помисли си Горанфло – ще зависи цялото ни пътешествие, включително и кога да седнем на трапезата? Колко печално.“

Той съкрушено въздъхна.

От своя страна Панург видя, че се отдалечават от правата линия, която даже магаретата считат за най-кратко разстояние между две точки, и се спря, като опря здраво четирите си копита в земята, сякаш искаше да пусне корени на това място.

– Виждате ли – жалостно каза Горанфло, – даже магарето ми отказва да върви.

– Ах, така ли! Отказва да върви? Почакай – отговори Шико.

Той се приближи до дрянвите дървета до оградата, откърши една жилава и доста внушителна пръчка, дълга пет фута и дебела един дюйм.

Панург не принадлежеше към числото на онези глупави четириноги, които не се интересуват от онова, което става около тях и като не могат да предвиждат събитията, забелязват тоягата едва тогава, когато ударите се стоварват върху гърба им. Той следеше действията на Шико, които несъмнено внушаваха на едно магаре немалко уважение и щом

разгада намеренията на гасконеца, в същия миг размърда крака и енергично се втурна напред.

– Тръгна! Тръгна! – завика Горанфло към своя спътник.

– Все пак на човек, който пътешества в компания на магаре и монах, хубавата тояга винаги може да потрябва – изрече Шико.

И взе дрянвата пръчка със себе си.

Глава 29

За това, как брат Горанфло размени магарето си за муле, а мулето – за кон

Митарствата на Горанфло през този ден в крайна сметка привършиха. Като направиха заобиколка, двамата приятели отново излязоха на големия път и спряха пред една странноприемница, която съперничеше на онази, която заобиколиха и която беше на три четвърти левги разстояние от нея.

Шико нае стаята, която гледаше към пътя, и се разпореди вечерята да се сервира там. От всичко личеше, че храната не представлява първостепенна грижа за гасконеца. Той работеше със збите небрежно, но пък иначе целият беше слух и зрение. Това продължи до десет часа. Доколкото до този час Шико не видя и не чу нищо подозрително, той сне обсадата, поръча да сипят на коня и на магарето двойна порция овес и трици и да ги оседлят, щом се развидели.

Като чу тази заръка, Горанфло, който вече от един час изглеждаше заспал, а всъщност се намираше в състояние на сладостно премаляване, предизвикано от обилната храна, оросена с достатъчно количество бутилки хубаво вино, тежко въздъхна.

– Веднага, щом се развидели? – повторно попита той.

– Кълна се в светата утроба – каза Шико. – Ти си длъжен да имаш навика да ставаш с разсъмването.

– Защо? – поинтересува се Горанфло.

– А утринните меси?

– Абатът ме беше освободил от тях поради крехко здраве – отговори монахът.

Шико сви рамене и произнесе само една дума: „Лентяй“, като прибави към окончанието и буквата „и“, която, както е известно, се явява признак на множествено число.

– Е да, лентяи – съгласи се Горанфло – разбира се, лентяи. А защо ли пък не?

– Човекът е създаден за труд – наставнически каза гасконецът.

– А монахът за почивка – възрази брат Горанфло, – изключение от рода човешки.

И доволен от този довод, с който, изглежда, срази дори Шико, Горанфло с голямо достойнство стана от масата и легна в леглото, което Шико, опасавайки се да не би монахът да направи нещо непредпазливо, беше заповядал да поставят в неговата стая.

Ако брат Горанфло нямаше такъв здрав сън, той би могъл да види как с развиделяването Шико стана от постелята, приближи се до прозореца и като се скри зад завесата, започна да наблюдава пътя.

Изведнъж той се отдръпна от прозореца, независимо че имаше тежест, и ако брат Горанфло в тази минута се събудеше, щеше да чуе как по калдъръмената настилка на пътя отекват подковите на трите мулета.

В същия момент Шико се спусна към спящия монах и го разтърси за рамото.

– Нима няма да имам минута покой – пробърбори монахът, който беше проспал цели десет часа.

– Ставай, ставай – подканяше го Шико. – Бързо, обличаме се и тръгваме.

– А закуската? – осведоми се монахът.

– Чака ни по пътя за Монтеро.

– Какво е това Монтеро? – попита монахът, пълен невежа по география.

– Монтеро – отговори гасконецът, – това е град, в който се закусува. Това достатъчно ли ви е?

– Да – отвърна кратко Горанфло.

– Тогава, друже – каза Шико, – аз ще слеза долу да платя за нас и за нашите животни. Ако след пет минути не бъдете готов, ще замина без вас.

Сутрешният тоалет на монаха не е дълъг, но на Горанфло той все пак зае шест минути. Ето защо, излизайки от вратите на странноприемницата, той видя как Шико, точен като швейцарец, вече препускаше по пътя. Горанфло се покачи на Панург, а Панург, въодушевен от двойната дажба овес и трици, които му бяха отпуснати по заповед на Шико, без да дочака нечий нареждания, пое в галоп и скоро препускаше хълбок до хълбок с коня на Шико.

Гасконецът беше изправен на стремето като върлина.

Горанфло също се приповдигна и видя на хоризонта трите мулета, които се скриваха зад хребета на хълма.

Монахът въздъхна тежко, като си помисли колко печално е собствената му съдба да зависи от нечия чужда воля.

Този път Шико удържа на думата си – те закусиха в Монтеро.

Целият ден приличаше на предишния като две капки вода, а и следващият премина почти еднакво. Затова смело можем да пропуснем подробностите. Горанфло, лошо или добре, започна да свиква с чергарския начин на живот, докато на четвъртото денонощие, привечер, забеляза, че Шико постепенно започва да губи обичайната си веселост. От половин ден той беше загубил следите на тримата ездачи на мулетата, затова вечеря в лошо настроение и през нощта спа лошо.

Горанфло яде и пи за двама, изпя своите най-хубави, песнички, но Шико си остана мрачен и неразговорлив.

Едва съмнало, той беше вече на крак и разбута спътника си. Монахът се облече и буквално от прага препуснаха в тръс, който скоро премина в бесен галоп.

Но всичко остана напразно – мулетата не се появяваха на хоризонта.

По обед и конят, и магарето бяха капнали от умора.

На моста Вилньов-льо-Роа Шико се приближи до будката, където се плащаше мито за всички копитни твари, и попита:

– Не сте ли виждали трима ездачи на мулета? Трябваше да минат отук тази сутрин.

– Днес сутринта не са минавали, господине – отговори събирачът на мито. – Минаха вчера вечерта рано.

– Вчера?

– Да, вчера вечерта в седем часа.

– Забелязахте ли нещо?

– По дяволите! Както обикновено забелязвам преминаващите.

– Питам ви, не си ли спомняте, що за хора бяха?

– Стори ми се, че един от тях е господин, а другите двама – лакеи.

– Това са те – каза Шико и даде на събирача на мито едно екю.

След това промърмори на себе си:

„Вчера вечерта, в седем часа. Кълна се в светата утроба, те са ме изпреварили с дванадесет часа! Смело, приятелю Горанфло!“

– Чуйте ме, господин Шико – каза монахът, – аз все още как да е се държа, но Панург вече съвсем капна.

Действително, бедното животно, изтощено до крайна степен през

последните два дни, трепереше с цялото си тяло и неговата тръпка се предаваше и на ездача му,

– И вашият кон също – продължи Горанфло, – погледнете в какво състояние е.

В интерес на истината, конят, който беше истински състезателен кон, колкото и да беше издръжлив, а може би именно и от това, беше се запенил, гъста пара излизаше от ноздрите му, а от очите му като че ли всеки момент щеше да бликне кръв.

Шико огледа двете животни и изглежда се съгласи със своя другар.

Горанфло облекчено въздъхна.

– Слушай, брате – каза Шико, – сега сме длъжни да вземем велико решение.

– Но вече няколко дена, откакто само с това се занимаваме – възкликна Горанфло, чието лице се изопна още преди да е чул какво го заплашва.

– Ние трябва да се разделим – каза Шико, хващайки, както се казва, бика за рогата.

– Ето пак – каза Горанфло, – вечно все една и съща шега! А защо ни е да се разделяме?

– Твърде сте бавен, друже.

– Света Богородице – възкликна Горанфло, – нося се като вятър, сутринта препускахме в галоп цели пет часа.

– И все пак това е недостатъчно.

– Тогава да потегляме, по-бързо като тръгнеш – по-бързо ще стигнеш. Предполагам, че все ще пристигнем някъде.

– Конят ми не може да върви, вашето магаре също отказва да ви служи.

– Тогава какво да правим?

– Ще ги оставим тук и ще ги вземем на връщане.

– Ами ние? Да не искате да се мъкнем пешачката?

– Ще вземем мулета.

– Откъде ще ги вземем?

– Ще ги купим.

– Това е – въздъхна Горанфло, – пак разходи.

– И така?

– И така, заминаваме за мулета.

– Браво, друже, започвате да се образовате. Възложете на стопанина да се грижи за Баярд и Панург, аз ще вървя да търся мулета.

Горанфло старателно изпълни поръчението. За четирите дни, които

прекара с Панург, той успя да оцени, ако не достойнствата на магарето, то във всеки случай неговите недостатъци. Монахът забеляза, че трите главни недостатъка, присъщи на Панург, бяха трите порока, към които той самият също имаше склонност, а именно: мързел, чревоугодничество и сластолюбие. Това наблюдение трогна сърцето на монаха и той не без съжаление се раздели със своето магаре. Обаче брат Горанфло беше не само лентяй, лакомник и женкар, той преди всичко беше егоист и затова предпочиташе да се раздели с Панург, отколкото да се раздели с Шико, тъй като в джоба на последния, както вече казахме, се намираще кесията.

Шико се върна с две мулета, на които те същия ден преминаха разстояние от двадесет левги. Вечерта той с радост забеляза трите мулета пред вратите на ковачницата.

– Ах! – изтръгна се за пръв път от него въздишка на облекчение.

– Ах! – въздъхна след него Горанфло.

Но опитното око на Шико отбеляза, че мулетата са разседлани, а липсват и господинът, и двамата му лакеи. Мулетата стояха в своята природна премяна, тоест от тях беше свалено всичко, което можеше да бъде снето, а що се отнася до господина и лакеите, то те бяха изчезнали.

Нещо повече, около мулетата се тълпяха непознати хора, които ги оглеждаха и по всяка вероятност ги оценяваха. Тук бяха: прекупвачът на коне, ковачът и двама монаси францисканци. Всички въртяха бедните животни на всички страни – гледаха зъбите им, надничаха в ушите, опипваха краката, с една дума – изучаваха ги всестранно.

Тръпки преминаха по тялото на Шико.

– Върви там – каза той на Горанфло. – Приближи се до францисканците, дръпни ги настрана и хубавичко ги разпитай. Надявам се, че монасите няма да имат тайни от монах. Неусетно разузнай откъде са се взели тези мулета, каква цена им искат и къде са се дянали стопаните им, после се върни и ми разкажи.

Горанфло, обезпокоен от състоянието на своя приятел, подгони мулето в тръс към ковачницата и след няколко минути се върна.

– Ето всичко поред – каза той. – Първо, знаете ли къде се намираме?

– По дяволите! Пътуваме по пътя за Лион – каза Шико. – Това е единственото, което ми трябва да зная.

– Нека бъде така, но вие трябваше да знаете още, поне така казвахте, къде са се дянали стопаните на тези мулета.

– Е да, разказвай!

- Онзи, който прилича на благородник...
- Какво, какво?
- Онзи, който прилича на благородник, е заминал отгук за Авиньон по краткия път през Шато-Шинон и Прива.
- Сам?
- Как сам?
- Питам сам ли е свил към Авиньон?
- Не, с лакея.
- А другият лакей?
- Другият лакей е заминал по стария път.
- В Лион?
- В Лион.
- Чудесно. А защо благородникът е заминал за Авиньон? Предполагам, че той пътува за Рим. Обаче – замислено каза Шико, като че ли разговаряше сам със себе си, – аз те питам за неща, които ти не можеш да знаеш.
- А не, аз знам – отговори Горанфло. – Доста ще ви учудя!
- И какво знаеш?
- Той пътува за Авиньон, защото негово светейшество папата е изпратил в Авиньон легат, на когото е доверил всички пълномощия.
- Добре – каза Шико, – всичко е ясно... А мулетата?
- Мулетата са изморени. Те са ги продали на ковача, а той иска да ги препродаде на францисканците.
- За колко?
- По петнадесет пистола на глава.
- На какво за заминали?
- Купили са коне.
- От кого?
- От един кавалерийски капитан, който тук набира коне.
- Заклевам се в светата утроба, друже – възкликна Шико. – Ти си скъпоценен, едва днес те оцених истински.
- Горанфло самодоволно се усмихна.
- Сега – продължи Шико, – довърши онова, което така прекрасно започна.
- Какво съм длъжен да сторя?
- Шико слезе на земята и сложи юздата на своето муле в ръката на Горанфло.
- Вземи нашите мулета и ги предложи на францисканците двете за двадесет пистола. Сигурно ще приемат предложението ти.

– Ще го приемат – увери го Горанфло, – иначе ще се оплача на абата им.

– Браво, друже, ти се образова вече!

– А ние – попита Горанфло, – ние на какво ще заминем?

– На коне, дявол да го вземе, на коне!

– По дяволите – изруга монахът и се почеса зад ухото.

– Стига де – каза Шико. – Ти си такъв ездач!

– Както се случи – въздъхна Горанфло. – Но къде ще ви намеря?

– На градския площад.

– Чакайте ме там.

И монахът с решителна стъпка се отправи към францисканците, докато в същото време Шико по една странична уличка излезе на централния площад на малкото градче.

Тук, в странноприемницата с табела „Храбрият петел“, той намери капитана на кавалеристите, който си пийваше от лекото оксерско вино, което разни доморасли познавачи бъркат с бургундското. Капитанът съобщи на гасконеца допълнителни сведения по всички пунктове, потвърждаващи донесението на Горанфло.

Шико незабавно се договори с капитана за два коня, които смелият капитан отметна в списъка като умрели по пътя. Благодарение на тази непредвидена смърт Шико успя да се сдобие с два коня за тридесет и пет пистола.

Остана само да се спазарят седла и юзди, но тук Шико видя как от страничната улица на площада излезе Горанфло с две седла на главата и две юзди в ръцете.

– Охо – възкликна гасконецът. – Какво означава всичко това, друже?

– Нима не виждате – отвърна Горанфло, – това са седлата и юздите от нашите мулета.

– Ти си ги задържал, преподобни отче? – каза Шико и се усмихна широко.

– Ами да – каза монахът.

– И продаде мулетата?

– По десет пистола за глава.

– А платиха ли ти?

– Ето ги паричките.

Монахът разгърси джоба си, в който дружно задрънкаха всевъзможни монети.

– Кълна се в светата утроба! – възкликна Шико. – Ти си велик!

– Е, чак пък толкова – с престорена скромност потвърди Горанфло.
– На път!
– Но аз искам да пия – оплака се монахът.
– Добре, пий, докато аз оседлавам конете, само гледай да не се напиеш.

– Една бутилчица.
– Бива, една, но не повече.

Горанфло пресуши две, а останалите пари върна на Шико.

На Шико му мина мисълта да не взема от монаха тези двадесет пистола, намалели със стойността на двете изпити бутилки, но веднага съобрази, че ако у Горанфло се задържат дори две екю, той в същия ден ще престане да се подчинява.

И гасконецът, без да издава с нищо своите колебания, взе парите и яхна коня.

Горанфло направи същото с помощта на капитана, който като човек богобоязлив, подкрепи крака на монаха, а в замяна на тази услуга Горанфло от седлото възнагради капитана със свята благословия.

– Ха така – каза Шико и препусна в галоп, – на този хаймана от днес му е пригответено място в рая.

Като видя, че вечерята му препуска напред, Горанфло се спусна да я догони. Трябва да кажем, че той правеше безспорни успехи в изкуството на ездата и вече не се хващаше с една ръка за гривата, а с другата за опашката, а се вкопчваше с две ръце в предната дъга на седлото и с тази единствена опорна точка яздеше така бързо, че не изоставаше от Шико.

В крайна сметка той започна да проявява повече усърдие, отколкото своя патрон, и всеки път, когато Шико сменяше алюра и придържаше коня, монахът, който пред тръс предпочиташе галоп, продължаваше да препуска, окуражавайки коня си с викове „Ур-ра!“

Тези всеотдайни усилия заслужаваха възнаграждение и след още един ден, вечерта, малко преди Шалон, Шико отново откри метр Никола Давид, преоблечен като лакей, и до самия Лион не го изпусна от очи. На осмия ден след отпътуването им от Париж, привечер, и тримата влязоха през градските порти.

Горе-долу в същия този час, пътувайки в противоположна посока, Бюси и съпрузите Сен-Люк, както вече разказахме, видяха стените на Меридорския замък.

Глава 30

За това, как Шико и неговият другар се настаниха в странноприемницата „Под знака на кръста“ и какъв прием им оказа стопанинът на странноприемницата

Метр Никола Давид, все още преоблечен като лакей, се отправи към площад Теро и спря своя избор на главната странноприемница в града с табела „Под знака на кръста“.

Адвокатът влезе в странноприемницата пред очите на Шико и гасконецът известно време наблюдаваше вратите на заведението, за да се убеди, че неговият враг действително ще отседне там и няма да му избяга никъде.

– Имаш ли нещо против странноприемницата „Под знака на кръста“ – попита той своя спътник.

– В никакъв случай – отговори той.

– Тогава влез и помоли да ти дадат отделна стая, кажи, че чакаш своя брат. Всъщност така и ще стане: ще ме чакаш на прага, а аз ще се поразходя из града и ще дойда късно през нощта. От своя пост ще следиш наемателите и хубавичко ще изучиш плана на къщата, а след това ще ме посрещнеш и ще ме преведеш в нашата стая така, че да не ми се наложи да се сблъскам с хора, които не искам да виждам. Разбра ли всичко?

– Всичко.

– Избери просторна, светла стая с хубав подстъп, по възможност съседна на стаята на онзи наемател, който току-що пристигна. Погрижи се прозорците да гледат към улицата, за да мога да виждам кой влиза и кой излиза от странноприемницата. Не споменавай името ми под какъвто и да било предлог. На готвача обещавай куп злато.

Горанфло прекрасно изпълни поръчението. Стаята беше избрана, настъпи нощта, а с настъпването на тъмнината се появи и Шико. Горанфло го хвана за ръка и го заведе в наетата за тях стая. Монахът – глупав по природа, все пак беше хитър като всички църковници. Той посочи на Шико обстоятелството, че независимо, че до стаята им води друга стълба, стаята на метр Никола Давид е съседна на тяхната и ги разделя проста преграда от дъски и вар, която при желание лесно може да бъде пробита.

Шико слушаше монаха с неотслабващо внимание, а ако присъстваше и страничен наблюдател, който да вижда и говорещия, и слушащия, би забелязал как лицето на гасконецата постепенно се прояснява. Когато монахът завърши своята реч, Шико каза:

– Всичко, което сега ми съобщи, заслужава възнаграждение. Горанфло, тази вечер за теб ще има херес, да, да го вземат дяволите, иначе не бих бил твой приятел.

– Досега нито веднъж не ми се е случвало да се напия с херес – отбеляза Горанфло. – Трябва да е много приятно.

– Кълна се в светлата утроба, скоро ще го опиташ, аз ти го заявявам – обеща гасконецът.

Шико извика стопанина на странноприемницата.

Може би на някого ще се стори, че разказвачът на тази история, следвайки своите герои, твърде често посещава странноприемници. На това разказвачът ще отговори, че не е негова вина, ако някои от тези герои, изпълнявайки желанието на възлюбената, други, скривайки се от гнева на краля – пътуват на север и на юг. Попадайки в междинна епоха, между античната древност, когато ханове не е имало – заменяло ги е братското радушие на хората, и съвременната епоха, където ханът вече не съществува, авторът е принуден да спира героите си в странноприемници, където се развиват важни събития в неговия роман. Ще отбележим, че кервансараите на нашия Запад по онова време са се подразделяли на три вида: странноприемници, ханове и кръчми. Тази класификация не бива да се пренебрегва, макар че в много отношения сега е загубила своето значение. Обърнете внимание, че ние не споменаваме превъзходните бани; в наши дни не е създадено нищо равностойно на тях, баните, завещани от Рим на императорите на Париж на кралете и наследили от античността многообразни езически наслаждения.

Обаче по време на царстването на Анри III тези заведения бяха съсредоточени в пределите на столицата. Провинцията в онези времена трябваше да се задоволява със странноприемници, ханове и кръчми.

И така, ние се намираме в странноприемницата.

Стопанинът на заведението веднага даде възможност на своите нови наематели да почувстват това. Когато Шико направи опит да го покани при себе си, стопанинът предаде, че трябва да имат търпение и да почакаят, докато той побеседва с госта, пристигнал по-рано от тях и поради това ползващ се с предимство.

Шико се досети, че този гост трябва да е неговият адвокат.

– За какво ли могат да говорят? – попита Шико.

– Вие мислите, че между стопанина и вашия човек има някакви тайни?

– Проклятие! А нима сам не виждате? Ако тази надута муцуна, която срещнахме и която, както разбирам, принадлежи на стопанина на странноприемницата.

– На него самия – потвърди монахът.

– ...изведнъж току-тъй се съгласява да разговаря с човек, облечен като лакей...

– А! Той се преоблече – видял го сега целия в черно – каза Горанфло.

– Още едно доказателство – отбеляза Шико. – Стопанинът несъмнено участва в играта.

– Искате ли да се опитам да изповядам жена му? – предложи Горанфло.

– Не – отговори Шико, – по-добре иди се поразходи из града.

– Ето на! А вечерята? – поинтересува се Горанфло.

– Аз ще я поръчам, докато те няма. Ето ти едно екую, за да издържиш до вечерята.

Горанфло го прие с благодарност.

По време на пътешествието монахът неведнъж вече беше извършвал такива късни излизания, той обожаваше тези обиколки по околните кръчмички, понякога си го бе позволявал и в Париж, прикривайки се със задължението си на брат – събирач на милостиня. Но откакто Горанфло напусна манастира, нощните разходки му се харесваха особено много. Сега той с всички пори на тялото си вдъхваше въздуха на свободата и манастирът в спомените му изглеждаше като мрачен затвор.

И като запретна расото си, монахът изхвъркна от стаята с екуюто в джоба.

Щом той изчезна, Шико, без да губи време, взе един тирбушон и проби в преградната стена дупка на височината на очите.

Наистина, дебелината на дъските не му позволяваше да обхване с поглед цялата стая на адвоката през тази шпионка колкото дупка на сарбакан, но затова пък, ако долепеше ухо, гасконецът можеше ясно да чува всичко, което се говореше в стаята.

При това, по щастлива случайност, в полезрението на Шико се окажа лицето на стопанина на странноприемницата, който разговаряше с Никола Давид.

Началото на разговора, както знаем, Шико не беше чул, но от онези думи, които успя да долови, стана ясно, че Давид всячески се стареа да

покаже пред стопанина своята преданост към краля и даже да намекне за някаква важна мисия, възложена му от господин дьо Морвиле.

Докато той говореше, стопанинът на странноприемницата слушаше с почиттелен вид, но едновременно с това твърде безучастен и едва удостоиваше адвоката с отговор. На Шико даже се стори, че в погледа на стопанина и в интонацията на гласа му се долавя ирония винаги когато адвокатът произнасяше името на краля.

– Охо – каза Шико, – нашият стопанин между другото да не би да е лигист? Дявол го взел! Ще изясня това.

И доколкото в стаята на Никола Давид не се говореше нищо интересно, Шико реши да почака, докато стопанинът на странноприемницата благоволи да му направи визита.

Най-после вратата се отвори.

Стопанинът влезе, почиттелно свалил шапката си, но лицето му все още имаше забелязаното от Шико насмешливо изражение, с което разговаряше с метр Никола Давид.

– Заповядайте, седнете – каза Шико, – и преди да се споразумеем окончателно, изслушайте историята ми.

Стопанинът се отнесе към този увод явно недоброжелателно и даже отрицателно завъртя глава, показвайки, че предпочита да остане прав.

– Както желаете, господине – каза Шико.

Стопанинът отново с кимване показа, че в своя дом може да прави каквото си иска, без да се нуждае от покана.

– Тази сутрин вие ме видяхте заедно с един монах – продължи Шико.

– Да, господине – потвърди стопанинът.

– По-тихо. Не трябва да говорим за това... Монахът е изгнанник.

– Аха! – каза стопанинът. – Може би е преоблечен хугенот?

Шико демонстрира оскърбено достойнство.

– Хугенот – продума той с отвращение. – Вие казахте хугенот? Знайте, че този монах ми е роднина, а сред роднините ми няма хугеноти. И как можа да ви дойде в главата? Драги, вие трябва да изгорите от срам заради тези нелепости.

– Ами то, господине – каза стопанинът, – всичко се случва.

– Само не и в моето семейство, сеньор съдържател на странноприемницата! Напротив, този монах е зъл враг на хугенотите. Затова е изпаднал в немилост пред негово величество Анри III, който, както ви е известно, поощрява еретиците.

Изглежда, стопанинът започна да изпитва жив интерес към

преследвания Горанфло.

– По-тихо – предупреди той с пръст върху устните.

– Тоест, как по-тихо – попита Шико. – Нима във вашата странноприемница са се промъкнали хора на краля?

– Страхувам се... – каза стопанинът и кимна с глава. – Там, в съседната стая, има един господин...

– В такъв случай – каза Шико – ние двамата аз и моят роднина, незабавно ви напускаме, понеже той е изгнаник и го преследват.

– И къде ще отидете?

– Имаме два-три адреса, които ни даде един собственик на странноприемница – нашият приятел метр Ла Юриер.

– Ла Юриер! Вие познавате Ла Юриер?

– Шш-шт! Не го наричайте по име. Запознахме се с него в навечерието на свети Вартоломей.

– Сега разбирам – каза стопанинът, – че вашият роднина и вие сте свети люде, аз също познавам Ла Юриер. Купувайки тази странноприемница, аз исках в знак на нашата дружба да ѝ дам същото име като на неговото заведение, тоест „Пътеводна звезда“, но тъй като странноприемницата вече имаше някаква популярност с табелата „Под знака на кръста“, опасях се да не би смяната на имената да се отрази на доходите. Значи, вие казахте, господине, вашият роднина...

– Проявил непредпазливост като в своята проповед заклеил хугенотите. Проповедта имала огромен успех. Негово величество кралят, разгневен от този успех, свидетелстващ за настроението на умовете, заповяда роднината ми да бъде издирен и хвърлен в затвора.

– И тогава? – попита стопанинът, без вече да се опитва да скрие своето съчувствие.

– По дяволите! Аз го отвлякох – каза Шико.

– И добре сте сторили. Бедният!

– Монсеньор дьо Гиз ми предложи да го вземе под свое покровителство.

– Как, великият Анри дьо Гиз? Анри Све...

– Да, Анри Свети.

– Ах, той наистина е светец.

– Но аз се боя от гражданска война.

– Е, щом е така – каза стопанинът, – ако вие сте приятели на монсеньор дьо Гиз, би трябвало да знаете това?

Той направи пред очите на Шико с ръка нещо като масонски знак, с помощта на който членовете на лигата се познаваха един друг.

През онази знаменита нощ, която прекара в манастира „Света Женевиев“, Шико запомни не само този жест, който двадесет пъти се мярна пред очите му, но и ответния условен знак.

– По дяволите – каза той. – А вие – това? И на свой ред махна с ръце.

– Щом е тъй – каза стопанинът на странноприемницата, който вече имаше абсолютно доверие на новите наематели, – тук сте като у дома си, моят дом е и ваш дом. Смятайте ме свой приятел, а аз ще ви имам като брат, а ако нямате пари...

Вместо отговор Шико измъкна от джоба си кесията, която, макар вече да беше доста поизтъняла, все още притежаваше онази закръгленост, която винаги радва око и неволно внушава доверие.

Видът на една закръглена кесия е винаги приятен: той радва даже великодушния приятел, който ви предлага пари, но щом види кесията ви и се убеди, че нямате нужда от тях, ви изказва своите благородни чувства и се освобождава от необходимостта да ги подкрепя с дела.

– Добре – каза стопанинът.

– Ще ви кажа – добави Шико, – за да ви успокоя още повече, че ние странстваме с цел разпространение на вярата и нашите пътни разноски се заплащат от ковчезника на Светия съюз. Посочете ни странноприемница, където бихме могли да не се опасяваме от нищо.

– Проклятие! Никъде няма да сте в по-голяма безопасност, отколкото тук при мен, господа. Гарантирам за това!

– Но вие току-що говорихте за човека от съседната стая.

– Да, но той ще се държи кротко. Само ако разбере, че ви шпионира, имате думата на Бернуей, той ще изхвъркне оттук.

– Вие се казвате Бернуей?

– Да, това е името ми, господине, и смея да забележа, че се гордея с това, че то е известно сред верните, ако не в столицата, то във всеки случай в провинцията. Една ваша дума, една-единствена ваша дума и аз ще изхвърля този негодник от странноприемницата.

– Защо? – каза Шико. – Напротив, оставете го тук. Винаги е за предпочитане да имаш врагове около себе си, в крайна сметка, тогава можеш да ги следиш.

– Вие сте прав – каза Бернуей, възхитен от ума на своя наемател.

– Но какво ви кара да приемате този човек за наш враг? Казвам: „За наш враг“ – продължи гасконецът с ласкава усмивка, – понеже виждам, че сме, братя.

– Да, да, разбира се – каза стопанинът, – какво ме застава...

– Именно, какво ви заставя?

– Това, че той пристигна тук облечен като лакей, а тук се преоблече уж като адвокат. Но той е адвокат не повече; отколкото лакей; забелязах, че изпод наметалото, което е преметнал на стола, стърчи краят на дълга рапира. При това той говори за краля с почит, нещо, което сега от никого няма да чуеш, а накрая призна, че изпълнява някакво поръчение на господни дьо Морвиле, а на вас би трябвало да ви е известно, че Морвиле е министър на Навуходоносор.

– На Ирод, както го наричам аз.

– Сарданапал!

– Браво!

– Ехе, но ние се разбираме един друг от половин дума – каза стопанинът.

– Кълна се в бога – потвърди Шико. – Решено – аз оставам!

– Намирам, че е най-добре да останете.

– Но нито дума за моя роднина.

– Да пази Господ!

– Нито за мен.

– Вие за кого ме вземате? Но по-тихо, чувам нечии стъпки.

На прага се появи Горанфло.

– О! Това е той – достопочтеният отец – възкликна стопанинът.

И като се приближи до монаха, направи знака на лигистите.

При вида на този знак Горанфло бе обхванат от изумление и страх.

– Отговорете де, отговорете, брате – каза Шико. – Нашият стопанин знае всичко, той е от нашите.

– От кои наши? – усъмни се Горанфло. – Как да го разбирам?

– От Светия съюз – с половин глас каза Бернуїе.

– Виждате, че може да му се отговори. Отговорете, хайде!

Тогавя Горанфло направи ответния знак и това донемайкъде зарадва стопанина.

– Обаче – каза монахът, бързайки да промени разговора, – бяха ми обещали херес.

– Херес, малага, аликанте – всички вина от моята изба са на ваше разположение, брате мой.

Горанфло премести погледа си от стопанина към Шико, а от Шико към небето. Той нищо не разбираше от това, което се беше случило, и се виждаше как в своето чисто монашеско смирение се чувства недостоен за споходилото го щастие.

Горанфло пи и се напива три дена подред: първия ден – с херес,

втория – с малага, третия – с аликанте, но в края на краищата призна, че най-приятно опиянение при него настъпва от бургундските вина и на четвъртото денонощие се върна към шамбертена.

През тези четири дни, докато монахът се занимаеше със своите изследвания, Шико не напускаше стаята и от сутрин до вечер следеше поведението на адвоката Никола Давид.

Стопанинът, който отдаваше това на страха от предполагаемия привърженик на краля, ставаше все по-изтънчен в издевателстванията си над нежелания наемател.

Но той беше неуязвим, в крайна сметка – поне на вид. Никола Давид беше определил среща на Пиер дьо Гонди в странноприемницата „Под знака на кръста“ и не искаше да напусна своето временно убежище, опасявайки се, че пратеникът на херцозите Гиз няма да го намери. Затова в присъствието на стопанина той се държеше с най-голямо спокойствие. Наистина, щом вратата след метр Бернуїе се захлопнеше, през шпионката на стената Шико с голям интерес съзерцаваше как, оставайки сам, Никола Давид изпадаше в бяс без задръжки.

Още на следващия ден след пристигането си в странноприемницата Шико вече видя как Никола Давид, забелязвайки недобрите намерения на стопанина, заплаши с юмрук метр Бернуїе, само че в интерес на истината, не самия него, а вратата, която се затвори зад гърба му.

– Още пет-шест дена, мерзавцо – изсъска адвокатът, – и ти ще ми платиш за всичко!

Сега Шико знаеше достатъчно и беше сигурен, че Никола Давид няма да напусне странноприемницата, докато не пристигне отговорът от папския легат.

Но на шестия или на седмия ден, ако се брои денят на пристигането в странноприемницата, Никола Давид, когото стопанинът, независимо от всички уговорки на Шико, предупреди, че заемащата от него стая в най-скоро време ще му трябва – тежко се разболя.

Стопанинът настояваше адвокатът незабавно да се маха от странноприемницата, докато все още може да се държи на крака. Адвокатът помоли да му се разреши да остане до следващото утро, обещавайки, че през нощта състоянието му несъмнено ще се подобри. На следващия ден то стана по-лошо.

Метр Бернуїе дойде да съобщи тази новина на своя приятел лигиста.

– Нещата се нареждат – говореше той и потриваше ръце, – нашият кралски блюдолизец, Иродовият приятел се е запътил на преглед при

адмирала, трам-та-там, трам-та-там.

На езика на лигистите изразът „запътил се на преглед при адмирала“ означаваше – да иде на она свят.

– Виж ти – каза Шико. – Мислите, че ще умре?

– Страхотна треска, брате мой, треска, която се разпорежда с него като на дуел: раз, два, три – и готово. Той направо подскача на леглото и безусловно е обзет от демон: налага слугите ми, мене се опита да удуши. Лекарите нищо не разбират от болестта му.

Шико се замисли.

– Вие самият видяхте ли го?

– Разбира се, нали ви казвам: той искаше да ме удуши. – Как изглежда?

– Блед, възбуден, отслабнал и вие като побъркан.

– Какво именно?

– „Пазете краля! Животът на краля е в опасност!“

– Какъв мръсник!

– Истински негодник. После, от време на време твърди, че чака някакъв човек от Авиньон и не иска да умира, докато не се срещне с него.

– Ето, виждате ли – каза Шико. – Значи той говори за Авиньон?

– Всяка минута.

– Пресвета утробо – изтръгна се от Шико любимото му проклятие.

– Ама че смях ще бъде, ако умре – произнесе стопанинът.

– Голям смях – отговори Шико, – но нека по-добре да доживее до пристигането на този човек от Авиньон.

– Защо? Колкото по-скоро пукне, толкова по-скоро ще се избавим от него.

– Да, но аз не стигам в своята омраза дотам, че да желая гибелта и на тялото, и на душата и тъкмо човекът, който пристигне от Авиньон, ще го изповяда...

– А! Бъдете сигурен, че това е просто блънуване от треската, призрак на болното му въображение и че той никого не чака.

– Е, кой знае – каза Шико.

– Вие сте ангелска душа и примерен християнин – отбеляза стопанинът.

После се оттегли, изпълнен с възхищение.

Колкото до Горанфло, то той не се торможеше от нищо и дебелеше пред очите на всички. На деветия ден от този живот стълбата към втория етаж стенеше под тежестта му. Неговото затлъстяло тяло с мъка се вместваше между стената и перилата и една вечер Горанфло изплашено

каза на Шико, че стълбата нещо е отслабнала. Всичко останало: адвокатът Никола Давид, Лигата, плачевното състояние, в което бе изпаднала религията, – ни най-малко не занимаваха монаха. Той нямаше други грижи, освен как да внесе разнообразие в менюто и да приведе в хармония местните бургундски вина и различните яденета, които поръчваше. Всеки път, съглеждайки Горанфло, метр Бернуей замислено повтаряше:

– Просто не е за вярване, че това шкембесто отче може да бъде фонтан на красноречие.

Глава 31

За това, как монахът изповяда адвоката и как адвокатът изповяда монаха

Най-после настъпи или поне изглеждаше настъпил денят, който трябваше да освободи странноприемницата от досадния наемател. Метр Бернуей се втурна в стаята на Шико, като силно се смееше на глас и на гасконецата не се удаде веднага да изясни причината за толкова неудържимото веселие.

– Той умира – викаше стопанинът на странноприемницата, изпълнен с християнско милосърдие. – Той свършва! Най-после ще пукне!

– И за това ли се радвате така? – попита Шико.

– Разбира се, нали вие му изиграхте тази превъзходна шега.

– Каква шега?

– А нима не? Признайте си, че вие го изиграхте.

– Аз съм изиграл болния?

– Да!

– Но за какво става дума? Какво се е случило с него?

– Какво се е случило с него? Вие знаете, че той през цялото време повтаряше за някакъв човек от Авиньон!

– Е, и какво, нима този човек пристигна най-после?

– Пристигна.

– Вие видяхте ли го?

– По дяволите! Нима е възможно да влезе някой, без да мине пред очите ми?

– А как изглежда?

– Човекът от Авиньон? Дребен, мършав, с розови бузи.

– Това е той! – изтръгна се от Шико.

– Така, така, недейте да спорите, вие сте го изпратили, иначе не бихте го познали.

– Пратеникът е пристигнал! – възкликна Шико, като стана и засука мустак. – Кълна се в светата утроба! Разкажете ми повече, друже Бернуей!

– Няма нищо по-просто още повече, че ако не вие сте се пошегували с него, то ще ми кажете кой е могъл да направи това. Преди час, като закачвах заклания заек за гредата, изведнъж гледам: пред вратата стои едър кон, а до него – дребен човек. „Тук ли е отседнал метр Никола?“ – попита човечето. Нали знаете, че нашият подъл кралски подлизурко се записа с това име в книгата.

– Да, господине – отговорих аз.

– Кажете му тогава, че особата, която очаква от Авиньон, пристигна.

– С удоволствие, господине, но трябва да ви предупредя за нещо.

– За какво именно?

– Метр Никола, както го нарекохте, е на смъртно легло.

– Значи сте длъжен да изпълните моето поръчение още по-бързо.

– Но вие сигурно не знаете, че той умира от злокачествена треска.

– Истина ли? – възкликна човечето. – Тогава тичайте презглава!

– Значи настоявате?

– Настоявам.

– Независимо от опасността?

– Независимо от всичко. Аз ви казах: трябва да го видя.

– Дребният човечец се разсърди и започна да ми говори с повелителен тон, нетърпящ възражения. Затова аз го заведох в стаята на умирация.

– Значи сега той е там? – попита Шико и посочи с ръка стената.

– Там, не е ли смешно наистина?

– Необикновено смешно – каза Шико.

– Какво нещастие, че не можем да ги чуем.

– Да, действително нещастие.

– Сценката трябва да е забавна.

– Сто на сто! Но кое ви пречи да влезете там?

– Той ме отпрати.

– Под какъв предлог?

– Под предлог, че ще се изповядва.

– А какво ви пречи да подслушвате до вратата?

– Да, имате право – каза стопанинът и изтича навън.

Шико от своя страна се устреми към дупката на стената.

Пиер дьо Гонди седеше до възглавницата на болния и двамата разговаряха, но толкова тихо, че Шико не можа да чуе нито една дума.

При това разговорът явно привършваше и той едва ли би научил вече нещо важно, тъй като след пет минути господин дьо Гонди стана, сбогува се с умирация и излезе от стаята.

Шико се втурна към прозореца.

Лакеят, който седеше върху дребен нисък кон, държеше за юздите огромния кон, за който спомена стопанинът. Минута по-късно пратеникът на дьо Гиз излезе от вратата, яхна коня и изчезна зад ъгъла на улицата, извеждаща на големия парижки път.

– Дявол го взел – каза Шико. – Само дано не е отмъкнал със себе си генеалогичното дърво, а ако е така, аз все едно ще го догоня, дори да уморя по пътя десетина коня. Но не – добави той, – адвокатите са хитри шмекери, а нашият особено и подозирам... Да, впрочем – продължи Шико, като нетърпеливо потрепваше с крак и по всяка вероятност свързваше мислите си в един възел – впрочем, къде се дава този безделник Горанфло?

В стаята влезе стопанинът на странноприемницата.

– Е, какво? – попита Шико.

– Замина – отговори стопанинът.

– Изповедникът?

– Той е толкова изповедник, колкото съм аз.

– А болният?

– След разговора лежи в несвяст.

– Вие сигурен ли сте, че той е още в стаята?

– По дяволите! Та той може да излезе оттам само с краката напред.

– Добре, вървете и ми изпратете моя брат веднага щом се появи.

– Дори ако е пиян?

– При всички обстоятелства.

– Това наложително ли е?

– Това е за благо на нашето дело.

Бернуей набързо излезе, тъй като беше човек със силно развито чувство за дълг.

Настъпи моментът Шико на свой ред да се мята в треска. Той не знаеше какво да прави: дали да препусне след Гонди, или да проникне в стаята на адвоката. Ако последният е действително толкова болен, колкото предполага стопанинът, то той би бил длъжен да предаде всички книжа на Пиер дьо Гонди. Шико като обезумял се мяташе из стаята,

пляскаше се по челото и се опитваше да намери правилното решение сред хилядите мисли, бълбукащи в мозъка му като мехурчета във врящо котле.

От стаята на Никола Давид не се долавяше нито звук. Шико можеше да вижда само ъгъла на леглото, закрито със завески.

Изведнъж от стълбата се чу глас, който го накара да трепне – гласът на монаха.

Горанфло, подпиран от стопанина, който безуспешно се опитваше да го накара да млъкне, преодоляваше стъпало след стъпало и пееше с дрезгав глас:

– В черепа ми от отдавна
скръб и вино спорят славно!
И се карат, и се бият,
мъчат се да се надвият.
Но скръбта веч няма сили –
много вино сме изпили –
току-виж сме победили!
Аз ще се заинята
и ще си отиде тя,
и в главата ми тогава
виното ще повелява!

Шико притича до вратата.

– Млъкни, пияницо! – извика той.

– Пияница... – бърбореше монахът – ...ако човек е сръбнал глътчица вино, това не значи, че е пияница!

– Хайде, мърдай насам, а вие, Бернуйе... вие... нали разбирате?

– Да – каза стопанинът и утвърдително кимна с глава, след което бежешком се спусна по стълбата, като прескачаше наведнъж през четири стъпала.

– Каза ти се, ела насам – продължи Шико, избутвайки Горанфло в стаята. – И да поговорим сериозно стига да си в състояние да проумееш нещо.

– Проклятие! Вие ми се надсмивате, друже! Сериозен съм като магаре на водопой – каза Горанфло.

– Като магаре след водопой – забеляза Шико, свивайки рамене.

След това заведе монаха до креслото, в което Горанфло незабавно се тръшна с радостно „ух!“.

Шико затвори вратата и пристъпи към монаха с такъв мрачен израз,

че онзи разбра – налага се да изслуша нещо.

– Какво още има? – каза той, като че правеше равностметка на всички мъчения, които Шико го е накарал да изтърпи.

– Това – сурово отговори Шико, – че ти пренебрегваш преките задължения на своя сан, ти си закоравял развратник, затънал в пиянство, а през това време светата вяра е захвърлена на произвола на съдбата, дявол да го вземе!

Горанфло учудено се вгледа в събеседника си.

– За мен ли говориш така? – попита той.

– А за кого? Погледни се на какво приличаш, гадно е да те гледа човек: раздрано расо, лявото око синьо – изглежда си се бил с някого по пътя.

– Ти говориш така за мене? – повтори монахът, все повече учуден на този град от упреци, към които Шико обикновено не беше склонен.

– Естествено, че за тебе: до колената си в кал – и в каква кал! В бяла кал, което е доказателство, че си се накъркал някъде в предградията.

– Ей богу, прав си – каза Горанфло.

– Нечестивец! И това ми било монах от манастира „Света Женевиев“.

– Шико, приятелю, виновен съм, много съм виновен – смутено се разкайваше Горанфло.

– Заслужаваш огън небесен да те изгори целия до сандалите. Внимавай, ако това продължава така – ще те зарежа!

– Шико, приятелю мой – каза монахът, – ти няма да направиш това!

– И в Лион ще се намерят стрелци.

– О, пощади ме, благородни покровителю – замоли се монахът и не заплака, а зарева като бик.

– Фу! Мръсно животно – продължи Шико своите увещания, – и какво време си избрал за разпътство! Тъкмо часът, когато съседът ни угасва!

– Това е вярно – каза Горанфло с дълбоко съкрушен вид.

– Помисли си, християнин ли си, или не?

– Да, християнин съм – застана Горанфло и се надигна. – Да, християнин съм! Кълна се в живота на папата! Такъв съм! Ще провъзглася това, даже да ме пекат на скара като свети Лаврентий.

И като протегна ръка като за клетва, той зарева така силно, че стъклата на прозорците задрънчаха:

– Най-голямото богатство
е християнското ни братство!

– Стига – каза Шико и затисна с ръка устата на монаха, – ако си християнин, не позволявай твоят брат християнин да умре без покаяние.

– Това е вярно! Къде е моят брат християнин? Ще го изповядам – каза Горанфло, – само преди това ще пийна, защото съм жаден.

Шико подаде на Горанфло пълна кана с вода, която той изпразни почти до дъно.

– Ах, сине мой – каза той, като постави каната на масата, – очите ми се проясняват.

– Това е добре – отговори Шико, който реши да се възползува от тази минута на прояснение.

– Е, а сега, скъпи приятелю, кого трябва да изповядам? – попита монахът.

– Нашия беден съсед, той е на смъртно легло.

– Нека му донесат пинта вино с мед – посъветва Горанфло.

– Не възразявам, обаче той повече се нуждае от духовно утешение, а не от мирски радости. Това утешение ще му донесеш ти.

– Вие мислите, господин Шико, че съм достатъчно добре подготвен за такова нещо? – плахо попита монахът.

– Да, ти! Никога досега не съм те виждал изпълнен с толкова благодат, както сега. Ти много бързо ще го върнеш към истинската вяра, ако се е заблуждавал, и ще го изпратиш направо в рая, ако той търси път за натам.

– Бягам при него!

– Чакай! Първо ще чуеш указанията ми!

– Защо? Двадесет години се занимавам с тия работи и сигурно вече знам задълженията си.

– Но днес ще изпълняваш не само своите задължения, но и моята воля.

– Вашата воля?

– И ако с точност я изпълниш, слушаш ли ме – аз ще оставя на твое име в „Рогът на изобиλιето“ сто пистола, за да можеш да пиеш или ядеш – по твой избор.

– И да пия, и да ям, така повече ми харесва.

– Нека е така. Сто пистола, чуваш ли? Само ако изповядаш този полупокойник.

– Ще го изповядам по най-добър начин, чумата да ме отнесе! Ти как искаш да го изповядам?

– Слушай: расото ти дава голяма власт, ти говориш и от името на бога, и от името на краля. Трябва със своето красноречие да принудиш този човек да ти даде книгата, които току-що му донесоха от Авињон.

– А защо ми е да измъквам от него някакви книжа?

Шико със съжаление погледна монаха.

– За да получиш хиляда ливри, ти – кръгли глупако – каза той.

– Вие сте прав – съгласи се Горанфло. – Отивам там.

– Постави малко. Той ще ти каже, че вече се е изповядал.

– Е, и какво, ако той наистина каже, че вече се е изповядал?

– Ти ще му отговориш: „Не лъжете, господине – човекът, който излезе от вашата стая, не е духовно лице, а също такъв интригант, както и вие.“

– А ако се разсърди?

– Тебе какво те засяга? Нека, нали е на смъртно легло.

– Така е.

– Сега ти е ясно: можеш да говориш пред него за бога, за дявола, за когото искаш, но на всяка цена да измъкнеш книгата, донесени от Авињон. Разбра ли?

– А ако не се съгласи да ги даде?

– Ще му откажеш опрощение на греховете, ще го прокълнеш, ще го анатемосаш.

– Или ще ги взема насила.

– Даже така. Но достатъчно ли си изтрезнял, за да можеш да изпълниш това, което ти възлагам?

– Ще изпълня всичко безупречно, ще видите.

Горанфло прокара длан по широкото си лице, като че ли с това се стараеше да заличи видимите следи от опиянението. Погледът му стана спокоен, макар че един внимателен наблюдател можеше да го счете за тъп, говорът му стана бавен и отмерен, жестовете – съдржани, само ръцете му още трепереха.

И като се стегна, той тържествено се запъти към вратата.

– Една минута – задържа го Шико, – когато ти даде книгата, стисни ги хубаво, а с другата ръка почукай на стената.

– А ако откаже?

– Пак почукай.

– Значи и в единия, и в другия случай трябва да чукам?

– Да.

– Добре.

Горанфло излезе от стаята, а Шико, обхванат от необяснимо вълнение, залепи ухо на стената, старайки се да не изпусне нито звук. Изминаха десет минути, скърцането на дъсчения под извести за това, че монахът влиза в стаята на съседа, а след миг в малкото кръгче се появи и самият Горанфло.

Адвокатът се надигна от леглото и мълчаливо загледа приближаващото се към него странно видение.

– Охо, добър ден, брате мой – провъзгласи Горанфло, като застана по средата на стаята и разлюля широките си плещи, за да запази равновесие.

– Защо сте тук, отче? – със слаб глас простена болният.

– Сине мой, аз – недостойният служител на църквата, узнах, че вие сте в опасност, и дойдох да побеседвам с вас за спасението на душата ви.

– Благодаря ви – отговори умиращият, – но мисля, че грижите ви са напразни. Вече ми е по-добре.

Горанфло отрицателно поклати глава.

– Така ли мислите?

– Уверен съм в това.

– Интриги на Сатаната – иска му се да умрете без покаяние.

– Сатаната ще попадне сам в собствените си мрежи. Аз току-що се изповядах.

– Пред кого?

– Пред светия отец, който пристигна от Авиньон.

Горанфло поклати глава.

– Как, нима той не е свещеник?

– Не.

– Откъде знаете?

– Познати сме.

– С онзи, който излезе оттук?

– Да – отговори Горанфло така убедително, че адвокатът се смути, макар че, както се знае, адвокатите се смущават извънредно трудно. – И понеже вашето състояние не се е подобрило – добави монахът, – и защото този човек не е свещеник, трябва да се изповядате.

– Тъкмо това желая – каза адвокатът с неочаквано укрепнал глас. – Но бих желал сам да си избира духовник.

– Вие не разполагате с време да изпращате за друг, а след като вече аз съм тук...

– Как така да не разполагам с време? – възкликна болният, чийто глас все повече и повече набираше сила. – Нали ви казах, че съм по-добре вече и ви заявявам, че съм уверен в своето оздравяване.

Горанфло за трети път поклати глава.

– А пък аз – каза той все така невъзмутимо, – аз от своя страна потвърждавам, сине мой, че вие трябва да се пригответе за най-лошото. Вие сте осъден и от лекарите, и от божественото провидение. Жестоко е да ви го казвам, знам това, но в края на краищата, всички ние ще бъдем там – едни по-рано, други по-късно. В това съществува равновесие, равновесие на висша справедливост, при това е утешително, че умирайки в този живот – ще възкръснеш в друг. Така, сине мой, казва дори самият Питагор, а той е бил само езичник. Не протакайте, възлюблено чадо мое, изповядайте ми греховете си.

– Но аз ви уверявам, отче, вече достатъчно укрепнах, вероятно ми подейства благотворно вашето свято присъствие.

– Заблуждение, сине мой, заблуждение – не отстъпваше Горанфло, – в предсмъртния миг жизнените сили като че ли се обновяват. Кандилото припламва, преди да угасне завинаги! Хайде, започвайте – продължи монахът и се настани до леглото на болния, – разкажете ми за вашите интриги, за вашите заговори, за вашите козни.

– За моите интриги, за моите заговори, за моите козни? – проговори Никола Давид и се отдръпна от този странен духовник, когото не познаваше, но който, изглежда, го познаваше добре.

– Да – каза Горанфло, като събра големите пръсти на скръстените си ръце, – после, след като ми разкажете всичко, ще ми дадете книгата и може би Господ бог ще се смили и ще ми позволи да ви опростя греховете.

– Какви книжа? – закрещя болният, но така силно, като че ли беше съвсем здрав.

– Книжата, които онзи, когото вие наричате свещеник, ви донесе от Авиньон.

– А кой ви каза, че този човек ми е донесъл книжа? – попита адвокатът, измъквайки единия си крак изпод юргана. Гласът му прозвуча неочаквано рязко и това изведе Горанфло от състоянието на блажена полудрямка, в която беше започнал да потъва, седейки в креслото.

Монахът помисли, че е настъпило времето за прилагане на сила.

– Онзи, който ми го е казал, е знаел какво говори – повиши той тон. – Дай, дай книгата, иначе никакво опрощение!

– Плюя аз на твоето опрощение, мошенико – извика Давид, скочи

от леглото и хвана Горанфло за гърлото.

– Обаче – запелтечи монахът, – вие май имате пристъп от треската? Какво, не искате ли да се изповядате? Вие...

Чевърстите и силни пръсти на адвокатата се впиха в гърлото на монаха и прекъснаха думите на Горанфло – чу се звук много приличащ на хъркане.

– Не, аз ще се заема с твоите грехове, адско изчадие – изкрещя Никола Давид, – а що се отнася до треската, ще видиш, че няма да ми попреди да те удуша!

Брат Горанфло беше силен, но за нещастие сега се намираше в такова състояние, когато изпитото вино парализира нервната система. Това разхлабващо въздействие обикновено се сблъсква с противоположна реакция, изразяваща се в това, че човек след опиянение отново придобива своите способности.

Затова, като напрегна сили, монахът можа да се вдигне от креслото и опирайки се с двете си ръце върху гърдите на адвокатата, успя да го отхвърли от себе си.

В интерес на справедливостта ще отбележим, че както и да беше разхлабен организъмът на брат Горанфло, все пак той отблъсна Никола Давид с такава сила, че той се търкулна на средата на стаята.

Но в същия момент той яростно скочи и с един скок се намери до стената, където под черната адвокатска мантия висеше дългата шпага, която беше забелязал метр Бернуей. Адвокатът измъкна шпагата от ножницата и опря острието в гърлото на монаха, който изтощен от своите свръхчовешки усилия, отново се смъкна в креслото.

– Дойде твоят ред да се изповядаш – с глух глас каза Никола Давид, – или ще умреш.

Като почувства докосването на хладната стомана до гърлото си, Горанфло отведнъж изтрезня и си даде сметка за цялата сериозност на създадалото се положение.

– О! – каза той. – Вие всъщност не сте болен. Значи вашата агония е чиста преструвка!

– Ти забравяш, че си длъжен не да питаш, а да отговаряш.

– Да отговарям на какво?

– На моите въпроси.

– Питайте.

– Кой си ти?

– Сам виждате – каза Горанфло.

– Това не е отговор – възрази адвокатът, като натисна по-силно

острието на шпагата в гърлото на монаха.

– По дяволите! Бъдете по-внимателен! Ако ме убиете, преди да съм ви отговорил – въобще нищо няма да узнаете.

– Прав си. Как е името ти?

– Брат Горанфло.

– Но ти си истински монах?

– А какъв да бъда? То се знае – истински.

– Защо си в Лион?

– Защото съм в изгнание.

– Как попадна в странноприемницата?

– Случайно.

– И отдавна ли си тук?

– Шестнадесет дни.

– Защо ме шпионираш?

– Не съм ви шпионирал.

– Откъде знаеш, че съм получил книжа?

– Съобщиха ми.

– Кой ти съобщи?

– Този, който ме изпрати при вас.

– А кой те изпрати при мен?

– Е, това не мога да кажа.

– И все пак ще кажеш!

– Олеле! Оле! Света Дево! Ще викам за помощ, ще закрещя!

– А аз ще те убия.

Монахът започна да вие. Върху острието на шпагата на адвоката се показа капка кръв.

– Името му – каза той.

– Ей богу, нищо не може да се направи – отговори Горанфло, – държах се, колкото можах.

– Разбира се, твоята чест е спасена. Е, кой те изпрати при мен?

– Това е...

Горанфло още се колебаеше; той не можеше да се реши да предаде приятеля си.

– Свършвай – заповяда адвокатът и тропна с крак.

– Ей богу, нищо не може да се направи! Това е Шико.

– Кралският шут?

– Да, той.

– И къде е той сега?

– Тук – раздаде се глас.

На прага на стаята се появи Шико – блед, сериозен, с гола шпага в ръка.

Глава 32

За това, как Шико, който проби една дупка с тирбушон, проби друга с шпага

Виждайки човека, когото имаше всички основания да счита за свой смъртен враг, метр Никола Давид с ужас се отдръпна.

Възползвайки се от минутното объркване на адвоката, Горанфло отскочи настрана, нарушавайки по такъв начин правата линия, която съединяваше гърлото му с шпагата.

– Насам, любими приятелю – силно извика той. – Към мен! Помощ! Спасете ме! Колят! Колят ме!

– А, любезни ми Никола Давид – каза Шико. – Нима това сте вие?

– Да – промърмори Никола Давид – да, това съм аз.

– Щастлив съм да ви видя – продължи Шико. След това се обърна към монаха и каза:

– Драги Горанфло, докато предполагаме, че този господин умира, твоето присъствие тук като духовник бе необходимо, но сега, когато се изясни, че той се чувства по-добре от всякога, на него не му е нужен изповедник, затова сега ще има работа с благородник.

Давид се опита да се усмихне презрително.

– Да, с благородник – потвърди Шико, – който ще ви докаже, че е от добър произход. Любезни Горанфло – каза гасконецът, обръщайки се отново към монаха, – направете ми услуга като попазите на площадката на стълбата и не позволите никому да ни попречи на разговора; надявам се, че няма да продължи дълго.

Горанфло не желаше нищо повече от това – да бъде във от обсега на шпагата на Никола Давид.

Затова той внимателно описа полукръг, като се държеше възможно най-близо до стената, и щом стигна до вратата, леко прелетя през прага. Докато беше в стаята на адвоката, беше загубил поне сто фунта от теглото си.

Шико спокойно затвори вратата след него и сложи резето.

Давид отначало наблюдаваше тези подготвителни действия с известен страх, предизвикан от неочаквана обрат на събитията, но

постепенно дойде на себе си. Спомни си, че не напразно е всепризнат майстор във фехтовката, а и оставаше насаме с Шико, така че, когато гасконецът затвори вратата след Горанфло и се обърна – адвокатът вече стоеше опрян на облегалката на кревата, с шпага в ръка и усмивка на уста.

– Облечете се, господине – каза Шико, – и може да не бързате. Не искам да имам никакво преимущество пред вас. Знам, че сте знаменит фехтовач и владеете шпагата като самия Леклерк, но това ми е безразлично.

Давид се разсмя.

– Шегата не е лоша – каза той.

– Да – отговори Шико, – във всеки случай на мен също ми харесва, защото аз съм я съчинил, а вие, като човек с тънък вкус, сега още повече ще я оцените. Знаете ли защо съм дошъл при вас, метр Никола?

– За недополучените удари с камшик, за които ви останах длъжен от името на херцог дьо Майен през онзи ден, в който така ловко офейкахте през прозореца.

– Не, господине, аз помня броя на тези удари и можете да бъдете спокоен, че ще ги върна на онзи, който ви заповяда да ме наградите с тях. Дойдох за едно генеалогично дърво, което ви донесе от Авиньон Пиер дьо Гонди, без сам да знае какво ви носи, и което ви връчи съвсем наскоро, без да знае какво ви връчва.

Давид пребледня.

– Какво генеалогично дърво?

– Това на херцозите дьо Гиз, които по права линия произхождат от Карл Велики.

– Охо, значи покрай всичко друго вие сте и шпионин, господине? А аз ви считах само за шут.

– С ваше позволение, милостиви господине, в дадения случай ще бъда и едното, и другото: като шпионин ще ви заведа до бесилката, където ще ви обесят, а като шут ще се посмея на тази церемония.

– Да ме обесят!

– „Високо и веднага“, господине. Надявам се, че не претендирате за обезглавяване – това е привилегия на благородниците.

– И как мислите да постигнете това?

– О, по твърде прост начин. Няма да скрия от вас, милостиви господине, че миналия месец присъствах на семеен таен съвет, който проведеха в манастира „Света Женевиев“ техни сиятелства херцозите дьо Гиз и госпожа дьо Монпансьо.

– Вие?

– Да, аз квартирувах в изповедалнята, която се намира срещу онази, в която бяхте вие – в тези сандъци е доста неудобно, нали? Моето положение беше още по-незавидно, защото аз не можех да се измъкна, докато не завършеше цялото действие, а то се проточи извънредно дълго. По този начин аз присъствах на изпълненията на господин дьо Монсоро, на Ла Юриер и на някакъв монах, чието име не мога да си спомня, но който ми се стори твърде красноречив. След това видях коронасването на херцог д'Анжу, което беше не дотам интересно. Затова пък последната малка пиеска се оказа извънредно забавна. Игра се комедията „Генеалогичното дърво на лотарингските принцове“, с добавки и поправки на метр Никола Давид. Това беше извънредно смешно нещо само дето липсваше разрешението на негово светейшество.

– А! Излиза, че вие знаете за генеалогичното дърво – каза Давид, като едва се сдържаше и хапеше от злоба устните си.

– Да – каза Шико, – и намирам всичко това твърде остроумно измислено, особено що се отнася до онази част за салическия закон. Само че за вас това е голямо нещастие – да притежаваш такъв изключителен ум и безспорен талант, та нали у нас такива изтъкнати хора е прието чисто и просто да се бесят. Вие се оказахте толкова хитроумен човек, че аз се изпълних с жив интерес към вас. „Как? – казах си аз. – Нима ще позволя да закачат на бесилката мъжествения господин Давид, изкусния учител по фехтовка, първокласния адвокат, един от най-добрите ми приятели при това, когато мога да го спася не само от примката, но и да устроя съдбата на този славен адвокат, този прекрасен учител, този превъзходен приятел – първият човек, който си позволи да измери дълбочината на сърцето ми, вземайки за мярка гърба ми. Не, това няма да го бъде.“ И след като чух, че се готвите да пътешествате, а мен в Париж нищо не ме задържаше – аз реших да пътешествам заедно с вас, тоест след вас. Вие излязохте през Бурделската врата, не е ли истина? Аз ви проследих и вие не ме забелязахте, тъй като бях скрит добре. От този ден аз ви следвах неотстъпно, губех ви, отново ви намирах – с една дума – вие ми струвахте немалко усилия, уверявам ви. Накрая ние пристигнахме в Лион. Казвам „ние“, защото един час по-късно аз се настаних в същата странноприемница, където бяхте отседнали вие, и не само че в същата странноприемница, но и в съседна на вашата стая. Разделяше ни само обикновена преградка. Трябва да знаете, че аз изминах пътя от Париж до Лион, без да ви изпусна от погледа си, не за да ви изпусна тук – в Лион. Не, аз превъртах малка дупчица в стената, през която да мога да ви

изучавам колкото ми душа иска и да си призная, неведнъж на ден си доставях това удоволствие. Но ето, че се разболяхте. Стопанинът искаше да ви изхвърли, а вие бяхте определили именно в странноприемницата „Под знака на кръста“ среща на господин дьо Гонди. Страхувахте се, че на друго място той няма да ви намери или ще загуби много време да ви търси. Болестта ви беше мнима и успя да ме заблуди наполовина, но тъй като бях длъжен да предвидя всички възможности, дори онази, че действително сте болен и доколкото всички сме смъртни – истина, в която сега ще се опитам да ви убедя, – аз изпратих при вас моя юначен монах, моя приятел, моя другар, за да ви помоли да се изповядате и покаете. Но вие, неразкаяни грешнико, се опитахте да му пронижете гърлото с рапира, забравяйки евангелската мъдрост: „Който меч вдигне – от меч загива.“ И тук, любезни господин Давид, се появявам аз и ви казвам: „Ние с вас сме стари познайници и приятели. Дайте да уредим нашите малки разногласия чрез взаимно съгласие.“ Е, сега, когато знаете всичко – съгласен ли сте да се споразумеем?

– Зависи за какво.

– За това, че всичко ще бъде направено така, като че ли вие действително сте били болен и брат Горанфло ви е изповядал, а вие сте му връчили книгата, които ви е поискал. Тогава аз бих ви простил и от все сърце бих прочел за вас „In manus“⁴⁵. Аз няма да изисквам от живия повече, отколкото от мъртвия и ми остава да се обърна към вас с думите: господин Давид, вие преуспяхте във всичко – и във фехтовката, и в ездата, и в заяждането, и в ламтенето за пълни кесии за дълбоки джобове, вие събрахте в себе си всички таланти. Би било жалко такъв човек да изчезне от лицето на земята, където му е отредена блестяща кариера. И тъй, господин Давид, не се забърквайте повече в заговори, доверете ми се, скъсайте с тези Гиз, дайте ми вашите книжа и имате думата ми на благородник, че ще ви помиря с краля.

– А ако не ги дам? – поинтересува се Никола Давид.

– Е, ако не ги дадете, тогава друга работа. Давам думата си на дворянин – ще ви убия! Това също ли ви се струва забавно, любезни господин Давид?

– Все повече и повече – отговори адвокатът, поглаждайки любовно шпагата си.

– Но ако ми ги дадете – продължи Шико, – всичко ще бъде забравено. Може би не ми вярвате, господин Давид, тъй като по природа сте

45. В ръцете ти (лат.) – Б. пр.

недоверчив човек и мислите, че злобата се е впила в сърцето ми като ръждата в железото. Не, аз ви ненавиждам, това е вярно, но херцог дьо Майен ненавиждам повече от вас. Помогнете ми да погубя херцога и аз ще ви спася. Впрочем, ако желаете, аз мога да добавя още няколко души, на които няма да повярвате, та нали не обичате никого освен себе си. Работата е там, че аз обичам краля, какъвто глупак, развратник или изрод да е той. Той ме приюти, защити от вашия месар Майен, който можа начело на петнадесет разбойници да нападне през нощта на Лувърския площад един човек и да го убие – става дума за бедния Сен-Мегрен. Вие не бяхте ли сред неговите палачи? Не? Така си и мислех, че не сте били, а сега съм уверен в това. Аз искам едно – нека моят крал Анри да си царува спокойно. Но с генеалогичното дърво на Никола Давид и с разни Майеновци това е невъзможно. Дайте ми тази генеалогия и кълна се в честта си – ще премълча вашето име и ще устроя съдбата ви.

Шико нарочно разтегна своето изложение на мислите, тъй като искаше между другото да понаблюдава Давид, когото познаваше като умен и твърд човек. Но нищо не трепна в ястребовите очи на адвоката, нито една добра мисъл не озари мрачните му черти, нито едно ответно движение на душата не разслаби пръстите, стискащи дръжката на шпагата.

– Добре – каза Шико, – виждам, че думите ми бяха напразни и че вие не ми вярвате. Остава ми само един изход, с който да мога както да ви накажа за предишните ви провинения пред мен, така също и да очистя земята от човек, който е загубил вяра в честността и човешината. Ще ви пратя на бесилката. Сбогом, господин Давид.

И Шико отстъпи крачка към вратата, без да сваля очи от адвоката.

Адвокатът подскочи напред.

– И вие мислите, че ще ви позволя да си отидете? – възкликна той.
– Не, малко мое шпионче, не, приятелче Шико! Онзи, който знае такива тайни като тайната на генеалогичното дърво – ще умре! Онзи, който дръзва да заплашва Никола Давид – ще умре! Онзи, който посмя да влезе тук, както влезе ти – ще умре!

– Вие просто ме радвате – отговори Шико все със същото хладнокръвие. – Аз не се решавах да ви предизвикам само защото съм уверен в изхода на нашия двубой: ще ви заколя по всяка вероятност. Преди два месеца, фехтувайки се с мен, Крийон ми показа един много опасен удар – един-единствен, но честна дума, друг повече не ми трябва. Стига вече! Дайте ми вашите книжа, иначе ще ви убия! Аз даже ще ви кажа как ще

стане това: ще пронижа гърлото ви на онова място, където искахте да пуснете кръв на брат Горанфло.

Гасконецът още не беше спрял да говори, когато Давид с див взрив от смях се нахвърли върху него. Шико срещна врага с шпага в ръка.

Двамата противници бяха приблизително еднакви на ръст. Мършавото тяло на Шико беше закрито от дрехите, докато в същото време дългият кокалест и гъвкав корпус на адвоката не беше прикрит почти с нищо. Давид приличаше на дълга змия, тъй като ръката му изглеждаше като продължение на главата му, а шпагата се мяркаше като тройно жило. Но както и предупреждаваше Шико – той срещна достоен противник. Почти всеки ден Шико се упражняваше във фехтуване с краля и поради това бе станал един от най-силните фехтовачи на кралството. В това Никола Давид има възможност сам да се убеди, защото, където и да се опиташе да нанесе удар, навсякъде шпагата му се натъкваше на стоманеното острие на шпагата на гасконеца.

Адвокатът отстъпи една крачка.

– Охо, вие започнахте да разбирате, не е ли така? – каза Шико. – Е, Добре, предлагам ви още веднъж: книгата!

Вместо да отговори, Давид отново се хвърли към гасконеца. Този път боят беше по-продължителен и ожесточен от първата схватка, макар че Шико се ограничи с това да парира ударите, а сам не нанесе нито един.

Тази втора схватка завърши по същия начин, както и първата: адвокатът отново отстъпи една крачка.

– Аха – каза Шико. – Сега е моят ред. Той направи крачка напред.

Никола Давид се опита да спре гасконеца, отклонявайки шпагата му Шико направи а прим, кръстоса шпагата си с шпагата на противника, извъртя я и му нанесе удара там, където бе обещал – шпагата до половината влезе в гърлото на адвоката.

– Това се казва удар – каза Шико.

Давид не отговори; той рухна в краката на Шико, задавяйки се в кръв.

Шико отстъпи крачка назад. Змията, макар и смъртно ранена, можеше да се изметне и да ухапе.

Но Давид с неволно движение се протегна към леглото, като че ли се стараеше да защити своята тайна.

– Ехе – каза Шико, – аз те мислех за хитрец, а ти се оказа глупав като кавалерист. Аз не знаех къде криеш книгата си, но ето че ти сам ми ги посочваш.

И като остави Давид да се гърчи в агония, Шико се приближи до леглото, повдигна дюшека и в горния край, където е мястото на главата, откри малък свитък пергамент, който адвокатът, не подозирайки приближаващата се беда, не се беше погрижил да скрие по-надеждно.

Докато Шико развързваше свитъка, за да се убеди, че пред него е действително онзи документ, който търси, умиращият рязко се повдигна, но веднага падна на пода и издъхна.

Гордо и радостно, със светнал поглед Шико прегледа документа, който беше донесен от Авињон от Пиер дьо Гонди.

Папският легат, верен на политиката, която провеждаше неговият върховен суверен от първия ден на встъпването си на папския престол, беше написал отдолу: „Fiat ut voluit Deus: Deus jura hominum fecit“⁴⁶

– Ето папа, който не брои за нищо най-християнския крал – каза Шико.

И като сгъна пергамента грижливо – пхна го в джоба на камизола си до гърдите.

После повдигна тялото на адвоката, по което почти нямаше кръв – раната беше предизвикала вътрешен кръвоизлив, – и го сложи на леглото с лице към стената, след което отвори вратата и повика Горанфло.

Горанфло влезе.

– Колко сте бледен! – каза той.

– Да – каза Шико. – Последните минути на този нещастник доста ме развъълнуваха.

– Той умря ли? – попита Горанфло.

– Има всички основания да смятаме така – отговори Шико.

– Та нали току-що беше съвсем здрав.

– Даже твърде здрав. Той искаше да преглътне някои неща, които далеч не стават за ядене, и умря като Анакреон, задави се.

– Охо – възкликна Горанфло. – Този безобразник искаше да ме удуши, мен – божия човек – точно това му докара бедата.

– Простете му, друже, нали сте християнин.

– Прощавам му – каза Горанфло, – макар че много ме наплаши.

– Това още не е всичко – отбеляза Шико, – налага ви се да запалите свещи и да измрънкате над тялото някоя и друга молитва.

– За какво?

– Как за какво? За да не ви заловят като убиец и ви проведат в градския затвор.

46. Да бъде божията воля: бог сътвори човешките закони (лат.) – Б. пр.

– Мене? Като убиец на този човек? Как не! Нали той именно искаше да ме удуши.

– Е, разбира се, боже мой! И тъй като не успява да ви довърши, от злоба цялата му кръв кипва, някакъв кръвоносен съд се скъсва в гърлото му и – сбогом, скъпи брате, спи спокойно! Сам разбирате, Горанфло, че в крайна сметка вие сте били причината за смъртта му. Което е вярно, това е неволна причина, но какво значение има? Докато ви признаят за невинен, може да имате немалко неприятности.

– Мисля, че сте прав, господин Шико – съгласи се монахът.

– Още повече, че съдията в прекрасния град Лион се слави като твърде жесток човек.

– Исусе! – промърмори монахът.

– Правете каквото ви казвам, друже.

– А какво трябва да правя?

– Разполагайте се тук и четете всички молитви, които помните, и даже и онези, които сте позабравили, а когато се стъмни и всички се приберат в стаите си, излезте от странноприемницата. Вървете спокойно, без да бързате, но и без да се бавите. Вие знаете ковачницата на ъгъла на улицата, нали?

– Разбира се, нали този ковач така ме подреди снощи – каза Горанфло и посочи черния кръг около окото си.

– Трогателен спомен. Добре, аз ще се погрижа да можете да намерите там своя кон, разбирате ли? Ще се качите на коня, без да давате никому никакви обяснения. А след това, ако се вслушате в гласа на сърцето си – то ще ви изведе на пътя за Париж. Във Вилньов-льо-Руа ще продадете коня и ще си вземете магарето.

– Ах, моя добър Панург!... Вие сте прав, ще бъда щастлив да се срещна с него, толкова го обикнах. Но от сега нататък – добави монахът със съзлив тон – от какво ще живея?

– Когато аз давам – давам – каза Шико, – и не оставям приятелите си да просят милостиня, както това е прието в манастира „Света Женевиев“. Ето – дръжте.

С тези думи той загреба от джоба си шепя екю и ги изсипа в широката длан на монаха.

– Великодушни приятелю – каза Горанфло, трогнат до сълзи. – Позволете ми да остана с вас в Лион. Много ми харесва в Лион: това е втората столица на нашето кралство, при това такъв гостоприемен град.

– Но разбери най-после, непоправими глупако: аз не оставам тук! Аз заминавам и ще препусна толкова бързо, че няма да можеш да ме

настигнеш.

– Нека бъде вашата воля, господин Шико – покорно каза монахът.

– Чул те Господ – отговори Шико. – Ето такъв те обичам, друже.

И той настани монаха в креслото до леглото, а сам слезе долу и дръпна стопанина настрана.

– Метр Бернуйе – каза той, – вие нищо не подозирате, а във вашия дом стана голямо събитие.

– Така ли? – стопанинът погледна Шико уплашено. – Какво се е случило?

– Този бесен роялист, този богохулник, това долно недоносче от хугенотските молителници...

– Какво му е?

– Какво ли? Тази сутрин го посети пратеник от Рим.

– Знам, нали аз ви казах.

– И така, нашият свети отец папата, комуто е възложено да раздава временно правосъдие в целия свят, нашият свети отец папата лично е изпратил свой доверен човек при заговорника, само че заговорникът по всяка вероятност не се досещаше за целта.

– А с каква цел го е изпратил?

– Качете се в стаята на вашия наемател, господин Бернуйе, отметнете завивката, вижте гърлото му и ще разберете.

– Така ли? Вие ме плашите.

– Повече не мога да ви кажа. Божии съд се извърши във вашия дом, метр Бернуйе. Това е велика чест, оказана ви от папата.

След това Шико пхна в ръката на стопанина десет еку и се отправи към конюшната, където поръча да изведат двата коня.

През това време стопанинът с бързината на птича полетя по стълбата нагоре и се втурна в стаята на Никола Давид.

Там той видя Горанфло да буботи молитви.

После, както го посъветва Шико, той се приближи до леглото и повдигна одеялото.

Намери раната точно на посоченото място. Тя още аленееше, но тялото беше вече изстинало.

– Така умират враговете на светата вяра – каза метр Бернуйе и многозначително намигна на Горанфло.

– Амин – отговори монахът.

Тези събития станаха горе долу в онзи час, когато Бюси доведе при Диана дьо Меридор стария барон, който мислеше дъщеря си за мъртва.

Глава 33

За това, как херцог д'Анжу узна, че Диана дьо Меридор е жива

Бяха последните дни на април.

Стените на голямата Шартърска катедрала бяха покрити с бял плат, а колоните украсени със зелени клонки. Както е известно, през това време на годината зеленината е все още рядкост и снопчетата зелени клонки на колоните заменяха букетите с цветя.

Кралят на бос крак измина пътя от Шартърските порти до катедралата и сега продължаваше да стои бос по средата на храма, поглеждаше от време на време настрани и проверяваше всички ли негови приятели и придворни присъстват на молебена. Но някои от тях с изранени от камъните по пътя крака не бяха издържали и се бяха обули, други, измъчени от глад и жажда, тайно бяха успели да се промъкнат в крайпътните кръчмички и там си бяха и останали и само на малка част достигнаха сили да изминат целия път боси, облечени с дълги ризи на каещи се и да застанат с боси крака на влажните плочи в катедралата.

В катедралата се извършваше молебствие за появяване на наследник на френската корона. Две ризи на Богородица, обладаващи чудодейна сила, съмнение за което не би било възможно предвид многобройните сътворени от тях чудеса, бяха извадени от златната мощеница, където се съхраняваха. Народът се тълпеше да позяпа тържествената церемония и тълпата неволно наведе глава, заслепена от блясъка на лъчите, идващи от мощеницата, когато оттам бяха извадени ризите.

В тази минута Анри III чу как в мъртвата тишина се раздаде някакъв странен звук, напомнящ сподавен смях. Кралят се огледа не е ли наблизо Шико. Той не можеше да допусне дори мисълта, че някой друг освен Шико може да има дързостта да се размее в тази минута.

Не Шико обаче се разсмя при вида на светите ризи. Уви, Шико все още отсъстваше, което твърде огорчаваше краля, който, както помним, внезапно загуби своя шут от погледа си по пътя за Фонтенбло и от тогава нищо не беше чул за него. Виновник за странния шум се оказа някакъв благородник. Той току-що беше пристигнал на потънал в пот и пяна кон и направо както бе в дрехите за езда, с опръскани с кал ботуши, нахлу в катедралата като разбутваше придворните, облечени с власеници или с чували на главите, но и в единия, и в другия случай боси.

Като видя, че кралят се оглежда, благородникът храбро продължи

да стои на хора, приемайки най-почтителен вид. По елегантните му дре- хи и още повече по маниерите се виждаше, че не е новак при двора.

Анри, недоволен от това, че благородникът, пристигнал със закъс- нение, вдигна такъв шум и с облеклото си е посмял така предизвикател- но да се отличава от монашеските одеяния, предписани за носене през този ден, погледна към него с укор.

Пристигналият като че ли не забеляза кралския поглед. Като скър- щаше дръзко с обувките си с подвита нагоре предна част (по модата в онези времена), той прекрачи през няколко плочи със скулптурни изоб- ражения на епископи и падна на колене до тапицираното с кадифе крес- ло на херцог д'Анжу. Херцогът седеше потънал не толкова в молитви, колкото в свои тайни мисли и въобще не обръщаше внимание на това, което ставаше около него.

Щом почувства обаче нечие докосване, той живо се обърна и приг- лушено възкликна:

– Бюси!

– Добър ден, монсеньор – отвърна Бюси, като че ли предната вечер се бе разделил с херцога и като че ли през времето, откакто не са се виждали – нищо съществено не е станало.

– Ти сигурно не си с всичкия си – каза принцът.

– Защо, монсеньор?

– Защото си пристигнал независимо от къде, за да се явиш в Шар- тър да зяпаш ризите на Богородица.

– Монсеньор – каза Бюси, – работата е в това, че трябва незабавно да поговоря с вас.

– Защо не пристигна по-рано?

– Вероятно не съм могъл.

– Но какво се е случило през тези три седмици, откакто не сме се виждали?

– Тъкмо за това искам да поговоря с вас.

– Виж ти! Може би ще почакаш, докато излезем от църквата?

– За съжаление – ще се наложи да почакам, а това ме ядосва.

– Мълчи! Скоро всичко ще свърши. Имай търпение и ние заедно ще отидем при мен в странноприемницата.

– На това разчитам, монсеньор.

И действително, кралят вече надяна върху ризата си от тънко плат- но кълчищената риза на Богородица, а кралицата, с помощта на своите придворни дами, навличаше другата свята риза.

След това кралят падна на колене и кралицата последва примера

му. Известно време съпрузите се молиха под големия балдахин, придворните, водени от желание да угодят на краля, правеха поклони.

Накрая кралят стана, свали святата риза, сбогува се с архиепископа, сбогува се и с кралицата и тръгна към изхода на катедралата.

Насред път той обаче се спря: пред очите му отново се появи Бюси.

– А, ето ви и вас, господине – каза Анри. – Изглежда нашето благочестие не ви е по вкуса, след като не се решавате да се разделите със златото и коприните, и то във време, когато вашият крал се облича с грубо сукно и проста саржа.

– Господарю – с достойнство отговори Бюси, бледен от съдържано вълнение, – даже сред тези, които днес бяха облечени в най-грубите раса и бяха с най-изранени крака, – няма да се намери човек, който така близо до сърцето си да приема службата към ваше величество. Но аз пристигнах в Париж след дълъг и уморителен път и едва тази сутрин научих, че ваше величество е в Шартър. Препусках и изминах двадесет и две левги за пет часа, бързайки да се присъединя към ваше величество. Ето защо нямах време да се преоблека и ваше величество не бихте ме упрекнали, ако вместо да побързам да слея молитвите си с вашите, бях останал в Париж.

Изглежда, кралят беше доволен да чуе всичко това, но като погледна към своите приятели видя, че някои от тях при думите на Бюси свиха рамене. Като не желаше да обижда своите привърженици със знак на внимание към придворния на херцог д'Анжу, кралят мина покрай Бюси със сърдит израз на лицето.

Бюси понесе тази немилост, без да мигне.

– Какво ти е? – каза херцогът. – Нима не видя?

– Какво?

– Че Шомберг, Келюс и Можирон свиха рамене, слушайки твоите оправдания.

– Да, така е – съвсем спокойно отговори Бюси, – всичко това го знам.

– Е, и какво?

– Е, нима мислите, че съм способен да прережа гърлата на себеподобните си, или почти себеподобните си, в църквата? Прекалено добър християнин съм, за да го направя.

– Щом е така, всичко е наред – каза учуденият херцог. – Стори ми се, че ти не забеляза това или не пожела да го забележиш.

Бюси на свой ред сви рамене на излизане от катедралата и дръпна принца настрана.

– Отиваме ли у вас, монсенъор? – попита той.

– Незабавно. Трябва да имаш интересни новини за мен?

– Да, несъмнено, монсенъор, даже такива, за които и не подозирате.

Херцогът учудено погледна Бюси.

– Да, да – каза Бюси.

– Е, добре, позволи ми само да се сбoguвам с краля и съм на твоите услуги.

Херцогът отиде при краля да помоли за разрешение да напусне свитата му и кралят, поради особената сила на въздействие от Богородица, а също и предразположен към търпимост, дари своя брат с позволение да замине за Париж, когато пожелае.

Херцогът бързо се върна при Бюси и двамата се оттеглиха в една от стаите му в странноприемницата.

– Ето, че сме сами, приятелю – каза той, – сега сядай и разказвай за похожденията си. Знаеш, че те мислех за мъртъв.

– Напълно ви вярвам, монсенъор.

– Знаеш, че откакто се чу за твоето изчезване, целият двор от радост се преоблече в бяло и мнозина въздъхнаха с облекчение за първи път от деня, в който си се научил да държиш шпагата. Но не е там работата – хайде, разказвай! Нали ти ме напусна, за да проследиш прекрасната непозната. Коя е тази жена и какво мога да очаквам от нея?

– Вие ще пожънете това, което сте посеяли, монсенъор, тоест – срам и позор!

– Какво? – възкликна херцогът, поразен повече от загадъчния смисъл на тези думи, отколкото от тяхната непочтителност.

– Монсенъорът чу – с ледено спокойствие отговори Бюси, – не е необходимо да повтарям.

– Обяснете, господине, а гатанките и анаграмите оставете на Шико.

– О, няма нищо по-лесно от това, достатъчно е да се обърна към паметта ви.

– Но коя е тази жена?

– Мисля, монсенъор, че вие сте я познали.

– Нима това беше тя?

– Да, монсенъор.

– Ти видя ли я?

– Да.

– И тя разговаря с теб?

– Разбира се, само призраците не говорят. А нима монсенъорът имаше основания да я счита за мъртва или да се надява на нейната

смърт?

Херцогът преbledня и замря, като че ли беше смазан от думите на онзи, който би трябвало да се държи както подобава на дворецов ласкател.

– Е да, монсеньор – продължи Бюси, – макар и тласната към мъчителна смърт, младата девойка от благороден произход успява да я избегне. Не бързайте обаче да въздъхвате с облекчение и да се считате оправдан, тъй като запазвайки живота си, тя попада в още по-голяма беда, отколкото смъртта.

– И какво е станало с нея? – попита херцогът, цял разтреперан.

– Станало е това, монсеньор, че един господин спасява живота и, но иска за тази услуга такава цена, че по-добре би било да не я е правил.

– Хайде, хайде, свършвай.

– Диана дьо Меридор, монсеньор, за да избегне вече протегнатите към нея ръце на херцог д'Анжу, чиято любовница не желае да бъде, Диана дьо Меридор се хвърля в обятията на човек, когото ненавижда.

– Какво каза?

– Казах, че Диана дьо Меридор сега се казва госпожа дьо Монсоро.

При тези думи вълна от кръв нахлу в иначе бледото лице на Франсоа, херцогът почервения така силно, че изглеждаше, че от очите му ще бликне кръв.

– Дявол да го вземе – заръмжа разяреният принц. – Нима това е истина?

– Да, по дяволите, щом аз ви го казвам – високомерно отговори Бюси.

– Не исках да кажа това – поправи се принцът – и не се съмнявам във вашата искреност, Бюси, просто се питам – как е възможно един от моите хора, някой си Монсоро – да дръзне да ми задигне жена, която съм удостоил с вниманието си.

– А защо не? – попита Бюси.

– И ти самият също би могъл да направиш това?

– Аз бих го направил по-добре, монсеньор, бих ви предупредил, че честта ви е в опасност.

– Почакайте, Бюси – каза херцогът, възвръщайки спокойствието си. – Моля ви да ме изслушате. Вие разбирате, драги мой, че не се оправдавам.

– И правите грешка, принце мой: във всички случаи, когато е засегнатата честта, вие сте не повече от благородник.

– Е добре, точно затова ви моля вие да бъдете съдник на господин

дьо Монсоро.

– Аз?

– Да, вие! И кажете ми: нима той не е постъпил към мен като предател, като вероломен предател?

– Към вас?

– Да, та нали моите намерения му бяха известни?

– А в намеренията на ваше височество влизаше?...

– Да заставя Диана да ме обикне, не го отричам.

– Да я заставите да ви обикне?

– Да, но в никакъв случай не чрез насилие.

– Такива ли бяха намеренията ви, монсеньор? – попита Бюси с иронична усмивка.

– Безусловно, тези намерения аз запазих до последната минута, макар господин дьо Монсоро да възразяваше срещу тях с цялата убедителност, на която е способен.

– Монсеньор! Монсеньор! Какво чувам! Този субект ви е подтиквал да обезчестите Диана?

– Да.

– Тоя ви съветваше за това?

– Пишеше ми писма. Искаш ли да ти покажа едно такова писмо?

– О! – възкликна Бюси. – Ако можех да повярвам на това!

– Почакай секунда и сам ще видиш.

Херцогът изтича да вземе кутията, която винаги се намираще в кабинета му под охраната на пажа, извади от нея записка и я пхна в ръцете на Бюси.

– Чети – каза той, – щом се съмняваш в думите на своя принц.

Все още съмнявайки се, Бюси взе листчето с трепереща ръка и прочете:

„Монсеньор!

Нека ваше височество бъде спокоен: отвличането ще мине безпрепятствено, тъй като довчера младата особа заминава за осем дни при своята леля, която живее в Людския замък. Поемам върху себе си всичко, така че няма за какво да се безпокоите. Що се отнася до моминските сълзи, то те, повярвайте ми – ще пресъхнат, щом девойката се озове във ваше присъствие. А засега... продължавам да действам... и довчера... тя ще бъде в замъка Боже.

Най-покорен слуга на ваше височество

Бриан дьо Монсоро.“

– Е, какво ще кажеш за това? – попита принцът, след като Бюси два пъти прочете писмото.

– Ще кажа, че на вас добре ви служат, монсеньор.

– Тоест, напротив, че ме предават.

– Да, вярно, забравих какво беше след това.

– Да ме излъже мен! Мерзавец! Той ме накара да повярвам в смъртта на жената...

– Която е откраднал от вас. Наистина подла постъпка – отбеляза Бюси, без да скрива иронията в гласа си. – Но господин дьо Монсоро има оправдание – той се е влюбил.

– Мислиш ли? – каза принцът с недотам добра усмивка.

– Проклятие! – отговори Бюси. – По повод на това нямам свое мнение. Ще мисля така, както вие считате.

– А какво би направил ти на мое място? Не, почакай, първо ми разкажи как е действал той.

– Той е убедил бащата на младото момиче, че сте я похитили вие. Предложил му своите услуги и се явил в замъка Боже с писмо от барон дьо Меридор. Приближил се с лодка под прозорците на замъка и откарал пленницата със себе си. А след това я затворил в онази къща, която вие знаете, и със заплахи я принудил да се венчае с него.

– Нима това не е подло вероломство! – изкрещя херцогът.

– Да, но прикрито от вашето собствено вероломство – отговори Бюси с присъщата си смелост.

– Ах, Бюси... Ще видиш как ще отмъстя.

– Бие да мъстите? Престанете, монсеньор, не се унижавайте дотам.

– Защо?

– Принцовете не отмъщават, монсеньор, те наказват. Вие ще разобличите подлостта на този Монсоро и ще го накажете.

– По какъв начин?

– Като направите щастлива Диана дьо Меридор.

– Нима това е по силите ми?

– Разбира се.

– И какво може да се направи?

– Да ѝ се върне свободата.

– Я обясни!

– Няма нищо по-просто – бракосъчетанието е било насилствено, следователно то не е действително.

– Прав си.

– Заповядайте да разтрогнат брака и ще постъпите като истински благородник и благороден принц, монсеньор.

– Виж ти – каза с подозрение в гласа принцът. – С какъв жар само! Изглежда, ти самият си заинтересован от тази работа, Бюси?

– Аз ли? По-малко от всичко на света. Интересува ме само това да не може да се говори за мен: този е Луи дьо Клермон, граф дьо Бюси, който служи на един вероломен принц и безчестен човек.

– Е добре, ще видиш ти. Но как да се разтрогне този брак?

– Много просто. Достатъчно е да се обърнете към бащата.

– Барон дьо Меридор?

– Да.

– Но нали той е далече.

– Той е тук, монсеньор, тоест в Париж.

– При тебе?

– Не, при своята дъщеря. Поговорете с него, монсеньор, накарайте го да разбере, че може да разчита на вас. Нека види в лицето на ваше височество не онзи, когото е виждал досега, не врага, а покровителя, и тогава той, който днес проклينا вашето име, ще ви обожава като добър гений.

– Той е могъщ господар в своите земи – каза херцогът – и казват, че се ползува с голямо влияние в цялата провинция.

– Всичко това е така, монсеньор, но не бива да мислите преди всичко за това. Преди всичко – той е баща, чиято дъщеря е изпаднала в беда, и е нещастен от нещастieto на своята дъщеря.

– И кога ще мога да го видя?

– Щом се завърнете в Париж.

– Добре.

– Значи договорихме се за всичко, монсеньор?

– Да.

– Думата ви на благородник?

– Думата на принц.

– А кога тръгвате?

– Довечера. Ще ме почакаш ли?

– Не, ще тръгна напред.

– Заминавай и бъди готов.

– На вашите услуги, монсеньор. Къде да намеря ваше височество?

– В будоара на краля утре около обед.

– Ще бъда там, монсеньор, сбогом.

Бюси не губи нито секунда и пътя, който херцогът, дремейки в каретата, би пропътувал за петнадесет часа, Бюси преодоля за пет. Той се носеше с препълнено от щастие и любов сърце, за да може, колкото се може по-скоро, да успокои барона, комуто бе обещал помощ, и Диана, на която връщаше половината живот.

Глава 34

За това, как Шико се завърна в Лувъра и как беше приет от крал Анри III

Удари едва единадесет часът сутринта и целият Лувър още беше потънал в сън. Стражите на двора се стараеха да се движат безшумно, конниците, сменящи постовете, яздеха бавно.

Изморен от вчерашното поклонение, кралят спеше и никои не се осмеляваше да наруши съня му.

Двама души едновременно се приближиха до главните порти на Лувъра. Единият беше яхнал отпочинал арабски жребец, а другият – запенен от езда андалузки кон. Пред самите порти те се спряха и неволно се спогледаха, тъй като, пристигайки от две напълно противоположни посоки, почти се сблъскаха.

– Господин дьо Шико – възкликна онзи от пристигналите, който беше по-млад, и се поклони учтиво. – Как сте?

– А, сеньор дьо Бюси! Както никога добре, господине – отговори Шико с непринудена учтивост на истински благородник, а и приветствието на Бюси го разкриваше като уважаван и добре възпитан сановник.

– Вие сте пристигнали, за да присъствате на сутрешния тоалет на краля? – осведоми се Бюси.

– И вие също, както предполагам?

– Не, аз искам да засвидетелствам своето почитание към монсеньор херцог д'Анжу. Вие знаете, господин дьо Шико, че аз нямам щастието да принадлежа към любимците на негово величество.

– За това следва да бъде упрекнат кралят, а не вие, господине.

Бюси се поклони.

– Да, господине, аз бях на лов – отговори Шико. – А вие също ли пътешествяхте?

– Да, обикалях из провинцията. А сега, господине – продължи

Бюси, – ще благоволите ли да ми направите една услуга?

– Няма защо да питате. Всеки път, когато господин дьо Бюси благоволи да се обърне към мен с молба, независимо каква би била тя – той ми оказва най-висока чест.

– Отлично. Вас като привилегирован човек ще ви пуснат в лувърските палати, а аз ще остана да чакам в приемната. Бъдете така любезен, предупредете херцог д'Анжу, че го очаквам.

– Ако херцог д'Анжу е в Лувъра, той непременно ще присъства на кралския тоалет. Защо, господине, да не дойдете заедно с мен?

– Боя се да не видя недоволство върху лицето на краля.

– Така значи!

– По дяволите, той до ден днешен не ме е глезил с мили усмивки.

– Бъдете спокоен, всичко скоро ще се промени.

– Ах, да не би да предсказвате бъдещето, господин дьо Шико?

– Понякога. Не унивайте, господин дьо Бюси – да вървим!

Те влязоха в Лувъра и там се разделиха: единият се отправи към кралските покои, а другият – към апартаментите, заети от монсеньор херцог д'Анжу, в които по-рано, както вече струва ми се, бяхме казвали, обитаваше кралица Маргьорит.

Анри III току-що се беше събудил. Той позвъни с голямата камбанка и тълпа от слуги и приятели се устреми към кралската спалня. На краля вече беше поднесен кокоши бульон, вино с подправки и пастет от месо, когато при своя августейши повелител влезе възбуденият Шико, който дори без да поздрави, започна с това, че грабна парче пастет от сребърната чиния и отпи бульон от златната паничка.

– Дяволите да го вземат – възкликна кралят, придавайки си гневен вид, макар че беше безкрайно зарадван. – Та това е нашият мошеник Шико! Беглецът, скитникът, обесникът Шико!

– Е, е, какво говориш, сине мой – каза Шико и седна, както си беше с прашните ботуши на краката, най-безцеремонно в огромното, бродирано със златни хералдически лилии кресло, където вече седеше Анри III. – Значи забравихме нашето завръщане от Полша, когато ние играехме ролята на елена, а магнатите изпълняваха ролите на хрътки. Дръж го, дръж го, хвани го!

– Ето, върна се този негодник – каза Анри, – отсега нататък ще ми се налага да слушам само остроти. Толкова ми беше спокойно през тези три седмици.

– Ба – възкликна Шико. – Вечно се оплакваш. Приличаш на своите поданици, дявол да ме вземе! Да видим с какво си се занимавал в мое

отсъствие и какви глупости си свършил, управлявайки нашето прекрасно Френско кралство!

– Господин Шико!

– Хм! А нашите народи все още ли ти се плезят?

– Безделник!

– Не са ли обесили някого от твоите нахъдрени господинчовци? Ах, извинете, господин дьо Келюс, не ви забелязах.

– Шико, ще се скараме.

– И най-после, останаха ли някакви пари в нашите сандъци, или в сандъците на евреите? Парите биха хванали място, трябва непременно да се повеселим, кълна се в светата утроба! Животът е непоносимо скучен.

И Шико алчно се нахвърли върху зачервените парчета пастет в чинията.

Кралят се разсмя – всички подобни сцени неизменно завършваха със смеха му.

– Разкажи къде беше и какво прани през дългото си отсъствие?

– Аз – отвърна Шико – съставях проект за малка процесия в три действия.

Действие първо: каещи се, облечени само по ризи и гащи, се изкачват от Лувъра на Монмартър, като се скубят и се бият с юмруци.

Действие второ: същите каещи се, голи до кръста, се спускат от Монмартър към абатството „Света Женевиев“, като по пътя усърдно се бичуват с трънени броеници.

Действие трето: накрая, тези същите каещи се, вече съвсем голи, се връщат от манастира „Света Женевиев“ в Лувъра, като по пътя се налагат един друг с ремъци, камшици, или бичове.

Отначало бях замислил да въведа като неочаквана перипетия преминаването на процесията през Гревския площад, където палачите да изгорят каещите се – всички, – от първия до последния. После обаче се сетих, че Всевишният сигурно е запазил там, при себе си, горе, малко от содомската сярра и гоморския катран и реших да не го лишавам от удоволствието лично да се заеме с печенето на грешниците. И тъй, господа, в очакване на този голям ден, хайде да се развличаме.

– Почакай, отначало разкажи с какво се занимаваше – каза кралят. – Знаеш ли, че бях заповядал да те издирват по всички вертепи на Париж?

– А Лувъра добре ли претърси?

– Да не би някой развратник да те е държал затворен, приятелю?

– Това е невъзможно, Анри, та ти си събрал при себе си в Лувъра

всички развратници на кралството.

– Значи греша?

– Бога ми, разбира се, че грешаш. Впрочем, както винаги и във всичко.

– В края на краищата, ще стане ясно, че си бил на покаяние.

– Да, именно. Заловил се бях с религията, исках да разбера какво е това и ей богу – дойде ми до гуша от нея. Не понасям монасите. Фю! Мръсни животни.

В този момент в стаята влезе господин дьо Монсоро и почтително се поклони на краля.

– Ах, ето ви и вас, господин главен ловчия – каза Анри. – Кога ще ни зарадвате с някакъв увлекателен лов?

– Когато е угодно на вас, ваше величество. Получих известие, че в Сен-Жермен-ан-Ле е пълно с глигани.

– Глиганът е изключително опасен звяр – каза Шико. – Спомням си как крал Шарл IX едва не загина, когато ловуваше глигани, а освен това, копието е такова грубо оръжие, че непременно ще направи мазоли на нашите малки ръчички. Не е ли така, сине мой?

Граф дьо Монсоро косо погледна Шико.

– Погледни – каза гасконецът, обръщайки се към Анри, – неотдавна твоят главен ловчия е срещнал вълк.

– Защо мислиш така?

– Защото подобно облаците на поета Аристофан, той е запазил нещо вълче в лицето си, особено в очите. Просто поразително!

Граф дьо Монсоро се обърна преbledнял и каза на Шико.

– Господин Шико, аз рядко бивам в двореца и не съм свикнал да си имам работа с шутове, но ви предупреждавам, че не обичам да ме оскъряват в присъствието на моя крал, особено когато става дума за службата ми при него.

– Това се вижда, господине – отвърна Шико, – вие сте пълна противоположност на нас, придворните; затова и ние така се смяхме на последната шега на краля.

– Каква последна шега? – попита Монсоро.

– На тази, че той ви назначи за главен ловчия. Виждате ли, ако моят приятел Анри е по-малък шут от мен, то като глупак е къде по-голям.

Монсоро хвърли на гасконецата страшен поглед.

– Хайде, хайде – примирително каза Анри, чувствайки, че във въздуха замириxa на кавга, – да поговорим за нещо друго, господа.

– Да – каза Шико, – да поговорим за чудесата на Шартърската

богородица.

– Шико, не богохулствай – строго предупреди кралят.

– Да богохулствам? Аз? – учуди се Шико. – Стига, ти ме вземаш за човек на църквата, а аз съм човек на шпагата. Напротив, длъжен съм да те предупредя за някои неща, сине мой.

– За какво именно?

– За това, че ти се държиш по отношение на Шартърската богородица донемайкъде невежливо.

– Откъде го измисли това?

– За това няма съмнение: светата Дева има две ризи, които са свикнали да лежат заедно, а ти ги разедини. На твое място, Анри, аз бих съединил ризите и тогава ти би имал поне едно основание да се надяваш на чудо.

Този твърде груб намек за разделянето на краля от кралицата предизвика смеха на придворните.

Анри се протегна, разтърка очите си и също се усмихна.

– Този път – каза той – нашият глупак е дяволски прав.

Разговорът се промени.

– Господине – шепнешком каза Монсоро, обръщайки се към Шико, – няма ли да ви бъде угодно, без да привличате ничие внимание, да ме почакате ей там, в нишата до прозореца.

– То се знае, господине – каза Шико, – с преголямо удоволствие.

– Добре, тогава да идем там.

– С вас съм готов да отида дори в най-гъстите дебри, господине.

– Стига шегички, тук те на никого не са нужни, нали няма кой да се смее на тях – каза Монсоро, присъединявайки се към шута, който вече чакаше в посочената му ниша до прозореца. – Тук сме на четири очи и можем да си поговорим откровенно. Слушайте, господин Шико, господин глупако, господин шуте, един благородник ви забранява – проумейте добре тези думи – забранява ви да му се присмивате.

Той ви предлага да поразмислите както трябва, преди да определяте срещи в гората, защото в тези гори, където сега ме приканвахте, растат цял комплект тояги и пръти, напълно пригодни да заменят онези ремъци, с които толкова забележително ви напердашиха по заповед на херцог дьо Майен.

– А-а – проточи Шико, без да показва ни най-малък признак на вълнение, макар че в черните му очи проблесна зловещо пламъче, – господине, вие ми напомняте за моя дълг към херцог дьо Майен и искате да задлъжняе и към вас също така, както към херцога, да впиша вашето

име в същата рубрика на паметта си и да ви предоставя с херцога равни права на моята признателност.

– Струва ми се, че сред вашите кредитори, господине, вие забравихте да назовете най-главния.

– Това ме учудва, господине, винаги съм се гордял със своята памет. Кой ще е този кредитор? Разкрийте ми, моля ви!

– Метр Никола Давид.

– О! За него не се безпокойте – с мрачна усмивка каза Шико, – на него вече нищо не съм му дължен – всичко е платено докрай.

В този миг към разговора се присъедини трети събеседник.

Това беше Бюси.

– А, господин дьо Бюси – каза Шико, – моля ви, помогнете ми. Ето господин дьо Монсоро, който се готви да ме преследва като че ли съм лопатар или елен. Кажете му, господин дьо Бюси, че той греши, той има работа с глиган, а глиганът се нахвърля върху ловеца.

– Господин Шико – отговори Бюси, – според мен вие сте несправедлив към господин главния ловчия, мислейки, че той ви взема не за онзи, който сте, тоест не за благородник. Господине – продължи Бюси, обръщайки се към графа, – на мен е възложена честта да ви уведомя, че монсеньор херцог д'Анжу желае да побеседва с вас.

– С мене? – обезпокои се Монсоро.

– Именно с вас, господине – потвърди Бюси.

Монсоро хвърли на пратеника на херцога остър поглед, мъчейки се да проникне в дълбините на душата му, но очите и усмивката на Бюси бяха изпълнени с такава безгрижна яснота, че главният ловчия бе принуден да се откаже от намерението си.

– Вие ли ще ме заведете, господине? – осведоми се той.

– Не, господине, аз ще побързам да известя негово височество, че веднага ще се явите при него, а вие през това време помолете краля да ви разреши да напуснете.

И Бюси се върна по същия път, по който беше дошъл, промъквайки се с обичайната си ловкост през тъпата придворни.

Херцог д'Анжу действително чакаше в кабинета си, препрочитайки известното вече на нашите читатели писмо. Щом чу шум от разгръщане на завеси, той помисли, че това е Монсоро, който идва по негово нареждане, и скри писмото.

Влезе Бюси.

– Къде е той? – попита херцогът.

– Сега ще дойде, монсеньор.

– Нищо ли не подозира?

– Е, дори и да е така, дори да подозира нещо – каза Бюси, – нима той не е ваше създание? Вие сте го извадили от калта, нима не сте в състояние да го изпратите там обратно?

– Без съмнение – каза херцогът с она загрижен израз на лицето, който се появяваше винаги, когато чувстваше приближаването на важни събития и необходимостта от някакви енергични действия от негова страна.

– Какво, днес той по-малко виновен ли ви се струва, отколкото вчера?

– Напротив, стократно по-виновен. Неговите деяния се отнасят към престъпленията, които стават все по-тежки, колкото повече се размишлява върху тях.

– Каквото и да се говори – каза Бюси, – всичко се свежда до едно: той вероломно отвлича млада девойка от благородническо потекло и с измама се жени за нея, използвайки за това средства, недостойни за един благородник; той трябва или сам да поиска разтрогване на брака, или вие да направите това заради него.

– Договорихме се.

– Заради дъщерята, заради бащата, заради Меридорския замък, заради Диана – давате ли ми думата си?

– Давам.

– Помислете, те са предупредени, те с тревога очакват как ще завърши разговорът ви с този човек.

– Девойката ще получи свобода, Бюси, давам ви дума.

– Ах – каза Бюси, – ако вие направите това, монсеньор, вие действително ще бъдете велик принц.

И като взе ръката на херцога, същата онази ръка, която подписа толкова лъжливи обещания и наруши толкова клетвени обети, той почтително я целуна.

В този момент пред вратата се чуха стъпки.

– Това е той – каза Бюси.

– Поканете господин дьо Монсоро да влезе – извика със строг тон Франсоа и в тази строгост Бюси съзря добро предзнаменование.

Този път младият човек, почти уверен в това, че най-после достигна венеца на своите желания, разменяйки поклон с Монсоро, не можа да потуши в погледа си тържествуващия и насмешлив блясък. Колкото се отнася до главния ловчия, то той посрещна погледа на Бюси с помътнял взор, зад който като зад стената на непристъпна крепост скри своите

чувства.

Бюси чакаше в известния вам коридор, в онзи същия коридор, където веднъж през нощта Шарл IX, бъдещият Анри III, херцог д'Алансон и херцог дьо Гиз едва не удушиха Ла Мол с колана на кралицата майка. Сега в този коридор и на площадката на стълбата, където той излезе, се тълпяха благородници, пристигнали да се поклонят на херцога.

Бюси се присъедини към този жужащ рой и придворните побързаха да му сторят място. В двореца на херцог д'Анжу Бюси се ползуваше с почитание както за своите лични заслуги, така и за това, че в негово лице виждаха любимец на херцога. Нашият герой надеждно скъта в дълбочината на сърцето си обхваналото го вълнение и с нищо не издаде смъртната тъга, затаена в душата му. Той чакаше как ще завърши разговорът, от който зависеше неговото щастие, цялото му бъдеще.

Беседата обещавахе да бъде твърде оживена. Бюси вече добре познаваше главния ловчия и разбираше, че той не е от онези, които се предават без борба. Херцог д'Анжу трябваше само да сложи ръка върху Монсоро и ако той не се огъне – тогава по-зле за него – ще бъде сломен!

Изведнъж от кабинета се разнесе познатият тътен на гласа на принца. Изглежда, той заповядваше.

Бюси потрепера от радост.

– Аха – каза си той, – херцогът държи на думата си.

Но след тези първи шумове не последваха други.

Изплашени, придворните замълчаха и с безпокойство започнаха да се споглеждат, а в коридора настъпи дълбока тишина.

Тишината разтревожи Бюси, наруши неговите мечтания. Надеждата го напусна и в замяна дойде отчаянието. Той чувстваше как бавно текат минутите и в такова състояние се измъчва около четвърт час.

Внезапно вратата на стаята на херцога се разтвори, иззад завесите се разнесоха весели гласове.

Бюси изтръпна. Той знаеше, че в стаята няма никои, освен херцога и главния ловчия и ако тяхната беседа протичаше така, както очакваше той, не би могло да има причини за веселие.

Гласовете се усилиха и скоро завесата се вдигна. Монсоро излезе, отстъпвайки заднешком и кланяйки се. Херцогът го изпрати до прага на стаята с думите:

– Сбогом, приятелю. Между нас всичко е решено.

– Приятелю – промърмори Бюси. – По дяволите! Какво значи това?

– По този начин, монсеньор – говореше Монсоро, все още обърнат с лице към херцога, – ваше височество счита, че най-доброто средство –

това е гласността?

– Да, да – каза херцогът, – всички тайни от този род – това са детинщини.

– Значи – продължи главният ловчия – довечера аз ще я представя на краля.

– Вървете и не се бойте от нищо. Аз всичко ще подготвя.

Херцогът се приближи до главния ловчия и му прошепна няколко думи на ухото.

– Ще бъде изпълнено, монсеньор – отговори онзи.

Монсоро отмери последен поклон на херцога, който оглеждаше събралите се придворни, без да забележи Бюси, скрит зад завесата, в която се беше вкопчил, за да се задържи на краката си.

– Господа – каза Монсоро, обръщайки се към придворните, които очакваха своя ред за аудиенция и вече предварително се бяха преклонили пред новия фаворит, както изглежда затъмнил с блясъка на подарените му милости самия Бюси, – господа, позволете ми да ви съобща една новина: монсеньорът ми разреши да оглася брака си с Диана дьо Меридор, която вече от един месец е моя съпруга и която аз под неговото покровителство тази вечер ще представя в двореца.

Бюси се олюля, ударът, макар че вече не беше внезапен, все пак беше ужасен и на младия човек се струваше, че е смазан от тежестта на стоварилата се върху него беда.

В този момент Бюси вдигна глава, херцогът също, и двамата бледни, но под наплива на съвършено противоположни чувства, се спогледаха: погледът на Бюси изразяваше безкрайно презрение, в очите на херцога се четеше уплаха.

Монсоро се промъкваше през тълпата благородници, обсипван от поздравления и любезности.

Бюси понечи да тръгне към херцога, но херцогът, виждайки това движение, побърза да спусне завесата; зад нея вратата тутакси се захлопна и се чу как щракна ключът в ключалката.

Бюси почувства как горещата кръв като поток нахлу към слепоочията и сърцето му. Ръката му сама се спусна към дръжката на кинжала, който висеше на кръста му, и наполовина измъкна острието от ножницата, понеже този човек не умееше да се съпротивлява на първия порив на своите неукротими страсти; обаче същата тази любов, която тласкаше към насилие, парализира порива. Горчивата, дълбока, разкъсваща мъка заглуши гнева. Сърцето не се изду под напора на яростта – то се пръсна. В този пристъп на две едновременно борещи се в душата му страсти

енергията на младия човек секна. По този начин се сблъскват и едновременно падат две могъщи вълни, които се издигат като че ли чак до небето.

Бюси разбра, че ако остане тук, разкъсващата го мъка може да се превърне в любопитно зрелище за придворната тълпа. Той се добра до тайната стълба и се спусна по нея в двора на Лувъра, яхна коня и в галоп се понесе към улица Сент-Антоан.

Баронът и Диана очакваха отговора, обещан им от Бюси. Младият човек застана пред тях бял като платно, с изкривено лице и налети с кръв очи.

– Госпожо – възкликна той. – Презирайте ме, ненавиждайте ме! Предполагах, че все нещо представлявам на тоя свят, а аз съм просто една нищожна пращинка. Мислех, че съм способен на нещо, а се оказва, че не мога дори да си изтръгна сърцето от гърдите. Госпожо, вие действително сте съпруга на господин дьо Монсоро и от този час – законно призната. Днес вечерта вие ще бъдете представена в двореца. А аз съм само един беден глупак, жалък безумец, впрочем, не, по-скоро вие бяхте прав, господин барон – херцог д'Анжу е страхливец и подлец.

И оставяйки изплашените баща и дъщеря, обезумял от мъка, пиян от ярост, Бюси изскочи от стаята, изтича по стълбата надолу, скочи върху седлото, забодя двете шпори в корема на коня и се понесе накъдето му видят очите, захвърлил поводите и предизвикващ около себе си объркване и страх. Притиснал ръка към гърдите, той мислеше само за едно: как да накара отчаяно биещото си сърце да замлъкне.

Глава 35

За това, какво се беше случило между херцог д'Анжу и главния ловчия

Настана време да обясним на читателя, защо херцог д'Анжу наруши дадената на Бюси дума.

Приемайки граф Монсоро след разговора със своя любимец, херцогът искрено смяташе да изпълни всички съвети на Бюси. В неговото тяло жлъчта лесно се възбуждаше и изливаше от сърцето, разядено от двете главни страсти, свили в него гнездо: честолюбието и страха. Честолюбието на херцога беше оскърбено, а страхът пред позорния скандал, с който Бюси заплашваше от името на барон дьо Меридор, твърде

осезаемо подхранваше неговия гняв.

Всъщност, ако две такива чувства се съединят, те предизвикват опасен взрив, особено ако сърцето, в което те гнездят, има дебели стени и е здраво запушено като бомба, догоре напълнена с барут, тогава натискът отвътре удвоява силата на взрива.

Затова херцог д'Анжу прие главния ловчия, запазвайки на лицето си едно от онези сурови изражения, които вселяваха трепет и в най-безстрашните придворни, тъй като отмъстителният характер на Франсоа и широките възможности, с които разполагаше, не бяха тайна за никого.

– Ваше височество сте пожелали да ме видите? – спокойно се освдоми Монсоро и заразглежда гоблена на стената.

Този човек, свикнал да направлява настроенията на своя покровител, усещаше какъв яростен пламък бушува в него под външно хладното държане. И може да се каже, че одушевявайки неодушевените предмети, той се опитваше да научи от стаята замислите на стопанина.

– Не се бойте, господине – каза херцогът, отгатвайки истинското значение на погледа на Монсоро, – зад тези гоблени няма никой: може да разговаряме свободно и най-вече откровено.

Монсоро се поклони.

– Вие сте добър слуга, господин главен ловчия на Френското кралство и сте привързан към моята особа, не е ли така?

– Надявам се, монсеньор.

– От своя страна аз съм убеден в това, господине; нали вие неведнъж разкривахте заговори, замисляни срещу мен; та нали вие ми помагате в моите работи, при което често забравяхте своите собствени интереси и даже излагахте живота си на опасност.

– О, ваше височество!

– Всичко знам. Обаче съвсем наскоро... Налага се да ви напомня този случай, понеже самият вие наистина сте въплъщение на деликатност и никога, даже косвено не бихте споменали за оказаната ми от вас услуга. Та наскоро, по време на злощастно произшествие...

– Кое произшествие, монсеньор?

– Отвлечането на Диана дьо Меридор! Бедното младо създание!

– Уви – промърмори Монсоро така, че не можа да се разбере към кого се отнася неговото съжаление.

– Вие я оплаквате, нали? – каза херцогът, отново пренасяйки разговора на твърда почва.

– А нима вие не я оплаквате, ваше височество?

– Аз? О! Нали знаете как съжалявах за моя съдбоносен каприз! И

представете си, заради приятелските си чувства към вас, поради навиците да използвам вашите хубави услуги, аз съвсем бях забравил, че ако не бяхте вие – не бих отвлякъл младата девойка.

Монсоро усети удара.

„Да видим – каза си той, – може би това е просто угризение на съвестта?“

– Монсенъор – възрази той на херцога, – вашата природна доброта ви кара да се оклеветявате напразно, защото вие не сте причина за смъртта на Диана дьо Меридор, а също и аз не съм виновен.

– Защо? Обяснете!

– Ако позволите. Нима в своите мисли сте допусkali, че може да не се спрете даже пред смъртта на Диана дьо Меридор?

– О, разбира се, не!

– Тогава вашите намерения ви оправдават, монсенъор. Вие нямате нищо общо, че е връхлетяла беда, случайна беда, такива нещастия се случват всеки ден.

– При това – добави херцогът, пронизвайки с поглед чак в сърцето Монсоро, – смъртта е обвила всичко със своето вечно безмълвие.

В тези думи прозвуча такава зловеща интонация, че Монсоро вперил очи в принца и помисли: „Не, това не е угризение на съвестта...“

– Монсенъор – каза той, – позволете ми да говоря с ваше височество откровено!

– А какво всъщност ви пречи? – с високомерно учудване се осведоми принцът.

– Право да си кажа, не знам и аз какво ми пречи.

– Какво искате да кажете с това?

– О, монсенъор, искам да кажа, че отсега нататък откровеността трябва да бъде главната основа на моя разговор с принца, надарен с такъв забележителен ум и толкова благородно сърце.

– Отсега?... Защо едва отсега?

– Но нали в началото на нашата беседа ваше височество също така счете за нужно да бъде откровен с мен.

– Нима? – парира херцогът с изкуствен смях, който издаваше кипващия му гняв.

– Чуйте ме, монсенъор – смирено каза Монсоро. – Зная какво се готви да ми каже ваше височество.

– Щом е тъй, говорете.

– Ваше височество искаше да ми даде да разбере, че Диана дьо Меридор може би не е умряла и това избавя от угризение на съвестта

онези, които се смятат нейни убийци.

– О! Колко дълго протакахте, господине, преди да се решите да ме докарате до тази утешителна мисъл. И се наричате още верен слуга! Виждахте колко мрачен и потиснат бях. Признах ви, че след смъртта на тази жена ме измъчват кошмари, мене, човека, който благодарение на бога не е склонен към изострена чувствителност... и вие ме оставихте да се терзя и измъчвам, макар че една ваша дума, едно изказано от вас съмнение, можеше да облекчи моите страдания. Как би трябвало да назова подобно поведение, господине!

В думите на херцога прозвучаха предупредителните нотки на готовия да избухне гняв.

– Монсеньор – отговори Монсоро, – може да се помисли, че за нещо ме обвинявате.

– Предател! – внезапно закрещя херцогът, като пристъпи към главния ловчия. – Обвинявам те и поддържам обвинението си... Ти ме излъга и ми отне жената, която обичах.

Монсоро страшно пребледня, но продължи да стои спокоен, дори предизвикателно спокоен.

– Това е вярно – каза той.

– Ах, вярно!... Измамник! Предател!

– Благоволете да говорите по-тихо, монсеньор – каза Монсоро, все още запазвайки спокойствие, – ваше височество забравяте, че разговаряте с благородник, с добър слуга...

Херцогът избухна в конвулсивен смях.

– ...с добър слуга на краля! – завърши Монсоро. Той произнесе тази страшна заплаха, без да промени безпристрастния си тон.

Щом чу думата „крал“, херцогът веднага престана да се смее.

– Какво искате да кажете с това? – промърмори той.

– Искам да кажа – почтително, дори угоднически продължи Монсоро, – че ако монсеньорът пожелае безпристрастно да ме съди, той ще разбере защо мога да завладея тази жена, нали ваше височество също така искахте да я завладеете.

Херцогът се встрещи от тази дързост и не намери какво да отговори.

– Ето и моето извинение – естествено каза главният ловчия, – аз горещо обичам Диана дьо Меридор.

– Но и аз също – надменно възрази Франсоа.

– Това е вярно, монсеньор, вие също сте и мой господар, но Диана дьо Меридор не ви обича!

– А тебе те обича? Теб?

– Възможно – измънка Монсоро.

– Лъжеш! Лъжеш! Ти си я принудил с насилие, както можех да я принудя и аз. Само че аз, твоят господар, претърпях неуспех, а ти, моят слуга, си успял. И това е така, защото аз действях просто със сила, а ти с вероломство.

– Монсеньор, аз я обичам.

– Какво ме засяга това! Мен!

– Монсеньор...

– Ти ме заплашваш, змийо?

– Монсеньор, пазете се – произнесе Монсоро, навеждайки глава като тигър, който се готви за скок. – Аз я обичам и ви повтарям, че аз не съм от вашите слуги, както току-що ме нарекохте. Моята жена ми принадлежи като моята земя. Никой не може да ми я отнеме, никой, дори самият крал. Аз пожелах тази жена – и аз я взех.

– Твоя работа – каза Франсоа и посегна към сребърното звънче на масата, – както си я взел, така ще я върнеш.

– Грешите, монсеньор – възкликна Монсоро и се хвърли към масата, за да спре принца. – Оставете тази нечестива мисъл да ми попречите. Ако извикате тук хора, ако ми нанесете публично оскърбление...

– Казвам ти: откажи се от тази жена.

– Да се откажа от нея? Невъзможно... Тя е моя жена, ние сме венчани пред бога.

Монсоро разчиташе на въздействието на името божие, но и то не укроти бесния гняв на херцога.

– Ако тя е твоя жена само пред бога, то ти ще я върнеш на хората – каза принцът.

– Нима той знае всичко? – изтръгна се от Монсоро.

– Да, аз знам всичко. Този брак, ако ти сам не го разтрогнеш – ще го разтрогна аз, ако щеш се кълни пред всички богове, които някога са царствали на небесата.

– Монсеньор, вие богохулствате – каза Монсоро.

– Още утре Диана дьо Меридор ще се върне при баща си, още утре ще те пратя на заточение. Давам ти едни час да продадеш длъжността на главен ловчия. Такива са моите условия. Иначе, пази се, васале, ще те счупя като тази чаша.

Принцът взе от масата голямата кристална чаша, украсена с емейл, подарена му от австрийския херцог, и с всички сила я хвърли в краката на Монсоро. Парчетата стъкло се пръснаха по главния ловчия.

– Аз няма да дам своята жена, няма да се откажа от длъжността и

ще остана във Франция – натъртено произнесе графът, като се приближи към втрещения от учудване принц.

– Как смееш... негоднико!

– Аз ще се обърна за помилване към краля на Франция, към краля, избран в абатството „Света Женевиев“, и нашият нов върховен владетел, толкова добър, изпратен ни по божия милост, няма да откаже да изслуша първия човек, обърнал се към него с молба.

Монсоро говореше и се въодушевяваше все повече и като че ли огънят, пробляскващ в очите му, възпламеняваше и думите му.

Сега дойде редът на Франсоа да пребледнее. Той отстъпи една крачка и вече се готвеше да дръпне завесата на вратата, когато изведнъж хвана Монсоро за ръката и каза като разтягаше всяка дума, сякаш я произнасяше със сетни сили:

– Добре... добре... графе, прощението си... изложете го пред мен... но говорете по-тихо... слушам ви...

– Аз ще говоря със смирение – каза Монсоро, внезапно успокоен, – със смирение, както подобава на смирен служител на ваше височество.

Франсоа бавно обиколи голямата стая и предпазливо надникна зад всички гоблени и завеси. Изглежда, не можеше да повярва, че никои не е чул Монсоро.

– Какво казахте?

– Казах, монсеньор, че за всичко е виновна съдбоносната любов. Любовта, благородни мой властелине, е най-деспотичното от всички човешки чувства. За да забравя, че Диана се бе харесала на ваше височество, трябваше да загубя всякаква власт над себе си.

– Казах ви, графе, това е измяна.

– Не ме оскърявайте, монсеньор, чуйте какво видях мислено. Аз ви видях богат, млад, щастлив, видях ви като най-великия владетел на християнския свят.

Херцогът направи предпазливо движение с ръка.

– Но нали това е така – прошепна Монсоро на ухото на херцога, – между този висш сан и вас стои само сянка, която ще изчезне при първия полъх. Аз видях вашето бъдеще в целия му блясък и сравнявайки вашата велика съдба с онази дреболия, на която посегнах, заслепен от вашата бъдеща слава, почти закриваща от мен това бедно цвете – венец на моите желания, аз – жалко човече в сравнение с вас, моя благодетел, си казах: да оставим принца да носи в душата си своите блестящи мечти и величествени планове – това е негова кралска съдба, а аз ще намеря своята съдба в неговата сянка и той едва ли ще почувства, ако от

неговата кралска лента се изплъзне от мъкнатата от мен малка скромна перличка.

– Графе! Графе! – прошепна херцогът, против волята си упоен от разгърнатата пред него чаровна картина.

– Вие ми прощавате, нали, монсеньор?

В този момент херцогът вдигна очи. Той видя на тапицираната с позлатена кожа стена портрета на Бюси, който обичаше понякога да гледа също както преди време му харесваше да съзерцава портрета на Ла Мол. От портрета Бюси гледаше така гордо, с такова високомерно изражение, така картинно се опираше с ръка на бедрото си, че на херцога се стори, че това не е изображение, а самият Бюси е устремил към него своя огнен взор, слязъл е от сцената, за да вдъхне мъжество в сърцето му.

– Не – каза херцогът, – аз не мога да ви простя и съм длъжен да бъда строг не заради себе си, бог ми е свидетел. Не е за мен, а за бащата, облечен в траур, бащата, с чието доверие е злоупотребено и който иска да му върнат дъщерята. Отнася се и за жената, която вие сте принудили да се омъжи за вас. Тази жена моли за възмездие. Работата е там, че висшият дълг на принцовете е справедливостта.

– Монсеньор!

– Аз казах – справедливостта е висше задължение на принцовете и аз ще бъда справедлив...

– Ако справедливостта е висшият дълг на принцовете, то благодарността е висше задължение на кралете – възрази Монсоро.

– Какво искате да кажете с това?

– Искам да кажа, че кралят никога не трябва да забравя на кого дължи своята корона. А вие, монсеньор...

– Е?...

– Господарю, короната ви задължава пред мен.

– Монсоро! – гневно възкликна херцогът, обхванат от още по-голям ужас, отколкото при първите атаки на главния ловчия. – Монсоро! – повтори той с тих треперещ глас. – Значи вие искате да измените на краля точно така, както изменихте на принца?

– Аз съм верен на онзи, който ме поддържа, господарю! – каза Монсоро, все повече и повече повишавайки глас.

– Подлец...

Херцогът отново хвърли поглед към портрета на Бюси.

– Не мога – каза той. – Вие сте честен благородник, Монсоро, вие ще ме разберете, не мога да одобря вашите действия.

– Защо, монсеньор?

– Защото те позорят и вас, и мен... Откажете се от тази жена. Ах, любезни графе, направете още една жертва. В замяна на това ще направя за вас всичко, за което ме помолите...

– Значи ваше височество все още обича Диана дьо Меридор?... – попита Монсоро, пребледнял от ревност.

– Не! Не! Кълна ви се, не.

– Но какво тогава смущава ваше височество? Тя е моя жена, а нима в моите жили не тече благородна кръв? И кой ще посмее да си пъха носа в моите семейни тайни?

– Но тя не ви обича.

– Кой го засяга?

– Направете го заради мен, Монсоро.

– Не мога.

– Тогава... – каза принцът в страшна нерешителност. – Тогава...

– Помислете добре, господарю.

Като чу тази титла, херцогът изтри потта, избила по челото му.

– Ще ме издадете ли?

– На отхвърления заради вас крал? Да, ваше величество. Щом моят нов господар посяга върху моята чест и моето щастие, ще се върна при стария.

– Това е нечестно.

– Вярно, господарю, но аз обичам толкова силно, че няма да се спра пред безчестие.

– Това е подло.

– Да, ваше величество, но аз обичам толкова силно, че няма да се спра пред подлостта.

Херцогът направи движение към Монсоро, но графът го удържа с един поглед, с една усмивка.

– Монсеньор, ако ме убиете, не постигате нищо – каза той. – Има тайни, които изплуват заедно с трупове! Нека всеки остане на своето място – вие крал, изпълнен с милосърдие, а аз – най-смирения от вашите поданици.

Херцогът чупеше пръсти, впиваше нокти в дланите си.

– Стига, стига, добри ми сеньоре, направете нещо за човека, който вярно ви е служил във всичко.

Франсоа стана.

– Какво желаете? – попита той.

– Ваше величество...

– Нещастнико! Искаш да ти се моля ли?

– О! Монсенъор!...

Монсоро се поклони.

– Говорете – промърмори Франсоа.

– Монсенъор, прощавате ли ми?

– Да.

– Монсенъор, ще ме помирите ли с барон дьо Меридор?

– Да – каза херцогът и едва си пое дъх.

– И ще уважите моята съпруга с усмивка в деня, когато тя се появи в двореца при кралицата, където искам да имам честта да я представя?

– Да – каза Франсоа. – Това ли е всичко?

– Нищо друго, монсенъор.

– Вървете. Давам ви своята дума.

– А вие – прошепна Монсоро на ухото на херцога, – вие запазете трона, на който ви качих аз! Сбогом, господарю.

Този път той говореше толкова тихо, че думите му прозвучаха като най-сладка музика.

„Остава само да изясня – помисли си Монсоро, – от кого е узнал всичко херцогът.“

Глава 36

За това, как протече големият кралски съвет

Желанието на граф дьо Монсоро, изложено пред херцог д'Анжу, се изпълни същия ден: графът представи младата си съпруга в двореца на кралицата майка и на кралицата.

Анри си легна с лошо настроение, тъй като дьо Морвилие го предупреди, че на следващия ден би трябвало да се събере Големият кралски съвет.

Кралят не попита канцлера за нищо. Времето беше напреднало и на негово величество му се спеше. За съвета беше избрано най-удобното време, за да не се попречи нито на съня, нито на почивката на краля.

Почтеният канцлер добре беше изучил навиците на своя повелител и знаеше, че за разлика от Филип Македонски, Анри III, когато не си беше доспал, или беше гладен, слушаше докладите невнимателно.

Той знаеше също, че Анри, който страдеше от безсъние – да не спи самият той, това е участва на онзи, който се грижи за съня на другите, – посред нощ непременно ще се събуди и ще мисли за предстоящата

аудиенция и на заседанието на съвета ще се отнесе към всичко с изострено любопитство и необходимата сериозност.

Всичко стана така, както предвиждаше господин дьо Морвиле.

След първия сън, който продължи около четири часа, Анри се събуди. Спомни си за молбата на канцлера, седна на леглото и започна да размишлява; скоро му омръзна да размишлява сам и като се плъзна по пухените постелки, той намъкна копринените си панталони, които прилепваха по тялото, пхна крака в пантофите и в това нощно облекло, което му придаваше вид на привидение, при светлината на свещника тръгна към стаята на Шико, към онази стая, където така щастливо прекара първата си брачна нощ Жана дьо Брисак.

Гасконецът спеше непробудно и хъркаше, сякаш лъхтяха ковашки мехове.

Кралят три пъти раздруса рамото му, но Шико не се събуди.

Когато обаче третия път кралят не само раздруса спящия, но и му извика силно, последният отвори едното си око.

– Шико! – повтори кралят.

– Какво има? – попита Шико.

– Ах, приятелю мой – каза Анри, – как можеш да спиш, когато твоят крал бодърства?

– О, боже! – възкликна Шико и се престори, че не е познал краля. – Нима негово величество има лошо храносмилане?

– Шико, приятелю – каза Анри. – Това съм аз.

– Кой си ти?

– Това съм аз, Анри.

– Точно така е, сине мой, бекасите ти тегнат на стомаха. Аз обаче те предупреждавах. Ти снощи изяде твърде много от тях, а също и от супата от раци.

– Не – каза Анри, – едва ги опитях.

– Тогава – заяви Шико – трябва да са ви отровили. Пресвета Дево! Анри, вие сте бял като платно!

– Това е платнената ми маска, приятелю – каза кралят.

– Значи не си болен?

– Не.

– Тогава защо ме събуди?

– Защото ме е обзела натрапчива тъга.

– Ти тъгуваш?

– И то как!

– Толкова по-добре.

– Защо по-добре?

– Защото тъгата навежда на мисли, а като поразмислиш хубавичко, ще разбереш, че един порядъчен човек може да бъде събуден в два часа през нощта само за да му се даде подарък. Да видим какво ми носиш.

– Нищо, Шико. Дойдох да си побъбрим.

– Но това ми е малко.

– Шико, господин дьо Морвилие снощи дойде при мен.

– С лоша компания си се събрал, Анри. Защо идва?

– Идва да моли за аудиенция.

– Ах, този човек умее да живее. Не като тебе: да се вмъкваш в чужда спалня в два часа през нощта.

– Какво може да ми каже той, Шико?

– Какво? Нещастнико – възкликна гасконецът, – нима ме будиш само за да ми зададеш този въпрос?

– Шико, приятелю мой, ти знаеш, че този господин оглавява моята полиция.

– Какво говориш! – каза Шико. – Ей богу, нищо не знаех.

– Шико – не млъкваше кралят, – за разлика от теб намирам, че господин дьо Морвилие е винаги добре осведомен.

– Като си помисли човек – каза гасконецът, – че можеш спокойно да си спя, вместо да слушам тези глупости.

– Ти се съмняваш в бдителността на канцлера? – понита Анри.

– Да, кълна се в тялото Христово, съмнявам се – каза Шико – и си имам причини за това.

– Какви?

– Стига ли ти, ако ти кажа една-единствена?

– Да, стига да бъде съществена.

– И след това ще ме оставиш на мира?

– Разбира се.

– Е добре. Един ден, не, почакай, беше вечер...

– Каква разлика има?

– Има разлика, и то голяма. И така, една вечер аз те поналожих на улица Фроадмантел. Ти беше с Келюс и Шомберг...

– Ти си ме наложил?

– Да, с бастуна и не само тебе, а трима ви.

– И защо?

– Бяхте оскърбили моя паж и си получихте заслуженото, а господин дьо Морвилие нищо не ви донесе за това.

– Как! – възкликна Анри. – Значи това си бил ти, негоднико,

вероломник такъв!

– Аз – каза Шико и потриваше ръце, – нали е вярно, сине мой, че когато бия – бия здраво?

– Нечестивец!

– Признаваш ли, че казвам истината?

– Ще заповядам да те напердашат, Шико.

– Не става дума за това. Кажй: беше ли така, или не беше – това искам да знам.

– Отлично знаеш, че беше, негоднико!

– На следващия ден ти извика ли господин дьо Морвиле?

– Разбира се, нали идва в твое присъствие.

– Разказа ли му за досадния случай, който бил станал предната вечер с един благородник, твой приятел?

– Да.

– Заповяда ли му да намери виновника?

– Да.

– А той намери ли го?

– Не.

– Ето това е, а сега върви да спиш, Анри. Виждаш сам, че твоята полиция не струва пукната пара.

И като се обърна към стената, понеже не желаше да отговаря на никакви други въпроси, Шико отново захърка. Това хъркаме, което приличаше на грохот на тежка артилерия, лиши краля от всякаква надежда да продължи разговора.

Анри с въздишка се върна в своята спалня и поради липса на други събеседници започна да се жалва на своята хрътка Нарцис от злощастната участ на кралете, които могат да узнаят истината само ако добре заплащат за нея.

Големият кралски съвет се събра на следващия ден. Неговият състав не беше постоянен и се менеше в зависимост от изменчивите предпочитания на краля. Този път в него влизаха Келюс, Можирон, д'Епернон и Шомберг. И четиримата вече от половин година бяха сред приближените на краля.

Шико седеше, правеше корабчета от хартия, редеше ги едно до друго и разправяше, че това била флотилията на най-християнското величество, която щяла да замени флотата на католическия крал.

Съобщиха за пристигането на господин дьо Морвиле.

Той се яви облечен в своя най-тъмен костюм и със съвсем погребален израз на лицето. Поклони се – вместо краля му отговори Шико – и

се приближи до Анри Ш.

– Дали присъствам на заседание на Големия съвет на ваше величество? – попита той.

– Да, тук са събрани моите най-добри приятели. Говорете.

– Простете, господарю, аз не питам току-така, искам да се уверя в това, тъй като имам намерение да ви разкрия твърде опасен заговор!

– Заговор?! – едновременно възкликнаха всички присъстващи.

Шико наостри уши и спря да майстори великолепия двупалубов кораб, който искаше да направи флагман на своя флот.

– Да, заговор, ваше величество – каза господин дьо Морвилие и понижи глас с онази тайнственост, която предвещава потресаващи откровения.

– Оо! – проточи кралят. – Да не би случайно да е испански този заговор?

В този момент в залата влезе херцог д'Анжу, също повикан на съвета; вратата след него веднага се затвори.

– Разбрахте ли, братко – каза Анри, щом размяната на официални приветствия завърши, – господин дьо Морвилие иска да разобличи пред нас заговор против държавата.

– Възможно ли е това?... – избъбри д'Анжу.

– За съжаление, да, монсенъор – каза Морвилие, – опасен заговор.

– Разкажете ни за него – предложи Шико и пусна едно корабче в кристалната ваза с вода на масата.

– Да – промърмори херцог д'Анжу, – разкажете ни, господин канцлер.

– Слушам ви – каза Анри.

Канцлерът се наклони колкото може по-ниско и придаде на погледа си най-голяма сериозност, а на гласа си – най-доверителна интонация.

– Господарю – каза той, – отдавна вече следя поведението на някои недоволни...

– О! – прекъсна го Шико. – „Някои“! Твърде сте скромни, господин дьо Морвилие.

– Те са – продължи канцлерът – ужасна сбирщина: занаятчии, търговци, дребни чиновници... Понякога сред тях попадат монаси и ученици.

– Е, това не са бог знае какви принцове – обади се Шико и с невъзмутимо спокойствие се зае да доправи двупалубния кораб.

Херцог д'Анжу се усмихна насила.

– Сега всичко ще ви се изясни, господарю – каза канцлерът, – знам,

че недоволните използват винаги две главни опори: армията и църквата...

– Твърде разумно – отбеляза Анри. – Продължавайте по-нататък.

Канцлерът, ощастливен от тази похвала, продължи:

– В армията аз намерих офицери, предани на ваше величество, които ми донасяха за всичко; в църковните среди това беше по-трудно. Тогава пуснах в ход моите хора...

– Все още твърде разумно – каза Шико. – Говорете по-нататък.

– И накрая с помощта на мои доверени лица ми се удаде да склоня един от хората на парижкото пре...

– Да склоните за какво – попита кралят.

– За това да следи проповедниците, които настройват народа против ваше величество.

„Охо! – помисли Шико. – Нима са забелязали моя приятел?“

– Тези хора, господарю, ги обединява не Господ бог, а сдружението на заклетите врагове на короната. Това сдружение проучих.

– Много добре – одобри кралят.

– Твърде разумно – добави Шико.

– И знам на какво разчитат те – тържествуващо заяви Морвиле.

– Просто превъзходно – възкликна Шико.

Кралят му направи знак да млъкне.

Херцог д'Анжу не свалеше поглед от Морвиле.

– В течение на повече от два месеца – продължи канцлерът – аз издържах за сметка на кралската хазна няколко твърде ловки и смели хора. Истина е, че те се отличават с ненаситна алчност, но аз можах да обърна тези качества в полза на краля, тъй като макар да им плащам щедро, само спечелих. Именно от тях, след като пожертвувах крупна сума пари, аз узнах за този заговор, за първото сборище на заговорниците.

– Всичко това е добре – каза Шико, – плащай, парите, кралю...

– Е, това не е проблем – възкликна Анри. – Кажете ни каква е целта на този заговор и на какво разчитат заговорниците...

– Господарю, става дума ни повече ни по-малко за втора Вартоломеева нощ.

– Срещу кого?

– Срещу хугенотите.

Присъстващите се спогледаха учудено.

– Горедолу каква сума ви струваше всичко това? – попита Шико.

– Седемдесет и пет хиляди ливри на единия и сто хиляди – на другия.

Шико се обърна към краля.

– Искаш ли аз само за хиляда екю да ти издам тайната, която е узнал господин дьо Морвилие – възкликна той.

Канцлерът учудено сви рамене, а херцог д'Анжу направи такава гузна гримаса, каквато никога досега не бяха виждали на лицето му.

– Говори! – заповяда кралят.

– Това е Лигата, чисто и просто – Лигата, образувана преди десет години. Господин дьо Морвилие е научил тайна, която всеки парижки буржоа знае като „Отче наш“...

– Господине... – възмути се канцлерът.

– Аз казвам истината и ще я докажа – заяви Шико с тон, който не търпеше възражение.

– Тогава назовете ми мястото, където се събират лигистите.

– С готовност: първо – по площадите и улиците; второ – по улиците и площадите; и трето – по площадите и улиците.

– Благоволявате да се шегувате, господин Шико – каза канцлерът и се опита да се усмихне. – А как се познават един друг?

– Те са облечени точно като парижаните и като вървят местят краката си поред един след друг – с важен вид отговори Шико.

Това обяснение беше посрещнато с взрив от смях и даже самият канцлер реши, че правилата на добрия тон изискват от него да се присъедини към общото веселие и той се засмя заедно с другите.

– Моят шпионин е присъствал на едно от техните събрания, което е станало на място, неизвестно на господин Шико.

Херцог д'Анжу пребледня.

– И къде? – попита кралят.

– В абатството „Света Женевиев“.

Шико изпусна хартиената птичка, която слагаше върху адмиралския кораб.

– В абатството „Света Женевиев“! – възкликна кралят.

– Това е невероятно – избърбори херцогът.

– Обаче е вярно – каза Морвилие и победоносно огледа събралите се, твърде доволен от впечатлението което предизвика.

– И какво са правила те, господин канцлер? Какво са решили? – попита кралят.

– Че лигистите сами ще си избера водачи, всеки записан в списъка на Лигата да се снабди с оръжие въз всяка провинция да се изпратят представители от разбунтуваната столица и всички хугеноти любимци на ваше величество, както те се изразяват...

Кралят се усмихна.

– Ще бъдат изтребени в определен ден.

– Това ли е всичко? – каза Анри.

– Чумата да ме тръшне – възкликна Шико. – Веднага пролича, че си католик.

– Наистина ли това е всичко? – осведоми се херцогът.

– Не, монсеньор...

– Чумата да ме тръшне! Мисля, че това не е всичко! Ако кралят за сто седемдесет и пет хиляди ливри е получил само това, то той с пълно право може да се счита за ограбен.

– Говорете, канцлере – заповяда кралят.

– Вождове...

Шико забеляза, че гърдите на херцог д'Анжу бурно се повдигаха от вълнение под жилетката.

– Тъй, тъй – каза Шико, – значи заговорът си има и ръководители, чудно нещо! И все пак за нашите сто седемдесет и пет хиляди ливри – трябваше да ни подхвърлят още нещо.

– Кои са тези вождове... имената им? – попита кралят. – Как се казват тези вождове?

– Първо, един проповедник, фанатик, бесен фанатик – за неговото име заплатих десет хиляда ливри.

– И правилно сте постъпили.

– Някой си Горанфло – монах от манастира „Света Женевиев“.

– Горкият – отбеляза Шико с искрено състрадание. – Казано му беше: не се бъркай в чужди работи – нищо свястно няма да излезе.

– Горанфло... – каза кралят и си записа името, – добре... по-нататък...

– По-нататък... – повтори канцлерът явно разколебан, – но това е всичко, господарю.

Морвилие още веднъж изгледа събранието с изпитателен, загадъчен поглед, който като че ли казваше:

„Ако ваше величество останеше насаме с мен, щеше да узнае повече.“

– Говорете, канцлере, тук са само мои приятели, говорете.

– О, господарю, онзи, чието име не се решавам да произнеса, също има могъщи приятели.

– Около мене?

– Навсякъде.

– Е, какво, тези приятели по-силни ли са от мен? – възкликна Анри,

пробледнял от гняв и безпокойство.

– Господарю, тайни не се обявяват на всеослушание. Простете, аз съм държавен служител.

– Вярно е.

– И твърде разумно – подхвана Шико. – Но ние тук всички милеем за държавата.

– Господине – каза херцог д'Анжу, – ако вашето съобщение не може да бъде огласено в наше присъствие, то ние ще изразим нашата най-дълбока почит и ще се оттеглим.

Господин дьо Морвилие спря в нерешителност. Шико следеше всеки негов най-малък жест, опасявайки се, че канцлерът, колкото и наивен да изглеждаше, е успял да разузнае нещо повече от това, което вече съобщи.

Кралят направи знаци, с които заповяда: на канцлера – да се приближи, на херцог д'Анжу – да остане на мястото си, на Шико – да млъкне, а на останалите трима фаворити – да се занимават с нещо друго.

Тутакси господин дьо Морвилие се наведе над ухото на негово величество, но той не беше извършил и половината от това отмерено и грациозно движение на тялото, изпълнявано по всички правила па етикета, когато в двора па Лувъра се раздаде силен шум. Кралят рязко се изправи, Келюс и д'Епернон се хвърлиха към прозореца, херцог д'Анжу постави ръка върху дръжката на шпагата си, като че ли тези звуци криеха някаква опасност за неговата особа.

Шико стана от масата. Следеше всичко, което ставаше в залата и на двора.

– Аха! Монсеньор дьо Гиз! – изкрещя той първи – Монсеньор дьо Гиз благоволява да дойде.

Кралят трепна.

– Това е той – в хор потвърдиха фаворитите.

– Херцог дьо Гиз? – несвързано произнесе братът на краля.

– Учудващо... нали. По какъв начин херцог дьо Гиз се е озовал в Париж? – бавно изрече кралят, прочел във втрещените очи на господин дьо Морвилие онова име, което канцлерът искаше да му прошепне на ухото.

– Съобщението, което бяхте приготвили за мен, се отнасяше до моя братовчед дьо Гиз, така ли е? – тихо попита той канцлера.

– Да, господине, той е председателствал събранието... – в същия дух отговори Морвилие.

– А другите?

– Не са ми известни.

Анри погледна към Шико въпросително.

– Кълна се в светата утроба! – възкликна с важна осанка гасконецът. – Да влезе моят братовчед дьо Гиз.

Той се наклони към Анри и му прошепна на ухото:

– Ето човекът, чието име знаеш добре, и мисля, че няма нужда да си го записваш.

Лакеите шумно разтвориха вратата.

– Едното крило на вратата, господа – каза Анри, – само едното. Двете се отварят само за краля.

Херцог дьо Гиз, който вече се приближаваше през галерията към залата, където протичаше кралският съвет, чу тези думи, но запази на лицето си усмивката, с която имаше намерение да приветства краля.

Глава 37

За това, какво правеше в Лувъра херцог дьо Гиз

След херцог дьо Гиз вървеше множество офицери, придворни, благородници. След този блестящ ескорт се бяха проточили тълпи народ – ескорт много по-малко блестящ, но далеч по-надежден и страшен.

В двореца пуснаха само свитата на херцога, народът остана пред стените на Лувъра.

Виковете, които се чуваха в онази минута, когато херцог дьо Гиз вече невидим за тълпата, влизаше в галерията, идваха именно от редиците на народа.

При вида на тази необикновена армия, която обграждаше кумира на парижани всеки път, когато той се появяваше по улиците на столицата, кралските гвардейци се хванаха за оръжието и като се построиха зад своя храбър полковник, загледаха към народа заплашително, а към триумфатора с нямо предизвикателство.

Гиз забеляза враждебното настроение на тези войници, командвани от Крийон. С изиящен полупоклон той поздрави полковника, който с шпага в ръка беше застанал на четири крачки пред строените си хора. Застинал с безпристрастно изражение на лицето и неподвижност, която изразяваше презрение, той не отвърна на поздрава.

Подчертаният отказ на офицера и войниците да се преклонят пред неговото всепризнато могъщество, учуди херцог дьо Гиз. Той се намръщи, но с приближаването към вратите на кралския кабинет бръчките по

челото му се разглаждаха и както вече казахме, в залата той влезе с любезна усмивка.

– А, това сте вие, братовчедо – каза кралят, – що за шум вдигнахте! Като че ли и фанфари имаше? Или фанфарите просто са ми се сторили?

– Господарю – отговори херцогът, – фанфарите в Париж славят само краля, а на бойното поле – само пълководеца. Аз твърде добре познавам и двореца, и военния лагер, за да сбъркам. Тук фанфарите биха били твърде гръмогласни за поданика, а там недостатъчно гръмки даже за принца.

Анри прехапа устни.

– Кълна се в смъртта на Христос – каза той след минутно мълчание, при което не сваляше очи от лотарингския принц, – вие изглеждате чудесно, братовчедо. Нима едва днес пристигате от обсадата на Ла-Шарите?

– Да, едва днес, господарю – отговори херцогът и леко се изчерви.

– Бога ми, вашето посещение е голяма чест за нас, голяма чест, голяма чест.

Анри III, когато имаше твърде много тайни мисли, имаше навик да повтаря думите, като че ли уплътняваше редиците на войници, прикриващи от очите на противника оръдейна батарея, която трябва да се изяви само в нужната минута.

– Голяма чест – повтори Шико, толкова точно копирайки интонацията на краля, че можеше да се помисли, че тези две думи произнесе Анри.

– Господарю – каза херцогът, – ваше величество си позволява да се шегува: нима може васал да оказва чест на суверена, от когото произлизат всички чести и почести?

– Имам предвид, господин дьо Гиз – възрази Анри, – че всеки добър католик, който се завръща от поход, обикновено отначало навещава бога в някой храм, а след това краля. Да се почита бога, да се служи на краля – вие знаете, братовчедо, – това е истина наполовина политическа, наполовина божествена.

При тези думи херцог дьо Гиз почервеня още по-забележимо. Кралят, който говореше, гледайки госта в очите, забеляза неговото смущение; подчинявайки се на някакъв инстинктивен порив, той премести поглед от дьо Гиз на херцог д'Анжу и с учудване видя, че неговият мил брат е пребледнял толкова силно, колкото е почервенял неговият скъп братовчед.

Това вълнение, проявено толкова различно, поразя краля. Анри

нарочно отмести поглед и прие любезен вид. Под този кадифен поглед Анри III както никоой друг умееше да скрие кралските си нокти.

– Във всеки случай, херцоже – каза той, – нищо не може да се сравни с радостта ми, че ви виждам жив и невредим, щастливо избягнал всички съдбоносни случайности на войната, макар да говорят за вас, че вие не бягате от опасностите, а дръзко търсите среща с тях. Опасностите обаче ви познават, братовчеде, и те бягат от вас.

Херцогът в отговор на тази любезност направи поклон.

– Ето защо ще ви кажа, братовчеде: не преследвайте с такова увлечение смъртта, нещо, което наистина е непоносимо за безделници като нас грешните, които спят, ядат, ходят на лов и считат за победа измислянето на нова мода или молитва.

– Да, да господарю – залови се за последната дума на краля херцогът, – известно ни е, че сте просветен и благочестив крал и никакви земни грижи няма да ви накарат да забравите бога и интересите на светата църква. Затова и пристигнахме тук, изпълнени с доверие към ваше величество.

– Можеш да се полюбуваш на доверието на своя братовчед, Анри – каза Шико, посочвайки свитата на херцога, която, като не се осмеляваше да влезе в кралските покои, се тълпеше край отворените врати, – една трета от него той е оставил пред вратата на кабинета ти, а останалите две – пред вратите на Лувъра.

– С доверие?... – повтори Анри. – А нима не винаги идвате с доверие при мен, братовчеде?

– Позволете ми да ви обясня, господарю, думата „доверие“, която се изпусна от устата ми, се отнася за едно предложение, което, надявам се, няма да ми откажете да изслушате.

– Охо! Вие имате някакво предложение за мен, братовчеде? Тогава говорете откровено, или както казахте „изпълнен с доверие“. Какво имате да ни предложите?

– Една от най-прекрасните идеи, които биха могли още да вълнуват християнския свят, откакто кръстоносните походи станаха невъзможни.

– Говорете, херцоже.

– Господарю – продължи херцогът, повишавайки глас така, че да може да бъде чуто и в преддверието, – господарю, званието на всерхристиянски крал не е празен звук, то задължава ревностно и пламенно да се брани религията. Големият син на църквата, а такава е вашата титла, господарю, трябва винаги да бъде готов да защити своята майка.

– Виж ти – каза Шико, – моят братовчед проповядва с дълга рапира

на кръста и каска на главата. Забавно! Вече няма да се чудя на монаси, които горят от нетърпение да се хвърлят в бой. Анри, моля полк за Горанфло.

Херцог дьо Гиз се направи, че не чува тези думи. Анри III кръстоса крака, опря лакът върху коляното си и подпря брадата си с длан.

– Нима църквата я заплашват сарацини? – попита той. – И не жадуват ли за случай да се сдобие с титлата на... ерусалимски крал?

– Господарю – продължи херцогът, – уверявам ви, че огромните тълпи народ, които ме последваха до Лувъра, благославяйки името ми, ми оказват такава почит само като награда за моите ревностни усилия, насочени към защита на вратата. Имах честта да спомена на ваше величество още преди встъпването ви на престола проект за съюз между всички верни католици.

– Да, да – подхвана Шико, – спомням си. Това е Лигата, кълна се в светата утроба, Анри. Това е Лигата, Лигата, създадена в чест на свети Вартоломей, кралю мой. Бога ми, ти имаш къса памет, сине мой, ако не можеш да си спомниш такава победна идея.

При тези думи херцогът се обърна и с презрение погледна онзи, който ги произнесе, без да подозира какво голямо значение имат те за краля след неотдавнашните съобщения на господин дьо Морвиле.

Херцог д'Анжу се разтревожи. Притискайки пръст към устните си, той втренчено погледна херцог дьо Гиз, който беше блед и неподвижен като статуята на Предпазливостта.

Този път кралят не би забелязал това мълчаливо предупреждение, свидетелстващо за общността на интересите на двамата принцове, но Шико си даде вид, че му е хрумнало да забодее една от своите хартиени птички на рубинената верижка, украсяваща шапката на краля, наведе се към Анри и му прошепна на ухото:

– Погледни братлето си, Анри.

Анри бързо вдигна очи – пръстът на херцог д'Анжу се махна със същата бързина, обаче беше късно. Кралят видя това движение и се досети какво означава.

– Господарю – продължи херцог дьо Гиз, който беше забелязал Шико да казва нещо на краля, но не можеше да чуе думите, – католиците действително нарекоха своето тайно сдружение света Лига и тази Лига сега си поставя за главна цел укрепването на трона и защитата му от нашите заклетни врагове хугенотите.

– Добре казано! – възкликна Шико – Одобрявам *pedibis et nuu*⁴⁷.

– И все пак – продължи херцогът – само обединение, колкото и

сплотено да е то, е все още недостатъчно. Това единно обединено тяло трябва да се приведе в движение, да се насочи към някаква цел, тъй като в кралство като Франция няколко милиона души не се обединяват без съгласието на краля.

– Няколко милиона души! – повтори Шико. – Бива си я семката на недоволството! Ако се посади от опитна ръка – не се съмнявам, че прекрасните плодове няма да закъснеят.

Този път търпението на херцога изглежда преля, той презрително сви устни, напрегна десния си крак и за малко да тропне с него, но успя да се съдържи.

– Учудвам се, господарю – каза той, – че ваше величество допуска така често да прекъсват речта ми, макар че говоря за толкова важни неща.

При такова открито изказване на неудоволствие, със справедливостта на което беше невъзможно да не се съгласи, Шико изгледа всички присъстващи злобно и като подражаваше на пронизителния глас на парламентарния глашатай, кресна:

– Тишина! Инак, кълна се в светата утроба – ще си имате работа с мен.

– Няколко милиона! – повтори кралят, видимо поразен от тази цифра. – Твърде похвално за католическата религия. Срещу тези няколко милиона обединени католици колко души могат да изправят протестантите в моето кралство?

Херцогът сякаш се помъчи да си спомни някаква цифра.

– Четирима – каза Шико.

Тази нова проява беше посрещната с гръмогласен смях от придворните на краля, но херцог дьо Гиз сви вежди, а от преддверието, където бяха неговите хора, се чу ропот на възмущение от дързостта на шута.

Кралят бавно се обърна към вратата, откъдето идваха недоволните гласове, и тъй като умееше да придава на погледа си израз на високо достойнство, ропотът веднага стихна.

След това кралят със същия израз на лицето погледна херцога.

– И тъй, господине, към какво се стремите? – каза той. – По същество... по същество...

– Моля за едно, господарю, тъй като славата на моя крал може би ми е по-скъпа от моята собствена – нека ваше величество, който във всяко едно отношение стои над нас – да покаже своето превъзходство

над нас също и чрез своята ревностна преданост към католическата вяра и по такъв начин да лиши недоволните от каквъто и да е повод за възобновяване на войната.

– Ах, ако става дума за война, братовчедо – каза Анри, – аз имам войска. Само под ваше командване в лагера, който напуснахте, за да ме ощастливите със скъпоценните си наставления, има, ако не се лъжа, почти двадесет и пет хиляди войници.

– Господарю, може би съм длъжен да ви обясня какво разбирам под война.

– Обяснете ми, братовчедо, велики пълководецо, не се съмнявайте, че аз винаги с голямо удоволствие слушам как разсъждавате за подобни неща.

– Исках да кажа, господарю, че в наше време кралете са призвани да водят две войни: война духовна, ако може така да се изразим, и война политическа – война с идеен и война с хора.

– Кълна се в смъртта на Исус! – каза Шико. – Великолепно изложено!

– Млъкни, глупако! – заповяда кралят.

– Хората – продължаваше херцогът – това са видими, осезаеми същества, смъртни; с тях може да се сблъскаш, да ги атакуваш и разбиеш, а когато са разбити, тях ги съдят или бесят без съд, което е още по-добре.

– Да – каза Шико – може да се обесят изобщо без съд: и по-кратко, и повече по кралски.

– Но с идеите – продължи херцогът, – с идеите не можете да се борите като с хората, господарю, те са невидими и пропълзват навсякъде; те се крият от очите особено на онези, които искат да ги изкоренят. Скривайки се в тайни кътчета на човешките души, те пускат там дълбоки корени. И колкото по-старателно изрязвате невнимателните филизи, избили на повърхността, толкова по-могъщи и неизтребими стават невидимите корени. Идеята, господарю, това е джудже гигант, което трябва да бъде следено и денем, и нощем, тъй като то може вчера да е лазило в краката ви, а утре да виси заплашително над главата ви. Идеята, господарю, е като искра, попаднала в слама, само зорки очи могат да забележат пламващия посред бял ден пожар. Ето защо, господарю, на вас са ви нужни милиони стражи.

– Ето че и последните четирима френски хугеноти хвъркват по дяволите! – каза Шико. – Кълна се в светата утроба! Жал ми е за тях.

– А за да бъдат под око тези стражи – продължи херцогът, –

предлагам на ваше величество да назначи глава на Светия съюз.

– Свършихте ли, братовчеде? – попита кралят.

– Да, господарю, и както ваше величество можа да се убеди, говорих пределно откровено.

Шико изпусна чудовищна въздишка, а херцог д'Анжу като се съвзе след неотдавнашната уплаха, се усмихна на лотаринтския принц.

– А вие – обърна се кралят към заобикалящите го придворни, – какво мислите вие за това, господа?

Шико, без да каже нито дума, взе шапката и ръкавиците си, хвана за опашката лъвската кожа, постлана на пода, замъкна я в ъгъла и легна върху нея.

– Какво правите, Шико? – попита кралят.

– Господарю – отговори Шико, – казват, че нощта е добър съветник. Защо казват така? Защото през нощта се спи. Аз ще спя, а утре на свеж ум ще отговоря на моя братовчед дьо Гиз.

След това той се изтегна на кожата.

Херцогът хвърли на гасконеца яростен поглед. Шико отвори едното си око, улови погледа и му отвърна с хъркане, подобно на гръмотевичен тътен.

– И така, господарю – попита херцогът, – какво мисли ваше величество?

– Мисля, че сте прав както винаги, братовчеде, съберете вашите главни лигисти, елате заедно с тях и аз ще избира човека, от който има нужда религията.

– А кога, господарю? – осведоми се херцогът.

– Утре.

Произнасяйки тази дума, кралят изкусно раздели усмивката си на две – едната половина – за херцог дьо Гиз, а другата – за херцог д'Анжу.

Последният се беше приготвил да си върви заедно с придворните, едва беше пристъпил към вратата, когато Анри каза:

– Останете, братко мой, искам да поговоря с вас.

Херцог дьо Гиз за миг стисна челото си с ръка, като че ли искаше да събере заедно потока от мисли, после излезе заедно със свитата си и изчезна с нея под сводовете на галерията.

Минута по-късно гръмнаха радостните възгласи на тълпата, която приветстваше излизането му от Лувъра по същия начин, както приветстваше влизането му.

Глава 38

Кастор и Полукс

Кралят задържа при себе си брат си и освободи фаворитите.

По време на предхождащите събития херцог д'Анжу успя да запази пред всички, с изключение на Шико и херцог дьо Гиз, вид на пълно равнодушие към нещата, които ставаха и сега без каквото и да било недоверие се отнесе към поканата на Анри. Той не подозираше, че Шико беше накарал краля да погледне към него и че той бе видял невнимателния пръст върху устните му.

– Брате – каза Анри, след като се разходи из стаята и се убеди, че освен Шико няма никой друг, – знаете ли, че аз съм най-щастливият крал на земята?

– Господарю – каза принцът, – щастieto на ваше величество, ако само наистина се считате щастлив, може да се определи като възнаграждение, изпратено от небето за вашите заслуги.

Анри погледна брат си.

– Да, много съм щастлив – потвърди той, – защото в случай, че великите идеи не осеняват моята глава, то те осеняват главите на онези, които ме забикалят. Мисълта, която току-що изложи пред нас моят братовчед дьо Гиз, е велика идея.

Херцогът се поклони в знак на съгласие.

Шико отвори едното си око, сякаш чуваше лошо със затворени очи, или може би да види лицето на краля, за да проникне в истинския смисъл на думите му.

– Всъщност – продължи Анри – струва си да съберем под едно знаме всички католици, да създадем кралство на църквата, тихомълком да въоръжим цяла Франция от Кале до Лангедок, от Бретан до Бургундия и така винаги ще имам армия, готова да излезе срещу Англия, Фландрия или Испания, а Англия, Фландрия или Испания нищо да не заподозрат. Разбирате ли, Франсоа, каква гениална мисъл е това?

– Наистина ли, господарю? – попита херцог д'Анжу, зарадван, че кралят споделя възгледите на неговия съюзник херцог дьо Гиз.

– Да, признавам, че изпитвам горещо желание да възнаградя щедро автора на този толкова мъдър проект.

Шико отвори и двете си очи, но веднага ги затвори отново. Шутът съзря на лицето на краля една от онези незабележими усмивки, които можеше да види само той, който най-добре познаваше Анри, и тази

усмивка му беше достатъчна.

– Да – продължи кралят, – повтарям, такъв проект заслужава внимание и аз ще направя всичко за оня, който го е замислил. Кажете ми, Франсоа, действително ли херцог дьо Гиз е баща на тази превъзходна идея, или по-точно казано – инициатор на това велико дело? То вече е започнато, нали така, брате мой?

Херцог д'Анжу кимна с глава, за да потвърди, че действително е пристъпено към изпълнение на замисъла.

– Толкова по-добре, толкова по-добре – повтори кралят. – Казах, че много съм щастлив, а би трябвало да кажа, че съм щастлив дори прекалено, понеже ближните ми не само са осенявани от велики идеи, но и горейки от желание да служат на своя крал и родина – те претворяват тези идеи в живота. Обаче аз ви попитах, скъпи Франсоа – продължи Анри и сложи ръка върху рамото на своя брат, – попитах ви, действително ли за такава наистина кралска мисъл трябва да благодаря на моя братовчед дьо Гиз?

– Не, господарю, нея я издигна Лотарингският кардинал преди повече от двадесет години и само нощта на свети Вартоломей попречи за нейното изпълнение, или по-точно казано, временно го направи ненужно.

– Какво нещастие е, че кардиналтът умря! – каза Анри. – Щях да го направя папа след смъртта на негово светейшество Грегорио XIII. Още повече, че не можем да не признаем – продължи той с такова привидно простодушие, каквото само той можеше да изобрази по-добре от който и да е френски комедиант, – не е възможно да не признаем, че неговият племенник е наследил тази идея и я е накарал да дава плодове. За съжаление не е по силите ми да го направя папа, но ще напра... С какво би го възнаградил ти, Франсоа, с какво, което все още той няма?

– Господарю – каза Франсоа, заблуден от думите на своя брат, – преувеличавате заслугите на нашия братовчед. Както казах вече, тази идея е негово наследствено владение, а имаше човек, който му помогна да я усъвършенства.

– Неговият брат кардиналтът, може би?

– От само себе си се разбира, че и той взе участие, но не той е този човек.

– Значи херцог дьо Майен?

– О, господарю, оказвате му твърде голяма чест!

– Прав си, не би могло и да се очаква, че такава практична политическа мисъл може да дойде в главата на този касапин. И все пак,

Франсоа, на кого трябва да бъда признателен за помощта, оказана на моя братовчед?

– На мен, господарю – каза херцогът.

– На вас! – възкликна Анри, като че ли изгубил ума и дума.

Шико отвори едното си око.

Херцогът се поклони.

– Как! – каза Анри. – Във време, когато целият свят се е опълчил срещу мен, проповедници разобличават моите пороци, поети и пасквианти осмиват недостатъците ми, мъдри политикани сочат грешките ми, когато приятелите ми се надсмиват на моята безпомощност, а положението като цяло става толкова несигурно и заплетено, че аз видимо от ден на ден слабея и намирам нови и нови бели коси, подобна идея ви идва на ум на вас, Франсоа, на човека, в лицето на когото, длъжен съм да призная (известно е, че хората са слаби, а кралете слепи), в лицето на когото не винаги виждах приятел. Колко съм виновен, Франсоа!

Анри, трогнат до сълзи, протегна ръка на брат си.

Шико отвори двете си очи.

– Помислете – продължи Анри, – каква победоносна идея! Та аз не мога да въведа нито нов данък, не мога да обявя набор в армията, без да предизвикам викове, не мога нито да празнувам, нито да спя, нито да обичам, без да предизвикам смях. И ето че идеята на господин дьо Гиз, по-точно вашата, Франсоа, отведнъж ми дава армия, пари, приятели, спокойствие. И за да бъде това спокойствие по-дълго, Франсоа, необходимо е само едно...

– Какво именно?

– Братовчедът казваше, че великото движение се нуждае от вождове.

– Несъмнено.

– Този вожд, разберете ме правилно, Франсоа, не може да бъде нито един от моите фаворити. Нито един от тях не притежава едновременно и ум, и сърце, необходими за такъв стремителен полет. Келюс е храбър, но той, бедният, е зает само със своите любовни похождения. Можирон също е храбър, но суетен, не вижда по-далече от премените си. Шомберг е храбър, но не блести с ум, което са принудени да признаят дори най-добрите му приятели. Д'Епернон е храбър, но лицемерен и не вярвам нито на една негова дума, макар и да го посрещам с усмивка. Нали знаете, Франсоа – все по-непринудено говореше Анри, – че едно от най-тежките задължения на краля е вечно да се преструва. Ето защо – добави той – винаги, когато мога да говоря с открито сърце, както сега,

аз дишам свободно.

Шико затвори двете си очи.

– Значи така – заключи Анри, – щом братовчед ми дьо Гиз е получил тази идея, в развитието на която вие, Франсоа, имате такова голямо участие, то вероятно нему и подобава да се заеме с привеждането ѝ в действие.

– Какво казахте, господарю? – разтревожен и задъхан от вълнение възкликна Франсоа.

– Казах, че за ръководенето на това движение е необходим велик принц.

– За бога, господарю!

– Велик пълководец, ловък дипломат.

– Преди всичко ловък дипломат – отбеляза херцогът.

– Предполагам, че ще се съгласите, Франсоа, че херцог дьо Гиз във всяко отношение подхожда за този пост? Не е ли така?

– Братко мой – каза Франсоа, – Гиз и без това е твърде могъщ.

– Разбира се – съгласи се Анри, – но неговото могъщество е залог за моята сила.

– С херцог дьо Гиз са армията и буржоазията, Лотарингският кардинал има църквата, Майен е оръдие на братята си; вие се готвите да съсредоточите твърде големи сили в ръцете на едно семейство.

– Имате право, Франсоа – каза Анри, – мислих вече за това.

– Ако дьо Гиз бяха поне френски принцове, щеше да е разбираемо; тогава възвеличаването на династията на френските крале щеше да е в техен интерес.

– Няма съмнение, но за нещастие те са лотарингски принцове.

– Домът им винаги е съперничел с нашия.

– Франсоа, вие бръкнахте в раната ми. По дяволите! Изобщо не мислех, че сте толкова добър политик! Това е причината, поради която и слабея, и побелявам – извисяването на Лотарингския дом редом с нашия. Повярвайте ми, Франсоа, не минава ден без тройката дьо Гиз – вярно отбелязахте, че в техни ръце е всичко – не минава ден, в който или херцогът, или кардиналът, или Майен, все едно, ако не единият, то другият, с дързост и хитрост да не заграбват някоя част от властта ми, частица от привилегиите ми, а аз – слаб и самотен – не мога нищо да направя срещу тях. Ах, Франсоа, ако нашето днешно обяснение беше станало по-рано, ако преди можех да надникна в сърцето ви както сега! Разбира се, че ако имах вашата подкрепа, може би щях по-успешно да им се съпротивявам, отколкото досега. Но вече, както сам виждате, е

късно.

– Защо да е късно?

– Защото без борба те няма да отстъпят, а всяка борба ме уморява.

Тъкмо поради това ще го назнача за глава на Лигата.

– Ще направите грешка, братко – каза Франсоа.

– Но кого според вас трябва да назнача, Франсоа? Кой ще се съгласи да заеме този опасен пост? Да, опасен. Нима вие не разбирате замишля на херцога? Той е убеден, че ще го назнача за глава на Лигата.

– И какво после?

– Това, че всеки друг избраник ще стане негов смъртен враг.

– Назначете силен човек, който, опирайки се на вашето могъщество, ще е достатъчно силен, за да не се бои от тримата лотарингци взети заедно.

– Добри ми брате, не познавам никой, който да отговаря на вашите условия – с унил глас произнесе Анри.

– Огледайте се около себе си, господарю.

– Около себе си виждам само вас и Шико – и двамата сте мои истински приятели.

– Охо! – промърмори Шико. – Нима и мен иска да изиграе?

И той отново затвори очи.

– Ех – каза херцогът, – вие още ли не се сещате, братко?

Анри се вторачи в херцог д'Анжу, като току-що прогледнал.

– Така значи! – възкликна той.

Франсоа мълчаливо кимна с глава.

– Не, не – изрече Анри, – вие никога няма да се съгласите на това.

Задачата е твърде тежка; не е за вас това – постоянно да подтиквате левните буржоа, да ги заставяте да се обучават на военно изкуство, не е за вас да проверявате речите на всички проповедници, или ако в Париж пламне битка и улиците се превърнат в касапница – да влезете в ролята на палач. За това е необходимо да сте трима, както са дьо Гиз, и да имате дясна ръка, която да се казва Шарл, и лява, която да се нарича Луи. Знаете, че в деня на свети Вартоломей херцогът собственооръчно уби много хора, не е ли истина, Франсоа?

– Твърде много, господарю.

– Възможно е той действително да е проявил премного усърдие. Но вие оставихте въпроса ми без отговор, Франсоа. Какво? Нима всичко, което ви описах, ви допада? Да се подмазвате на тези заплеси в саморъчно направени ризници и с тези тенджери, които нахлупват върху главите си вместо каски? И ще търсите популярност вие – най-големият

велможа на нашия двор? Заклевам се в живота си, братко, колко много се изменят хората с годините!

– Може би заради самия себе си не бих се занимавал с това, но заради вас, разбира се, бих направил всичко.

– Добрият, превъзходният ми брат – развълнува се Анри и с върха на пръста си се опита да изтрие несъществуваща сълза.

– И тъй – каза Франсоа, – вие няма да възразите, Анри, ако се заема с делото, което имахте намерение да възложите на херцог дьо Гиз?

– Да възразявам! – възкликна Анри. – Кълна се в рогата на дявола. Не само че не възразявам, напротив, направо съм очарован от вашето предложение. Излиза, че вие също сте си мислили за Лигата? Още по-добре, по дяволите! Още по-добре! Значи и вие сте били съпричастен към тази идея? А може би и не толкова малко? Може би, напротив, доста активно. Освен това, всичко, което ми наговорихте тук, е направо възхитително! Наистина аз – най-голямото магаре в кралството, съм заобиколен само от велики умове.

– Ваше величество благоволява да се шегува.

– Аз? Опазил ме бог! Положението е много сериозно, Франсоа, говоря това, което мисля. Вие ме спасявате от голямо затруднение, Франсоа, особено поради това, че от известно време не се чувствам добре, възможностите ми намаляват. Мирон често ми напомня за това. Но хайде да се върнем към по-съществените неща; всъщност за какво ми е да напругам жалкия си ум, щом мога да бъда озаряван по пътя си от светлината на вашия? И тъй, договаряме ли се да ви поставя начело на Лигата?

Франсоа бе обхванат от радостен трепет.

– О! – възкликна той. – Стига ваше величество да ме счита достоен за такова доверие!

– Доверие! Ах, Франсоа, защо да говорим за доверие? Щом херцог дьо Гиз няма да оглавява Лигата, на кого според теб не бих могъл да се доверя? Може би на самата Лига? Нима Лигата може да представлява опасност за мен? Обяснете ми, драги Франсоа, кажете ми всичко.

– О, господарю – каза херцогът.

– Но какъв глупак съм! – продължи Анри. – Ако беше така, то брат ми не би се съгласил да я оглави, от минутата, в която той заеме този пост – опасност повече няма да съществува. А! Много е логично, излиза, че учителят ни по логика не напразно си е получавал парите. Бога ми, не изпитвам никакви опасения. При това във Франция имам много хора с шпаги, така че ако се наложи да тръгна срещу Лигата, бих могъл

да го сторя с добра компания.

– Имате право, господарю – отговори херцогът с почти същото простодушие, което така умело умееше да разиграва и неговият брат, – кралят си остава винаги крал.

Шико отвори едното си око.

– Дявол да го вземе! – каза Анри. – Като напук ми дойде една мисъл. Просто невероятно, колко мисли ми идват днес! Случват се такива дни.

– Каква мисъл, братко? – попита херцогът с безпокойство, тъй като още не можеше да повярва, че го е споходило такова огромно щастие.

– А нашият братовчед Гиз, който е бащата, или по-скоро се счита сам за баща на идеята, сигурно вече си е набил в главата, че точно той трябва да ръководи Лигата. Той ще поиска и да командва.

– Да командва?

– Без съмнение, дори без ни най-малко съмнение. Изглежда, той е обмислял тази идея единствено, за да се възползува. Впрочем, ти казваше, че сте обмисляли заедно. Пази се, Франсоа, този човек няма да се остави да го правят на глупак. *Sie vos non verbis...* Помните ли Вергилий? – *mdificatis, aves*⁴⁸.

– О, господарю!

– Франсоа, обзалагам се, че той си го мисли. Известно му е колко съм лекомислен.

– Да, но след като му обявите вашата воля, той ще отстъпи.

– Или ще се престори, че отстъпва. Пазете се, Франсоа, нашият братовчед има дълги ръце и никой в кралството, дори самият крал, не може да достигне дотам, където се протягат те. Едната ръка е протегната към Испания, другата към Англия – към дон Хуан Австрийски и кралица Елизабет. Шпагата на Бурбона беше по-къса от ръката на нашия братовчед и все пак Бурбона причини немало неприятности на нашия дядо Франсоа I.

– Обаче – каза Франсоа, – ако ваше величество намира Гиз за толкова опасен, това е още една причина да се повери ръководството на Лигата на мен. По такъв начин той ще бъде притиснат между двама ни и при първия опит за измяна, ще му нагласим съдебен процес.

Шико отвори второто си око.

– Съдебен процес! Съдебен процес, Франсоа! Това е могъл да си позволи богатият и могъщ Луи XI, който е нагласявал съдебни процеси

48. Не за себе си виете гнездата, птици (лат). – Б. пр.

и е издигал ешафоди, а аз нямам пари даже да купя черно кадифе, ако се наложи случаят да го поиска.

Анри независимо от самообладанието, което притежаваше, дълбоко в душата си бе силно развълнуван и отпрати към брат си остър пронизателен поглед, чийто блясък херцогът не можа да понесе.

Шико затвори двете си очи.

В стаята настъпи кратко мълчание.

Пръв наруши мълчанието кралят.

– Би трябвало всичко да се подреди така, скъпи Франсоа, че да няма междусобни войни и разпри между моите поданици. Аз съм син на Анри Воина и Екатерина Хитрата, от милата си майчица съм наследил частичка коварство. Ще извикам при себе си херцог дьо Гиз и ще му обещавам всевъзможни блага, така че ще уредим вашата работа по взаимно съгласие.

– Господарю – възкликна херцог д'Анжу, – поставяте ме начело на Лигата, нали?

– Така мисля.

– Вие сте съгласен аз да получа този пост?

– Напълно.

– Накрая, вие сам желаете това?

– Това е най-горещото ми желание. Не бива обаче да се предизвиква твърде много неудоволствието на херцог дьо Гиз, моя братовчед.

– Щом е така, можете да бъдете спокоен – каза херцог д'Анжу. – Ако за моето назначение няма други препятствия, заемам се лично да уредя всичко с херцога.

– И кога?

– Още днес.

– Нима ще заминете при него? Ще му направите посещение? Помислете, братко, не е ли твърде голяма чест?

– Не, господарю, аз няма да заминавам.

– Тогаво как?

– Той ме очаква.

– Къде?

– При мен в Лувъра.

– При вас? Но аз чух викове, които приветстваха излизането му от Лувъра.

– След като излезе през главния вход, той ще се върне през тайната врата? Право на първа визита на херцог дьо Гиз има кралят, на втората имам аз.

– Ах, братко мой – каза Анри, – признателен съм ви за това, че така ревностно зачитате нашите привилегии, които аз твърде често поради слабостта на характера си пренебрегвам. Вървете и се договаряйте с него, Франсоа.

Херцогът пое ръката на брат си и се наведе с намерение да я целуне.

– Какво правите, Франсоа? Елате в прегръдките ми да ви притисна до сърцето си – възкликна кралят. – Там е истинското ви място.

Братята няколко пъти здраво се прегърнаха. Щом се освободи от прегръдката на брат си, херцог д'Анжу излезе от кабинета, с бързи стъпки мина през галерията и влезе в покоите си.

Навярно сърцето му трябваше да се обкове със стоманени и дъбови обръчи, както сърцето на първия мореплавател, за да не се пръсне от радост.

След излизането на брат си кралят заскърца със зъби от злоба, втурна се по тайния коридор, който водеше към спалнята на Маргьорит дьо Навар, заета сега от херцог д'Анжу, и влезе в една малка стаичка, от която можеше да чува разговора между двамата херцози – дьо Гиз и д'Анжу – също така ясно, както Дионисий от своето скривалище е можел да слуша разговорите на пленниците.

– Кълна се в светата утроба! – каза Шико, като отвори и двете си очи и седна на пода. – Доколко трогателна може да бъде картината на семейно съгласие. По едно време ми се стори, че съм на Олимп и присъствам на срещата на Кастор и Полукс след шестмесечна раздяла.

Глава 39

В която се доказва, че подслушването е най-сигурният път към разбирането

Херцог дьо Гиз очакваше херцог д'Анжу в бившите покои на Маргьорит дьо Навар, където някога Беарнеца и дьо Муи шепнешком разработваха плана на бягството си. Предпазливият Анри дьо Навар знаеше, че почти всяко помещение в Лувъра е устроено така, че всички разговори, дори онези, които се водят полугласно, да мотат да бъдат подслушани от този, за когото представляват интерес. Херцог д'Анжу също беше запознат с това немаловажно обстоятелство, но очарован от простосърдечното държане на краля или не му придаде достатъчно значение, или

просто забрави за него.

Анри III, както казахме вече, зае своя наблюдателен пост в същата минута, когато брат му влезе в стаята. По този начин нито една дума от разговора на двамата принцове не можа да се изплъзне от ушите му.

– Е, как е, монсеньор? – оживено попита херцог дьо Гиз.

– Както трябва, херцоже, заседанието се състоя.

– Много сте блед, монсеньор.

– Това бие ли на очи? – обезпокои се херцог д'Анжу.

– За мене да, монсеньор.

– Дали кралят е забелязал?

– Нищо, може би така ми се струва... Негово величество ли ви задържа?

– Както виждате.

– Разбира се, той е пожелал да поговори с вас за моето предложение?

– Да, господине.

Настана неловко мълчание, смисълът на което кралят, който не изпускаше нищо, прекрасно разбра.

– И какво каза негово величество, монсеньор? – попита херцог дьо Гиз.

– Самата идея хареса на краля, обаче колкото по-гигантски размах заплашва тя да приеме, толкова по-опасно му се струва, че ще бъде, ако начело на всичко това постави човек като вас.

– Тогава ние сме пред провал.

– Боя се, че е така, любезни херцоже, и според мен Лигата може да се разпусне.

– Дяволска работа! – огорчено каза херцог дьо Гиз. – Това означава да умреш, преди да се родиш, да свършиш, преди да започнеш.

– И двамата са страшни шегаджии, вземи единия, удари другия – разнесе се нечий тих и ехиден глас в самото ухо на Анри, който се беше долепил до отвора за подслушване.

Кралят се обърна рязко и видя до друг отзор дългото тяло на Шико.

– Ти си посмял да тръгнеш след мен, негоднико! – кипна кралят.

– Млъкни – махна с ръка Шико, – пречиш ми да слушам, сине.

Кралят сви рамене и доколкото шутът беше единственото човешко същество, на което той напълно се доверяваше, притихна и отново се наклони към отвора.

Херцог дьо Гиз заговори отново.

– Монсеньор – каза той, – струва ми се, че ако нещата стоят така,

кралят веднага би ми обявил това. Би ме приел подобаващо строго и, разбира се, без заобикалки би ми казал направо в лицето какво мисли. Може би той иска просто да ме отстрани от Лигата.

– На мен също така ми се струва – изпелтечи херцог д'Анжу.

– Но тогава той ще погуби цялото дело.

– Непременно – потвърди херцог д'Анжу – и тъй като знаех, че вече сте пристъпили към изпълнение на идеята си, хвърлих се да ви спасявам.

– И какво постигнахте, монсеньор?

– Кралят предостави на мен да реша дали да се вдъхне нов живот на Лигата, или тя да бъде унищожена напълно.

– Е, и какво решихте? – попита херцог дьо Гиз и очите му светнаха, независимо от волята му.

– Чуйте, всичко зависи от това, кого ще утвърди кралят за предводител, сам го знаете. Ако вместо да ви отстранява и разпуска Лигата, той избере за неин ръководител човек, който е в течение на нещата, и ако назначи на този пост не херцог дьо Гиз, а херцог д'Анжу...

– Ето какво било! – изтръгна се от херцог дьо Гиз, който не можа да сдържи нито възклицанието си, нито прилива на кръв към лицето си.

– Браво! – каза Шико. – Два дога сега ще се сдвоят за кокала.

Но за немалко учудване на гасконеца и за още по-голямо учудване на краля, който много по-малко, отколкото шута схващаше тайните пружини, които движеха разиграващото се пред тях действие, херцог дьо Гиз престана да се ядосва и със спокоен, дори весел глас каза:

– Вие сте умел политик, монсеньор, ако сте постигнали това.

– Постигнах го – отговори херцог д'Анжу.

– Толкова бързо!

– Да. Трябва да ви кажа, че обстоятелствата бяха благоприятни и аз ги използвах. Обаче, любезни херцоже, нищо още не е окончателно решено – добави Франсоа, – аз не пожелах да дам отговор, докато не се срещна с вас.

– Защо, монсеньор?

– Защото не зная докъде може да ни доведе това.

– Аз знам – каза Шико.

– Това мирише на малък заговор – усмихна се кралят.

– За който господин дьо Морвилие, който според теб е прекрасно осведомен за всичко, не промълви нито дума. Дай да чуем по-нататък, работата става интересна.

– Е, мога да ви кажа, монсеньор, не докъде ще ни доведе всичко

това – това само бог знае, – а защо ни е нужно всичко това. Лигата – това е втората армия, първата е в ръцете ми, църквата е в ръцете на брат ми кардинала, така че, докато ние тримата сме единни – нищо не би могло да ни се противопостави.

– Не следва да се забравя – каза херцог д'Анжу, – че аз съм вероятният наследник на короната.

– Ах! – въздъхна кралят.

– Прав е – каза Шико, – твоя си е вината, синко. Все още не си благоволил да съединиш ризите на Шартърската богородица.

– Монсеньор, колкото и да са големи шансовете ви за короната, не бива да забравяте шансовете на противната страна.

– Мислите ли, херцоже, че по сто пъти на ден не съм претеглил възможностите на всеки от тях?

– Преди всичко помислете за Наварския крал.

– О! Той въобще не ме безпокои – зает е изцяло с обожаваната Ла Фосез.

– А именно той, господине, може да оспорва дори връзката на кесията ви. Той е изтощен, изгладнял и подобно на уличен котарак, усетил миризмата на мишки, може по цели нощи да дебне на тавана, докато тлъстият, пухкав и охолно гледан домашен котарак не би се помръднал и не би му дошло дори наум да си вади ноктите от кадифените лапички. Наварският крал ви следи. Той е нащрек, не изпуска нито вас, нито брат ви от погледа си. Той ламти за трона. Почакайте, докато се случи нещастие с онзи, който седи сега на трона, тогава ще видите колко са живави мускулите на този мършав котарак, който с един скок ще се намери от По в Париж и ще ви даде да почувствате остротата на ноктите му. Ще видите, монсеньор, ще видите всичко това.

– Да се случи нещастие с онзи, който седи на трона? – бавно повтори Франсоа и впери въпросителен поглед в херцог дьо Гиз.

– Охо! – каза Шико. – Слушай, Анри, дьо Гиз говори и ще наговори още много поучителни неща, съветвам те да си го имаш наум.

– Да, монсеньор – повтори херцог дьо Гиз. – Нещастен случай! Нещастните случаи не са толкова редки във вашето семейство, това го знаете не по-зле от мен, може би дори по-добре. Случва се монарх с цветущо здраве изведнъж да започне да тлее като свещ. Друг монарх, считащ, че ще живее дълги години, не подозира, че му остава да живее само няколко часа.

– Чуваш ли, Анри? Чуваш ли? – каза Шико, като хвана краля за ръката. Тя беше покрита със студена пот и трепереше.

– Да, прав сте – каза херцог д'Анжу с толкова приглушен глас, че кралят и Шико трябваше да напрегнат слуха си до краен предел. – Кралете от нашата династия се раждат под съдбоносна звезда. Обаче благодарение на бога, моят брат Анри III е със здраво тяло. В миналото той мина през войната и оцеля, това дава основание да се вярва, че ще устои и сега, когато животът му се състои от непрекъснати развлечения. Той ги понася така твърдо, както понася и воинския труд.

– И все пак, монсеньор, не забравяйте едно – възрази херцог дьо Гиз, – развлеченията, с които се обграждат кралите на Франция, понякога крият опасности. Например, спомнете си как умря вашият баща Анри II? Та нали той също остана жив след войната, след толкова опасности, а смъртта му дойде от едно развлечение. Железният връх на копието на Монтгомери, което беше оръжие за турнири, не би могло да пробие броня, обаче проби окото и крал Анри II беше убит. Ето ви един от нещастните случаи, за които ви казвам. Ще кажете, че петнадесет години покъсно кралицата майка заповяда да се залови и обезглави Монтгомери, макар той да мислеше, че след толкова години не може да бъде наказан поради давност. Всичко това стана така, обаче смъртта на Монтгомери не възкреси вашия родител. Спомнете си за вашия брат – покойния Франсоа. Помислете какъв ущърб в мнението на народите му донесе слабостта на духа. Този нещастен принц умря от нещастен случай. Ще се съгласите с мен, монсеньор, че болестта на ухото, по дяволите, като че ли не може да бъде съдбоносна случайност. Излиза обаче, че това е била съдбоносна случайност, и то от най-смъртоносните. От най-различни места успях да чуя, че смъртоносната болест била налята в ухото на крал Франсоа II, а това че е направено от някого, едва ли може да се нарече „случайност“. За това има друго название, известно на всички.

– Херцоже... – промърмори Франсоа, като се изчерви.

– Да, монсеньор, да – продължи херцогът, – думата „крал“ от известно време донася нещастие и когато се произнася „крал“, като че ли се подразбира, „който се излага на опасност“. Спомнете си за Антоан дьо Бурбон: ако не беше крал, едва ли аркебузният изстрел в рамото му щеше да се окаже смъртоносен, за всеки друг не би бил такъв. Обаче този изстрел в рамото изпрати краля на оня свят. Око, ухо, рамо неведнъж са потопявали Франция в траур и тук ми идват на ум милите стихчета на вашия господин дьо Бюси, съчинени по този повод.

– Какви стихчета? – шепнешком попита Анри.

– Стига де! – отвърна Шико. – Нима наистина не ги знаеш?

– Не.

– Не, ти наистина си крал на място, щом крият от теб такива произведения. Сега ще ти ги кажа:

От око е навеки заспал
единият крал.
От ухо и рамо –
другите двама.

Но шшт! Ш-шт! Мисля, че братлето ти се кани да каже нещо поинтересно.

– А последното двустиише?

– Ще ти го кажа по-късно, когато господин дьо Бюси направи от стахчетата десет.

– Какво искаш да кажеш?

– Искам да кажа, че на семейния портрет липсват две лица. Но слушай, монсеньор дьо Гиз ще заговори – той няма да ги забрави.

Действително, разговорът се възобнови.

– Нали историята на вашите роднини и вашите съюзници, монсеньор – продължи херцог дьо Гиз, – още не е отразена докрай в стиховете на господин дьо Бюси.

– Какво ти казах! – прошепна Шико и побутна с лакът краля по хълбока.

– Не бива да се забравя Жана д'Албре, майката на Беарнеца, която умря от носа си, защото беше вдишала от аромата на парфюмираните ръкавици, купени от Флорентинеца на моста Сен-Мишел. Съвсем неочаквана съдбоносна случайност. Тя учудващо съвпада с желанията на някои важни персони, кръвно заинтересовани от смъртта на Наварската кралица, и това странно съвпадение извънредно много поразя целия двор. А вас, монсеньор, тази смърт не ви ли смушава?

Вместо да отговори, херцог д'Анжу се намръщи: навъсените вежди придаваха на погледа на дълбоко разположените очи още по-мрачно изражение.

– А нима ваше височество забрави от каква съдбоносна случайност умря крал Шарл IX – продължи херцогът, – не е излишно да ви се напомни. Този път причината беше не око, не рамо, не нос, а уста.

– Какво казахте? – възкликна Франсоа.

Апри чу как по паркета звучно изтропаха стъпките на брат му, който от уплаха отстъпи назад.

– Да, монсеньор, устата – повтори дьо Гиз, – особена опасност за

кралете представляват книгите за лов, чиито страници се залепват една с друга. Когато ги прелистват, често пъти се налага да се допира пръстът към устата. Тези стари книги развалят слюнката, а човек с развалена слюнка, даже и крал да е, не се задържа дълго на земята.

– Херцоже! Херцоже! – два пъти повтори принцът. – Изглежда ви харесва да измисляте престъпления.

– Престъпления! – учуди се дьо Гиз. – Та кой ви говори за престъпления, монсеньор? Разказвам ви само за съдбоносни случайности и нищо повече. За съдбоносни случайности, разберете ме правилно; за нищо друго не става дума, освен за случайности. А няма не бива да се нарече случайност онова, което стана с крал Шарл IX по време на лова?

– Дявол да го вземе – каза Шико, – ето ти нещо ново за тебе, Анри, нали си ловец; слушай, слушай, слушай де, това трябва да е любопитно.

– Аз знам за това – каза Анри.

– Да, но аз не знам; по това време още не бях представен в двора. Дай ми да послушам, сине мой.

– Известно ви е, монсеньор, кой лов имам предвид, нали? – продължи лотарингският принц. – Имам предвид онзи лов, когато вие, воден от великодушно желание да убиете глигана, който е нападнал вашия по-голям брат, стреляте така бързо, че не попадате в звяра, а в коня, в който въобще не сте се прицелвали. Този аркебузен изстрел много нагледно показва, монсеньор, какво коварно нещо е случаят. Всъщност вашата точност е известна на целия двор, Ваше височество винаги стреля без пропуски и този неочакван пропуск навярно много ви учудва, още повече че злите езици веднага започват да дрънкат: падането на краля, притиснат от коня, неминуемо би завършило гибелно, ако не се беше намесил Наварският крал и ако не беше пробол глигана, който вие не улучихте.

– Престанете – каза херцог д'Анжу, опитвайки се да си възвърне увереността, в която безпощадната ирония на херцог дьо Гиз беше пробила зеещ отвор. – Каква полза мога да извлека от смъртта на краля, моя брат, ако Шарл IX трябваше да бъде наследен от Анри III?

– Минутка, монсеньор, дайте да се разберем: в онези години вече имаше един незает трон – полския. Смъртта на Шарл IX направи вакантен още един – френския. Без съмнение, вашият брат, както отлично разбирам, без колебание би избрал френския трон. Но което е лошо – Полското кралство също не е за изпускане. Казват, че някои принцове пробвали честолюбивите си намерения дори по отношение на дребното и жалко престолче на Наварския крал. При това смъртта на Шарл IX би

ви приближила с една степен към френския трон, значи всички тези съдбоносни случайности са били във ваша полза. На крал Анри III бяха необходими десет дена, за да се завърне от Варшава. Защо да не направите и вие това, ако стане нова съдбоносна случайност?

Анри III погледна Шико, който на свой ред погледна краля, но този път в погледа на шута нямаше обичайната и присъща му лукава, ирония, нито сарказъм, не, на неговото бронзово от лъчите на южното слънце лице проблясна сянка на ласкаво съчувствие.

– И до какво заключение стигате, херцоже? – попита Франсоа д'Анжу, за да завърши или поне да направи опит да завърши този неприятен разговор, в който херцог дьо Гиз вложи цялата си обида.

– Монсеньор, стигнах до заключението, че всеки крал е изложен на съдбоносна случайност, както сега се убедихме в това. Ето че вие представявате за крал Анри III съдбоносна случайност, бидейки глава на Лигата, тъй като да бъдеш глава на Лигата е почти същото като да бъдеш крал на краля. Не споменавам това, че ставайки глава на Лигата, вие премахвате съдбоносната случайност на своето собствено царуване, а то не е далече, тоест – Беарнеца.

– Вече не е далече! Чу ли? – възкликна Анри III.

– Кълна се в светата утроба! Чух със собствените си уши! – каза Шико.

– Следователно?... – попита херцог дьо Гиз.

– Следователно – повтори херцог д'Анжу – ще приема предложението на краля. Нали ме съветвате да го приема?

– И още как! – каза лотарингският принц. – Умолявам ви да го приемете, монсеньор.

– А вие тази вечер?...

– О! Бъдете спокоен, още от сутринта моите хора действат и тази вечер Париж ще представлява любопитно зрелище.

– И какво ще има довечера в Париж? – попита кралят.

– Как, нима не се досещаш?

– Не.

– О, колко си глупав! Днес вечерта, сине мой, ще се записват в Лигата. Открито записване, тайно то е започнало отдавна; чакаха само твоето съгласие, за да започнат явно записване, ти сутринта го даде и довечера то свободно започва. Кълна се в светата утроба, Анри, внимавай добре, това са твоите съдбоносни случайности и при това две... и не губят напразно времето си.

– Добре – каза херцог д'Анжу, – до довечера, херцоже.

- Да, до вечерта – повтори кралят.
 - Тоест как? – учуди се Шико. – Анри, да нямаш намерение тази вечер да се шляеш по улиците на Париж, излагайки се на опасности?
 - Разбира се.
 - Ще направиш грешка.
 - Защо?
 - Пази се от съдбоносни случайности!
 - Не се безпокой, няма да бъда сам; ти искаш ли да дойдеш с мен?
 - Престани, вземаш ме за хугенот, сине мой. Но не, аз като добър католик искам да се запиша в Лигата и даже не един път, а десет, не, по-добре не десет, а сто пъти.
- Гласовете на херцог д'Анжу и херцог дьо Гиз замлъкнаха.
- Още една дума – каза кралят, като спря Шико, когато той си тръгна. – Какво мислиш ти за всичко това?
 - Мисля, че всички крале – ваши предшественици, не са знаели нищо за съдбоносните си случайности: Анри II не се е страхувал от окоето си, Франциск II – от ухото, Антоан дьо Бурбон – от рамото, Жана д'Албре – от носа, Шарл IX – от устата. Пред всички тях вие имате огромно предимство, метр Анри, тъй като, кълна се в светата утроба! – вие познавате братлето си, нали е така, господарю?
 - Да – каза Анри, – и скоро и това ще стане ясно на всички.

Глава 40

Вечерта на лигата

Народните празненства в съвременен Париж – това е преди всичко тълпа, по-голяма или по-малка, и шум, повече или по-малко силен. Съвсем друг характер са имали тези празници през отминалите времена, някога. Драго е било да гледаш как в тесните улички до стените на къщите с украсени с резба балкони, входи и покриви е гъмжало несметно количество хора, как човешките потоци от всички страни са се стичали към едно и също място. По пътя парижаните са се разглеждали един друг и се възхищавали или присмивали. Понякога се раздавали и презрителни подсвирквания, което означавало, че премените на някой парижанин или парижанка са се сторили на някого прекалено чудновати. В онези далечни времена облеклото, оръжието, езикът, жестовете, гласът – с една дума, всичко у всеки е било индивидуално, свое, неповторимо. По такъв начин събирането на хиляди на никого неприличащи личности

на едно място е представлявало действително твърде впечатляващо зрелище.

Именно такъв беше Париж в осем часа вечерта в деня, когато монсеньор дьо Гиз направи визита на краля и говори с херцог д'Анжу и, както той считаше, бе подбудил жителите на славната столица да се записват в Лигата.

Тълпи от граждани, облечени празнично, накичени с оръжията си, като че ли се отправяха на парад или в бой, нахлуха по църквите. Видът на тези хора, водени от един и същи порив и крачещи към една и съща цел, беше едновременно и жизнерадостен, и страшен и последното особено биеше на очи, когато минаваха покрай пост швейцарци или покрай патрул на лека кавалерия. Този независим вид в съчетание с виковете, хихикането и шумните похвали може би щеше да изплаши господин дьо Морвиле, ако почтеният магистрат не познаваше своите парижани. Тези хора, които се закачаха и надсмиваха един на друг, не бяха способни да предизвикат кръвопролития, към такива неща можеше да ги подтикне някакъв мним приятел или да ги предизвика някой недалновиден враг.

Този път парижките улици представляваха още по-живописно зрелище, отколкото обикновено. Шумът на тълпата беше особено силен поради това, че много жени, които не искаха в един толкова велик ден да си останат вкъщи, бяха последвали със или без разрешение мъжете си. Някои майки на семейства бяха постъпили още по-добре, бяха повели със себе си цялото потомство и беше твърде забавно да се гледа как малчуганите са окичени с мускетите, сабите и алебардите на бащите си. Парижкният гамен през всички времена, епохи, векове е обичал оръжието до самозабрава. Когато още не е бил в състояние да носи това оръжие, той го е влачел по земята, а когато още и на това не е бил способен – възхитено е зяпал оръжието, което носят другите.

От време на време някоя особено силно възбудена компания вадеше от ножниците старите шпаги. Тази проява на воински чувства обикновено се проявяваше пред вратите на къщи, чийто стопанин подозираха в калвинизъм. При това децата крещяха с цяло гърло: „Дойде свети Вартоломей-мей-мей!“ а бащите викаха: „Хугенотите на кладата, на кладата, на кладата!“

При виковете отначало в рамката на прозореца се показваше бледо лице на старата слугиня или на хугенотския свещеник в черно, след това се чуваше скърцането на мандалата, запиращи външните врати. Тогава буржоата с щастлив и горд вид, подобно на заека на Лафонтен,

който успял да изплаши друг страхливец, по-голям от самия него, тържествено шестваше по-нататък и крещеше под други прозорци своите шумни, но непредставяващи реална заплаха закани, както уличният търговец хвали стоката си.

Особено голямо скупчване на хора ставаше на улица Арбр-Сек. Тя буквално се запиричваше от народ. Гъстата тъпла с викове и кръсци се стичаше към ярко светещия фенер, висящ над табела, която много наши читатели ще си спомнят, ако им кажем, че на нея беше нарисувана печена на шиш кокошка и имаше надпис: „Пътеводна звезда“.

На прага на тази странноприемница шумно говореше човек с модерна за онези времена квадратна памучна шапка, покриваща съвсем олисяла глава, той размахваше гола шпага, а с другата ръка размахваше голяма канцеларска книга. Листата бяха вече наполовина изпъстрени с подписи. Човекът с шапката крещеше:

– Насам, насам, храбри католици! Влизайте в странноприемницата „Пътеводна звезда“, където ви очакват хубаво вино и радушен прием! Насам, насам! Времето е дошло. През тази нощ чистите ще бъдат отделени от нечистите и утре ще знаем къде е доброто зърно и къде са плевелите. Заповядайте, господа! Онези, които умеят да пишат, нека се приближат и се запишат сами! Онези, които още не са се научили да пишат, също да се приближат и да се доверят на мен, метр Ла Юриер, или на моя помощник господин Крокантен.

Крокантен – млад нехранимайко от Перигор, облечен в бяло, препасан с връв, от едната страна на която висяха кухненски нож и мастилница, този Крокантен предварително беше написал в книгата си имената на всички съседни начела с името на своя достоен патрон метр Ла Юриер.

– Господа, в името на църквата! – буботеше с цяло гърло стопанинът на странноприемницата „Пътеводна звезда“. – Господа, в името на светата вяра!

– Да живее святата религия, господа! Да живее църквата! Ех!...

Той се задъхваше от вълнение и умора, понеже вече четири часа се намираще във възторжено състояние. Призивите на Ла Юриер намираха отзвук в сърцата на обхванатите от не по-малка възбуда граждани и много от тях, които умееха да пишат, се записваха в неговата книга, онези, които не можеха да пишат – в книгата на Крокантен. Този успех особено ласкаеше Ла Юриер още и за това, че съседната църква Сен-Жермен-л'Оксероа представляваше за него опасен съперник. За щастие през онази епоха броят на правоверните католици беше толкова голям,

че тези две заведения – странноприемницата и църквата, не само че не си пречеха, а си помагаша: онези, които не успяваха да се промъкнат в църквата, където събирането на подписите ставаше при централния олтар, се опитваха да се промъкнат към подиума на Ла Юриер с неговото двойно записване, а онези, които не можеха да се промъкнат към него, хранеха надежда, че ще им провърви повече в църквата Сен-Жермен л'Оксероа.

Когато двете книги на Ла Юриер и Крокантен бяха запълнени, стопанинът на странноприемницата веднага поиска два нови списъка, та събирането на подписи да не прекъсва дори за минута и двамата с удвоени старания продължиха своята дейност, надявайки се, че техните постижения ще издигнат Ла Юриер на недосегаема висота в очите на херцог дьо Гиз – нещо, за което толкова отдавна мечтаеше стопанинът на „Пътеводна звезда“.

Потоците от вярващи, които се бяха вече подписали или желяха да се подпишат в новите книги на Ла Юриер, преливаха от една улица в друга, когато сред това множество се появи един висок слаб човек, който си проби път през тълпата с щедри удари с лакти и юмруци и бързо се добра до книгата на Крокантен.

Щом се добра, той взе перото от ръцете на някакъв честен буржоа, току-що написал името си, завършващо с лъкатушеща опашчица, отгърна нова страница и веднага я издраска като написа името си с букви с големина от половин дюйм и с едно драсване на перото направи такъв завършек, че се получи нещо като лабиринта на Дедал, изпъстрен с масилени петна. След това предаде перото на следващия претендент за място в редиците на защитниците на светата вяра.

– Шико – прочете бъдещият лигист. – Да те вземат дяволите, това е господин с превъзходен почерк!

Действително, това беше Шико. Както вече чухме, той не пожела да съпроводи Анри и сега самостоятелно поддържаше Лигата.

Като документираща своето усърдие в книгата на Крокантен, той веднага премина към книгата на метр Ла Юриер. Последният като видя подписа на Шико в книгата на своя подчинен, пожела да има също образец от този забележителен почерк и посрещна гасконец, ако не с отворени обятия, то с отворена книга. Шико пое перото от ръцете на един търговец на вълна от улица Бетизи и повторно написа името си с още по-голям замах със сто пъти по-изразително драсване накрая и попита Ла Юриер няма ли трета книга.

Ла Юриер не понасяше шегите и вън от странноприемницата

губеше своето радушие. Той изгледа накриво Шико. Шико го погледна право в очите. Ла Юриер промърмори нещо за проклетите хугеноти, Шико процеди някакви думи за възгорделите се кръчмари, Ла Юриер отмести настрана книгата и се хвана за дръжката на шпагата, Шико остави перото, за да може, ако се наложи, да извади своята шпага. Ясно беше, че нещата вървят към сблъсък, който би донесъл на стопанина на странноприемницата само загуби, но в този момент Шико усети, че някой го ошипа отзад за лакътя и се обърна.

Пред него стоеше кралят, преоблечен като обикновен буржоа, а зад него, също преоблечени, стояха Келюс и Можирон. Фаворитите бяха вържени с рапири и освен това имаха аркебузи на рамо.

– Е, е – каза кралят, – какво става тук? Добрите католици да спорят по такъв начин! Кълна се в смъртта на Христос, вие давате лош пример!

– Господине – отговори Шико, без да дава вид, че е познал Анри, – обръщайте се към онзи, който започна пръв. Този бандит крещи на минавачите да се записват, а след това им крещи още повече.

Вниманието на Ла Юриер беше привлечено от новите желаещи да турят подписите си. Тълпата откъсна Шико, краля и фаворитите от заведението на фанатичния лигист, те се намериха до някакъв вход и по този начин заеха удобна позиция.

– Какъв плам! – каза Анри. – С колко топлина е обградена днес нашата религия по улиците на добрия ми град!

– Да, господарю, но от това на еретиците им е твърде горещо – забеляза Шико, – а на ваше величество е известно, че ви вземат за еретик. Погледнете наляво, кого виждате там?

– О! Широката мутра на херцог дьо Майен и лисичата муцунка на кардинала.

– Ш-шт!... Да влизаш в игра, господарю, може само при положение, че знаеш къде са твоите врагове, а твоите врагове не знаят къде си ти.

– Значи според теб трябва да се опасявам от нещо?

– Боже милостиви! В тази тълпа никой не е гарантиран. Току-виж в нечий джоб се окаже отворен нож, който изведнъж се намери в корема на съседа. Съседът кълне, а след това не му остава нищо друго освен да предаде богу дух. Да минем от другата страна, господарю.

– Познаха ли ме?

– Не мисля, но сигурно ще ви познаят, ако още се задържите тук.

– Да живее Църквата! Да живее Църквата! – с тези възгласи хорското море, идващо от страната на пазара, заля като прилив улица Арбр-

Сек.

– Да живее херцог дьо Гиз! Да живее кардиналт! Да живее херцог дьо Майен! – отговори тълпата, наблъскана пред вратите на Ла Юриер. Изглежда, че тя беше забелязала принцовете.

– Що за викове са това? – намръщи се Анри III.

– Тези викове доказват, че всеки тежи на своето място – херцог дьо Гиз – на улицата, а вие – в Лувъра. Вървете в Лувъра, господарю, вървете в Лувъра.

– Ти ще дойдеш ли с нас?

– Аз? Не, сине мой, сега не се нуждаеш от мен, с теб са обичайните ти защитници. Напред, Келюс! Напред, Можирон! Аз искам да догледам спектакъла до края, изглежда ми любопитен, дори забавен.

– Къде ще отидеш?

– Да се подписвам в други списъци. Искам утре хиляда мои автографа да пътешестват по улиците на Париж. Ето че сме вече на крайбрежната, лека нощ, сине мой, върви надясно, а аз ще завия наляво – всеки по своя път. Ще изтичам до Сен-Мери да послушам знаменития проповедник.

– Охо! Що за шум има там? – попита кралят – И каква е тази тълпа, която тича от Новия мост насам?

Шико се повдигна на пръсти, но не видя нищо, освен викаща, крещяща и блъскаща се тълпа, която триумфиращо влачеше нещо като човек или предмет.

Множеството достигна до мястото, където пред улица Лавандер крайбрежният, булевард се разширява и хорските вълни се разпростряха наляво и надясно, отстъпиха и избутаха към краля човека, който очевидно беше главното действащо лице на тази разбушувана сцена. Така някога морето изхвърлило чудовището пред краката на Иполит.

Виновникът за суматохата се оказа монах, яхнал магаре. Той ораторстваше и жестикулираше. Магарето ревеше.

– Заклевам се в светата утроба! – възкликна Шико, който позна монаха и магарето. – Аз ти казвах за знаменития проповедник, който проповядва на улица Сен-Мери. Няма нужда да се отива толкова далече – нека послушаме този.

– Проповедник на магаре? – усъмни се Келюс.

– А защо пък не, сине мой?

– Но това е Силен – каза Можирон.

– Кой от двамата е проповедникът? – попита кралят. – И двамата крещят едновременно.

– Онзи отдолу е по-гръмогласен – каза Шико, – но онзи отгоре по-добре се изразява на френски.

– По-тихо! – разнесе се от всички страни. – По-тихо!

– По-тихо! – кресна Шико, извисявайки гласа си над този на тълпата.

Всички млъкнаха. Хората обкръжиха монаха и магарето.

Монахът започна проповедта.

– Братя – каза той. – Париж е превъзходен град. Париж е гордостта на френското кралство, а парижаните – най-умните хора. Не напразно в песента се казва...

Монахът запя с цяло гърло:

– Сто науки чак до края
Всеки парижанин знае...

Щом чу тези думи, или по-скоро мелодията, магарето веднага започна да акомпанира. То ревеше така усърдно, с такива високи тонове, че заглуши гласа на стопанина си.

Тълпата се затресе от смях.

– Млъкни, Панург, веднага млъкни – разсърди се монахът, – ще вземеш думата, когато ти дойде редът, а сега нека аз се изкажа първи.

Магарето млъкна.

– Братя! – продължи проповедникът. – Нашата земя е долина на скръбта, където човек по-голямата част от живота си утолява своята жажда със сълзи.

– Той е пиан, мъртвопиан! – възмутено възкликна кралят.

– Да върви по дяволите! – подкрепи го Шико.

– Обръщам се към вас – продължи монахът – такъв, какъвто ме виждате, като евреин, върнал се от плен, и вече осем денонощия ние с Панург живеем само от подаяния и в пост.

– А кой е Панург? – попита кралят.

– По всяка вероятност настоятелят на манастира му – отговори Шико. – Но дай ми възможност да послушам този добряк, той е трогателен.

– И кой ме докара до това положение, приятели мои? Ирод! Знаете за кой Ирод говоря.

– И ти знаеш, сине мой – каза Шико. – Обясних ти анаграмата.

– Мошеник!

– Кого имаш предвид – мене, монаха, или магарето?

– И трима ви.

– Братя – с нова сила закрещя монахът, – това е магарето ми, което обичам като агънце. То ще ви разкаже как ние три дена се добирахме насам от Вилньов-льо-Роа, за да можем да присъстваме на великото тържество тази вечер. И в какво положение се добрахме!

Кесията празна,
Гърлото ми сухо.

Но ние с Панург бяхме готови на всичко.

– Но кого, по дяволите, нарича Панург? – попита кралят, заинтересуван от това пантагрюелистично име.

– Ние дойдохме – продължи монахът – да видим какво става тук – ние гледаме, но нищо не разбираме. Какво става тук, братя? Да не свалят случайно днес Ирод? Да не би да заточават днес брат Анри в манастир?

– Охо! – каза Келюс. – Сърбят ме ръцете да пробия тази шкембеста бъчва. Какво ще кажеш, Можирон?

– Недей, Келюс – възрази Шико, – кипваш от нищо. Нима нашият крал сам не се затваря едва ли не всеки ден в манастира? Повярвай ми, Анри, ако те заплашва само манастир, то нямаш причини да се оплакваш, нали, Панург?

Магарето, долавяйки името си зарева ужасяващо.

– О, Панург! – каза монахът. – Укротете страстите си. Господа – продължи той, – аз напуснах Париж с двама спътници – магарето ми и господин Шико, глупака на негово величество краля. Господа, какво е станало с моя приятел Шико?

Шико се намръщи.

– Така значи! – каза кралят. – Значи ти е приятел?

Келюс и Можирон дружно избухнаха в смях.

– Чудесен е твоят приятел – продължи кралят – и внушава голяма почит. Как се казва?

– Това е Горанфло, Анри. Същият този мил Горанфло, за когото дьо Морвиле ти каза няколко думи.

– Размирникът от манастира „Света Женевиев“?

– Точно той.

– Щом е така, ще заповядам да го обесят.

– Това е невъзможно.

– Защо?

– Защото той няма шия.

– Братя! – продължаваше Горанфло. – Братя! Пред вас е един истински мъченик. Братя, днес народът се е вдигнал в защита на моето дело, или по-точно делото на всички добри католици. Вие не знаете какво става в провинцията, каква каша забъркват хугенотите. В Лион ни се наложи да убием одного от тях, ревностен подстрекател на бунт. Дотогава, докато във Франция остане макар едно хугенотско гнездо, добрите католици няма да имат минута покой! Да изтребим хугенотите до крак! На оръжие, братя, на оръжие!

Множеството повтори: „На оръжие!“

– Кълна се в кръвта на Христос! – каза кралят. – Запушете гърлото на този пияница, иначе ще ни устрои втора Вартоломеева нощ.

– Почакай, почакай – обади се Шико.

И като взе от ръцете на Келюс сарбакана, мина зад гърба на монаха и го наложи здраво през гърба.

– Помощ! – започна да вие Горанфло.

– А, ти ли си! – каза Шико, като измъкна главата си под ръцете на монаха. – Как си, отче отшелнико?

– На помощ, господин Шико, помогнете! – крещеше Горанфло. – Враговете на святата вяра искат да ме убият! Но преди да умра, нека всички чуят моя глас. На кладата хугенотите! На кладата Беарнеца?

– Млъкни, говедо.

– По дяволите гасконците! – продължи Горанфло.

В тази секунда вече не сарбакан, а тояга се стовари върху рамото му и изтръгна от гърлото на монаха непресторен вик на болка.

Шико учудено се огледа, но видя само как тоягата изчезва. Човекът, който с удара си пътьом наказва Горанфло, веднага се стопи в тълпата.

– Охо! – каза Шико. – Какъв дявол се е заел да се застъпва за гасконците? Може би е мой земляк? Трябва да се провери. – И той се запъти след човека с тоягата, който се отдалечаваше по крайбрежната улица заедно със своя спътник.

ВТОРА ЧАСТ

Глава 1 Улица Феронри

Шико имаше здрави крака и, разбира се, не би пропуснал възможността да се възползува от това преимущество, за да догони човека, който удари Горанфло с тоягата, ако поведението на непознатия и още повече на неговия спътник не се сториха на шута подозрителни и не го наведоха на мисълта, че срещата с тях крие опасност, че могат да бъдат познати от него, което те по всяка вероятност съвсем не желаеха. Очевидно двамата бегълци се стараеха колкото се може по-бързо да се загубят в тълпата, но на всеки ъгъл се обръщаха назад, за да се убедят, че никой не ги преследва.

Шико си помисли, че може да остане незабелязан само ако мине пред тях. По улиците Моне и Тирешап непознатите излязоха на улица Сент-Оноре; на ъгъла на тази улица Шико ускори крачка, надмина ги и се притаи в края на улица Бурдоне.

По-нататък непознатите поеха по улица Сент-Оноре, покрай къщите от страната на житния пазар. Шапките им бяха нахлупени чак до веждите, а лицата скрити с наметалата до очите. С бързи, отмерени като на войници крачки те тръгнаха към улица Феронри. Шико продължи да върви напред.

На ъгъла на улица Феронри двамата мъже отново се спряха, за да се огледат още веднъж.

За това време Шико успя да ги изпревари дотолкова, че беше вече до средата на улицата.

Тук пред една къща, която едва се крепеше да не рухне от старост, стоеше карета, в която бяха впрегнати два яки коня. Шико се приближи и видя дремещ на капрата кочияш и една жена, която неспокойно поглеждаше иззад перденцата на каретата. Осени го догадка, че каретата очаква онези двама мъже. Под прикритието на двойната сянка – от каретата и къщата, той заобиколи и се шмугна под широката каменна скамейка, служеща за тезгях на продавачите на зеленчук, които по онова време два пъти седмично предлагаха своята стока на улица Феронри.

Шико едва успя да се скрие под скамейката, когато двамата мъже

бяха вече до конете, отново се спряха и напрегнато се огледаха.

Единият от тях се зае да разтърсва кочияша и тъй като той продължаваше да спи като праведник, отпрати по негов адрес твърде изразително гасконско проклятие. Между другото неговият спътник, още понетърпелив, бодна с острието на кинжала си кочияша по задницата.

– Охо – каза Шико, – значи не сбърках: това наистина са мои земляци. Няма нищо чудно в това, че така славно натупаха Горанфло, та нали ругаеше гасконците.

Младата жена позна мъжете, които чакаше, бързо се показа иззад завесите и Шико можа да я разгледа по-добре. Можеше да ѝ се дадат двадесет или двадесет и две години. Беше много хубава и извънредно бледа и ако беше светло, по лекото изпотпяване, овлажнило светлите коси на слепоочията, по синкавите кръгове около очите, по матовата бледност на ръцете, по уморено нежната ѝ поза, нямаше да е трудно да се разбере, че тя се намира във властта на неразположение, истинската причина на което много скоро биха издали честите прилошавания и закръглената фигура.

Но от всичко това Шико видя само, че е млада, бледа и светлокоса.

Мъжете се приближиха до каретата и естествено се оказаха между нея и скамейката, под която се беше пхнал Шико.

Онзи, който беше по-висок, взе в дланите си белоснежната ръчичка, която му подаде дамата, стъпи с единия крак на стъпалото на каретата, подпря се на лакът на прозорчето и попита:

– Е, миличка моя, сърчице мое, прелест моя, как се чувстваме?

В отговор дамата с печална усмивка поклати глава и му показа някакво шишенце.

– Пак ли ви прилошава! Как щях да ви се сърдя, мила моя, че сте все болна, ако не знаех, че сам съм виновен за вашата приятна болест.

– За какъв дявол домъкнахте госпожата в Париж? – доста грубо попита вторият мъж. – Що за проклятие, кълна се в честта си! Вечно към жилетката ви трябва да бъде пришита някаква фуста.

– Е, драги Агрипа – каза оня, който проговори първи и който изглеждаше или съпруг, или любим на дамата, – нали толкова е тежко да се разделяш с онези, които обичаш.

И той размени с предмета на своята любов поглед, който беше изпълнен със страстна мъка.

– Може да се побърка човек, ако ви слуша приказките, кълна се в спасението на душата си! – възмути се неговият спътник. – Значи пристигнахте в Париж, за да се занимавате с любов, мили мой женкару?

Според мене и в Беарн има напълно достатъчно места за вашите любовни похождения и нямаше нужда да се завираме в този Вавилон, където тази вечер заради вас поне двадесет пъти едва не загзахме. Връщайте се в Беарн, щом толкова ви се иска да се признавате в любов край завеските на каретите, но тук – кълна се в смъртта на Христос! – никакви интриги, освен политически, господарю.

При думата „господарю“ Шико изпита желание да повдигне главата си и да погледне, но не можеше да направи това, без да рискува да бъде разкрит.

– Нека да си мърмори, миличка, не му обръщайте внимание. Достатъчно е да спре своето мърморене и току-виж заболее – ще започнат изпотиявания и прилошавания както при вас.

– Кълна се в разпетия петък! Как обичате да бърбите – възкликна мърморкото, – ако толкова ви се говори с госпожата, в края на краищата, в каретата е по-безопасно, на улицата могат да ви познаят.

– Прав си, Агрипа – каза влюбеният гасконец. – Виждате ли, миличка, съветите му не са толкова противни както физиономията му. Направете ми местенце, прелест моя, ако нямате нищо против да седна до вас, след като не мога да падна на колене пред вас.

– Не само нямам нищо против, господарю – отговори младата дама. – желая това с цялата си душа.

– Господарю! – прошепна Шико, повдигайки неволно главата си, която здраво се чукна в каменната скамейка. – Господарю! Какви ги говори тя?

Междувременно щастливият любовник се възползува от разрешението и подът на каретата заскърца от допълнителния товар.

Скърцането бе последвано от продължителна и нежна целувка.

– Кълна се в смъртта на Христос! – възкликна мъжът, който остана на улицата. – Всъщност човекът е само едно глупаво животно.

– Да ме обесят, ако мога да разбера нещо – пробърбори Шико. – Но ще почакаме. С търпение и труд всичко се постига.

– О! Колко съм щастлив! – продължи онзи, когото нарекоха господар, ни най-малко не обезпокоен от недоволното мърморене на своя приятел – изглежда, беше свикнал с това отдавна. – Разпети петък! Днес е прекрасен ден: едни добри парижани ме мразят с цялата си душа и биха ме убили, без да им мигне окото, други добри парижани правят всичко възможно да ми разчистят пътя към трона, а аз държа в прегръдките си любимата! Къде се намираме сега, д'Обиньо? Когато стана крал ще заповядам да издигнат паметник за прослава на добрия гений на

Беарнеца.

– Беа...

Шико не довърши – направи си втора цицина до първата.

– Ние сме на улица Феронри, господарю, и тук тя не мирише много приятно – отговори д'Обиньо, който вечно беше в лошо настроение и като му омръзнеше да се сърди на хората, започваше да се сърди на каквото му падне.

– Струва ми се – продължи Анри, защото нашите читатели, без съмнение, познаха Наварския крал, струва ми се, че виждам, виждам ясно целия си бъдещ живот: аз съм крал, седя на трона, силен и могъщ, възможно по-малко любим, отколкото сега. Погледът ми прониква в това бъдеще чак до самия смъртен час. О, скъпа моя, повторете ми още и още, че ме обичате, при звука на вашия глас сърцето ми се разнежда!

И в пристъп на тъга, която понякога го обземаше, Беарнеца с дълбока въздишка се отпусна върху рамото на своята възлюблена.

– Боже мой! – изплашено възкликна младата жена. – Лошо ли ви е, господарю!

– Ха така! Само това липсва – взмути се д'Обиньо, – няма какво да се каже, чудесен войник, чудесен пълководец и крал, който припада.

– Не, не, успокойте се, миличка моя – каза Анри, – макар че да припадна до вас би било за мен щастие.

– Просто не разбирам, господарю, защо се подписвате „Анри Наварски“? Би следвало да се подписвате „Ронсар“ или „Клеман Маро“. Кълна се в Христовото тяло! И как успявате да не се разбирате с госпожа Маргьорит, та нали и двамата сте луди по поезията?

– Ах, д'Обиньо, бъди така добър, не ми говори за жена ми. Нали знаеш поговорката... Какво ли, ако тук изведнъж се срещнем с Маргьорит?

– Независимо от това, че сега тя е в Навара?

– Разпети петък! А нима аз сега не съм в Навара? Във всеки случай нима не се счита, че съм там? Чуй, Агрипа, ти направо ме хвърли в треска, качвай се, да тръгваме!

– А, не – каза д'Обиньо, – заминавайте без мен, аз ще тръгна след вас. Иначе ще ви притеснявам, и което е още по-лошо – вие ще ме притеснявате.

– Тогава затвори вратите, беарнска мечко, и постъпвай така, както намериш за добре – отговори Анри.

– Лаварен, натам, където знаеш! – обърна се той към кочияша.

Каретата потегли бавно, а след нея закричи д'Обиньо, който

порицаваше приятеля си, но считаше за необходимо да пази краля.

Заминаването на Анри дьо Навар избави Шико от ужасни опасения: д'Обиньо не беше от тези, които ще оставят жив онзи, който подслушва неговия откровен разговор с Анри:

– Трябва ли Валoa да знае за това, което стана тук? – каза Шико, изпълзявайки на четири крака изпод скамейката. – Това е въпросът.

Шико се протегна, за да възвърне еластичността на дългите си крака, схванати от тръпки.

– Защо ли му трябва да знае? – продължи да разсъждава наум гасконецът. – Двама мъже, които се крият, и една бременна жена! Не, наистина би било подло! Нищо няма да кажа. При това, както предполагам, това не е и толкова важно, доколкото в крайна сметка кралството управлявам аз.

И Шико, останал съвсем сам, весело подскочи.

– Влюбени – много мило – продължи той, – но д'Обиньо е прав, нашият скъп Анри дьо Навар се влюбва твърде често за един крал: *in partibus*⁴⁹. Само преди една година той идва в Париж заради госпожа дьо Сов. А днес взема със себе си едно очарователно дете, склонно към припадане. Коя ли може да бъде, дявол да го вземе? По всяка вероятност – Ла Фосез. И после, струва ми се, че ако Анри дьо Навар е сериозен претендент за престола, ако той, бедният, действително се стреми към трона, не му пречи малко да се позамисли как да унищожи своя враг Белязания, своя враг кардинал дьо Гиз и своя враг милия херцог дьо Майен. На мен ми допада Беарнеца и съм убеден, че рано или късно той ще създаде неприятности на богоненавистния кождер от Лотарингия. Решено – нито думичка за онова, което видях и чух.

В този момент на улицата се изсипа тълпа пияни лигисти с кокове:

– Да живее църквата! Смърт на Беарнеца! На кладата хугенотите! В огъня еретиците!

По това време каретата вече сви зад ъгъла на гробищата на Невинно убитите и се скри в улица Сен-Дени.

– И така – каза Шико, – да си припомним как беше: видях кардинал дьо Гиз, видях херцог дьо Майен, видях крал Анри Валoa, Анри дьо Навар. В колекцията си нямам само принц, тоест херцог д'Анжу. Да вървим да го търсим и ще го търсим, докато го намерим. А всъщност, къде с моят Франсоа III, кълна се в светата утроба? Копнея да го съзерцавам – него, достойния монарх.

49. Страна, населена с езичници (лат.). – Б.пр.

Шико се запъти към църквата Сен-Жермен-л'Оксероа.

Не само Шико беше зает с издирване на херцог д'Анжу и обезпокоен от неговото отсъствие. Братята Гиз също търсеха принца и също безуспешно. Монсеньор херцог д'Анжу не беше човек, склонен към безразсъден риск, и по-късно ще разберем какво все още го задържаше настрана от приятелите му.

За миг на Шико се стори, че откри принца. Това се случи на улица Бетизи. Пред вратите на магазина за вино се беше събрала голяма тълпа и в нея Шико видя господин дьо Монсоро и Белязания.

– Чудесно! – каза си той. – Ето ги морските лисици. Акулата трябва да е тъдява някъде.

Шико сбърка. Господин дьо Монсоро и Белязания пред препълнената с пияници кръчмичка гоцаваха с вино някакъв оратор, стопляйки по такъв начин завалените му излияния.

Този оратор беше Горанфло. Мъртвопияният монах разказваше за своето пътешествие в Лион и за двубоя в странноприемницата с една от най-долнопробните маши на Калвин.

Господин дьо Гиз слушаше този разказ с неотслабващо внимание, долавяйки в това някаква връзка с мълчанието на Никола Давид.

Улица Бетизи беше претъпкана, с народ. На кръглия коневръз – нещо твърде обичайно през онази епоха за много улици, бяха вързани конете на много благородници лигисти. Шико се спря до тълпата при коневръза и наостри уши.

Разгорещен, развихрен, непрекъснато завалящ се на седлото ту на една, ту на друга страна, Горанфло, който все пак успя веднъж да се изтърси на земята от своята жива катедра и с мъка бе отново възкачен върху гърба на Панург, бърбореше нещо несвързано, но за нещастие все още бърбореше и затова продължаваше да си остава жертва, на коварните домогвания и въпроси на господин дьо Монсоро, който измъкваше от него откъслечни признания и отделни фрази.

Тази изповед разтревожи Шико съвсем по друг начин, отколкото присъствието на краля на Навара в Париж. Той чувстваше, че приближава моментът, когато Горанфло ще произнесе неговото име и то може с мрачна светлина да освети цялата тайна. Гасконецът не губи време напразно. Тук-там той отвърза или пререза поводите на почти долепени те един до друг коне и с няколко удара с ремък ги подгони към най-гъстата част на тълпата, която при вида на препускащите с отчаяно цвилене животни се разпръсна настрани.

Горанфло се изплаши за Панург, благородниците за своите коне и

багаж, а много хора за самите себе си. Народът се разпръсна. Някой извика: „Пожар!“, викът веднага беше подхванат от десетки гласове. Шико като стрела се мушна между хората, подскочи към Горанфло и го изгледа с пламтящи очи, при вида на които монахът изведнъж изтрезня, хвана юздите на Панург и вместо да последва бягащата тълпа, се хвърли в обратна посока. Много скоро между Горанфло и херцог дьо Гиз се образува твърде голямо пространство, което мигновено се запълни от прииждащия поток на закъснели зяпачи.

Тогава Шико повлече клатушкация се на своето магаре монах към вдлъбнатата част, образувана от абсидата на църквата Сен-Жермен-л'Оксероа и прислони и него, и Панург към нишата така, както би постъпил скулпторът с барелефа, който се готви да взиде в нишата.

– Пияница! – каза Шико. – Езичник! Изменник! Вероотстъпник! Значи така, както и преди си готов да продадеш приятеля си за кана с вино?

– Ах, господин Шико! – измънка монахът.

– Храня те, негоднико – продължи Шико, поя те, пълня джобовете и търбуха ти, а ти си готов да предадеш своя господар!

– Ах! Шико! – развълнува се монахът.

– Ти издрънкваш тайните ми, нещастнико!

– Любезни приятелю!

– Млъкни! Ти си доносчик и заслужаваш наказание.

И набитият, силен, тлъст монах, як като бик, но размекнат от разкаяние и най-вече от виното, не се и опитваше да се защитава, като че ли беше голям въздушен балон в ръцете на Шико, който го разтърсваше.

Единствено Панург встана против насилието над неговия приятел и все се опитваше да ритне Шико, но копитата му не улучваха целта, а Шико им отговаряше с удари с пръчка.

– Аз ли заслужавам наказание? – бърбореше монахът. – Аз, вашият приятел, господин Шико?

– Да, да, заслужаваш – отговори Шико – и ще го получиш.

Тук пръчката на гасконецата премина от магарето върху широките рамене на монаха.

– О! Само да не бях пиян – възкликна Горанфло в порив на гняв.

– Ти би ме наложил, така ли, неблагоприятно говедо? Мен, твоя приятел?

– Вие сте мой приятел, господин Шико! И вие ме биете!

– Бия онзи, когото обичам.

– Тогава убийте ме и да се свърши с това! – възкликна Горанфло.

– Струва си да се помисли.

– О! Ако само не бях пиан – повтори Горанфло и силно простена.

– Това го каза вече.

И Шико удвои доказателствата на своята любов към бедния монах, който жално заблея.

– Така значи – каза гасконецът – вълк, а се преструва на овца. Хайде, качвай се на Панург и тръгвай да нанкаш в „Рогът на изобилието“.

– Не мога да виждам пътя – каза монахът, от чиито очи валяха като град сълзи.

– А! – каза Шико. – Какво ли щеше да бъде, ако плачеше с виното, което си изпил! В крайна сметка сигурно би изтреснал! Излиза обаче, че сега трябва да ти бъда и водач.

Шико поведе магарето за юздите, докато в същото време монахът се беше вкопчил с две ръце в извивката на седлото и с всички сили се мъчеше да пази равновесие.

По този начин те минаха по моста Мене, улица Сен-Бартелеми, моста Пти-Пон и излязоха на улица Сен-Жак. Шико теглеше магарето, монахът лееше сълзи.

Двама слуги и метр Бономе по разпореждане на Шико смъкнаха монаха от гърба на магарето и го отведоха в известната вече на читателите стая.

– Готово – каза, като се върна метр Бономе.

– Легна ли? – попита Шико.

– Хърка...

– Но тъй като след ден-два все пак ще се събуди, помнете: не искам той да знае как се е озовал тук. Никакви обяснения! Не би било лошо, ако реши, че въобще не е излизал оттук от онази славна нощ, когато направи такъв шумен скандал в манастира ви, и приеме всичко, което му се е случило в този промеждутък, просто за сън.

– Разбрано, сеньор Шико – отговори съдържателят на заведението, – но какво му се е струпало на главата на бедния монах?

– Голяма беда. Изглежда се е скарал в Лион с пратеника на херцог дьо Майен и го е убил.

– О, боже мой!... – възкликна стопанинът. – Значи...

– Значи, че херцог дьо Майен по всяка вероятност се е заклел, че няма да е херцог, ако не го разпъне на колелото до смърт – отговори Шико.

– Не се вълнувайте – каза Бономе, – той няма да излезе оттук за нищо на света.

– Чул те Господ! А сега – продължи гасконецът, успокоен относно Горанфло, – сега трябва да се намери херцог д'Анжу. Е, да го потърсим!
И той се запъти към двореца на негово величество Франсоа III.

Глава 2

Принц и приятел

Както вече знаем, по време на вечерта на Лигата Шико усърдно търсеше херцог д'Анжу по улиците на Париж.

Вие си спомняте, че херцог дьо Гиз покани принца да се разходи из града. Тази покана обезпокои принца, който въобще се отличаваше с подозрителността си. Франсоа започваше да размишлява, а след размисли той ставаше по-предпазлив от змия.

В негов интерес беше обаче да види със собствените си очи, какво ще стане вечерта в града и затова той счете за необходимо да приеме поканата, но в същото време реши да не напуска двореца, без да си осигури подходяща охрана.

Всеки човек, когато се страхува, се хваща за любимото си оръжие, херцогът също се отправи за своята шпага, а тази шпага беше Бюси д'Амбоаз.

Навярно херцогът трябва да е бил доста изплашен, за да се реши да предприеме такава стъпка. След като беше излъган в надеждите си относно граф дьо Монсоро, Бюси избягваше херцога и Франсоа дълбоко в душата си разбираше, че ако е на мястото на своя любимец – ако това можеше да стане, разбира се, би означавало, че ще придобие и неговата смелост едновременно с другото, – самият той би изпитвал към измамения го принц нещо много по-силно от обикновено презрение.

Що се отнася до Бюси, то младият човек подобно на всички избрани натури, много по-силно възприемаше страданието, отколкото радостта: обикновено един смел мъж, който безстрашно посреща опасностите и запазва хладнокръвие и спокойствие пред острието на ножа и пистолета, насочени към него, е по-податлив към тъжни преживявания, отколкото един страхливец. Жените най-лесно разплакват онези мъже, пред които останалите мъже треперят.

Бюси беше като замаян от своята мъка. Той видя, че Диана бе приета в двореца като графиня дьо Монсоро, където кралица Луиза я произведе в ранг на придворна дама; видя как хиляди очи жадно поглъщаха тази несравнима с нищо красота, която може да се каже, че откри той и

пак той измъкна от гроба, в който беше погребана. През цялата вечер той не откъсна своя поглед от младата жена, но тя нито веднъж не вдигна към него своите сведени очи и сред празничния блясък Бюси, несправедлив като всеки истински влюбен мъж; Бюси, който беше изкоренил от душата си всички признаци на миналото щастие, Бюси не се замисли колко може би страдеше Диана от това, че не бива да вдига погледа си и сред всичките равнодушни или глупаво любопитни физиономии да види замъгленото със скъпа за нея печал лице.

„Да – каза си Бюси, разбирайки, че няма да дочака погледа на Диана, – жените са хитри, ловки и смели, когато трябва да излъжат покровителя си, мъжа си или майка си, но стават неумели и страхливи, когато трябва да се отплатят с признателност. Те така се страхуват да не ги помислят за влюбени, така високо оценяват и най-малката проява на великодушие от своя страна, а в същото време докарват до отчаяние човека, който е готов на всичко заради тях и са способни най-безмилостно да разбият сърцето му, стига да им хрумне. Диана можеше откровено да ми каже: «Благодарна съм за всичко, което направихте за мен, господин Бюси, но не ви обичам!» Тогава или бих умрял на място, или бих се излекувал. Но не! Тя предпочита да я обичам безнадеждно. Тая обаче няма да я бъде, понеже аз повече не я обичам, презирам я.“

И кипящ от ярост – той се оттегли настрана от придворните, които бяха при краля.

В тази минута лицето му с нищо не приличаше на онова лице, което караше жените да се влюбват, а мъжете да изпитват страх: челото на Бюси беше смръщено, очите блуждаеха, а устата бе изкривена от зла усмивка.

Излизайки към изхода той видя своето отражение в огледалото и сам на себе си се стори отвратителен.

„Аз съм безумец – помисли си той. – И за какво! Заради една жена съм готов да отблъсна сто други, готови да се хвърлят в обятията ми. Но за какво съм пренебрегнат от нея, или по-точно заради кого?“

Заради този ли дълъг скелет с мъртвешко лице, който през цялото време стърчи на две крачки от нея и не я изпуска от ревнивия си поглед... при това се прави, че въобще не ме забелязва? Като си помисля само, че стига да поискам и след четвърт час ще го просна в краката си с пронизано от шпагата ми сърце. Само да поискам и мога да облея белоснежната и рокля с кръвта на онзи, който я е обкичил с цветя. След като не е по силите ми да я накарам да ме обича, то мога да я накарам най-после да се страхува от мен и да ме мрази.

О! По-добре омразата ѝ, отколкото нейното безразличие!

Да, но това би било дребнаво и пошло: така би могъл да постъпи някой си Келюс или Можирон, ако подобни хора могат да обичат. По-добре да приличам на оня герой на Плутарх, от когото винаги съм се възхищавал, на младия Антиох, който умира от любов, без да се осмели нито на едно признание, без да произнесе нито дума за жалба. Да, ще запазя мълчание! Аз, който сразих в двубой не един страшен враг, аз, който избих шпагата от ръцете на самия Крийон, храбрия Крийон, който стоеше пред мен обезоръжен и животът му беше в моя власт; аз ще потисна страданието, ще го задуша в сърцето си също както Херакъл удущава гиганта Антей, няма да позволя дори то да се докосне до своята майка – надеждата. Няма нищо невъзможно за мен, Бюси, наричан също като Крийон храбрец; всичко, което са извършили античните герои, ще го извърша и аз.“

При тези думи младият човек отпусна конвулсивно сгърчените си пръсти, с които раздираше гърдите си, прокара длан по мокрото си от пот чело и бавно тръгна към изхода. За миг юмрукът му инстинктивно се сви готов да се стовари върху изпречилия се на вратата портиер, но Бюси призова на помощ цялото търпение, на което бе способен, и излезе с усмивка на уста, ясен поглед и... с вулкан в сърцето.

Наистина, срещайки херцог д'Анжу, той се отвърна, защото не беше в състояние да се усмихне и дори да кимне за поздрав на човека, когото считаше за свой приятел и който така подло го предаде.

При срещата принцът го повика по име, но Бюси отмина, без да се обърне.

Той се прибра у дома. Остави шпагата на масата, извади кинжала от ножницата, откачи я от колана си, разкопча наметалото и камизола и се смъкна в голямото кресло с глава, отметната назад върху облегалката, на която беше изобразен щитът на родовия герб.

Слугите забелязаха посърналия вид на господаря си, помислиха, че иска да подремне и решиха да се оттеглят и го оставят сам. Бюси не спеше.

Той остана така няколко часа, без дори да забележи, че в другия край на стаята седи друг човек и втренчено го наблюдава, без да произнесе нито една дума, без да се помръдне, по всяка вероятност очаквайки удобен повод, за да привлече вниманието му.

Накрая ледени тръпки преминаха по тялото на Бюси, клепачите му потрепераха. Наблюдаващият не помръдна.

По-късно зъбите на графа затракаха в нервна конвулсия, пръстите

му се сгърчиха, главата му натежа и се смъкна върху рамото.

В този миг човекът, който го наблюдаваше, въздъхна и стана от мястото си, а след това се приближи към Бюси.

– Господин графе – каза той, – имате треска.

Графът вдигна зачервеното си от температура лице.

– Ти ли си, Реми? – пробърбори той.

– Да, графе, чаках ви тук.

– Защо?

– Защото там, където страдат, не остават за дълго.

– Благодаря ви, приятелю – каза Бюси и му подаде ръка.

Реми стисна в дланта си тази страшна ръка, която сега бе по-слаба от детска ръчичка, и с нежност и уважение я притисна до гърдите си.

– Чуйте, графе, трябва да решите кое повече ви допада: искате ли треската да ви превземе и унищожи – тогава продължавайте да не се грижите за себе си; желаете ли да я преодолеете – легнете си и заповядайте да ви четат от някоя прекрасна книга, откъдето можете да почерпите добър пример и нови сили.

На графа не му оставаше нищо друго, освен да се подчини.

Приятелите, дошли да го посетят, го завариха вече в леглото.

Целия следващ ден Реми прекара при леглото на графа. Той изпълняваше двойна мисия – беше целител на душата и тялото. За тялото той имаше освежаващи питиета, а за душата – ласкави и добри думи.

Но след едно денонощие, в същия онзи ден, когато господин дьо Гиз се яви в Лувъра, Бюси се огледа и видя, че Реми го няма в стаята

„Уморен е – помисли си той – и това е напълно естествено! Бедното момче, необходими са му въздух, слънце, топлина. При това, навярно го очаква и Гертруда. Тя е просто една прислужница, но го обича... Прислужницата, която обича, стои по-високо от кралицата, която не обича.“

Така измина целият ден. Реми все не идваше и на Бюси може би затова като че ли, още повече му се искаше да го види. Започваше да изпитва раздражение от отсъствието на бедния лекар.

– Ах – не за първи път вече въздъхна той. – А аз вярвах, че все още има признателност и дружба! Не, повече в нищо не вярвам!

Привечер, когато се здрачи и улиците бяха пълни с пъстра тъпла народ, а в полумрака предметите в стаята ставаха с все по-неясни очертания, Бюси чу многобройни и много силни гласове в преддверието.

Дотича изплашен до смърт слуга.

– Монсеньор, там е херцог д'Анжу – каза той.

– Нека влезе – отвърна Бюси и се намръщи при мисълта за този

човек, чиято грижа дори му беше противна.

Херцогът влезе. В стаята на Бюси нямаше светлина. На боледуващите сърца е по-приятен полумракът, който е населен с призраци.

– Доста е тъмно при теб, Бюси – каза херцогът. – Това навярно ти навява тъга.

– Аз действително съм много болен, монсеньор – промълви Бюси.

– Значи затова те нямаше при мен тези два дни? – попита херцогът.

– Да, монсеньор – потвърди Бюси.

Херцогът се почувства засегнат от лаконичните отговори. Той се разходи из стаята, като разглеждаше изникващите пред погледа му в тъмнината скулптури и опипваше тъканите.

– Добре си се устроил Бюси, поне така аз мисля – отбеляза той.

Бюси не отговори.

– Господа – обърна се херцогът към свитата си, – почакайте ме в съседната стая. Бедни ми Бюси, ти си наистина сериозно болен. Защо не извикахте Мирон?

Един от слугите поклати глава и това движение не остана скрито за херцога.

– Бюси, да не би да имаш някаква мъка? – попита той почти със заповеден тон.

– Не зная – отговори графът.

Херцогът се приближи към него подобно на онези влюбени, които колкото повече ги отблъскват, толкова по-настойчиво любезни и нежни стават.

– Но какво има? Поговори най-после с мен, Бюси! – възкликна той.

– За какво мога да говоря с вас, монсеньор?

– Сърдиш ли ми се? – понижи глас херцогът.

– Да се сърдя? За какво? Освен това да се сърди човек на принц е безполезно.

Херцогът замълча.

– Обаче – наруши мълчанието Бюси, – ние напразно губим време за всякакви заобикалки. Да минем направо по същество, монсеньор.

Херцогът го изгледа.

– Аз съм ви нужен, не е ли така? – с жестока откровеност попита Бюси.

– Господин дьо Бюси!

– Разбира се, че съм ви нужен, повтарям това. Мислите ли, че повярах в намерението ви да ме посетите в знак на дружба? Не, кълна се в бога, не! Та вие никого не обичате.

– О, Бюси, как можеш да ми говориш такива думи!

– Добре, да свършим с това. Говорете, монсеньор! Какво ви е нужно? Ако човек принадлежи на принц, който до такава степен се преструва, че се обръща с „приятелю мой“, то очевидно за това трябва да му се благодари и при необходимост да се жертва дори животът за него. Говорете!

Херцогът се изчерви от смущение, но в тъмното това остана незабелязано.

– Нищо не ми е нужно от теб, Бюси, и напразно мислиш, че съм дошъл с някаква сметка! Исках просто да се поразходим заедно из града. Времето е чудесно! Целият Париж се вълнува от това, че тази вечер ще стане записването в Лигата.

Бюси погледна херцога.

– Нима си нямате Орили? – попита той.

– Някакъв лютнист?

– О, монсеньор! Забравяте останалите му таланти. Струва ми се, че при вас той изпълнява и други задължения. Освен това имате още дузина благородници: чувам звъна на шпагите им в преддверието на моя дом.

Завесата на вратата бавно се повдигна.

– Кой е там? – високомерно попита херцогът. – Кой смее без предупреждение да влиза в стаята, когато съм тук аз?

– Аз съм, Реми – отговори Одоен и тържествено, без ни най-малко смущение, влезе в стаята.

– Кой е този Реми? – попита херцогът.

– Реми е лекар, монсеньор – отговори младият човек.

– Реми е нещо повече от мой лекар, монсеньор – добави Бюси. – Той е мой приятел.

– А, така ли – произнесе засегнат херцогът.

– Ти чу ли желанието на монсеньора? – попита Бюси и понечи да стане от леглото.

– Да, да придружите монсеньора, но...

– Какво но? – попита херцогът.

– Но вие, господин графе, не можете да го съпроводите – продължи Одоен.

– Защо?!

– Защото навън е твърде студено, монсеньор.

– Твърде студено? – повторно попита херцогът, поразен от това, че му се възразява.

– Да. Освен това аз, като отговорен за неговото здраве пред неговите приятели и особено пред самия себе си, му забранявам да излиза.

Независимо от тези думи, Бюси се надигна да стане, но Реми хвана ръката му и многозначително я стисна.

– Прекрасно – каза херцогът. – Щом разходката е толкова опасна за вашето здраве – останете си.

Крайно раздразнен, Франсоа направи две крачки към вратата.

Бюси не се помръдна.

Херцогът отново се върна към леглото.

– Значи решено, не желаш да рискуваш?

– Нали виждате, монсеньор, лекарят ми забранява.

– Би трябвало да извикаш Мирон, Бюси, той е опитен лекар.

– Монсеньор, пред учения доктор предпочитам лекаря приятел – възрази Бюси.

– В такъв случай сбогом.

– Сбогом, монсеньор.

Херцогът доста шумно се оттегли.

Веднага щом той напусна двореца на Бюси, Реми, който го изпрати с поглед, докато съвсем изчезна, се спусна към болния.

– А сега, господине, ставайте колкото се може по-бързо.

– Защо?

– За да дойдете на разходка с мен. В стаята е твърде горещо.

– Но ти току-що каза на херцога, че на улицата е студено.

– От момента, в който той си отиде, температурата се повиши.

– Това означава? – приповдигна се заинтересован Бюси.

– Означава, че съм убеден, че чистият въздух ще ви се отрази добре.

– Нищо не разбирам – каза Бюси.

– А нима разбирате нещо от сиропите, които ви давам да гълтате? Независимо от това ги пиете. Хайде, по-живо! Вдигайте се! Разходка с херцог д'Анжу е опасна за вас, но с вашия лекар тя е целебна. Това ви го казвам аз! Или повече не ми се доверявате? В такъв случай – откажете се от моите услуги.

– Да вървим, щом искаш – каза Бюси.

– Така трябва.

Бледен и треперещ, Бюси се изправи на краката си.

– Интересна бледост, може да се каже – красив болен! – забеляза Реми.

– Но къде отиваме?

- В един квартал, където днес изследвах въздуха.
- И какъв е този въздух?
- Целебен за вашето заболяване, монсеньор.
- Бюси се облече.
- Шапката и шпагата! – заповяда той.
- Той наложи първата, препаса втората и излезе навън заедно с Реми.

Глава 3

Етимологията на улица Жюсиен

Реми хвана своя пациент под ръка, зави наляво по улица Кокийер и така вървяха по нея до крепостния вал.

– Странно – каза Бюси, – водиш ме към блатата Гранж-Бателиер, това ли ти е чистият въздух, или даже целебен?

– Малко търпение, господине – отвърна Реми. – Сега ще минем покрай улица Пажевен, ще оставим вдясно от нас улица Бренез и ще излезем на Монмартър; ще видите колко прелестна е тази улица.

– Мислиш, че аз не я знам ли?

– Още по-добре, щом я знаете! Няма да ми се налага тогава да си губя времето да ви обяснявам красотите ѝ, а ще ви отведе незабавно на една много хубава уличка. Да вървим, да вървим, повече нито дума няма да ви кажа.

И наистина, след като Монмартърските врата останаха отляво, те изминаха около двеста крачки и Реми зави надясно.

– Ти ме занасяш, Реми – възкликна Бюси. – Връщаме се там, откъдето дойдохме.

– Тази улица се казва Жипсиен или Ежипсиен, както искате, народът започва да я нарича улица Жисиен, а в скоро време ще стане Жюсиен, защото така звучи много по-приятно и защото в духа на езиците – колкото по на юг се върви, толкова повече гласни се добавят. Това го знаете, след като сте били в Полша. Тези шегаджии и сега продължават да слагат по четири съгласни една до друга, ето защо когато разговарят, като че ли преживят камъни, освен това доста ругаят. Нима не е така?

– Че е така, така е – каза Бюси, – само че ние не дойдохме тук, за да изучаваме филология. Кажи, искам да знам къде отиваме?

– Вижте тази църквичка – каза Реми, без да отговори на въпроса. – Какво нещо е! Погледнете, монсеньор, как отлично е разположена – фасадата към улицата, а абсидата към енорията! Обзалагам се, че не сте я

забелязали досега.

– Действително – каза Бюси, – досега не съм обръщал внимание.

Бюси не беше единственият знатен господин, който никога не бе стъпвал в църквата „Света Мария Египетска“. Този храм се посещаваше главно от простолюдието и беше известен сред вярващите като параклиса Кокерон.

– Сега вече като знаете как изглежда църквата и как се казва, нека надникнем да видим стъклописите на централната част – много са интересни.

Бюси погледна Одоен и видя на лицето му такава приятна усмивка, че веднага разбра: младият лекар го беше довел не за да му показва стъклописите, които в полумрака не можеха да се разгледат както трябва, а със съвсем друга цел.

Все пак в църквата имаше какво да се види, тъй като беше осветена за предстоящата служба: стените ѝ бяха украсени с наивните стенописи на XVI век. Такива фрески са запазени в немалко количество в Италия, благодарение на прекрасния климат, докато при нас във Франция, от една страна, влагата, от друга, вандализмът – са заличили от стените много от тези свидетелства за отминалите времена и вярата, изчезнала в наше време. По заръка на крал Франсоа I, художникът бе изобразил житието на света Мария Египетска. Сред най-интересните събития простодушният живописец на най-видно място в храма бе изобразил, придържайки се ако не към анатомическата истина, то поне към историческата, онзи епизод, когато света Мария поради липса на пари да заплати на лодкаря – предлага себе си.

В интерес на истината трябва да отбележим, че независимо от най-дълбокото уважение на енориашите към света Мария Египетска, много почтени жени считаха, че художникът е трябвало да намери по друго място на този деликатен епизод, или поне да не го беше показвал толкова явно. Като аргумент използваха, или по-точно казано, красноречиво премълчаваха, че някои подробности от стенописа, твърде често привличат погледите на младите чираци, които техните господари търговци на сукно довеждаха на църква в неделите и по празниците.

Бюси хвърли поглед към Одоен, който за миг се беше превърнал в млад търговец и с най-голямо старание изучаваше фреската.

– Да не се готвиш да събуждаш в мен анакреонистични мисли с твоя параклис „Света Мария Египетска“? – попита Бюси. – Ако е така, то ти се заблуждаваш. Би трябвало да доведеш монаси или ученици.

– Боже опази – каза Одоен. – *Omnis coqitatio libidi nosa cerebnum*

inficit⁵⁰.

– Тогава защо?

– По дяволите! Да не би да трябва да си изваждаме очите, преди да влезем тук.

– Чуй ме, нали не си ме довел тук, за да ми покажеш коленете на света Мария Египетска, а с някаква друга цел?

– Само за това, дявол да го вземе! – каза Реми.

– Щом е така, тогава да си вървим, нагледах им се вече.

– Имай търпение! Службата скоро свършва. Ако вземем да излизаме сега, ще попречим на онези, които се молят.

Одоен леко придържаше Бюси за лакътя.

– Ето че свърши и всички излизат – каза Реми. – Да направим и ние същото, ако не възразявате.

Бюси с видимо безразличие и разсеяно се отправи към изхода.

– Та вие по този начин ще забравите и светена вода да вземете. Къде, по дяволите, ви е главата? – смъмри го Одоен.

Бюси, послушен като дете, се насочи към колоната, където се намираще чашата със светената вода.

Одоен се възползува от това и направи с ръка знак на някаква млада жена, която улови жеста и моментално се отправи към същата колона.

Ето защо, когато графът протегна ръка към чашата със светена вода, която имаше форма на раковина, придържана от двама египтяни, изваяни от черен мрамор, една друга зачервена възпълна ръка, принадлежаща по всяка вероятност на жена, докосна пръстите му и ги намокри с живителната влага.

Бюси не можа да удържи да не погледне лицето на тази жена – в същия миг той отстъпи крачка назад и пребледня – притежателната на тази ръка беше Гертруда, загърната в черно вълнено покривало.

Той застина така с протегнатата ръка, забравяйки да се прекръсти. Гертруда му се поклони и отмина нататък – високият ѝ силует се откри на портата на малката църква.

На две крачки след Гертруда вървеше грижливо загърната с копринено наметало жена, чиято изящна фигура и прелестни крачета накараха Бюси да се замисли, че никъде в света не може да има друга такава изящна фигура и такива прелестни крачета.

На Реми не се наложи да обяснява нищо. Младият лекар само

50. Всяка сладострастна мисъл вреди на ума (лат.). – Б. пр.

погледна графа. Бюси вече разбра защо трябваше да дойдат на тая улица и да влязат в тази църква.

Бюси последва жената, младият лекар последва Бюси. Тази процесия от четирима, следващи един след друг можеше да се стори някому забавна, ако тъжният вид на двама от тях не издаваше жестоки страдания.

Гертруда продължаваше да върви напред, зави на ъгъла на улица Монмартър, извървя по нея няколко крачки, след това се отби в една задънена улица, където се виждаше някаква портичка.

Бюси се поколеба.

– Какво, господин графе, да не искате да ви настъпя по петите? – каза Реми.

Бюси тръгна напред.

Гертруда все още оглавяваше шествието и извади от джоба си ключ, отвори портичката и пропусна госпожата да мине, без да се обърне нито веднъж.

Одоен ѝ прошепна няколко думи и се отстриани да направи път на Бюси, а самият той влезе след това заедно с Гертруда. Тогава портичката се затвори и уличката опустя.

Часът беше седем и половина вечерта. Беше вече май и в затопления въздух се чувстваше първият полъх на пролетта. От своите пропукващи се тъмници се показваха на бял свят първите листа.

Бюси се огледа. Намираха се в малка, петдесет квадратни фута градинка, заградена с висока стена, обвита с бръшлян и други пълзящи растения, които пускаха все нови и нови филизи и изпускаха аромат във вечерната прохлада. Парченца мазилка се бяха отронили от стената под напора на развиващата се зеленина.

Дългите шибои весело надничаха, през пукнатините на църковната стена. Техните красиви цветове блестяха като чиста мед.

И накрая – първият люляк, разцъфтял сутринта под лъчите на слънцето, сега излъчваше нежен упойващ аромат, замъгляваше съзнанието на графа и го караше да мисли дали именно на тези прекрасни и ароматни повеи не дължи присъствието на тази толкова нежно обичана от него жена?

Под арката от жасминови клонки, на малката скамейка до църковната стена, с наведена глава седеше Диана. Ръцете ѝ бяха безсилно отпуснати, с едната от тях погалваше стръкче шибой. Младата жена несъзнателно късаше листенцата му, които се разпръскваха по пясъка.

В същата минута от съседния кестен се разнесоха тъжните трели на

песента на славей и подобно на ракети се пръснаха във въздуха.

Бюси се озова насаме с графинята, понеже Гертруда и Реми се бяха отдалечили. Той се приближи до нея. Диана вдигна глава.

– Господин графе – каза плахо тя. – Всякакви подобни хитрости биха били недостойни за вас. Срещата ни в църквата не е случайна, нали?

– Не, госпожо – отвърна Бюси. – Одоен ме доведе, без да ми каже защо, кълна ви се.

– Не ме разбрахте, господине – промълви тъжно Диана. – Знам че, господин Реми ви доведе, може би дори насила?

– Съвсем не, госпожо – възрази Бюси. – Просто не знаех кого ще видя.

– Такъв отговор звучи жестоко, господине – тихо каза Диана, поклащайки глава, и погледна графа с тъжните си очи. – Не искате ли да кажете с това, че ако знаехте къде ви води и с кого ще се срещнете, вобщем нямаше да тръгнете?

– О! Госпожо!

– Какво пък, би било справедливо от ваша страна. Направихте ми такава неоченима услуга, а аз дори още не съм ви благодарила за рибарската постъпка. Простете ми и приемете моята най-дълбока признателност.

– Госпожо...

Бюси беше толкова объркан, че не намираше думи.

– Исках да ви докажа – продължи Диана, – че не съм от онези неблагодарни жени, които забравят доброто. Аз помолих господин Реми да ви доведе, като посочих и мястото на срещата. Простете, ако това ви е неприятно.

Бюси притисна ръка до сърцето си.

– О, не, госпожо! Как можяхте да го помислите?!

Мислите в главата на този нещастник с разбито сърце започнаха да се проясняват. Може би лекият ветрец, изпълнен с аромати, беше започнал да разсейва облака, засенчващ зрението му.

– Знам – продължи Диана, която се намираше в по-изгодна позиция, тъй като отдавна се готвеше за тази среща, – разбирам колко тежко би трябвало да ви бъде да изпълните моето поръчение. Добре известна ми е вашата деликатност. Познавам ви и ви ценя, повярвайте ми. Съдете сам, колко трябваше да страдам при мисълта, че мога да оставя подобни чувства за себе си в сърцето ви.

– Госпожо – каза Бюси, – вече три дена, откакто боледувам.

– Зная – отвърна Диана и се изчерви, с което доказа колко близко

до сърцето ѝ е това боледуване. – Страдах не по-малко, въпреки че господин Реми, разбира се, той не ми казваше истината, уверяваше ме...

– Че причината за моето страдание е вашата неблагодарност? О да, това е истина.

– Значи постъпих така, както би трябвало да постъпя, графе. Благодаря ви за вашите нежни грижи и се кълна, че ще ви бъда вечно признателна. Говоря ви от цялата си душа.

Бюси печално поклати глава и не отговори.

– Да не би да се съмнявате в думите ми? – попита госпожа дьо Монсоро.

– Госпожо – каза Бюси, – всеки човек, когато изпитва някакво разположение, го изразява както може: в деня на вашето представяне в двореца вие знаехте, че аз се намирам там и стоя пред вас. Не можехте да не усещате моя поглед, който не свалях от вас, но вие не благоволихте дори да ме погледнете, с най-малък жест да ми дадете да разбере, че сте ме забелязали... А възможно е да не можехте да ме познаете, наля сме се виждали само два пъти.

Диана отговори на тези думи с поглед, изпълнен с тъжен упрек, който прободя Бюси право в сърцето.

– Простете ми, госпожо, простете ми – възкликна той. – Вие толкова не приличате на всички останали жени, а постъпвате точно като всяка от тях. Този ваш брак?

– Вие знаете, че ме принудиха и как стана това.

– Знам, но можехте да скъсате.

– Напротив, точно това беше свършено невъзможно.

– Но няма нищо не ви подсказва, че редом с вас се намира толкова предан човек?

Диана наведе очи.

– Именно това ме плашеше повече от всичко – каза тя.

– Ето от какви съображения ме пожертвахте значи! О! Помислете само в какво се превърна животът ми, откакто принадлежите на друг.

– Господине – с достойнство отговори графинята, – жената не може, без да опетни честта си, да сменя името си, докато са живи двама мъже, които го носят: едното е фамилното име, което е оставила, а другото е онова, което е приела.

– Каквото и да говорите, вие предпочетохте името на Монсоро пред моето, затова го запазихте.

– Щом мислите така – прошепна Диана, – това е още по-добре.

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Бюси забеляза как тя наведе очи и

пристъпи развълнуван към нея.

– Е какво, ето че отново съм за вас това, което бях преди, съвсем чужд човек.

– Уви! – въздъхна Диана.

– Вашето мълчание говори по-добре от вас.

– Аз мога да говоря само с мълчанието си.

– Това мълчание, госпожо, е продължение на приема, който ми оказахте в Лувъра. Там вие не ме забелязахте, а тук не желаете да разговаряте с мен.

– В Лувъра до мен беше господин дьо Монсоро, който ме гледаше – той страшно ревнува.

– Ревнува! Така значи! Какво повече иска той, боже мой?! На кого би могъл да завижда той, когато всички завиждат на неговото щастие?

– Казвам ви, че той ревнува, господине. Забелязал е, че някой вече от няколко дена обикаля около новата къща, в която се нанесохме.

– Значи напуснахте къщата на улица Сент-Антоан?

– Какво? – неволно се изтръгна от нея. – Значи това не сте били вие?!

– Госпожо, след като вашето бракосъчетание беше огласено и вие бяхте представени в двореца, след онази вечер в Лувъра, накрая, след като не ме удостоихте дори с погледа си, – аз изгарям от треска, лежа в леглото и умирам. Сега виждате, че вашият съпруг няма основание да ревнува поне от мен, още повече че дори не знаех, че имате нов дом.

– Тогава, господин графе, ако сте изпитвали някакво желание да ме видите, би трябвало да благодарите на този неизвестен мъж, тъй като, знаейки на какво е способен господин дьо Монсоро, аз се изплаших за вас и затова се реших да ви срещна и да ви предупредя: „Не се подлагайте повече на опасности заради мен, графе. Не ме правете още по-щастна.“

– Успокойте се, госпожо, уверявам ви, не съм бил аз.

– Позволете ми да ви изкажа докрай всичко, което искам. Опасявайки се от този човек, когото ние с вас не познаваме, но когото графът вероятно добре познава, той настоява да замина от Париж и по такъв начин това е последната ни среща с вас... Утре заминавам за Меридор.

– Вие заминавате, госпожо? – извика Бюси.

– Това е единственият начин да бъде спокоен господин дьо Монсоро – каза Диана. – При това, що се отнася до мен, аз мразя Париж, двореца, Лувъра. Ще бъда щастлива да се уединя там, където премина детството ми, и дано със спомените от миналото щастие върху мен като

капчици роса да се изсипе частица от онова толкова хубаво време от младостта ми. Баща ми също заминава с мен. Там ще се срещна и с господин и госпожа Сен-Люк, които толкова скучаят без мен. Сбогом, господин дьо Бюси.

Бюси закри лицето си с ръце.

– Значи – прошепна той – за мен всичко е свършено.

– Какво говорите?! – възкликна Диана и се надигна от пейката.

– Казвам, госпожо, че човекът, който ви изпраща в изгнание, ме лишава от единствената ми останала надежда да дишам същия въздух, който дишате вие, да виждам вашата сянка зад перденцето, да докосвам леко дрехата ви, когато се разминаваме, най-последно – да мога да боготворя живо същество, а не сянка... Този човек, който ме лишава от всичко това, е мой смъртен враг и аз ще го унищожа със собствените си ръце, дори да ми е съдено самият аз да загина.

– О! Господин графе!

– Презряна твар! Не му ли стига, че сте негова жена, вие, най-прекрасното създание, което е сътворила природата на този свят, най-целомъдрената сред всички божи творения, за да ви ревнува! Да ревнува вас!? Нелепо ненавистно чудовище! Той е готов да лапне целия свят!

– Успокойте се, графе, успокойте се! Може би самият той не е виновен, че е такъв.

– Не е виновен?! Вие го защитавате, госпожо?!

– О, ако знаехте само! – промълви Диана и закри лицето си от страх, че дори в тъмнината Бюси може да забележи руменината, която го покри.

– Ако знаех какво? – попита той. – Госпожо, аз знам, че мъж, който има такава жена, не би трябвало да се интересува от нищо друго на света.

– Но – каза Диана с пресекващ страстен глас – вие дълбоко се заблуждавате, ако смятате, че господин графът е мой мъж.

При тези думи младата жена докосна с хладната си ръка изгарящите ръце на Бюси, скочи от мястото си и побягна. Като лека сянка тя се мярна по алеите на градинката, хвана под ръка Гертруда и я повлече след себе си, след което и двете изчезнаха преди Бюси – опиянен, обезумял, сияещ, да бе протегнал дори ръка да я задържи.

Той извика и се олюля.

Реми му се притече на помощ навреме, подхвана го и му помогна да седне на пейката, от която току-що беше скочила Диана.

Глава 4

За това, как бе скъсан камизолът на д'Епернон и за това, как Шомберг бе боядисан в син цвят

По времето, когато метр Ла Юриер събираше подпис след подпис, а Шико предаваше Горанфло на съхранение в „Рогът на изобилието“, в същото това време, когато Бюси се връщаше към живота благодарение на малката градинка, напоена с аромат, песни и благоухание, Анри с помръкнало настроение се прибра в двореца. Всичко, което видя из града: проповедите, които чу в църквите, загадъчните поздравии, с които посрещаха неговия брат херцог д'Анжу, когото той видя случайно на улица Сент-Оноре заедно с херцог дьо Гиз, херцог дьо Майен и цяла свита начело с граф дьо Монсоро, по всяка вероятност всичко това предизвика неговото раздражение и ярост. С такова настроение той се завърна в Лувъра, съпроводен от Можирон и Келюс.

Кралят се беше отправил за града както обикновено, в компанията на четиримата си приятели, но едва се бяха отдалечили от Лувъра, Шомберг и д'Епернон, на които беше омръзнало да съзерцават угриженото лице на Анри, преценявайки, че уличната суматоха ще им предостави неограничен простор за действие в търсене на развлечения и наслаждения, се възползуваха да изчезнат още на първия ъгъл на улица Астриос. Те се вляха в тълпата, запълнила улица Орлеан. В същото време кралят заедно с другите двама фаворити продължи своята разходка по крайбрежната улица.

Двамата млади хора не бяха успели да изминат и сто крачки, когато всеки от тях вече си бе намерил свое занимание: д'Епернон препъна със своя сарбакан един човек, който полетя надолу с главата, а Шомберг смъкна дантелената шапчица от главата на една жена, която беше взел за старица, но която за щастие се оказа млада и доста хубавичка.

Двамата приятели обаче не бяха избрали най-подходящия и удачен ден да се шегуват с парижаните, които по принцип бяха сговорчиви хора. Сега улиците бяха залети от възмущение, тази трескава вълна внезапно се проявяваше тук-там в столицата. Ето защо препънатият буржоа, след като се изправи, завика: „Бийте нечестивците!“ Той беше ревностен „пазител на вратата“, всички, които го чуха, се нахвърлиха върху д'Епернон; жената, чиято шапчица бе смъкната, извика: „Бийте фаворитите!“, което беше още по-лошо, а мъжът ѝ, който беше бояджия – пусна върху Шомберг своите чираци.

Шомберг беше храбър. Той спря, сложи ръка върху шпагата си и извиси глас.

Д'Епернон, който беше по-предпазлив, избяга.

Анри не се безпокоеше за двамата изостанали от него фаворити. Той прекрасно знаеше, че и двамата могат да се измъкнат от всякаква заплетена история – първият с помощта на краката си, а вторият – благодарение на силната си ръка. Ето защо кралят продължи разходката си и, както знаем, се завърна в Лувъра.

Той влезе в оръжейната палата и седна в голямото кресло. Цялото му тяло се тресеше от вълнение и възбуда. Анри просто търсеше предлог да излее гнева си.

Можирон играеше с Нарцис – огромната хрътка на краля.

Келюс се беше свил на възглавницата, беше подпрял брадата си с юмруци и наблюдаваше краля.

– Те действат, те действат – говореше му кралят. – Заговорът им се шири. Те са ту като тигри, ту като змии, ту се нахвърлят срещу теб, ту пропъльзват.

– О, господарю! Нима може да има кралство без заговори? С какво, по дяволите, биха се занимавали синовете на краля, братята на краля, братовчедите на краля, ако престанеха да устройват заговори?

– Не, Келюс, всъщност, когато виждам вашите надути бузи и слушам несвързаните ви приказки, струва ми се, че разбирате от политика точно толкова, колкото някой селянин от панаира Сен-Лоран.

Келюс се извъртя заедно с възглавницата си и безцеремонно обърна гръб на краля.

– Кажи, Можирон – трябва ли да бъда успокояван с глупави шегички и изтъркани истини, като че ли съм крал като всички останали, или търговец на вълна, който се страхува да загуби любимия си котарак?

– Ах, ваше величество – каза Можирон, който винаги и във всичко поддържаше Келюс, – щом не сте крал като другите, дръжте се наистина така, постъпвайте като велик крал. Вземете пример от Нарцис – любимото си куче. Макар и ласкав и прекрасен звяр, достатъчно е да го дръпнеш за ухото и той ще заръмжи. Опитай се да го настъпиш – ще те ухапе. Постъпвайте и вие така.

– Великолепно – каза Анри, – а само как ме приравни с кучето.

– Нищо подобно, господарю, тъй като слагам Нарцис по-високо от вас, защото Нарцис умее да се защитава, а вие не.

И той на свой ред обърна гръб на краля.

– Ето че останах сам – каза кралят. – Продължавайте така, скъпи

приятели, заради които, както ме обвиняват, захвърлям кралството си на вятъра, изоставяйте ме, оскърбявайте ме, убивайте ме всички наведнъж. Кълна се в честта си! Обграден съм от палачи. Ах, къде си, мой бедни Шико?

– Прекрасно – каза Келюс, – само Шико липсва сега.

– Напълно естествено – отговори му Можирон.

И този нахалник процеди през зъби някаква латинска пословица, която на френски може да се преведе така: „Каж ми с кого дружиш, да ти кажа кой си.“

Анри се намръщи, а големите му очи заискриха като мълнии от гняв, така че погледът, който отправи в този момент към самозабравилите се приятели, беше наистина кралски.

Гневът обаче, изглежда, бързо обезсили краля, защото той отново се отпусна в креслото и започна да си играе с пръсти с ушите на малките кученца, които лежах в панерчето до него.

В този момент в антрето отекнаха бързи стъпки и се появи д'Епернон без шапка, без наметало, с раздран камизол.

Келюс и Можирон се обърнаха към влезлия, а Нарцис с лай се навърли срещу него, като че ли познаваше любимците на краля само по дрехите им.

– Господи Иисусе! – възкликна Анри. – Какво е станало с теб?

– Господарю – каза д'Епернон, – вижте как се отнасят към приятелите на ваше величество.

– Кой те е подредил така? – попита кралят.

– Вашият народ, кълна се в смъртта на Христос! По-точно народът на херцог д'Анжу. Този народ крещеше: „Да живее Лигата! Да живее църквата! Да живее дьо Гиз! Да живее Франсоа!“ С една дума – да живеят всички, освен краля.

– А какво направи ти на този народ, за да постъпи така с теб?

– Аз? Абсолютно нищо. Какво може да направи сам човек срещу всички? Народът в мое лице вижда ваш приятел и това му стига.

– А Шомберг?

– Какво Шомберг?

– Не ти ли се притече на помощ? Не те ли защити?

– Кълна се в смъртта на Христос, той и сам си имаше грижи.

– Какво искаш да кажеш?

– Това, че го оставих в ръцете на един бояджия, на чиято жена Шомберг смъкна шапчицата, и този бояджия заедно с петима или седмина свои чираци се готвеше да го пердаши.

– Проклятие! – изкрещя кралят. – И къде остави моя беден Шомберг? – добави той и се надигна от креслото. – Сам ще отида да му се притека на помощ. Може би някой ще каже – той погледна към Можирон и Келюс, – че приятелите ми ме напускат, но никой няма да каже, че аз напускам приятелите си.

– Благодаря, господарю – чу се глас зад гърба на Анри. – Аз съм тук. – Gott verdamme mich⁵¹ справих се с тях сам, макар че не беше лесно.

– Шомберг! Това е неговият глас! – извикаха тримата фаворити. – Но къде, по дяволите, е той?

– Тук съм! Заклевам се в бога, че ме виждате – извиси се гласът.

Тогава всички забелязаха, че от тъмнината на кабинета се приближи човек, по-скоро сянка на човек.

– Шомберг! – възкликна кралят, – откъде се взе и защо си с такъв цвят?

Наистина от главата до петите, без да е пропусната нито една част на тялото, нито един детайл на костюма му, целият Шомберг беше боядисан с най-прекрасен яркосин цвят, какъвто може да си представи човек.

– Der Teufel⁵²! – закрещя той. – Презрени негодници! Ясно е вече защо бяха хукнали след мен.

– Но в какво се състои работата? Ако беше жълт, можеше да си го обясним, че е от страх, но син!

– Работата е в това, че ме хвърлиха в някаква каца. Помислих, че е само вода, а излезе, че е пълна с индиго!

– Кълна се в смъртта на Христос! – засмя се Келюс. – Те са наказали себе си. Това е скъпа боя, а ти си попил поне за двадесет екю.

– Смей се, смей се, но де да беше на мое място.

– А ти никого ли не напердаши? – попита Можирон.

– Знам само, че кинжалът ми остана там, където го забих до самата дръжка – в някакъв дебел търбух. Всичко стана за секунда. Изведнъж бях хванат и хвърлен в бурето, където направо щях да се удавя.

– А как успя да се измъкнеш?

– Имах още смелост, за да се реша на една страхлива постъпка, господарю.

– Какво направи?

51. Проклет да съм! (нем.). – Б. пр.

52. Дявол! (нем.). – Б. пр.

– Извиках: „Да живее Лигата!“

– Точно като мен – каза д'Епернон, – само че мен към това ме накараха да добавя: „Да живее херцог д'Анжу!“

– Също и мен – каза Шомберг, гризейки пръстите си от ярост – и аз го извиках, но това още не е всичко.

– Какво! – възкликна кралят. – Заставили са те да извикаш още нещо?

– Не, още да викам не ме караха, това им беше достатъчно, но в момента, когато виках: „Да живее херцог д'Анжу!...“

– Кажи...

– Познайте кой мина в този момент?

– Нима мога да отгатна?

– Бюси, проклетият Бюси, който чу как прославям неговия господар.

– По всяка вероятност той не е разбрал какво става? – каза Келюс.

– Какво по дяволите ще е трудно да разбере – аз бях в кацата с кинжал, опрян в гърлото.

– И той не ти се притече на помощ? – учуди се Можирон. – Но това е дълг на всеки благородник по отношение на друг.

– Той изглеждаше така, като че ли мисли за съвсем друго: носеше се като че ли имаше крила и е готов да литне.

– Впрочем, могъл е и да не те познае – добави Можирон.

– Прекрасно оправдание!

– Беше ли вече син?

– О! Ти си прав – каза Шомберг.

– Тогава му е простено – забеляза Анри, – тъй като, честно казано, драги Шомберг, аз самият не можах да те позная.

– Все едно – възрази Шомберг, който не случайно беше немец, – ние с него все ще се срещнем някъде на друго място, не на ъгъла на улица Кокийер и в ден, когато няма да съм седнал в бъчва.

– А що се отнася до мен, аз съм обиден не на слугата, а на самия господар – херцог д'Анжу, затова бих искал да се срещна не с Бюси, а с монсеньор херцог д'Анжу.

– Да, да – възкликна Шомберг, – монсеньор херцог д'Анжу иска да ни умори от смях, докато му се удаде възможност да го стори с кинжал.

– Нали за херцог д'Анжу пееха в прослава по улиците. Вие сам чухте, господарю – в един глас казаха Келюс и Можирон.

– Каквото и да говорим, днес стопанин на Париж е херцогът, а не кралят. Опитайте се да излезете от Лувъра и ще се убедите, че ще се

отнесат и към вас по същия начин, както към нас – каза д'Епернон.

– Ах, брате мой, брате мой! – заплашително промърмори Анри.

– Е, господарю, навярно още неведнъж ще кажете същото, което казахте сега: „Ах, брате мой!“, но без да предприемете нищо против брат си – каза Шомберг. – Заявявам ви, обаче: за мен е напълно ясно, че вашият брат стои начело на някакъв заговор.

– Кълна се в Христовата смърт! – възкликна Анри. – Същото бях казал пред тези господа малко преди да влезете, но те не ми отговориха нищо, а ми обърнаха гръб.

– Господарю, ние свихме рамене и ви обърнахме гръб не защото споменахте за заговор, а защото не забелязахме у вас желание да се разправите с него.

– А сега – подхвана Келюс – ние се обръщаме с лице към вас, за да ви кажем отново: „Господарю, спасете ни, или по-скоро спасете себе си, тъй като в случай че загинете вие – с нас също всичко е свършено. Утре в Лувъра ще се яви херцог дьо Гиз, за да поиска от вас да го поставите начело на Лигата, но вие ще назовете името на херцог д'Анжу, както обещахте, и достатъчно ще бъде той да застане начело на хилядите, разпалени от безчинствата на тази нощ парижани, за да се окажете напълно в ръцете му.“

– Така, така – каза кралят, – а в случай, че взема някакво решение – готови ли сте да ме подкрепите?

– Да, господарю – едновременно отговориха младите хора.

– Но преди всичко, господарю, позволете ми да облека други дрехи – обърна се към него д'Епернон.

– Идете в моята гардеробна, д'Епернон, и моят камердинер ще ви даде всичко необходимо, нали сме еднакви на ръст.

– А на мен, господарю, отначало разрешете да се измия – каза Шомберг.

– Върви в моята баня, там ще се изкъпеш добре. Телякът ми ще се погрижи за това.

– Ваше величество – попита Шомберг, – значи можем да се надяваме, че оскърблението ни няма да остане безнаказано?

Анри призова с ръка към мълчание, отпусна се отново в креслото и дълбоко се замисли. След малко каза:

– Келюс, узнайте дали херцог д'Анжу се е върнал в Лувъра.

Келюс излезе. Д'Епернон и Шомберг останаха да изчакат завръщането му, сплотени от надвисващата опасност. Най-голямо самообладание е необходимо на моряците не по време на самата буря, а по време на

затишието, което я предвещава.

– Господарю – попита Можирон, – значи ваше величество се решихте?...

– Ще видите – отговори кралят. Келюс се върна.

– Господин херцогът още не се е върнал – съобщи той.

– Добре – забеляза кралят. – Д'Епернон, вървете да се преоблечете, а вие, Шомберг – да се измиете и да смените цвета си. Вие, Келюс, и вие, Можирон – вървете и пазете на двора както трябва, докато не се завърне брат ми.

– А след като се върне? – попита Келюс.

– След като се върне, ще заповядате да затворят всички врати.

Тръгвайте!

– Браво, господарю! – възкликна Келюс.

– Ваше величество – обеща д'Епернон, – след десет минути съм тук.

– Аз, господарю, не мога да ви обещавам това, ще зависи от качеството на боята.

– Връщайте се, колкото се може по-бързо! Това е всичко, което ви казвам.

– Но, ваше величество, оставате сам? – попита Можирон.

– Не, Можирон, оставам с бога, когото ще моля да покровителства делото ни.

– Молете се добре, господарю – каза Келюс, – вече започвам да се замислям дали Господ не се е съюзил с дявола, за да може да ни погуби и на този, и на онзи свят.

– Amen!⁵³ – каза Можирон.

Фаворитите, които отиваха да пазят на двора, излязоха през едната врата, онези, които трябваше да се преоблекат – от другата.

Останал сам, кралят коленичи и започна да се моли.

Глава 5

Шико все повече и повече е крал на Франция

Удари полунощ. В полунощ вратите на Лувъра обикновено се затваряха Но Анри разсъди мъдро, че херцогът няма да пропусне да пренощува тази нощ в Лувъра, за да не създава повод за подозрение у краля, и

53. Амин! (лат.). – Б. пр.

затова заповяда да не затварят до един часа през нощта.

В дванадесет и четвърт първи при него се появи Келюс.

– Господарю – каза той, – херцогът се върна.

– Можирон какво прави?

– Остана да проследи дали херцогът няма да излезе отново.

– Такова нещо не ни заплашва.

– Значи... – Келюс с жест показа на краля, че остава само да се действа.

– Значи... ще го оставим спокойно да легне да спи – каза Анри. –

Кой е с него?

– Господин дьо Монсоро и вечната му свита.

– А господин дьо Бюси?

– Господин дьо Бюси не е с тях.

– Отлично – каза кралят, за когото беше голямо облекчение да научи, че неговият брат е без първата си шпага.

– Каква ще бъде волята на краля?

– Кажете на д'Епернон и на Шомберг да побързат да предупредят господин дьо Монсоро, че кралят желае да разговаря с него.

Келюс се поклонил и изпълнил поръчението с онази бързина, която се подтиква от чувството на омраза и жажда за мъст, съединени в едно.

Пет минути по-късно влязоха д'Епернон и Шомберг, първият много добре облечен, а вторият – измит до бяло, само тук-там в гънките на кожата на лицето му имаше синкав оттенък; според мнението на теляка това можело да изчезне едва след няколко парни бани.

След двамата фаворити се появи господин дьо Монсоро.

– Господин капитанът от гвардията на ваше величество ме уведоми за честта, която ваше величество ми оказва като ме вика – поклонил се главният ловчия.

– Да, господине – отговори Анри, – точно така. Докато се разхождах тази вечер и гледах светещите звезди и блестящата луна, неволно ми дойде наум, че след като времето е великолепно, не би било лошо да се по-ловува. Сега е само полунощ, господин графе, заминавайте още сега за Венсен и се разпоредете да ми осигурят лопатар, който утре да мога да преследвам.

– Но, господарю, предполагах, че ваше величество утре ще удостои херцог д'Анжу с аудиенция, също и херцог дьо Гиз, за да бъде избран глава на Лигата.

– И какво от това, господине? – каза кралят с толкова високомерен тон, който би затруднил всякакъв отговор.

– Може би няма да имате време...

– Онзи, който умее правилно да разпределя времето си, никога няма да има липса на време. Ето защо ви казвам: имате време да заминете още тази нощ при условие, че го сторите незабавно. Ще имате достатъчно време да подготвите дивеча и да предупредите дружината за утре в десет часа сутринта да бъде готова. И така, заминавайте веднага! Келюс и Можирон, заповядайте да отворят вратите на Лувъра на господин дьо Монсоро от мое име и след това заповядайте да ги затворят пак от името на краля.

Невероятно учуден, главният ловчия напусна стаята.

– Това прищявка на краля ли е? – попита той фаворитите в преддверието.

– Да – лаконично отговориха те.

Господин Монсоро разбра, че към това няма какво да се добави и замълча.

Главният ловчия нямаше никаква възможност да предупреди принца. От дясната му страна вървеше Келюс, от лявата – Шомберг. За миг го осени догадка, че фаворитите са получили тайна заповед да го арестуват и едва когато се оказа извън стените на Лувъра и чу как се затвориха вратите след него, се убеди в неоснователността на своите подозрения.

След десет минути Келюс и Шомберг се върнаха обратно.

– А сега – каза Анри, – нито звук и тръгвайте и четиримата с мен.

– Къде отиваме, господарю? – попита както винаги пръв предпазливият д'Епернон.

– Онзи, който дойде, ще види – отговори кралят.

– Да вървим – казаха в един глас и четиримата.

Фаворитите се въоръжиха с шпагите си, пристегнаха наметалата и последваха краля, който с фенер в ръцете ги поведе по познатия ни вече коридор, по който, както имахме възможност да видим с вас, бяха вървели и кралицата майка, и крал Шарл IX, отивайки при своите дъщеря и сестра, при милата Маргьорит, чиито покои, както вече също ни е известно, заемаше сега херцог д'Анжу.

В коридора дежуреше един от камериерите на херцога, но преди той да успее да отстъпи от вратата и да предупреди своя господар, Анри го хвана и му заповяда да мълчи, след което го предаде на своите спътници, които набутаха невнимателния слуга в една от стаите и го заключиха.

По този начин дръжката на вратата на спалнята на херцога натисна

самият крал.

Херцогът току-що беше легнал в леглото, унесен в честолюбивите си мечти, предизвикани от събитията тази вечер. Той видя как всички превъзнасяха името му, забравили въобще името на краля. Той видя как почтително му правеха път – на него и на неговите придружвачи – и как оскърбително се отнасяха с хората на краля. Нито веднъж от началото на неговия дълъг жизнен път, изпъстрен с толкова тайни издирвания и страхливи заговори, не му се беше падала такава популярност и като следствие от нея такава надежда.

Той сложи на масата писмото на херцог дьо Гиз, което му предаде дьо Монсоро и в което го съветваха утре сутринта непременно да присъства на тоалета на краля.

Херцог д'Анжу не се нуждаеше от подобни съвети, тъй като съвсем нямаше намерение да пропуска часа на великото си тържество.

Но какво беше изумлението на Франсоа, когато видя как вратата на тайния коридор се отваря и ужасът, когато разбра, че е отворена от ръката на краля!

Анри направи знак на спътниците си да останат на прага, а сам сериозен и намръщен се приближи до леглото на брат си, без да каже нито една дума.

– Господарю – запелтечи херцогът, – честта, с която ме удостоявате, е толкова неочаквана за мен...

– Че дори ви плаши, не е ли истина? – каза кралят. – Аз ви разбирам. Не, не, брате, не ставайте, останете си в леглото

– Но, господарю, все пак, позволете ми... – каза херцогът, целият разтреперан и примъкна към себе си писмото на херцог дьо Гиз, което преди това беше прочел.

– Прочетохте ли го? – попита кралят.

– Да, ваше величество.

– Очевидно онова, което четете, трябва да е твърде увлекателно, за да не спите в толкова късен час.

– О, господарю – отговори херцогът с измъчена усмивка, – нищо, което да заслужава особено внимание: вечерна кореспонденция.

– Разбира се – каза Анри, – вечерната кореспонденция е кореспонденцията на Венера; впрочем, не, греша, подобни писма, които се изпращат по Ирис⁵⁴ или Меркурий, не носят такъв голям печат.

Херцогът скри писмото.

54. Ирис (Ирида) – гръцка богиня. – Б. пр.

– Колко е потаен нашият Франсоа – каза кралят със смях, който повече приличаше на скърцане със зъби, и брат му изстина от страх.

Херцогът направи усилие да добие по-уверен вид.

– Ваше величество иска да ми каже нещо насаме? – попита той. Беше забелязал как четиримата благородници до вратата се размърдаха и разбра, че те слушат и се наслаждават на започващата сцена.

– Всичко, което имам да ви кажа насаме – отвърна кралят, като нагърти на последната дума, понеже право на такъв разговор бе предоставено като привилегия на братята на краля церемониално от френския двор, – всичко това, господине, ще благоволите да изслушате днес от мен пред свидетели. Слушайте добре, господа, кралят ви разрешава.

Херцогът повдигна глава.

– Господарю – каза той с пълен с отровна омраза поглед, като че ли взет назаем от змия, – преди да бъде оскърбен човек с моето положение, трябваше да ми бъде отказано гостоприемството на Лувъра; в своя дворец аз бих ви отговорил по подходящ за случая начин.

– Наистина – каза Анри с мрачна ирония – вие забравяте, че навсякъде, където и да се намирате, сте мой поданик и че моите поданици навсякъде, където и да са, си остават мои поданици, тъй като крал съм аз, слава богу!... Крал на тази страна!...

– Господарю – каза Франсоа, – в Лувъра аз съм при своята майка.

– А вашата майка е при мен – отговори Анри. – Но да преминем към същността на въпроса, господине, дайте това писмо.

– Кос писмо?

– Онова, което четяхте, което беше на масата до леглото ви, и което скрихте, щом влязох.

– Господарю, помислете! – каза херцогът.

– За какво? – попита кралят.

– За това, че поведението ви е недостойно за благородник. Така може да изисква само един полицаи.

Кралят стана блед като мъртвец.

– Писмото, господине! – повтори той.

– Това е писмо от жена, господарю, помислете! – каза Франсоа.

– Има писма от жени, които на всяка цена трябва да бъдат прочетени, а някои от тях е особено опасно да остават непрочетени, например: писмата на нашата майка.

– Братко! – каза Франсоа.

– Писмото, господине – изкрещя кралят и тропна с крак, – или ще повикам четиримата при вратата да го вземат насила.

Херцогът скочи, стиснал смачканото писмо в юмрука си, явно с намерение да го хвърли в огъня на камината.

– И вие ще постъпите така с вашия брат?

Анри отгатна намерението му и прегради пътя към камината.

– Не с моя брат, а с моя смъртен враг! Не с моя брат, а с херцог д'Анжу, който цяла вечер се мотае из Париж след опашката на коня на господин дьо Гиз! С брат, който се опитва да скрие от мен писмото на един от своите съмишленици – господаря на лотарингските принцове.

– Този път вашата полиция е порботила лошо.

– Казвам ви че видях върху печата трите знаменити дрозда на Лотарингия, готови да погълнат лилията на Франция. Дайте, ми писмото, иначе, кълна се в смъртта на Христос...

Анри пристъпи към херцога и сложи ръката си върху рамото му.

Веднага щом усети тежестта на кралската ръка, Франсоа косо хвърли поглед към вратата, където в заплашителна поза, готови да извадят шпагите си, стояха четиримата фаворити, после падна на колене, притисна се до леглото си и закрещя:

– Насам! Помощ! Брат ми иска да ме убие! Тези думи, пълни с ужас, който ги правеше толкова убедителни, направиха на краля впечатление и усмириха неговия гняв, именно защото още повече го задълбочиха. Кралят помисли, че Франсоа наистина се страхува от убийство, което би било братоубийство. За миг главата му се завъртя при мисълта, че над неговото семейство, както над всички семейства с гаснещи родове, тежи проклятието братя по традиция да убиват братята си.

– Не – каза той, – грешите, брате, кралят не ви заплашва с това, от което се боите. Опитайте се да се борите, а сега се признавате за победен. Знайте, че тук господар е кралят, а ако не сте знаели, знайте отсега нататък. Е, кажете това, но не шепнешком, а високо.

– О! Заявявам това, братко, това казвам и аз – извиха херцогът.

– Прекрасно. Тогава дайте писмото... защото ви го заповядва кралят.

Херцог д'Анжу изпусна хартията на земята. Кралят я взе и, без да я чете, я прибра в кесията си, от която раздаваше милостиня.

– Това ли е всичко, господарю? – попита херцогът и вдигна към краля кривогледите си очи.

– Не, господине – каза Анри, – поради днешните безредици, които за щастие нямаха пагубни последици, – ще се наложи да останете тук, в тази стая, докато моите подозрения около вас не се разсеят окончателно. Тук е удобно, обстановката ви е позната, по-малко прилича на затвор,

така че оставате тук. Ще имате приятно общество, тъй като тези четирима господата ще останат да ви пазят тук тази нощ, утре ще ги сменят.

– А приятелите ми? Ще мога ли да се видя с тях?

– Кои наричате свои приятели?

– Например господата дьо Монсоро, дьо Рибейрак, д'Антраге, дьо Бюси.

– Аха! – каза кралят. – И този значи!

– Нима е имал нещастieto с нещо да не угоди на ваше величество?

– Да – каза кралят.

– Кога?

– Винаги и отчасти тази вечер.

– Тази вечер? Какво се е случило тази вечер?

– Нанесе ми оскърбление по улиците на Париж.

– На вас ли, господарю?

– Да, на мен и на мои предани хора, което е едно и също.

– Бюси да е оскърбил някого тази вечер на улицата? Заблудили са ви, господарю.

– Аз зная какво говоря.

– Господарю – възкликна херцогът с тържествуващ вид, – господин дьо Бюси вече два дена не излиза от своя дворец! Той е болен от треска.

Кралят се обърна към Шомберг.

– Може да е имал треска вкъщи, но не и на улица Кокийер – каза Шомберг.

– Какво казахте? – попита херцогът и се надигна. – Бюси е бил на улица Кокийер?

– Сам го видях.

– Вие сте го видели на улицата?

– Да, Бюси, млад, свеж, бодър, весел, като най-щастлив на света, придружаван от постоянния си съучастник, мисля, че се казваше Реми – негов оръженосец, или лекар.

– В такъв случай нищо не разбирам – каза поразен херцогът. – Аз видях Бюси днес. Той беше на легло. Трябва да ме е излъгал.

– Добре – каза кралят, – когато всичко се изясни, господин дьо Бюси ще бъде наказан като другите и заедно с тях.

Херцогът не се опита повече да защити своя благородник като предостави възможност на краля да излее гнева си върху дьо Бюси и по този начин го отклони от себе си.

– Ако господин дьо Бюси е постъпил така – каза Франсоа, – ако той, след като се отказа да излезе с мен, е излязъл сам, то тогава сигурно

е имал никакви намерения, които е било неудобно да ми признае, знаейки моята преданост към ваше величество.

– Чувате ли, господа, какво казва моят брат? – попита кралят. – Той твърди, че Бюси е вършел всичко без негово знание.

– Още по-добре – каза Шомберг.

– Защо по-добре?

– Защото в такъв случай, ваше величество, позволете ни да постъпим както си знаем.

– Добре, добре, ще се изясни и ще видим – каза Анри. – Господа,верявам брат си на вашите грижи: през тази нощ го охранявайте като му оказвате всички подобаващи почести за ранга му на пръв принц и първи в кралството човек след мен.

– О, господарю – каза Келюс и от погледа му херцогът усети, че го побиват тръпки, – бъдете спокоен, знаем колко сме задължени на негово височество.

– Прекрасно, прощавайте, господа – каза Анри.

– Господарю – възкликна херцогът, на който отсъствието на краля се струваше много по-опасно, отколкото присъствието му. – Нима наистина съм арестуван?! Нима приятелите ми няма да могат да ме навестяват?! Нима съм заточен в тази стая?!

Той си спомни за утрешния ден, деня, в който му беше така необходимо да бъде до херцог дьо Гиз.

– Господарю – продължи Франсоа, забелязал, че кралят е готов да се смили, – позволете ми в крайна сметка утре да бъда с ваше величество. Моето място е край вас. Пред очите на всички бих бил най-добре охраняваният пленник, където и да било. Господарю, окажете ми тази милост да бъда до вас.

Кралят, който не съзря нищо подозрително в тази молба на херцог д'Анжу, беше готов да се съгласи и да каже своето „да“, когато вниманието му беше привлечено от дълга и твърде гъвкава фигура, която с ръце, глава, очи, с една дума – с всичко, правеше всички отрицателни знаци и жестове, които можеше да се направят, без да се стигне до счупване на кости.

Това беше Шико, който изобразяваше едно „не“.

– Не! – каза Анри на брат си. – Тук ви е добре и това го искам и аз.

– Но, господарю! – изхленчи херцогът.

– Такава е волята на краля на Франция. Струва ми се, че това трябва да ви бъде достатъчно, господине – добави Анри с високомерие, което окончателни сломи херцога.

– Нали ви казвах, че истинският крал на Франция – това съм аз! – каза Шико.

Глава 6

За това, как Шико посети Бюси и какво последва от това

На другия ден около девет часа сутринта Бюси спокойно закушваше в компанията на Реми, който, в качеството си на лекар, му предписваше различни подсилващи средства. Те разговаряха за вчерашните събития и Реми се опита да си спомни легендите, изобразени на фреските в черквата „Света Мария Египетска“.

– Слушай, Реми – попита внезапно Бюси, – онзи благородник, който беше потопен в кацата на ъгъла на улица Кокийер, като минахме оттам, не ти ли се стори познат?

– Разбира се, господин графе, и то толкова, че от този момент се мъча да си спомня неговото име.

– Значи и ти не го позна?

– Не. Той беше вече напълно син.

– Би трябвало да му се притека на помощ – каза Бюси, – дълг на порядъчните хора е да се защитават един друг от всякаква папlach. Честно казано обаче, бях твърде зает с моите работи.

– Но ако ние не сме го познали – каза Одоен, – той със сигурност ни е познал, та ние си бяхме с нашия естествен цвят. Дори ми се стори, че той злобно се блещи след нас и се заканва с юмрук.

– Сигурен ли си, Реми?

– За това, че се блещеше, отговарям с главата си, а за юмука и заплахите не съм съвсем сигурен – каза Одоен, който познаваше избухливостта на Бюси.

– В такъв случай трябва да разберем, Реми, кой е бил този благородник. Аз не мога да оставя безнаказано такава обида.

– Почакайте, почакайте – внезапно извика Одоен, като попарен с вряла вода. – Ах, боже мой! Спомних си! Аз зная кой беше той.

– Как би могъл да разбереш?

– Чух го като ругаеше.

– Кълна се в Разпятието, всеки би ругал в такова положение.

– Да, но той ругаеше на немски.

– А!

– Той каза: Gott verdamme⁵⁵.

– Значи е бил Шомберг.

– Точно така, господин графе, самият Шомберг.

– Тогава, скъпи Реми, почвай да правиш своя мехлем.

– Защо?

– Защото скоро ще се наложи да кърпиш или моята, или неговата кожа.

– Няма да сте толкова луд да позволите да ви убият точно сега, когато най-после сте здрав и толкова щастлив – намигна Реми. – По дяволите! Света Мария Египетска вече ви възкреси веднъж, може и да ѝ омръзне да твори чудеса, та и Христос е правил това само два пъти.

– Напротив, Реми – отговори графът, – ти не можеш да си представиш какво наслаждение е да рискуваш своя живот, когато си щастлив. Вярвай ми, нямам желание да се бия, когато губя на карти или пък ако съм заварил любовницата си на местопрестъплението, или когато съм недоволен от себе си. Обратното, когато кесията ми е пълна, сърцето ми е леко и съвестта ми е чиста, излизам на дуел смело, като на шега. Тогава ръката ми е сигурна, аз разгадавам противника си и го потискам със своя късмет. Чувствам се като човек, който печели на карти и прибира златото на съперника си, което вятърът на късмета подхвърля към него. Не, именно в такива минути аз съм блестящ, уверен в себе си и нападам умело. Днес бих се бил великолепно, Реми – каза младежът и протегна ръка на лекаря, – защото, благодарение на теб, аз съм щастлив.

– Момент, моля! Все пак, ако не възразявате, ще ви се наложи да се откажете от това удоволствие – каза Одоен. – Една прекрасна дама – моя приятелка, ме помоли да се грижа за вас и ме принуди да се закълна, че ще ви запазя здрав и невредим, принуди ме под предлог, че животът ви ѝ принадлежи и затова не можете да се разпореждате с него без нейното съгласие.

– Мой добри Реми – каза графът замечтано, в онова състояние, когато влюбеният възприема всичко около себе си неясно, без ярки линии и цветове, както актьорите и декорите се възприемат през прозрачната завеса на театъра – онова чудесно състояние на полусън, когато с цялата си душа се отдаваме на нежни мисли за предмета на нашата любов и в същото време с чувствата си възприемаме думите или жестовете на приятеля.

55. Господ да те убие. – Б. пр.

– Вие ме наричат „добри ми Реми“ – каза Одоен, – защото ви дадох възможност да видите отново госпожа дьо Монсоро, но дали ще ме наричат така, когато бъдете разделен от нея, а, за съжаление, този ден е близък, ако не е и настъпил.

– Какво казваш? – извика стреснато Бюси. – Да не се шегуваме с това, метр дьо Одоен.

– Но, господине, не се шегувам. Та няма не знаете, че тя заминава за Анжу и че аз самият съм обречен да страдам поради раздялата с мад-моазел Гертруда? Ах!

Бюси не можа да задържи усмивката си от престореното отчаяние на Реми.

– Много ли я обичаш? – попита той.

– Разбира се... Тя мен също... Само да знаехте как ме бие.

– И ти ѝ позволяваш?

– От любов към науката. Благодарение на Гертруда бях принуден да изобретя чудесен мехлем против синини.

– В такъв случай би трябвало да изпратиш няколко бурканчета на Шомберг.

– Да не говорим повече за Шомберг, нека той сам се погрижи за себе си.

– Да, и да се върнем на госпожа дьо Монсоро, или по-точно към Диана дьо Меридор, защото нали знаеш...

– Боже мой, разбира се, че знам...

– Реми, кога тръгваме?

– А! Така си мислех. Колкото може по-късно, господин графе.

– Защо?

– Първо, защото в Париж се намира нашият скъп принц – вожд на анжуйците, който миналата вечер се набърка в такива неща, че ние очевидно ще му потрябваме, както ми се струва.

– После?

– После, защото господин дьо Монсоро, като по някаква специална милост на небето, не ни подозира в нищо – във всеки случай, не подозира вас, но може да заподозре нещо, ако вие изчезнете от Париж едновременно с жена му, която не му е жена.

– Е, и какво? Какво ме интересуват неговите подозрения?

– О, разбира се! Но мен ме интересува, и то много, любезни мой господине. Аз се наемам да кърпя дупките от ударите на шпагите, получени от вас на дуел, защото вие сте превъзходен фехтовач и никога не получавате сериозни рани, но не бих се заел с раните от кинжал,

нанесени от засада, особено когато са нанесени от ревниви мъже. Тези животни в такива случаи удрят с всичка сила. Спомнете си бедния господин дьо Сен-Мегрен, убит така злодейски от нашия приятел господин дьо Гиз.

– Какво пък, мили мой, ако ми е писано, ще загина от ръката на Монсоро!

– Значи!

– Значи ще ме убие!

– А след седмица, месец или година госпожа дьо Монсоро ще стане жена на своя съпруг, което ще подлуди вашата бедна душа, която ще види това отгоре или отдолу и не ще може да попречи, защото няма да има тяло.

– Ти си прав, Реми, аз искам да живея!

– Добре казано! Но само да живеете не е достатъчно, повярвайте ми, трябва да следвате моите съвети и да бъдете любезен с Монсоро. Сега той ужасно ревнува от херцог д'Анжу. Докато вие се измъчвахте от треската в леглото си, той като преуспяващ испанец се разхождаше под прозорците на дамата и бе разпознат по своя лютнист Орили. Оказвайте всякакви любезности на милия съпруг, който не е съпруг, и даже не му споменавайте за жена му. Пък не ви и трябва, вие и така знаете всичко за нея... Тогава той навсякъде ще разказва, че вие сте единственият благородник, притежаващ добродетелите на Сципион – непоколебимост и целомъдрие.

– Струва ми се, че си прав – каза Бюси. – Сега, когато не ревнувам вече от тази мечка, ще я опитомя. Ама ще се посмеем! Ах, Реми, сега можеш да искаш от мен всичко, толкова съм щастлив.

В този момент на вратата се почука. Събеседниците замълчаха.

– Кой е там? – попита Бюси.

– Монсеньор – отговори един от пажовете, – долу някакъв благородник иска да говори с вас.

– Толкова рано! Кой би могъл да бъде?

– Висок господин, облечен в зелено кадифе и с розови чорапи, малко смешен на вид, но изглежда порядъчен.

– Хм – помисли на глас Бюси, – дали не е Шомберг?

– Той каза „висок господин“.

– Вярно. Може би Монсоро?

– Този има вид на порядъчен човек.

– Прав си, Реми. Не е нито единият, нито другият. Пуснете го.

След известно време човекът, за когото съобщи пажът, се показва на

прага.

– Ах, боже мой! – извика Бюси, като видя посетителя, и стана бързо, а Реми, както подобава на скромен приятел, излезе в съседната стая. – Господин Шико! – възкликна Бюси.

– Същият, господин графе – отговори гасконецът. Бюси се втренчи в него с учудване, което по-ясно от всякакви думи говореше: „Господине, какво търсите тук?“

Затова Шико, макар и да не му бе зададен този въпрос, отговори с много скромнен тон:

– Господине, дойдох да ви предложа една малка сделка.

– Слушам ви, господине – каза Бюси с недоумение.

– Какво ще ми обещаете, ако ви окажа важна услуга?

– Това зависи от услугата, господине – малко високомерно отговори Бюси.

Гасконецът се престори, че не забелязва пренебрежителния тон.

– Господине – каза той, като седна и кръстоса дългите си крака, – виждам, че не ме удостоявате с поканата да седна.

Бюси почервения.

– Това увеличава размерите на полагащото ми се възнаграждение за услугата, която ще ви окажа.

Бюси не отговори.

– Господине – без да се смущава, продължаваше Шико, – запознат ли сте с Лигата?

– Чувал съм много за нея – започна да проявява известен интерес към думите на гасконеца Бюси.

– Тогава, господине – каза Шико, – трябва да знаете, че това е обединение на честните християни, благоговейно събрали се да унищожат своите ближни – хугенотите. Член ли сте на Лигата, господине?... Аз – Да.

– Но, господине.

– Кажете само „да“ или „не“.

– Позволете ми да изразя учудването си – каза Бюси.

– Имах честта да ви попитам, член ли сте на Лигата? Разбрахте ли ме?

– Господин Шико – каза Бюси, – не обичам въпроси, смисъла на които не разбирам, затова бъдете така любезен да смените темата на разговора. От приличие ще почакам няколко минути, преди да ви кажа, че щом не обичам такива въпроси, естествено не обичам и хората, които ги задават.

– Великолепно. Приличието си е приличие, както казва нашият добър господин дьо Монсоро, когато е в добро настроение.

При името на Монсоро, което гасконецът изтърва сякаш случайно, Бюси отново стана внимателен.

– Хм – прошепна той, – дали Монсоро не подозира нещо и не е ли изпратил при мен този Шико на разузнаване?...

И каза високо:

– На въпроса, господин Шико, имаме на разположение само няколко минути.

– Optime⁵⁶ – отговори Шико, – няколко минути, това не е малко. За няколко минути може да се наговори цял кош с приказки. Аз бих могъл и да не ви питам, та нали, ако не принадлежите към светата Лига, то, без съмнение, ще влезете в нея, и то много скоро, щом като херцог д'Анжу е неин член.

– Херцог д'Анжу! Кой ви каза това?

– Самият той в лична беседа с мен, както казват, или по-точно, както пишат познавачите на закона; както писа, например, милият и добър господин Никола Давид, светилото на парижкия форум. Това светило вече угасна и все още не е известно кой го загаси. Та ето, вие прекрасно разбирате, че ако херцог д'Анжу принадлежи към Лигата, и вие няма да можете да избегнете това, нали сте дясната му ръка, дявол да го вземе! Лигата си разбира от работата и няма да се съгласи да има за свой водач еднорък.

– После, господин Шико – каза Бюси с много по-вежлив тон.

– После? – отговори Шико. – После, ако принадлежите към Лигата или помислят, че принадлежите, а непременно ще помислят така, с вас ще се случи това, което се случи на негово кралско височество.

– А какво се е случило е негово кралско височество? – възкликна Бюси.

– Господине – каза Шико, като стана и зае същата поза, която досега заемаше Бюси, – аз не обичам въпросите и ако ми разрешите да продължа – не обичам хората, които задават въпроси, затова имам голямо желание да оставя и с вас да направят така, както направиха с вашия господар през нощта.

– Господин Шико – каза Бюси с усмивка, която съдържаше в себе си всички извинения, които може да поднесе един благородник, – моля ви, говорете, къде е херцогът?

56. Превъзходно (лат.). – Б. пр.

– В затвора.

– В кой?

– В своите покои. И четирима мои добри приятели не го изпускат от очи: господин Шомберг, когото вчера боядисаха в син цвят, както ви е известно, защото сте били свидетел на тази операция; господин д'Епернон, жълт от страх, господин дьо Келюс, червен от гняв, и господин дьо Можирон, бял от скука. Прелестна гледка, особено ако отбележим, че херцогът започва да позеленява от страх. Скоро ще можем да се наслаждаваме на всички цветове от дъгата – ние, избраното общество на Лувъра.

– Значи, господине – каза Бюси, – вие мислите, че свободата ми е застрашена?

– Застрашена?... Чакайте да помисля. Предполагам, господине, че в този момент се готвят да... трябва да... трябваше да са ви арестували.

Бюси изтръпна.

– Как гледате на Бастилията, господин дьо Бюси? Това е прекрасно място за размишления и господин Лоран Тестю, нейният комендант, доста добре храни своите пиленца.

– Ще ме изпатят в Бастилията?! – възкликна Бюси.

– Честно, да! Тук някъде в джоба си имам даже нещо като заповед да ви изпатят там, господин дьо Бюси, искате ли да погледнете?

И Шико действително измъкна от широкия си крачол, който би могъл да побере три бути като неговите, съставена по всички правила кралска заповед за арестуването на господин Луи дьо Клермон, сеньор дьо Бюси дьо Амбоаз, където и да бъде намерен.

– Редакцията е на господин дьо Келюс – каза Шико, – прекрасно е написано.

– Значи, господине – възкликна Бюси, трогнат от постъпката на Шико, – вие наистина ми оказвате услуга?

– Струва ми се, да – каза гасконецът, – и вие сте на същото мнение, нали?

– Господине – каза Бюси, – заклевам ви, отговорете ми като благороден човек: спасявате ме днес, за да ме погубите друг път ли? Нали вие обичате краля, а мен той не ме обича.

– Господин графе – надигна се от стола си Шико и се поклони, – спасявам ви, за да ви спася. А сега можете да мислите за моята постъпка, каквото си щете.

– Но на какво, за бога, дължа вашата милост?

– Нима забравихте, че ви помолих за възнаграждение?

- Да, вярно.
- Тогава?
- О, господине, с радост!
- Значи вие на свой ред ще направите това, за което бих ви помолил?
- Дума на Бюси! Стига това да е по силите ми.
- Прекрасно, това ми е достатъчно – стана Шико. – Сега сядайте на коня си и изчезвайте, а аз ще предам заповедта за арестуването ви на когото трябва.
- Значи не вие трябва да ме арестувате?
- Какво говорите? За кого ме вземате? Аз съм благородник, господине!
- Но аз напускам своя господар.
- Не се упреквайте, той пръв ви напусна.
- Вие сте славен благородник, господин Шико – каза Бюси на гасконецца.
- Дявол да го вземе, и аз мисля така – отговори той.
- Бюси извика Одоен.
- Одоен, който, да бъдем справедливи, подслушваше зад вратата, веднага се появи на прага.
- Реми! – възкликна Бюси. – Реми, Реми, конете ни!
- Те са оседлани, монсеньор – спокойно отговори той.
- Ето един рядко съобразителен човек – каза Шико.
- Дявол да го вземе, и аз мисля така – отбеляза Реми.
- И те ниско се поклониха един на друг така, както това биха направили петдесет години по-късно Гийом Горен и Готие-Гаргий⁵⁷.
- Бюси взе няколко шепи екю и ги напъха по джобовете си и в джобовете на Реми.
- След това, като се поклони ниско на Шико и му благодари още веднъж, той тръгна към вратата.
- Извинете ме, господине – каза Шико, – разрешете ми да присъствам при вашето заминаване.
- И гасконецът тръгна след Бюси и Одоен към конюшната, където пажът наистина държеше юздите на оседланите коне.
- Къде заминаваме? – осведоми се Реми, вземайки небрежно поводите на своя кон.
- Къде?... – попита Бюси нерешително, или преструвайки се, че не

57. Известни френски актьори. – Б. р.

е решил още.

– Какво ще кажете за Нормандия, господине? – поинтересува се Шико, който наблюдаваше приготовленията и с вид на познавач разглеждаше конете.

– Не, много е близо.

– А за Фландрия какво ще кажете? – продължаваше Шико.

– Твърде далеч е.

– Предполагам – каза Реми, – че ще спрете в Анжу, то се намира на подходящо разстояние, нали, господин графе.

– Да, заминаваме за Анжу – отговори Бюси и се изчерви.

– Господине – каза Шико, – сега, когато направихте своя избор и сте готови да тръгнете...

– Незабавно.

– Имам чест да ви приветствам. Споменавайте ме в своите молитви.

И достойният благородник сериозно и величествено закричи по пътя, закачайки ъглите на къщите със своята гигантска рапира.

– Значи така било писано, господине! – каза Реми.

– По-бързо да тръгваме – извика Бюси. – Може би ще я настигнем.

– О, господине – каза Одоен, – ако помагате на съдбата, ще отнемете нейните заслуги.

И те тръгнаха на път.

Глава 7

Шахът на Шико, билбокето⁵⁸ на Келюс и сарбаканът на Шомберг

Може да се каже, че въпреки флегматичния си вид Шико се връща в Лувъра в най-радостно настроение.

Той получи тройно удовлетворение: оказва услуга на такъв храбрец като Бюси, взе участие в интригата и осигури на краля възможността да извърши онзи държавен преврат, който изискваха обстоятелствата.

Нямаше съмнение, че и присъствието на Бюси в града с неговата ясна глава и особено – храброто му сърце, и нерушимият триумвират Гиз предвещаваха на добрия Париж буря в най-скоро време.

Сбъдваха се всички опасения на краля и всички предвиждания на Шико.

58. Играчка от пръчка с чашка, в която трябва да се улови топка. – Б. пр.

След като херцог дьо Гиз прие сутринта ръководителите на Лигата, които дойдоха да му връчат книгите с подписите – онези книги, които ние с вас вече видяхме по улиците, около и даже по олтарите на черквите; след като херцог дьо Гиз обеща на тези ръководители, че Лигата ще има своя предводител и взе от всеки клетва да признаят за свой вожд онзи, който бъде назначен от краля; накрая, след като херцог дьо Гиз се посъветва с кардинала и херцог дьо Майен, той излезе от своя дом и се запъти към херцог д'Анжу, когото беше изгубил от очи и не беше виждал от вчера вечерта.

Шико очакваше тази визита, затова, след като се раздели с Бюси, той веднага отиде в двореца д'Алансон, разположен на ъгъла на улиците Отфей и Сент-Андре и започна да обикаля наоколо.

Не измина и четвърт час и Шико видя, че очакваният от него човек излиза от улица Юшет.

Гасконецът се скри зад ъгъла на улица Симетиер и херцог дьо Гиз влезе в двореца, без да го забележи.

Главният камердинер на принца, посрещнал херцога, бе малко обезпокоен от това, че господарят му досега не се е върнал вкъщи, макар и да се досещаше, че той, по всяка вероятност, е останал да ношува в Лувъра.

Гиз попита дали не може да поговори в отсъствието на принца с Орили. Камердинерът отговори, че Орили е в кабинета на своя господар и херцогът може да го пита каквото иска.

Херцогът се запъти към кабинета.

И действително Орили, музикант и довереник на принца, беше, както си спомняте, посветен във всички тайни на херцог д'Анжу и трябваше най-добре да знае къде се намира негово височество.

Самият Орили обаче беше разтревожен не по-малко, ако не и повече от камердинера и от време на време, оставяйки лютнята, струните на която разсеяно подръпваше, отиваше до прозореца да погледне не идва ли принцът.

Три пъти изпращаха хора да питат за него в Лувъра и всеки път получаваха отговор, че принцът се е върнал много късно и още почива.

Херцог дьо Гиз попита Орили за херцог д'Анжу.

Орили, разделен от своя господар вечерта на ъгъла на улица Арбр-Сек от голяма група хора, която се вля в тълпата, събрала се около странноприемницата „Пътеводна звезда“, се беше върнал в двореца д'Алансон, за да го изчака там, без да знае нищо за решението на негово кралско височество да пренощува в Лувъра.

Лютнистът разказа на лотарингския принц за тримата негови пратеници в Лувъра и за еднаквия отговор, получен от всеки един от тях.

– Да спи в единадесет часа! – каза херцогът. – Съвсем невероятно. Самият крал по това време обикновено е вече на крака. Вие трябва да отидете в Лувъра, Орили.

– Мислих за това, монсеньор – каза Орили, – но ето какво ме смущава: може би принцът е заповядал на портиера на Лувъра да отговаря, че той спи, а сам се занимава с любовни похождения някъде из града. Ако работата е такава, то той, несъмнено, ще бъде недоволен от нашите търсения.

– Орили – възрази херцогът, – повярвайте ми, монсеньорът е твърде разумен човек, за да се занимава с любовни похождения в такъв ден като днешния. Идете без всякакъв страх в Лувъра и ще го намерите там.

– Щом желаете, ще отида, господине. Но какво да му предам?

– Ще му кажете, че церемонията в Лувъра е определена за два часа и, както му е добре известно, трябва да се посъветваме, преди да отидем при краля. Нали разбирате, Орили – добави херцогът с недоволен и непочтителен вид, – сега, когато кралят се готви да назначи глава на Лигата, не е време да се спи.

– Прекрасно, монсеньор, ще помоля негово височество да дойде тук.

– Кажете му, че го чакам с нетърпение. Много от поканените за два часа са вече в Лувъра и не трябва да губим нито минута. А пък аз ще изпратя през това време за господин дьо Бюси.

– Разбрано, монсеньор. Но какво да правя, ако не намеря негово височество в Лувъра?

– Ако не намерите негово височество в Лувъра, Орили, не го търсете на друго място. Достатъчно ще бъде да му разкажете след това с какво усърдие съм се опитвал да го намеря. Както и да е, в два без четвърт ще бъда в Лувъра.

Орили се поклони на херцога и излезе.

Шико забеляза, че лютнистът напусна двореца и се досети къде отива.

Ако херцог дьо Гиз разбере за ареста на херцог д'Анжу, всичко ще бъде загубено, или най-малкото, твърде много ще се усложни.

Като видя, че Орили тръгна по улица Юшет към моста Сен-Мишел, Шико запрепуска с всичка сила на дългите си нозе по улица Сент-Андре-дез-Ар и преди още Орили да стигне до Гран-Шатле, той беше минал Сена с Нелския ферибот.

Ние с вас ще тръгнем след Орили, тъй като той ни води там, където трябва да се разиграят главните събития на този ден.

Лютнистът тръгна по крайбрежните улици, по които с вид на победители се тълпяха буржоа, и се озова пред Лувъра. Сред бурното парижко ликуване дворецът бе запазил своя спокоен и безгрижен вид.

Орили познаваше добре живота и особено придворния живот. Той побъбри първо с дежурния офицер, лице, твърде важно за всеки, който иска да разбере новините и да разузнае не са ли се случили някакви скандални Происшествия.

Дежурният офицер беше самата любезност – кралят беше станал сутринта в най-добро настроение.

От дежурния офицер Орили се запъти към портиера.

Портиерът провеждаше преглед на войниците от охраната, които бяха облечени с нови униформи, и им връчваше нов модел алебарди.

Той се усмихна на лютниста и отговори на неговите забележки по повод дъжда и хубавото време, което създаде най-благоприятно впечатление у Орили за политическата атмосфера.

Ето защо той се запъти по-нататък и започна да се изкачва по главното стълбище към покоите на херцога, като се покланяше старателно на придворните, изпълнили стълбищните площадки и преддверия.

До вратата, която водеше в покоите на негово височество, той видя Шико, седнал на сгъваем стол.

Шико играеше сам на шах и изглеждаше изцяло погълнат от решаването на трудна задача.

Орили искаше да мине покрай него, но дългите крака на Шико заемаха цялата стълбищна площадка.

Музикантът бе принуден да потупа гасконеца по рамото.

– А, вие ли сте – каза Шико, – моля за извинение, господин Орили.

– Какво правите тук, господин Шико?

– Както виждате, играя на шах.

– Сам със себе си?

– Да... изучавам една комбинация. А вие, господине, играете ли шах?

– Много слабо.

– Разбира се, вие сте музикант, а музиката е трудно изкуство и онези избраници, които се посвещават на музиката, са принудени да ѝ отдават цялото си време и способности.

– Комбинацията, изглежда, е сложна? – засмя се Орили.

– Да. Безпокои ме моят крал, искам да кажа цар. Знаете ли,

господин Орили, в шаха царят е глупава фигура, ненужна: тя няма своя воля, може да прави само по една крачка – надясно, наляво, напред или назад. А враговете ѝ са много ловки – конете, например, които с един скок преминават два квадрата, и цяла тълпа пионки, те обкръжават царя, притискат го и всячески го безпокоят. Така че, ако си няма добри съветници, дявол да го вземе, спукана му е работата, няма да се задържи дълго. Наистина той си има своя шут, тоест тур, който идва и си отива, прелита от единия край на дъската до другия, има право да застава пред царя, зад него, до него. Истина обаче е и това, че колкото по-предан е шутът на своя цар, толкова повече той рискува, господин Орили, и трябва да ви призная, че точно сега моят цар и неговият шут се намират в най-опасно положение.

– Но – попита Орили – какви обстоятелства ви накараха да разучавате тази комбинация пред вратата на негово кралско височество, господин Шико?

– Работата е там, че чакам господин дьо Келюс, той е там.

– Къде там?

– При негово височество, разбира се.

– Господин дьо Келюс е при негово височество? – учуди се Орили.

По време на разговора Шико освободи пътя на лютниста, но премести цялото си имущество в коридора, така че пратеникът на господин дьо Гиз се озова между гасконецата и вратата в преддверието.

Орили обаче не се решаваше да отвори тази врата.

– Но какво прави господин дьо Келюс при херцог д'Анжу? – попита той. – Не знаех, че са такива приятели?

– Шшт! – произнесе Шико с тайнствен вид.

След това, без да изпуска шахматната дъска, той изви тялото си на дъга, и макар и краката му да не помръднаха, устните му се оказаха до ухото на Орили.

– Той иска извинение от негово кралско височество за малкото недоразумение, възникнало между тях вчера.

– Наистина ли? – каза Орили.

– Така му нареди кралят. Нали знаете в какви прекрасни отношения са сега братята. Кралят не пожела да понесе една дързост на Келюс и му заповяда да иска извинение.

– Наистина?

– Ах, господин Орили – каза Шико, – струва ми се, че у нас започва златен век. Лувърът се превърна в Аркадия, а братята – Arcades ambo⁵⁹. О, извинете, господин Орили, непрекъснато забравям, че сте музикант.

Орили се усмихна и влезе в антрето на херцога, като отвори вратата достатъчно широко, за да може Шико да размени многозначителен поглед с Келюс, който при това най-вероятно беше предупреден предварително.

След това Шико, връщайки се към своите паламедовски⁶⁰ комбинации, се зае да мъмри шахматния цар, може би не толкова сурово, колкото това заслужаваше истинският крал от плът и кръв, но много по-сурово, разбира се, отколкото това заслужаваше невинното късче слонова кост.

Щом Орили влезе в преддверието, Келюс, който се забавляваше с изящно билбоке от абанос, инкрустирано със слонова кост, твърде любезно го приветства.

– Браво, господин дьо Келюс! – каза Орили, виждайки как младият мъж хвана топчето в чашката. – Браво!

– Ах, любезни ми господин Орили – отговори Келюс, – кога най-после ще мога да играя на билбоке така добре, както вие свирите на лютня?

– Тогава – отговори леко засегнат Орили, – когато загубите за изучаването на вашата играчка толкова време, колкото аз съм посветил на изучаването на моя инструмент. Но къде е монсеньорът? Нима не сте говорили с него тази сутрин?

– Той действително ми определи аудиенция, любезни ми Орили, но Шомберг ми пресече пътя.

– Така ли? И господин Шомберг ли е тук? – учуди се лютнистът.

– Но, разбира се, боже мой! Така е наредено от краля. Шомберг е там, в столовата. Заповядайте, господин Орили, и бъдете така любезен да напомните на принца, че ние чакаме.

Орили отвори втората врата и видя Шомберг, по-скоро легнал, отколкото седнал на огромна мека табуретка.

Изтегнал се така, Шомберг се занимаваше с прицелна стрелба от сарбакан по златен пръстен, закачен с копринен конец на тавана – той издихваше от тръбичката малки, ароматни, глинени топчета, имаше пълна чантичка. Всеки път, когато топчето, минавайки през пръстена, се удряше в стената, любимото куче на Шомберг го донасяше на стопанина си.

– С какво се занимавате в покоите на монсеньора! – възкликна

59. И двамата в аркадци (лат.). – Б. пр.

60. На гръцкия герой Паламед е приписвано изобретяването на буквите и цифрите, по-късно, и на шаха. – Б. пр.

Орили. – Ах, господин дьо Шомберг!

– Аа! Guten morgen, господин Орили – отговори Шомберг, прекъсвайки своите упражнения. – Виждате ли, убивам времето в очакване на аудиенцията.

– Все пак къде е монсеньорът? – попита Орили.

– Шшт! Монсеньорът е зает – приема извиненията на д'Епернон и Можирон. Но не бихте ли желали да влезете? Та вие сте свой човек при принца.

– Няма ли това да бъде нескромно от моя страна? – попита музикантът.

– В никакъв случай, напротив. Той е в своята картинна галерия. Влизайте, господин Орили, влизайте!

И като хвана Орили за раменете, Шомберг го подбутна към съседната стая, където зашеметеният музикант видя първо д'Епернон да смазва пред огледалото мустаците си с лепило, за да им придаде нужната форма, а до прозореца – Можирон, зает с изрязване на гравюри, в сравнение с които барелефите на храма на Афродита в Книд и фреските на баните на Тиберий в Капри биха могли да бъдат вметнати за образец на целомъдрие.

Херцогът без шпага седеше в креслото между двамата млади благородници, които поглеждаха към него само дотолкова, доколкото да следят действията му и заговаряха с него само когато искаха да му кажат някаква дързост.

Като видя Орили, херцогът понечи да се хвърли към него.

– Ее, по-внимателно, монсеньор – спря го Можирон, – вие закачихте моите картинки.

– Боже мой, какво виждам – извика музикантът. – Обиждат моя господар!

– Как е нашият любезен господин Орили? – засуквайки мустаците си, се осведоми д'Епернон. – Прекрасно, нали – лицето му е такова румено.

– Окажете ми приятелска услуга, господин музикант, дайте ми вашето кинжалче, моля – каза Можирон.

– Господа, господа – възмути се Орили. – Забравихте ли къде се намирате!

– Но моля ви, скъпи Орили – отговори д'Епернон, – ние помним, именно затова моят приятел ви моли за кинжала ви. Нали виждате, че херцогът е без кинжал.

– Орили – каза херцогът с глас, изпълнен със страдание и ярост, –

нима не се досещаш, че съм пленник?

– Чий пленник?

– На моя брат. Би трябвало да разбереш това, като виждаш кои са моите тъмничари.

Орили издаде възглас на учудване.

– О, ако само подозирах! – каза той.

– Бихте взели със себе си своята лютня, за да развлечете негово височество, любезни Орили? – раздаде се насмешлив глас. – Но аз помислих за това и изпратих за нея, ето я.

И Шико действително протегна на нещастния музикант лютнята. Зад гърба на гасконецата се виждаха Келюс и Шомберг, които се прозяваха с риск да си откачат челюстите.

– Е, как е вашата шахматна партия, Шико? – попита д'Епернон.

– Наистина, как е? – подхвана Келюс.

– Господа, предполагам, че моят шут ще спаси своя крал, но, дявол да го вземе, няма да му бъде лесно. Е, господин Орили, дайте ми вашия кинжал, а аз ще ви дам лютнята, да се разменим.

Вцепенилият се от ужас музикант се подчини и седна на възглавницата в краката на своя господар.

– Един е вече в капана – каза Келюс, – да почакаме останалите.

И с тези думи, които обясниха на Орили всичко случило се досега, Келюс се върна на своя пост в преддверието, като преди това помоли Шомберг да си разменят сарбакана и билбокето.

– Правилно – отбеляза Шико, – трябва да разнообразим удоволствията. Лично аз, за да внеса разнообразие в моите, отивам да учредявам Лигата.

И той затвори зад гърба си вратата, като остави негово височество в компанията на миньоните, която се беше увеличила за сметка на бедния лютнист.

Глава 8

За това, как кралят назначи глава на Лигата и как стана така, че това не бе нито негово височество херцог д'Анжу, нито монсеньор херцог дьо Гиз

Часът на големия прием настъпи, или по-точно, приближаваше, защото още от пладне в Лувъра започнаха да идват водачите на Лигата,

нейни членове и даже просто любопитни.

Париж, все така развълнуван, както и предния ден, с тази разлика само, че швейцарците, които миналия път не вземаха участие в празника, сега бяха главни действащи лица. Повтаряме, все така развълнуван, както и преди, Париж изпрати в Лувъра депутации на лигисти, ешевени⁶¹, опълченци, на занаятчийските цехове и нестихващи потоци от зяпачи. В такива дни, когато народът е зает с нещо, тези зяпачи се събират около него, за да го наблюдават, и те са също толкова многобройни, възбудени и любопитни, колкото е и той, сякаш в Париж има два народа, сякаш в този огромен град – малко копие на света, всеки може при желание да се раздвои: едното му „аз“ действа, другото – наблюдава.

И така, около Лувъра се събра голяма тълпа народ. Но не се тревожете за Лувъра.

Още не е дошло времето, когато ропотът на народите ще се превърне в гръм, когато диханието на оръдията ще събори стените и ще срине замъците върху главите на техните собственици. В този ден швейцарците, прадеди на швейцарците от 10 август и 27 юли, се усмихваха на парижката тълпа, въпреки че в ръцете си имаха оръжие, а парижани се усмихваха на швейцарците. Още не бе настъпил за народа онзи час, когато той ще обагри с кръв вестибюла на кралския дворец.

Но не си мислете обаче, че разиграващият се спектакъл, макар и не толкова мрачен, бе по-малко интересен. Напротив, в този ден Лувъра представляваше най-любопитното от всички описани досега зрелища.

Кралят се намираще в голямата тронна зала, заобиколен от своите сановници, приятели и членове на семейството и чакаше всички цехове да продефилират пред него, оставяйки своите старейшини в двореца, и да се отправят на определените им места в двора на Лувъра, под неговите прозорци.

Така той можеше с един поглед да обхване и почти да преброи своите врагове, ръководейки се ту от забележките, които скрилият се зад кралското кресло Шико правеше от време на време, ту от знаците на кралицата майка, или досетил се по спазъма, изкривил лицето на някой от редовите лигисти, които не бяха запознати като своите главатарии с тайната на предстоящото и затова бяха по-нетърпеливи.

Внезапно в залата влезе господин дьо Монсоро.

– Я виж – каза Шико, – погледни, мой малки Анри.

– Къде да погледна?

61. Длъжностни лица в градските власти, – Б. пр.

– Виж главния ловчия, дявол да го вземе! Наистина, струва си. Толкова е бледен и така изпръскан с кал, че заслужава твоя поглед.

– Това наистина е той – каза кралят.

Анри направи знак на господин дьо Монсоро и главният ловчия се приближи.

– Защо сте в Лувъра, господине? Предполагах, че сте във Венсан и подготвяте за нас лопатар.

– Той бе подгонен към седем часа сутринта, господарю. Но като видях, че приближава пладне, а от вас няма никакви известия, се уплаших да не се е случило с вас някакво нещастие и побързах да дойда.

– Така ли? – произнесе кралят.

– Господарю, ако съм нарушил своя дълг, то това е само поради моята беззаветна преданост към вас.

– Разбира се, господине – каза Анри. – И бъдете уверен, че аз високо я ценя.

– А сега, след като се успокоих – продължи графът с известно колебание в гласа, – ако ваше величество предпочита, ще се върна във Венсан...

– Не, не, останете, господине. Този лов беше само един каприз, който ни хрумна и изчезна така, както се и появи. Останете и не отивайте надалеч, нуждая се от такива верни хора около мен, а вие самият се причислихте към онези, на чиято преданост мога да разчитам.

Монсоро се поклони.

– Къде ще заповяда ваше величество да застана?

– Дай ми го за половин час – прошепна Шико в ухото на краля.

– Защо?

– Да го поизмъча. Какво ти струва? Ти си ми длъжник – застави ме да присъствам на такава скучна церемония, каквато, изглежда, че ще бъде днешната.

– Е, добре, вземи го.

– Имах честта да попитам негово величество, къде ще му бъде угодно да застана? – повтори въпроса си графът.

– Стори ми се, че съм ви отговорил: „Където пожелаете.“ Зад креслото ми, например. Там обикновено поставям своите приятели.

– Заповядайте насам, господин главен ловчия – каза Шико, освобождавайки за господин дьо Монсоро част от територията, която досега заемаше той сам, – и обърнете малко внимание на тези юнаци. Кълна се в бога, господин графе, какъв букет! Сега минават обушарите, по-точно, преминаха вече. Да пукна на място, минават кожарите! Ах, господин

главен ловчия, ако загубите следите им, заявявам ви, ще ви отнема патента за тази длъжност.

Господин дьо Монсоро се правеше, че слуша, или по-точно, слушаше, без да чува.

Той бе погълнат от някаква мисъл и се оглеждаше наоколо с безпокойство, което не убегна на краля, още повече че Шико не пропусна да обърне вниманието на Анри върху това.

– Слушай – прошепна той, – знаеш ли кого издирва в тази минута твоят главен ловчия?

– Не. Кого?

– Брат ти – д'Анжу.

– Във всеки случай той не вижда своя дивеч – засмя се Анри.

– Не, търси напосоки. Държиш ли да не знае къде е дивечът?

– Откровено казано, не бих възразил, ако тръгне по лъжлива следа.

– Чакай, чакай. Сега ще му посоча следа. Казват, че вълкът мирише на лисица, с това ще го объркам. Само го попитай, къде е графинята.

– Защо?

– Попитай, попитай, ще видиш.

– Господин графе – каза Анри, – къде сте дянали госпожа дьо Монсоро? Не я виждам между дамите.

Графът подскочи като ухапан от змия.

Шико почеса върха на носа си и намигна на краля.

– Господарю – отговори главният ловчия, – графинята се почувства зле, въздухът на Париж ѝ вреди. Тази нощ тя поиска и получи разрешението на кралицата и замина заедно с баща си, барон дьо Меридор.

– А накъде замина? – попита кралят, доволен, че може да се обърне, докато преминат кожарите.

– В Анжу, в родното си място, ваше величество.

– Работата е там – забеляза важно Шико, – че въздухът на Париж не е благоприятен за бременни жени. *Gravidis uxoris Lutetia inclemens.*⁶² Съветвам те, Анри, да последваш примера на графа и също да изпратиш някъде кралицата, когато тя забременее.

Монсоро пребледня и яростно се втрени в Шико, който облегна лакът на кралското кресло и подпрял с длан брадичката си, изглеждаше потънал напълно в разглеждане на майсторите на ширити, които вървяха след кожарите.

– Кой ви каза, господин безсрамник, че графинята е трудна? –

62. Лютеция е жестока към бременните жени. (лат.). – Б. пр.

изсъска Монсоро.

– Нима не е? – каза Шико. – Струва ми се, че обратното предположение би било още по-нахално от моя страна.

– Тя не е трудна, господине.

– Ето ти на – каза Шико, – чуваш ли, Анри? Твоят главен ловчия май е направил същата грешка като теб – забравил е да съедини ризите на Богородицата в Шартър.

Монсоро стисна юмруци и потисна яростта си, но преди това метна към Шико поглед, изпълнен с омраза и заплаха. В отговор Шико нахлупи шапката си над очите и започна да си играе с нейното дълго перо, превръщайки го в извиваща се змия.

Графът разбра, че моментът не е подходящ за разчистване на сметки и тръсна глава, сякаш се опитваше да отхвърли от челото си помрачилния го облак.

На свой ред Шико се развесели и смени страшния вид матамор⁶³ с най-приятна усмивка.

– Бедната графиня – каза той, – тя ще загине от скука по пътя.

– Казах на краля, че тя пътешества с баща си – отвърна Монсоро.

– Нека е така, не възразявам. Бащата – това е твърде респектиращо, но не много весело, и ако само достойният барон е около нея да я различа по време на пътешествието... но, за щастие...

– Какво? – живо попита графът.

– Какво „какво“? – отвърна Шико. – Какво „за щастие“?

– О, господин графе, получи се елипса! Графът сви рамене.

– Ах! Моля за извинение, господин главен ловчия. Въпросителната фраза, която вие току-що използвахте, се нарича елипса. Питайте Анри – той е филолог.

– Това е вярно, но какво означават твоите думи?

– Кои думи?

– „За щастие“.

– „За щастие“ означава „за щастие“. За щастие, казах аз, изразявайки по такъв начин възхищение от благодтта на Всевишния. За щастие в този час са на път и някои от нашите приятели, при това от най-веселите. И ако се срещнат с графинята, те, без съмнение, ще я развлекат. А тъй като нашите приятели – небрежно добави Шико – пътуват по същия път, много вероятно е те да се срещнат. О! Аз ги виждам и оттук. А ти виждаш ли ги, Анри? Нали си човек с въображение. Виждаш ли ги как

63. Самохвалко, лъжлив храбрец (исп). – Б. пр.

се кипрят на своите коне, по прекрасния горски път и разказват на графинята стотици пикантни истории, от които тази мила дама просто примира?

Втори кинжал, още по-остър от първия, се заби в гърдите на главния ловчия.

Но Монсоро нямаше никаква възможност да даде воля на чувствата си – кралят бе до него и, във всеки случай в този момент, бе съюзник на Шико. Затова с любезност, която не можеше да скрие следите на усилията, с които се опита да потисне гнева си, графът попита Шико, галейки го с глас и поглед:

– Така ли! Някой от вашите приятели е заминал за Анжу?

– Бихте могли да кажете, господин графе, „някой от нашите приятели“, защото това са повече ваши приятели, отколкото мои.

– Вие ме учудвате, господин Шико – нямам никакви приятели, които...

– Добре, не казвайте.

– Кълна ви се.

– Вие имате толкова много приятели, и освен това, те са ви толкова скъпи, че току-що вие, по навик, макар и да знаете прекрасно, че те са на път към Анжу – само по навик ги търсихте в тази тълпа, както забелязах, и то безрезултатно.

– Аз! – възкликна графът – Забелязали сте?...

– Да, вие сте най-бледният от всички главни ловчии – бивши, сегашни и бъдещи, като започнем от Нимрод⁶⁴ и завършим с вашия предшественик господин д'Отфор.

– Господин Шико!

– Най-бледният, повтарям. *Veritas veritatum*⁶⁵. Това е варваризъм, тъй като истината е винаги една, защото, ако те бяха две, най-малкото едната от тях щеше да бъде неистина, впрочем вие не сте филолог, драги господин Исав⁶⁶.

– Да, господине, не съм филолог, ето защо бих ви помолил да се върнете без всякакви отклонения към онези приятели, за които споменахте, и да благоволите, ако излишъкът от въображение, което притежавате, ви позволи, да назовете тези приятели с истинските им имена.

– Но вие непрекъснато повтаряте едно и също. Търсете, господин главен ловчия, кълна се в Христа, търсете. Проследяването на дивеча е

64. Библейски персонаж, прочут ловец. – Б. пр.

65. Истина на истините (лат.). – Б. пр.

66. Библейски персонаж, прочут ловец. – Б. пр.

ваш занаят. Доказателство за това е нещастният лопатар, разтревожен тази сутрин от вас, той май не е очаквал такова нещо от вас. Та ако вас самия ви дигнат призори, това ще ви достави ли удоволствие?

Очите на Монсоро изплашено обиколиха хората около краля.

– Как! – извика той, забелязвайки празното кресло редом с краля.

– Е, е! – поощри го Шико.

– Господин херцог д'Анжу! – възкликна главният ловчия.

– Дръж! Дръж го! – каза гасконецът. – Звярът е открит.

– Заминал е днес? – извика графът.

– Заминал е днес, но много е възможно да е заминал и вчера. Питайте краля. Кога, по кое време изчезна брат ти, Анри?

– Тази нощ – отговори кралят.

– Заминал, херцогът заминал – прошепна бледен и треперещ Монсоро. – Ах, боже мой, боже мой! Какво казахте, господарю!

– Не съм твърдял, че брат ми е заминал, казвам само, че днес през нощта той изчезна и даже най-близките му приятели не знаят къде е той.

– О! – възкликна гневно графът. – Само ако подозирах...

– Така, така. Е, какво бихте направили? – позаинтересува се Шико. – Макар че голяма работа, ако каже няколко любезности на графиня дьо Монсоро. Нашият приятел Франсоа е главният женкар в рода. В онези времена, когато Шарл IX беше още жив, той ухажваше дамите вместо него и вършеше същото вместо Анри III, комуто не беше до ухажване – той си имаше други грижи. Дявол да го вземе, съвсем не е лошо да имаш при двора си принц, който възплътява в себе си френската галантност.

– Заминал, херцогът заминал – повтори Монсоро. – Сигурен ли сте в това, господине?

– А вие? – попита Шико.

Главният ловчия отново се обърна към онова кресло, където обикновено седяше до брат си херцогът и което продължаваше да бъде празно.

– Свършено е с мен – прошепна той и направи рязко движение, готвейки се да побегне, но Шико го хвана за ръката.

– Успокойте се най-после, дявол да ви вземе. През цялото време се въртите. На краля свят му се зави от вас. Проклетие! Бих искал аз да съм на мястото на жена ви, пък макар и за това, да виждам през цялото време двуносия принц и да слушам господин Орили, който свири на лютня не по-лошо от покойния Орфей. Как ѝ е провървяло на вашата съпруга, как ѝ е провървяло.

Монсоро целият трепереше от ярост.

– По-спокойно, господин ловчия – каза Шико, – не изказвайте толкова бурно вашата радост – заседанието вече започва. Не е прилично да се дава воля на чувствата. Слушайте речта на краля.

По неволя главният ловчия трябваше да остане на мястото си, тъй като тронната зала на Лувъра наистина вече се беше понапълнила с хора. Монсоро застина в подобаваща според етикета поза.

Всички заеха местата си. Само току-що появилият се херцог дьо Гиз коленичи пред краля и също така с учудване последна към празното кресло на херцог д'Анжу.

Кралят стана. Херолдите призоваха към тишина.

Глава 9

За това, как кралят назначи глава на Лигата и това не беше нито негово височество херцог д'Анжу, нито монсенъор дьо Гиз

– Господа – произнесе кралят сред най-дълбока тишина и след като се убеди, че д'Епернон, Шомберг, Можирон и Келюс, които бяха сменени на техния пост от десет швейцарци, са вече в залата и стоят зад креслото му. – Господа, кралят, който заема място между небето и земята, ако мога така да се изразя, с еднакво внимание се вслушва в гласовете, които достигат до него отгоре, и в гласовете, които се чуват отдолу, тоест, в това, което бог иска от него и в това, което неговият народ иска. Аз прекрасно разбирам, че обединяването на всички сили в единен съюз в името на защитата на католическата вяра е залог за благополучието на моите поданици. Затова ми допадна съветът, който ни даде моят братовчед дьо Гиз. Провъзгласявам светата Лига отсега нататък за позволена и учредена. И понеже това голямо дело трябва да има добър, могъщ водач и понеже този водач, призван да защитава църквата, трябва да бъде измежду най-ревностните нейни синове и самата му природа и сан да го задължават за това, спрях своя избор на човек с високо потекло и добър християнин. Обявявам, че от днес глава на Лигата ще бъде...

Анри преднамерено направи пауза. Тишината беше такава, че муха да бръмне, щеше да се чуе.

Анри повтори:

– Обявявам, че глава на Лигата ще бъде Анри дьо Валоа, крал на

Франция и Полша.

Произнасяйки тези думи, Анри малко театрално повиши глас, за да подчертае своята победа и да подгрее ентузиазма на своите приятели, готови да нададат ликуващи викове, а и за да довърши окончателно лигистите, чийто глух ропот издаваше тяхното недоволство, учудване и страх.

Що се отнася до херцог дьо Гиз, то той бе просто унищожен. От челото му падаха едри капки пот. Той се спогледа с херцог дьо Майен и с брат си – кардинала, които стояха в центъра на двете групи лигистки главатарии – единият вдясно от него, другият – вляво.

Монсоро, учудвайки се все повече от отсъствието на херцог д'Анжу, все пак започна да се успокоява, като си спомни думите на Анри. Та нали наистина херцогът би могъл да изчезне и без да е заминал.

Кардиналът бавно се отдалечи от групата, в която се намираше, и се промъкна по-близо до херцог дьо Майен.

– Чуйте – прошепна му той – или аз дълбоко греша, или тук ние не можем да разчитаме на безопасност. По-бързо да тръгваме. Кой го знае този народ. Вчера той ненавиждаше краля, днес може да го направи свой кумир за няколко дни.

– Така да бъде – каза херцог дьо Майен, – да вървим. Почакайте тук брат ни, а аз ще подготвя отстъплението.

– Вървете.

През това време кралят подписа акта, който бе на масата и бе съставен предварително от господин дьо Морвиле – единствения човек, освен кралицата майка, посветен в тайната, след което Анри се обърна към херцог дьо Гиз, гъгнейки и с онзи издевателски тон, който той така добре владееше при нужда.

– Е, подпишете и вие, скъпи ми братовчедо. И му подаде перото.

После посочи с пръст мястото на подписа:

– Тук, тук – каза той. – Под мен. А сега предайте на господин кардинала и на господин херцог дьо Майен.

Но кардиналът вече беше в другата стая, а херцог дьо Майен бе слязъл по стълбите.

Кралят забеляза тяхното отсъствие.

– Тогава дайте на главния ловчия – каза той.

Херцогът подписа, предаде перото на главния ловчия и се нареди да си тръгва.

– Почакайте – спря го кралят.

И докато Келюс с насмешлив вид взимаше перото от ръцете на

граф дьо Монсоро и не само присъстващите благородници, но и всички старейшини на цехове, извикани затова важно събитие, бързаха да се подпишат под краля или на отделни листове, продължение на които трябваше да станат книгите, където предния ден всеки – голям, малък, знатен или от простолюдието бе могъл да подпише името си, в същото това време кралят каза на херцог дьо Гиз:

– Скъпи братовчедо, доколкото помня, вие смятахте, че за защита на нашата столица трябва да се създаде добра армия от всички сили на Лигата. Армията е създадена и е създадена както подобава, понеже единственият пълководец на парижани е кралят.

– Разбира се, господарю – отговори херцогът, все още, без да разбира накъде клони Анри.

– Но аз не забравям – продължаваше кралят, – че имам и друга армия, на която ѝ трябва главнокомандуващ, и че този пост по право се пада на първия воин на държавата. Докато аз тук командвам Лигата, вие вървете да командвате армията, братовчедо.

– Кога трябва да замина? – попита херцогът.

– Веднага – каза кралят.

– Анри, Анри – възкликна Шико, комуто само етикетът попречи да се хвърли към краля и да го прекъсне, както му се искаше.

Но тъй като кралят не чу възклицанието на Шико, а и да го чу, не го разбра, гасконецът с почтителен вид, държейки огромно перо, започна да се промъква през тълпата, докато не се озова при краля.

– Ще млъкнеш ли най-после, глупако – прошепна той на Анри.

Но вече беше късно.

Кралят, както видяхме, вече беше обявил на херцог дьо Гиз назначението му и сега, без да обръща внимание на знаците и гримасите на Шико, връчваше на херцога предварително подписания патент.

Херцог дьо Гиз взе патента и излезе.

До вратата на залата го очакваше кардиналът, а Майен чакаше и двамата пред Лувъра.

Тутакси те се метнаха на конете и не бяха изминали и десет минути, когато тримата бяха вече във от Париж.

Останалите участници в церемонията също постепенно се разотидоха. Едни викаха: „Да живее кралят!“, други: „Да живее Лигата!“

– Както и да е – засмя се Анри, – но аз реших една трудна задача.

– О, разбира се – промърмори Шико, – няма що, ти си отличен математик...

– Няма никакво съмнение – продължи кралят, – че като накарах

тези мошеници да крещат противоположното, всъщност постигнах да крещат едно и също.

– Sta bene⁶⁷ – стисна ръката на Анри кралицата майка.

– Вярвай, вярвай, но си имай и едно наум – каза гасконецът. – Тя е бясна – след този удар нейните благородници Гиз са размазани като мекица.

– О! Господарю, господарю – хвърлиха се към краля фаворитите, – как чудесно го измислихте!

– Те си въобразяват, че върху тях ще се изсипе злато като манна небесна – прошепна на ухото на краля Шико.

С триумф Анри бе съпроводен до покоите му. В придружаващия краля кортеж Шико играеше ролята на античен хулител, преследвайки своя господар с оплаквания и упреци.

Настойчивостта, с която Шико се старееше да напомни на полубожеството този ден, че и той е човек, до такава степен учуди краля, че той освободи всички и остана насаме с шута.

– Знайте, метр Шико – обърна се Анри към гасконецца, – вие никога не сте доволен и това става просто непоносимо. Дявол да го вземе! Не искам от вас съчувствие, а здрав разум.

– Ти си прав, Анри – отговори Шико, – тъкмо здрав разум ти липсва.

– Съгласи се все пак, че ударът беше нанесен майсторски.

– Точно с това не мога да се съглася.

– А, ти завиждаш, господин френски крал!

– Аз! Пази боже! За завист бих могъл да избира нещо по-добро.

– Кълна се в тялото господне! Господин критикан!...

– О, що за необузвано самомнение!

– Слушай, не съм ли аз крал на Лигата?

– Разбира се, това е неоспоримо – ти си неин крал. Но...

– Но какво?

– Ти повече не си крал на Франция.

– А кой тогава е крал на Франция?

– Всички с изключение на тебе, Анри, и на първо място брат ти.

– Моят брат! За кого говориш?

– За херцог д'Анжу, дявол да го вземе.

– Когото съм арестувал?

– Да, защото, макар и под арест, на престола е миросан той, а не ти!

67. Добре (итал.). – Б. пр.

– От кого е миросан?

– От кардинал дьо Гиз. Слушай, Анри, съветвам те все пак да се заемеш с твоята полиция. Миропомазва се крал в Париж, в присъствието на тридесет и трима души, в самия параклис на абатството „Света Женевиев“, а ти не знаеш нищо за това.

– Боже господи! А ти знаеше ли за това?

– Разбира се, че знаех.

– Но как би могъл да знаеш нещо, което е неизвестно и на мен?

– Ба! Защото твоята полиция – това е господин дьо Морвиле, а моята – това съм аз.

Кралят смръщи вежди.

– Значи, един крал на Франция вече имаме, без да броим Анри Валоа, а освен него още... чакай, чакай... – каза Шико, сякаш си припомняше – още имаме херцог дьо Гиз.

– Херцог дьо Гиз?

– Херцог дьо Гиз, Анри дьо Гиз, Анри Белязания. Значи, повтарям, имаме още херцог дьо Гиз.

– Хубав крал, няма какво да се каже: крал, който съм изгонил, заточил в армията.

– Да, да! Та нима ти самият не беше заточен в Полша? Нима от Лашарите до Лувъра не е по-близо, отколкото от Краков до Париж? Вярно, ти го изпрати в армията. Колко ловък удар, какво поразително майсторство! Изпрати го в армията, тоест, постави в негово подчинение тридесет хиляди души, кълна се в бога. В каква армия! Съвсем истинска, не като армията на твоята Лига. Не... не... армия от буржоа – това подходда за Анри Валоа, краля на миньоните. На Анри дьо Гиз му трябва армия от войници, и то какви! Издръжливи, закалени в боевете, вмирисани на барут, способни да унищожат двадесет армии, като тази на Лигата. С една дума, ако Анри дьо Гиз – действителен крал, реши да стане крал и по звание, то той ще трябва само да обърне тръбачите си към Париж и да изкомандва: „Напред! Да глътнем на един залък Париж заедно с Анри Валоа и Лувъра!“ И ще го направят, мошениците, познавам ги.

– Във вашата реч забравихте да споменете само едно, мой велики политико – каза Анри.

– Проклятие! Напълно е възможно, особено ако това, което съм забравил, е четвъртият крал.

– Не – отвърна Анри със силно презрение, – вие забравихте, че преди да мечтае за френския трон, на който седи един Валоа, той би трябвало да се обърне назад и да преброи прадедите си. Мога да разбера

подобна мисъл в главата на херцог д'Анжу – той принадлежи към род, който има право да претендира за това. Ние имаме общи прадеди, борбата между нас, сравненията са допустими, защото става дума само за първородство, това е всичко. Но господин дьо Гиз... знаете ли, метр Шико, заемете се с хералдиката, приятелю мой, и ни съобщете кой род е по-стар – на френската лилия или на лотарингския дрозд...

– Ее – проточи Шико – тука грешите, Анри.

– Греша ли? Че къде?

– Разбира се, че грешите – родът на господин дьо Гиз е далеч по-стар, отколкото предполагате.

– Може би е по-стар и от моя – усмихна се Анри.

– Без никакво „може би“, малки ми Анри.

– Но вие май сте глупак, господин Шико.

– Та това ми е длъжността, дявол да го вземе!

– Имам предвид, че сте луд за връзване. Научете се да четете, приятелю!

– Какво пък, Анри, ти можеш да четеш, няма нужда да тръгваш отново на училище като мен, тогава прочети това.

И Шико извади от пазвата си пергамента, на който Никола Давид бе записал известната ни генеалогия, онази, която бе утвърдена в Авињон от папата и според която Анри дьо Гиз беше потомък на Карл Велики.

Анри хвърли поглед на пергамента и като видя под подписа на легата светия печат, пребледня.

– Какво ще кажеш, Анри? – попита Шико. – Дроздовете май са позипреварили нашите лилии. Кълна се в светата утроба, струва ми се, че те искат да литнат толкова високо като орела на Цезар. Пази се от тях, сине мой!

– Но как си намерил тази генеалогия?

– Аз? Ами, ще си губя времето! Тя сама ме намери.

– Но къде е била, преди да те намери?

– Под възглавницата на един адвокат.

– Как се казва този адвокат?

– Метр Никола Давид.

– Къде се намираше той?

– В Лион.

– А кой я извади изпод възглавницата му в Лион.

– Един от моите добри приятели.

– С какво се занимава този твой приятел?

- Проповядва.
 - Значи той е монах?
 - Познахте.
 - И как се казва?
 - Горанфло.
 - Какво?! – извика Анри. – Този мръсен литист, който вчера произнесе такава подстрекателска реч в „Света Женевиев“, този, който вчера ме ругаеше по улиците на Париж?!
 - Спомни си Брут и той се е преструвал на безумен...
 - Та значи този монах е велик политик?
 - Нали сте слушали за господин Макиавели, секретаря на Флорентинската република? Баба ви е негова ученичка.
 - Значи монахът измъкна от адвоката пергаментата?
 - Да, да, именно го измъкна, със сила го издърпа.
 - От Никола Давид, този... от този бретъор?
 - От този бретъор.
 - Значи той е храбрец, твоят монах?
 - Храбър е като Баярд⁶⁸.
 - И той не е дошъл при мен след този подвиг да поиска заслужено възнаграждение?
 - Той смирено се върна в своя манастир и моли само за едно – да се забрави, че е излизал оттам.
 - Излиза, че е и скромен.
 - Скромн като свети Крепен.
 - Шико, давам благородническа дума, че твоят приятел ще получи първото абатство, в което се освободи място за настоятел – каза кралят.
 - Благодаря вместо него, Анри – отговори Шико.
- А си каза: „Кълна се в честта си, сега той се озова между Майен и Валоа, между въжето и доходното място. Ще го обесят ли, или ще го направят абат? Трябва да имаш две глави, за да познаеш. Както и да е. Ако той още спи, сигурно сънува в този момент странни сънища.“

Глава 10

Етеокъл и Полиник

Денят на Лигата отиваше към своя край със същата суета и блясък,

68. Френски военачалник (1476 – 1524), прочут с мъжеството и честността си. – Б. пр.

с които започна.

Приятелите на краля се радваха, проповедниците на Лигата се готвеха да канонизират брат Анри и беседваха за великите военни дела на Валоа, така забележителни в младостта му, както в минали времена беседваха за свети Маврикий.

Фаворитите казваха: „Най-послед лъвът се събуди.“ Лигистите казваха: „Най-послед лисицата усети капана.“

И тъй като основна черта на френския характер е самолюбието и французите не търпят предводители, които стоят по-долу от тях по ум, даже самите заговорници се възхищаваха от ловкостта на краля, успял да измами всички.

Наистина най-главните от тях побързаха да се скрият.

Тримата лотарингски принцове, както е известно, с всичка сила избягаха от Париж, а тяхното най-доверено лице, господин дьо Монсоро, се канеше да напусне Лувъра, за да се подготви за преследване на херцог д'Анжу.

Но в минутата, когато понечи да прекрачи прага, Шико го спря.

В двореца вече нямаше лигисти и гасконецът не се страхуваше повече за своя крал.

– Накъде бързате толкова, господин главен ловчия? – попита той.

– При негово височество – отговори кратко графът.

– При негово височество?

– Да, тревожа се за монсеньора. Не живеем в такова време, когато принцовете могат да пътешестват по пътищата без сигурна охрана.

– О, но той е толкова храбър – каза Шико, – просто безстрашен.

Главният ловчия го погледна.

– Както и да е – продължи Шико, – ако вие се безпокоите, то аз се безпокоя още повече.

– За кого?

– Също за негово височество.

– Защо?

– Но нима не знаете какво се говори?

– Че той е заминал, нали? – попита графът.

– Казват, че е умрял – едва чуто пошепна Шико на ухото на своя събеседник.

– Така ли? – каза Монсоро с израз на учудване и не без известна радост. – Нали казахте, че той е на път.

– Проклятие! Убедиха ме, че е така. Знаете ли, аз съм толкова лековерен, че вземам за чиста монета всяка глупост, която ми наприказват.

А сега имам всички основания да мисля, че дори и да е на път бедният принц, то той е на път за оня свят.

– Чакайте, кой ви внуши толкова мрачни мисли?

– Той се върна вчера в Лувъра, нали?

– Разбира се, нали влязох заедно с него.

– Та ето, никой не го е видял да излиза.

– От Лувъра?

– Да.

– А Орили къде е?

– Изчезнал е.

– А хората на принца?

– Изчезнали! Изчезнали! Изчезнали!

– Вие ме разигравате, господин Шико, така ли? – каза главният ловчия.

– Попитайте!

– Кого?

– Краля.

– На краля въпроси не се задават.

– Стига! Всичко зависи от това, как ще подходите към въпроса.

– Каквото и да става – каза графът, – не мога да оставам повече в такава неведение.

И като се раздели с Шико или по-точно, съпроводен от него по петите, Монсоро се запъти към покоите на Анри III.

Кралят току-що беше излязъл.

– Къде е негово величество? – попита главният ловчия. – Трябва да му докладвам относно някои разпореждания, които ми беше дал.

– При господин херцог д'Анжу е – отвърна този, към когото графът се обърна.

– При господин херцог д'Анжу? – обърна се графът към Шико. – Значи принцът не е мъртъв?

– Хм! – измърмори гасконецът. – Според мен все едно че е покойник.

Главният ловчия окончателно се обърка, той все повече се убеждаваше, че херцог д'Анжу не е излизал от Лувъра.

Някои слухове, стигнали до него, и забелязаното от графа суетене на слугите затвърдиха това му предположение.

Тъй като не знаеше истинските причини за отсъствието на принца от церемонията. Монсоро бе силно учуден, че в такъв решителен момент херцога го няма.

Кралят наистина се беше запътил към херцог д'Анжу. Въпреки горещото си желание да разбере какво се бе случило с принца, главният ловчия не можеше да влезе в покоите му и беше принуден да чака вести в коридора.

Ние вече казахме, че четиримата миньони можаха да присъстват на заседанието, защото бяха сменени от швейцарците, но веднага щом заседанието свърши, те се завърнаха на своя пост – пазенето на принца не беше весела работа, но желанието да досадят на негово височество, като му съобщят за триумфа на краля, надделя. Шомберг и д'Епернон се бяха разположили в преддверието, Можирон и Келюс – в спалнята на негово височество.

Франсоа изпитваше смъртна досада, онази страшна скука, която се засилва от тревогата, но, право да си кажем, разговорът на тези господа съвсем не спомагаше за неговото развеселяване.

– Знаеш ли – подхвърли Келюс на Можирон от единия край на стаята на другия, сякаш принцът изобщо не беше там, – знаеш ли, Можирон, аз едва преди час започнах да ценя нашия приятел Валoa – той действително е голям политик.

– Обясни ми какво искаш да кажеш – отговори Можирон, настанявайки се удобно в креслото.

– Кралят на всеослушание обяви за заговора, значи досега той е крил, че знае за него, а щом е скривал, значи се е страхувал. Ако сега говори за него на всеослушание следователно не се страхува повече.

– Твърде логично – съгласи се Можирон.

– А след като не се страхува повече, той ще накаже заговорниците. Нали познаваш Валoa – той, разбира се, блести с много добродетели, но там, където би трябвало да се намира милосърдието, този блясък е засенчен от тъмно петно.

– Съгласен съм.

– Следователно той ще накаже гореспоменатите заговорници. Ще бъде организиран съдебен процес над тях, а ако има процес, ние ще можем най-спокойно да се насладим на новата постановка на спектакъла „Делото Бюси“.

– Ще бъде прекрасно представление, дявол да го вземе!

– Разбира се, и ние ще имаме запазени места, ако само...

– Какво „ако само“?

– Ако само... това също е възможно... ако само не се откажат от съдебно гледане поради положението, което заемат обвиняемите, и не уредят всичко при закрити врати, както се казва.

– Аз съм за последното – каза Можирон, – семейните дела най-често се решават точно така, а този заговор си е чисто семейно дело.

Орили с тревога погледна към принца.

– Едно знам – продължаваше Можирон, – честно казано, на мястото на краля аз не бих щадил знатните глави. Те са два пъти по-виновни от другите, щом са си позволили да вземат участие в заговора. Тези господа смятат, че всеки заговор им е позволен. Е, аз бих пунал кръв на един-двама от тях, на един – съвсем сигурно, това е задължително, а след това бих удавил останалия дребосък. Сена е достатъчно дълбока при Нелския замък и на мястото на краля, кълна се в честта си, не бих се удържал от такова изкушение.

– За такъв случай – каза Келюс – не би било лошо според мен да се възроди знаменитото наказание в чувал.

– А какво представлява то? – поинтересува се Можирон.

– Кралска измислица, която се отнася към хиляда триста и петдесета година или някъде там. Ето какво представлява: в чувал, заедно с две-три котки пъхат виновния, след това завързват чувала и го хвърлят във водата. Котките не понасят влагата и започват да си откъщават на човека – тогава в чувала стават разни неща, които, за съжаление, не могат да се видят.

– Та ти си просто извор на мъдрост, Келюс – възкликна Можирон, – истинско удоволствие е да се разговаря с теб.

– Този начин може и да не се използва за главатарите – те винаги имат привилегиите да бъдат обезглавени публично или убити тайно в някое ъгълче. Но за дребосъка, както се изрази ти, а под дребосък разбирам фаворити, оръженосци, майордоми, лютнисти...

– Господа – изломоти Орили, целият побелял от ужас.

– Не им отговаряй, Орили – каза Франсоа, – това не може да се отнася до мене, а следователно и до моите хора – във Франция не се подиграват с принцовете от кралско потекло.

– Не, разбира се, с тях се отнасят сериозно – отсичат им главите. Луи XI не се отказваше от това, той – великият крал! Доказателство за това е господин дьо Немур.

На това място в диалога на миньоните в преддверието се чу шум, вратата се отвори и на прага на стаята се появи кралят.

Франсоа скочи от креслото.

– Господарю – възкликна той, – призовавам вашето правосъдие: вашите хора се държат недостойно с мен.

Но Анри сякаш не го чу и не го видя.

– Здравей, Келюс – каза той и целуна своя фаворит по двете бузи, – здравей, дете мое, ти изглеждаш прекрасно, наистина се радвам; а ти, мой бедни Можирон, как си?

– Умирам от скука – отговори Можирон. – Когато се заех да охранявам брат ви, господарю, аз си мислех, че той е много по-забавен. Уф! Най-скучният принц. Ама той наистина ли е син на майка ви и на баща ви?

– Чувате ли, господарю – каза Франсоа, – нима вашият брат понася подобни оскърбления по вашата кралска воля?

– Замълчете, господине – каза Анри, без дори да се обърне към него, – не обичам, когато моите затворници се оплакват.

– Затворник – да, ако така ви е угодно, но от това аз не преставам да бъда ваш...

– Именно това, на което се позовавате, ви погубва в моите очи. Когато виновният е моят брат, той е двойно по-виновен.

– Но ако той не е виновен?

– Той е виновен.

– В какво престъпление?

– За това, че той не ми харесва, господине.

– Господарю – каза оскърбеният Франсоа, – нима нашите семейни разправии имат нужда от свидетели?

– Вие сте прав, господине. Приятели, оставете ме за момент, ще поговоря с брат ми.

– Господарю – едва чуто прошепна Келюс, – това е непредпазливо – да остане ваше величество между двама врагове.

– Аз ще изведа Орили – прошепна Можирон на другото ухо на краля.

Фаворитите излязоха заедно с Орили, който умираше и от любопитство, и от страх.

– Ето ни сами – каза кралят.

– Чаках тази минута с нетърпение, господарю.

– Аз също. Значи така. Вие посягате към моята корона, мой достойни Етеокъл. Значи така! Значи направили сте Лигата свое оръдие, а трона – своя цел. Значи така! Миропомазали са ви за крал, миросали са ви в едно от потайните кътчета на Париж, в изоставена черква, за да ви представят след това, още лъщящ от свещеното миро, на парижани.

– Уви! – каза Франсоа, който започна вече да усеща цялата дълбочина на кралския гняв. – Ваше величество не ми дава възможност да се изкажа.

– А защо? – каза Анри. – За да ме излъжете или в краен случай да ми разкажете това, което ми е така добре известно, както и на вас? Впрочем, не, вие, разбира се, ще лъжете, братко мой, понеже да признаете своите деяния, значи да признаете, че заслужавате смърт. Вие ще лъжете и аз ви спасявам от този позор.

– Братко мой, братко – каза обезумелият от ужас Франсоа, – защо ме обсипвате с такива оскърбления?

– Какво пък, ако всичко, което ви казвам, може да се сметне за оскърбително, значи лъжа аз, и аз много бих искал това да беше така. Да видим, говорете, говорете, слушам ви, съобщете ни защо не сте изменили, и което е още по-лошо, хапльо.

– Не зная какво искате да кажете с това, ваше величество, вие очевидно сте си поставили за цел да говорите с гатанки.

– Тогава ще ви разтълкувам моите думи – изкрещя Анри със звънк, пълен със заплаха глас, – вие сте злосторничили срещу мен както по-рано злосторничехте срещу брат ми Шарл, само че тогава прибегнахте до помощта на Наварския крал, а сега – до помощта на херцог дьо Гиз. Великолепен замисъл, аз просто съм възхитен от него, той би ви осигурил прекрасно място в историята на узурпаторите! Наистина преди вие пълзяхте като змия, а сега искате да поразявате като лъв. Там – вероломство, тук – открита сила; там – отрова, тук – шпага.

– Отрова! Какво искате да кажете, господине? – възкликна Франсоа, бледен от гняв, опитвайки се като Етеокъл, с когото Анри го сравни, да срази Полиник поради липсата на меч и кинжал със своя огнен поглед. – Каква отрова?

– Отровата, с която ти отрови нашия брат Шарл – отровата, която беше предназначена за твоя съучастник Анри дьо Навар. На теб добре ти е известна тази фатална отрова. Естествено! Нашата майка толкова пъти вече беше прибъгвала до нея. Ето защо ти се отказа от нея в моя случай и реши да станеш пълководец, реши да застанеш начело на войската на Лигата. Но погледни ме в очите, Франсоа – продължаваше Анри със застрашителен вид, като направи крачка към брат си, – и запомни веднъж завинаги, че такъв човек като теб не ще може никога да убие такъв човек като мен.

Франсоа се олюля под страшния натиск на краля, но той не му обърна внимание и продължи без никаква жалост към затворника:

– Дайте ми шпагата! Шпагата! Бих искал да те видя сам срещу мен в тази стая, но с шпага в ръка. Победих те по хитрост, Франсоа, защото избрах околел път към трона на Франция. Но по този път ми се наложи

да премина през един милион поляци, и аз преминах! Ако искате да бъдете хитър, бъдете, но само по този начин; ако искате да ми подражавате, подражайте ми, но не ме подценявайте. Само подобни интриги са достойни за лицата с кралска кръв, само такива хитрости са достойни за пълководеца! И така, повтарям – победих те по хитрост, Франсоа, но в честен бой ти би бил убит. Ето защо не си и помисляй да се бориш повече с мен нито по единия, нито по другия начин – от днес нататък аз ще действам като крал, като господар, като деспот. От днес аз ще наблюдавам твоите колебания, ще следя теб и твоята тъмна душа, и при най-малкото съмнение, най-малката неяснота, най-малкото подозрение ще протегна своята дълга ръка към теб, нищожество, и ще те хвърля треперещ под секирата на моя палач. Ето какво исках да ти кажа относно нашите семейни работи, братко, ето защо реших да поговоря с теб насаме, Франсоа, ето защо ще заповядам на моите приятели да те оставят сам тази нощ, за да размислиш над моите думи.

– Ако е вярно, че нощта е добър съветник, то това трябва да важи най-вече за затворниците.

– Значи така – измърмори херцогът, – поради каприза на ваше величество, по подозрение, което прилича на лош сън, присънил ви се през нощта, аз се озовах в немилост пред вас?

– Нещо повече, Франсоа, ти се озова пред моя съд.

– Но, господарю, определете поне срока на моето заточение, за да зная какво да правя.

– Ще го разберете, когато ви прочетат присъдата.

– А майка ми? Не мога ли да се видя с майка ми?

– Защо? В цял свят имаше само три екземпляра от знаменитата книга за ловното изкуство, която изгълта, именно изгълта, бедният ми брат Шарл. Другите два екземпляра се пазят: единият във Флоренция, другият в Лондон. А и аз не съм Нимрод като моя беден брат. Прощавай, Франсоа!

Напълно сразен, принцът падна в креслото.

– Господа – отвори вратата кралят, – негово височество херцог д'Анжу помоли да му дам възможност да помисли тази нощ върху отговора, който трябва да ми съобщи утре сутринта. Ще го оставите в стаята сам и само от време на време, по ваше усмотрение, ще го посещавате – от предпазливост. Може да ви се стори, че вашият пленник е малко възбуден от разговора помежду ни, но не забравяйте, че влизайки в заговор срещу мен, той се отказа от името брат на краля и следователно тук се намират само затворник и охрана. Не се церемонете с него. Ако

арестуваният ви досажда, съобщете ми. За такива случаи съществува Бастилията, а в Бастилията е метр Лоран Тестю, най-подходящият човек в света за потушаване на бунтовни настроения.

– Господарю, господарю! – направи последен опит да протестира Франсоа. – Спомнете си, че съм ваш...

– Струва ми се, вие бяхте също така брат и на крал Шарл IX – каза Анри.

– Нека поне върнат слугите ми, моите приятели.

– Още се и оплаквате! Та нали ви давам моите, в моя вреда.

И Анри затвори вратата пред носа на брат си. Бледен и треперещ, едва крепейки се на нозе, той се довлече до креслото и се строполи в него.

Глава 11

За това, че ровенето в празните шкафове не винаги е губене на време

След разговора си с краля херцог д'Анжу разбра, че положението му е съвсем безнадеждно.

Миньоните не му спестиха нищо от случилото се в Лувъра – те му описаха и поражението на тримата Гиз, и триумфа на Анри, като значително преувеличиха и едното, и другото. Херцогът беше чул виковете на народа: „Да живее кралят!“, „Да живее Лигата!“ и първо не можа да разбере какво означава това. Той почувства, че водачите на Лигата са го изоставили, че те трябва да спасяват себе си.

Изоставен от семейството си, пооредяло от убийства и отравяния, разединено от злопапетност и разправии, той въздишаше, поглеждайки назад, към онова минало, към което го беше върнал кралят, и си мислеше, че тогава, когато се бореше срещу Шарл IX, той имаше двама довереници, по-точно, две простодушни души, две предани сърца, две непобедими шпаги – Коконас и Ла Мол.

Има много хора, в които съжалението за отминали блага замества угризенията на съвестта.

Сега, когато се чувства самотен и изоставен, херцог д'Анжу за първи път в живота си изпита нещо като угризение на съвестта за това, че беше принесъл в жертва Ла Мол и Коконас.

В онези времена сестра му Маргьорит го обичаше и утешаваше. С

какво се отплати той на сестра си Маргьорит?

Оставаше майка му, кралица Катерина. Но майка му никога не го беше обичала.

Дори да се беше обръщала към него, то беше само за да го използва – така, както той самият беше използвал другите – като оръдие. Това беше ясно на Франсоа.

Само да попаднеш в ръцете на майка си и започваше да се чувства безпомощен като кораб в океана по време на буря.

Той си помисли, че доскоро край него имаше сърце, което струваше повече от всички други сърца, шпага, която струваше повече от останалите шпаги.

В паметта му изникна с целия си ръст Бюси, храбрият Бюси.

И тогава Франсоа изведнъж почувства нещо като разкаяние, та налй заради Монсоро той се скара с Бюси. Искаше да спечели Монсоро, защото той знаеше неговата тайна, но ето че тази тайна, с която го държеше в ръцете си Монсоро, стана известна на краля и Монсоро вече не беше опасен.

Значи напразно беше обидил Бюси и, главно, нищо не беше спечелил, тоест беше сгрешил, а грешката, както ще каже по-късно един велик политик, е по-лоша от престъпление.

Колко по-леко би било неговото положение, ако знаеше, че признателният и останал му верен Бюси непрестанно се грижи за него. Бюси непобедимият, Бюси – честното сърце, Бюси – всеобщият любимец, защото честното сърце и тежката ръка печелят приятели на всеки, който е получил първото от бога, а второто – от случая.

Бюси, загрижен за него – това е евентуално освобождение, това е сигурно възмездие.

Но, както вече казахме, раненият в сърцето Бюси беше сърдит на принца и се беше оттеглил в своята шатра, а затворникът остана сам, обречен да избира между височина почти 50 фута, която би трябвало да преодолее, за да се спусне в рова, и четирима миньони, които трябваше да убие или рани, за да се промъкне в коридора.

И това, без да се брой, че дворовете на Лувъра бяха пълни с войници и швейцарци.

От време на време принцът отиваше до прозореца и потопяваше погледа си в дълбокия ров. Но подобна височина може да предизвика виене на свят и на хрябрец, а херцог д'Анжу не беше от тези, които не се страхуват от нищо.

Освен това, от време на време някой от пазачите му – Шомберг или

Можирон, д'Епернон или Келюс, влизаше в стаята и без да обръща внимание на принца, забравяйки понякога даже да му се поклони, правеше преглед: отваряше врати и прозорци, ровеше в шкафове и сандъци, надничаше под кревата и под масите и проверяваше дори дали завесите са на мястото си и няма ли разкъсани на ивици чаршафи.

Понякога някой от миньоните се надвесваше над перилата на балкона и се успокояваше, като виждаше четиридесет и петте фута височина.

– Кълна се в честта си – каза Можирон след поредния обиск, – стига ми толкова. Не желая повече да напускам това преддверие, за да отивам при херцог д'Анжу – денем ни навещават приятели, нощем ми е противно да се будя на всеки четири часа.

– Веднага се вижда, че ние сме едни големи деца, че винаги сме били капитани и нито веднъж – войници. Та ние не разбираме заповедта!

– Тоест, как не разбираме заповедта? – попита Келюс.

– Много просто. Какво иска кралят? Да наглеждаме херцог д'Анжу, а не да го гледаме.

– Още повече – подхвана Можирон, – че в този случай има кого да наглеждаме и няма какво да гледаме.

– Прекрасно! – каза Шомберг. – Но трябва да засилим нашата бдителност, защото той е хитър като дявол.

– Нека е хитър – каза д'Епернон, – но това няма да му помогне да се промъкне през охрана от четирима такива юнаци като нас.

Д'Епернон засука мустак и се изпъчи.

– Добре – отвърна Шомберг, – значи ти смяташ, че херцогът е толкова глупав, та ще реши да бяга точно през нашата стая? По-скоро ще пробие дупка в стената.

– С какво? Той няма инструменти.

– Но има прозорци – отбеляза Шомберг, наистина плахо, защото си спомни височината от прозореца до дъното на рова, която сам бе измерил с поглед.

– А! Прозорци! Той е наистина очарователен, честна дума – изкрещя д'Епернон. – Браво, Шомберг! Прозорци! Та ти би ли скочил от височина четиридесет и пет фута?

– Съгласен съм, че четиридесет и пет фута...

– Виждаш ли, а той е куц, тежък, страхлив като...

– Теб – подсказа Шомберг.

– Мили мой – възрази д'Епернон, – прекрасно знаеш, че се страхувам само от привидения, но това е въпрос на нерви.

– Работата е там – тържествено поясни Келюс, – че всички убити от него на дуел са му се явили в една нощ.

– Не се смейте – каза Можирон, – чел съм за много свръхестествени бягства... С помощта на чаршафи например...

– Що се касае до чаршафите, забележката на Можирон е твърде умна – каза д'Епернон. – Сам видях в Бордо затворник, избягал с помощта на чаршафите си!

– Видяхте ли! – каза Шомберг.

– Да – продължи д'Епернон, – само че беше със счупен гръбнак и строшен череп. Чаршафите се оказали с тридесет фута по-къси и се наложило да скача – така че това беше пълно бягство: тялото напусна тъмницата, а душата – тялото.

– Добре де, нека бяга – каза Келюс. – Тъкмо ще имаме случай да организираме хайка по принц с кралска кръв. Ще го преследваме, ще го поизмъчим и по време на преследването незабелязано и уж неволно ще му счупим нещо.

– И тогава, кълна се в Разпятието, ще се върнем към ролята, която ни подхожда – възкликна Можирон. – Та ние сме ловци, а не пазачи.

Това заключение им се стори изчерпателно и те заговориха за друго, но решиха все пак да проверяват през един час стаята на херцога.

Миньоните бяха напълно прави, че херцог д'Анжу никога не би се опитал да избяга със сила, а и никога не би се решил на трудно и опасно тайно бягство.

Въпреки че достойният принц не беше лишен от изобретателност, и, трябва да отбележим, въображението му трескаво работеше, той нервно се разхождаше напред-назад между кревата си и вратата на знаменития будоар, в който Маргьорит беше приютила Ла Мол през Вартоломеевата нощ.

От време на време принцът притискаше бледото си лице към прозореца, който гледаше към рововете на Лувъра.

Зад рововете се простираше широка около петнадесет фута ивица от пясъчния бряг, а зад брега се виждаше в полумрака огледално гладката вода на Сена.

На другия бряг се издигаше сред настъпващата тъмнина неподвижен гигант – Нелската кула.

Херцог д'Анжу наблюдаваше залеза на слънцето във всичките му фази. С онзи жив интерес, който проявяват към подобни зрелища затворниците, той следеше как помръква светлината и как настъпва тъмнината.

Той съзерцаваше възхитителната картина на стария Париж с неговите покриви, позлатени от последните слънчеви лъчи и само час по-късно вече посребрени от първото сияние на луната. Но като видя огромните буреносни облаци, които се носеха по небето и се събираха над Лувъра, той започна да изпада в състояние на непреодолим ужас.

Освен всичко друго херцог д'Анжу изпитваше панически страх от гръмотевици.

Той би дал много миньоните да стояха на пост в спалнята му, та дори да продължаваха да го оскърбят.

Но да ги повика не можеше – това би им дало твърде много основание за насмешки.

Той се опита да потърси убежище в леглото, но не можа да затвори очи. Опита се да чете, но буквите като черни дяволчета танцуваха пред очите му. Опита се да пие – виното му се стори горчиво. Прекара пръсти по струните на лютнята на Орили, която висеше на стената, но техните звуци му действаха на нервите и предизвикваха желание за плач.

Тогава той започна да богохулства като езичник и да руши всичко, което му попадеше пред очите.

Това беше фамилна черта и в Лувъра бяха свикнали с нея.

Миньоните отвориха вратата, за да разберат причината за този неистов шум, но като видяха, че това е работа на принца, отново я затвориха и с това удвоиха гнева на затворника.

Принцът току-що беше разбил на трески стола, когато откъм прозореца се чу онзи звънтящ звук, който не може да бъде сбъркан с нищо друго – звук на счупено стъкло, и в същия момент Франсоа почувства остра болка в бедрото.

Първата му мисъл беше, че е ранен с изстрел от аркебуза и че в него е стрелял изпратен от краля човек.

– А, изменник! Страхливец! – изкрещя затворникът. – Ти си заповядал да ме убият, както обеща. О, аз съм убит!

И той падна на килима.

Падайки обаче, той усети под ръката си някакъв твърд предмет, по-неравен и много по-голям от куршум.

– О! Камък – каза той, – значи са стреляли с фалконет. Но защо не чух изстрела?

Произнасяйки тези думи, Франсоа размърда крака си, който, очевидно въпреки силната болка, не беше засегнат.

Той вдигна камъка и огледа прозореца.

Камъкът беше хвърлен с такава сила, че по-скоро беше пробил,

отколкото счупил стъклото.

Той беше завит в нещо като хартия.

Сега мислите на херцога се отклониха в друга посока.

Може би камъкът не е хвърлен от враг, а напротив – от приятел?

По челото му изби пот – надеждата като страха може да предизвика страдание.

Херцогът се приближи до светлината.

Камъкът наистина беше завит в хартия и превързан с копринен конец.

Хартията беше намалила силата на удара. Без нея камъкът би могъл да причини на принца много по-силна болка.

Херцогът вече беше дошъл на себе си и за секунда разряза конца, разви хартията и я погледна.

– Писмо! – прошепна той, като се огледа предпазливо.

И прочете:

„Омръзна ли ви да седите в стаята? Искате ли чист въздух и свобода? Влезте в будоара, където кралицата на Навара криеше вашия беден приятел, господин дьо Ла Мол, отворете шкафа, преместете най-долната полица и ще откриете скривалище. В него има копринена стълба. Завържете я за перилата на балкона. На дъното на рова ще я поемат две силни ръце и ще я държат. Един бърз като мисълта кон ще ви отнесе в безопасно място.

Приятел“

– Приятел! – извика принцът. – Приятел! О! Аз и не знаех, че имам приятел. Кой ли е този приятел, който се грижи за мен?

За секунда принцът се замисли, но като не можа да се сети за никого, изтича до прозореца и погледна надолу. Но там не се виждаше нищо.

– Дали не е капан? – промърмори принцът, чийто страх винаги се събуждаше преди другите чувства. – Но първо да разбере наистина ли има скривалище в шкафа и има ли в него стълба.

Предпазливо, без да взима свещта, за да не променя осветлението на стаята, херцогът се запъти към будоара, където в миналото толкова пъти беше отварял вратата с трептящо сърце, за да види кралицата на Навара, чиято блестяща красота Франсоа ценеше може би повече, отколкото е редно за брат.

Трябва да признаем, че и сега сърцето на херцога не беше по-слабо.

Опипом той отвори шкафа, провери всички полици и като стигна до най-долната, натисна задния ѝ край, след това – предния, след това – един от страничните, и усети, че полицата се завъртя.

Тутакси той мушна ръка в цепнатината и с края на пръстите си усети копринената стълба.

Като крадец, който спасява плячката си, херцогът се затича към спалнята, стиснал здраво своето съкровище.

Удари десет часът и херцогът си спомни за ежечасните посещения на миньоните. Той побърза да скрие стълбата под възглавницата на креслото си и седна в него.

Стълбата беше изработена толкова изкусно, че спокойно се събра в малкото пространство, където я пхна херцогът.

Не минаха и пет минути и Можирон се появи по халат, с извадена шпага в лявата ръка и свещник в дясната.

Влизайки при херцога, той продължаваше да разговаря със своите приятели.

– Мечката е бясна – каза му нечий глас, – само преди минута громеше всичко наоколо. Внимавай да не те изяде, Можирон.

– Безсрамник! – прошепна херцогът.

– Ваше височество май ме удостои с честта да заговори с мен – дръзко каза Можирон.

Готов да избухне, херцогът се съдържа от страх, че разправията ще доведе до загуба на време и може би ще му попречи да избяга.

Той потисна гнева си и обърна креслото си така, че да бъде с гръб към младия човек.

По установения ред Можирон се приближи първо до леглото – да погледне чаршафите, после до прозореца – да провери завесите; той видя и счупеното стъкло, но помисли, че херцогът в припадък на гняв го е счупил.

– Ей, Можирон – викна Шомберг, – защо мълчиш? Да не са те изяли вече? Обади се да знаем каква е работата и да отмъстим за теб.

Херцогът нервно кършеше пръсти от нетърпение.

– Нищо подобно – отговори Можирон, – напротив, моята мечка е много спокойна и съвсем кротка.

Херцогът мълчаливо се усмихна в полумрака на стаята.

Можирон не си даде труд да окаже на принца и най-малкия от знаците на внимание, които беше длъжен да оказва на толкова високопоставено лице – да му се поклони, излезе от стаята и затвори вратата след себе си, като два пъти превъртя ключа.

Принцът запази през цялото време пълно безразличие, но щом шумът от ключа в ключалката стихна, той прошепна:

– Пазете се господо, мечката е много хитър звяр.

Глава 12

Разпети петък

Като остана сам, херцог д'Анжу, който знаеше, че сега най-малко един час няма да го безпокоят, измъкна стълбата изпод възглавницата, разви я и най-старателно я провери възел по възел, стъпало по стъпало.

– Добра стълба – каза той, – мога да бъда спокоен – не ми я предлагат, за да си счупя врата.

Разпъна стълбата по дължина и преброи тридесет и осем стъпала на разстояние петнадесет дюйма едно от друго.

– Какво пък, напълно подходяща дължина, ще стигне – реши той – и от тази страна няма защо да се страхувам.

Замисли се за минута.

– А! Ясно – каза той, – проклетите миньони са ми пробутали стълбата. Те ще ми позволят да я завържа за балкона, а като започна да слизам, ще влязат в стаята и ще срежат въжето – ето къде е капанът.

Но като поразмисли малко, реши:

– Не, това е малко вероятно. Те не са такива глупаци, за да повярват, че ще започна да слизам, без да подпра вратата, а при подпряна отвътре врата ще имам време да избягам, преди да се появят в стаята. Би трябвало да са взели предвид това. А аз ще постъпя точно така – продължи той, оглеждайки стаята. – Разбира се, че така ще направя, ако реша да бягам.

Впрочем, как мога да мисля, че искат да ме измамят с тази стълба от шкафа на кралицата на Навара. Та в края на краищата освен сестра ми Маргьорит никой не би могъл и да знае за нея.

– Но кой ли е този приятел? – мъчеше се да отгатне той. – Бележката е подписана: „Приятел.“ Да помислим кой от приятелите на херцог д'Анжу би могъл да бъде така добре запознат с шкафовете в будоара на сестра ми.

– Бюси! – извика той.

И наистина Бюси – кумирът на толкова дами, Бюси – героят в очите на кралицата на Навара, която писа за него в мемоарите си, че при всеки негов дуел тя трепери от ужас; Бюси, който можеше да си държи езика

зад зъбите и познаваше тайните на тези вградени шкафове – не беше ли Бюси единственият приятел, на когото наистина можеше да се разчита, не беше ли хвърлила именно неговата ръка бележката?

Смушението на принца се увеличи.

Но всичко говореше за това, че автор на бележката е Бюси. Херцогът не знаеше всички причини, поради които Бюси беше недоволен от него. Той не знаеше за любовта на младия човек към Диана дьо Мери-дор, макар и да хранеше известни подозрения за това. Сам влюбен в Диана, херцогът не можеше да не разбира, колко трудно би било за Бюси да вижда тази млада, прекрасна жена и да не се влюби в нея. Но тези леки подозрения бяха засенчени от други, по-убедителни съображения. Бюси му беше предан и не можеше да бездейства, когато неговият господар бе лишен от свобода. Като човек на риска, той не можеше да не се съблазни от опасността, свързана с едно такова бягство. Той е решил да отмъсти на херцога по свой начин – като му върне свободата. Няма как-во да се съмнява – Бюси е написал бележката, Бюси чака долу.

За да разбере истината, херцогът отиде до прозореца. През спусналата се над реката мъгла херцогът различи три продълговати силуета – навярно конете и още нещо тъмно, приличащо на два стълба, забити в крайбрежния пясък – това сигурно бяха двама души.

Двама, точно така – Бюси и неговият верен Одоен.

– Много съблазнително – прошепна херцогът, – и капанът, ако това е капан, е направен така майсторски, че и да падна в него, няма да ме е срам.

Франсоа погледна през ключалката в преддверието и видя четиримата си пазачи. Двамата спяха, а другите двама, наследили от Шико шахматната дъска, играеха шах.

Той загаси светлината.

След това отвори прозореца и се наведе над перилата на балкона.

Пропастта, която се откри пред погледа му, изглеждаше още по-страшителна в тъмнината.

Но чистият въздух и пространството притежават непреодолима притегателна сила за затворника и когато Франсоа се върна в стаята, той почувства, че се задушава.

Това чувство беше толкова силно, че в съзнанието на херцога проблесна нещо като отращение към живота и безразличие към смъртта.

Учуденият принц си въобрази, че мъжеството му се е възвърнало.

И тогава, в тази минута на духовен подем, той грабна копринената стълба, закрепил я за перилата на балкона с железните куки от единия ѝ

край, след това се приближи до вратата и я затрупа с мебели. Убеден, че за да бъде разрушена тази сигурна преграда ще трябват най-малко десет минути, повече, отколкото са нужни, за да стигне до последното стъпало на стълбата, принцът се върна при прозореца.

Той потърси с поглед конете и хората на брега, но там вече нищо не се виждаше.

– По-добре – прошепна той – по-добре да бягаш сам, отколкото с приятел, когото познаваш добре, да не говорим пък, ако въобще не го познаваш.

А междуременно навън падна непрогледна тъмнина, в небето проблясваха първите предвестници на настъпващата буря, силни гръмотевици се чува в мрака. Огромен сребрист облак с формата на легнал слон се простираше от единия до другия край на реката. Тялото на слона опираше в двореца, а хоботът му като безкрайна дъга обвиваше Нелската кула и се губеше някъде на юг в покрайнините на града.

Изведнъж мълния озари огромния облак за секунда и на принца му се стори, че забелязва долу в рова тези, които той безуспешно търсеше на брега.

Изцвили кон. Нямаше място за съмнение – чакаха го.

Херцогът опъна стълбата, за да провери дали е закрепена добре, след това прекрачи перилата и стъпи на първото стъпало.

Невъзможно е да се опише ужасът, който бе обзел в този момент сърцето на затворника. Тази несигурна копринена стълба беше единствената му опора, единственото му спасение от страшните закани на брат му.

Но шом стъпи на първото стъпало, принцът веднага усети, че стълбата не се разклати, както той очакваше, а се изпъна. Тя не се завъртя, което би било естествено в подобен случай, и второто стъпало веднага се оказа под другия му крак.

Но кой – приятел или враг, държеше долу стълбата? Какво го чакаше – протегнати за прегръдка ръце, или ръце, стиснали оръжие?

Принцът бе завладян от непреодолим ужас. Лявата му ръка все още стискаше перилата на балкона и той посегна да се върне обратно.

Невидимият човек, който очакваше принца долу до стената, сякаш се досети какво става в душата на принца и Франсоа усети как стълбата няколко пъти лекичко трепна, като че ли да му придаде сили.

– Долу държат стълбата – каза той, – значи не искат да падна. Посмело!

И той продължи да слиза. Стълбата бе здраво опъната – като

дървена.

Франсоа забеляза, че се стараят да държат стълбата на разстояние от стената, за да му бъде по-лесно да слиза по нея. Тогава той като стрела се спусна надолу, по-скоро плъзгайки се на ръце, отколкото стъпвайки, без да мисли за обточения с кожа плащ.

Почти беше стигнал до земята, която, както инстинктивно усещаше, бе близко, когато изведнъж чифт силни ръце го подхванаха и един глас му прошепна на ухото две думи:

– Вие сте спасен.

След това го отнесоха до отсрещната страна на рова и му помогнаха да се изкачи по пътеката сред сриналата се земя и камъните. Най-после той стигна до върха. Там горе ги очакваше втори човек, който хвана принца за яката и го изтегли нагоре, и като оказа същата услуга и на неговия спътник, прегърби се като старец и затича към реката.

Конете бяха там, където Франсоа ги видя още в началото.

Принцът разбра, че връщане назад няма – той изцяло е във властта на своите спасители.

Хвърли се към един от конете и скочи на седлото, двамата му спътници го последваха.

Същият глас, който преди шепнеше в ухото му, каза също така тайнствено и лаконично:

– Напред!

И тримата препуснаха в галоп.

„Засега всичко върви добре – помисли принцът – да се надяваме, че краят на тази история няма да се различава от началото.“

– Благодаря, благодаря, мой храбри Бюси – тихичко прошепна принцът на спътника си отдясно, завит до носа с огромен кафяв плащ.

– Препускайте – отговори той изпод плаща.

И сам даде пример, и конете като черни сенки полетяха напред, отнасяйки своите ездачи.

Така те стигнаха до големия ров на Бастилията, преминаха по временното мостче, сковано вечерта от лигистите, прибегнали до това средство, за да не прекъсват връзките си със съмишлениците си от провинциите.

Тримата конници се отпавиха към Шарантон. Конят на принца летеше, сякаш имаше крила.

Изведнъж спътникът отдясно прескочи крайпътната канавка и влезе във Венсанската гора, като подхвърли с присъщия си лаконизъм само една дума:

– Насам.

Спътникът отляво мълчаливо тръгна след него. През цялото време той не продума нито дума.

Нямаше нужда принцът да използва юздите или коленете си, за да насочи коня си – благородното животно бързо, както и другите два коня, прескочи канавката и кратко изцвили. От дълбочината на гората отговориха няколко коня.

Принцът се уплаши да не са го подмамили в засада и искаше да спре коня.

Но вече беше твърде късно – конят, увлечен препускаше напред. Но като забеляза, че другите два коня преминаха в тръс, той направи същото и скоро Франсоа се озова на някаква полянка, където пред очите му изникна отряд от осем или десет конници. Те стояха строени и луна-та се отразяваше в ризниците им.

– О! О! – произнесе принцът. – Какво означава това, господине?

– Разпети петък! – възкликна онзи, към когото беше отправен въпросът. – Това означава, че ние сме в безопасност.

– Това сте вие, Анри?! – извика изненадан принцът. – Вие сте моят освободител?!

– Какво чудно има – отговори Беарнеца, – та нима не сме съюзници?

Той се огледа, търсейки с поглед своя спътник.

– Агрипа – каза той, – къде изчезна, дявол да те вземе?

– Тук съм – отговори д'Обиньо, който досега не се бе обадил. – Ама знаете ли, ако така ще се отнасяте с вашите коне... при това вие имате толкова малко...

– Добре, добре! – спря го кралят на Навара. – Недей да мърмориш, нали имаме още два нови коня, отпочинали. С тях ще можем да изменим дузина левги без почивка, а това е всичко, което ми трябва.

– Но къде ме водите, братовчеде? – с безпокойство попита Франсоа.

– Където ви е угодно – каза Анри – само по-бързо, защото д'Обиньо е прав – в конюшните на краля на Франция има повече коне, отколкото в моите. Той е достатъчно богат, за да съсипе двадесетина коня, ако реши да ни настигне.

– И аз наистина съм свободен да отида, където поискам? – попита Франсоа.

– Естествено и аз чакам вашите указания – каза Анри.

– Е, добре тогава – в Анжер.

– Искате да заминете за Анжер. Да тръгваме на Анжер. То си е така – в Анжер вие сте си у дома.

– А вие, братовчедо?

– Аз? При Анжер ще се разделя с вас и ще препусна към Навара, където ме чака моята мила Марго – навярно много и е домъчняло за мене.

– Знае ли някой, че вие сте били в Париж? – попита Франсоа.

– Дойдох, за да продам три брилянта на жена ми.

– А! Прекрасно.

– И за да разузная, действително ли Лигата има намерение да ме погуби.

– Нали виждате, не става дума за това.

– Да, благодарение на вас.

– Как така благодарение на мен?

– Но, разбира се – ако вие не бяхте се отказали да станете глава на Лигата, знаейки, че тя е насочена срещу мен, а бяхте дали съгласието си да заемете това място и да се обедините с моите врагове, аз бих бил загубен. Затова, когато ми казаха, че кралят ви е наказал за неподчинение – то ви със затвор, аз се заклях да ви освободя от него – и ви освободих.

„Все същият наивник – каза си херцог д'Анжу, – да ти е съвестно да го лъжеш, ей богу.“

– Тръгвайте, братовчедо – усмихна се Беарнеца, – заминавайте в Анжу. А! Господин дьо Гиз, вие смятате, че сте победили, но аз ви изпращам твърде опасен компаньон, пазете се!

И тъй като им докараха конете, които Анри беше поискал, двамата скочиха на седлата и препуснаха в гората. Агрипа д'Обиньо яздеше след тях и си мърмореше нещо под носа.

Глава 13

Приятелки

Докато Париж цял кипеше като огромен котел, графиня дьо Монсоро, охранявана от баща си и двама слуги от онези юнаци, които в онези времена наемаха като спомагателни войски, пътуваше за замъка Мери-дор, изминавайки всеки ден по десет левги.

Тя също започваше да се наслаждава на свободата, така скъпоценна за всеки, който е изстрадал много.

Честата синева над полята вместо вечно намръщено небе,

надвесено като траурен креп над черните кули на Бастилията, раззеленилите се вече дървета, дългите, вълнисти ленти на пътищата, извиващи се по горските гъсталаци – всичко ѝ се струваше младо и свежо, ново и възхитително, сякаш наистина беше възкръснала от гроба, в който баща ѝ беше мислил, че е погребана.

Що се отнася до стария барон, то той се беше подмладил с двадесет години.

Ако се съди по това, как този благороден сеньор напето язди и пришпорва своя стар Жарнак, човек би могъл да го вземе за един от онези престарели годеници, които придружават навсякъде своята млада любима и не свалят от нея очи.

Няма да описвам това дълго пътешествие.

Освен изгрева и залеза на слънцето нямаше нищо съществено.

Понякога Диана, загубила търпение, скачаше от кревата, когато прозорците на странноприемницата биваха все още посребрени от лунната светлина, събуждаше барона, разбутваше здраво спящите слуги и те тръгваха на път под яркото сияние на луната, за да спечелят няколко левги в това дълго пътешествие, което се струваше на младата жена безкрайно.

И трябваше да я видите тогава, когато насред път тя изведнъж пропускате напред Жарнак, горд, че е изпреварил всички, след това слугите, и оставаше сама на някое възвишение – да погледне, не ги ли следва някой. Като се убедеше, че долината е безлюдна и по нея не се вижда нищо друго освен разпръснати по ливадите стада или безмълвната камбанария на някое градче, извисяваща се далеч назад, тя настигаше своите, обхваната от още по-голямо нетърпение.

Тогава баща ѝ, който я наблюдаваше скришом, казваше:

– Не се бой, Диана.

– Да не се боя? Но от какво, татко?

– Нима не гледаш дали не идва след нас господин дьо Монсоро?

– А, вярно... Да, гледам – отговаряше младата жена, поглеждайки назад.

Ето така, като преминаваше от едни опасения към други, от надежда към разочарование, към края на осмия ден Диана стигна в замъка Меридор и беше посрещната при подвижния мост от госпожа дьо Сен-Люк и мъжа ѝ, които в отсъствието на барона бяха играли ролята на стопани в замъка.

И за четиримата започна такъв живот, за какъвто мечтае всеки от нас, когато чете Вергилий и Теокрит.

Баронът и Сен-Люк ходеха на лов от сутрин до вечер. По следите на конете им препускаха кучкарите. Кучетата като лавина се спускаха от хълма след някой заек или лисица и когато от гората се чуеше гръмният шум на това неистово преследване, Диана и Жана, седнали една до друга върху мъха в сянката на дърветата, трепваха, но след това продължаваха отново своята нежна и пълна с тайни беседа.

– Разкажи ми – казваше Жана, – разкажи ми всичко, което се е случило с теб в гроба, та нали те смятахме за умряла... Погледни, глогът рони върху нас последните снежинки на своя цвят, бъзът ни праща своя опияняващ аромат. В клоните на дъба играят слънчеви зайчета. Ни полъх във въздуха, ни душа – в парка, земята трепери, уплашените елени бягат, а лисиците се крият в дупките си. Разкажи ми, сестричке, разкажи.

– Какво да ти разкажа?

– Та ти нищо не си ми разказала. Значи си щастлива? Но тогава какво означават тези сини сенки под прекрасните ти очи, седефената белота на твоите бузи, трептящите клепащи и устните, които напразно се опитват да се усмихнат... Диана, ти имаш какво да ми разкажеш.

– Не, не.

– Значи ти си щастлива... с господин дьо Монсоро?

Диана затрепери с цялото си тяло.

– Виждаш ли – възкликна Жана с ласкав упрек.

– С господин дьо Монсоро! – повтори Диана. – Защо произнасяш това име? Защо викаш тук този призрак, тук, където ни заобикалят дървета и цветя, където ние сме щастливи?

– Какво пък, сега зная защо под твоите прекрасни очи има сенки, защо тези очи така често поглеждат към небето, но все още не зная, защо твоите устни се опитват да се усмихнат.

Диана тъжно поклати глава.

– Струва ми се, беше ми казала – обвини Жана със своята пълна бяла ръка раменете на Диана, – беше ми казала, че господин дьо Бюси се е отнесъл към теб с голямо съчувствие...

Диана почервения така силно, че нежните ѝ закръглени уши станаха алени.

– Този господин дьо Бюси е обаятелен човек – каза Жана.

И запя.

– Кой е пръв закачливец у нас?

О, това е Бюси д'Амбоаз.

Диана склони глава на гърдите на приятелката си и подхвана с глас, по-нежен от трелите на пеещите в листата червоношийки:

– Верен и нежен да си
като сеньор...

– Дьо Бюси! – довърши вместо нея Жана и целуна весело приятелката си по очите. – Хайде, изречи най-последно това име.

– Стига глупости – изведнъж каза Диана, – господин дьо Бюси не си и спомня вече за Диана дьо Меридор.

– Напълно е възможно – отговори Жана, – но аз съм склонна да мисля, че той много се харесва на Диана дьо Монсоро.

– Не ми говори така.

– Но защо? Нима ти е неприятно? Диана не отговори.

– Казвам ти, господин дьо Бюси не си и спомня за мен и добре прави... О! Аз се уплаших! – прошепна тя.

– Какво каза?

– Нищо, нищо.

– Слушай, Диана, ти пак започваш да плачеш, да се обвиняваш за нещо... Ти си се уплашила? Ти – героиньо моя? Ти не си имала друг изход.

– Да, така мислех... привиждаха ми се опасности, пропасти разсичаха земята под мен... Сега тези опасности, Жана, ми изглеждат призрачни, тези пропасти – та и дете би могло да ги прескочи. Уплаших се, казвам ти! О! Защо нямах време да помисля!...

– Говориш с гатанки.

– Не, не е така – силно развълнувана извика Диана и скочи на крака. – Не, не е моя вината, Жана, той не пожела това. Спомням си как стана всичко – положението ми изглеждаше ужасно, аз се колебаех, бях в нерешителност... Баща ми ми предлагаше своята подкрепа, но аз се страхувах... той, той ми предложи своето покровителство... но го предложи така, че не можа да ме убеди. Срещу него бе херцог д'Анжу. Херцог д'Анжу в съюз с господин дьо Монсоро, ще кажеш ти. Е, и какво от това? Какво значение има херцог д'Анжу и граф дьо Монсоро! Когато силно искаш нещо, когато истински обичаш някого, о, никакъв принц, никакъв граф не могат да те спрат. Виждаш ли, Жана, ако аз наистина обичах...

И Диана, изцяло в плен на своята възбуда, подпря гърба си в стеблото на дъба, сякаш душата ѝ беше изтощила напълно тялото ѝ и то беше останало без никакви сили.

– Слушай, мила моя, успокой се, разсъди...

– Казвам ти, ние се оказахме страхливци.

– Ние... О! Диана, за кого говориш? Това „ние“ е много красноречиво, мила моя...

– Искам да кажа – баща ми и аз. Надявам се, че не си си помислила друго... Баща ми е знатен човек. Той можеше да поговори с краля, аз... аз имам гордост и не се боя от тези, които ненавиждам... Но знаеш ли къде е тайната на моята страхливост – аз разбрах, че той не ме обича...

– Заблуждаваш се – извика Жана. – Ако ти вярваше в това, то в онова състояние, в което беше, ти би се обърнала към него с този упрек... Но ти сама не си вярваш, знаеш, че не е така, лицемерке – добавя тя ласкаво.

– Лесно ти е на теб да вярваш в любовта – възрази Диана и седна отново до Жана, – господин дьо Сен-Люк се ожени за теб против волята на краля! Той те отвлече от самия Париж, може би са те преследвали, ти му се отплащаш за изгнанието и кралската немилост със своите ласки.

– И щедро се отплащам – каза лудетината.

– Но аз, помисли малко и не бъди егоистка, аз, която този необуздан млад мъж обича – според неговите думи, аз, която привлякох погледа на неуморния Бюси – човека, който не знае поражение, аз допуснах да бъде огласен моят брак и да бъде представена на двора. След всичко това той дори не пожела да ме види. Аз му се доверих в параклиса на света Мария Египетска. Нямаше никой – само двамата наши довереници – Гертруда и Одоен, и аз – още по-вярна и от тях... О! Като си помисля само, достатъчно бе да има един кон, и Бюси можеше да ме отвлече още тогава, при параклиса, да ме закрие с полите на плаща си... В онази минута, знаеш ли, чувствах, че той страда, че е отчаян заради мен. Виждах помръкналите му очи, бледните напукани от треската устни. Ако той ме беше помолил да умра, за да върна блясъка в очите му, свежестта на устните му, бих го сторила... Аз станах и си тръгнах, и той дори не помисли да ме задържи за края на моята наметка. Почакай, почакай... О! Ти дори не можеш да си представиш как страдам... Той знаеше, че напускам Париж, че се връщам в Меридор, знаеше, че и господин дьо Монсоро... Ето, изчервих се, че господин дьо Монсоро не ми е мъж. Той знаеше, че тръгвам на път сама... и по пътя, мила Жана, аз непрекъснато се обръщах назад, все ми се струваше, че чувам копитата на галопиращия

му кон, че ни догонва. Но не! Това беше само ехо! Казвам ти, той дори не си спомня за мен, пък и аз не заслужавам да тръгне след мен в Анжу, когато в двора на френския крал има толкова прекрасни и любезни дами, една усмивка на които струва повече от стотиците признания на една провинциалистка, погребала се в храсталациите на Меридор. Сега разбра ли? Убедих ли те? Нима не съм права? Нима не са ме забравили, не са ме пренебрегнали, моя бедна Жана?

Младата жена още не бе успяла да произнесе тези думи и в клоните на дъба се чу страшен трясък, от старата стена се посипаха парченца мъх и изкъртена мазилка, от зеленината на бръшляна и дивата черница скочи един мъж и падна в краката на Диана, която извика силно.

Жана побърза да се дръпне настрана – тя позна този мъж.

– Вие виждате, аз съм тук – прошепна на колене Бюси, целувайки края на роклята на Диана, който той почтително пое с разтреперана ръка.

На свой ред Диана позна гласа и усмивката на графа и поразена в сърцето, задъхана от това неочаквано щастие, разтвори обятия и почти припадна на гърдите на онзи, когото току-що беше обвинявала в безразличие.

Глава 14 Влюбените

Припадъците от радост обикновено не са нито продължителни, нито опасни. Наистина понякога те предизвикват смъртен изход, но такива случаи са много редки.

Затова Диана скоро отвори очи и видя, че се намира в обятията на Бюси, защото Бюси не пожела да отстъпи на госпожа дьо Сен-Люк привилегията да посрещне първия поглед на Диана.

– О! – прошепна тя, като дойде на себе си. – О! Ужасно е, графе, да се появявате така внезапно!

Бюси очакваше други думи.

И кой знае – мъжете са така вискателни, кой знае, повтаряме ние, може би той изобщо не чакаше думи, а нещо друго, той, който не един път беше присъствал при свестяване след припадък.

Но Диана не се ограничи с тези думи, нещо повече, тя внимателно се освободи от ръцете на Бюси и пресъпи към приятелката си, която първо от деликатност беше се отдръпнала на няколко крачки встрани,

под дърветата, но след това прелестната гледка на одобряването на двамата влюбени събуди в нея свойственото на всички жени любопитство и тя незабелязано се приближи не за да вземе участие в разговора, а за да бъде достатъчно близо до разговарящите и да не изпусне нещо.

– Значи така ме посрещате, госпожо? – извика Бюси.

– Ах – каза Диана, – наистина е много мило, много трогателно, господин дьо Бюси, това, което направихте за мен... Но...

– О! За бога, никакво „но“ – въздъхна Бюси и отново падна на колене.

– О! Позволете да ви помоля на колене – събра молитвено длани той, – толкова отдавна мечтая за място в краката ви.

– Възможно е, но за да го заемете, вие прескочихте стената. Това не подобава на знатен сеньор и, нещо повече, твърде непредпазливо е за човек, който мисли за честта ми.

– Защо?

– А ако случайно ви бяха забелязали?

– Кой би могъл да ме забележи?

– Нашите ловци, та те само преди четвърт час минаха оттук.

– О! Успокойте се, госпожо, аз твърде старателно се крия, за да могат да ме забележат.

– Той се крие – възкликна Жана, – съвсем като в роман. Разкажете ни, господин дьо Бюси, как се криете?

– Първо, ако аз не ви настигнах по пътя, това не е по моя вина – аз минах по един път, вие – по друг. Вие пристигнахте през Рамбуиے, а аз – през Шартър. Второ, чуите и отсъдете дали е влюбен във вас бедният Бюси – аз не се реших да се присъединя към вас, макар че без съмнение бих могъл да направя това. Аз прекрасно знаех, че Жарнак не е влюбен и че това прекрасно животно се отнася към завръщането си в Меридор без особен възторг. Вашият баща също нямаше особено основание да бърза – та нали вие бяхте при него. Но аз не исках да се срещна с вас в присъствието на баща ви и вашите хора, защото много повече се безпокоя за вашата чест, отколкото вие си мислите. Аз пътувах бавно и дъвчех дръжката на моя камшик, да, дръжката на камшика ми беше моята храна през тези дни.

– Бедното момче – каза Жана. – Погледни, колко е отслабнал!

– Най-после вие пристигнахте – продължи Бюси, – аз наех квартира в покрайнините на града и видях, скрит зад капачите на прозорците, как минахте покрай мене.

– О! Боже мой! Вие живеете в Анжер под своето име? – попита

Диана.

– За кого ме вземате? – усмихна се дьо Бюси. – Разбира се, че не, аз съм пътуващ търговец. Погледнете този светлокафяв камизол, с него никой не може да ме познае, това е любимият цвят на майсторите на сукно и ювелирите. Освен това имам твърде загрижен и зает вид и спокойно мога да мина за аптекар, който търси билки. Накратко, още не са ме забелязали.

– Бюси, красавецът Бюси да се намира два дни в провинциално градче и да не са го забелязали? В двора никога не биха повярвали.

– Продължавайте, графе – изчерви се Диана. – Как стигнахте от Анжер дотук?

– Имам два чистокръвни бегача. Качих се на единия от тях и бавно излязох от града, като от време на време се спирах да погледна обявите и фирмите. Но щом се озовах далеч от чужд поглед, тутакси пришпорих коня в галоп и за двадесет минути той измина трите левги и половина между града и замъка. Като стигнах Меридорската гора, намерих стената на парка по посоката на светлината. Но стената е много дълга. Та нали паркът е голям. Вчера изследвах тази стена повече от четири часа, качвах се по нея ту тук, ту там с надеждата да ви видя. И накрая привечер, когато почти се бях отчаял, ви видях. Вие вървахте към къщи, зад вас подскачаха двете големи кучета на барона, те се опитваха да хванат младата яребица, която госпожа дьо Сен-Люк държеше във високо вдигнатата си ръка. След това ви загубих от погледа си.

Аз скочих в парка, изтичах тук, където сме сега, видях, че тревата и мъхът тук са силно отъпкани и реших, че това навярно е вашето любимо място – тук бе толкова приятно в горещината. За да позная мястото, отчупих клонка, както правят ловците и въздишайки, което за мен винаги е ужасно мъчително...

– Поради липса на навик – прекъсна го с усмивка Жана.

– Напълно е възможно, госпожо. И така, въздишайки, което, повтарям, за мен винаги е ужасно мъчително, препуснах към града. Бях много уморен, освен това, когато се качвах по дърветата, бях скъсал моя светлокафяв камизол, но, въпреки дупките в него, въпреки болката в гърдите, аз бях щастлив – бях ви видял.

– Според мен това е един възхитителен разказ – каза Жана, – преодолели сте ужасни препятствия, това е прекрасно и героично, но аз се страхувам да се катеря по дърветата и ако бях на ваше място, щях да се опитам да запазя дрехата си и особено ръцете си. Погледнете в какво ужасно състояние са вашите – целите са изподраскани от клонките.

– Вярно. Но тогава нямаше да видя тази, която търсех.

– О, не е така. Аз бих я видяла, бих гледала до насита и Диана дьо Меридор, и даже госпожа дьо Сен-Люк.

– А какво бихте направили за това? – живо попита Бюси.

– Щях да отида право при подвижния мост при Меридор и бих влязла в замъка. Господин баронът щеше да ме прегърне здраво, госпожа дьо Монсоро щеше да ме настани на масата до себе си, господин дьо Сен-Люк щеше да ме обсипе с внимание, госпожа дьо Сен-Люк – да съставя заедно с мен анаграми. Наистина най-простите в света начини никога не идват наум на влюбените.

Бюси се усмихна, погледна към Диана и поклати глава.

– О, не – каза той – не. Това, което бихте направили вие, е подходящо за всички, но не и за мен.

Диана се изчерви като дете и в очите и на двете се появи един и същ израз, а на устните им – еднакви усмивки.

– На ти сега – каза Жана. – По всичко личи, че аз не разбирам от добри маниери.

– Не! – поклати отрицателно глава Бюси. – Не, аз не мога да се появя в замъка! Графинята е омъжена и господин баронът е поел задължението пред зет си – какъвто и да е той, да следи строго жена му.

– Какво пък – каза Жана, – ето че получих урок по благородство, приемоте моята признателност, господин дьо Бюси, аз действително си го заслужих, това ще ме отучи да се намесвам в работите на безумци.

– На безумци? – повтори Диана.

– Безумци или влюбени – отговори госпожа дьо Сен-Люк – и затова...

Тя целуна приятелката си по челото, направи реверанс на Бюси и избяга.

Диана се опита да хване Жана за ръката, но Бюси завладя другата ѝ ръка и младата жена, придържана здраво от своя любим, пусна приятелката си.

И така, Бюси и Диана останаха сами.

Диана, хвърляйки поглед след госпожа дьо Сен-Люк, която вървешком береше цветя, се изчерви и отново се отпусна на тревата.

Бюси легна в краката ѝ.

– Постъпих както трябва, нали, госпожо? Одобрявате ли?

– Няма да хитрувам – отговори Диана, – при това моите мисли са ви известни. Да, одобрявам, но тук свършва моята снизходителност. Да се стремя към вас, да ви призовавам, както правих току-що, беше от моя

страна безумие, грях.

– Боже мой! Какво говорите, Диана?

– Уви, графе, говоря истината! Имам право да правя нещастен господин дьо Монсоро, който сам ме доведе до такава крайност, но аз разполагам с такова право само докато не съм ощастливила друг. Аз мога да отказвам на графа моята компания, моята усмивка, моята любов, но ако надаря с тези милости другото, то аз ограбвам този, който, въпреки моето желание, е мой господар.

Бюси изслуша търпеливо това нравоучение, което впрочем, беше много смекчено от прелестта на Диана и нейния кротък тон.

– Сега е мой ред, нали? – попита той.

– Говорете – отговори Диана.

– Напълно откровено?

– Говорете!

– Ето какво, в това, което ми казахте, госпожо, няма нито една дума, казана от сърце.

– Защо?

– Въоръжете се с търпение и ме изслушайте, госпожо, та нали аз търпеливо ви изслушах. Вие ме отрупахте със софизми.

Диана направи протестиращо движение.

– Когато общите положения на морала – продължи Бюси – са откъснати от реалността, те не са нищо друго, освен софизми. В отговор на вашите софизми, госпожо, ще ви поднеса истината. Някакъв си мъж е ваш господар, казвате вие, но нима вие сте си избрали този мъж? Не, той ви е натрапен от съдбата и вие сте му се подчинили. Въпросът е там, имате ли намерение да страдате цял живот от тази подла принуда? Ако не, то аз мога да ви освободя от нея.

Диана отвори уста, за да заговори, но Бюси с жест я спря.

– О! Зная какво ще ми отговорите – каза той. – Вие ще ми отговорите, че ако извикам господин дьо Монсоро на дуел и го убия, то повече няма да ви видя... Нека е така, нека, разделен от вас, да умра от скръб, затова пък вие ще живеете свободно, вие ще можете да направите щастлив някой достоен човек и той, изпълнен с радост, ще благославя някога моето име и ще казва: „Благодаря, Бюси, благодаря! Ти ни освободи от този отвратителен Монсоро!“ А и вие самата, Диана, вие, която не се осмелихте да ми благодарите приживе, ще ми благодарите, когато няма да ме има вече.

Младата жена хвана ръката на графа и я стисна нежно.

– Вие още не сте молили, Бюси, а вече заплашвате – каза тя.

– Да ви заплашвам? О! Бог ме чува и знае моите намерения. Аз ви обичам безпределно и никога не бих постъпил като някой друг на мое място. Зная, че и вие ме обичате. Боже мой! Само не отричайте, иначе ще се приравните към онези пошли хора, при които думите се разминават с делата. Аз зная, че ме обичате, вие сама ми го открихте. И още – любов като моята сияе като слънце и съживява всички сърца, до които се докосне, затова аз няма да ви се моля, няма да дам на отчаянието възможност да ме унищожи. Не, аз ще падна на колене в краката ви, които съм готов да целуна, и ще ви кажа с ръка на сърцето – то не е излъгало нито веднъж, нито по сметка, нито от страх, и ще ви кажа: „Диана, обичам ви и ще ви обичам цял живот! Диана, небето ми е свидетел, ще умра за вас. ще умра, обожавайки ви.“ И ако вие пак ми кажете: „Вървете си, не отнемайте щастието, което принадлежи на друг“, ще стана без въздишка, без възражения, ще стана от това място, където въпреки всичко се чувствам толкова щастлив, дълбоко ще ви се поклоня с мисълта: „Тази жена не ме обича, тази жена няма да ме обикне никога.“ А след това ще си отида и вие никога повече няма да ме видите. Но тъй като моята преданост към вас надминава даже любовта ми, тъй като желанието да ви видя щастлива ще се запази в мен, даже когато се уверя, че аз самият не мога да бъда щастлив, тъй като, не откраднал щастието на другия, ще получа правото да отнема живота му, аз ще се възползвам от това свое право, госпожо, та дори да се наложи да жертвам собствения си живот. Ще го убия, ще го убия от страх, че иначе вие ще останете в робство и това ваше робство ще ви принуди и занаяпред да правите нещастни добрите хора, които ще ви обикнат.

Бюси произнесе тези думи с голямо вълнение. Диана прочете в блестящия и честен поглед, че решението му е твърдо. Тя разбра – той ще направи това, което казва, неговите думи, без всякакво съмнение, ще се претворят в дела. И както априлският сняг се топи под слънчевите лъчи, така и нейната суровост се стопи в пламъка на този поглед.

– Благодаря – каза тя, – благодаря, приятелю мой, за това, че ме лишихте от право на избор. Това е още една проява на деликатност от ваша страна – вие искате, ако ви отстъпя, да не се мъча от угризения на съвестта. А сега: готов ли сте да ме обичате до смъртта си, както казахте? Няма ли да се окажа просто ваш каприз и няма ли един ден горчиво да съжалявам, че не съм приела любовта на господин дьо Монсоро? Но не, не мога да ви поставям условия. Победена съм, предавам се, аз съм ваша, Бюси, нека да не е по закон, но във всеки случай – по любов. Останете, приятелю мой, и сега, когато моят и вашият живот са едно цяло

– пазете ни.

С тези думи Диана сложи белоснежната си изящна ръка на рамото на Бюси и му протегна другата, която той с любов притисна до устните си. Диана цялата се разтрепери от тази целувка.

Тук се чуха леките стъпки на Жана и предупреждаващото ѝ покашляне.

Тя донесе цял сноп ранни цветя и навярно първата пеперуда, осмелила се да се излюпи от своя копринен пашкул. Това беше аталанта с черно-червени крила.

Сплетените ръце инстинктивно се разделиха.

Жана забеляза това движение.

– Извинявайте, скъпи приятели, че ви попречих – каза тя, – но вече е време да се прибираме, ако не искаме да ни потърсят тук. Господин графе, качете се моля ви на вашия забележителен кон, който изминава четири левги за половин час, и ни дайте възможност да изминем колкото може по-бавно тези сто и петдесет крачки, които ни отделят от дома, тъй като предполагам, има за какво да си поговорим. Проклятие! Ето какво губите с вашия инат, господин дьо Бюси: първо, обяд в замъка – великолепен обяд, особено за човек, който е прпуснал на кон и прескачал стени, и, второ, не по-малко от сто весели шеги, които бихме си разменили с вас, без да смятаме погледите, поразяващи смъртно сърцето. Да вървим, Диана.

Жана взе приятелката си под ръка и нежно я дръпна след себе си.

Бюси с усмивка гледаше младите жени. Преди да се обърне с гръб към него, Диана му протегна ръка.

Младият човек се приближи.

– Нищо повече ли няма да ми кажете?

– До утре – отговори Диана, – нали се уговорихме.

– Само до утре?

– До утре и до края на живота ми!

Бюси не можа да съдържи радостното си възклицание. Той притисна устни до ръката на Диана и след едно последно „довиждане“ към двете се отдалечи, или по-точно, избяга.

Трябваше да направи голямо усилие, за да се раздели с онази, за която така дълго беше мечтал.

Диана гледа след него, докато той се скри в дълбочината на сечището. Стиснала ръката на приятелката си, тя се вслушваше, докато шумът от крачките му не заглъхна в хрусталака.

– Е, а сега – каза Жана, когато Бюси окончателно изчезна, – не

искаш ли да си поговорим малко, Диана?

– О, да – трепна младата жена, сякаш гласът на приятелката ѝ я събуди от мечтите ѝ. – Слушам те.

– Виж какво, утре отивам на лов със Сен-Люк и баща ти.

– Как! Ще ме оставиш в замъка сама?

– Слушай, мила моя – каза Жана, – аз имам мои собствени нравствени убеждения и има неща, които не мога да си позволяя.

– О, Жана – пребледня госпожа дьо Монсоро, – как можеш да бъдеш толкова жестока с мен – твоята приятелка.

– Дружбата си е дружба – с предишната невъзмутимост произнесе госпожа дьо Сен-Люк, – но аз не мога да продължавам така.

– Аз мислех, че ти ме обичаш, Жана, а ти разкъсваш сърцето ми – каза младата жена със сълзи на очи. – Не можеш да продължаваш така, казваш ти, но какво не можеш да продължаваш?

– Да продължавам – прошепна Жана в ухото на приятелката си, – да продължавам да ви преча, бедни мои влюбени, да ви преча да се обичате на спокойствие.

Диана притисна до гърдите си заливащата се от смях млада жена и обсипа с целувки нейното сияещо лице.

Тя още не беше разтворила своите обятия, когато се чуха звуците на ловджийските рокове.

– Да вървим, викат ни – каза Жана, – бедният Сен-Люк е нетърпелив. Съжали го, както аз съжалявам влюбения със светлокафявия камизол.

Глава 15

За това, как на Бюси предложиха сто пистола за коня му, но той го даде даром

На следващия ден Бюси тръгна от Анжер рано сутринта – преди дори и най-ранобудният жител на града да беше довършил своята закуска.

Бюси не яздеше – той летеше.

Диана се качи на една от терасите на замъка, откъдето се виждаше беззникавата лъкатушеща пътека, която минаваше през зелените ливади.

Тя забеляза черната точка, която се носеше напред като метеор, оставяйки след себе си все по-голяма част от змиевидния път.

Диана тутакси изтича долу, за да пристигне първа на срещата и чакането да бъде нейна заслуга.

Слънцето току-що се беше издигнало над върховете на дърветата, тревата беше покрита с бисерна роса, далеч над гората се чуваше ловджийският рог на Сен-Люк, когото Жана караше да тръби отново и отново, за да напомни на приятелката си каква услуга и оказва, като я оставя сама.

Сърцето на Диана беше препълнено с огромна и мъчителна радост, тя бе опиянена от своята младост, красотата и любов, струваше й се, че душата й се възнеса към Всевишния, докато тича.

Но от замъка до сечището не беше близко, краката на младата жена се измориха да тъпчат гъстата трева, на няколко пъти дъхът й спираше. Затова тя се озова на мястото на срещата в минутата, когато Бюси вече се показва на върха на стената и се устреми надолу.

Той я видя как тича. Тя издаде вик на радост. Той направи крачка към нея с протегнати ръце. Тя се хвърли към него и протегна ръце към гърдите му – дълга, страстна прегръдка замени утринния поздрав.

За какво имаше да си говорят? Те се обичаха.

За какво имаше да мислят? Те се гледаха един друг. Какво да искат? Те седяха един до друг и се държаха за ръцете.

Денят измина като час.

Диана първа се опомни от сладкото вцепенение, от този сън на умерената от щастие душа, Бюси притисна младата жена до сърцето си и каза:

– Диана, струва ми се, че едва от днес започнах да живея, че днес ясно видях пътя, водещ към вечността. Знайте, вие сте светлината, която ми откри това щастие. Нищо не съм знаел за този свят, нито за живота на хората в него. Мога само да повторя това, което ви казах вчера – благодарение на вас започнах да живея и ще умра край вас.

– А аз – отговори Диана – доскоро бях готова – без съжаление да се хвърля в обятията на смъртта, а сега треперя от страх, че няма да живея достатъчно дълго, за да изчерпим всички съкровища, които ми обещава вашата любов. Но защо не искате да дойдете в замъка, Луи? Баща ми би бил щастлив да ви види, господин дьо Сен-Люк е ваш приятел и не е от приказливите... Помислете, всеки час, прекаран заедно, е безценен за нас.

– Уви, Диана, появя ли се в замъка дори само веднъж, ще ходя там всеки ден. А тогава всички в околността ще разберат и ако слухът стигне до ушите на този людоед – вашия съпруг, той мигом ще долети...

Вие не ми позволехте да ви освободя от него...

– А защо? – каза тя с онази интонация, която може да се чуе само в гласа на любимата жена.

– За вашата безопасност, тоест за безопасността на нашето щастие, е много важно да скрием тайната си от всички. Тя е известна вече на госпожа дьо Сен-Люк... Сен-Люк също ще я узнае.

– О! Но защо?

– Та нима вие бихте могли да скриете нещо от мен? – каза Бюси. – От мен, сега?

– Не бих могла, това е вярно.

– Днес сутринта изпратих на Сен-Люк бележка с молба за среща в Анжер. Той ще дойде. Аз ще поискам от него дума на благородник, че той никога няма да пророни и дума за нашите отношения. Това е много важно, още повече че мен несъмнено, ме търсят навсякъде. Когато напускахме Париж, там ставаха важни събития.

– Вие сте прав... при това баща ми е толкова чувствителен по въпросите за честта, че, въпреки цялата си любов към мен, може да ме изобличи пред господин дьо Монсоро.

– Ще пазим строго тайната... и ако бог ни издаде на нашите врагове, то поне ще можем да кажем, че сме направили всичко, което зависи от нас.

– Бог е милостив, Луи, не трябва да се съмняваме в него в такъв момент.

– Аз не се съмнявам в бога, боя се от дявола – да не завиди на нашето щастие.

– Да се сбогуваме, господарю мой, и не препускайте толкова бързо – вашият кон ме плаши.

– Не се плашете, той знае вече пътя. Това е най-послушният и най-сигурен кон от всички, които съм имал. Когато се връщам в града, потънал в сладостни мечти, дори не докосвам юздите, той сам ме води у дома.

Влюбените си размениха още безкрайно много подобни фрази, редувайки ги с безкрайно много целувки.

Но накрая от замъка се чуха мелодичните звуци на рога, както Жанна се беше разбрала със своята приятелка, и Бюси се оттегли.

На път за града, потънал в мисли за този прекрасен ден и горд със своята свобода, защото почестите и грижите, свързани с богатството и милостите на принца от кралското семейство винаги го сковаваха като златна верига, той забеляза, че приближава часът, когато градските врати

се затварят. Конят, който цял ден хрупаше трева и листа, продължаваше да се занимава с това и сега по пътя, а вече приближаваше нощта.

Бюси тъкмо се канеше да пришпори коня, за да навакса изгубеното време, когато отзад изведнъж се чу тропот на конски копита.

На човек, който се крие, и особено, ако е влюбен, винаги във всичко му се привижда опасност.

Това сближава щастливите любовници с крадците.

Бюси размишляваше кое е по-добре – да пусне коня в галоп и да се откъсне напред или да свие встрани и да даде път на конниците. Те обаче препусаха така стремително, че само след миг го настигнаха.

Конниците бяха двама.

Бюси реши, че не е признак на страхливост да избегнеш среща с двама, когато сам струваш за четирима и се отдръпна на края на пътя. Той видя конник, който с всичка сила пришпорваше своя кон, докато спътникът му го подкарваше отзад с чести удари на камшика.

– Ето го вече и града – казваше последният със силен гасконски акцент, – още триста удара с камшика и стотина пришпорвания. Дръжте се, дръжте се!

– Конят е вече съвсем слаб, трепери, не иска да върви... – отговори първият конник. – Но аз бих пожертвал и сто коня, само и само да стигна най-после в моя град.

– Някой закъснял анжерец – каза си Бюси. – Как все пак хората оглупяват от страх! Гласът ми се стори познат. Но конят под този юнак се клати...

В този момент конниците се озоваха редом с Бюси.

– Ей, господине – извика той, – пазете се! Извадете крака от стремената, по-живо, конят ви ей сега ще падне.

И действително, конят тежко рухна встрани, конвулсивно потрепери с крака, разоравайки земята, и внезапно шумното дишане секна, очите му се замъглиха, на устните му излезе пяна и той предаде богу дух.

– Господине – обърна се към Бюси падналият от седлото конник, – триста пистола за вашия кон.

– Господи боже мой! – възкликна Бюси, приближавайки се до него.

– Чувате ли, господине? Аз бързам...

– Вземете го даром, принце мой – треперейки от невъобразимо вълнение, каза Бюси, който позна херцог д'Анжу.

В този миг се чу щракване – спътникът на принца запъна пистолета...

– Стойте! – извика херцог д'Анжу на своя безжалостен защитник. –

Стойте, господин д'Обиньо, проклет да съм, ако това не е Бюси.

– Да, мой принце, аз съм. За какъв дявол гоните конете в такъв час и по този път?

– Аа! Това е господин дьо Бюси – каза д'Обиньо, – в такъв случай, монсеньор, аз не ви трябва повече... Разрешете ми да се върна при онзи, който ме изпрати, както се казва в Светото писание.

– Но първо приемоте моята най-искрена благодарност и уверения за вечна дружба – каза принцът.

– Приемам и едното, и другото, монсеньор, и някога ще ви напомня вашите думи.

– Господин д'Обиньо!... Монсеньорът!... Не, не вярвам на очите си! – чудеше се Бюси.

– Нима ти нищо не знаеш? – попита принцът с неудоволствие и недоверие, които не убягнаха на Бюси. – Нима ти не си тук, за да ме посрещнеш?

„Дяволска работа! – каза си Бюси, като помисли каква храна на подозрителния ум на Франсоа можеше да даде неговото тайно пребиваване в Анжу. – Трябва да внимавам какво говоря.“

– Аз не само ви очаквах, монсеньор, аз направих повече – отговори той, – а сега, ако искате да попаднете в града, преди да заключат вратите, на коня, монсеньор.

Той докара коня си при принца, който изваждаше книгата, скрити между седлото и чула на падналия кон.

– И така, прощавайте, монсеньор – каза д'Обиньо, тръгвайки обратно. – Господин дьо Бюси, винаги на вашите услуги.

И препусна.

Бюси скочи леко на коня зад своя господар и подкара Роланд към града, питайки се, не е ли този облечен в черно принц злият дух, пратен му от ада от завист към неговото щастие.

Те влязоха в Анжер, когато тръбачите свиреха първия сигнал, съобщаващ за затварянето на вратите.

– Сега накъде, монсеньор?

– В замъка! Нека вдигнат моя флаг, нека дойдат да ми отдадат почести, нека съберат благородниците от моята провинция.

– Няма нищо по-лесно – каза Бюси, който реши да се престори на покорен, за да спечели време. При това той беше силно поразен от случилото се, за да може сам да взима решения.

– Ей, господа тръбачи! – подвикна той на херолдите, които се връщаха в кордегардията⁶⁹.

Те се огледаха, но като видяха двама прашни и потни мъже само с един кон, не ми обърнаха особено внимание.

– Проклятие! – каза Бюси, подкарвайки коня право към тях. – От кога стопанина не го познават в собствения му дом?... Извикайте тук дежурния старшина!

Този надменен тон предизвика уважение у херолдите. Един от тях се приближи.

– Господи Исусе! – изплашено възкликна той, вглеждайки се в херцога. – Не е ли това нашият сеньор и господар?

Херцогът беше много признателен на своя уродлив нос, който, както се казваше в епиграмата на Шико, беше разделен на две.

– Така е – монсенъор херцогът! – Хералдът хвана за ръката своя другар, който беше подскочил от изненада.

– Сега знаете не по-зле от мен – каза Бюси, – поемете повече въздух и надуйте вашите тръби до пръсване. След четвърт час целият град да знае, че монсенъорът си е дошъл. Ние, монсенъор, бавно ще тръгнем към замъка. Докато стигнем дотам, всичко ще бъде вече готово за вашето посрещане.

И действително, при първия възглас на херолдите хората започнаха да се събират на групи, при втория – децата и сплетниците се затичаха из града с виковете:

– Монсенъорът е в града!... Слава на монсенъора!

Губернаторът, ешевените, знатните благородници забързаха към двореца, придружавани от тълпата, която ставаше все по-голяма.

Както беше предвидил Бюси, градските власти пристигнаха в двореца преди принца, за да му окажат достоен прием.

Когато херцог д'Анжу излезе на крайбрежната улица, вече беше почти невъзможно да премине през тълпите от хора, но Бюси намери един от херолдите и той, раздавайки наляво и надясно удари с тръбата си, проправи път на принца до стъпалата на кметството.

Бюси завършваше шествието.

– Господа и верни мои васали – произнесе принцът, – дойдох да търся закрила в моя добър град Анжер. В Париж животът ми беше силно застрашен. Дори бях лишен от свобода. Но благодарение на верни приятели аз успях да избягам.

Бюси хапеше устни, ироничният смисъл на погледа, който му отправя Франсоа, му беше ясен.

69. Кордегардия – помещение за военен караул или за задържане на арестувани. – Б. пр.

– От момента, в който вече съм във вашия град, аз не се страхувам за своя живот.

Смаяните градски първенци крещяха:

– Да живее нашият сеньор!

Народът, който се надяваше на свързаните с всяко пребиваване на принца непредвидени доходи, гръмко закрещя:

– Слава!

– Да вечеряме – каза принцът, – не съм ял от сутринта.

В миг херцогът бе наобиколен от своите слуги, които владетелят на провинция Анжу държеше в двореца си в Анжер. От всички тези слуги само най-главните познаваха принца по лице.

После дойде редът на градските господа и дами.

Приемът продължи до полунощ.

В града имаше илюминация, по улиците и площадите стреляха с мускети, биеше черковната камбана и поривите на вятъра донасяха до Меридор тези традиционни звуци на ликуването на добрите анжуйци.

Глава 16

Дипломацията на херцог д'Анжу

Когато мускетната стрелба по улиците на града поутихна, когато камбаната поразреди своя звън, когато предният край на замъка опустя, когато херцог д'Анжу и Бюси останаха най-после сами, херцогът каза:

– Да поговорим.

Проницателният Франсоа вече беше забелязал, че от момента на тяхната среща Бюси беше много по-предпазлив в отношенията си с него от обикновено. С присъщото му познаване на хората принцът реши, че Бюси навярно е в затруднено положение, а значи с известна хитрост той би могъл да извлече от това полза за себе си.

Но Бюси беше имал време да се подготви и се държеше уверено.

– Да поговорим, монсеньор – отговори той.

– Когато се видяхме с вас за последен път – каза принцът, – вие бяхте тежко болен, мой бедни Бюси!

– Това е истина, монсеньор – потвърди младият човек, – бях тежко болен и се спасих като по-чудо.

– Тогава при вас имаше някакъв лекар – продължи принцът, – прекалено загрижен за вашето здраве, както ми се стори, защото той се нахвърляше върху всички, които се приближаваха до вас.

– Това също е истина, монсеньор, моят Одоен много ме обича.

– Той ви беше забранил най-строго да ставате от постелята, нали така?

– От което бях възмутен до дъното на душата си, както ваше височество можа да се убеди сам.

– Ако това ви е възмущавало – каза херцогът, – бихте могли да пратите медицината по дяволите и да тръгнете с мен, както ви бях помолил.

– Проклятие! – възкликна Бюси, като въртеше и мачкаше непрекъснато в ръцете си своята аптекарска шапка.

– Но – продължаваше херцогът, – понеже работата беше сериозна, вие се уплашихте от опасността.

– Моля? – попита Бюси, нахлупвайки с един удар на юмука си същата тази шапка над очите. – Стори ми се, мой принце, да казвате, че съм се уплашил от опасността?

– Да, така казах – отговори херцог д'Анжу.

Бюси скочи от стола си.

– Тогава значи вие лъжете, монсеньор, лъжете сам себе си, чувате ли! Защото вие самият не вярвате нито дума от това, което казахте. Имам на тялото си двадесет белега, те свидетелстват, че неведнъж съм се излагал на опасност и от никого не съм се страхувал. И кълна се в честта си, познавам много хора, които не биха могли да кажат същото за себе си, а още повече да го докажат.

– Вие винаги имате готови неопровержими доводи, господин дьо Бюси – възрази херцогът, бледен и силно възбуден. – Когато ви обвиняват, се стараете, да надвикате упреците и си въобразявате, че това доказва вашата правота.

– О, не, аз не винаги съм прав, монсеньор – възрази дьо Бюси, – и добре зная това, но зная също така и кога не съм прав.

– Кога? Бъдете така добър, кажете.

– Тогава, когато служа на неблагодарни хора.

– Струва ми се, господине, че се забравяте – стана принцът с онова достойнство, което той умееше да си придава при нужда.

– Може и да се забравям, монсеньор – каза Бюси, – постъпете и вие веднъж в живота си така – забравете се или забравете мен.

При тези думи Бюси направи две крачки към изхода, но принцът беше по-бърз и застана пред вратата.

– Ще отречете ли, господине – каза той, – че в онзи ден, когато отказахте да дойдете с мен, само след минута бяхте излезли от дома си.

– Аз – отговори Бюси – никога нищо не отричам, монсеньор, освен

в случаите, когато искат да ме принудят към признание.

– Тогава обяснете ми, защо настоявахте да си останете вкъщи.

– Защото си имах работа.

– Вкъщи?

– Вкъщи или на друго място.

– Аз смятам, че когато един благородник е на служба при принца, то главната му работа е работата на принца.

– Но кой, като правило, се занимава с вашите работи, монсеньор, ако не аз?

– За това не споря – отговори Франсоа, – обикновено вие сте ми верен и предан, нещо повече, аз извинявам вашето лошо настроение.

– Така ли? Много сте добър.

– Да, извинявам ви, защото имате известни основания да ми се сърдите.

– Вие признавате това, монсеньор?

– Да. Аз ви обещах, че господин дьо Монсоро ще падне в немилост. Вие май хич не го обичате, този господин дьо Монсоро?

– Аз ли? Съвсем не. Намирам, че той има отблъскваща физиономия и бих искал да се разкара по-далеч от двора и да не ми се мотае пред очите. Но на вас, монсеньор, напротив, неговата физиономия ви допада. За вкусовете не спорят.

– Какво пък, щом това е единственото оправдание за това, че ми се разсърдихте като разглезено капризно дете, ще ви кажа – вие два пъти не бяхте прав, че не пожелахте да дойдете с мен, а веднага след мен сте излезли и започнали да вършите никому ненужни подвизи.

– Аз съм извършвал ненужни подвизи, аз? Досега ме обвинявахте, че... Но чуйте, монсеньор, бъдете последователен. Какви подвизи съм извършил?

– Извършили сте, извършили сте. Аз разбирам, че вие не обичате господин д'Епернон и господин дьо Шомберг. И аз не ги обичам, нещо повече, не ги понасям, но трябваше да се ограничите с това и да изчака-те удобен момент.

– Охо! – каза Бюси. – Какво искате да кажете с това, монсеньор?

– Убийте ги, дявол да ги вземе! Убийте ги и двамата, убийте и четиримата и аз ще ви бъда само признателен, но не ги дразнете, особено когато след това сам изчезвате, а те си изкарват злобата върху мен.

– Е, добре, но какво съм му направил на този достоен гасконец?

– Имате предвид д'Епернон, нали?

– Да.

– Ето какво, накарали сте да го набият с камъни.

– Аз съм накарал?...

– И то така добре, че камизолът му беше превърнат в парцали, плащът му разкъсан на парчета и той се върна в Лувъра по гащи.

– Прекрасно – каза Бюси. – За този стига. Да минем към немца. В какво съм се провинил пред господин дьо Шомберг?

– Надявам се не ще отречете, че сте заповядали да го боядисат с индиго? Когато аз го видях, три часа след това произшествие, той все още беше небесносин. И според вас, това е сполучлива шега? Стига.

Тук принцът, въпреки желанието си, се засмя, а Бюси, припомняйки си какво беше лицето на Шомберг в кацата, също не можа да се удържи от смях.

– Така значи, смятат, че аз съм му изиграл този номер?

– Исусе Христе! Да не съм аз?

– И вие можете, монсеньор, да упреквате човека, в чиято глава идват такива чудесии идеи! Какво ви казах? Вие сте неблагодарен.

– Съгласен съм. Сега чуй, ако ти наистина си излязъл от къщи за това, прощавам ти.

– Наистина ла?

– Да, честна дума, но аз все още не съм свършил със своите претенции към тебе.

– Слушам ви.

– Да поговорим малко за мене.

– Нека бъде така.

– Какво си направил ти, за да ми помогнеш в бедата?

– Вие прекрасно знаете, какво съм направил – каза Бюси.

– Не, не зная.

– Ето какво, аз дойдох в Анжу.

– С други думи, да спасиш себе си.

– Да защото, спасявайки себе си, спасявах вас.

– Но нима ти не можеше да потърсиш убежище някъде в околностите на Париж, вместо да се спасяваш с бягство в толкова отдалечен край? Мисля, че ако беше останал на Монмартър, бих имал повече полза от тебе.

– Ето тук ние с вас се разминаваме, монсеньор, аз предпочетох да дойда в Анжу.

– Съгласете се, че този ваш каприз е твърде посредствен довод.

– Съвсем не, понеже той бе продиктуван от желанието да завербувам за вас привърженици.

– Аа! Това е вече друга работа. Е, да видим какво сте постигнали.

– Ще ви разкажа, монсеньор, но утре, сега вече трябва да ви оставя.

– Да ме оставите, защо?

– За да се видя и да поговоря с един много нужен човек.

– О! Щом е така, не възразявам. Вървете, Бюси, но бъдете внимателен.

– Внимателен, защо? Нима не сме най-силните тук?

– Все едно, не рискувай. Много ли успя да направиш?

– Та аз съм тук само от два дни, какво искате...

– Поне криеш ли се?

– Разбира се! Кълна се в Христос! Погледнете в какъв костюм разговарям с вас, нима нося обикновено дрехи с цвят на канела? И в тези чудовищни панталони се напъхах само заради вас.

– А къде живееш?

– О! Ето кога ще оцените моята преданост. Аз живея... живея до крепостната стена, в жалка колиба с врата към реката. Но вие, принце мой, вие как се измъкнахте от Лувъра? Защо ви срещнах по пътя на капнал от умора кон и в компанията на господин д'Обиньо?

– Защото имам приятели – каза принцът.

– Имате приятели? – възкликна Бюси. – Какво говорите?

– Да, приятели, които ти не познаваш.

– Аха! И кои са тези приятели?

– Кралят на Навара и господин д'Обиньо, ти го видя.

– Кралят на Навара... А! Вярно. Нали заедно участвахте в заговора.

– Аз никога не съм участвал в заговори, господин дьо Бюси.

– Не сте участвали! Попитайте Ла Мол и Коконас.

– Ла Мол – мрачно каза принцът – не беше наказан за престъплението, което беше извършил.

– Добре! Да оставим Ла Мол и да се върнем на вас, още повече че с вас, монсеньор, трудно ще стигнем до съгласие по този въпрос. Как, дявол да го вземе, се измъкнахте от Лувъра?

– През прозореца.

– А! Наистина. А през кой?

– През прозореца на моята стая.

– Значи сте знаели за въжената стълба?

– Каква въжена стълба?

– Онази в шкафа.

– Излиза, че и ти си знаел за нея? – пребледня принцът.

– Проклятие! Ваше височество знае, че съм имал щастието

понякога да влизам в тази стая.

– По време на сестра ми Марго, нали? И ти ли си влизал през прозореца?

– Дявол го взел! Вие сте минали през него? Учудва ме само едно – как сте намерили стълбата.

– Аз не съм я търсил.

– Но кой тогава?

– Никой. Казаха ми за нея.

– Кой ви каза?

– Кралят на Навара.

– Ах, кралят на Навара знае за стълбата! Никога не бих повярвал! Но както и да е, вие сте тук, монсеньор, жив и невредим. Ние с вас ще запалим Анжер, заедно с него ще пламнат и Ангомоа и Беарн. Това ще бъде едно прелестно пожарче.

– Но ти говореше за среща? – каза херцогът.

– А! По дяволите! Наистина щях да забравя при този интересен разговор. Прощавайте, монсеньор.

– Ще вземеш ли коня си?

– Проклятие! Ако той е нужен на монсеньора, ваше височество може да го остави при себе си, аз имам още един.

– В такъв случай приемам, после ще се разплатим.

– Добре, монсеньор, и не дай боже да остане да ми дължите нещо.

– Защо?

– Защото не обичам онзи, комуто възлагате да ви урежда сметките.

– Бюси!

– Вие сте прав, монсеньор, разбрахме се, че няма да се връщаме повече на това.

Принцът, който чувстваше, че има нужда от младия човек, му протегна ръка.

Бюси му подаде своята, но при това поклати глава. Те се разделиха.

Глава 17

Дипломацията на господин дьо Сен-Люк

В непрогледната нощ Бюси се върна вкъщи, надявайки се да завари Сен-Люк, но намери само писмо, с което приятелят му съобщаваше, че ще дойде на следващия ден.

И наистина, съпроводен от слугата си, Сен-Люк излезе от Меридор

към шест часа сутринта.

Той стигна до крепостната стена точно при отварянето на вратите и без да обърне внимание на необикновеното вълнение, обхванало събуждащите се жители на града, стигна до колибата на Бюси.

Приятелите се прегърнаха сърдечно.

– Благоволете да влезете в бедната ми колиба, Сен-Люк. Настанил съм се като на поход.

– Да – отбеляза Сен-Люк, – по обичая на победителите: право на бойното поле, както се казва.

– Какво искате да кажете с това, приятелю?

– Че жена ми няма тайни от мен, както и аз – от нея, скъпи ми Бюси, и че тя ми разказа всичко. Ние с нея владеем съвместно не само имуществото си. Приемете поздравленията ми, мой учителю по всичко, и щом сте ме извикали, позволете да ви дам един съвет.

– Дайте.

– По-бързо се избавете от този гнусен Монсоро. Никой в двора не знае в какви отношения сте с жена му. Сега е най-подходящият момент. Не трябва да го изпускате. Когато по-късно се ожените за вдовицата, никой няма да подозира, че сте я направили вдовица, за да се ожените за нея.

– Има само една пречка за осъществяването на този прелестен замисъл, който и на мен ми дойде първо наум.

– Виждате ли? Но каква е тази пречка?

– Работата е там, че се заклех на Диана да не посягам на нейния мъж дотогава, докато той сам не ме нападне.

– Направили сте грешка.

– Аз?

– Направили сте много голяма грешка.

– Но защо?

– Защото подобни клетви не трябва да се дават. По дяволите! Ако вие не побързате, ако не го изпреварите, повярвайте ми, Монсоро – та той е хитър като лисица, ще разкрие вашата тайна, а ако я разкрие, този човек, който няма капка благородство, ще ви убие.

– Да бъде, както бог реши – усмихна се Бюси, – но освен че ще наруша клетвата си пред Диана, ако убия мъжа й...

– Нейния мъж! Вие прекрасно знаете, че той не й е мъж.

– Да, но от това той не престава да се нарича неин мъж. Повтарям, освен че ще наруша клетвата си, мен ще ме очернят, приятелю, и този, когото днес всички смятат за чудовище, на смъртното си ложе ще

изглежда ангел, когото аз съм вкарал в гроба.

– Затова и не ви съветвам сам да го убивате.

– Наемни убийци! Ах, Сен-Люк, не ми давайте добър съвет.

– Престанете! Кой ви говори за убийци?

– Тогава за какво става дума?

– За нищо, мили приятелю. За една мисъл, която ми хрумна, но която още не е узряла достатъчно, за да я споделя с вас. Аз обичам този Монсоро не повече от вас, макар че нямам същите основания да го ненавиждам. Да поговорим за жената, вместо да говорим за мъжа.

Бюси се усмихна.

– Вие сте верен приятел, Сен-Люк – каза той, – и можете да разчитате на моята дружба. Вече ви е известно, моята дружба се състои от три неща – парите ми, шпагата ми и живота ми.

– Благодаря – каза Сен-Люк, – приемам я, но при едно условие – че ще ви отговоря със същото.

– А сега, какво искате да ми кажете за Диана?

– Искях да ви попитам, нямате ли намерение да посетите Меридор?

– Скъпи приятелю, благодаря за настойчивостта, но вие знаете моите съмнения в това отношение.

– Зная всичко. В Меридор вие рискувате да се срещнете с Монсоро, макар че засега той е на разстояние осемдесет левги от нас. Вие рискувате да му стиснете ръката, а никак не е лесно да подадеш ръка на човека, когото ти се иска да унищожиш. И накрая, рискувате да видите как той прегръща Диана, а това е още по-тежко – да гледаш как прегръщат жената, която обичаш.

– А! – яростно възкликна Бюси. – Колко добре разбирате защо не се показвам в Меридор! А сега, скъпи приятелю...

– Вие ме отправяте – каза Сен-Люк, неправилно разбрал намерението на Бюси.

– Съвсем не, напротив – възрази Бюси, – моля ви да останете, защото сега е мой ред да задавам въпроси.

– Моля.

– Нима не сте чули тази нощ звъна на камбаните и изстрелите?

– Чухме и се питахме какво ли се е случило.

– Като минавахте през града тази сутрин, нима не забелязахте известни промени?

– Като че ли необикновено вълнение, това ли имате предвид?

– Да.

– Аз тъкмо се канех да ви питам каква е причината за него.

– Причината, скъпи приятелю, е, че вчера тук пристигна негово височество херцог д'Анжу.

Сен-Люк така подскочи на стола си, сякаш му съобщиха за появата на дявола.

– Херцогът е в Анжер? Казаха, че той е арестуван в Лувъра.

– Именно, защото е бил арестуван, той сега се намира в Анжер. Изхитрил се е да избяга през прозореца и е пристигнал тук да търси убежище.

– По-нататък?

– По-нататък, скъпи приятелю – отговори Бюси, – ето ви прекрасна възможност да отмъстите на негово величество за всичко, което той ви причини. Принцът има вече своя партия, той ще има и войски и ние ще започнем тук една малка, но славна гражданска война.

– О! – възкликна Сен-Люк.

– Разчитам, че ще поработите със своята шпага заедно с мен.

– Срещу краля? – попита Сен-Люк с внезапна хладина в гласа.

– Не казвам, че точно срещу краля – каза Бюси, – срещу тези, които извадят шпагите си срещу нас.

– Скъпи Бюси – каза Сен-Люк, – аз пристигнах в Анжу да подишам чист въздух, а не да се сражавам против негово величество.

– Но позволете ми все пак да ви представя на монсеньора.

– Няма за какво, скъпи Бюси. Не ми харесва Анжер и аз се канех в най-скоро време да си замина. Това е мрачен, скучен град, камъните тук са меки като сирене, а сиренето е твърдо като камък.

– Скъпи Сен-Люк, ще ми направите голяма услуга, ако се съгласите да изпълните молбата ми. Херцогът се поинтересува защо съм тук. Не можех да му кажа истината, защото той самият е влюбен в Диана и нищо не постигна. Но аз го убедих, че съм пристигнал тук с цел да привлека на негова страна всички благородници в околността. Даже добавих, че тази сутрин имам среща с един от тях.

– Но какво от това? Ще му кажете, че сте се видели с този благородник и че той моли да му дадете шест месеца да си помисли.

– Позволете да отбележа, скъпи Сен-Люк – вашата логика куца не по-малко от моята.

– Чуйте, в този свят аз ценя само жена си, а вие – вашата възлюблена, да се договорим – каквото и да се случи, аз ще защитавам Диана, каквото и да се случи – вие ще защитавате госпожа дьо Сен-Люк. Споразумение по отношение на любовта – да, това ми допада, но никакви политически споразумения. Само така можем да се разберем с вас.

– Виждам, че ще ми се наложи да отстъпя, Сен-Люк – каза Бюси, – защото сега предимството е на ваша страна, аз се нуждая от вас, а вие можете да минете и без мен.

– Нищо подобно, напротив, аз търся вашето покровителство.

– Как да ви разбирам?

– Представете си, че анжуйци, а метежниците ще се казват анжуйци, дойдат в Меридор, за да го обсадят и разграбят.

– А! Дявол да го вземе! Вие сте прав – каза Бюси, – вие не искате обитателите на замъка да пострадат от последствията при завземане на замъка с шум.

Приятелите се разсмяха и тъй като над града прогърмя топовен изстрел и слугата на Бюси дойде да съобщи, че принцът три пъти вече е питал за неговия господар, те отново се заклеха в своя извън политически съюз и се разделиха много доволни един от друг.

Бюси побърза в замъка на херцога, където вече се събираха благородниците от всички краища на провинцията. Новината за пристигането на херцог д'Анжу се беше разпространила като ехо от топовен изстрел и беше развълнувала всички градове и села около Анжер.

Младият човек побърза да организира официалния прием, обяда, тържествените речи. Той смяташе, че докато принцът приема посетителите, обядва и особено докато произнася речите, ще може да издебне поне минутка, за да се види с Диана. След като осигури на принца занимания за няколко часа, Бюси се прибра, скочи на коня си и препусна за Меридор.

Предоставен сам на себе си, херцогът произнесе великолепа реч и направи голямо впечатление със своя разказ за Лигата. Той внимателно заобиколи всичко свързано с господата Гиз и се представи като нещастен принц, който е бил подложен на гонения от краля само защото парижани са му изразили своето доверие.

Докато го приветстваха и му целуваха ръка, херцог д'Анжу правеше преглед на благородниците си, старателно запомняйки тези, които бяха тук, и още по-старателно – онези, които отсъстваха.

Когато Бюси се върна, беше четири часа следобед. Той скочи от коня и застана пред принца, потънал в пот и прах.

– А! Мой славни Бюси! – каза херцогът. – Ти, струва ми се, не си губиш времето.

– Както виждате, монсеньор.

– Горещо ли ти е?

– Аз препусках много бързо.

– Гледай да не се разболееш, сигурно не си се оправил още.

– Нищо няма да ми стане.

– Къде беше?

– Тук наблизно. Ваше височество доволен ли е? Имаше ли много хора?

– Да, Бюси, общо взето съм удовлетворен, но не всички бяха дошли.

– Например?

– Твоето протеже.

– Моето протеже?

– Да, барон дьо Меридор.

– А! – промени се цветът на лицето на Бюси.

– Все пак не трябва да го пренебрегваме, макар че той ме пренебрегва. Баронът се ползва в Анжу с влияние.

– Мислите ли?

– Убеден съм. Той е представител на Лигата в Анжер. Избран е от господин дьо Гиз, а господата Гиз по принцип добре си подбират хората. Трябва и той да дойде, Бюси.

– Но ако той все пак не дойде, монсеньор?

– Ако не дойде той при мен, аз ще направя първата крачка и сам ще отида при него.

– В Меридор?

– А защо не?

В очите на Бюси блесна изпепеляващата мълния на ревността, която той не можа да сдържи.

– Наистина защо пък не? Вие сте принц, на вас всичко ви е позволено.

– Ах, ето какво било! Значи ти мислиш, че той все още ми се сърди?

– Не зная. Откъде да зная?

– Не сте ли се виждали?

– Не.

– Но, когато си водил преговори с благородниците в провинцията, ти би могъл да поговориш и с него.

– Не бих пропуснал, ако преди това той не беше разговарял с мен.

– Тоест.

– Тоест – каза Бюси – на мен не ми провървя с обещанията, които му бях дал, и затова няма защо да бързам да се виждам с него.

– Нима той не получи това, което желаше?

– Какво имате предвид?
– Той искаше дъщеря му да се омъжи за графа и графът се ожени за нея.

– Да не говорим повече за това, монсеньор – каза Бюси.
И обърна гръб на принца.
В този момент влязоха нови благородници. Херцогът се запъти към тях, Бюси остана сам.

Думите на принца го накараха да се замисли дълбоко.
Какви биха могли да бъдат действителните намерения на Франсоа по отношение на барон дьо Меридор?

Бяха ли те наистина такива, каквито ги изложи принцът? Наистина ли старият барон му е нужен само като уважаван и могъщ сеньор, който може да подкрепи неговото дело, или хитроумните планове на принца са само средство да се доближи до Диана?

Бюси разгледа положението на принца от всички страни – Франсоа е скаран с брат си, напуснал е Лувъра и е начело на метежа в провинцията.

Бюси сложи на едната страна на везните насъщните интереси на принца, а на другата – неговия любовен каприз.

Първите натежаваха повече.

Младият човек беше готов да прости на херцога всичките му други грехове, само и само той да се откаже от тази си прищявка.

Цялата нощ Бюси пирува с негово кралско височество и с анжуйските благородници и първо ухажваше анжуйските дами, а после, след като повикаха цигуларите, се зае да разучава с тези дами най-новите танци.

Естествено дамите бяха във възторг от него, а техните съпрузи – в отчаяние, и когато някои от тях започнаха да поглеждат Бюси накриво, нашият герой засука мустака си и попита двама-трима ревнивци, не биха ли му оказали честта да се поразходят с него на лунна светлина.

Но репутацията на Бюси беше добре известна на анжуйци още преди идването му в Анжер и затова на неговите любезни покани не се отзова никой.

Глава 18

Дипломатията на господин дьо Бюси

Като излезе от двореца на херцога, Бюси видя на прага откритата,

честна и усмихната физиономия на човека, за когото мислеше, че е на осемдесет левги от него.

– А! – възкликна Бюси с чувство на най-жива радост. – Това си ти, Реми!

– Боже мой, разбира се, че съм аз, монсеньор.

– А аз се канех да ти пиша да дойдеш тук.

– Наистина ли?

– Честна дума.

– Тогава всичко е наред – страхувах се да не ми се разсърдите.

– За какво?

– За това, че пристигнах без разрешение. Но преценете сам – до мен стигнаха слухове, че монсеньор херцог д'Анжу е избягал от Лувъра и е заминал за своята провинция. Аз си спомних, че вие се намирате близо до Анжер, помислих си, че предстои гражданска война, шпагите ще имат много работа и телесната обвивка на един мой близък ще се покрие с множество дупки. И тъй като обичам този мой близък като себе си и даже повече, пристигнах при него.

– Ти си постъпил прекрасно, Реми. Честно казано ти така ми липсваше.

– Как е Гертруда, монсеньор?

Бюси се усмихна.

– Обещавам ти да питам за това Диана веднага, щом я видя.

– А за благодарност аз, веднага щом се видя с Гертруда, на свой ред ще я разпитам за госпожа дьо Монсоро.

– Ти си славен приятел. А как ме намери?

– Много трудно, дявол да го вземе. Питам как да стигна до двореца на херцога и ви чаках пред вратата, но първо заведох коня си в конюшните на принца, където, да ме прости Господ, познах вашия кон.

– Да, принцът преумори своя и аз му дадох Роланд, а тъй като той няма друг кон, му го оставих.

– Познавам ви, вие сте принц, а принцът – ваш слуга.

– Не ме превъзнасяй толкова, Реми, ти още не си виждал къде живее мое височество.

И с тези думи той въведе Одоен в своята къщурка до крепостната стена.

– Кълна се в честта си – каза Бюси, – дворецът е пред теб. Настанявай се където искаш и както можеш.

– Това няма да е трудно, както знаете, не ми трябва много място. Така съм изморен, че мога да спя и прав, ако трябва.

Приятелите, а Бюси се отнасяше с Одоен по-скоро като с приятел, отколкото като със слуга, се разделяха, и Бюси, който изпитваше двойно удовлетворение от това, че е отново при Диана и Реми, за секунда потъна в сън.

Наистина, за да може да спи спокойно, херцогът беше помолил да спрат топовната и мускетната стрелба. Що се отнася до камбаните, то те сами бяха замлъкнали, тъй като на звънарите им бяха излезли мехури по ръцете.

Бюси стана още в зори и побърза към замъка, като поръча да предадат на Реми да дойде там.

Графът искаше да бъде край леглото на негово височество в момента, когато той отвори очи, и да прочете, ако успее, неговите мисли по израза на лицето му, обикновено твърде красноречив при събуждане.

Херцогът се събуди, но изглежда, че и той като брат си Анри, си слагаше през нощта маска.

Напразно Бюси беше станал толкова рано.

Младият човек беше подготвил цял списък със задачи, една от друга по-важни.

Първо, разходка извън стените на града с цел изучаване на градски-те укрепления.

След това преглед на гражданите и тяхното въоръжение.

Посещение на арсенала и поръчване на различни боеприпаси.

Старателно изучаване на изплащаните от провинцията данъци, за да ошастливи добрите и верни васали на принца с допълнителен налог, предназначен за вътрешната украса на сандъците му.

И накрая – кореспонденцията.

Но Бюси предварително знаеше, че не трябва да разчита особено на последния пункт – херцог д'Анжу пишеше рядко, той се придържаше към правилото „от написаното на хартия не можеш да се отречеш“.

И така, въоръжен до зъби срещу лошите мисли, които биха могли да хрумнат на херцога, Бюси видя, че той отвори очи, но, както вече казахме, не можа да прочете нищо в тях.

– Аа! – каза херцогът. – Вече си тук!

– Не съм спал цяла нощ, мислех за вашите работи. С какво да се заемем сутринта? Почакайте, а да не отидем ли на лов?

„Прекрасно! – каза си Бюси. – Ето нещо, за което бях забравил.“

– Как! – възмути се принцът. – Ти заявяваш, че цяла нощ си мислил за моите работи и след тази безсъница и непрекъснати размисления ми предлагаш да отидем на лов? Хубава работа!

- Прав сте – съгласи се Бюси. – А и кучета нямаме.
- И главният ловчия не е тук – подхвана принцът.
- Честно казано, без него ловът ще бъде само по-приятен за мен.
- Не, не съм съгласен с теб, той ми липсва.

Херцогът произнесе това със странно изражение на лицето, което не убегна на Бюси.

– Този достоен човек – каза той, – този ваш приятел май също не е взел участие във вашето спасяване.

Херцогът се усмихна.

„Така – каза си Бюси, – познавам тази усмивка, тя не е добра. Пази се, граф Монсоро.“

– Значи, ти си му сърдит? – попита принцът.

– На Монсоро?

– Да.

– А за какво да му се сърдя?

– За това, че той е мой приятел.

– Напротив, аз само го съжалявам за това.

– Какво искаш да кажеш?

– Че колкото по-високо му позволите да се издигне, толкова от по-голяма височина ще падне.

– Ти обаче си в добро настроение, както виждам.

– Аз?

– Да. Ти говориш така само когато си в добро настроение. Както и да е – продължаваше херцогът, – аз държа на своето, Монсоро може да ни бъде много полезен тук.

– Защо?

– Защото той има тук владения.

– Той?

– Той или жена му.

Бюси прехапа устни – херцогът насочваше разговора към темата, която той вчера с такава мъка отклони.

– Така ли мислите?

– Разбира се. Нима не знаеш, че Меридор е на три левги от Анжер? Нали ти доведе при мен стария барон.

Бюси разбра колко важно е да не се издаде.

– Проклятие! – възкликна той. – Доведох го при вас, защото той се беше вкопчил в мен, и, за да не оставя в ръцете му половината от моя плащ като свети Мартин, аз бях принуден да го доведе при вас... При това моята протекция не му помогна особено.

– Чуй – каза баронът, – имам идея.

– По дяволите! – възкликна Бюси, който винаги се страхуваше от идеите на принца.

– Да... Монсоро спечели от теб първия рунд, но аз искам да ти помогна ти да спечелиш втория.

– Какво имате предвид, принце?

– Всичко е много просто. Ти нали ме познаваш, Бюси?

– Имам това нещастие, принце мой.

– Мислиш ли, че съм човек, който ще позволи да го обиждат, без да отмъсти за това?

– Зависи.

Херцогът изкриви устни в още по-зла усмивка от първия път, започна да ги хапе и да кима с глава.

– Изяснете се, монсеньор – каза Бюси.

– Ето какво, главният ловчия ми открадна девойката, която обичах толкова, че бях готов да се ожена за нея. На свой ред аз искам да открадна от него жена му, за да я направя моя възлюблена.

Бюси направи опит да се усмихне, но въпреки горещото си желание, можа само да изобрази на лицето си някаква гримаса.

– Да откраднете жената на господин дьо Монсоро! – промърмори той.

– Но това ми се струва много лесно – каза херцогът. – Жена му се е върнала в имението си, както ти казваш, тя ненавижда мъжа си, значи без излишно самомнение мога да разчитам, че тя ще ме предпочете пред Монсоро, особено ако ѝ обещаю... това, което ще ѝ обещаю.

– А какво ще ѝ обещаете, монсеньор?

– Да я освободя от мъжа ѝ.

„Ба! – едва не възкликна Бюси. – Защо не го направихте веднага?“

Но успя да запази присъствие на духа и се съдржа.

– И вие ще извършите тази прекрасна постъпка? – попита той.

– Ще видиш. А дотогава аз все пак ще направя визита в Меридор.

– Вие ще се осмелите?

– А защо не?

– Вие ще застанете пред очите на стария барон, когото изоставихте, след като ми обещахте...

– Аз имам за това прекрасно оправдание.

– Къде, по дяволите, ще намерите такова оправдание?

– Ще намеря, не се съмнявайте. Ще му кажа: „Не съм разтрогнал този брак, защото Монсоро, който знаеше, че вие сте един от най-

почитаемите деятели на Лигата, а аз – неин глава, заплаши, че ще ни издаде на краля.“

– Аха!... Измислихте ли го – за Монсоро, ваше височество?

– Трябва да призная, не съвсем – отговори херцогът.

– Тогава ви разбирам – каза Бюси.

– Разбираш? – попита херцогът, заблуден от отговора на младия човек.

– Да.

– Ще му внуша, че с този брак съм му спасил живота, който е бил застрашен.

– Това е великолепно – каза Бюси.

– Нали? И аз мисля така. Погледни през прозореца, Бюси.

– Защо?

– Погледни, погледни.

– Гледам.

– Какво е времето?

– Принуден съм да съобщя на ваше височество, че времето е хубаво.

– Тогава извикай конния ескорт и да отидем да видим как се чувства милият барон дьо Меридор.

– Веднага, монсеньор.

И Бюси, който в продължение на четвърт час играеше безкрайно смешната роля на попадналия в затруднение Маскарил⁷⁰, се направи, че тръгва, стигна до вратата, но веднага се върна обратно.

– Извинете, монсеньор – каза той, – колко конници ще ви бъде угодно да вземете със себе си?

– Четири-пет, колкото искаш.

– В такъв случай, след като предоставяте на мен да реша това, аз – каза Бюси – бих взел сто.

– Сто ли? – учуди се принцът. – Но защо?

– За да имам на разположение поне двадесет и пет такива, на които може да се разчита в случай на нападение.

Херцогът трепна.

– На нападение ли? – повтори той.

– Да. Казват, че местността наоколо е гориста и нищо чудно да попаднем в засада.

70. Маскарил – герой на Молиер, който постоянно изпада в хитроумни, заплетени положения – Б. пр.

– Аа! – каза принцът. – Мислиш ли?

– Монсеньорът знае, че истинската храброст не изключва предпазливостта.

Херцогът се замисли.

– Ще се разпоредя да изпратят сто и петдесет конници – каза Бюси.

И втори път тръгна към вратата.

– Момент – каза принцът.

– Какво обичате, монсеньор!

– Как мислиш, Бюси, в безопасност ли съм в Анжер?

– Какво да ви кажа... градът не разполага със силни укрепления, но при добра отбрана...

– Да, при добра, но тя може да бъде и лоша. Колкото и да си храбър, ти си един и не можеш да бъдеш навсякъде.

– Така е.

– Ако тук не съм в безопасност, а аз не съм, щом Бюси се съмнява в това...

– Не съм казал, че се съмнявам, монсеньор.

– Добре, добре. Ако не съм в безопасност, трябва колкото се може по-скоро да направим така, че да бъда в безопасност.

– Златни думи, монсеньор.

– Ето какво, искам да огледам крепостта и да я подготвя за отбрана.

– Прав сте, монсеньор, добрите укрепления... знаете ли...

Бюси се запъна, той не познаваше страха и с мъка подбираше думи, призоваващи към предпазливост.

– И още една мисъл.

– Какво плодносно утро, монсеньор!

– Искам да извикам тук барона и неговата дъщеря.

– Решително, монсеньор, днес сте в стихията си – такива блестящи мисли! Ставайте и да вървим да огледаме крепостта!

Принцът повика слугите. Бюси се възползва от момента и излезе.

В една от стаите той видя Одоен. Точно той му трябваше.

Бюси заведе лекаря в кабинета на херцога, написа кратка бележка, набра букет рози в оранжерията, нави бележката около стъблата им, отиде в конюшната, оседла Роланд, връчи букета на Одоен и го покани да се качи на коня.

След това той изведе конника извън града, както Аман е извел Мордохай⁷¹ и заведе коня до едва забележима пътека.

71. Аман и Мордохай – библейски персонажи – Б. пр.

– Ето – каза той на Одоен, – остави Роланд да върви сам. В края на пътеката има гора, в гората – парк, около парка – стена. Там, където Роланд спре, хвърли през стената този букет.

„Онзи, когото очаквате, няма да дойде – пишеше в бележката, – защото пристигна този, когото не чакахте, по-опасен от всякога и влюбен както преди. Приемете със своите устни и сърце всичко, което не може да се прочете в това писмо с очи.“

Бюси пусна юздите на Роланд и той препусна към Меридор.

Младият човек се върна в двореца на херцога, където завари принца вече облечен.

Колкото до Реми, цялата работа му отне не повече от половин час. Той летеше като облак, гонен от вятъра и следвайки заповедта на своя господар, премина през ливади, поля, гори, потоци и хълмове и спря до полуразрушената стена, цялата обвита с бръшлян, който на върха се преплиташе с дъбовите клони.

Като пристигна до това място, Реми се повдигна на стремената, завърза още по-здраво бележката към букета и с гръмко „Хей!“ прехвърли букета през стената.

Тихият възглас, който се раздаде от другата страна, го убеди, че посланието е пристигнало до местоназначението.

Затова той обърна коня обратно. Роланд, който се канеше да започне обичайната си закуска с жълъди, изрази дълбокото си неудоволствие от това нарушаване на установения ред. Тогава Реми сериозно прибягна до въздействието на шпорите и камшика.

Роланд осъзна заблудата си и препусна обратно.

След четиридесет минути той вече вървеше по своята нова конюшня, както току-що беше преминал през храсталаците, и самичък намери мястото си до отрупаната със сено решетка и препълнените с овес ясли.

Бюси и принцът правеха преглед на крепостта. Реми се приближи до него, когато той разглеждаше подземие с тайния проход.

– Е – попита Бюси своя пратеник, – какво видя, какво чу, какво направи?

– Стена, възгласи, седем левги – отговори Реми с лаконизма на един от синовете на Спарта, които позволявали на лисицата да изяде вътрешностите им за славата на законите на Ликург⁷².

72. Закони на Ликург – закони, приписвани на легендарния спартански законодател, отличаващи се с крайна суровост – Б. пр.

Глава 19

Анжуйските пилета

Бюси така основателно успя да ангажира своя господар с подготовката за войната, че в течение на два дни херцогът не можа да намери време нито сам да отиде в Меридор, нито да повика барона в Анжер.

Въпреки това Франсоа от време на време отваряше дума за посещение на Меридор.

Но Бюси се правеше на човек, твърде зает с неотложни дела – проверяваше мускетите на цялата стража, заповядваше да екипират конете, да изкарат топовете и лафетите, сякаш му предстоеше да завоюва една пета част от света.

Виждайки всичко това, Реми се зае да приготвя превързочен материал, да подрежда инструментите си, да приготвя мехлеми, сякаш му предстоеше да лекува повече от половината на човешкия род.

И пред лицето на тези грандиозни приготовления херцогът отстъпваше.

Естествено от време на време под предлог, че преглежда външните фортификации, Бюси се мятеше на Роланд и след четиридесет минути се озоваваше до една стена, която той прескачаше все по-лесно, защото всеки път под тежестта му от нея се откъртваше по някой камък, така че постепенно в билото на стената се образува дупка.

Колкото до Роланд, то съвсем не беше необходимо да му се посочва пътя – достатъчно беше Бюси да отпусне юздите и да затвори очи.

„Два дни вече са спечелени – казваше си Бюси. – Ако след още два дни не ми се усмихне щастието, ще се окажа в затруднено положение.“

Бюси не грешеше, като се осланяше на своята щастлива звезда.

На третия ден вечерта, когато през градските врати влезе голям обоз с провизии, получени от данъците, с които херцогът обложи своите радушни и верни анжуйци, а самият принц играеше ролята на добър сеньор – опитваше черния войнишки хляб и с апетит ядеше аншоа и сушена треска, край другите врати на града се чу силен шум.

Херцог д'Анжу се осведоми за причината на този шум, но никой не можа да му отговори.

От звучите, които долитаха, можеше да се разбере, че там разгонват гълпа от граждани, привлечени от някакво ново и любопитно зрелище, с дръжките на протазани⁷³ и с мускетни приклади.

73. Протазан – копие с дървена дръжка и плосък, и дълъг накрайник – Б. пр.

А всичко беше започнало с пристигането на конник на покрит с бял кон при заставата край Парижките врати.

Трябва да кажем, че Бюси, верен на своята система за сплашване, беше накарал принца да го назначи главнокомандващ на войските на провинция Анжу и главен началник на всички нейни крепости. Той беше установил навсякъде, и особено в Анжер, най-строг ред. Никой не можеше да влезе или да излезе от града без парола, без писмо с покана или без условен знак за някакъв военен сбор.

Целта на всички тези строгости беше една – да се попречи на херцог д'Анжу да изпрати някого при Диана, без Бюси да разбере това, и да попречи на Диана да пристигне в Анжер, без Бюси да е предупреден за това.

На някой това може да му се стори прекалено, но след петдесет години Бъкингам ще извършва и още по-големи безумства за Ана Австрийска.

Конникът с белия кон, както вече казахме, пристигна с бесен галоп право при заставата.

Но заставата имаше парола. Часовоят също беше я получил. Той прегради пътя на конника със своя протазан. Конникът очевидно нямаше намерение да обърне внимание на този войнствен жест и тогава часовоят извика:

– На оръжие!

Наизлязоха всички стражи и на новопристигналия му се наложи да влезе в спор с тях.

– Аз съм Антраге – заяви той – и искам да говоря с херцог д'Анжу.

– Не познаваме никакъв Антраге – отговори началникът на караула, – колкото до вашето желание да говорите с херцога, то то ще бъде изпълнено, тъй като сега ще ви арестуваме и ще ви заведем при негово височество.

– Ще ме арестувате! – отговори конникът. – Такава жалка сган като вас не може да арестува Шарл дьо Балзак д'Антраге, барон дьо Кюнео и граф дьо Гравил.

– Аз обаче ще го арестувам – поправяйки нагръдника си, отговори анжуецът, зад когото стояха двадесет души, а пред него – само един.

– Е, чакайте, милички! – каза Антраге. – Вие май още не сте си имали работа с парижани. Отлично! Сега ще ви покажа какво умеят те!

– Да се арестува! Да се заведе при монсенъора! – закрещяха ядосаните стражи.

– По-полека, мои анжуйски агънца – каза Антраге, – ще си доставя

удоволствието да се явя пред него и без вашата помощ.

– Какво говори той, какво говори? – питаха се един друг анжуйци.

– Той казва, че конят му е изминал само десет левги – отговори Антраге, – а това значи, че той ще ви прегази, ако не се отдръпнете. Махайте се от пътя или, кълна се в светата утроба!...

И тъй като анжуйските буржоа явно не разбраха парижкото проклятие, Антраге извади шпагата си и с великолепно мулине⁷⁴ отсече дръжките на най-близките насочени към него алебарди.

За по-малко от десет минути двадесетина алебарди бяха превърнати в дръжки за метли.

Разярените стражи обсипаха неканения гост с град от удари с тогяи, които той отбиваше с вълшебна ловкост отпред, отзад, отляво и отдясно, веселейки се от сърце.

– О! Какво прекрасно посрещане! – приказваше той и се въртеше на коня си. – О! Какъв мил народ са тези анжуйци! Да ме убие бог! Ама че веселба! Колко мъдро постъпи принцът, като напусна Париж, и колко добре направих аз, че тръгнах след него!

И Антраге не само блестящо посрещаше ударите, но от време на време, като го притиснеха по-силно, разсичаше със своята испанска сабя нечия кожена дреха или каска, или пък се прицелваше и с плоската страна на сабята зашеметяваше някой по-невнимателен юнак, забравил, че главата му е защитена само от вълнения анжуйски калпак.

Събралите се накуп граждани с всичка сила сипеха удари, осакатяваха се при това един друг, но отново възобновяваха своите атаки. При това те като че ли никнеха изпод земята като войниците на Кадъм.

Антраге почувства, че започва да губи.

– Какво пък – каза той, като видя, че редиците на нападателите ставаха все по-гъсти, – отлично, вие сте храбри като лъвове и аз съм свидетел на това. Но вие виждате, вашите алебарди станаха на трески, да зареждате мускетите си не умеете. Имах намерението да вляза в този град, но не знаех, че той е охраняван от армията на Цезар. Отказвам се от мисълта да ви победа. Прощавайте, приятна вечер, аз се оттеглям. Само кажете на принца, че бях пристигнал от Париж специално да го видя.

Междувременно капитанът на опълченците успя да запали фитила на своя мускет, но в момента, когато опря приклада в рамото си, Антраге така силно го перна през пръстите на ръцете, че анжуецът изпусна своето оръжие и заподскача от крак на крак.

74. Мулине – похват при фехтовка. – Б. пр.

– Смърт! Смърт за него! – крещяха разярени опълченци. – Не го пускайте! Не му давайте да се измъкне!

– А! – каза Антраге. – Току-що не искахте да ме пуснете да вляза, а сега не ме пускате да изляза. Пазете се! Аз ще сменя тактиката. Досега бих с тъпото на сабята, сега ще сека ръце. Е, как, мои анжуйски пиленца, ще ме пуснете ли?

– Не! Смърт! Смърт за него! Той се измори! Да го убием!

– Прекрасно! Значи започваме сериозно!

– Да! Да!

– Добре, пазете си пръстите, ще сека ръце!

Едва беше произнесъл тези думи с намерението да изпълни своята закана и на пътя се появи втори конник, препускащ също така неистово. С бесен галоп той се втурна през вратата и като мълния попадна в средата на схватката, която обещавахе да се превърне в истинска.

– Антраге! – извика новопристигналият. – Антраге! Какво правиш, дявол го взел, в компанията на тези буржоа.

Антраге се обърна и извика:

– Ливаро! Боже мой! Идваш точно навреме! Монжоа и Сен Дени, на помощ!

– Бях сигурен че ще те настигна. Преди четири часа намерих следи-те ти и оттогава препускам след теб. Но какво си забъркал? Та теб те убиват, боже господи!

– Това са нашите приятели анжуйците, те не ме пускат нито да вляза, нито да изляза.

– Господа – каза Ливаро и свали шапка, – не бихте ли се отдръпнали вляво или вдясно, за да можем да минем?

– Обиждат ни! – викаха гражданите. – Смърт! Смърт за тях!

– Сам виждаш – каза Антраге. – Едно е лошо – много са.

– Ами! Трима ще се справим отлично.

– Да, трима. Да бяхме трима! Но ние сме само двама.

– Всеки момент ще пристигне Рибейрак.

– И той ли?

– Чуваш ли? Вече препуска.

– Виждам го. Ей! Рибейрак! Хей! Тук! Тук!

И наистина в този момент Рибейрак, който очевидно бързаше не по малко от своите приятели, като тях с бесен галоп влетя през вратата на град Анжер.

– Я гледай! Тук се бият! – каза Рибейрак. – Това вече е късмет! Здравей, Антраге, здравей, Ливаро!

– В атака! – отговори Антраге.

Опълченците облещиха очи, поразени неприятно от това ново подкрепление, пристигнало при двамата приятели, които бяха готови от обсадени да се превърнат в обсаждащи.

– Та те са цял полк – каза капитанът на опълчението на своите хора. – Господа, нашият боен ред ми се струва неудачен, затова предлагам да се изтеглим наляво.

Буржоата с ловкост, характерна за тях при изпълнение на военни маневри, се подчиниха.

Предложението на капитана събуди у тях природното чувство за предпазливост, но и видът на тримата конници, строили се пред тях, на кара и най-безстрашните да трепнат.

– Това е техният авангард – завикаха гражданите, които само търсеха предлог, за да побягнат. – Тревога! Тревога!

– На помощ! – викаха други. – На помощ!

– Неприятел, неприятел! – крещяха повечето от тях.

– Ние сме семейна хора. Ние имаме задължения пред нашите жени и деца. Спасявайте се кой както може – извика капитанът.

В резултат на тези разнообразни, но с една-едничка цел издавани вопли, по улиците настана страшна блъсканица, удари на тояги се посипаха като град върху любопитните, чийто плътен пръстен не даваше възможност на страхливците да побягнат.

Именно в този момент звуците от тази суматоха стигнаха до площада пред крепостта, където, вече казахме, принцът опитваше даровете на своите привърженици – черен хляб, пушена риба и сушена треска.

Бюси и принцът се заинтересуваха какво става. Отговориха им, че целият този шум са вдигнали трима души, или по-точно, трима дяволи от плът и кръв, които са пристигнали от Париж.

– Трима души? – каза принцът. – О! Иди да разбереш какви са, Бюси.

– Трима души? – повтори Бюси. – Да отидем заедно, монсеньор.

И те тръгнаха – Бюси отпред, а принцът предвидливо яздеше зад него, придружен от двадесет конници.

Стигнаха на мястото точно в момента, когато опълченците бяха започнали в ущърб на гърбовете и черепите на зяпачите да изпълняват онази маневра, за която вече говорихме.

Бюси се повдигна на стремената и със своите зорки орлови очи видя в тълпата биещия се Ливаро, когото позна по неговата дълга и слаба фигура.

– Да пукна! – извика той на принца с гръмовен глас. – Тук, монсеньор! Обсаждат ни нашите парижки приятели.

– Е, не – отговори Ливаро с глас, който заглуши шума на битката, – напротив, анжуйските приятели ни режат на парчета.

– Долу оръжието! – викна херцогът. – Долу оръжието, глупаци! Това са приятели!

– Приятели! – възкликнаха гражданите, набити, окъсани, останали без сили. – Приятели! Тогава трябваше да им дадете паролата. Цял час вече се отнасяме с тях като с неверници, а те с нас – като с турци.

След това отстъплението благополучно беше доведено докрай.

Ливаро, Антраге и Рибейрак като победители застанаха на освободеното от гражданите пространство и побързаха да целунат ръката на принца, а след това всеки от тях се хвърли в обятията на Бюси.

– По всичко излиза – философски заключи капитанът, – че това са анжуйски пилета, а ние ги взехме за ято ястреби.

– Монсеньор – прошепна Бюси на ухото на принца, – пребройте, моля ви, вашите опълченци.

– Защо?

– Пребройте ги, пребройте, приблизително, вкупом. Аз не ви моля да ги броите един по един.

– Около сто и петдесет са, не по-малко.

– Да, не по-малко.

– Е, и какво?

– А това, че Вашите войници не са от най-смелите, щом трима души са ги победили.

– Вярно – каза херцогът. – И какво?

– Какво! Опитайте се да излезете от града с такива юнаци!

– Така е – съгласи се принцът. – Но аз ще изляза от града с онези трима, които са ги набили.

– Ах, дявол! – тихичко измърмори Бюси. – За това не помислих! Да живеят страхливците, те умеят да мислят логично.

Глава 20

Роланд

Идването на подкреплението даде възможност на херцог д'Анжу да се заеме с безкрайни рекогносцировки на околностите на града.

Той пътуваше придружен от своите толкова навреме пристигнали

приятели и анжерските буржоа извънредно много се гордееха с този военен отряд, макар че сравнението на добре екипираните и отлично въоръжени благородници с градските опълченци съвсем не беше в полза на опълченците.

Първо бяха проучени крепостните укрепления, след това – близките градини, после равнината до тях, и накрая, разхвърляните по тази равнина замъци, при това херцогът презрително гледаше горите, когато минаваше край тях или през тях, същите онези гори, които преди предизвикваха в него такъв страх или по-точно, с които Бюси му внушаваше страх.

В Анжер се стичаха с парите си благородници от цялата провинция. При двора на херцог д'Анжу те намираха онази свобода, която липсваше на двора на Анри III. Затова, както и трябваше да се очаква, те се предаваха на веселия живот в града, който, като всяка столица, беше настроен да изпразва кесиите на своите гости.

Не минаха и три дни и Антраге, Рибейрак и Ливаро завързаха познанства с най-пламенните поклонници на парижките моди и обичаи сред анжуйските благородници.

Естествено тези достойни господа бяха женени и техните съпруги бяха млади и хубави.

Херцог д'Анжу правеше своите бляскави конни разходки из града не за лично удоволствие, както биха могли да си помислят онези, които познаваха неговия егоизъм. Съвсем не.

Тези разходки се превърнаха в развлечение за парижките благородници, пристигнали при него, за анжуйските знатни господа и особено за анжуйските знатни дами.

Преди всичко тези разходки трябваше да радват бога, та нали делото на Лигата беше божие дело.

Освен това те несъмнено щяха да предизвикат у краля негодувание.

И накрая, те правеха дамите щастливи.

По този начин беше представена великата троица на епохата – бог, кралят и дамите.

Ликуването достигна пределите си в деня, когато по височайше разпореждане в града пристигнаха два ездитни коня, тридесет впрегатни и четиридесет мулета, които, заедно с екипажите, каруците и фургоните представляваха транспорта и обоза на херцог д'Анжу.

Всичко изброено се появи като с магическа пръчка от Тур за скромната сума от петдесет екю, отделена от херцог д'Анжу за тази цел.

Ще отбележим, че конете бяха оседлани, но на седларите не беше

платено, ще отбележим, че сандъците бяха заключени с великолепни ключалки, но в тях нямаше нищо.

Ще отбележим, че това последно обстоятелство свидетелстваше в полза на принца, защото той можеше да ги напълни, ако беше наложил допълнителни данъци.

Но не беше в природата на принца да действа открито – той предпочиташе да взима с хитрост.

Както и да е, влизането на тази процесия в града направи силно впечатление на анжерци.

Конете бяха заведени в конюшните, каруците и екипажите настанени под навесите.

С пренасянето на сандъците се заеха най-приближените слуги на принца.

Най-после вратите на двореца се затвориха под носа на възбудената тълпа, която, благодарение на взетите предохранителни мерки, остана с убеждението, че принцът току-що е внесъл в града два милиона, докато принцът, напротив, се готвеше да изнесе от града почти същата сума, за която и бяха предназначени празните сандъци.

От този ден херцог д'Анжу затвърди репутацията си на богат човек и след разиграния спектакъл цялата провинция остана с убеждението, че принцът е достатъчно богат, за да започне, в случай на необходимост, война против цяла Европа.

Тази вяра трябваше да помогне на буржоата търпеливо да понесат новите данъци, с които херцогът, съветван от своите приятели, имаше намерение да обложи анжуйците.

Впрочем, може да се каже, че анжуйците сами подкрепяха желанията на принца.

За пари, които се заемат или дават на богаташи, никога не се съжалява.

Кралят на Навара, прочул се като бедняк, не би постигнал и една четвърт от успехите на херцог д'Анжу, който успя да мине за богаташ.

Но да се върнем на херцога.

Достойният принц живееше като библейски патриарх, наслаждавайки се на плодовете на своята земя, а е известно, че земята на Анжу е много плодородна.

По пътищата беше пълно с конници, които се стремяха към Анжер, за да уверят принца в своята преданост или да му предложат своите услуги.

През това време той продължаваше да се занимава с

рекогносцировки, които неизменно завършваха с откриването на някое съкровище.

Бюси беше успял така да състави маршрутите на принца, че те минаваха все настрана от стария замък, където живееше Диана.

Това съкровище Бюси пазеше само за себе си и по своему грабеше това кътче от провинцията, което, след подобаваща отбрана, се беше предало в края на краищата на милостта на победителя.

Докато херцог д'Анжу се занимаваше с рекогносцировки, а Бюси – с грабеж, граф дьо Монсоро пристигна пред вратата на Анжер на своя ловджийски кон.

Беше около четири часа следобед. За да пристигне в четири часа, граф Монсоро беше изминал през този ден осемнадесет левги.

Затова шпорите му бяха червени от кръв, а полумъртвият му кон – бял от пяна.

Отдавна беше минало времето, когато пристигащите в града трябваше да преодоляват препятствия при вратите. Сега анжерци бяха станали толкова горди и самоуверени, че без пререкания биха пуснали в града и батальон швейцарци даже ако начело на тези швейцарци стоеше лично храбрият Крийон.

Но граф дьо Монсоро не беше Крийон и съвсем свободно влезе с думите:

– В двореца на негово височество херцог д'Анжу.

Той не изслуша отговора на стражите, които викнаха нещо след него.

Изглеждаше, като че ли конят му е все още на крака само поради чудото на равновесието, създавано от скоростта, с която препуска. Бедното животно се движеше съвсем несъзнателно и човек можеше да се обзаложи, че спре ли, веднага ще рухне на земята. Конят спря пред двореца. Граф дьо Монсоро беше прекрасен ездач, конят му – чистокръвен бегач: нито конят, нито ездачът паднаха.

– При господин херцога – викна главният ловчия.

– Монсеньорът е на рекогносцировка – отговори часовоят.

– Къде? – пепита графът.

– Там – отговори часовоят и протегна ръка към една от четирите посоки на света.

– По дяволите! – възкликна Монсоро. – Нося спешно съобщение за херцога, какво да правя?

– Прети вшишко оштавете фашия кон в конюшната – отговори часовоят, който беше рейтар от Елзас, – защото, ако фие не го потпрете до

штената, той ще падне.

– Съветът е добър, макар и даден на лош френски – каза Монсоро. – Къде са конюшните, любезни?

В този момент до графа се приближи човек и му се представи.

Това беше майордомът.

На свой ред граф дьо Монсоро изброи всичките си имена, фамилии, титли.

Майордомът му се поклони почтително – името на графа беше отдавна известно в провинцията.

– Господине – каза той, – благоволете да влезете и да си починете малко. Монсеньорът замина едва преди десет минути. Негово височество няма да се върне по-рано от осем часа вечерта.

– Осем часа вечерта! – повтори Монсоро, хапейки мустак. – Ще загубим много време. Нося важно съобщение и колкото по-рано то стигне до негово височество, толкова по-добре. Не можете ли да ми дадете кон и придружител?

– Кон! Дори десет, господине – каза майордомът. – Колкото до придружителя, едва ли ще мога да ви помогна, защото монсеньорът не каза къде отива, но вие можете да питате за него по пътя. Освен това не бих искал да отслабвам гарнизона на замъка. Негово височество най-строго ми е забранил това.

– Така ли? – възкликна главният ловчия. – Значи тук не е безопасно?

– О, господине, тук винаги е безопасно, когато има такива хора като господата дьо Бюси, дьо Ливаро, дьо Рибейрак, д'Антраге, да не говорим за нашия непобедим принц, монсеньор херцог д'Анжу, но вие сам разбирате...

– Естествено, разбирам, че когато ги няма тук, безопасността намалява.

– Точно така, господине.

– Какво пък, ще взема в конюшната един бодър кон и ще се опитам да намеря негово височество. Ще питам по пътя.

– Готов съм да се обзаложа, господине, че така ще го намерите.

– Надявам се, че не е тръгнал в галоп.

– Ходом, господине, ходом.

– Прекрасно! И така, решено – покажете ми коня, който бих могъл да взема.

– Идете в конюшната, господине, и си изберете сам – всички коне са на ваше разположение.

– Отлично!

Монсоро влезе в конюшната.

Около дузина отбрани и бодри коне поглъщаха обилна храна от яслите, пълни със зоб и най-сочното в Анжу сено.

– Ето – каза майордомът – избирайте.

Монсоро огледа строя на четириногите.

– Ще взема този, дорестия – каза той. – Заповядайте да го оседлят.

– Роланд?

– Роланд ли се казва?

– Да, това е любимият кон на негово височество. Той всеки ден язди на него. Подарък му е от господин дьо Бюси, и вие, разбира се, не бихте го видели тук в конюшната, ако днес негово височество не бе решил да изпробва новите коне, които получи от Тур.

– Добре! Значи, имам вярно око.

Приблужи се конярят.

– Оседлайте Роланд – разпореди се майордомът.

Колкото до коня на графа, той сам влезе в конюшната и легна на постилката, без да изчака даже да свалят от него седлото и сбруята.

Само след няколко минути Роланд беше оседлан. Граф дьо Монсоро с лекота скочи на седлото и отново попита накъде е тръгнала кавалкадата.

– Те излязоха от тази врата и тръгнаха по онзи път – каза майордомът и посочи на главния ловчий същата посока, която му беше показал и часовоят.

– Кълна се в честта си – възкликна Монсоро, като видя, че конят се насочва точно към този път, – бих казал, че Роланд върви по следа.

– О, не се безпокойте – отбеляза майордомът, – чувал съм от господин дьо Бюси и от неговия лекар Реми, че това е най-умното от всички съществували някога животни. Щом усети другарите си, ще ги догони. Погледнете какви великолепни крака има. На такива крака и елен би завидял.

Монсоро се наведе встрани.

– Забележителни са – потвърди той.

И наистина, без да чака подканяне, конят тръгна и уверено излезе от града. Преди това той сам зави по прекия път надясно, отминавайки обиколния, който се отклоняваше наляво.

Доказал по такъв начин ума си, конят тръсна глава, сякаш се опитваше да се освободи от юздата, която притискаше бърните му. Като че ли с това конят искаше да каже на ездача, че за него всяко насочващо

действие е излишно. Постепенно, с приближаването към градската врата, Роланд ускоряваше ход.

– Наистина виждам, че не са те прехвалили. Какво пък, щом така добре знаеш пътя, върви, Роланд, върви.

И той отпусна юздата на шията му. Като стигна до външната алея, конят нерешително се спря – наляво ли да завие, или надясно.

Зави наляво.

В този момент покрай тях мина един селянин.

– Да сте видели група конници, приятелю? – по пита Монсоро.

– Да, господине – отговори селянинът, – срещнах ги ей там, отпред.

Роланд препускаше тъкмо натам, където селянинът беше срещнал отряда.

– Върви, Роланд, върви – каза главният ловчия и отпусна юздата. Конят премина в тръс, с който обикновено се изминават три-четири леви в час.

Известно време той вървя по алеята, след това изведнъж зави наляво по обсипана с цветя пътека, която минаваше през равнината.

За момент Монсоро се поколеба – дали да не спре. Но конят изглеждаше толкова уверен в своите действия, че графът реши да му предостави свобода.

Колкото по-напред отиваше конят, толкова повече се въодушевяваше – премина от тръс в галоп, и след по-малко от четвърт час градът вече не се виждаше.

Постепенно и конникът започна да разпознава местността.

– Изглежда, че отиваме в Меридор – каза той, когато влязоха в гората. – Да не е тръгнал случайно към замъка негово височество?

При тази мисъл, която не за първи път му идваше наум, челото на главния ловчия се помрачи.

– О! – прошепна той. – Аз исках да се видя първо с принца и отложих за утре срещата с жена ми. Може би ще имам щастието да ги видя едновременно?

Страшна усмивка се плъзна по устните му.

Конят продължаваше да препуска надясно с упоритост, която свидетелстваше за най-дълбока решимост и увереност.

„Кълна се в спасението на душата си – помисли Монсоро – вече би трябвало да съм близо до Меридор.“

В този момент конят изцвили. И веднага от гората му отговори цвилене.

– А! – каза главният ловчия. – Роланд май намери другари.

Роланд се втурна напред и като мълния прелетя под могъщите стари дървета.

Внезапно Монсоро видя пред себе си стена и вързан край нея кон, който изцивили. Монсоро разбра, че това е съшият кон, който се беше обадил преди.

– Тук има някой! – преbledня той.

Глава 21

Какво трябваше да съобщи на принца граф дьо Монсоро

Изненадите дебнеха граф дьо Монсоро на всяка крачка – стената на замъка Меридор, пред която неочаквано се озова, нечий кон, който се приближи до неговия като до най-добър познайник – всичко това би накарало да се позамисли и не толкова подозрителен човек като Монсоро.

Приближавайки се до стената, ние можем да се досетим с каква бързина Монсоро стори това, приближавайки се до стената, графът забеляза, че на това място тя е повредена. В нея се беше образувала истинска стълба, заплашваща да се превърне в пролом. Като че ли нечий крак бяха издълбали в камъните тези стъпала, над които бяха надвиснали счупените неотдавна къпинови клонки.

Графът обхвана с един поглед цялата картина и премина към детайлите.

Преди всичко внимание заслужаваше чуждият кон и той започна от него.

Върху неумеещото да пази тайна животно имаше седло и избродирани със сребро чул.

В единия му край имаше двойно ФФ, преплетено с двойно АА.

Нямаше съмнение, че този кон беше от конюшната на принца и монограмът означаваше „Франсоа д'Анжу“.

При вида на монограма подозренията на графа прераснаха в истинска увереност.

Значи херцогът язди тук и язди често, защото не само единият, вързаният кон знаеше пътя дотук, но и другият.

Монсоро реши, че щом случайността му е показала следата, той трябва да върви по нея докрай.

Пък и това му беше обичай – и като главен ловчия, и като ревнив

мъж.

Очевидно беше обаче, че ако остане от тази страна на стената, той няма да види нищо.

Затова графът върза Роланд до втория кон и храбро се закатери по стената.

Катеренето не беше трудно – краката сами намираха къде да стъпят, ръцете сами срещаха опора, върху камъните по билото на стената се виждаше отпечатък от лакът, и някой грижливо беше отрязъл с ловджийски нож клоните на дъба, които пречеха да се вижда и стесняваха движението.

Още неуспял да се настани на своята наблюдателна кула, графът веднага видя под едно от дърветата синя мантия и плащ от черно кадифе.

Мантията несъмнено принадлежеше на жена, а плащът – на мъж, пък и не се налагаше да ги търси надалеч – мъжът и жената се разхождаха под ръка на около петдесет крачки от дървото. През гъстите храсталаци, които растяха наоколо, едва-едва се виждаха само гърбовете им, и то лошо.

За беда на граф дьо Монсоро стената не беше приспособена за неговото буйство – от билото ѝ се срина камък. Чупейки клони, той полетя надолу и със силен трясък се удари в земята.

Вероятно при този шум мъжът и жената, които не се виждаха добре от листата, се бяха обърнали и бяха забелязали графа, защото се раздаде пронизителен изплашен женски вик, а шумът от листата показва на графа, че двамата бягат като изплашени сърни.

Като чу вика, Монсоро усети студена пот по челото си, Той позна гласа на Диана. Повече не можеше да се противи на обхваналата го ярост. Той скочи от стената и затича след тях, отсичайки с шпагата си клоните и храстите по пътя си.

Но бегълците бяха вече изчезнали. Нищо не нарушаваше вече тишината на парка. Нито сянка в дъното на алеята, нито следа по пътеките, нито звук сред зеленината освен пеенето на славеите и червеношийките, които, свикнали да виждат двамата влюбени, не се бояха от тях.

Какво да прави сред това безлюдие? Какво решение да вземе? Накъде да тича? Паркът е голям и ако търсиш в него тези, които ти трябва, можеш да срещнеш тези, за които не си и помислял.

Граф дьо Монсоро реши, че направеното от него откритие е достатъчно засега, при това той съзнаваше, те е твърде възбуден и не може да действа с предпазливостта, необходима при такъв опасен съперник като

Франсоа, а главният ловчия не се съмняваше, че неговият съперник е принцът.

И все пак – ако не е той? Но нали има спешно съобщение за принца – като го види, ще може да прецени виновен ли е херцогът, или не.

След това графът бе осенен от една блестяща мисъл.

Ами ако отново мине през стената на същото място и отведе със себе си вързания долу в парка кон на непознатия?

Този план за отмъщение му придаде сили. Той се втурна назад и скоро, задъхан и запотен, се озова при стената.

Монсоро се изкачи по нея, хващайки се за клонките, и скочи от другата страна. Но конят вече не беше там, по-точно конете не бяха там.

Мисълта, хрумнала на графа, беше толкова добра, че преди да дойде при него, тя беше споходила неговия противник, който се беше възползвал от нея.

Разяреният Монсоро изрева яростно и се закани с юмрук на този коварен дявол, който, разбира се, сега му се смееше под закрилата на падналата в гората тъмнина. Не беше лесно да се сломи волята на графа обаче, той встана срещу фаталното стечение на обстоятелствата, които сякаш бяха решили да го довършат, събра всичките си сили и въпреки бързо настъпващия мрак, лесно намери краткия път за Анжер, който му беше известен от детинство, и се върна по него в града.

След два и половина часа той отново беше пред градските врати, полумъртъв от жажда, горещина и умора. Но възбудата на духа му придаде сили на тялото му и той отново бе онзи волеви и в същото време необуздан в страстите си човек.

Освен това го крепеше и една мисъл – ще разпита часовая, по-точно часовите, ще обиколи всички врати и ще разбере откъде е влязъл човекът с двата коня. Той ще изпразни кесията си, ще обещае златни планини и ще получи описанието на този човек.

И който и да е, рано или късно той ще си разчисти сметките с него.

Монсоро разпита часовая, но той току-що беше застъпил на пост и не знаеше нищо. Тогава графът влезе в кордегардията и попита там.

Опълченецът, който се беше сменил от поста, беше видял приблизително преди около два часа как в града влязъл кон без конник и се насочил към двореца.

Монсоро безнадеждно махна с ръка – не, не му е писано да разбере нещо.

На свой ред и той закрачи към двореца на херцога.

Дворецът беше пълен с живот, шум, веселие. Прозорците сияеха

като слънца, кухните аленееха като горещите печки, разпространявайки през прозорчетата си аромата на дивеч и карамфил, способен да накара стомаха да забрави за своя съсед – сърцето.

Но за да попадне в двореца, трябваше да отвори вратите, а те бяха заключени.

Монсоро извика вратаря, каза кой е, но вратарят не го позна.

– Онзи беше изправен, а вие сте прегърбен – каза той.

– Това е от умора.

– Онзи беше бледен, а вие сте червен.

– Това е от горещината.

– Онзи беше на кон, а вие сте пеша.

– Това е, защото конят ми се подплаши, метна се встрани, хвърли ме от седлото и се върна без конник. Нима не сте видели моя кон?

– А! Вярно – каза вратарят.

– Както и да е, изпратете за майордома.

Вратарят, зарадван от възможността да свали от себе си отговорността, изпрати за споменатото длъжностно лице.

Майордомът дойде в веднага позна Монсоро.

– Боже мой! Откъде идвате в този вид? – попита той.

Монсоро повтори баснята, която беше разказал на вратаря.

– Знаете ли, ние бяхме много обезпокоени, като видяхме коня без ездач, особено монсеньорът, когото аз имах честта да предупредя.

– А! Монсеньорът изглеждаше обезпокоен? – възкликна Монсоро.

– Много.

– Какво каза той?

– Да ви заведе при него веднага, щом се появите.

– Добре. Ще погледна първо в конюшната, за да разбере всичко наред ли е с коня на негово височество.

Монсоро влезе в конюшната и видя, че умното животно стои на същото онова място, откъдето го беше взел, и прилежно, както подобава на кон, който чувства, че трябва да възстанови силите си, хрупа овес.

После, без да се преоблече – Монсоро сметна, че важноста на съобщението, което беше донесъл, го поставя над изискванията на етикета, повтаряме, без дори да се преоблече, главният ловчия се запъти към столовата. Негово височество и всичките му придворни се бяха събрали около великолепно сервираната и ярко осветена маса и атакуваха пастетите от фазан, прясно опеченото месо от глиган и различните блюда с ароматни подправки, като отпиваха от славното пивко червено вино от Каор или от онова коварно, пенливо, нежно анжуйско, което удря в

главата по-бързо, отколкото се пукат топазените мехурчета в чашата.

– Целият двор се е събрал – казваше д'Антраге, почервеният като млада девойка и вече пиян като стар рейтар. – Добре е представен, както и избата на ваше височество.

– Не напълно, не напълно – каза Рибейрак, – липсва главният ловчия. Срамота е да ядем дивеча на негово височество, без да сме го ударили ние.

– Гласувам за главния ловчия, без значение кой е той – каза Ливаро, – дори това да е господин дьо Монсоро.

Херцогът се усмихна – само той знаеше за пристигането на графа.

В този момент вратата се отвори и граф дьо Монсоро влезе.

Като го видя, херцогът възкликна. Думите му прозвучаха особено високо сред настъпилата тишина.

– Ето го и него – каза той, – както виждате, господа, небето е благосклонно към нас – още не успели да изразим желанието си, и то се сбъдна.

Монсоро, объркан от неприсъщата за негово височество в подобни случаи самоувереност, смутено се поклони и погледна встрани, заслепен като бухал, пренесен внезапно от тъмно на ярка слънчева светлина.

– Седнете и вечеряйте – каза херцогът, посочвайки място на Монсоро срещу себе си.

– Монсеньор – отговори Монсоро, – много съм жаден, много съм гладен и много съм изморен, но няма да отпия нито глътка, няма да изям нито залък и няма да седна, докато не ви предам извънредно важно съобщение.

– Вие идвате от Париж, нали?

– И то по много спешна работа, монсеньор.

– Е добре, слушам – каза херцогът.

Монсоро се приближи до Франсоа и с усмивка на уста и ненавист в сърцето му прошепна:

– Монсеньор, нейно величество кралицата майка идва да се види с ваше височество и почти не спира по пътя.

Лицето на херцога, приковало очите на всички, се озари от внезапна радост.

– Прекрасно – каза той. – Благодаря ви, господин дьо Монсоро, вие, както винаги, ми служите вярно. Да продължим нашата вечеря, господа.

И отново приближи креслото си до масата, от която се беше отдръпнал, за да изслуша граф дьо Монсоро.

Пиршеството продължи. Главният ловчия беше настанен между

Ливаро и Рибейрак. Но щом седна на удобния стол и видя обилната храна, той изведнъж загуби апетит.

Отново духът удържа победа над материята.

Увлечена от печални мисли, душата на Монсоро се устреми към парка в Меридор. Изминавайки отново пътя, по който току-що се беше завърнало неговото съсипано и измъчено от умора тяло, тя вървеше като странстващ богомолец по онази обрасла с цветя пътека, която доведе графа до стената.

Той отново видя чуждия кон, повредената стена, бягащите сенки на двамата любовници, отново чу вика на Диана, вик, проникнал дълбоко в сърцето му.

И тогава, безразличен към шума, към светлината, даже към храната, забравил къде се намира, той потъна в собствените си мисли и не усети как челото му се помрачи, а от гърдите му внезапно се изтръгна глух стон, който привлече вниманието на учудените му събеседници.

– Та вие едвам се държите на крака от умора, господин главен ловчия – отбеляза принцът, – може би ще е най-добре да си легнете.

– Наистина, така е – каза Ливаро, – съветът е добър. Вие рискувате да заспите на масата, ако не го последвате.

– Извинете ме, монсеньор – каза Монсоро, отмятайки глава, – умирам от умора.

– Напийте се, графе – посъветва го Антраге, – нищо не ободрява така, както виното.

– А и като се напиеш – прошепна Монсоро, – забравяш.

– Ба! – каза Ливаро. – На какво прилича това. Погледнете, господа, чашата му е още пълна.

– За ваше здраве, графе – вдигна чашата си Рибейрак.

Монсоро беше принуден да отговори на тоста и на един дъх изпразни чашата си.

– Но той пие добре, погледнете, монсеньор – каза Антраге.

– Да – отговори принцът, който се мъчеше да отгатне какво става в душата на графа, – да, чудесно.

– Вие би трябвало да организирате тук един добър лов, графе – каза Рибейрак, – вие познавате този край.

– Вие имате тук и ловни дружини, и гори – каза Ливаро.

– И даже жена – добави Антраге.

– Да – машинално повтори графът, – да, ловни дружини, гори и госпожа дьо Монсоро, да, господа, да.

– Подгответе един лов за глигани, графе – каза принцът.

– Ще се опитам, монсеньор.

– Дявол да го вземе – възкликна един от анжуйските благородници. – Вие ще се опитате, това се казва отговор! Та гората гъмжи от тях, от глигани. На старото сечище за десет минути аз бих вдигнал десетина глигана.

Монсоро неволно пребледня – старото сечище беше онази част от гората, където току-що го беше закарал Роланд.

– Да, да, организирайте ни лов утре, още утре! – в един глас завикаха всички.

– Не възразявате ли за утре, Монсоро?

– Винаги съм на разположение на ваше височество – отговори Монсоро, – но, както монсеньорът благоволи да отбележи, аз съм прекалено изморен, за да ръководя лова утре. Освен това трябва да пояздя из околността и да изясня какво става в нашите гори.

– И накрая, дайте му възможност да се види с жена си, дявол да го вземе! – добродушно каза херцогът, с което окончателно убеди бедния мъж, че е негов съперник.

– Съгласни сме! – весело викнаха младите хора. – Да дадем на граф дьо Монсоро двадесет и четири часа, за да направи всичко, което е необходимо, в своите гори.

– Да, господа, дайте ми ги, тези двадесет и четири часа – каза графът – и аз ви обещавам, че ще ги използвам успешно.

– А сега, господине – каза херцогът, – разрешавам ви да си легнете. Изпратете господин дьо Монсоро до неговата стая.

Граф дьо Монсоро се поклони и излезе, освободен от тежкото бреме – необходимостта да се владее.

Тези, които страдат, жадуват за самота повече и от щастливите любовници.

Глава 22

За това, как Анри III разбра за бягството на своя възлюблен брат херцог д'Анжу и какво последва от това

След като главният ловчия напусна столовата, пирът продължи още по-весело, радостно и непринудено.

Мрачната физиономия на Монсоро не спомагаше много за

веселието на младите благородници, тъй като зад обясненията за умора и даже зад действителната умора те отгатнаха мрачните мисли, които бяха белязали челото на графа с печат на дълбока скръб, станала вече характерна особеност на неговото лице.

След излизането на Монсоро, чието присъствие винаги притесняваше принца, той отново придоби спокоен вид и каза:

– И така, Ливаро, когато Монсоро влезе, ти беше почнал да ни разказваш за вашето бягство от Париж. Продължавай!

И Ливаро продължи разказа си.

Но тъй като нашето звание на историк ни дава правото по-добре от Ливаро да знаем всичко, което се е случило, ние ще заменим разказа на Ливаро с нашия. Може би нашият разказ няма да е толкова цветист, но ще бъде всеобхватен, защото ние знаем това, което Ливаро не можеше да знае, а именно, какво се беше случило в Лувъра.

Към полунощ Анри III беше събуден от необичаен шум в двореца, в който, когато кралят спи, би трябвало да царят пълна тишина.

Чуваха се ругатни, удряне на алебарди в стената, бързо притичване по галериите, проклетия, от които земята би могла да се разтвори, и сред целия този шум, чукане, богохулстване, по сто различни начина повтаряните думи:

– Какво ще каже кралят? Какво ще каже кралят?!

Анри седна на кревата и погледна Шико, който след вечерята с негово величество беше заспал в голямото кресло, обвил с краката си своята рапира.

Шумът се усили.

Анри, лъщящ от помадата, скочи от леглото и извика:

– Шико! Шико!

Шико отвори едното си око – този благоразумен човек много ценеше съня и никога не се събуждаше веднага.

– Ах, напразно ме събуди, Анри – каза той. – Сънувах, че ти се е родил син.

– Чуй! – каза Анри. – Чуй!

– Какво трябва да чуя? Струва ми се, че достатъчно глупости ми говориш през деня, за да трябва да те слушам и през нощта.

– Нима не чуваш? – каза кралят и протегна ръка в онази посока, от която се чуваше шумът.

– Охо! – възкликна Шико. – Наистина, чувам викове!

– „Какво ще каже кралят? Какво ще каже кралят?“ – повтори Анри. – Чува ли?

– Това трябва да е едно от двете – или се е разболяла любимата ти хрътка Нарцис, или хугенотите си разчистват сметките с католиците и са им устроили Вартоломеева нощ.

– Помогни ми да се облека, Шико.

– С удоволствие, но първо ти ми помогни да стана, Анри.

– Какво нещастие! Какво нещастие! – чу се от преддверието.

– По дяволите! Почва да става сериозно – каза Шико.

– По-добре да се въоръжим – каза кралят.

– А още по-добре е – отговори Шико, – бързо да излезем през малката врата и сами да видим и преценим какво нещастие се е случило, а да не чакаме другите да ни разкажат.

Възползвайки се от съвета на Шико, Анри почти веднага излезе от тайната врата и се озова в коридора, който водеше в покоите на херцог д'Анжу.

Там той видя вдигнати към небето ръце и чу викове на отчаяние.

– О! – каза Шико. – Досещам се – твоят злочест затворник сигурно се е обесил в тъмницата си. Кълна се в светата утроба! Анри, приеми моите поздравления – ти си бил много по-голям политик, отколкото предполагам.

– Е, не, нещастнико – възкликна Анри, – това е нещо съвсем друго!

– Толкова по-зле – отговори Шико.

– Да вървим, да вървим.

И Анри повлече Шико след себе си в покоите на херцога.

Прозорецът беше отворен и около него стоеше тъпна любопитни, които се блъскаха един друг в стремежа си да видят копринената стълба, закрепена за железните перила на балкона.

Анри пребледня като мъртвец.

– Избягал! Скрил се – изкрещя Анри толкова високо, че всички придворни се обърнаха.

Очите на краля мятаха мълнии, ръцете му конвулсивно стискаха дръжката на кинжала.

Шомберг си скубеше косата, Келюс се удряше по лицето с юмурици, а Можирон, като барон, удряше главата си в дървения параван.

Що се отнася до д'Епернон, то той беше избягал под важния предлог, че отива да догони херцог д'Анжу.

Зрелището на изтезанията, на които се подлагаха изпадналите в отчаяние фаворити, внезапно успокои краля.

– Хайде, хайде, успокой се, сине мой – каза той, придържайки Можирон за талията.

– Не, кълна се в разпятието Христово! Ще се самоубия или дяволите ще ме вземат – възкликна младият мъж и отново заудря главата си, вече не в паравана, а в каменната стена.

– Хей! Помогнете ми да го спра! – викна Анри.

– Друже, ей, друже – каза Шико, – зная един по-приятен начин за самоубийство – прободете се в корема с шпагата и готово.

– Ще млъкнеш ли, палач! – възкликна Анри със сълзи на очи.

Междувременно Келюс продължаваше да се удря по бузите.

– О! Келюс, дете мое – каза Анри, – ще станеш като Шомберг, когато го бяха боядисали в цвета на берлинската синева. Ще имаш ужасен вид.

Келюс спря.

Само Шомберг продължаваше да скубе слепоочията си, даже плачеше от ярост.

– Шомберг, Шомберг, миличък – възкликна Анри, – съвземи се, моля те.

– Ще се побъркам!

– Ба! – произнесе Шико.

– Каквото и да говорим, нещастieto е страшно – каза Анри. – Но точно затова трябва да запазиш ума си, Шомберг. Да, това е страшно нещастие, аз съм загубен. В моето кралство – гражданска война!... О! Кой го направи? Кой му даде стълбата? Кълна се в Христовата кръв! Ще заповядам да обесят целия град.

Дълбок ужас обхвана присъстващите.

– Кой е виновен? – продължаваше Анри. – Къде е виновникът? Десет хиляди екю за този, който ми посочи неговото име, сто хиляди екю на онзи, който ми го доведе – жив или мъртъв.

– Това е някой от Анжу – каза Можирон. – Кой друг би могъл да бъде?

– Кълна се в бога! Ти си прав – възкликна Анри. – А! Анжуйци! Дявол да ги вземе! Те ще ми платят.

– Да, да, това са анжуйци – крещеше Келюс.

– Къде са те? – викаше Шомберг.

– Да ги изкормим! – реवेशе Можирон.

– Сто бесилки за сто анжуйци! – подхвана кралят.

Шико не можеше да остане спокоен сред това всеобщо буйстване. С жест на страшен смелчага той извади шпагата си и започна да удря с опаката ѝ страна миньоните и стените, въртейки свирепи очи и повтаряйки:

– А, кълна се в светата Дева! О, чумата да ги тръшне! А, проклетие!
Анжуйци! Кълна се в Христовата кръв! Смърт за анжуйци!

Този вик – „Смърт за анжуйци!“ беше чул из цял Париж, както ви-
кът на израелските майки е бил чул по цяла Рама.

През това време Анри изчезна някъде.

Той си спомни за майка си и без да каже нито дума, излезе от стая-
та и отиде при Катерина, която, лишена от известно време от предишно-
то внимание, потънала в престомена печал, с флорентинската си про-
ницателност очакваше случай да се захване отново с политически интриги.

Когато Анри влезе, тя замислено лежеше в голямото кресло и със
своите кръгли, но вече жълтеникави бузи, с блестящите си, но непод-
вижни очи, с пълните си, но бледи ръце приличаше повече на восьчна
фигура, изобразяваща размисъл, отколкото на живо същество.

Но при съобщението за бягството на Франсоа, което Анри, пламнал
от гняв и ненавист, ѝ съобщи без никаква подготовка, статуята като че
ли внезапно оживя, настани се още по-дълбоко в креслото си и мълчали-
во поклати глава.

– Вие дори не извикахте, майко? – каза Анри.

– А защо да викам, сине мой? – попита Катерина,

– Как? Бягството на вашия син не ви изглежда престъпно заплаши-
телно, достойно за най-сурово наказание?

– Скъпи мой сине, свободата струва не по-малко от короната.
Спомнете си, че аз също ви посъветвах да бягате, когато се появи въз-
можност да получите короната.

– Майко, мен ме оскъряват.

Катерина сви рамене.

– Майко, предизвикват ме.

– Е, не – каза Катерина, – от вас се спасяват, това е всичко.

– А! – възкликна Анри. – Ето как се застъпвате за мен!

– Какво искате да кажете, сине мой?

– Казвам, че с годините чувствата отслабват, аз казвам...

Той се спря.

– Какво казвате? – повтори Катерина с обичайното си спокойствие.

– Казвам, че вие вече не ме обичате така, както ме обичахте по-
рано.

– Заблуждавате се – каза Катерина със засилваща се студенина. –
Вие сте моят любим син, Анри. Но този, от когото се оплаквате, също е
мой син.

– Ах! Да оставим майчинските чувства, госпожо – извика бесен

Анри, – ние знаем, колко струват те.

– Какво пък, вие трябва да знаете това най-добре от всички, сине мой, защото любовта към вас винаги е била моя слабост.

– И понеже ви е време за покаяние, вие се разкайвате.

– Досещах се, че ще стигнем дотук, сине мой – каза Катерина. – За това мълчах.

– Прощавайте, госпожо, прощавайте – каза Анри, – аз зная какво да направя, след като и собствената ми майка вече не изпитва състрадание към мен. Ще намеря съветници, които да ми помогнат да се ориентирам в случилото се и да отмъстя за себе си.

– Вървете, сине мой – спокойно отговори Флорентинката, – бог да помага на вашите съветници, това ще им бъде много необходимо, за да ви избавят от затрудненото положение.

Когато той тръгна да излиза, тя не го спря нито с дума, нито с жест.

– Прощавайте, госпожо – повтори Анри.

Но при вратата се позабави.

– Прощавай, Анри – каза кралицата, – още една дума. Нямам намерение да ви съветвам, сине, зная, че вие нямате нужда от мен. Но помолете вашите съветници да помислят добре, преди да ви дадат своите съвети, и още веднъж да помислят, преди да пристъпят, към изпълнението им.

– О, разбира се – хвана се за думите на майка си Анри и се възползва от тях, за да остане в стаята, – положението е сериозно, нали, госпожо?

– Тежко е – бавно каза Катерина, издигайки ръце и очи към небето, – твърде тежко е, Анри.

Поразен от този израз на ужас, който прочете в очите на майка си, кралят се върна при нея.

– Кой го е отвлякъл? Имате ли някакви предположения за това, майко?

Катерина премълча.

– Аз мисля, че анжуйците.

Катерина се усмихна с ироничната си усмивка, която издаваше превъзходството на ума ѝ, готов винаги да смути чуждия ум и да спечели над него победа.

– Анжуйците? – повтори тя.

– Вие се съмнявате – каза Анри, – но всички са убедени в това.

Катерина още веднъж сви рамене.

– Нека другите вярват в това – каза тя, – но вие, вие, сине мой.

– Тоест как, госпожо!... Какво искате да кажете? Моля ви да обясните.

– Защо да обяснявам!

– Вашето обяснение ще ми отвори очите.

– Ще ви отвори очите! Стига, Анри, аз съм само една стара и глупа жена. Всичко, което мога, е да се моля и кая.

– Не, не, говорете, майко, говорете, слушам ви! О! Вие и досега сте душата на нашия дом и винаги ще си останете, говорете!

– Безполезно е. Пък и какво е мъдростта на старците? Подозрителност и нищо повече. Старата Катерина на нейните години да може да даде някому правилен съвет! Стига, сине мой, това е невъзможно.

– Какво пък, така да бъде, майко – каза Анри. – Откажете ми помощта си, лишете ме от вашата подкрепа. Но знайте, че само след час – одобрявате това или не, е, тогава ще разбере – ще заповядам да обесят всички анжуйци, които се открият в Париж.

– Ще обесите всички анжуйци! – възкликна Катерина с онова учудване, което изпитват хората с остър ум, когато чуят някоя чудовищна глупост.

– Да, да, ще ги обеса, унищожа, убия, изгоря. В тази минута моите приятели са вече по улиците на града, за да пребият тези окаяници, тези разбойници, тези метежници!

– Пази боже да направят това – извика Катерина, изкарана от невъзмутимостта си поради сериозността на положението, – те ще погубят себе си, нещастниците, и това още не е голяма загуба, но заедно със себе си те ще погубят и вас.

– Защо?

– Слепец – прошепна Катерина. – Нима очите на кралете са орисани вечно да не виждат нищо?

И тя молитвено събра ръце.

– Кралете са крале само тогава, когато не оставят безнаказано нанесеното им оскърбление, защото тази тяхна мъст е правосъдие, а в моя случай особено, и цялото кралство ще се вдигне в моя защита.

– Безумец, глупак, дете – прошепна Флорентинката.

– Но защо, защо?

– Помислете сам – нима ще можете да посетите, изгорите, обесите такива хора като Бюси, Антраге, Ливаро, Рибейрак, без да пролеете при това потоци от кръв?

– Какво от това? Само да бъдат убити!

– Да, разбира се, ако ги убият. Покажете ми трупове им, и, кълна

се в Богородица, ще кажа, че сте постъпили правилно. Но те няма да бъдат убити. Само ще бъдат принудени да вдигнат бунтовното знаме, да извадят шпаги. Сами те никога не биха се решили да извадят шпагите си за такъв господар като Франсоа. Но сега поради вашата непредпазливост те ще ги извадят от ножниците, за да защитят живота си, и вашето кралство ще се вдигне, но не във ваша защита, а срещу вас.

– Но ако аз не отмъстя, значи съм се уплашил, отстъпил съм – извика Анри.

– Нима някой някога е казал, че аз съм се изплашила? – попита Катерина, като смръщи вежди и стисна тънките си карминени устни.

– Но ако вината е в анжуйците, те заслужават наказание.

– Да, ако са виновни, но не те са виновните.

– Тогава кой, ако не приятелите на брат ми?

– Това не е дело на негови приятели, защото вашият брат няма приятели.

– Но чие дело е тогава?

– На вашите врагове, по-точно, на вашия враг.

– Какъв враг?

– Ах, сине мой, вие прекрасно знаете, че вие, както и вашият брат Шарл винаги сте имали все един и същ враг непрекъснато.

– Искате да кажете Анри дьо Навар?

– Е, да, Анри дьо Навар.

– Но той не е в Париж!

– Ха! Нима вие знаете кой е в Париж и кой не е? Нима въобще знаете нещо? Нима имате очи и уши? Нима сте оградени с хора, които виждат и чуват? Не, вие всички сте слепи и глухи.

– Анри дьо Навар! – повтори кралят.

– Сине мой, при всяко разочарование, при всяко нещастие, при всяко бедствие, които ви постигат, виновникът за които не ви е известен, не търсете, не се съмнявайте, не се питайте – няма смисъл. Възкликнете: „Това е Анри дьо Навар!“ и можете да бъдете сигурен, че ще попаднете в целта... Той е божият меч, надвиснал над дома Валоа.

– Значи вие смятате, че трябва да отменя заповедта си за анжуйците?

– И незабавно – възкликна Катерина, – без да губите нито минута, нито секунда. Побързайте, може би вече е късно. Тичайте, отменете заповедта! Отивайте, иначе сте загубен.

И хващайки сина си за ръката, с невероятна сила и енергия го тикна към вратата.

Анри презглава изтича от двореца, за да спре своите приятели.

Но намери само Шико, който седеше на един камък и си чертаеше по пясъка географска карта.

Глава 23

За това, как, като разбра, че Шико споделя мнението на кралицата-майка, кралят се присъедини към него

Първо Анри се увери, че този човек, който е погълнат от своето занятие не по-малко от Архимед и по всяка вероятност няма да вдигне глава, та ако ще целият Париж да бъде превзет с шурм, че този човек е наистина Шико, а не някой друг.

– Ах, нещастнико – изкрещя той с гръмовен глас, – ето как защита-ваш ти своя крал!

– Аз го защитавам по моему и смятам, че моят начин е по-добър от другите.

– По-добър от другите! – възкликна кралят. – По-добър от другите, безделнико.

– Настоявам за това и ще ви дам доказателства.

– Любопитно ще е да се запозная с тях.

– Нищо по-лесно от това. Първо, кралю мой, ние направихме голяма глупост.

– Каква е тя?

– Това, което сме направили.

– Ах – възкликна Анри, поразен от еднаквостта на мислите на двата извънредно остри ума, които, без да се уговарят, бяха стигнали до един и същ извод.

– Да – отвърна Шико, – твоите приятели вече крещат из града „Смърт на анжуйци!“, а аз, като по-размислих, не съм много сигурен, че това е тяхна работа. Със своите викове по градските улици твоите приятели чисто и просто започват онази малка гражданска война, която не успяха да започнат господата Гиз и която им беше толкова нужна. И по всяка вероятност, Анри, в този момент твоите приятели са вече съвсем мъртви, което, да си призная, не би ме огорчило, но би опечалило теб, или пък са изгонили от града анжуйците, което не би ти харесало, но, напротив, извънредно много би зарадвало нашия скъп херцог д'Анжу.

– По дяволите! – възкликна кралят. – Значи ти мислиш, че работата е отишла толкова далеч?

– Ако не и по-далеч.

– Но всичко това не обяснява с какво се занимаваш, седнал върху този камък.

– Занимавам се с една много спешна работа.

– Каква?

– Очертавам контурите на онези провинции, които ще вдигне срещу нас брат ти, и пресмятам колко души може да даде всяка от тях в бунтовната армия.

– Шико, Шико! – възкликна кралят. – Наистина около мене има само гарги и кукувици прокобници.

– Нощем гласът на кукувицата звучи добре, сине мой – отговори Шико, – защото тогава му е времето. Времената сега са смутни и тъмни, Анри, толкова тъмни, че трудно можеш да различиш деня от нощта. Гласът ми звучи навреме, вслушай се в него. Погледни!

– Е, какво още?

– Погледни моята географска карта и прецени сам. Да започнем от Анжу, която прилича на тарталетка, ето, виждаш ли? Тук се е скрил твоят брат, затова съм сложил тази провинция на първо място. Ако с Анжу се заемат умно, както това ще сторят твоят главен ловчия Монсоро и твоят приятел Бюси, само Анжу може да ни даде, като казвам „ни“, имам предвид твоя брат – Анжу може да даде на брат ти десет хиляди бойци.

– Така ли мислиш?

– Това е в най-лошия случай. Да минем сега към Гиен. Гиен... виждаш ли я? Ето я – фигура, прилича на теле, което подскача на един крак. А! Проклятие! Гиен! Нищо чудно, че там ще се намерят недоволни – това е старо бунтовно огнище, англичаните току-що са го напуснали. Та Гиен с радост ще встане – не против теб, против Франция. От Гиен може да се разчита на осем хиляди войници. Малко са. Но всичките ще бъдат закалени, изпитани в бой, за това бъди спокоен. После, вляво от Гиен са Беарн и Навара, виждаш ли? Ето тези две парчета, като маймуна на гърба на слон. Е, Навара я поокастриха, но заедно с Беарн ще се съберат триста-четиристотин хиляди жители. Да предположим, че Беарн и Навара, след като дьо Навар хубавичко ги поизтръска, помачка и изстиска, ще доставят на Лигата пет процента от населението си – това са шестнадесет хиляди души. И така, да направим сметката. Анжу – десет хиляди...

И Шико се зае отново да чертае с пръчката по пясъка:

Анжу – 10 000

Гиен – 8 000

Беарн и Навара – 16000

Всичко: 34 000

– Значи ти мислиш, че кралят на Навара ще влезе в съюз с брат ми?
– каза Анри.

– Света Богородице!

– Значи ти мислиш, че той има пръст в бягството му?

Шико се вгледа внимателно в Анри.

– Анри – каза той, – тази мисъл не е твоя.

– Защо?

– Защото тя е твърде умна, сине мой.

– Не е важно, чия е. Питам те, отговаряй. Мислиш ли, че Анри дьо Навар има пръст в бягството на брат ми?

– Е – възкликна Шико. – Веднъж, близо до улица Феронри, чух: „Кълна се в Разпети петък“ и когато днес си спомням за този „петък“, струва ми се убедително.

– Ти си чул „Разпети петък!“ – викна кралят.

– Да. Спомних си за това едва днес – отговори Шико.

– Значи той е бил в Париж?

– Така мисля.

– А какво те кара да мислиш така?

– Очите ми.

– Ти си видял Анри дьо Навар?

– Да.

– И не дойде при мене и не ми каза, че моят враг е имал дързостта да се яви право в моята столица?

– Човек или е благородник, или не е – каза Шико.

– Е, и какво?

– Това, че ако той е благородник, то той не е шпионин.

Анри се замисли.

– Значи – каза той – Анжу и Беарн! Брат ми Франсоа и братовчед ми Анри!

– Без да броим тримата Гиз, естествено.

– Как? Ти мислиш, че и те ще влязат в заговора?

– Тридесет и четири хиляди души от една страна – десет хиляди от Анжу, осем хиляди от Гиен, шестнадесет хиляди от Беарн – свиваше пръсти Шико, – освен това, двадесет или двадесет и пет хиляди под командването на херцог дьо Гиз, главнокомандващ твоите войски. Всичко петдесет и девет хиляди души. Да ги съкратим до петдесет в случай на подагра, ревматизъм, възпаление на седалищния нерв и други болести. Все пак, както виждаш, сине мой, остава доста внушителна цифра.

– Но Анри дьо Навар и херцог дьо Гиз са врагове.

– Което няма да им попречи да се обединят срещу теб с надеждата да се унищожат един друг, след като унищожат теб.

– Шико, ти си прав, и майка ми е права, вие и двамата сте прави. Трябва да предотвратим клането. Помогни ми да събера швейцарците.

– Швейцарците, как пък не! Тях ги взе Келюс.

– Тогава гвардията ми.

– Нея я взе Шомберг.

– Е, поне слугите ми.

– Те отидоха с Можирон.

– Как! – възкликна Анри – Без моя заповед!

– А ти откога даваш заповеди, Анри? О! Когато става дума за шестия или бичуване, не казвам нищо, ти имаш пълната власт над своята кожа и над кожата на другите. Но опре ли работата до война, опре ли до управлението на държавата, то това е вече работа на господин дьо Шомберг, господин дьо Келюс и господин дьо Можирон. За д'Епернон премълчавам, защото в такива случаи той се крие.

– А! Исусе! – възкликна Анри. – Ето как стояла работата.

– Позволи ми да ти кажа, сине мой – продължаваше Шико, – ти твърде късно забеляза, че в твоята държава ти не си нищо повече от седми или осми крал.

Анри прехапа устни и тропна с крак.

– Ехе! – произнесе Шико, вглеждайки се в тъмнината.

– Какво има там?

– Кълна се в светлата утроба! Това са те. Гледай, Анри, ето ги твоите хора.

И наистина той посочи на краля трима или четирима бързо приближаващи се конници. Зад тях на известно разстояние препускаха други ездачи и вървеше тъпата от хора.

Конниците не забелязаха в тъмнината двете фигури до рова и се ка-неха вече да влязат в Лувъра.

– Шомберг! – повика кралят. – Тук, Шомберг.

- Ей! – отзова се Шомберг. – Кой ме вика?
– Тук, дете мое, тук.
Гласът се стори познат на Шомберг и той се приближи.
– Проклет да бъда! – възкликна той. – Та това е кралят.
– Същият. Аз изтичах след вас, но не знаех къде да ви търся и с нетърпение ви чакам тук. Какво правихте?
– Какво сме правили? – попита вторият конник, като се приближи.
– А, ела и ти, Келюс, и повече не заминавай така без мое разрешение.
– То няма и защо – каза третият и кралят позна Можирон, – всичко свърши.
– Всичко свърши? – повтори кралят.
– Слава богу – каза д'Епернон, появявайки се неизвестно откъде.
– Осанна! – издигна ръце към небето Шико.
– Значи вие сте ги убили? – каза кралят.
И добави съвсем тихо:
– В края на краищата мъртвите не възкръсват.
– Вие сте ги убили? – каза Шико. – О, ако сте ги убили, няма какво да говорим.
– Не се наложи да се потрудим – отговори Шомберг, – тези страховци се разпиляха като ято гълъби. Почти с никой не кръстосахме шпаги.
Анри пребледня.
– А с кого ги кръстосахте?
– С Антраге.
– И убихте ли го?
– Точно обратното – Антраге уби лакея на Келюс.
– Значи те бяха нашрек? – попита кралят.
– Дявол да го вземе. Така мисля – възкликна Шико. – Вие крещите „Смърт на анжуйци!“, превозвате топове, биете камбани, раздрънквате всички жезла в Париж и искате тези добри хора нищо да не чуят, както вие нищо не съобразявате.
– С една дума, с една дума – глухо промърмори кралят – гражданската война вече е избухнала.
Като чу това, Келюс трепна.
– Ама наистина, дявол да го вземе! – възкликна той.
– О, вие започвате да разбирате – каза Шико, – какво щастие! А ето господата дьо Шомберг и дьо Можирон все още нищо не схващат.
– Ние поемаме защитата на особата и короната на негово

величество – заяви Шомберг.

– Ба! Кълна се в бога – каза Шико, – за това си имаме господин дьо Клисон, който не вика така високо като вас, но си върши работата не ползе.

– Вие, господин Шико – каза Келюс, – вие тук ни разпъвате на кръст, а само преди два часа мислехте като нас, или поне, ако не сте мислили, то сте викали като нас.

– Аз! – възкликна Шико.

– Разбира се, викахте „Смърт на анжуйци!“ и при това удрахте с шпагата си по стената.

– Но аз съм друга работа – каза Шико. – Всички знаят, че аз съм глупак. Но вие, вие нали сте умни хора...

– Стига, господа – каза Анри, – мир. Скоро ще се навоюваме.

– Какви ще бъдат разпорежданията на ваше величество? – попита Келюс.

– Постарайте се да успокоите народа със същото старание, с което го разбунихте. Върнете в Лувъра швейцарците, гвардията ми и слугите ми и заповядайте да затворят вратите, та утре гражданите да помислят, че всичко случило се тази нощ е било обикновено сбиване между пияни.

Младите хора си тръгнаха като бити кучета и започнаха да предават заповедите на краля на офицерите от съпровождащия ги отряд.

Що се отнася до Анри, то той се върна при майка си, която много дейно, но с обезпокоен и мрачен вид даваше разпореждания на слугите си.

– Е – каза тя, – какво стана?

– Това, което бяхте предвидили, майко.

– Те са избягали?

– Уви! Да.

– А! – каза тя. – После?

– После – това е. Струва ми се, че и това е достатъчно.

– А градът?

– Градът се вълнува, но не той ме безпокои, той поне е в мои ръце.

– Да – каза Катерина, – работата е в провинциите.

– Които ще се вдигнат, ще въстанат – подхвана Анри.

– Какво мислите да предприемете?

– Виждам само едно средство.

– Какво?

– Да погледнем право в лицето случилото се.

– Но как?

– Ще дам заповед на моите полковници, на моята гвардия, ще въоръжа опълчението, ще извикам армията от Ла-Шарите и ще тръгна към Анжу.

– А херцог дьо Гиз?

– Ее, херцог дьо Гиз, херцог дьо Гиз! Ще заповядам да го арестуват, ако е необходимо.

– Разбира се! Стига да успеете да осъществите всички тези извънредни мерки.

– Но какво друго да правя?

Катерина наведе глава и се замисли.

– Всичките ви планове са неизпълними, сине мой – каза тя.

– А! – силно ядосан възкликна Анри. – Днес всичко върви наопаки.

– Просто вие сте развълнуван. Овладейте се, а после ще видим.

– Тогава помислете вие вместо мен, майко. Да предприемем нещо, да действваме.

– Нали видяхте, сине мой, аз дадох разпореждане.

– За какво?

– За изпращане на пратеник.

– Къде ще го изпратим?

– При вашия брат.

– Пратеник при този изменник! Вие ме унижавате, майко!

– Сега не е време за гордост – сурово отбеляза Катерина.

– Този пратеник ще моли за мир?

– Даже ще го купи, ако се наложи.

– Боже мой! На каква цена?

– Има ли значение, сине мой – каза Катерина, – нали всичко се прави само за да можете, когато мирът бъде постигнат, спокойно да качите на бесилката тези, които избягаха с намерение да тръгнат срещу вас. Нима не ми казахте сега, че бихте искали да ги държите в ръцете си?

– О, бих дал за това четири провинции от моето кралство – по една за всеки.

– Какво пък, целта оправдава средствата – продължаваше Катерина с остър глас, който събуди в дълбините на сърцето на Анри чувство на ненавист и мъст.

– Предполагам, че сте права, майко – каза той, – но кого да изпратим при тях?

– Потърсете между своите приятели.

– Майко, няма защо да търся, не виждам нито един мъж, комуто може да бъде поверено такова поръчение.

– Тогава го поверете на жена.

– На жена? Майко! Нима вие бихте се съгласили?

– Сине мой, аз съм твърде стара, много съм изморена и, може би, ще умра след това пътешествие, но ще пътувам с такава скорост, че ще пристигна в Анжер преди приятелите на брат ви и самият той да са осъзнали своето могъщество.

– О, майко, мила моя майко – развълнувано възкликна Анри, целувайки ръцете на Катерина, – вие сте моята постоянна опора, моята благодетелка, моят добър гений.

– Това значи, че аз все още съм кралица на Франция – прошепна Катерина, устремила към сина си поглед, пълен с толкова жалост, колкото и любов.

Глава 24

В която се споменава за една от добродетелите на господин дьо Сен-Люк – благодарността

На сутринта след онази вечер, когато граф дьо Монсоро изглеждаше толкова плачевно в двореца на херцог д'Анжу, че му бяха разрешили да се оттегли и да си легне, преди да е приключила вечерята, той стана в зори и излезе на двора.

Той искаше да намери коняря, с когото беше разговарял вечерта, и, ако е възможно да измъкне от него още сведения за навиците на Роланд.

Графът преуспя в своите намерения. Той влезе в обширния сайвант, където четиридесет великолепни коня поглъщаха със завиден апетит сламата и овеса на анжуйци.

Погледът на графа веднага намери Роланд.

Пред яслите си Роланд проявяваше невероятна сръчност и изпреварваше и най-бързите лакомници.

След това очите на графа потърсиха коняря.

Той стоеше, скръстил ръце на гърди и като всеки добър коняр, следеше как – жадно или лениво – поглъщат своите редовни дажди конете на негово височество.

– Хей, любезни – каза графът. – Кажете, всички ли коне на негово височество се връщат сами в конюшните му? Така ли са обучени?

– Не, господин графе – отговори конярят. – А защо пита ваша милост?

– Заради Роланд.

– Ах, да, вчера той се върна сам. О, за Роланд това не е чудно, той е много умен кон.

– Да – каза Монсоро, – забелязах. Значи вече му се е случвало да се прибира сам?

– Не, господине, обикновено на него язди монсеньор херцог д'Анжу, а той е добър ездач, лесно не може да бъде хвърлен от седлото.

– Роланд не ме е хвърлял от седлото, любезни – каза Монсоро, за-сегнат от това, че някой, пък било това и конярят, би могъл да си помисли, че той, главният ловчия на Франция, е бил хвърлен от седлото. – Аз съм твърде добър ездач, макар и не чак като херцог д'Анжу. Не, вързах го за едно дърво и влязох в една къща. А когато се върнах, той беше изчезнал. Мислех, че са го откраднали или че някой сеньор, минавайки оттам, е решил да ми изиграе лош номер и да го вземе. Затова и питам кой го е довел в конюшната.

– Той се върна сам, както майордомът вчера има честта да доложи на господин графа.

– Странно – произнесе Монсоро.

Той помисли малко и смени темата.

– Казваш, че монсеньорът често язди този кон?

– Преди да дойдат другите му коне, той, кажи-речи, всеки ден яздише на него.

– Вчера негово височество късно ли се върна?

– Около час преди вас, господин граф.

– А с кой кон беше херцогът? Дорестия с бели чорапки и бяла звезда на челото?

– Не, господине – отговори конярят, – вчера негово височество взе Изолин, ето го.

– Нямаше ли в свитата на принца благородник на кон с такива белези.

– Не съм видял никой на такъв кон.

– Е, добре – малко ядосан от това, че търсенето му не се увенчава с успех, каза Монсоро. – Добре, оседлайте ми Роланд.

– Господин графът иска Роланд?

– Да. Защо? Да не би принцът да е наредил да не ми го давате?

– Не, господине, напротив, главният коняр на негово височество се разпореди да ви дадем който кон си изберете.

Не можеш да се сърдиш на толкова внимателен принц.

Граф дьо Монсоро кимна на коняря и той се зае да го оседлава.

Когато конят беше готов, конярят отвърза Роланд от яслата, сложи му юздата и го заведе при графа.

– Слушай – каза той, като взе от него юздата. – Слушай и ми отговаряй.

– С най-голямо удоволствие – отговори конярят,

– Колко получаваш годишно?

– Двадесет екю, господине.

– Искаш ли да получиш десет пъти повече, и то за един ден?

– Разбира се, кълна се в бога – възкликна конярят. – Но как ще спечеля тези пари?

– Разбери кой е яздил вчера дорестия кон с бели чорапки и звезда на челото.

– Ах, господине, това, което искате, не е никак лесно – каза конярят. – При негово височество идват с визити толкова много господа.

– Разбира се, но двеста екю са добри пари и си струва да се потрудиш, за да ги получиш.

– Но естествено, господин графе – не се отказвам да потърся, и не мисля дори.

– Добре – каза графът, – твоето усърдие ми харесва. Ето ти десет екю предварително, за начало. Нали виждаш, няма да си на загуба.

– Благодаря ви, господине.

– Няма защо. Кажете на принца, че по негова заповед отивам в гората да подготвя лова.

Не успял графът да произнесе тези думи, и зад гърба му сламата изшумоли под стъпките на човек, който влизаше.

Монсоро се обърна.

– Господин дьо Бюси! – възкликна той.

– А! Добър ден, господин дьо Монсоро – каза Бюси. – Как попаднахте в Анжер?

– А вие, господине? Казваха, че сте болен.

– Аз наистина съм болен – каза Бюси, – моят лекар ми е предписал пълен покой. Вече цяла седмица не излизам от града. О! Вие май се качите да се качите на Роланд? Аз продадох този кон на монсеньор херцог д'Анжу и той е толкова доволен от него, че го язди почти всеки ден.

Монсоро пребледня.

– Напълно го разбирам – каза той, – конят е изключителен.

– А вие имате щастлива ръка – от пръв поглед избрахте такъв кон – каза Бюси.

– О! Ние вече се познаваме с него – възрази графът, – аз вече го

яздих и вчера.

– Това предизвика у вас желание да яздите на него и днес?

– Да – каза графът.

– Извинете – продължи Бюси, – вие казахте, че ни готвите лов?

– Принцът иска да удари елен.

– Доколкото съм чувал, в околността има много елени, нали?

– Да, много.

– А къде мислите да вдигнете дивеча?

– Недалеч от Меридор.

– О, прекрасно – каза Бюси и на свой ред неволно пребледня.

– Искате ли да дойдете с мен? – попита Монсоро.

– Не, много съм ви благодарен – отговори Бюси. – Ще отида да си легна. Чувствам, че отново ме тресе.

– Ето ти на – раздаде се звучен глас от прага на конюшните. – Нима господин дьо Бюси е станал от леглото без мое разрешение?

– Това е Одоен – каза Бюси. – Е, сега ще си изпатя. Прощавайте, графе. Оставям Роланд на вашите грижи.

– Не се безпокойте.

Бюси излезе и граф дьо Монсоро скочи на седлото.

– Какво ви е? – учуди се Одоен. – Толкова сте бледен, че и аз самият съм готов да повярвам във вашата болест.

– Знаеш ли къде отива? – попита Бюси.

– Не.

– Той отива а Меридор.

– А нима вие сте се надявали, че ще подмине замъка?

– Боже мой, какво, ли ще стане сега?

– Госпожа дьо Монсоро ще отрича.

– Но той я видя със собствените си очи.

– Тя ще го убеди, че е имал временна загуба на зрението.

– Диана няма да се реши на това.

– О, господин дьо Бюси, толкова ли зле познавате жените?

– Реми, чувствам се ужасно.

– Разбира се. Вървете си вкъщи. Предписвам ви за тази сутрин...

– Какво?

– Задушена кокошка, парче жамбон и супа от раци.

– Но аз нямам апетит.

– Това е още едно основание да ви предпиша да ядете.

– Реми, предчувствам, че този палач ще направи нещо ужасно в Меридор. Не, трябваше да се съглася и да замина с него, когато ми

предложи.

– Защо?

– За да подкрепя Диана.

– Госпожа Диана прекрасно ще се подкрепи сама, вече ви казах това и пак го повтарям. И тъй като ние също трябва да се подкрепим, моля ви. Освен това не трябва да ви виждат на крака. Защо сте излезли без мое позволение?

– Беше ми много тревожно на душата и не можех да си стоя вкъщи.

Реми сви рамене, заведе Бюси в неговата колиба и като затвори вратата, го настани пред обилна закуска точно тогава, когато граф дьо Монсоро излезе от Анжер през същата врата като вчера.

Графът имаше основание да избере пак Роланд – той искаше да разбере случайно или по навик този кон, когото всички намираха за много умен, го заведе при стената на парка.

Затова, като излезе от замъка, той отпусна юздите на шията му.

Роланд не измами очакванията на Монсоро.

Щом се озова зад градската врата, конят веднага зави наляво. Графът му предостави пълна свобода. След това Роланд сви вдясно, графът и сега не му попречи.

Така те минаха по очарователната, обраснала с цветя пътека, след това по сечището, после под могъщите стари дървета.

Както и вчера, с приближаването към Меридор конят препускаше все по-бързо, премина в галоп и след четиридесет-петдесет минути граф дьо Монсоро се озова пред стената, на същото място като миналия път.

Сега обаче тук беше тихо и пусто. Не се чуваше цвилене, не се виждаше никакъв кон – нито вързан нито бродещ на свобода.

Граф дьо Монсоро скочи на земята, но този път, за да избегне опасността от връщане пеша, омота поводите около ръката си и едва тогава започна да се изкачва по стената.

В парка беше също така безлюдно, както извън него.

Дългите алеи се губеха в далечината, по зелената трева на обширните поляни подскачаха няколко сърни и им придаваха живот.

Графът реши, че няма смисъл да губи напразно време и да дебне предупредените вече хора, които, изплашени от неговата вчерашна поява, несъмнено бяха престанали да се срещат или бяха избрали за среща друго място. Той се качи на Роланд, насочи го към тясната пътечка и забавяйки ход от време на време, след петнадесетина минути пристигна при входа на замъка.

Баронът наблюдаваше как бият кучетата с камшик, за да поддържат

бойния им дух, когато през подвижния мост в двора на замъка влезе Монсоро.

Като видя зет си, баронът важно се приближи до него. Диана седеше под огромна смокиня и четеше стихове на Маро. Нейната вярна прислужница бродираше до нея.

Графът забеляза жените едва след като се поздрави с барона.

Той скочи от коня и се приближи до тях.

Диана стана, направи три крачки към мъжа си и приклепна в дълбок реверанс.

– Какво спокойствие, или по-право, какво вероломство – прошепна графът. – Ама че буря ще вдигна сега в този тих вир.

Приближи се лакеят. Главният ловчия му хвърли юздите на Роланд и след това се обърна към Диана:

– Госпожо, благоволете да ми отделите една минута.

– С удоволствие, господине – отговори Диана.

– Ще ни окажете ли честта да останете в замъка, господин графе? – попита баронът.

– Да, господине. До утре във всеки случай.

Баронът се отдалечи, за да проследи стаята на зет му да бъде приготвена по всички правила на гостоприемството.

Монсоро посочи на Диана стола, от който тя току-що беше станала, и сам седна на стола на Гертруда, без да откъсва очи от жена си, гледаше я с поглед, способен да уплаши и най-храбрият мъж.

– Госпожо – каза той, – та кой беше вчера с вас в парка?

Диана вдигна към мъжа си чист и ясен поглед. Тя събра силите си и успя да попита с глас, в който нямаше и помен от вълнение:

– В колко часа, господине?

– В шест.

– Къде?

– В старото сечище.

– Там сигурно се е разхождала някоя от моите приятелки, а не аз.

– Това бяхте вие, госпожо.

Поразеният Монсоро не можеше да намери думи за отговор, но скоро учудването му отстъпи място на гнева му.

– Името на този мъж? Кажете ми го.

– На кой мъж?

– На този, който се разхождаше с вас.

– Не мога да ви го кажа, след като аз не съм се разхождала с него.

– Това бяхте вие, казвам ви – тропна с крак Монсоро.

– Вие грешите, господине – студено отговори Диана.

– И още смеете да отричате! Та аз ви видях със собствените си очи!

– Видели сте мен?

– Да, госпожо, вас! Как можете да отричате, че сте били вие. Нали в Меридор няма други жени освен вас.

– Ето още едно заблуждение, господине, – тук е Жана дьо Брисак.

– Госпожа дьо Сен-Люк?

– Да, моята приятелка госпожа дьо Сен-Люк.

– А господин дьо Сен Люк?

– Той не се разделя с жена си, както ви е известно. Техният брак е по любов. Сигурно сте видели господин и госпожа дьо Сен-Люк?

– Това не беше господин дьо Сен-Люк, това не беше госпожа дьо Сен-Люк. Това бяхте вие, аз много добре ви познах и вие бяхте с мъж, с кой – не зная, но скоро ще узная, кълна се!

– Значи вие настоявате, че съм била аз?

– Казвам ви, аз ви познах, казвам ви, чух ви, като извикахте!

– Когато дойдете на себе си, господине – каза Диана, – аз ще се съглася да ви изслушам, но сега мисля, че е по-добре да си отида.

– Не, госпожо – каза Монсоро и задържа Диана за ръката, – вие ще останете.

– Господине – отговори Диана, – ето ги господин и госпожа дьо Сен-Люк. Надявам се, че ще се овладеете в тяхно присъствие.

И действително, в края на алеята се показаха Сен-Люк и жена му, призовани от звучите на обедния гонг, който започна да бие в тази минута, сякаш само бяха чакали пристигането на господин дьо Монсоро, за да седнат на масата.

И Сен-Люк, и Жана познаха графа и побързаха да се приближат, досещайки се, че присъствието им ще избави Диана от много затруднително положение.

Госпожа дьо Сен-Люк направи на граф дьо Монсоро дълбок реверанс.

Сен-Люк приветливо му подаде ръка.

Тримата размениха някои любезности, а след това Сен-Люк подбутна жена си към графа и взе Диана под ръка.

Двойките тръгнаха към замъка.

В Меридор обядваха в девет часа. Това беше стар обичай от времната на славния крал Луи XII, запазен от барона непокътнат.

Граф дьо Монсоро беше настанен между Сен-Люк и жена му.

С ловка маневра на приятелката си Диана беше разделена от

съпруга си и седна между Сен-Люк и барона.

Разговорът беше общ. Той се въртеше естествено около пристигането в Анжер на брата на краля и промените, които това ще предизвика в провинция Анжу.

На Монсоро много му се искаше да смени темата на разговора, но събеседниците му не се поддадоха и той претърпя неуспех.

Не може да се каже, че Сен-Люк избягваше да разговаря с графа, дори напротив – той обсипваше разярения мъж с мили и остроумни ласкателства и Диана, която благодарение на бъбренето на Сен-Люк можеше да пази мълчание, с красноречив поглед изрази на приятеля си своята благодарност.

„Този Сен-Люк е просто глупак и бърбив като сврака – каза си графът. – Ето човека, от който, по един или друг начин, ще разбере нужната ми тайна.“

Граф дьо Монсоро не познаваше Сен-Люк – той се беше появил в двора след заминаването му.

Затова, щом направи това заключение, Монсоро започна да отговаря на шегите на младия човек, което още повече зарадва Диана и спомогна за възцаряването на общо спокойствие.

Освен това от време на време Сен-Люк незабелязано намигаше на госпожа дьо Монсоро и тези измитания означаваха:

„Не се вълнувайте, госпожо, имам план.“

В какво се състоеше планът на господин дьо Сен-Люк, ще разберем в следващата глава.

Глава 25

Планът на господин дьо Сен-Люк

След обяда Монсоро взе своя нов приятел под ръка и го изведе от замъка.

– Знаете ли – каза му той, – толкова съм щастлив, че ви срещнах тук. Преди ме плашеше Меридорският пущинак.

– Какво говорите! – учуди се Сен-Люк. – Та нали, жена ви е тук! Аз си мисля, че в подобна компания и пустинята би ми изглеждала прекалено населена.

– Да, разбира се, но все пак...

– Какво – все пак?

– Все пак много се радвам, че ви срещнах тук.

– Господине – каза Сен-Люк, чистейки зъбите си с миниатюрна златна шпага, – вие сте твърде любезен. Никога няма да повярвам, че дори за минута сте се уплашили от скуката в компанията на такава прекрасна жена и сред толкова красива природа.

– Е! – отговори Монсоро. – Половината си живот съм прекарал в тези гори.

– Още повече не ви прилича да скучаете – каза Сен-Люк. – Струва ми се, че колкото повече живееш сред горите, толкова повече ги обичаш. Погледнете какъв възхитителен парк! Сигурен съм, че ще бъда в отчаяние, когато ми се наложи да го напусна. Боя се, че за съжаление този ден е близък.

– Защо ще се разделяте с Меридор?

– Ах, господине, нима човек е господар на съдбата си? Той е само листенце, откъснато от вятъра и реещо се над поля и долини. Ето вие сте щастливец.

– Щастливец? Защо?

– Защото оставате под сянката на тези великолепни дървета.

– О, по всяка вероятност и аз няма да остана дълго.

– Ба! Кой би могъл да каже? Мисля, че грешите.

– Не – възкликна Монсоро, – не! Аз не съм толкова фанатичен поклонник на природата като вас, аз се страхувам от този парк, който ви изглежда толкова прекрасен.

– Добре ли чух? – попита Сен-Люк.

– Да.

– Казахте, че се страхувате от този парк, но защо?

– Защото той не ми се струва безопасен.

– Не е безопасен? Ама знаете ли? – учудено възкликна Сен-Люк. – А, разбирам, поради безлюдие то му, искате да кажете.

– Не, не точно по тази причина, та нали в Меридор идват гости.

– Какво говорите! – каза Сен-Люк с безукоризнено простодушен вид. – Ни душа.

– А! Наистина ли?

– Както имах честта да ви кажа.

– Не може да бъде! Нима от време на време никой не идва при вас?

– Не, във всеки случай, откакто аз съм тук, никой не е идвал.

– В Анжер сега има такова отбрано общество. Нима никой от придворните не ви е навестил нито веднъж?

– Никой.

– Това е невероятно.

- И въпреки това е така.
- Стига. Вие обиждате анжуйските благородници.
- Не зная дали ги обиждам, но да ме вземе дяволът, ако съм видял поне един от тях.
- Значи съм сгрешил.
- Разбира се, че сте сгрешили. Да се върнем обаче, на това, което казахте за парка – че в него може да бъде опасно. Нима има мечки?
- О, не!
- Вълци?
- Също не.
- Разбойници?
- Възможно е. Кажете, милостиви господине, госпожа дьо Сен-Люк е много красива, нали?
- Разбира се.
- Тя често ли се разхожда в парка?
- Често. Жена ми като мен обожава природата. Но защо питате за това?
- Просто така. А вие придружавате ли я, когато тя се разхожда?
- Винаги.
- Почти винаги? – продължаваше графът,
- Но какво искате да кажете, дявол да го вземе.
- А! Боже мой! Нищо, любезни ми господин дьо Сен-Люк, или почти нищо.
- Слушам ви.
- Работата е там, че ми казаха...
- Какво са ви казали?
- Няма ли да се разсърдите?
- Аз никога не се сърдя.
- Пък и между двама мъже такива признания са допустими. Казаха ми, че били видели някакъв човек да се разхожда из парка.
- Мъж?
- Да.
- Който е идвал при жена ми?
- О, това не съм казал.
- Напразно, скъпи господин дьо Монсоро. Това е много интересно. А кой го е видял? Кажете, бъдете така добър?
- Защо?
- Така, кажете. Нали ние с вас просто си говорим? Какво значение за какво си говорим? Та значи, казвате, този мъж е идвал при госпожа

дьо Сен-Люк. Ама че работа.

– Чуйте, ще ви кажа всичко – не, не мисля, че той е идвал при госпожа дьо Сен-Люк.

– Но при кого тогава?

– Напротив, боя се, че е идвал при Диана.

– Ба! – произнесе Сен-Люк. – Бих предпочел това.

– Как? Бихте предпочели това?

– Несъмнено. Нали знаете, няма по-големи егоисти от мъжете. Всеки за себе си. Бог за всички.

– По-точно, дяволът – поправи го Монсоро.

– Значи вие мислите, че тук е идвал мъж?

– Аз не просто мисля, аз го видях.

– Видели сте в парка мъж?

– Да – каза Монсоро.

– Сам?

– Не, с госпожа дьо Монсоро.

– Кога? – понита Сен-Люк.

– Вчера.

– А къде?

– Ето тук, наляво. Ето тук.

И понеже Монсоро от началото на разходката беше повел Сен-Люк към старото сечище, то сега можеше да покаже на спътника си мястото на вчерашните събития.

– А – каза Сен-Люк, – действително, стената е в плачевно състояние. Трябва да кажем на барона, че разрушават стената.

– Подозирате ли някого?

– Аз? Да подозирам?

– Да – каза графът.

– В какво?

– В това, че е минал през стената, за да се срещне с жена ми.

Сен-Люк наведе глава и като че ли потъна в дълбок размисъл. Граф дьо Монсоро с безпокойство чакаше резултата.

– Е? – каза той.

– Проклятие! – произнесе Сен-Люк. – Не виждам никой освен...

– Освен... освен? – живо попита графът.

– Освен... вас... – каза Сен-Люк и вдигна глава.

– Шегувате ли се, любезни ми господин дьо Сен-Люк? – каза зашеметеният граф.

– Честно казано, не. Известно време след женитбата си се правех на

интересен, защо и вие да не се правите?

– Моля ви, вие просто не искате да ми отговорите. Признайте ми, скъпи приятелю, не се страхувайте... аз съм смел човек. Помогнете ми, потърсете, чакам от вас огромна услуга.

Сен-Люк се почеса по ухото.

– Колкото и да мисля, не виждам друг.

– Но моля ви, не ми се смейте. Дръжте се сериозно, господине. Уверявам ви, не ми е до шеги.

– Така ли?

– Казвам ви, сигурен съм в това.

– Е, това е друга работа. А как идва този мъж тук, знаете ли?

– Тайно, дявол да го вземе!

– Често ли?

– Ами да! В камъните вече са издълбани стъпала от краката му.

Погледнете сам.

– Наистина?

– А нима вие никога нищо не сте забелязали?

– О! – произнесе Сен-Люк. – Имам някои предположения.

– А! Виждате ли? – възкликна задъхано графът. – Е, а после?

– Какво после? Не са ме обезпокоявали. Мислех, че това сте вие.

– Но аз ви казвам, че не съм аз.

– Вярвам ви, милостиви господине.

– Вярвате?

– Да.

– Значи?

– Значи е бил някой друг.

Главният ловчия вперил почти застрашителен поглед в Сен-Люк, който се държеше е непринудена и пленителна безгрижност.

– А! – каза той така яростно, че младият човек вдигна глава.

– Хрумна ми още нещо – каза Сен-Люк.

– Но какво, какво?

– Ами, ако това е бил...

– Ако това е бил?

– Не.

– Не?

– Може би, да.

– Кажете де!

– Ами ако е бил господин херцог д'Анжу?

– Аз също мислих за това – отговори Монсоро, – но се осведомих.

Не може да е бил той.

– Е, херцогът е голям хитрец.

– Да, но това не е той.

– Вие само ми казвате: „Не е той, не е той“ – протестира Сен-Люк – и искате аз да ви кажа кой е този „той“.

– А как иначе? Вие живеете в замъка, би трябвало да знаете...

– Чакайте – възкликна Сен-Люк.

– Сетихте ли се?

– Хрумна ми една мисъл. Ако това не сте били нито вие, нито херцогът, то, разбира се, това съм бил аз.

– Вие, Сен-Люк?

– А защо не?

– Защо ще трябва да идвате на кон и да минавате през стената, когато бихте могли да влезете в парка откъм замъка.

– А! Боже мой! Аз си имам своите капризи! – каза Сен-Люк.

– Защо ще бягате, когато се показах на стената?

– Проклятие! Не само от такова зрелище се бяга.

– Значи сте се занимавали с лоши дела? – каза графът, който не можеше повече да сдържа раздражението си.

– Възможно е.

– Но вие се подигравате с мене! – преbledня графът. – Подигравате се вече четвърт час.

– Вие грешите, господине – каза Сен-Люк, като извади часовника си и впери в графа такъв поглед, че даже Монсоро, въпреки своята свирепа храброст, трепна, – не четвърт час, а двадесет минути.

– Но вие ме оскърбявате, господине? – възкликна графът.

– А как смятате, господине, вие не ме ли оскърбявате с вашите въпроси?

– Ето какво било! Сега виждам добре.

– Голяма работа – в десет сутринта. И какво виждате, моля?

– Че вие сте в сговор с онзи предател, с онзи страхливец, когото едва не убих вчера.

– Проклятие! – възкликна Сен-Люк. – Той е мой приятел.

– Какво пък, щом е така, ще ви убия вместо него.

– Ба! Във вашия собствен дом! Ей така! Без предизвикване?

– Да не си мислите, че ще се церемоня с някакъв си мерзавец? – извика вбесеният граф.

– Ах, господин дьо Монсоро – въздъхна Сен-Люк, колко зле сте възпитан. И колко лошо се е отразило върху вашата нравственост

честото общуване с дивите зверове! Засрамете се!

– Вие какво, не виждате ли колко съм вбесен? – изрева Монсоро, скръсти ръце на гърдите си и тръгна към Сен-Люк. Отчаянието, което разкъсваше сърцето на главния ловчия, изкриви лицето му в страшна гримаса.

– Боже господи! Разбира се, че виждам. И честно казано, яростта не ви прилича. Просто е страшно да ви гледа човек, скъпи мой господин дьо Монсоро.

Не можейки да се владее повече, графът сложи ръка на дръжката на шпагата.

– А! Обръщам ви внимание – каза Сен-Люк, – че вие започвате пръв. Призовавам ви за свидетел, че аз съм напълно спокоен.

– Да, конте такава, да, гадно миньонче, аз ви хвърлям ръкавица.

– Тогава бъдете така добър да минете от другата страна на тази стена, господин дьо Монсоро – тук сме във ваши владения.

– Все едно ми е! – възкликна графът.

– Но на мен не ми е – каза Сен-Люк, – аз не искам да ви убивам във вашия дом.

– Отлично! – каза Монсоро и бързо се покатери по стената.

– По-внимателно, графе, не бързайте! Тук един камък се клати, изглежда, често са го смущавали. Ще вземете да паднете, не дай боже. Повярвайте ми, тогава ще бъда безутешен.

И Сен-Люк на свой ред се покатери по стената.

– Хайде, хайде, побързай – каза графът, изваждайки шпагата.

„Аз пристигнах тук за удоволствие – каза си Сен-Люк, – Ей богу. Славно ще се позабавлявам.“ И той скочи от другата страна на стената.

Глава 26

За това, как господин дьо Сен-Люк показа на господин дьо Монсоро удара, на който го беше научил кралят

Граф дьо Монсоро чакаше Сен-Люк с шпага в ръка и тропаше с крак в бясно предизвикателство.

– Готов ли си? – попита графът.

– Между другото – каза Сен-Люк, – добро място сте си избрали – с гръб към слънцето. Моля, моля, не се стеснявайте.

Монсоро се завъртя така, че слънцето да им свети отстрани.

– Отлично – каза Сен-Люк, – така ще мога да виждам какво правя.

– Не ме щади – каза Монсоро, – ще се бия до смърт.

– Така значи? – каза Сен-Люк. – Значи вие искате непременно да ме убиете?

– Дали искам? О! Да... искам.

– Човек предполага, Господ разполага – забеляза Сен-Люк и извади на свой ред шпагата.

– Казваш...

– Казвам... Погледнете по-внимателно тези макове и глухарчета.

– Е?

– Е, казвам, че ще ви просна мъртъв върху тях.

И Сен-Люк се засмя и зае позиция.

Монсоро неистово се хвърли върху него и с невероятна сръчност нанесе на Сен-Люк два-три удара, които той отрази с не по-малка сръчност.

– Кълна се в бога, господин дьо Монсоро – каза Сен-Люк, без да спира, – вие владеете добре шпагата и всеки друг освен мен и Бюси би бил убит на място с вашия последен удар.

Монсоро разбра с какъв човек си има работа и пребледня...

– Вие сигурно сте учуден – добави Сен-Люк, – че аз така добре владя шпагата. Работата е там, че кралят – той, както ви е известно, много ме обича, си направи труда да ми дава уроци и, между другото, ме научи и на този удар, който сега ще ви покажа. Казвам ви всичко това, за да имате удоволствието да знаете, че ако ви убия с този удар, то това е удар, научен от краля. За вас това е много ласкателно.

– Ужасно сте остроумен, господине – вбесен каза Монсоро, пристъпвайки с десния крак, за да нанесе прав удар, способен да пробие и стена.

– Проклятие! Старая се, колкото мога – скромно отговори Сен-Люк и отскочи встрани.

С това движение той принуди противника си да направи полуволт⁷⁵ и да се обърне с лице към слънцето.

– А! – каза Сен-Люк. – Ето че вече сте там, където ми се искаше да бъдете, преди да ви видя там, където ми се иска да ви убия. Не беше лошо, нали? Наистина доволен съм, много съм доволен! Току-що шансовете ви да бъдете убит бяха едва петдесет на сто, сега вече те са

75. Похвати от фехтовката – Б. ред.

деветдесет и девет на сто.

И със стремителност, сила и ожесточение, които Монсоро дори не подозираше в този изнежен млад човек, Сен-Люк нанесе на главния ловчия, без да спира, един след друг пет удара. Зашеметен от този ураган от свистене и мълнии, Монсоро ги отби. Шестият удар беше прим – той се състоеше от двоен финт, парада и рипост⁷⁶. Графът не видя първата половина на този удар поради слънцето, втората – защото шпагата на Сен-Люк се заби в гърдите му чак до дръжката.

Около секунда Монсоро остана прав като подсечен дъб, очакващ и най-малкия полъх, за да разбере накъде да падне.

– Това е всичко – каза Сен-Люк. – Сега шансът ви е сто на сто. И отбележете, господине, ще паднете точно върху онези макове и глухарчета, които имах честта да ви покажа.

Силите напуснаха графа. Пръстите му се разтвориха, очите му се замъглиха. Той подгъна колене и рухна върху маковете, смесвайки аления цвят на кръвта си с техния пурпур.

Сен-Люк спокойно изтри шпагата си, наблюдавайки постепенната смяна на отънъците, които превръщат лицето на агонизиращ човек в маска на труп.

– А! Вие ме убихте! – каза Монсоро.

– Постарах се да ви убия – отговори Сен-Люк, – но сега, когато лежите тук и всеки момент ще предадете богу дух, дявол да ме вземе, ако не съжалявам за това. Сега изпитвам към вас дълбоко уважение. Вие сте ужасно ревнив, това е вярно, но сте смел човек.

И много доволен от надгробната си реч, Сен-Люк приклепна до Монсоро и му каза:

– Нямате ли някакво последно желание, господине? Давам ви благородническа дума – то ще бъде изпълнено. Обикновено, когато си ранен, изпитваш жажда, знай по себе си. Може би искате вода? Ще отида да донеса.

Монсоро не отговаряше.

Той се обърна с лице към земята, закъса тревата със зъби и конвулсивно потрепваше в локва от собствената си кръв.

– Горкият! – каза Сен-Люк и стана. – О! Дружба, дружба, ти си много визискателно божество.

Монсоро с мъка отвори едното си око, опита се да вдигне глава и със смязващ стон отново я отпусна на земята.

76. Похвати от фехтовката – Б. ред.

– Какво пък, той е мъртъв – произнесе Сен-Люк. – Да забравим за него... Лесно е да се каже – да забравим... Каквото и да казваме, но аз убих човек. Не може да се каже, че съм си губил времето в Анжу.

И като прескочи стената, през парка се върна в замъка.

Първият човек, когото срещна, беше Диана. Тя приказваше с приятелката си.

„Колко ще ѝ отива траур“ – помисли Сен-Люк.

След това се приближи към очарователната група, която се състоеше от двете млади жени, и каза:

– Извинете ме, любезна госпожо, но на всяка цена трябва да кажа няколко думи на госпожа дьо Сен-Люк.

– Моля ви, скъпи приятелю, моля ви – отговори госпожа дьо Монсоро. – Ще отида при баща ми в библиотеката. След като поговорим с господин дьо Сен-Люк – обърна се тя към приятелката си, – ела, аз ще бъда там.

– Непременно – каза Жана.

Диана махна с ръка и с усмивка се отдалечи. Съпрузите останаха сами.

– Какво има? – попита весело Жана. – Имате мрачен вид, скъпи ми съпруге!

– Естествено – отговори Сен-Люк,

– Какво се е случило?

– Е, боже мой! Нещастен случай.

– С вас? – изплаши се Жана.

– Не съвсем с мене, но с човека, който беше с мен.

– Но с кого?

– С онзи, с който се разхождахме.

– С господин дьо Монсоро?

– Уви, да! Бедният, скъп граф!

– Но какво му се е случило?

– Предполагам, че умря.

– Умрял! – възкликна Жана с понятно възмущение. – Умрял?

– Именно.

– Но той току-що беше тук, говореше, гледаше!...

– Е, точно това е причината за неговата смърт – прекалено много е гледал и прекалено много приказваше.

– Сей Люк, приятелю – каза младата жена и хвана мъжа си за ръката.

– Какво?

- Нищо ли не скривате от мен?
- Аз? Нищо съществено, кълна ви се. Дори не крия мястото, където умря.
- А къде умря?
- Там, зад стената, на същата онази полянка, където нашият приятел Бюси обикновено оставяше коня си.
- Вие ли го убихте, Сен-Люк?
- Проклятие! Кой друг? Ние бяхме само двамата, но аз се връщам и ви казвам, че той е мъртъв – не е трудно да се отгатне кой кого е убил.
- Нещастният!
- Ах, мила моя – каза Сен-Люк, – той ме предизвика, оскърби ме и пръв извади шпага.
- Това е ужасно! Това е ужасно! Бедният граф!
- Ето ти на – каза Сен-Люк, – знаех си. Ще видите, само след седмица ще го наричат „Свети Монсоро“.
- Но вие не бива да оставате тук! – извика Жана. – Вие не можете повече да живеете под покрива на човека, когото сте убили.
- Точно това си казах и аз и затова побързах при вас, скъпа моя, да ви помоля да се пригответе за заминаване.
- Но вие нали не сте ранен?
- Най-после! Ето въпрос, който, макар и зададен със закъснение, ме примирява с вас! Не, аз съм съвсем невредим.
- Значи заминаваме?
- Колкото по-скоро, толкова по-добре, тъй като вие разбирате – всеки момент нещастieto може да бъде открито.
- Какво нещастие? – извика госпожа дьо Сен-Люк, връщайки се обратно в мислите си, както понякога се връщаме назад по стъпките си.
- Ах! – въздъхна Сен-Люк.
- Но аз си помислих – каза Жана, – та сега госпожа дьо Монсоро е вдовица.
- Същото си казах и аз.
- След като го убихте?
- Не, преди това.
- Какво пък, ще отида да я предупредя...
- Щадете чувствата й, скъпа приятелко.
- Безсрамник! Докато аз я предупредя, оседлайте конете, сам ги оседлайте, като за разходка.
- Чудесна мисъл! Би било добре тези мисли да са повече, скъпа моя, защото, трябва да ви призная, главата ми е замаяна.

- Но къде ще отидем?
- В Париж.
- В Париж? А кралят?
- Кралят сигурно е забравил. Толкова неща се случиха оттогава, а освен това, ако има война, което е вероятно, мястото ми е до него.
- Добре. Значи заминаваме за Париж.
- Да. Но първо ми трябва перо и мастило.
- На кого искате да пишете?
- На Бюси. Нали разбирате, не мога да напусна Анжу, без да му кажа защо заминавам.
- Вярно. Всичко, което ви трябва за писане, ще намерите в моята стая.

Сен-Люк веднага отиде там и с леко трепереща, въпреки твърдостта ѝ ръка набързо написа следните редове:

„Скъпи приятелю!

Ще разберете от стоустата мълга за нещастieto, което стана с господин дьо Монсоро. Ние с него поспорихме в старото сечище за причините и следствията от разрушаванията на стени и за това, трябва ли конете сами да намират пътя си.

В разгара на този спор господин дьо Монсоро падна върху маковете и глухарчетата и падна толкова несръчно, че умря на място.

Ваш приятел навеки

Сен-Люк

Р. С. Понеже това може да ви се стори малко неправдоподобно, добавям, че когато това нещастие се случи, и двамата държахме в ръцете си шпаги.

Аз заминавам незабавно за Париж да засвидетелствам своето уважение на краля. След всичко случило се в Анжу не се чувствам в пълна безопасност.“

Десет минути по-късно един от слугите на барона вече препускаше с това писмо към Анжер, докато господин и госпожа дьо Сен-Люк напускаха съвсем сами замъка през тайния изход, излизащ на най-краткия път за Париж. Те оставиха Диана разплакана и в голямо затруднение как да разкаже на стария барон историята на този тъжен дуел.

Когато Сен-Люк минаваше край нея, Диана отклони поглед.

– Иди и прави след това услуги на приятелите си – каза той на жена

си. – Не, всички хора наистина са неблагодарни, само аз съм способен на признателност.

Глава 27

В която присъстваме на съвсем не тържественото влизане на кралицата-майка в добрия град Анжер

В същия този час, когато граф дьо Монсоро падна, сразен от шпагата на Сен-Люк, при вратите на Анжер, затворени и добре охранявани, както ни е известно, иззвиреха едновременно четири тръби.

Предупредената стража вдигна флаг и отговори със същата симфония.

В град Анжер пристигаше Катерина Медичи, съпроводена от доста внушителна свита.

Веднага съобщи на Бюси. Той бързо стана и отиде при принца, който незабавно легна в постелята си.

Ариите, изпълнявани от тръбачите на кралицата, несъмнено бяха прекрасни арии, но те не притежаваха могъществото на онези, които бяха разрушили стените на Йерихон – вратите на Анжер не се отвориха.

Катерина погледна от каретата си, за да се покаже на часовете, надавайки се, че нейният царствен облик ще направи по-голямо впечатление от звуците на тръбите.

Анжерските опълченци видяха кралицата и я поздравиха, и дори много учтиво, но вратите останаха затворени.

Катерина изпрати до вратите един от своите приближени. Там той бе обсипан с любезности.

Но когато той поиска да отворят вратата на кралицата майка, настоявайки нейно величество да бъде посрещната с почести, му бе отговорено, че Анжер е военна крепост и затова нито една врата не може да бъде отворена без спазване на някои формалности.

Силно уязвен от получения отговор, пратеникът се върна при своята повелителна и тогава Катерина произнесе онези думи, с цялото им горчиво и дълбоко значение, които по-късно Луи XIV малко видоизмени съответно на нарасналото могъщество на кралската власт.

– Аз чакам! – прошепна тя.

И придворните, наобиколили каретата ѝ, трепнаха.

Най-после Бюси, който половин час даваше наставления на принца

и измисляше стотици държавни съображения, едно от друго по-неоспорими, взе решение.

Той заповяда да покрийт коня му с празнична попона, избра измежду най-неприятните на кралицата-майка благородници петима, застана начело и с параден алюр тръгна да посреща нейно величество.

Катерина почваше да чувства умора, но не от чакането, а от размишления за това, как ще си отмъсти на хората, посмели да ѝ нанесат такова оскърбление.

Тя си спомни арабската приказка за затворения в бутилка зъл дух. Първите десет години от плена си той обещавал да позлати този, който го освободи, а след това, вбесен от чакането, се закле да убие човека, който отвори бутилката.

С Катерина стана същото. Първоначално тя си обеща да отрупа с милости онези благородници, които побързат насреща ѝ.

След това се зарече да стовари гнева си върху първия, който се яви пред нея.

Наконтеният Бюси се приближи до вратата и започна да се вглежда като ношен часовой, който повече слуша, отколкото гледа.

– Кой идва? – викна той.

Катерина очакваше най-малкото коленопреклонен поздрав. Един от благородниците от нейната свита погледна към нея в очакване на разпореждане.

– Приближете се, – каза тя, – приближете се още веднъж до вратата. Питат: „Кой идва?“. Трябва да им отговорим, господине, това е формалност...

Придворният се приближи до самите шипове на подвижната решетка.

– Нейно величество кралицата-майка идва да посети добрия град Анжер – каза той.

– Прекрасно, господине – отговори Бюси, – благоволете да се обърнете наляво. На около осемдесет крачки отгук ще видите тайния вход.

– Тайният вход! – възкликна придворният. – Малката вратичка за нейно кралско величество!

Но нямаше кой да го слуша – Бюси си беше тръгнал.

Заедно със своите приятели, които скришом се подсмиваха, той се запъти към онова място, където според указанията трябваше да излезе от каретата вдовстващата кралица.

– Чухте ли, ваше величество? – попита придворният. – Тайният вход!

– О, да, господине, чух. Да влезем оттам, щом така трябва.

И мълнията, блеснала в погледа ѝ, накара нетактичния придворен, който неволно подчерта нанесеното оскърбление, да пребледнее.

Кортежът обърна наляво и малката тайна врата се отвори.

От нея излезе Бюси с извадена шпага в ръка и почтително се поклони пред Катерина. Около тях перата на шапките на неговите спътници метяха земята.

– Добре дошли в Анжер, ваше величество – каза той.

До Бюси стояха барабанчиците, но барабаните не биеха, и войниците, но те не взеха „за почест“.

Кралицата излезе от каретата и опряна на ръката на придворния, се насочи към малката врата, като промълви само:

– Благодаря, господин дьо Бюси.

С тези думи тя направи равностметка на размишленията си, за които ѝ бяха предоставили достатъчно време.

Катерина вървеше, високо вдигнала глава. Внезапно Бюси я настигна и прегради пътя ѝ с ръка.

– Бъдете внимателна, госпожо, вратата е много ниска, ваше величество може да се удари.

– Но какво да правя? – каза кралицата. – Да се наведе? За първи път влизам в град по такъв начин.

Тези думи, произнесени със съвсем естествен тон, имаха за опитните придворни такъв смисъл, дълбочина и значение, които накараха не един от присъстващите да се замисли и даже самият Бюси прехапа мустак и наведе очи.

– Много далеч отиде – прошепна на ухото му Ливаро.

– Ба! Остави! – каза Бюси. – Това не е всичко. Каретата на нейно величество беше пренесена през стената и Катерина отново се настани в нея, за да отиде в двореца. Бюси и неговите приятели язدهа от двете страни на каретата.

– А синът ми? – попита внезапно Катерина. – Не виждам моя син, херцог д'Анжу!

Тези думи се изплъзнаха от устата ѝ в пристъп на неудържим гняв. Отсъствието на Франсоа в подобен момент беше върхът на оскърблението.

– Монсеньорът е болен, ваше величество, той е на легло. Ваше величество може да не се съмнява, че ако не беше така, негово височество сам би побързал към вратата на своя град да ви отдаде почит.

Този път Катерина беше просто величествена в своето лицемерие.

– Болен? Бедното дете! Болен. – извика тя. – Ах, господа, да побързаме... Поне грижат ли се добре за него?

– Правим всичко, което е по-силите ни – каза Бюси учудено, опитвайки се да разбере, действително ли в тази жена говори майката.

– Знае ли той, че съм тук? – продължи Катерина след пауза, която хитро използва, за да разгледа всички спътници на Бюси.

– Разбира се, ваше величество, разбира се.

Катерина стисна устни.

– Сигурно много страда – каза тя съчувствено.

– Неимоверно – отговори Бюси. – Негово височество често има такива внезапни пристъпи на неразположение.

– Значи това е внезапно неразположение, господин дьо Бюси?

– Боже мой! Разбира се, ваше величество.

Така те стигнаха до двореца. Покрай пътя, по който се движеше каретата ѝ, в шпалир стояха тълпи от хора.

Бюси побърза напред, изтича по стълбата и задъхан, възбуден, влезе при херцога.

– Тя е тук – каза Бюси. – Пазете се!

– Сърдита ли е?

– Вбесена е.

– Изразява ли недоволство?

– О, не! Много по-лошо – усмихва се.

– А народът?

– Народът мълчи. Той гледа тази жена с ням ужас – той не я познава, но отгатва каква е тя.

– А тя?

– Тя изпраща въздушни целувки и хапе пръстите, си при това.

– Дявол!

– Да, монсеньор, точно това ми дойде наум и на мен. Това е дявол. Бъдете внимателен.

– Запазваме военно положение, нали?

– Кълна се в бога! Искайте сто, за да получите десет, впрочем, от нея повече от пет няма да измъкнете.

– Ба! Така значи, ти смяташ, че съм съвсем безсилен? Всички ли сте тук? Защо Монсоро не се е върнал още?

– Той сигурно е в Меридор... О! Ние прекрасно ще минем без него!

– Нейно величество кралицата майка! – провъзгласи от прага лакеят.

И веднага се показа Катерина, бледа и, както винаги, цялата в

черно.

Херцог д'Анжу се помъчи да стане.

С неподозирана за това износено от годините тяло бързина Катерина се хвърли в обятията на сина си и го обсипа с целувки.

„Тя ще го задуши – помисли Бюси. – Да, това се казват целувки, кълна се в Разпятieto.“

Тя направи повече – заплака.

– Трябва да се пазим – каза Антраге на Рибейрак, – всяка сълза ще бъде платена с буре кръв.

Свършила с целувките и сълзите, Катерина седна до главата на херцога. По знак на Бюси присъстващите се оттеглиха. Но той самият се подпря на колоната до кревата като у дома си и зачака спокойно.

– Бихте ли се погрижили за моите бедни хора, скъпи господин дьо Бюси? – внезапно каза Катерина. – Нали след нашия син вие сте стопанин на този дом и наш най-любезен приятел? Моля да ми окажете тази любезност.

Бюси нямаше избор.

„Хвана ме!“ – помисли си той.

– Щастлив съм да служа на ваше величество, госпожо – каза той. – Аз се оттеглям. Почакай! – прошепна той. – Това не ти е Лувъра, ти не знаеш тук всички врати, аз пак ще се върна.

И младият човек излезе, без да може дори да даде на херцога знак. Катерина очакваше това и не го изпускаше нито за секунда от очи...

Първо тя се опита да изясни действително ли синът ѝ е болен, или само се преструва на такъв.

Това трябваше да ѝ послужи за основа на по-нататъшната ѝ дипломация.

Но Франсоа, достоен син на майка си, великолепно играеше своята роля.

Тя заплака, него го втресе.

Това заблуди Катерина. Тя реши, че е болен и дори, че болестта ще ѝ помогне да подчини на своето влияние отслабналия от страданията на тялото разум.

Обсипа сина си с нежност, отново го разцелува, отново заплака, и то така, че той се учуди и попита за причината на нейните сълзи.

– Застрашаваше ви толкова голяма опасност, сине мой – отговори тя.

– Когато избягах от Лувъра ли, майко?

– О, не! След като избягахте.

– Какво имате предвид?

– Тези, които са ви помогнали при това злополучно бягство...

– Какво те?

– Те са вашите най-зли врагове...

„Нищо не знае – помисли принцът, – но би искала да разбере.“

– Кралят на Навара! – без заобикалки каза Катерина. – Вечният бич на нашия род... Познавам го.

„Знае“ – каза си Франсоа.

– Ще ми повярвате ли, ако ви кажа, че той се хвали с това и смята, че той единствен е спечелил от цялата работа?

– Това не е така – възрази принцът, – излъгали са ви, майко.

– Защо?

– Защото той няма никакво отношение към моето бягство, а дори да беше имал, все едно – сега съм в безопасност, както виждате. А с краля на Навара вече две години не съм се срещал, майко.

– Имам предвид не само тази опасност, сине мой – каза Катерина, чувствайки, че ударът ѝ не е попаднал в целта.

– Какво още, майко? – попита херцогът и погледна към гобленовите драперии на стената на алкова зад гърба на Катерина, които от време на време се полюшваха.

Катерина се наведе към сина си и като се постара да придаде на гласа си изплашен тон, произнесе:

– Кралският гняв! Този страшен гняв, който ви заплашва.

– С втората опасност работата стои по същия начин, както и с първата, госпожо – аз вярвам, че моят брат – кралят, е обхванат от жесток гняв, но аз съм в безопасност.

– Смятате ли? – каза Катерина с израз, способен да внуши страх и на най-смелите.

Драпираните завеси се разклатиха.

– Сигурен съм в това – отговори херцогът – и вие самата с вашето идване тук, мила майко, потвърждавате моята правота.

– Но защо? – разтревожена от спокойствието му, попита Катерина.

– Защото – продължи Франсоа след поредния поглед към завесите, – ако ви бяха поръчали да ми предадете само тези заплахи, нямаше да дойдете тук, пък и кралят в такъв случай не би решил да предаде в ръцете ми такъв заложник като ваше величество.

Изплашената Катерина вдигна глава.

– Заложник?! Аз?!

– Най-свят и почитан от всички – отговори с усмивка херцогът и

целуна ръката на Катерина, като не пропусна да хвърли един ликуващ поглед към завесите.

Катерина безсилно отпусна ръце. Тя не можеше да знае, че през тайната врата Бюси следи господаря си и от самото начало на разговора го подкрепя в трудните моменти с поглед, мъжество и бодрост на духа.

– Сине мой – каза тя накрая, – вие сте абсолютно прав – дойдох при вас като пратеник на мира.

– Слушам ви, майко – каза Франсоа, – и вие знаете с какво унижение. Струва ми се, че започваме да се разбираме един друг.

Глава 28

Малките причини и големите следствия

В тази първа част на разговора съвсем очевидно предимството не беше на страната на Катерина.

За кралицата майка подобен неуспех беше не само непредвиден, но и толкова непривичен, че тя си зададе въпроса, наистина ли синът ѝ е така решително настроен, както изглежда. Изведнъж едно малко събитие измени положението на нещата.

Историята познава сражения, които, бидейки почти загубени, изведнъж са били спечелвани поради промяната на вятъра и *vice versa*⁷⁷. Пример за това са Маренго и Ватерлоо.

Една песъчинка може да наруши хода и на най-мощната машина.

Както вече знаем, Бюси се намираще в тайния коридор, който водеше до стаята на херцог д'Анжу, и се беше разположил така, че само принцът да го вижда. От своето скривалище Бюси подаваше глава през цепнатината на завесите в онези моменти, които смяташе най-опасни за делото.

А неговото дело, както разбирате, беше война на всяка цена – трябваше да се задържи в Анжу през цялото време, докато тук е граф дьо Монсоро, трябваше да наблюдава мъжа и да посещава жената.

При все това тази извънредно проста политика усложняваше политиката на Франсоа – големите следствия произтичат от малки причини.

Бюси с енергични намигвания, яростни гримаси, шутовски жестове, свирепо смръщване на веждите принуждаваше господаря си да бъде твърд.

77. Обратно (лат) – Б. пр.

Херцогът, който се боеше от Бюси, му се подчиняваше и, както видяхме, действително се държеше необичайно твърдо.

Катерина претърпя поражение по всички линии и мечтаеше вече за достойно отстъпление, когато едно дребно произшествие, почти толкова неочаквано, колкото и упоритостта на херцог д'Анжу, я избави от това.

В най-големия разгар на разговора между майката и сина, в момента на най-голяма съпротива от страна на херцога, Бюси усети, че някой го дърпа за края на плаща.

За да не изпусне нито дума от разговора, той не се обърна, а протегна ръка назад и напипа нечии пръсти. Пръст по пръст той напипа ръка, след ръката – рамо, след рамото – човек.

Тогава, съобразил, че работата си струва, той се обърна.

Човекът беше Реми.

Бюси искаше да заговори, но Реми сложи пръст на устните си и тихичко измъкна господаря си в съседната стая.

– Какво се е случило, Реми? – нетърпеливо попита графът. – Защо ме безпокоиш в такъв момент?

– Писмо – прошепна Реми.

– Дявол да те вземе! Заради някакво писмо ти ме откъсваш от най-важния разговор, който водех с херцог д'Анжу.

Това гневно избухване очевидно не обезкуражи Реми.

– Има писма и писма – каза той.

– Откъде е това писмо?

– От Меридор.

– О! – живо възкликна Бюси. – От Меридор! Благодаря, мили Реми, благодаря!

– Значи не смятате повече, че съм допуснал грешка?

– Нима ти можеш да сгрешиш? Къде е писмото?

– Пратеникът държи да ви го предаде лично, затова реших, че е много важно.

– Правилно. Той тук ли е?

– Да.

– Доведи го.

Реми отвори една от вратите и направи знак на човека, на вид коняр, да влезе.

– Ето господин дьо Бюси – каза той, посочвайки графа.

– Дай писмото. Аз съм този, когото търсиш. И даде на пратеника половин пистол.

– О, аз ви познавам – отговори конярят и му подаде писмото.

- Тя ли ти го даде?
- Не тя, а той.
- Кой той? – живо попита Бюси, докато разглеждаше почерка.
- Господин дьо Сен-Люк.
- А!

Бюси беше преbledнял, защото при думата „той“ беше решил, че става дума за мъжа, а не за жената, а господин дьо Монсоро имаше това качество – да кара бедния Бюси да бледнее всеки път, когато се сещаше за него.

Младият човек се обърна, за да прочете писмото и да скрие при четенето онова вълнение, което всеки, който получава важно послание, се бои да покаже, освен ако не е Цезар Борджия, не е Макиавели, не е Катерина Медичи или самият дявол.

И бедният Бюси постъпи правилно, защото, щом хвърли поглед на известното ни писмо, кръвта му нахлу в мозъка и заля лицето му като разбушувало се море. От бледен той стана пурпурночервен, секунда беше като зашеметен и усещайки, че всеки момент ще падне, се отпусна в креслото край огъня.

– Върви – каза Реми на учудения от въздействието на писмото коняр. И го подбутна по гърба. Конярят побърза да си тръгне. Той реши, че е донесъл лоша вест, и се уплаши да не си вземат обратно парите.

Реми се приближи до графа и го дръпна за ръката.

– По дяволите! – възкликна той. – Отговорете ми веднага, иначе, кълна се в свети Ескулап, ще ви пусна кръв от всичките ви четири крайника.

Бюси стана. Той вече не беше нито червен, нито зашеметен, но беше мрачен.

– Погледни – каза той – какво е направил за мен Сен-Люк.

И протегна на Реми писмото. Реми жадно го прочете.

– Какво пък – забеляза той, – струва ми се, всичко е прекрасно и господин дьо Сен-Люк е галантен мъж. Да живеят умните хора, които могат да изпрашат душата в чистилището. Оттам връщане назад няма.

– Невероятно! – промърмори Бюси.

– Разбира се, но това не променя нищо. Работата ни сега е такава – след девет месеца ще имам за пациентка някоя си графиня дьо Бюси. Исусе! Не се безпокойте, аз акуширам като Амброаз Паре.

– Да – каза Бюси, – тя ще бъде моя жена.

– Струва ми се, че не трябва кой знае какво да правите за това, тя вече беше ваша жена повече, отколкото жена на мъжа си.

– Монсоро мъртъв!

– Мъртъв! – повтори Одоен. – Това е написано черно на бяло.

– О, струва ми се, че спя, Реми. Как? Аз вече няма да виждам това подобие на привидение, винаги готово да застане между мен и щастието? Реми, ние се заблуждаваме.

– Не, изобщо не се заблуждаваме. Прочетете писмото, дявол да го вземе! Паднал върху маковете, но толкова несръчно, че веднага умрял. Вече съм забелязал, че е опасно да се пада върху макове, но досега мислех, че е опасно само за жени.

– Но в такъв случай...

Бюси не чуваше шегите на Реми и следеше само една мисъл, която се въртеше в главата му:

– Диана не бива да остава в Меридор. Аз не искам това. Тя трябва да замине някъде, където ще може да забрави.

– Мисля, че за това напълно подхожда Париж – каза Одоен. – В Париж забравят много бързо.

– Ти си прав. Тя отново ще се настани в своята къщичка на улица Турнел, ще живеем в сянка през десетте месеца на вдовишкия траур и бракът ще бъде за нас само утрешният ден на днешните радости.

– Това е вярно – каза Реми, – но за да заминем за Париж...

– Е?

– Трябва ни нещо?

– Какво е то?

– Трябва ни мир в Анжу.

– Вярно – каза Бюси, – вярно. О, боже мой! Колко време е загубено и загубено напразно.

– Това значи, че ще се качите на коня си и ще препуснете към Меридор.

– Не, не, в никакъв случай. Не аз, а ти. Аз трябва на всяка цена да остана тук, при това моето присъствие там в подобна минута би било почти непристойно.

– А как ще се видя с нея? Да вляза ли в замъка?

– Не, иди първо при старото сечище, може би тя ще се разхожда там и ще ме чака. А ако не я видиш там, върви в замъка?

– Какво да и кажа?

– Че съм почти обезумял.

И като стисна ръката на младия лекар, на когото от опит знаеше, че може да разчита като на самия себе си, Бюси побърза да се върне на своето място зад драпираните завеси в алкова на принца.

В отсъствието на Бюси Катерина се беше опитала да завоюва обратно онази територия, която беше загубила в негово присъствие.

– Сине мой – каза тя, – смятах, че една майка не може да не се разбере със своето дете.

– И въпреки това виждате, майко, че понякога това се случва.

– Никога, ако тя действително иска да се разбере с него.

– Искате да кажете, госпожо, ако те искат да се разберат – поправи я херцогът и, доволен от тези горди думи, потърси с очи Бюси, за да получи за награда от него ободряващ поглед.

– Но аз искам това – възкликна Катерина, – чувате ли, Франсоа, аз искам това.

Тонът на гласа ѝ не отговаряше на думите, защото думите бяха повелителни, а гласът – умоляващ.

– Вие искате това? – повтори херцог д'Анжу с усмивка.

– Да – каза Катерина, – аз искам това и съм готова на всякакви сделки, за да постигна целта си.

– А, дявал да го вземе! – възкликна Франсоа.

– Да, да, скъпо дете, кажете какво искате, какво желаете? Говорете! Заповядвайте!

– О, майко! – произнесе Франсоа почти смутен от толкова пълната победа, която го лишаваше от възможността да бъде суров победител.

– Чуйте, сине мой – каза Катерина с най-нежния си глас, – нали не искате да потопите кралството в кръв? Това не може да бъде. Вие сте добър французин и добър брат.

– Моят брат ме оскърби, госпожо, и аз повече не съм му задължен с нищо нито като на брат, нито като на мой крал.

– Но аз, Франсоа? Нима не ви е жал за мен?

– Не, госпожо, защото вие ме изоставихте! – възрази херцогът, мислейки, че Бюси все още е на поста си и може да го чуе.

– А, вие искате смъртта ми? – тъжно каза Катерина. – Какво пък, нека бъде така, ще умра, както и подобава на жена, чиито деца се убиват едно друго пред очите ѝ.

Естествено Катерина не изпитваше ни най-малко желание да умира.

– О, не говорете така, госпожо, вие ми разкъсвате сърцето! – възкликна Франсоа, чието сърце ни най-малко не се разкъсваше.

Катерина се разплака.

Херцогът хвана ръката ѝ и се опита да я успокои, хвърляйки както и преди тревожни погледи към дъното на алкова.

– Но какво искате? – каза Катерина. – Кажете поне вашите искания, за да знаем какво да решим.

– Чакайте, майко, а вие самата какво искате? – каза Франсоа. – Говорете, слушам ви.

– Искам да се върнете в Париж, дете мое, искам да се върнете в двора на краля, вашия брат, който ви чака с разтворени обятия.

– Боже господи! Аз отлично разбирам, госпожо, че моят брат ме чака с разтворени обятия, а Бастилията – с разтворени врати.

– Не, върнете се, върнете се и, кълна се в честта си, кълна се в моята майчина любов, кълна се в кръвта на нашия спасител Исус Христос (Катерина се прекръсти), кралят ще ви приеме така, като че ли вие сте кралят, а той – херцог д'Анжу.

Херцогът упорито гледаше към драпираните завеси.

– Съгласете се – продължаваше Катерина, – съгласете се, сине мой. Кажете, може би искате нови имения, може би искате да имате своя гвардия?

– Е, госпожо, синът ви вече веднъж ми я даде, и даже почетна, нали бе избрал за това своите четирима миньони.

– Не, не, не говорете така. Ще ви даде гвардия от хора, които сам ще си изберете. Ако поискате, гвардията ви ще има капитан, ако поискате, капитан ще стане господин дьо Бюси.

Последното предложение обезпокои херцога. Той помисли, че то би могло да засегне Бюси и отново хвърли поглед към дъното на алкова, страхувайки се да не види в полумрака пламтящи от гняв очи и злобно стиснати зъби.

Но, о, чудо! Въпреки очакванията си той видя радостно усмихнатото лице на Бюси, който усилено му кимаше, одобрявайки предложението на кралицата майка.

„Какво означава това? – помисли Франсоа. – Нима Бюси искаше война само за да стане капитан на моята гвардия?“

– Значи – каза той високо, питайки сякаш себе си – аз трябва да се съгласяя?

„Да, да, да!“ – потвърди Бюси с ръце, рамене и глава.

– Значи, трябва – продължаваше херцогът – да оставя Анжу и да се върна в Париж?

„Да, да, да!“ – убеждаваше го Бюси с нарастващ плам.

– Разбира се, скъпо дете – каза Катерина, – но нима е толкова трудно връщането в Париж?

„Честно казано, нищо не разбирам – каза си Франсоа. – Бяхме се

разбрали, че ще се отказвам от всичко, а сега той ме съветва за мир и любов.“

– Е, какво – попита Катерина с безпокойство, – какво ще отговорите?

– Майко, аз ще си помисля – бавно произнесе херцогът, който искаше да изясни с Бюси това противоречие – и утре...

„Той се предава – реши Катерина. – Спечелих битката.“

„Всъщност – каза си херцогът – Бюси може и да е прав.“

И като се разцелуваха, те се разделиха.

Глава 29

За това, как граф Монсоро отвори, затвори и отново отвори очи и как това беше доказателство, че той още не е съвсем мъртъв

Какво щастие е да имаш добър приятел, още повече, че добрите приятели се срещат рядко.

Така размишляваше Реми, препускайки през полето върху един от най-добрите коне на принца.

Той с удоволствие би взел Роланд, но граф дьо Монсоро го беше изпреварил и Реми трябваше да вземе друг кон.

– Аз много обичам господин дьо Бюси – казваше си Одоен. – А господин дьо Бюси, от своя страна, също много ме обича, поне така си мисля. Ето защо днес съм толкова весел – щастлив съм за двама.

След това той добави, като въздъхна с пълни гърди:

– Наистина, струва ми се, че сърцето ми ще се пръсне. Я да видим – изпитваше себе си той, – я да видим как ще поздравя госпожа Диана?

Ако тя има тъжен вид, тогава – церемониален, сдържан, безмълвен поклон, с ръка на сърцето; ако тя се усмихне – свръхпочтителен реверанс, няколко пируета и полонез, който ще изпълня соло.

На господин дьо Сен-Люк, ако той все още е в замъка, в което много се съмнявам – „Виват“, и изказване на благодарност. Може да съм сигурен – той няма да страда.

Аха! Приближавам!

И наистина конят зави наляво, след това надясно, премина обраслата с цветя пътека, старото сечище и боровата гора и навлезе в хрусталаците, които стигаха до стената.

– О, какви прекрасни макове! – каза Реми. – Те ми напомнят за нашия главен ловчия. Маковете, върху които той е паднал, едва ли са похубави.

Реми се приближаваше все повече и повече до стената.

Внезапно конят рязко спря и като наду ноздри, се втренчи в една точка. Реми, който яздеше в тръс и не очакваше спиране, едва не се претметна през главата на Митридат.

Така се казваше конят, който той беше взел вместо Роланд.

Честите упражнения по езда бяха направили Реми безстрашен ездач. Той заби шпори в корема на своя бегач, но Митридат не помръдна. Този кон несъмнено беше получил името си поради сходството на негови инат с характера на понтийския цар.

Учуденият Реми наведе очи към земята, търсейки препятствието, спряло коня му, но видя само голяма, покрита с розова пяна локва кръв, която земята и цветята постепенно попиваха.

– Аха! – възкликна той. – Дали това не е мястото, където господин дьо Сен-Люк е пробол господин дьо Монсоро?

Реми вдигна очи и се огледа.

На десетина крачки, под грубата каменна стена той видя два неестествено изпънати крака и още по-неестествено опънато тяло.

Краката лежах на земята, тялото се опираше на стената.

– Ето ти на! Монсоро! – възкликна Реми. – *Nic obiti Nemrod*⁷⁸. Е, щом вдовицата го оставя да лежи тук да го кълват птиците, това е добър признак за нас и моята надгробна реч ще се състои от реверанс, пирует и полонез.

И Реми скочи от коня и направи няколко крачки към тялото.

– Странно! – каза той. – Той лежи тук мъртъв, съвсем мъртъв, а кръвта е там. А, ето следата. Той е стигнал дотук или по-точно, този славен Сен-Люк, това възплъщение на милосърдието, го е подпрял до стената, за да избегне прилива от кръв в главата. Да, така е, той е мъртъв, кълна се в честта си! Очите са отворени, лицето неподвижно – съвсем мъртъв.

Ето така – раз, два.

Реми размаха въображаема шпага и прободе с пръст празното пространство пред себе си.

Но веднага се дръпна назад, стъписан, с отворена уста – очите, които току-що беше видял отворени, се затвориха и лицето на

78. Тук умря Нимрод (лат.) – Б. пр.

покойника, което от самото начало беше поразило Реми със своята бледост стана още по-бяло.

Реми пребледня почти толкова, колкото граф дьо Монсоро, но, бидейки лекар, тоест в известна степен материалист, промърмори, почесвайки крайчеца на носа си: „Credere portentis mediocre“⁷⁹. Щом е затворил очи, значи не е мъртъв.“

И все пак, въпреки материализма на Одоен, положението му не беше от най-приятните и краката му се подгъваха в коленете съвсем неприлично, затова той седна или по-точно, се плъзна на земята под онова дърво, в което преди това потърси опора, и се озова лице в лице с трупа.

– Не мога да си спомня точно къде – каза си той, – но някъде съм чел, че след смъртта се наблюдават двигателни феномени, които свидетелстват само за улягане на материята, тоест за начало на разложението. Дяволски човек! Като си помисля, доставя ни грижи и след смъртта си – истинско наказание. Слава богу, не само очите са сериозно затворени, но и бледността се увеличава, chroma chloron⁸⁰, както казва Гален, color albus⁸¹, както казва Цицерон, който е бил много остроумен оратор. Впрочем, има един начин да разбере дали е жив – да пробода корема му с шпагата на един фут, ако не се помръдне, определено е умрял.

И Реми се приготви да извърши този милосърден опит. Той даже се хвана за шпагата, когато очите на Монсоро се отвориха отново.

Това събитие оказа върху Реми по-различно въздействие от първия път – той скочи, като изхвърлен от пружина, и студена пот изби по челото му.

Този път очите на мъртвеца останаха широко отворени.

– Той не е мъртъв – прошепна Реми, – той не е мъртъв. В хубава история попаднахме.

Тук съвсем естествено на младия човек му дойде наум една мисъл.

– Той е жив – каза Реми, – това е вярно, но ако аз го убия, ще стане съвсем мъртъв.

Реми погледна към Монсоро. Графът също го гледаше, и то с такива изплашени очи, сякаш четеше в душата му неговите намерения.

– Не – внезапно възкликна Реми, – не! Що за отвратителна мисъл! Бог ми е свидетел, ако той беше на крака и размахваше шпагата си, бих го убил с истинско удоволствие, но в този вид, в който е сега – без сили, почти мъртъв – това би било повече от престъпление, това би било

79. Не вярвай на чудеса (лат.) – Б. пр.

80. Зелен цвят (гр.) – Б. пр.

81. Бял цвят (лат.) – Б. пр.

подлост.

– Помогнете – прошепна Монсоро, – помогнете, умирам.

– По дяволите! Положението е много затруднително. Аз съм лекар и следователно мой дълг е да облекчавам страданията на себеподобните си. Наистина този Монсоро е толкова уродлив, че почти имам право да кажа: не себеподобен, а принадлежащ към същия род, *Genus hominis*⁸². Какво пък, да забравим, че се казвам Одоен, че съм приятел на господни дьо Бюси и да изпълним лекарския си дълг.

– Помогнете – повтори раненият.

– Тук съм – каза Реми.

– Идете за лекар, за свещеник.

– Лекарят е вече тук и, може би, ще ви спести свещеника.

– Одоен! – възкликна граф дьо Монсоро, като позна Реми. – Как попаднахте тук?

Както виждате, графът беше верен на себе си – дори в предсмъртния си час той подозираше и разпитваше.

Реми разбра какво се крие зад неговия въпрос.

Тази гора не беше често посещавано място, тук просто така, без работа, никой не идваше. Следователно въпросът беше съвсем естествен.

– Защо сте тук? – повтори Монсоро, придобил малко сили от подозрение.

– Дявол да го вземе! – отговори Одоен. – Затова, защото на една легва оттук срещнах господин дьо Сен-Люк.

– А, моят убиец – промърмори Монсоро и пребледня от болка и от гняв едновременно.

– И той ми поръча: „Реми, идете в гората. На това място, което се казва Старото сечище, ще намерите мъртъв мъж.“

– Мъртъв! – повтори Монсоро.

– Проклятие! Така е мислил – каза Реми, – не трябва да му се сърдите за това. Е, аз дойдох и видях, че вие сте претърпели поражение.

– А сега ми кажете честно, вие имате работа с мъж, кажете ми, смъртно ли съм ранен?

– Дявол да го вземе! – възкликна Реми. – Твърде много искате от мен. Но ще опитам. Да видим.

Ние вече казахме, лекарският дълг удържа победа над предаността на приятеля.

И така, Реми се приближи до Монсоро и много предпазливо свали

82. Човешки род (лат.) – Б. пр.

от него плаща, ризата и камизола.

Шпагата беше минала под дясната гърда, между шестото и седмото ребро.

– Хм, много ли боли – попита Реми.

– Не гърдите, гърбът.

– Аха, кажете, моля, коя част на гърба?

– Под лопатката.

– Острието е срещнало кост – каза Реми, – затова боли.

И той прегледа мястото, което графът посочи като най-болезнено.

– Не – каза Реми, – не, сбъркал съм. Острието не се е натъкнало на нищо. Славен удар, господин графе, славен удар. Да лекуваш рани от господин дьо Сен-Люк е истинско удоволствие. Раната ви е прободна, милостиви господине.

Монсоро загуби съзнание, но неговата слабост не разтревожи Реми.

– А, ето какво било. Това е добре – припадна, пулсът е слаб. Всичко е както се полага (той опипа ръцете и краката) – китките и стъпалата са студени. (Допря ухо до гърдите) – дишането не се чува, (лекичко почука по тях) – глух звук. По дяволите, вдовството на госпожа Диана май ще трябва да се поотложи.

В този момент лека червеникава блестяща пяна се появи по устните на ранения.

Реми бързо намери чантата с инструментите, извади ланцета, след това откъсна ивица плат от ризата на Монсоро и стегна ръката му под лакътя.

– Да видим – каза той. – Ако потече кръв, госпожа Диана няма да бъде вдовица. Но ако не потече!... Ах, тече, ей богу, тече. Моля за извинение, господин дьо Бюси, моля за извинение, няма какво да се прави – лекарят преди всичко е лекар.

И наистина, сякаш поколебала се за миг, кръвта бликна от вената. Почти в същата секунда раненият въздъхна и отвори очи.

– Ах, мислех, че всичко е свършено – промълви той.

– Още не, милостиви господине, още не. И възможно е даже...

– Ще се отърва ли?

– О, боже мой! Несъмнено. Но първо дайте да затворим раната. Почакайте, не мърдайте. Виждате ли, в този момент природата ви лекува отвътре, така, както аз ви лекувам отвън. Аз ви превързвам, тя съсирва кръвта. Аз ви пускам кръв, тя я спира. А, природата е велик хирург, милостиви господине. Почакайте да ви избърша устните.

И Реми прекара носната си кърпа по устните на графа.

– Отначало – каза раненият – само това правех – храчех кръв.

– Нищо, виждате сега, кръвоизливът спира. Всичко върви на добре. Толкова по-добре! Тоест, толкова по-зле.

– Как? По-зле?

– Толкова по-добре за вас, разбира се, но по-зле!... Аз си знам какво искам да кажа. Любезни мой господин дьо Монсоро, боя се, че ще имам честта да ви излекувам.

– Как? Боите се?

– Да, аз си знам.

– Значи вие смятате, че ще се оправя?

– Уви!

– Вие сте странен лекар, господин Реми.

– Какво от това? Нали ви спасявам?... А сега...

Реми прекрати кръвопускането и стана.

– Вие ме оставяте? – попита графът.

– А, вие твърде много говорите, милостиви господарю. Не бива да приказвате много. Ах, нима работата е там? По-скоро би трябвало да го посъветвам да вика.

– Не ви разбирам.

– За щастие. Ето че сте превързан.

– А сега?

– Сега ще отида за помощ.

– А аз, какво да правя аз дотогава?

– Пазете спокойствие, не мърдайте, дишайте много внимателно, старайте се да не кашляте. Да не тревожите този скъпоценен съсирек. Къде най-близко има хора?

– В замъка Меридор.

– Как да отида дотам? – попита Реми, изобразявайки пълна неосведоменост.

– Преминете през стената и ще попаднете в парка или вървете покрай стената и ще стигнете до вратата.

– Добре, ще отида там.

– Благодаря ви, добри човече! – възкликна Монсоро.

– Ако знаеше какъв добряк излязох наистина – измърмори Реми, – щеше да си още по-благодарен.

И като скочи на коня си, лекарят препусна в галоп по посочения път.

След пет минути той стигна замъка, всички обитатели на който се суетяха и тичаха нагоре-надолу, претърсвайки всички храсталаци и

бгълчета на парка в безплодни опити да намерят мястото, където лежи тялото на господаря им, защото, за да спечели време, Сен-Люк им беше дал неточни указания.

Реми влетя като метеор в тази тъпла и я събра около себе си.

Той толкова оживено им даваше разпореждания, че графиня дьо Монсоро не можа да сдържи учудения си поглед.

Тайна, смътна мисъл проблясна в ума ѝ и затъмни за секунда ангелската чистота на душата ѝ.

– А аз си мислех, че е приятел на господин дьо Бюси – прошепна тя, виждайки как се отдалечи Реми, взел със себе си носилка, бинт, чиста вода – всичко необходимо за лекуване.

Самият Ескулап с божествените си криле не би могъл да направи повече.

Глава 30

За това, как херцог д'Анжу отиде в замъка Меридор да поднесе на графиня дьо Монсоро своите съболезнования по повод кончината на съпруга ѝ и за това, как последният го посрещна

Веднага, след като преговорите на херцог д'Анжу с майка му бяха прекъснати, херцогът побърза да потърси Бюси, за да разбере причината за тази невероятна промяна в неговото поведение.

Бюси, който се беше върнал в своята колиба, препрочиташе за пети път писмото на Сен-Люк и във всеки негов ред откриваше все по-радостен за себе си смисъл.

Що се отнася до Катерина, тя, като се върна, извика своите хора и се разпреди да приготвят всичко за заминаване, което тя предполагаше, че може да бъде определено за следващия или най-късно по-следващия ден.

Бюси посрещна принца с най-любезна усмивка.

– Монсеньор – възкликна той, – ваше височество удостоява с посещението си моя дом?

– О, да, по дяволите! – каза херцогът. – И дойдох да искам обяснение.

– От мен?

– Да, от теб.

– Слушам ви, монсеньор.

– Как? – извика херцогът, – Ти ме съветваш да посрещна в пълна бойна готовност предложенията на майка ми и мъжествено да удържа на натиска ѝ. Аз постъпвам така и в самия разгар на схватката, когато всичките ѝ удари се натъкнаха на моята броня, ти изведнъж ми казваш: „Свалете ризницата, монсеньор, свалете я.“

– Когато ви давах своите съвети, монсеньор, аз не знаех с каква цел е пристигнала нейно величество кралицата майка. Като се убедих, че тя е дошла за по-голяма слава и щастие на ваше височество...

– За моята слава и щастие? – възкликна херцогът. – Какво искаш да кажеш?

– Разбира се, че за слава и щастие – отговори Бюси, – съдете сам – какво иска ваше височество? Да спечели победа над враговете си, нали? Защото аз не мисля като някои, че мечтаете да станете крал на Франция.

Херцогът погледна Бюси накриво.

– Някой може и така да ви посъветва, монсеньор – каза Бюси, – но това са ваши най-зли врагове, повярвайте ми, и ако те прекалено упорстват, ако вие не знаете как да се избавите от тях, изпратете ми ги на мен – ще им докажа, че грешат.

Херцогът се намръщи.

– А освен това – продължи Бюси – пресметнете своите възможности, монсеньор, проверете вътрешностите си, както се казва в Библията – имате ли сто хиляди войници, десет милиона ливри, съюзници в чужбина и накрая, искате ли да тръгнете срещу вашия сеньор?

– Моят сеньор не се стеснява да тръгне срещу мен – заяви херцогът.

– А, тук сте прав. Тогава разкрийте намеренията си, накарайте да сложат на главата ви короната и си присвоете титлата крал на Франция. Нищо повече не искам да видя от вашето възкачване! Нали, ако вие се издигнете, ще се издигна и аз.

– Кой ти е казал, че искам да стана крал на Франция? – с досада възрази херцогът. – Наемаш се да решаваш въпроси, които аз никога никому не съм предлагал да решава, дори на себе си.

– В такъв случай всичко е ясно, монсеньор. Няма за какво да спорим, щом сме на едно мнение за главното.

– На едно мнение?

– Така поне ми се струва. Нека ви дадат рота гвардейци и петстотин хиляди ливри. Преди да подпишете мира, поискайте и субсидия за Анжу, в случай на война. Като получите субсидията, отделете я за запас, това с нищо не ви задължава. Така ще имаме войници, пари, сила и ще

можем да постигнем... бог знае какво.

– Но върна ли се в Париж, аз ще бъда в ръцете им и те ще ми се подиграват.

– Стига, монсеньор, сам не си вярвате. Ще ви се подиграват ли? Нима не чухте какво ви предложи кралицата майка?

– Тя предложи много неща.

– Аз разбирам, че това ви безпокои.

– Да.

– Но между другото тя ви предложи рота гвардейци и даже под командването на Бюси, ако вие пожелаете.

– Да, тя предложи това.

– Е, добре, съгласете се, казвам ви – назначете за капитан Бюси, за лейтенанти Антраге и Ливаро, а Рибейрак – знаменосец. Предоставете на нас четиримата да формираме тази рота по наше усмотрение и когато излезете с такъв ескорт, ще видим дали някой ще се осмели да ви се подиграва, или да не ви приветства.

– Предполагам, че си прав, Бюси. Ще помисля по това.

– Помислете, монсеньор.

– Да, а какво четеше ти така прилежно, когато влязох?

– А, извинете, съвсем забравих – писмо.

– Писмо?

– Което представлява по-голям интерес за вас, отколкото за мен. Защо не ви го показах веднага? Къде ми е умът, дявол да го вземе?

– Някаква голяма новина?

– О, боже мой, да, и даже печална новина – граф дьо Монсоро е умрял.

– Какво казахте? – възкликна херцогът и даже трепна от изненада. На Бюси, който не сваляше очи от него, му се стори, че зад неговото учудване се крие странна радост.

– Умрял е, монсеньор.

– Умрял? Граф дьо Монсоро?

– Ах, боже мой, не сме ли всички ние смъртни?

– Разбира се, но никой не умира така изведнъж.

– Зависи. А ако ви убият?

– Убили ли са го?

– Така изглежда.

– Кой?

– Сен-Люк, с когото той се скарал.

– А, милият Сен-Люк – възкликна херцогът.

– Така ли – каза Бюси. – А аз и не знаех, че сте толкова близки приятели с този мил Сен-Люк.

– Той е от приятелите на брат ми – каза херцогът, – а от момента, в който с брат ми сключим мир, неговите приятели стават и мои приятели.

– Е, какво, монсеньор, на добър час, радвам се да ви видя в такова добро разположение на духа.

– А ти сигурен ли си?

– Проклятие! От вярно по-вярно е! Ето писмото от Сен-Люк, който ми съобщава за неговата смърт, а тъй като аз, както и вие, съм недоверчив, изпратих моя хирург Реми да засвидетелства този факт и да поднесе моите съболезнования на стария барон.

– Умрял. Монсоро умрял! – повтори херцог д'Анжу. – Сам умрял.

Тези думи му се изплъзнаха така, както преди думите „милият Сен-Люк“. И в едните, и в другите имаше заплашително простодушие.

– Той не е умрял сам – възрази Бюси, – а го е убил Сен-Люк.

– О, ясно! – каза херцогът.

– Може би вие сте поръчали на някой друг да го убие, монсеньор?

– Не, не, давам дума, а ти?

– Е, монсеньор, аз не съм принц, за да възлагам такива работи на друг, аз съм принуден сам да се занимавам с тях.

– Ах, Монсоро, Монсоро – произнесе принцът със своята ужасна усмивка.

– Човек може да помисли, че сте изпитвали неприязън към бедния граф.

– Не аз, ти изпитваше неприязън към него.

– Що се отнася до мен, това е съвсем ясно – изчерви се Бюси неволно. – Нима не бях жестоко унижен от ваше височество по негова вина?

– Още ли помниш за това?

– Е, бога ми, не, монсеньор, вие прекрасно знаете това. Но вие? На вас той ви беше слуга, приятел, предан роб.

– Добре, добре – принцът прекъсна разговора, който ставаше затруднителен за него, – заповядайте да оседлят конете, Бюси.

– Да оседлят конете? Защо?

– За да отидем в Меридор. Искам да поднеса своите съболезнования на госпожа Диана. Освен това отдавна се канех да посетя замъка Меридор и сам не разбирам, защо и до днес не съм направил това. Повече няма да отлагам. По дяволите! Не зная защо, но днес съм настроен за съболезнования.

„Всъщност – каза си Бюси – сега, когато Монсоро е мъртъв, и аз не се страхувам вече, че той ще продаде жена си на херцога, какво значение може да има, ако херцогът я види. Ако той започне да ѝ досажда, аз прекрасно мога да я защита. Щом ни се предоставя възможността да се видим с Диана, защо да не се възползваме от случая?“

И той излезе да се разпореде за конете.

След четвърт час, докато Катерина спеше или се правеше, че спи, за да дойде на себе си след изморителното пътешествие, принцът, Бюси и десетина благородници на великолепни коне се насочиха към Меридор в онова радостно настроение, което прекрасното време, цъфналите ливади и младостта винаги пораждат както у хората, така и у конете.

При вида на тази блестяща кавалкада вратарят на замъка Меридор се приближи до рова и попита кой е дошъл.

– Херцог д'Анжу – викна принцът.

Вратарят веднага взе рога и изсвири сигнал, чиито звуци събраха при подвижния мост всички слуги.

Веднага започна суетене по стаите, коридорите и стълбите. Отвори-ха се прозорчетата на кулите, чу се дрънкане на желязо по каменните плочи, а на прага на дома се показа старият барон с ключовете от замъка в ръка.

– Просто невероятно колко малко страдат тук за Монсоро – каза херцогът. – Погледни, Бюси, лицата им са съвсем обикновени.

Пред входа на замъка излезе жена.

– А, ето и прекрасната Диана – възкликна херцогът. – Видяш ли, Бюси, виждаш ли?

– Разбира се, че виждам, монсеньор – отговори младият човек, – обаче не виждам Реми.

Диана действително излезе от дома, но веднага след нея се появи носилка, на която лежеше Монсоро с пламтящи от треска или ревност очи, напомнящ по-скоро индийски султан на паланкин, отколкото покойник на смъртно легло.

– О, о, какво е това? – извика херцогът на своя спътник, който беше станал по-блед от кърпата, с чиято помощ се опитваше да скрие своето вълнение.

– Да живее херцог д'Анжу! – извика Монсоро и с огромно усилие вдигна ръка.

– По-тихо – произнесе един глас зад него. – Ще разкъсате съсирека.

Това беше Реми. Верен докрай на лекарския си дълг, тъкмо той направи това благоразумно предупреждение.

При двора бързо идват на себе си след неприятни сюрпризи, поне външно. Херцог д'Анжу се овладя и изобрази на лицето си усмивка.

– О, мой скъпи графе – възкликна той, – каква радостна изненада! Помислете само, казаха ни, че сте умрял!

– Заповядайте насам, монсенъор – отговори раненият, – заповядайте насам, за да мога да целуна ръка на ваше височество. Благодарение на бога аз не само не съм умрял, но се надявам в най-скоро време да оздравея, за да ви служа с още по-голямо усърдие и вярност отпреди.

Колкото до Бюси, който не беше нито принц, нито съпруг и не заемаше нито едно от тези обществени положения, при които лицемерието е първа необходимост, той чувстваше, че студена пот струи по слепоочията му и не смееше да погледне Диана.

За него беше непоносимо да вижда това за втори път загубено съкровище толкова близо до неговия собственик.

– А вие, господин дьо Бюси – каза Монсоро, – вие, който идвате с негово височество, приемете моята най-дълбока благодарност, защото всъщност на вас дължа живота си.

– Тоест, как на мен? – изломоти Бюси, който помисли, че графът му се подиграва.

– Разбира се, не непосредствено на вас, но от това моята благодарност не става по-малка, защото ето го моя спасител – отговори Монсоро и посочи Реми, който беше вдигнал ръце към небето с горещото желание да се провали вдън земя, – нему моите приятели дължат това, че още разполагат с мен.

И графът най-възторжено разказа за грижите и самоотвержеността на Одоен, за неговото майсторство, без да обръща внимание на знаците за мълчание, които му правеше младият доктор, смятайки ги за грижа на медик за неговото здраве.

Херцогът смръщи вежди. Бюси погледна Реми с израз, внушаващ страх.

Бедният момък, скрил се зад Монсоро, само разтвори ръце, сякаш искаше да каже: „Уви! Това съвсем не е моя вина.“

– Впрочем – продължи графът, – разбрах, че Реми и вас е намерил веднъж умиращ, както намери мен. Това ни свързва един с друг. Разчитайте на моята дружба, господин дьо Бюси. Когато Монсоро обича, той обича силно, вярно, ако възненавиди, ненавижда също с цялото си сърце.

На Бюси му се стори, че мълнията, блеснала при тези думи във възбудения поглед на графа, беше адресирана към херцог д'Анжу.

Херцогът не забеляза нищо.

– Е, да вървим – каза той, като скочи от коня и предложи ръка на Диана. – Благоволете, прекрасна Диана, да ни приемете в този дом, който мислехме, че ще заварим в траур, но, който, напротив, продължава да бъде обител на благоденствие и радост. А вие, Монсоро, почивайте, ранените трябва да почиват.

– Монсеньор – възрази графът, – никой не ще може да каже, че при жив Монсоро някой друг ви е приемал в неговия дом. Моите хора ще ме носят и аз ще ви следвам навсякъде.

За момент изглеждаше, че херцогът отгатна истинската мисъл на графа, защото пусна ръката на Диана.

Монсоро си пое дъх.

Бюси се приближи до Диана и Монсоро им се усмихна. Бюси хвана ръката на Диана и Монсоро се усмихна още веднъж.

– Колко големи промени, господин дьо Бюси – шепнешком каза Диана.

– Уви! – прошепна Бюси. – Само да не станат по-големи.

От само себе си се разбира, че баронът прие херцога и съпровождащите го благородници с цялата пищност на старинното гостоприемство.

Глава 31

За неудобството от прекалено широките носилки и прекалено тесните врати

Бюси не се отделяше от Диана. Благодушната усмивка на Монсоро предоставяше на младия човек свобода, но той внимаваше да не злоупотреби с нея.

С ревнивците работата е такава – защитавайки своята собственост, те не знаят жалост, но затова и браконьерите не ги щадят, ако са попаднали вече в техните владения.

– Госпожо – каза Бюси на Диана, – наистина аз съм най-нещастният от всички хора. При известието за смъртта на графа аз посъветвах принца да се помири с майка си и да се върне в Париж. Той се съгласи, а вие, оказва се, оставате в Анжу.

– О, Луи! – отговори младата жена, стискайки с нежните си пръстчета ръката на Бюси. – И вие смеете да твърдите, че сме нещастни? Толкова чудесни дни и толкова неописуеми радости, споменът за които

кара сърцето да бие като лудо. Нима забравихте за тях?

– Нищо не съм забравил, госпожо, напротив, твърде добре помня, и затова, губейки това щастие, се чувствам достоен за съжаление. Разберете колко ще страдам, госпожо, ако трябва да се върна в Париж и да се намирам на сто левги от вас! Сърцето ми се разкъсва, Диана, и аз ставам страхливец.

Диана погледна Бюси. Неговият взор бе изпълнен е такава скръб, че младата жена наведе глава и се замисли.

Бюси чакаше, устремил към нея умоляващ поглед и събрал молитвено ръце.

– Добре – каза Диана, – вие ще отидете в Париж – и аз също.

– Как? – възкликна младият човек. – Ще оставите господин дьо Монсоро?

– Аз бих го оставила – отговори Диана, – но той няма да ме остави. Не, повярвайте ми, Луи, по-добре е той да тръгне с нас.

– Но той е ранен, невъзможно е.

– Той ще замине, уверявам ви.

И веднага тя пусна ръката на Бюси и се приближи до принца. В много лошо разположение на духа принцът отговаряше нещо на граф дьо Монсоро, до носилката на графа стояха и Рибейрак, Антраге и Ливаро.

Графът видя Диана и челото му се проясни, но това състояние на покой беше мимолетно, то проблесна като слънчев лъч между две бури.

Диана се приближи до херцога и графът се намръщи.

– Монсеньор – каза тя с пленителна усмивка, – казват, че ваше величество много обича цветята. Елате, ще ви покажа най-прекрасните цветя в цялата област.

Франсоа галантно ѝ предложи ръка.

– Къде водите монсеньора, госпожо? – обезпокоено попита Монсоро.

– В оранжерията, господине.

– А – произнесе Монсоро, – е, добре, така да е, носете ме в оранжерията.

„Честна дума – каза си Реми, – струва ми се, че направих добре, като не го убих. Благодаря на бога! Той самичък прекрасно ще се убие.“

Диана се усмихна на Бюси с усмивка, обещаваща чудеса.

– Само нека господин дьо Монсоро – прошепна му тя – да не знае, че вие заминавате от Анжу, за другото аз ще се погрижа.

– Добре – отговори Бюси.

И той се приближи до принца в момента, когато носилката изчезна сред дърветата.

– Монсеньор – каза той, – внимавайте да не се изпуснете. Монсоро не трябва да знае, че се готвим да се помиряваме.

– Защо?

– Защото, за да завоюва признанието на кралицата майка, той може да я предупреди за нашите намерения и нейно величество, знаейки, че решението ни е взето, може да не бъде толкова щедра с нас.

– Ти си прав – каза херцогът, – значи ти му нямаш доверие?

– Не, не, честна дума! Наистина са го проболели в гърдите с шпага. Този глупак Реми, който го спаси, първо помислил, че е мъртъв. Но душата на Монсоро очевидно е закована с гвоздеи за тялото му.

Те се приближиха до оранжерията.

Диана очарователно се усмихваше на херцога.

Пръв влезе принцът, след него – Диана. Монсоро искаше да ги последва, но се оказа, че носилката не може да влезе вътре. Сводестата врата, висока и дълбока, не беше по-широка от най-широкия сандък, а носилката на графа бе с ширина шест фута.

Като видя прекалено тясната врата и прекалено широката носилка, Монсоро гневно извика.

Без да обръща внимание на отчаяните жестове на мъжа си, Диана влезе в оранжерията.

Бюси прекрасно разбра усмивката на младата жена, чието сърце бе свикнал да чете по очите ѝ, остана при Монсоро и му каза с възможно най-спокоен глас:

– Напрасно упорствате, господин графе, вратата е много тясна и никога няма да можете да влезете през нея.

– Монсеньор, монсеньор – крещеше Монсоро. – Не отивайте в оранжерията, там има смъртоносни изпарения от разни презморски цветя! Тези цветя разпространяват най-отровни аромати, монсеньор.

Но Франсоа не го слушаше. Щастлив, че държи ръката на Диана, той беше забравил обичайната си предпазливост и навлизаше все по-навътре в зелените дебри.

Бюси ободряваше граф дьо Монсоро, като го съветваше да понася търпеливо болката, но въпреки неговите успокояващи слова, това, което трябваше да стане, стана – Монсоро не можа да понесе страданията – не физическите, в това отношение той беше по-твърд от желязо, а душевните.

Той загуби съзнание.

Реми отново встъпи в правата си. Той заповяда да отнесат ранения вкъщи.

– А сега – обърна се лекарят към Бюси, – какво да правя сега?

– Е, кълна се в бога! – отговори Бюси. – Довърши, това, което така добре си започнал – остани до графа и го излекувай.

След това той съобщи на Диана за нещастieto с мъжа ѝ.

Тутакси Диана остави херцог д'Анжу и забърза към замъка.

– Постигнахте ли целта си? – попита я Бюси, когато тя мина край него.

– Мисля, че да – отговори тя, – във всеки случай, не заминавайте, преди да се видите с Гертруда.

Херцогът се интересуваше от цветята само защото ги разглеждаше заедно с Диана. Щом тя се оттегли, той си спомни предупрежденията на граф дьо Монсоро и излезе от оранжерията.

Рибейрак, Антраге и Ливаро го последваха.

През това време Диана се върна при мъжа си, когото Реми свестяваше с амоняк.

Скоро графът отвори очи.

Първото му движение беше да скочи, но Реми очакваше това и се беше погрижил да завържат графа за леглото.

Той отново изръмжа, огледа се наоколо и видя Диана до главата си.

– А, вие ли сте, госпожо? – каза той. – Радвам се да ви видя, защото искам да ви съобщя, че днес вечерта заминаваме за Париж.

Реми се развика, но Монсоро не му обърна никакво внимание, сякаш въобще го нямаше тук.

– Искате да пътувате, господине? – попита Диана със своето обичайно спокойствие. – А раната ви?

– Госпожо, няма такава рана, която би ме задържала – каза графът. – Предпочитам да умра, нежели да страдам и дори да ми е съдено да умра по пътя, все едно, днес вечерта ние ще заминем.

– Какво пък, господине – каза Диана, – както ви е угодно.

– Така ми е угодно. Пригответе се за отпътуване, бъдете така добра.

– Аз лесно ще се приготвя, господине, но не бихте ли ми казали каква е причината за това внезапно решение.

– Ще ви отговоря, госпожо, тогава, когато вече няма да имате цветя, които да показвате на принца, или тогава, когато ми направят достатъчно широки врати, за да минава носилката ми през тях.

Диана се поклони.

– Но, госпожо... – започна Реми.

– Графът желае това – отговори Диана. – Мой дълг е да му се подчиня.

По едва забележимия знак на младата жена Реми разбра, че не трябва да се меси със своите забележки. Той замълча, като измърмори под носа си:

– Ще ми го убият, а после хората ще кажат, че медицината е виновна.

Междувременно херцог д'Анжу се готвеше да напусне Меридор.

Той изрази своята дълбока признателност на барона за приема и скочи на коня.

В този момент излезе Гертруда. Тя на висок глас съобщи на херцога, че нейната господарка е заета с графа и няма да има честта да му засвидетелства своето уважение и тихичко прошепна на Бюси, че Диана заминава вечерта.

Херцогът и свитата му заминаха.

Трябва да кажем, че херцогът не се отличаваше със силна воля.

Суровата, непристъпна Диана нараняваше чувствата му и го отблъскваше от Анжу. Усмехнатата Диана беше примамка, която го задържаше тук.

И понеже не знаеше за решението на главния ловчия да замине, херцогът през целия път размишляваше, че би било твърде опасно, ако веднага отстъпи на кралицата майка.

Бюси беше предвидил това и разчиташе на желанието на принца да остане в Анжу.

– Виж, Бюси – каза херцогът, – виж какво мисля...

– Да, монсеньор, какво? – попита младият човек.

– Че не трябва веднага да се съгласявам с доводите на майка ми.

– Прав сте. Тя и така се смята за велик политик.

– Ако, разбираш ли, ако я помолим да почака една седмица, или по-скоро, ако проточим тази седмица, като устроим няколко празненства, на които да поканим аристокрацията, ние ще покажем на нашата майка колко сме силни.

– Великолепна мисъл, монсеньор. Но ми се струва...

– Ще остана тук една седмица – и благодарение на тази отсрочка ще измъкна от майка ми нови отстъпки, помни ми думата.

Бюси изглеждаше потънал в размишления.

– Наистина, монсеньор, опитайте, но гледайте вашите работи да не пострадат от това отлагане, вместо да спечелят. Кралят например...

– Какво кралят?

– Кралят, който не знае вашите намерения, може да се разсърди. Той е много избухлив, нашият крал.

– Ти си прав, трябва да изпратим някого при брат ми да го приветства от мое име и да му съобщи, че се връщам. Така ще получа тази седмица, която ми трябва.

– Да, но този някой много рискува – каза Бюси.

Херцог д'Анжу се усмихна накриво.

– В случай, че променя намеренията си, нали?

– Е, въпреки обещанието, дадено на брат ви, вие ще ги промените, ако интересите ви го наложат, не е ли така?

– И още как, дявол да го вземе!

– Много добре. И тогава вашият пратеник ще бъде изпратен в Бастилията.

– Ние няма да му кажем защо отива, просто ще му дадем писмо.

– Напротив – възрази Бюси, – не му давайте писмо и му кажете.

– Но тогава никой няма да иска да се заеме с това поръчение.

– Е, стига!

– Ти познаваш ли някой, който би се заел с това?

– Да, познавам един.

– Кой е той?

– Аз, монсеньор.

– Ти?

– Да, аз. На мен ми харесват трудните поръчения.

– Бюси, мили Бюси – извика херцогът, – ако направиш това, можеш да разчиташ на моята вечна признателност.

Бюси се усмихна, той познаваше границите на тази признателност, за която говореше негово височество. Херцогът реши, че Бюси се колебае.

– И ще ти дам десет хиляди екю за пътешествието – добави той.

– Какво говорите – каза Бюси, – имайте милост, нима за такова нещо се плаща?

– Значи заминавате?

– Заминавам.

– В Париж?

– В Париж.

– А кога?

– Когато ви е угодно, дявол да го вземе!

– Колкото по-рано, толкова по-добре.

– Разбира се. Е?

- Ами...
- Днес вечерта, ако желаете, монсеньор.
- Храбри Бюси, мили Бюси, но ти наистина ли си съгласен?
- Дали съм съгласен? – повтори Бюси. – Но вие прекрасно знаете, монсеньор – за да ви услужа, бих влязъл и в огъня. Значи разбрахме се. Заминавам днес вечерта. А вие тук се веселете и получете от кралицата майка за мен някое хубавичко абатство.
- Вече помислих за това, приятелю.
- Тогава, довиждане, монсеньор!
- Прощавай, Бюси! Да, да не забравим едно нещо.
- Какво?
- Да се сбогуваш с майка ми.
- Ще имам честта.

И наистина Бюси, по-безгрижен, весел и жизнерадостен от ученик в междучасие, направи визита на Катерина и се приготви да замине веднага, щом получи сигнал от Меридор.

Наложи се да чака до следващата сутрин. Монсоро беше много отслабнал след изживените вълнения и сам дойде до заключението, че тази нощ трябва да почива.

Около седем часа същият коняр, който му беше занесъл писмото на Сен-Люк, сега донесе сигнала. Той съобщи на Бюси, че въпреки сълзите на стария барон и възраженията на Реми графът е тръгнал за Париж на носилка.

Диана, Реми и Гертруда го придружавали на коне. Носилката носели на ръце осем селяни, които щели да се сменят на всяка измината левга.

Бюси чакаше само това съобщение. Той скочи на коня, оседлан от вечерта, и препусна в същата посока.

Глава 32

За това, в какво разположение на духа се намираше крал Анри III, когато господин дьо Сен-Люк се появи в двора

След заминаването на Катерина кралят, колкото и да разчиташе на пратеника в Анжу, кралят, повтаряме, мислеше само за това, как да се подготви за евентуална война с брат си.

Той от опит знаеше злия гений на династията Валоа. Беше му известно на какво е способен претендентът за трона – нов човек, излязъл срещу законния му притежател, тоест срещу човек скучен и преситен.

Той се забавляваше или по-скоро, скучаеше като Тиберий, съставяйки с Шико проскрипционни⁸³ списъци, където в азбучен ред се записваха имената на всички, които не бяха изразили горещо желание да застанат на страната на краля.

С всеки изминал ден тези списъци ставаха все по-дълги и по-дълги. И всеки ден кралят вписваше в тях името на господин дьо Сен-Люк, на „С“ и на „Л“ – тоест вместо веднъж – два пъти.

Това беше обяснимо – гневът на краля срещу бившия фаворит непрекъснато се подклаждаше от придворните клюки, коварните намеци на неговите приближени и техните сурови изобличителни речи по адрес на съпруга на Жана дьо Косе, чието бягство в Анжу от момента, когато там избяга и херцогът, би трябвало да се смята за измяна.

И наистина, нима не беше невъзможно Сен-Люк да е заминал за Анжу като квартириер⁸⁴ на херцог д'Анжу, за да подготви апартаменти-те му в Анжер?

Сред цялата тази суматоха, блъсканица и вълнения Шико, който подстрекаваше миньоните да острят кинжалите и рапирите си, за да колят и сечат враговете на най-християнското величество, Шико, повтаряме ние, представляваше великолепно зрелище.

Толкова по-великолепно, защото, правейки се на муха, която бръмчи около рогата на вола, той играеше в действителност много по-важна роля.

Полека-лека Шико, така да се каже, човек по човек, събираше войска за своя господар.

И ето една вечер, когато кралят вечеряше с кралицата – в опасни политически моменти той винаги изпитваше особено влечение към нейната компания, пък и бягството на Франсоа естествено беше сближило Анри със съпругата му, влезе Шико, разперил ръце и крака като смешник, закачен на конци.

– Уф! – произнесе той.

– Какво има? – каза кралят.

– Господин дьо Сен-Люк – каза Шико.

– Господин дьо Сен-Люк? – възкликна негово величество.

83. Които съдържат имена на лица, обявени като опасни за държавата (лат.) – Б. пр.

84. Войник, който се изпраща да търси и разпределя квартири за войска – Б. пр.

– Да.

– В Париж?

– Да.

– В Лувъра?

– Да.

След това тройно потвърждение кралят стана от масата целият червен и треперещ. Трудно беше да се разбере какви чувства го вълнуват.

– Моля за извинение – обърна се той към кралицата, изтри мустаките си със салфетката и я хвърли на креслото, – но това са важни държавни дела и не се отнасят до жените.

– Да – каза Шико басово, – това са държавни дела.

Кралицата искаше да стане от масата, за да излезе и да не пречи на краля.

– Не, госпожо – спря я Анри, – не ставайте, моля, аз ще отида в кабинета.

– О, господарю – каза кралицата с онази нежна загриженост, която тя винаги проявяваше към своя неблагодарен съпруг, – само не се ядосвайте, моля ви.

– Както бог реши – отговори Анри, без да забележи лукавия вид, с който Шико засукваше мустака си.

Анри бързо излезе от стаята, Шико го последва. Щом излязоха, Анри развълнувано попита:

– Защо е дошъл тук този изменник?

– Кой знае? – отговори Шико.

– Сигурен съм, че идва като представител на щатите Анжу. Идва като пратеник на брат ми. Обичайният път на метежниците – тези размирници ловят в неспокойна, мътна вода всякакви блага – подло, но за това пък изгодно. Отначало временни и нетрайни, тези блага постепенно стават за тях вечни и сигурни, Сен-Люк е разбрал за метежа и го използва като щит, за да дойде и да ме оскърбява.

– Кой знае? – каза Шико.

Кралят погледна този лаконичен господин.

– Не е изключено също така – каза Анри, като продължаваше да върви по галериите с несигурна походка, издаваща неговото вълнение, – не е изключено този господин да е дошъл да иска от мен възстановяването на всички свои земи, от които аз през цялото това време му удържах доходите. Може би това не е съвсем законно от моя страна, в края на краищата той не е извършил някакво подсъдно деяние.

– Кой знае?

– Ах – възкликна Анри, – какво непрекъснато повтаряш като папалгал едно и също, да пукна дано. Омръзна ми вече с твоите безкрайни „кой знае“.

– Е, по дяволите! А ти какво си мислиш, че много ме забавляваш с твоите безкрайни въпроси?

– На въпросите трябва да се отговаря.

– А какво искаш да ти отговоря? Да не ме смяташ случайно за оракул на древните гърци? За Юпитер, Аполон или Манто⁸⁵? По дяволите, ти ме изкарваш от търпение със своите глупави предположения.

– Господин Шико...

– Какво, господин Анри?

– Шико, приятелю мой, виждаш, че страдам, а ме обиждаш.

– Не страдайте, дявол да го вземе!

– Но всички ми изневеряват.

– Кой знае, кълна се в светата утроба! Кой знае?

Като се губеше в догадки, Анри слезе в своя кабинет, където потребителното известие за връщането на Сен-Люк беше събрало всички придворни, сред които или по-точно, начело на които блестеше Крийон с пламтящ взор, червен нос и стърчащи мустаци, приличен на свиреп дог, готов за бой.

Сен-Люк беше там. Той виждаше навред заплашителни лица, чуваше как кипи наоколо възмущението, но не проявяваше по този повод никакво безпокойство.

И странна работа! Той беше довел със себе си жена си и я беше настанил на табуретката до бариерата пред кралското ложе.

Подпрял юмрук до бедрото си, той се разхождаше из стаята, като отвърщаше на любопитните и нахалниците със същите погледи, с каквито го гледаха те.

Някои от придворните горяха от желание да го блъснат с лакът, но от уважение към младата жена се държаха настрана и мълчаха. Бившият фаворит се разхождаше сред тази пустош и безмълвие.

Жана, скромно наметната с пътен плащ, чакаше, навела очи.

Сен-Люк, гордо заметнат с плаща си, също чакаше и неговото поведение показваше, че той по-скоро би предизвикал нахалниците, отколкото да се бои от тях.

И накрая, на свой ред придворните също чакаха. Преди да му

85. Манто – дъщерята на оракула Тиресий, възплътила в себе си гадателското изкуство мантика (мит.). – Б. пр.

хвърлят ръкавица, те искаха да разберат защо Сен-Люк е дошъл тук. Всеки един от тях би желал за себе си частица от онези милости, с които бе обсипван преди този бивш фаворит, затова те намираха неговото присъствие тук съвсем излишно.

С една дума, както виждате, когато се появи кралят, очакването на всички беше много напрегнато.

Анри беше възбуден и полагаше усилия да се разпали още повече – този запъхтян вид в повечето случаи представлява тъкмо онова, което е прието да се нарича кралско достойнство.

След Анри влезе Шико с израз на спокойно величие, какъвто би трябвало да има кралят на Франция и първо погледна да види как се държи Сен-Люк, което би трябвало да стори Анри III.

– А, господине, вие сте тук? – в движение възкликна кралят, без да обръща внимание на присъстващите, напомняйки с това бик на испанска арена – вместо хилядната тълпа той вижда само трептяща мъгла, а в дъгата от флагове различава само червения цвят.

– Да, господарю – като се поклони, просто и скромно отговори Сен-Люк.

Този отговор не трогна краля, това поведение, изпълнено със спокойствие и почителност не събуди в неговата заслепена душа чувство на благоразумие и снизходителност, което би трябвало да предизвика съчетаването на собственото достойнство с уважението към другите. Кралят продължи, без да спира:

– Честно казано, вашата поява в Лувъра много ме учудва.

При тази груба нападка около краля и неговия фаворит се възцари мъртва тишина.

Такава тишина настава преди дуел на мястото между двама противници, чийто спор може да бъде решен само с кръв.

Сен-Люк я наруши пръв.

– Господарю – каза той с присъщото му изящество и без да показва ни най-малко вълнение от грубата проява на краля, – колкото до мене, то аз се учудвам само на едно – как сте могли при тези обстоятелства, в които се намира ваше величество, да не ме очаквате.

– Какво искате да кажете с това, господине? – попита Анри с истинска кралска гордост и като вдигна глава, си придаде онзи изключително достоен вид, който приемаше при особено тържествени случаи.

– Господарю – отговори Сен-Люк, – заплашва ви опасност, ваше величество.

– Опасност! – извикаха придворните.

– Да, господа, голяма, истинска, сериозна, такава опасност, когато кралят се нуждае от всичките си предани хора, от най-големите до най-малките. Убеден, че при опасност като тази, за която предупреждавам, ничия помощ не може да бъде излишна, аз дойдох, за да ви предложа моите скромни услуги.

– Аха – произнесе Шико. – Виждаш ли, сине мой, аз бях прав, като казвах: „Кой знае!“

Отначало Анри III не отговори нищо – той гледаше събралите се – всички имаха развълнуван и оскърбен вид. Но скоро кралят различи в погледите на придворните завистта, бушуваща в сърцата на повечето от тях.

Оттук той заключи, че Сен-Люк е извършил нещо такова, на което повечето от тях не са способни, тоест – нещо хубаво.

Но Анри III не искаше да се предаде толкова бързо.

– Господине – каза той, – вие само изпълнихте дълга си, защото ваше задължение е да ни служите.

– Всички поданици на краля са длъжни да му служат, зная това, господарю – отговори Сен-Люк, – но в наше време мнозина забравят да плащат дълговете си. Аз дойдох, господарю, за да платя своя, и съм щастлив, че ваше величество благоволява както и преди да ме смята свой длъжник.

Обезоръжен от тази неизменна кротост и покорност, Анри направи крачка към Сен-Люк.

– Значи – каза той – вие се връщате само по тези причини, които ни казахте, вие се връщате без поръчения от моя брат?

– Господарю – живо каза Сен-Люк, признателен за тона, с който кралят се обърна към него, понеже в гласа на неговия господар вече нямаше нито упрек, нито гняв, – върнах се просто, за да се върна, и препусках с всичка сила. А сега ваше величество можете да ме хвърлите след час в Бастилията, след два да ме екзекутирате, но аз ще съм изпълнил своя дълг. Господарю, Анжу гори, Тюрен всеки момент ще встане, Гиен се надига, за да й протегне ръка. Монсеньор херцог д'Анжу подбужда Запада и Юга на Франция към метеж.

– И добре му помагат, нали? – възкликна кралят.

– Господарю – каза Сен-Люк, разбрал накъде клони кралят, – нито съветите, нито увещанията не спират херцога и въпреки цялата настойчивост на господин дьо Бюси, нищо не може да излекува вашия брат от страха, който му вдъхва ваше величество.

– А! – каза Анри. – Значи той трепери, този бунтовник?

И се усмихна под мустак.

– Господ да го убие! – възхити се Шико, като поглаждаше брадичката си. – Ето един ловък човек!

И като подбутна краля с лакът, каза:

– Дръпнете се, Анри, искам да стисна ръка на господин дьо Сен-Люк.

Примерът на Шико увлече краля. След като шутът поздрави пристигналия, Анри с нетърпелива крачка се приближи до своя бивш приятел и сложи ръка на рамото му.

– Добре дошли, Сен-Люк! – каза той.

– Ах, господарю – възкликна Сен-Люк и целуна ръка на краля, – най-после аз отново намирам своя любим господар.

– Да, но аз не те намирам – каза кралят, – или, във всеки случай, те намирам толкова отслабнал, мой бедни Сен-Люк, че не бих те познал, ако минеш покрай мен.

При тези думи се разнесе женски глас.

– Господарю – произнесе той, – да не се харесаш на ваше величество – това е такова нещастие!

Въпреки, че гласът беше нежен и почтителен, Анри трепна. Този глас му беше толкова неприятен, както на Август гръмотевиците.

– Госпожа дьо Сен-Люк! – прошепна той. – А! Наистина бях забравил...

Жана коленичи.

– Станете, госпожо – каза кралят, – аз обичам всичко, което носи името Сен-Люк.

Жана хвана ръката на краля и я поднесе към устните си.

Анри живо я отдръпна.

– По-смело – каза Шико на младата жена, – посмело, спечелете го на своя страна, вие сте достатъчно хубава за това, кълна се в светата утроба!

Но Анри обърна гръб на Жана, прегърна Сен-Люк през раменете и тръгна с него към покоите си.

– Е, какво – попита той, – мирът е сключен, нали, Сен-Люк?

– Кажете по-добре, господарю, помилването е дарено.

– Госпожо – каза Шико на застиналата в нерешителност Жана, – добрата жена не трябва да оставя мъжа си... особено когато мъжът ѝ е в опасност.

И той подбутна Жана след краля и Сен-Люк.

Глава 33

Където става дума за двама важни герои в тази история, които читателят за известно време бе изгубил от погледа си

В нашата история има един герой или по-точно, двама герои, за чиито подвизи и деяния читателят има право да ни пита.

Със смирението на автор на старинен предговор ние бързаеме да претовратим тези въпроси, чиято важност е съвсем очевидна за нас.

Става дума преди всичко за якия монах с рунтави вежди, дебели, червени устни, големи ръце, широки рамене, дебела шия, която с увеличаването на неговите гърди и бузи се скъсяваше все повече.

Става дума и за едно магаре, едно много едро магаре с приятно закръглени и издути хълбоци.

Монахът с всеки изминал ден заприличваше на буре, подпряно на два дирека.

Магарето приличаше вече на детска люлка, поставена на четири вретена.

Първият живее в една от килиите на манастира „Света Женевиев“, където Всевишният го обсипва със своите милости.

Вторият обитава конюшните на същия манастир, където пред него винаги има пълна ясла.

Първият се обажда на името Горанфло.

Вторият би трябвало да се обажда на името Панург.

Двамата се наслаждават, във всеки случай в настоящия момент, на най-голямо благоденствие, за каквото може само да мечтае всяко магаре и всеки монах.

Монасите на манастира „Света Женевиев“ обкръжават своя знаменит събрат с грижи и така, както третостепенните божества са се грижили за орела на Юпитер, за пауна на Юнона и гълъба на Венера, светите братя угояват Панург в чест на неговия господар.

В кухнята на абатството не загасва огънят, в най-големи бокали се лее вино от най-прославените лозя на Бургундия.

Връща ли се мисионер от далечни краища, където е разпространявал Христовата вяра, пристига ли таен папски легат с индулгенции от негово светейшество, те непременно ще трябва да видят Горанфло – този единен образ на проповядващата и воинстващата църква, този монах,

който владее и думите като свети Лука, и шпагата като свети Павел. Те виждат Горанфло в целия му блясък, тоест по време на пиршество. В една от масите беше направена вдлъбнатина за свещения му търбух и всички се преизпълват с благородна гордост, когато показват на светите пътешественици как Горанфло сам поглъща порция, която би стигнала за осем от най-ненаситните гърла в манастира.

И когато новопристигналият до насита се наслади на благоговейното съзерцание на това чудо, приорът молитвено събира ръце, издига очи към небето и казва:

– Какъв изключителен човек! Брат Горанфло не само обича добрата кухня, той е и много надарен човек. Вие виждате как се храни, нали? Но да бяхте чули неговата проповед, която той произнесе една нощ, проповед, в която той се принесе в жертва за тържеството на светата вяра. Тези уста говорят като устата на свети Йоан Златоуст и поглъщат като устата на Гаргантюа.

И все пак понякога, въпреки цялото това великолепие, по челото на Горанфло минава сянка – кокошките и пуйките от Ман напразно благоухаят пред неговите широки ноздри, малките стриди от Финландия, които като на шега поглъща с хиляди, остават в своите перлени черупки, бутилки с най-разнообразна форма остават пълни, макар да са отворени. Горанфло е мрачен, Горанфло не иска да яде, Горанфло мечтае.

Тогава из трапезарията се разнася шепот, че достойният монах пак е изпаднал в екстаз като свети Франциск или се е унесъл като света Тереза и общото възхищение се удвоява.

Това вече не е монах, това е светия, това даже не е светия, това е полубожество. Някои стигат до твърдението, че това е самият бог от плът и кръв.

– Шшт! – шепнат наоколо. – Да не нарушаваме виденията на брат Горанфло.

И всички почтително се разотиват.

Само приорът остава да чака онази минута, когато брат Горанфло ще покаже отново признак на живот. Тогава той се приближава до монаха, ласкаво го хваща за ръка и уважително заговаря с него. Горанфло вдига глава и гледа приора с безсмислен поглед.

Той се връща от онзи свят.

– С какво бяхте зает, достойни братко мой? – питаше приорът.

– Аз ли? – казваше Горанфло.

– Да, вие. Бяхте зает с нещо.

– Да, отче, съчинявах проповед.

– Като онази, с която така смело излязохте през нощта на светата Лига?

Всеки път, когато заговарят с него за тази проповед, Горанфло оплакваше своята немощ.

– Да – въздъхва той, – от същия род. Ах, какво нещастие, че не я записах.

– Нима човек като вас, скъпи братко, има нужда да записва? Не, той говори по божие вдъхновение. Той отваря уста и тъй като словото божие е в него, устата му го изричат.

– Така ли мислите?

– Блажен е този, който се съмнява – отговаря приорът.

От време на време Горанфло, който разбираше, че положението задължава, подтикван при това от примера на своите предшественици, започваше наистина да обмисля проповед.

Какво сте вие Марк Тулий, Цезар, свети Григорий, свети Августин, свети Йероним и Тертулиан. С Горанфло започна възраждането на духовното красноречие. *Regum novus ordo nascitur*⁸⁶.

И също от време на време, след завършване на трапезата си или по средата на своя екстаз, Горанфло ставаше и сякаш подбутван от невидима ръка, отиваше право в конюшните. Идвайки тук, той с любов гледаше ревящия от удоволствие Панург, след това прекарваше тежката си длан по гъстата козина, в която неговите дебели пръсти почти се скриваха. Това е повече от удоволствие, това е щастие. Панург вече не се ограничаваше с рев, той започваше да се търкаля по земята.

Приорът и двама-трима висши манастирски служители обикновено съпровождаха Горанфло при разходките му и досаждаха на Панург с разни глупости – един му предлага пасти, друг – бисквити, трети – макарони, както в миналите времена тези, които искали да спечелят разположението на Плутон, предлагали медени сладки на Цербер.

Панург им предоставяше пълна свобода на действие – той имаше отстъпчив характер. Той, който не изпаднаше в екстаз, не трябваше да измисля проповеди, не трябваше да се грижи за друга репутация освен репутацията на инат, лентяй и сластолюбец, смяташе, че няма какво повече да иска и че е най-щастливото от всички магарета.

Приорът с нежност ги гледаше.

– Прост и кротък – казваше той, – тези добродетели са присъщи на силните.

86. И се роди нов ред на нещата (лат.) – Б. пр.

Горанфло беше запомнил, че на латински „да“ е „ita“. Това много му помагаше – на всичко, което му казваха, той отговаряше ita с онзи самодоволен вид, който неизменно прави впечатление.

Поощрен от постоянното съгласие на Горанфло, приорът понякога му казваше:

– Вие твърде много работите, братко мой, това поражда печал във вашето сърце.

И Горанфло отговаряше на достопочтения Жозеф Фулон така, както понякога Шико отговаряше на негово величество Анри III:

– Кой знае?

– Може би нашите трапези са малко тежки за вас – добавяше приорът. – Не бихте ли желали да сменим брата магер? Вие знаете, скъпи братко, *quodam saturationes minus succedunt*⁸⁷.

– Ita – потвърждаваше Горанфло и с нов плам започваше да гали магарето.

– Прекалено много глезите вашия Панург, братко мой – казваше приорът, – може отново да ви обхване стремеж към странстване.

– О! – въздишаше Горанфло.

Честно казано, тъкмо спомените за пътешествието мъчат Горанфло. Той, приел първоначално своето изгнание от манастира като огромно нещастие, откри по-късно в това изгнание безбройни и неизвестни му дотогава радости, източник на които беше свободата.

И сега, в самия разгар на своето блаженство, той чувства, че жаждата за свободен живот яде като червей сърцето му – свободен живот заедно с Шико, веселия сътрапезник, с Шико, когото той обича, без сам да знае защо, може би защото от време на време шутът го смъряше.

– Уви! – плахо забелязваше някой млад монах, наблюдаващ играта на чувствата по лицето на Горанфло. – Мисля, че сте прав, достопочтени приоре, пребиваването в манастира измъчва преподобния отец.

– Не че ме измъчва – казваше Горанфло, – но аз чувствам, че съм роден за живот в борба, за политически речи на площадите, за проповеди по улиците.

При тези думи очите на Горанфло пламват – той си спомня за омлетите на Шико, за анжуйското вино на метр Клод Бономе, за долната зала на „Рогът на изобилието“.

От вечерта на Лигата или по-точно от сутринта на следващия ден, когато Горанфло се върна в своя манастир, не му разрешаваха да излиза

87. Някои ястия не му се удават (лат.). – Б. пр.

на улицата. Откакто кралят се обяви за глава на Съюза, лигистите бяха удвоили своята предпазливост.

Горанфло беше толкова простодушен, че и наум не би му дошло да се възползва от своето положение и да накара да му отворят вратата.

Бяха му казали:

– Братко, излизането е забранено.

И той не излизаше.

Нямаше повече съмнения за това, което ядеше отвътре Горанфло и му отравяше щастието на манастирския живот.

Затова, като видя, че неговата печал от ден на ден расте, една сутрин приорът му каза:

– Скъпи братко, никой няма право да потиска своето призвание. Вашето се състои в това да се сражавате за Христа. Тогава вървете и изпълнявайте мисията, възложена ви от Всевишния, само пазете скъпоценния си живот и се върнете обратно за великия ден.

– Какъв велик ден? – попита Горанфло радостен.

– Празника на Тялото Христово.

– Иа – произнесе монахът с извънредно умен вид. – Но – добави той, – дайте ми малко пари, за да мога, както се полага на християнин, да черпя вдъхновение в раздаването на милостиня.

Приорът бързо отиде за голямата кесия, която отвори пред Горанфло. Горанфло пхна вътре шепата си.

– Ще видите каква полза ще донесе на манастира – каза той и прибра в огромния джоб на расото си това, което беше взел от кесията на приора.

– Имате ли текст за проповед, драги братко? – попита Жозеф Фулон.

– Разбира се.

– Поверете ми го.

– Разбира се, но само на вас.

Приорът дойде по-близо и изпълнен с внимание, се наведе към Горанфло.

– Слушайте.

– Слушам ви.

– Млатилката, която бие зърното, бие себе си – прошепна Горанфло.

– Забележително! Прекрасно! – извика приорът. И споделяйки на доверие възхищението на достопочтения Жозеф Фулон, присъстващите повториха след него: „Забележително! Прекрасно!“

– А сега мога ли да вървя, отче? – смирено попита Горанфло.

– Да, сине мой – възкликна почтеният абат, – вървете и следвайте пътя господен.

Горанфло се разпореди да оседлаят Панург, качи се върху него с помощта на двама мощни монаси и около седем часа вечерта излезе от манастира.

Това стана в деня, в който Сен-Люк се беше върнал в Париж. Градът беше развълнуван от получените от Анжу известия.

Горанфло мина по улица Сент-Етиен и едва завил надясно и отминал манастира на якобинците, Панург внезапно се разтрепери – нечия мощна ръка тежко се бе стоварила върху задницата му.

– Кой е там? – уплашено възкликна Горанфло.

– Приятел – отговори глас, който се стори познат на Горанфло. Много му се искаше да се обърне, но както моряците всеки път, когато излизат в морето, трябва да привикват краката си към страничното клатене, така и той винаги като седаше на своето магаре, трябваше да загуби известно време, за да свикне да пази равновесие.

– Какво желаете?

– Благоволете, почтени братко – отговори гласът, – да ми покажете пътя към „Рогът на изобилието“.

– Господ да ме убие – извика Горанфло възторжено. – Но това е самият господин Шико.

– Същият – отговори гасконецът, – идвах при вас в манастира, мой скъпи братко, и видях, че вие излизате оттам. Известно време вървях след вас – боях се да не се издам, ако заговоря. Но сега, когато сме сами, аз съм на вашите услуги. Здравей, гладнико! Кълна се в светата утроба, ти май си отслабнал.

– А вие, господин Шико, според мен сте се позакръглили, честна дума.

– Мисля, че и двамата се ласкаем един друг.

– Какво носите, господин Шико? – заинтересува се монахът. – Товарът ви май е доста тежичък.

– Това е бутът на един елен, който откънах от негово величество – отговори гасконецът, – ще го опечем.

– Скъпи господин Шико! – извика монахът. – А в другата ръка какво имате?

– Бутилка кипърско вино, което един крал изпрати на моя крал.

– Покажете де! – каза Горанфло.

– Това вино е точно по моя вкус, аз много го обичам – каза Шико и

разгърна плаща си, – а ти, свети братко?

– О! О! – възкликна Горанфло, като видя двата неочаквани дара, и от възторг заподскача върху своя бегач така, че на Панург му се подкосиха краката... – О! О!

От радост монахът вдигна ръце към небето и с глас, от който затрепериха стъклата на прозорците от двете страни на улицата, запя, а Панург му заприглася с рева си:

– Обичам музиката чудна,
но тя е само за слуха,
и розата е за духа
на влюбените ранобудни.
И е наслада за очите
сияйният небесен свод...
Виното хубаво обаче
ни дава всичко, и най-паче
замества песни и цветя
бутилката – и само тя.

За първи път от цял месец насам Горанфло пееше.

Глава 34

За това, как тримата главни герои пътуваха от Меридор до Париж

Да оставим двамата приятели да влязат в кръчмата „Рогът на изобилюето“, където, както си спомняте, Шико винаги водеше монаха от съображения, чиято важност Горанфло дори не подозираше, и да се върнем при господин дьо Монсоро, който пътуваше на носилка от Меридор за Париж, и при Бюси, напуснал Анжер с намерението да върви по същия път.

Един ездач на добър кон не само може лесно да настигне пътуващи пеша хора, но рискува и да ги надмине.

Така стана и с Бюси.

Беше краят на май и беше много топло, особено по пладне.

По тази причина граф дьо Монсоро заповяда да спрат за почивка в малка горичка край пътя. И тъй като му се искаше херцог д'Анжу да разбере за неговото заминаване колкото може по-късно, накара всички, които пътуваха с него, да навлязат навътре в храстите, за да изчакат там

най-горещото време. Единият от конете беше натоварен с храна и следователно можеха да закусят, без да прибягват до услугите на някоя странноприемница.

Точно в този момент Бюси мина покрай пътешествениците.

Разбира се, той се осведомяваше по пътя не са ли виждали коне, конници и селяни с носилка.

До село Дюртал той получаваше най-точни и задоволителни сведения. Затова беше сигурен, че Диана е пред него. Той пусна коня си ходом и на всеки хълм се повдигаше на стремената, за да види отпред малкия отряд, по чиито следи вървеше.

Най-неочаквано за младия човек обаче той престана да получава сведения. Хората, които срещаше по пътя, не бяха видели никого и когато стигна до Ла Флеш, той вече беше убеден, че изпреварва, а не изостава.

Тогавата той си спомни за горичката, покрай която беше минал, и разбра защо конят му, като влязоха в нея, изцвили и започна да души въздуха със своите димящи ноздри.

Бюси веднага взе решение – спря пред най-лошата на вид кръчма и убедил се, че конят му няма нужда от нищо – той се грижеше повече за коня си, чиито сили трябваше да се пазят, отколкото за себе си, седна до прозореца, като се закри с някакъв парцал, заменящ пердето тук.

Бюси си хареса това прилично на вертеп място само защото то беше разположено срещу най-добрата в града странноприемница, където, предполагаше той, несъмнено щеше да спре Монсоро.

Младият човек беше предвидил точно. Към четири часа пред вратата на странноприемницата пристигна и целият отряд. Ако трябва да говорим за главните персонажи в него, той се състоеше от графа, графинята, Реми и Гертруда, но имаше и статисти – осем носачи, които се сменяха на всеки пет левги.

Беше изпратен човек да подготви замяна на тези носачи.

Монсоро ревнуваше прекалено много, за да не бъде щедър, затова, въпреки необичайния начин на придвижване, пътешествието минаваше без препятствия и бавене.

Главните персонажи един след друг влязоха в странноприемницата. Диана вървеше последна и на Бюси му се стори, че тя неспокойно се оглежда наоколо. Първият му подтик беше да погледне през прозореца, но той има мъжеството да съдържи своя порив. Непредпазливостта би могла да ги погуби.

Стъмни се. Бюси се надяваше, че вечерта ще излезе Реми или

Диана ще се покаже на някой от прозорците. Той се уви в плаща си и зае наблюдателен пост на улицата.

След пет минути до вратата се приближиха осем души. четирима от тях влязоха в странноприемницата.

„О! – каза си Бюси. – Нима ще пътуват и през нощта? Това би било чудесно от страна на господин дьо Монсоро.“

И наистина всичко потвърждаваше неговото предположение – нощта беше тиха, небето обсипано със звезди, духаше лек ароматен ветрец, като дихание на обновената земя.

От двора на странноприемницата се показва първо носилката.

След това се появиха на коне Диана, Реми и Гертруда.

Диана пак се огледа внимателно наоколо, но графът я повика веднага и тя трябваше да се приближи до носилката.

Четиримата резервни носачи запалиха факли и застанаха от двете страни на пътя.

– Отлично – каза си Бюси, – и аз да бях подготвял този поход, не бих могъл да измисля нищо по-добро.

И се върна в кръчмата, оседла коня си и тръгна след тях.

Този път нямаше опасност да сбърка пътя или да изгуби от погледа си отряда – горящите факли ясно показваха пътя, по който вървеше Монсоро.

Графът държеше Диана всяка секунда да е до него.

Посещението на оранжерията беше предмет на безкрайни натякваания и язвителни въпроси.

Реми и Гертруда бяха сърдити един на друг или но-точно, Реми мечтаеше, а Гертруда се цупеше. Това беше просто обяснимо – откакто Диана обикна Бюси, Реми не виждаше вече необходимост да обича Гертруда.

И така отрядът вървеше напред, едните се препираха, другите се цупеха, когато Бюси, който следваше кавалкадата на такова разстояние, че да не го забележат, реши да привлече вниманието на Реми и свирна със сребърната свирка, с която обикновено викаше слугите си в своя дворец на улица Гренел-Сент-Оноре.

Звукът ѝ бе рязък и силен.

Когато се разнасяше от единия до другия край на дома, се отзоваваха и хора, и животни, и птици.

Ние казваме: и животни, и птици, защото Бюси като всички силни мъже обичаше да дресира ловни кучета, да обяздва непокорни коне и да обучава диви соколи.

При звука ѝ безпокойство обхващаше всички – кучетата в кучкарника, конете в конюшните, соколите в клетките.

Реми веднага я позна. Диана трепна и погледна младия лекар, той кимна утвърдително.

След това се приближи от лявата страна до Диана и прошепна:

– Той е.

– Какво има? – попита Монсоро. – Кой говори с вас, госпожо?

– С мен? Никой, господине.

– Как така никой? Видях сянка до вас и чух глас.

– Този глас – каза Диана – е на господин Реми. И от него ли ме ревнувате?

– Не. Но обичам да говорят високо. Това ме успокоява.

– Има неща обаче, за които не може да се говори в присъствието на господин графа – намеси се Гертруда, за да помогне на господарката си.

– Защо?

– По две причини.

– Какви?

– Първо, защото може да се каже нещо безинтересно за господин графа, и второ – може да е прекалено интересно за него.

– А към кое отнасяте това, което господин Реми каза на графинята?

– Към това, което е прекалено интересно за господин графа.

– Какво ви каза Реми, госпожо? Искам да зная.

– Казах, господин графе, че ако продължавате така, ще свършите, преди да сме изминали и една трета от пътя.

В зловещия отблясък на факлите можеше да се забележи как лицето на Монсоро стана бледо като на мъртвец.

Замислена и трепереща, Диана млъкеше.

– Той ви чака отзад – едва чуто ѝ пошепна Реми. – Задръжте малко коня си. Той ще дойде.

Реми говореше толкова тихо, че Монсоро чу само шепот. Той направи усилие, отметна глава назад и видя язещата зад него Диана.

– Още едно такова движение, графе, и не бих гарантирал, че раната няма да се отвори.

От известно време Диана беше станала храбра, любовта бе породила в нея дързост, която, както при всяка истински влюбена жена, далеч надхвърляше границите на разумното. Тя изостана и зачака.

В този момент Реми скочи от коня си, даде на Гертруда да държи юздата и се приближи до носилката, за да отвлече вниманието на болния.

– Да видим пулса ви – каза той. – Готов съм да се обзаложа, че имате температура.

След пет секунди Бюси беше до Диана.

Младите хора нямаха нужда от думи, за да се обяснят. За няколко секунди те застигнаха в нежна прегръдка.

– Ето виждаш ли – пръв наруши мълчанието Бюси, – ти замина и аз вървя след теб.

– О, всички мои дни ще бъдат прекрасни, Бюси, а нощите ми изпълнени с покой, ако знам, че ти винаги си някъде край мен.

– Но през деня той ще ни види.

– Не, ти ще пътуваш на разстояние и само аз ще те виждам, мой Луи. На завоите, по върховете на хълмовете перото на твоята барета, твоето шалче, веещо се във въздуха, бродерията на твоя плащ ще разговарят с мен от твое име – те всички ще ми казват, че ме обичаш. Ако при залез слънце или в синята мъгла, спускаща се над долината, видя, че твоят мил призрак навежда глава и ми изпраща нежна целувка, ще бъда щастлива.

– Говори, говори още, моя любима Диана, ти сама не разбираш колко музика има в твоя нежен глас.

– Ако пътуваме нощем, а често ще бъде така, нали Реми му каза, че нощната прохлада е полезна за раните, ако пътуваме нощем, тогава като днес от време на време ще изоставам и ще мога да те прегърна, ще мога да изразя с кратко докосване на ръката всичко, което съм премислила през деня за теб.

– О, колко те обичам! Колко те обичам! – прошепна Бюси.

– Знаеш ли – каза Диана, – струва ми се, че нашите души са така тясно свързани, че въпреки разстоянието, което ни разделя, ние все едно ще бъдем щастливи, защото ще мислим един за друг.

– О, да! Но да те виждам, да те прегръщам, о, Диана, Диана!

Конете се допираха нежно един до друг, като разгърсваха украсените със сребро юзди, а влюбените се прегръщаха, забравили всичко на света.

Внезапно се раздаде глас, който ги накара да трепнат – Диана от страх, а Бюси – от гняв.

– Госпожо Диана – викаше този глас, – къде сте? Отговорете, госпожо Диана.

Този вик прониза въздуха като зловещо заклинание.

– Ах, това е той, аз съм сънувала. О, какъв чудесен сън и какво страшно събуждане.

– Чуй – възкликна Бюси, – чуй, Диана, ето че пак сме заедно. Кажи една дума и никои не ще може да те отнеме от мен. Да избягаме, Диана. Какво ни пречи да избягаме! Погледни, пред нас – простор, щастие, свобода! Една дума и ние ще заминем! Една дума и загубена за него, ти ще станеш моя навеки.

И младият човек нежно я задържа.

– А баща ми?

– Когато баронът разбере, че те обичам... – прошепна той.

– Какво говориш! – изтръгна се от Диана. – Та той е баща!

Тези думи отрезвиха Бюси.

– Нищо против волята ти, мила Диана – каза той, – заповядай, ще се подчиня.

– Чуй – каза Диана и протегна ръка, – нашата съдба е там. Да бъдем по-силни от демона, който ни преследва. От нищо не се бой и ще видиш мога ли да обичам.

– Боже мой, значи трябва да се разделим! – прошепна Бюси.

– Графиньо, графиньо! – крещеше гласът. – Отговорете или ще скоча от тази проклетата носилка, та ако ще това да ми струва живота.

– Прощавай! – каза Диана. – Прощавай! Той ще направи това, което казва и ще се убие.

– Съжаляваш ли го?

– Ревнивец – с прелестно изражение и мила усмивка отговори тя.

И Бюси я пусна.

С два скока Диана настигна носилката. Графът беше почти в безсъзнание.

– Спрете – прошепна той, – спрете!

– Проклятие! – каза Реми. – Не спирайте! Той се е побъркал. Ако иска да се убива, да се убива.

И носилката продължи напред.

– Но кого викате? – попита Гертруда графа. – Госпожата е тук, до мен. Елате тук, госпожо, и му отговорете, графът сигурно бълнува.

– Ах! – каза останалият без сили Монсоро. – Къде бяхте?

– Къде мога да бъда, господине, ако не зад вас?

– До мен, госпожо, до мен. Не ме напускайте.

Диана нямаше вече предлог да остава назад. Тя знаеше, че Бюси язди зад нея. Ако нощта бъде лунна, тя ще може да го види.

Пристигнаха до мястото за почивка.

Монсоро почина няколко часа и пожела да продължат.

Той бързаше не да стигне в Париж, а да се отдалечи от Анжер.

От време на време описаната от нас по-горе сцена се повтаряше.

Реми тихичко мърмореше:

– Поне да пукне от яд, тогава лекарската чест би била спасена.

Но Монсоро не умря. Напротив, на десетия ден той пристигна в Париж, като се чувстваше много по-добре.

Наистина Одоен беше много добър лекар, по-добър, отколкото му се искаше на самия него.

За тези десет дни, през които продължи пътуването, със силата на любовта Диана успя да преодолее гордостта на Бюси.

Тя го убеди да се яви при Монсоро и да извлече всички изгоди от дружбата, в която графът го уверяваше.

Предлогът за визита беше много прост – здравето на графа.

Реми лекуваше съпруга и предаваше писъмца на съпругата му.

– Ескулап и Меркурий – казваше той – по съвместителство.

Глава 35

За това, как пратеникът на херцог д'Анжу пристигна в Париж и за приема, който му беше оказан

Времето течеше, а нито Катерина, нито херцог д'Анжу се появяваха в Лувъра, и слуховете за раздора между братята ставаха все по-упорити и многобройни.

Кралят нямаше никакви известия от майка си и вместо да реши според пословицата, че „липсата на новини е добра новина“, той, напротив, си казваше, клатейки глава:

– Няма новини – лоши новини.

А миньоните повтаряха:

– Франсоа слуша лоши съвети и сигурно не пуска майка ви.

„Франсоа слуша лоши съвети...“ Наистина, цялата политика на странното царуване на Анри III и трите предшестваци царувания се свеждаха до това.

Лоши съвети послуша крал Шарл IX, когато той, макар да не бе заповядал, но във всеки случай бе разрешил Вартоломеевата нощ.

Лоши съвети последва Франсоа II, когато заповяда Амбоазкото клане.

Лоши съвети последва бащата на това израждащо се семейство,

Анри II, когато изпрати на кладата толкова еретици и заговорници, преди самият той да бъде убит от Монтгомери. Последният, както казват, също послушал лоши съвети, поради което копието му попаднало така лошо точно под кралския шлем.

Никой не се осмели да каже на Анри III:

– В жилите на брат ви тече лоша кръв, той иска, както това е прието във вашия род, да ви лиши от трона, да ви изпрати в манастир или да ви отрови. Той иска да постъпи с вас така, както вие постъпихте с вашия по-голям брат и както вашият по-голям брат постъпи със своя, така, както вашата майка ви е научила да постъпвате един с друг.

Не, в онези времена кралят, и особено кралят от XVI век, би сметнал тези думи за обида, понеже тогава кралят беше човек.

Само цивилизацията успя да го превърне в такова копие на Господ бог като Луи XIV или в такъв безотговорен мит като конституционен монарх.

Затова миньоните казваха на Анри III:

– Господарю, вашият брат получава лоши съвети.

И доколкото един-единствен човек по право и ум молеше да съветва херцог д'Анжу, то над Бюси се събираха все по-големи и по-големи буреносни облаци.

Вече на явните съвети се обсъждаха средства за сплашване на врага, а на тайните съвети – средства за неговото унищожаване, когато се разнесе слух, че херцог д'Анжу е изпратил при краля свой пратеник.

Откъде дойде този слух? Кой го породил? Кой го пуснал? Кой го разпространил?

Да се отговори на този въпрос е така трудно, както да се обясни откъде възникват въздушните вихри над земята, пясъчните вихрушки над полята, шумовете по улиците и площадите на града.

Някакъв зъл дух дава криле на определени слухове и ги пуска в пространството като орли.

Когато слухът, за който споменахме, стигна до Лувъра, той предизвика там голяма суматоха.

Кралят пребледня от гняв, а придворните, които винаги повтаряха в преувеличен вид чувствата на господаря си – посиняха.

Навсякъде се чуваха клетви.

Трудно е да се изброят всички тези клетви, но между другото се къляха, че:

Ако пратеникът е старец, ще се подиграят, ще се погаврят с него и ще го изпратят в Бастилията.

Ако пратеникът е млад, ще го съсекат, ще го надупчат с куршуми, ще го нарежат на парченца, които ще разпратят по всички провинции на Франция като свидетелство за кралския гняв.

По обичая си миньоните започнаха да точат рапирите си и да се упражняват във фехтовка и хвърляне на кинжал. Шико остави шпагата и кинжала си да си почиват в ножниците и потъна в дълбоки размишления.

Виждайки Шико в размисли, кралят си спомни, че веднъж, по един труден въпрос, който впоследствие бе изяснен, Шико бе на същото мнение като кралицата майка, която беше права.

Той разбра, че в Шико е възплътена мъдростта, на кралството и се обърна към него с въпросите си.

– Господарю – след зрял размисъл отговори той, – монсеньор д'Анжу или е изпратил пратеник, или не е.

– Кълна се в бога – каза кралят, – струваше си да седиш, подпрял буза с юмрук, за да измислиш тази прекрасна дилема.

– Търпение, търпение, както казва на езика на метр Макиавели вашата августейша майка, бог да я пази. Търпение.

– Ти виждаш, че го имам – каза кралят, – щом те слушам.

– Ако е изпратил при вас пратеник, значи смята, че може да постъпи така. Ако смята, че може да постъпи така – а той е възплъщение на предпазливостта, значи той чувства, че е силен. Ако той се чувства силен, трябва да се пазим от него. Да се отнесем към силните с уважение. Да ги излъжем, но да не си играем с тях. Да приемем техния пратеник и да го уверим, че му се радваме до смърт. Това с нищо не ни задължава. Спомнете си как брат ви целуна славния адмирал Колини, когато той беше дошъл като пратеник на хугенотите? Хугенотите също се мислеха за силни.

– Значи ти одобряваш политиката на брат ми Шарл IX?

– Съвсем не, разберете ме правилно, давам ви пример и добавям: ако ние после намерим начин, не начин да накажем бедния херолд, слуга или пратеник, а начин да хванем за яката господаря, вдъхновителя, главата – великия и славен принц, монсеньор херцог д'Анжу, истинския и единствен виновник, разбира се, заедно с господата Гиз и да го заточим в крепост, по-сигурна от Лувъра, о, господарю, нека направим това.

– Уводът е добър – каза Анри III.

– Чумата да те тръшне, ти имаш добър вкус, сине мой – отговори Шико. – Значи да продължавам?

– Продължавай.

– Но ако не е изпратил при теб пратеник, защо разрешаваш на твоите приятели да бляят.

– Да бляят?

– Ти прекрасно разбираш. Бих казал „реват“, ако съществуваше и най-малката възможност да минат за лъвове. Казвам „бляят“... защото... Слушай, Анри, наистина противно е да гледа човек как тези юнаци, брадати като маймуните от твоя зверилник, като деца се занимават с игра на привидения и се стараят да изплашат хората с вик „Уу! Ууу!“. А какво ли ще стане, ако херцог д'Анжу не изпрати никого! Ще си въобразиш, че това се дължи на тях и ще се мислят за важни птици.

– Шико, ти забравяш, че хората, за които говориш, са мои приятели, моите единствени приятели.

– Искаш ли да се обзаложим на хиляда екю, кралю мой? – попита Шико.

– Е?

– Ти ще заложиш на това, че тези хора ще запазят верността си към теб при всякакво изпитание, а аз че трима от четиримата ще ми принадлежат духом и телом още до утре вечер.

Увереността, с която говореше Шико, накара краля да се позамисли. Той не отговори нищо.

– Аха – каза Шико, – сега и ти се позамисли, сега и ти подпря с юмрук своята прелестна бузка. А ти си бил по-умен, отколкото мислех, си не мой, ето че разбра къде е истината.

– Е, и какво ще ме посъветваш?

– Кралю мой, съветвам те да чакаш. В това се крие половината от мъдростта на Соломон. Ако пратеникът пристигне – посрещни го, ако никой не пристигне, прави каквото искаш, но във всеки случай бъди признателен за това на брат си, който, повярвай ми, не трябва да се принася в жертва на твоите безделници, по дяволите! Той е голям мерзавец, зная това, но той е Валоа. Убий го, ако трябва, но за честта на името не го позори, с това той и сам успешно се справя.

– Ти си прав, Шико.

– Ето ти още един урок, за който си ми задължен. Имаш късмет, Анри, че не ги броим. А сега ме остави да спя. Преди осем дни бях принуден да напия един монах, а когато ми се налага да се занимавам с такива упражнения, после цяла седмица съм пиан.

– Монах? Не е ли това достойният брат от манастира „Света Женевиев“, за който ти вече си ми говорил?

– Същият. Ти и абатство му беше обещал.

– Аз?

– Да пукна! Това е най-малкото, което можеш да направиш за него след всичко, което той стори за теб.

– Значи той още ми е предан?

– Той те обожава. Впрочем, сине мой...

– Какво?

– След три седмици е празникът Тяло Христово.

– Е, какво?

– Надявам се, че ще ни изненадаш с някаква хубавичка процесия.

– Аз съм всерхристиянски крал и мой дълг е да давам на народа пример за благочестие.

– И както винаги ще спреш в четирите манастира на Париж?

– Както винаги.

– В абатството „Света Женевиев“ също, нали?

– Разбира се, смятам то да бъде второто.

– Добре.

– А защо питаш за това?

– Просто така. Както знаеш, аз съм любопитен. Сега зная всичко, което исках да зная. Лека нощ, Анри.

В момента, когато Шико вече се беше разположил да спи, в Лувъра настана страшно вълнение.

– Какъв е този шум? – попита кралят.

– Сине мой, намери ми стая в града, или напускам службата си. Честна дума, да се живее в Лувъра вече става невъзможно.

Влезе капитанът на гвардията. Имаше много смутен вид.

– Какво има? – попита кралят.

– Господарю – отговори капитанът, – към Лувъра се приближава пратеник на монсеньор д'Анжу.

– Със свита ли е?

– Не, сам е.

– Тогава трябва да му се окаже два пъти по-достоеен прием, Анри, защото той е и храбрец.

– Добре – каза кралят, като се опитваше да си придаде спокоен вид, макар мъртвешката бледност на лицето му да го издаваше. – Добре, нека целият ми двор се събере в голямата зала, да ме облекат в черно – когато имаш нещастieto да разговаряш със своя брат чрез посредник, то трябва да имаш погребален вид.

Глава 36

Която е само продължение на предишната, съкратена от автора по случай новогодишните празници

В парадната зала се издигаше тронът на Анри III.

Около него шумно се тъпяха възбудените придворни.

Кралят седна на трона тъжен, с намръщено чело.

Всички очи бяха устремени към галерията, откъдето капитанът на гвардията трябваше да въведе пратеника.

– Господарю – каза Келюс и се наведе към ухото на краля, – знаете ли как се казва този пратеник?

– Не, какво ме интересува неговото име?

– Господарю, той се казва господин дьо Бюси. Нима оскърблението от това не става три пъти по-силно?

– Не виждам в това нищо оскърбително – опита се да запази хладнокръвие Анри.

– Ваше величество може и да не вижда – каза Шомберг, – но ние, ние прекрасно виждаме.

Анри не отговори. Той чувстваше как около трона кипят гняв и ненавист и в душата си се поздравяваше, че съумя да издигне между себе си и враговете си два такива мощни вала.

Лицето на Келюс непрекъснато сменяше цвета си – той ту пребледняваше, ту почервяваше, стиснал здраво дръжката на шпагата си.

Шомберг бе свалил ръкавиците си и наполовина бе извадил кинжала от ножницата.

Можирон бе взел от пажа своята шпага и я бе закачил на колана си.

Д'Епернон бе засукал връхчетата на мустаците си до очите си и се беше скрил зад гърбовете на приятелите си.

Що се отнася до Анри, то той напомняше ловец, който чува как кучетата лаят на глиган и предоставил пълна свобода на своите фаворити, само се усмихваше.

– Да влезе – каза той.

При тези думи в залата се възцари пълна тишина, в която като че ли се чуваше глухият тътен на кралския гняв.

И в този миг в галерията се чуха уверени стъпки и гордо звънтене на шпори по плочите на пода.

Влезе Бюси с високо вдигната глава и спокоен поглед, с шапка в ръка.

Надменният взор на младия човек не се спря на кой от тези, които бяха наобиколили краля.

Бюси се запъти право към Анри, поклони се дълбоко и зачака въпроси. Той стоеше гордо пред трона, но това беше особена гордост, гордост на благородник, в която нямаше нищо оскърбително за кралското величие.

– Вие тук, господин дьо Бюси? Мислех, че сте в дебрите на Анжу?

– Господарю, аз наистина бях там, но както виждате, там вече ме няма.

– Какво ви води в нашата столица?

– Желанието да поднеса моето най-дълбоко почитание на ваше величество.

Кралят и миньоните се спогледаха. Очевидно те не очакваха това от невъздържания млад човек.

– И... нищо повече? – много високомерно попита кралят.

– Ще добавя, ваше величество, че моят господар, негово височество монсеньор херцог д'Анжу, ми заповяда да присъединя към моите почитания и неговите.

– Херцогът нищо друго ли не каза?

– Каза ми, че всеки момент ще тръгнат с кралицата майка за Париж и би искал ваше величество да знае за връщането на един от своите най-верни поданици.

Кралят почти онемя от учудване и не можа да продължи разпита си.

Шико се възползва от това прекъсване и се приближи до пратеника.

– Здравейте, господин дьо Бюси – каза той.

Бюси се обърна, изненадан, че в тази тълпа може да има и негов приятел.

– А, господин Шико, приветствам ви от цялото си сърце – отговори той. – Как е господин дьо Сен-Люк?

– Отлично. Той сега се разхожда при клетките за животни заедно със своята съпруга.

– Това ли е всичко, което трябва да ми кажете, господин дьо Бюси? – попита кралят.

– Да, господарю, ако има още някакви важни новини, херцог д'Анжу ще има честта лично да ви ги съобщи.

– Прекрасно – каза кралят.

И като стана мълчаливо от трона, той слезе по неговите две стъпала.

Аудиенцията завърши, тълпата придворни се разпръсна.

С крайчеца на окото си Бюси забеляза, че четиримата миньони го бяха наобиколили и направо затворили в жив пръстен, изпълнен с напрежение и заплаха.

В ъгъла на залата кралят тихо разговаряше със своя канцлер.

Бюси се направи, че не забелязва нищо и продължи да говори с Шико.

Тогава кралят, сякаш и той бе в заговора и искаше да остави Бюси сам, повика:

– Елате тук, Шико. Трябва да ви кажем нещо.

Шико се поклони на Бюси с учтивост, по която от левга можеше да се познае благородникът.

Бюси му отговори с не по-малко изящен поклон и остана в пръстена сам.

И тогава неговата поза и изразът на лицето му се измениха – с краля той разговаряше спокойно, с Шико – вежливо, сега той стана любезен.

Като видя, че Келюс се приближава до него, той каза:

– А, здравейте, господин дьо Келюс. Позволете да ви попитам как се чувства вашата компания?

– Доста зле, господине – отговори Келюс.

– Боже мой! – възкликна Бюси, сякаш загрижен от този отговор. – Но какво се е случило?

– Има едно нещо, което ни пречи ужасно – отговори Келюс.

– Нещо? – учуди се Бюси. – Та нима вие и вашите приятели, и особено вие, господин дьо Келюс, не сте достатъчно силни, за да отстраните това нещо?

– Извинете, господине – каза Можирон и дръпна Шомберг, който беше направил крачка напред, за да каже и той своята дума в този обещаващ да стане интересен разговор, – господин дьо Келюс искаше да каже не „нещо“, а „някой“.

– Но ако някой пречи на господин дьо Келюс – каза Бюси, – нека господин дьо Келюс го блъсне, както направихте току-що вие.

– Аз го посъветвах същото, господин дьо Бюси – каза Шомберг, – и мисля, че господин дьо Келюс е готов да последва съвета ми.

– А, това сте вие, господин дьо Шомберг – каза Бюси, – не ви познах.

– Сигурно, защото синята боя все още не се е измила от лицето ми – каза Шомберг.

– Съвсем не, напротив, вие сте много бледен, може би не се чувствате добре, господине?

– Господине, ако съм бледен, то това е от ярост.

– А, ето какво било! Значи и на вас, както на господин дьо Келюс, нещо или някой ви пречи?

– Да, господине.

– И на мен – каза Можирон, – на мен също ми пречи някой.

– Вие, както винаги, сте твърде остроумен, скъпи господин дьо Можирон, но наистина, господа, колкото повече ви гледам, толкова повече ме огорчават вашите разстроени лица.

– Забравихте за мен, господине – каза д'Епернон и застава гордо пред Бюси.

– Моля за извинение, господин д'Епернон, вие, както обикновено, стояхте зад другите, а при това аз почти нямам удоволствието да ви познавам и не мога да се обърна пръв към вас.

Това беше много любопитно зрелище – непринуденият, усмихващ се Бюси сред четиримата кипящи от ярост миньони, които му хвърляха, недвусмислени страшни погледи.

Само глупак или сляп можеше да не разбере какво искат кралските фаворити.

Само Бюси можеше да се направи, че не ги разбира.

Той помълча все така с усмивка на уста.

– Значи! – възкликна високо и тропна с крак Келюс, който пръв изгуби търпение.

Бюси вдигна поглед към тавана и се огледа.

– Господине – каза той, – забелязали ли сте какво ехо има в тази зала? Нищо не отразява така добре звука като мраморните плочи, а под измазаните сводове гласовете звучат два пъти по-високо. В открито, поле, напротив, звуците се разсейват и, кълна се в честта си, мисля, че и облаците играят важна роля за това. Аз правя това предположение според Аристофан. Чели ли сте Аристофан, господине?

Можирон прие тези думи на Бюси за покана и се приближи по-близо, за да поговори с него шепнешком.

Бюси го спря.

– Никакви секрети тук, господине, умолявам ви – каза Бюси, – вие знаете колко ревнив е негово величество кралят. Той ще реши, че злословим.

Можирон се отдръпна, вбесен повече от всякога. Шомберг зае неговото място и каза надменно:

– Колкото до мен, то аз съм немец, нека да съм прост, тъп, но съм прям. Аз говоря високо, за да ме чуят всички, които ме слушат. Но когато моите думи, които се опитвам да направя колкото се може по-понятни, не стигат до онзи, за когото се отнасят, защото той е глух, или не са разбрани от него, защото той не иска да ги разбере, то в такъв случай аз...

– Вие? – каза Бюси и впери в младия човек, чиято ръка вече нетърпеливо се надигаше, един от онези тигрови погледи, които сякаш изригват от дъното на пропастта и изгарят с плам. – Вие?

Шомберг свали ръката си.

Бюси сви рамене, завъртя се на токовете си и се обърна с гръб към него.

Сега той се оказа лице в лице с д'Епернон. Д'Епернон се хвърли в боя и всички пътища за отстъпление му бяха отрязани.

– Погледнете, господа – каза той, – какъв провинциалист е станал господин дьо Бюси след бягството му с монсеньор херцог д'Анжу – той е пуснал брада и няма на шпагата си панделка, той е с черни ботуши и сива шапка.

– Точно върху това размишлявах и аз току-що, скъпи д'Епернон. Като ви гледам такъв издокаран, си помислих: „Докъде може да доведе човек няколкодневното му отсъствие от двора. Аз, Луи дьо Бюси, сеньор дьо Клермон, съм принуден да се равнявам по вкуса на дребно гасконско благородниче.“ Но разрешете ми да мина, моля ви. Вие се приближихте толкова близо, че ме настъпихте и господин дьо Келюс също. Усетих това, макар да съм с ботуши – добави той с очарователна усмивка.

И като мина между д'Епернон и Келюс, Бюси протегна ръка на Сен-Люк, който тъкмо влезе в залата.

Сен-Люк забеляза, че ръката му е цялата в пот.

Той разбра, че става нещо необичайно и като дръпна след себе си Бюси, го изведе първо от пръстена на миньоните, а след това от залата.

Ропот на учудване се разнесе от миньоните и се разпространи и сред другите придворни.

– Невероятно – каза Келюс, – аз го оскърбих, а той не ми отговори.

– Аз – каза Можирон – му хвърлих ръкавица и той не ми отговори.

– Аз – подхвана Шомберг – поднесох ръката си почти до лицето му и той не ми отговори.

– Аз го настъпих – викаше д'Епернон, – настъпих го и той не ми отговори.

Д'Епернон сякаш беше пораснал с височината на крака на Бюси.

– Съвсем ясно е, той нищо не искаше да разбере – каза Келюс. – Тук се крие нещо.

– Аз зная какво – възкликна Шомберг.

– Какво?

– Той прекрасно вижда, че четиримата ще го убием и не иска да бъде убит.

В това време към младите хора се приближи кралят – Шико му шепнеше нещо на ухото.

– Е – произнесе кралят, – какво си приказвахте с господин дьо Бюси? Стори ми се, че имахте сериозен разговор с него.

– Искате да знаете какво си говорихме с господин дьо Бюси, господарю? – попита д'Епернон.

– Да, вие знаете, че съм любопитен.

– Честно казано, господарю, нищо хубаво. Той вече не е парижанин.

– Какъв е тогава?

– Селяндур. Той ни избяга.

– О, какво значи това? – каза кралят.

– Това значи, че ще трябва да обуча кучето си да го захапва за краката, но кой знае, може би и тогава няма да усети нищо през ботушите си.

– А аз – каза Шомберг – имам чувело за упражнения с шпагата, ще го кръстя Бюси.

– А аз – заяви д'Епернон – ще действам направо и ще отида най-далеч. Днес го настъпих по крака, утре ще го зашлевя. Храбростта му е престорена, тя се крепи на самолюбието му. Той си казва: „Достатъчно съм се сражавал за своята чест, сега трябва да пазя живота си.“

– Как, господа – възкликна Анри и се направи на сърдит, – вие се осмелихте да се отнесете зле тук, при мен в Лувъра, с благородник от свитата на брат ми?

– Уви, да – отговори на престорения гняв на краля Можирон със също така престорено смирение. – И макар че ние се отнесохме с него твърде зле, той с нищо не ни отговори.

Кралят с усмивка погледна Шико, наведе се към ухото му и прошепна:

– Ти все още ли смяташ, че те бляят, Шико? Струва ми се, че вече

заръмжаха.

– Е – каза Шико, – а може би замяукаха. Познавам хора, на които котешкото мяукане ужасно им действа на нервите. Може би господин дьо Бюси се отнася към тези хора? Та затова е излязъл, без да им отговори.

– Така ли мислиш? – каза кралят.

– Времето ще покаже – поучително отговори Шико.

– Стига – каза Анри, – какъвто господарят, такива и слугите.

– Да не искате да кажете, господарю, че Бюси е слуга на вашия брат? В такъв случай много се заблуждавате.

– Господа – каза Анри, – отивам при кралицата, с която ще обядвам. Скоро Желози⁸⁸ ще ни покажат един фарс. Каня ви на представление.

Присъстващите почтително се поклониха и кралят се оттегли през главния вход.

Точно в този момент господин дьо Сен-Люк влезе през страничния.

Той направи знак на четиримата миньони, които се готвеха да си тръгват.

– Моля за извинение, господин дьо Келюс – каза той, като се поклони, – вие все още ли живеете на улица Сент-Оноре?

– Да, скъпи приятелю, а защо питате?

– Бих искал да ви кажа няколко думи.

– О!

– А вие, господин дьо Шомберг, ще бъдете ли така добър да ми дадете вашия адрес?

– Аз живея на улица Бетизи – каза учуденият Шомберг.

– Вашия адрес го зная, д'Епернон.

– Улица дьо Грьонел.

– С вас сме съседни. А вие, Можирон?

– Аз живея в казармата на Лувъра.

– Значи ще започна с вас, ако разрешите, не, по-добре с вас, Келюс.

– Великолепно. Струва ми се, че разбрах. Вие идвате по поръчение на Бюси, нали?

– Няма да обсъждаме по чие поръчение идвам, господин дьо Келюс. Трябва да говоря с вас, това е.

– С четиримата ли?

– Да.

88. Желози – италиански комедианти, давали представления в Бургундския дворец – Б. а.

– Да, но ако не искате да говорите с нас в Лувъра, защото, както предполагам, смятате това място, за неподходящо, можем да се съберем в един от нас. Бихме могли заедно да изслушаеме това, което искате да кажете на всеки от нас поотделно.

– Прекрасно.

– Тогава да отидем у Шомберг, на улица Бетизи, това е на две крачки оттук.

– Да, да се съберем при мен – каза младият човек.

– Така да бъде – отговори Сен-Люк и отново се поклони.

– Водете ни, господин дьо Шомберг.

– С удоволствие.

Петимата благородници излязоха от Лувъра и се хванаха за ръце, като заеха цялата ширина на улицата.

След тях шестваха техните въоръжени до зъби слуги.

Така те стигнаха улица Бетизи и Шомберг заповяда да пригответ голямата гостна в двореца му.

Сен-Люк остана да чака в преддверието.

Глава 37

За това, как Сен-Люк изпълни поръчението, което му беше дал Бюси

Да оставим за малко Сен-Люк в преддверието на Шомберг и да видим какво се случи между него и Бюси.

Както знаем, Бюси напусна тронната зала заедно със своя приятел, като поздравяваше онези, които не бяха проникнати от дух на придворно угодничене до такава степен, че да не отговорят на любезността на един толкова опасен човек като Бюси.

Защото в онези времена на господство на грубата сила, когато личното могъщество беше всичко, човек можеше, ако беше силен и сръчен, да отскубне от прекрасното кралство Франция едно мъничко кралство за себе си както в географски, така и в морален смисъл.

Точно така царуваше Бюси при двора на крал Анри III.

Но в този ден, както видяхме, Бюси срещна в своето кралство твърде лош прием.

Щом приятелите излязоха от залата, Сен-Люк се спря и с безпокойство попита приятеля си:

– Зле ли ви е, приятелю мой? Толкова сте бледен, като че ли всеки момент ще загубите съзнание.

– Не – каза Бюси, – задъхвам се от злоба.

– Е, добре, мислите ли да предприемете нещо по отношение на тези безделници?

– Разбира се, дявол да ги вземе, сега ще видите.

– Хайде, хайде, Бюси, спокойствие.

– Но вие сте просто прелест – „спокойствие“! Ако на вас ви бяха наговорили и половината от това, което изслушах сега, при вашия нрав, тук вече щеше да е станало убийство.

– Добре, какво искате да правите?

– Вие сте мой приятел, Сен-Люк, и ми дадохте страшно доказателство за тази дружба.

– Е, скъпи мой – каза Сен-Люк, който смяташе, че Монсоро е мъртъв и лежи в гроба, – дребна работа, не ми говорете за това, ще ме обидите. Разбира се, ударът беше превъзходен и главното, аз го изпълних майсторски, но това не е моя заслуга, кралят ме научи, когато ме държеше затворен в Лувъра.

– Скъпи приятелю...

– Да оставим Монсоро там, където е и да поговорим по-добре за Диана. Беше ли тя поне малко радостна? Бедното дете! Прости ли ми вече? Кога е сватбата? Кога е кръщенето?

– Е, мили приятелю, почакайте първо Монсоро да умре.

– Моля! – попита Сен-Люк и подскочи така, сякаш бе стъпил върху остър пирон.

– Ах, мили приятелю, маковете съвсем не са толкова опасно растение, както сте си помислили, и той изобщо не умря от това, че е паднал върху тях. Точно обратното – той е жив и е още по-злюбен отпреди.

– Ама че работа! Това истина ли е?

– Боже мой, да. Той мисли само за отмъщение и се е закълел да ви убие при първа възможност. Така стоят нещата.

– Той е жив?

– Уви, да.

– Но кой е този глупав лекар, който го е излекувал?

– Моят Реми, мили приятелю.

– Как! Аз просто не мога да дойда на себе си! – продължи Сен-Люк, зашеметен от това откритие. – А! Но в такъв случай аз съм обезчестен, кълна се в тялото Христово! Аз вече обявих на всички, че той е мъртъв. Наследниците му ще го посрещнат в траур. Не, няма да могат да ме

уличат в лъжа. Ще го довърша при първа възможност и вместо един удар ще му нанесе четири, ако потрябва.

– А сега се успокойте, скъпи Сен-Люк – каза Бюси. – Честно казано, Монсоро се отнася към мен много по-добре, отколкото бихте могли да помислите. Представете си, той си мисли, че херцогът ви е насъскал. Той ревнува от херцога. Мен ме смята за ангел, за безценен приятел, Барярд, неговия скъп Бюси накрая. Но то е обяснимо – нали това животното Реми го спаси от бедата.

– Но как му хрумна на Одоен такава глупост?

– Какво искате? Разбиране на честен човек. Той си въобразява, че щом е лекар, трябва да лекува хората.

– Но той не е от този свят, този нехранимайко.

– Накъсо, Монсоро смята, че ми е задължен за живота си и ми довежда жена си.

– А, разбирам. Това обстоятелство ви позволява по-търпеливо да чакате смъртта му. Както и да е, аз просто не мога да дойда на себе си от учудване.

– Скъпи приятелю!

– Кълна се в честта си! Като паднал от небето съм.

– Виждате ли, работата сега не е в господин дьо Монсоро.

– Не! Да се наслаждаваме на живота, докато той е неподвижен. Но ви предупреждавам, че в момента на неговото оздравяване ще си поръчам ризница и ще заповядам да обковат капациите на прозорците ми с желязо. А вие разберете от херцог д'Анжу, не му ли е дала неговата мила майчица някоя рецепта против отрова. Засега да се веселим, мили приятелю, да се веселим.

Бюси не можа да съдържи усмивката си. Той протегна ръката си на Сен-Люк и каза:

– И така, скъпи Сен-Люк, виждате, че сте ми направили услуга наполовина.

Сен-Люк го погледна в недоумение.

– Вярно – каза той, – и вие искате да доведе работата докрай? Няма да бъде лесно, но за вас, скъпи Бюси, съм готов да направя всичко. Особено ако той се втренчи в мен с тези свои жълти очи, пфу!

– Не, драги мой, не. Аз вече казах, да забравим Монсоро и ако вие смятате, че ми дължите нещо, разплатете се с мен по друг начин.

– Е, говорете, слушам ви.

– В добри отношения ли сте с миньоните?

– Проклятие! Като котка и куче на слънце. Докато слънцето стига

за всички – мир и покой, но стига само някой от нас да вземе частичка топлина и светлина от другите и... О, тогава вече за нищо не гарантирам!... Ще влязат в действие зъби и нокти.

– Скъпи приятелю, вашите думи ме радват.

– А, толкова по-добре.

– Да допуснем, че слънчевият лъч ви е препречен.

– Да допуснем.

– Добре, покажете вашите прекрасни зъби, извадете вашите страшни нокти и да започнем играта.

– Не ви разбирам.

Бюси се усмихна.

– Бъдете така любезен и идете при господин дьо Келюс.

– Аха! – каза Сен-Люк.

– Започвате ли да разбирате?

– Да.

– Чудесно! Ще го попитате кога ще му бъде удобно да ми пререже гърлото или да позволи аз да прережа неговото.

– Ще го попитам, скъпи приятелю.

– Това няма ли да ви затрудни?

– Мен? Съвсем не. Ще отида, когато поискате, още сега, ако това ви доставя удоволствие.

– Момент. След като навестите господин дьо Келюс, ще ви бъда много задължен, ако със същата цел отидете и при Шомберг и му зададете същия въпрос.

– Ах! – възкликна Сен-Люк. – И при господин Шомберг ли? Проклятие! Колко бързате, Бюси!

Бюси направи протестиращ жест.

– Нека е така – каза Сен-Люк, – вашето желание ще бъде изпълнено.

– В такъв случай, скъпи Сен-Люк – продължаваше Бюси, – след като сте толкова любезен, идете и в Лувъра при господин дьо Можирон, на когото днес забелязах стоманен нагръдник – знак, че е дежурен днес, и му предложете да се присъедини към останалите.

– О! О! – изтръгна се от Сен-Люк. – Трима! Помислихте ли за това, Бюси? Това е всичко, нали?

– Не съвсем.

– Как не съвсем?

– Оттам ще отидете при господин д'Епернон, няма да спирам вашето внимание върху него – фигура твърде жалка според мен, но както и

да е, той допълва бройката.

Сен-Люк отпусна ръце и загледа Бюси.

– Четирима! – прошепна той.

– Правилно, приятелю мой – каза Бюси, като кимна с глава, – четирима. Естествено няма защо да съветвам човек с вашия ум, храброст и галантност да действа по отношение на тези господа с цялата си любезност и вежливост, с които вие се отличавате в най-голяма степен.

– О! Приятелю!

– Обръщам се към вас с тази молба, за да бъде направено всичко... учтиво. Да уредим тази работа като благородници.

– Ще останете доволен, приятелю.

Бюси с усмивка протегна ръка на младия човек.

– Желая ви успех – каза той. – А! Господа миньони, ще дойде време, ние също ще се посмеем.

– А сега, скъпи приятелю, условията.

– Какви условия?

– Вашите.

– Нямам условия, ще приема условията на тези господа.

– Вашето оръжие?

– Същото като на тези господа.

– Ден, място, час?

– Ден, място и час каквито желаят те.

– Обаче...

– Да не говорим повече за дреболии. Действайте, и действайте по-бързо, мили приятелю. Аз ще се разхождам в малката градина на Лувъра. Там ще ме намерите, след като изпълните молбата ми.

– Значи ще ме чакате?

– Да.

– Добре. Работата може да се забави.

– Аз имам време.

Ние вече знаем как Сен-Люк намери четиримата миньони в тронната зала и как започна преговорите.

Да се върнем при него, в преддверието на двореца на Шомберг, където го оставихме в церемониално очакване по правилата на етикета през тази епоха, докато четиримата фаворити на негово величество, досещащи се за целта на посещението на Сен-Люк, се настаняваха в четирите ъгъла на обширната гостна.

След като се настаниха, вратата в преддверието се отвори, от нея излезе лакей и се поклони на Сен-Люк. Като опря лявата ръка в

дръжката на рапирата, той изящно повдигна с нея плаща си и държейки в дясната ръка шапката си, дойде до прага на стаята и се спря точно по средата му, определена от него с точност, на която би могъл да завиди и най-изкусният архитект.

– Господин д'Епине дьо Сен-Люк – провъзгласи лакеят.

Сен-Люк влезе.

Като домакин Шомберг стана и се приближи до госта, който, вместо да се поклони, сложи шапката си.

Тази формалност придаваше на посещението определена окраска и определен смисъл.

Шомберг се поклони, а след това се обърна към Келюс.

– Имам чест да ви представя – каза той – господин Жак дьо Леви, граф дьо Келюс.

Сен-Люк направи крачка към Келюс и на свой ред се поклони дълбоко.

– Исках да се срещна с вас, господине.

Келюс се поклони.

Шомберг продължаваше, като се обърна към другия ъгъл на залата:

– Имам чест да ви представя господин Луи дьо Можирон.

Същият поклон от страна на Сен-Люк и същият отговор от страна на Можирон.

– Исках да се срещна с вас, господине – каза Сен-Люк.

С д'Епернон се повтори същата церемония, изпълнена все така бавно и спокойно.

След това дойде ред на Шомберг. Той се представи сам и получи в отговор поклон.

След това четиримата приятели седнаха.

Сен-Люк остана прав:

– Господин графе – каза той на Келюс, – вие сте оскърбили господин граф Луи дьо Клермон д'Амбоаз, сеньор дьо Бюси, той ви засвидетелства своето най-дълбоко уважение и ви вика на дуел, за да се срази с вас до смърт в онзи ден и час, които вие сметнете удобни за вас, и с онова оръжие, което изберете вие... Приемате ли?

– Разбира се, приемам – спокойно отговори Келюс, – господин граф дьо Бюси ми оказва голяма чест.

– Вашият ден, господин графе?

– Денят е безразличен за мен, но бих предпочел това да е по-скоро утре, а не вдругиден и по-скоро вдругиден, отколкото през следващите дни.

– Вашият час?

– Сутринта.

– Вашето оръжие?

– Рапира и кинжал, ако това оръжие задоволява господин дьо Бюси. Сен-Люк се поклони.

– Всяко ваше решение по този въпрос ще бъде за господин дьо Бюси закон.

После той се обърна към Можирон, който отговори по същия начин, и последователно към другите двама.

– Но – каза Шомберг, който като домакин последен получи поклон, – ние не помислихме за едно, господни дьо Сен-Люк.

– За какво?

– За това, че ако пожелаем всички ние, случайността понякога отрежда странно, ако всички ние пожелаем, повтарям, да изберем един и същи ден и час, господин дьо Бюси може да се окаже в много затруднено положение.

Сен-Люк се поклони с най-вежливата си усмивка:

– Разбира се, господин дьо Бюси би се озовал в затруднено положение, както и всеки благородник пред лицето на четирима такива храбреци като вас. Но той ми каза, че няма да му е за първи път, веднъж вече му се било случвало нещо подобно до Турнелските врати при Бастилията.

– И той ще се бие с четиримата?

– С четиримата – потвърди Сен-Люк.

– С всеки поотделно? – попита Шомберг.

– С всеки поотделно или с всички заедно. Предложението е отправено към всеки един от вас и към всички вас заедно.

Четиримата млади хора се спогледаха. Келюс пръв наруши мълчанието.

– Това е много благородно от страна на господин дьо Бюси – каза той, почервенял от злоба, – но, колкото и малко да струваме, все пак всеки от нас е способен да се справи със своята работа самостоятелно. И така ние приемаме предложението на графа и ще се бием един по един, по ред... или пък... Да, така като че ли ще бъде най-добре...

Келюс погледна приятелите си, които, вероятно разбрали мисълта му, кимнаха в знак на съгласие.

– Ние не искаме дуелът да се превърне в убийство на един великодушен човек. Би било най-добре да предоставим на жребия да реши кой от нас пръв да се бие с господин дьо Бюси.

– Но – побърза да попита д'Епернон, – а тримата останали?
– Тримата останали? Господин дьо Бюси несъмнено има достатъчно приятели, а ние – врагове, за да не стоят останалите със скръстени ръце.

– Съгласни ли сте е мен, господа? – добави Келюс, обръщайки се към приятелите си.

– Да – отговориха те в един глас.

– Би ми било извънредно приятно – каза Шомберг, – ако на тази увеселителна разходка господин дьо Бюси покани господин дьо Ливаро.

– Ако бих посмял да изразя мнението си – каза Можирон, – бих помолил на срещата ни да присъства и господин Балзак д'Антраге.

– И компанията би била в пълен състав – заключи Келюс, – ако господин дьо Рибейрак благоволи да се яви със своите приятели.

– Господа – каза Сен-Люк, – ще предам вашите пожелания на господин граф дьо Бюси, но бих могъл да изразя своето мнение, че той е твърде учтив, за да не се съгласи с вас. Остава ми само, господа, да ви поднеса искрена благодарност от името на господин графа.

Сен-Люк отново се поклони и главите на четиримата, извикани на дуел благородници, се наведоха точно толкова, колкото и неговата глава.

Младите хора изпратиха Сен-Люк до вратата на гостната.

В последния коридор той видя четирима лакей. Сен-Люк извади своята натъпкана със злато кесия и им я хвърли с думите:

– Ето, пейнете за здравето на вашите господари.

Глава 38

За това, в коя област господин дьо Сен-Люк беше по-просветен от господин дьо Бюси, какви уроци му преподаде и как използва тези уроци възлюбленият на прекрасната Диана

Сен-Люк се върна много горд с така добре изпълненото поръчение.

Очакващият го Бюси благодари на приятеля си.

Бюси се стори на Сен-Люк много тъжен. Подобно състояние не беше естествено за един изключително храбър човек, на когото съобщават, че му предстои блестящ дуел.

– Да не съм събркал нещо? – попита Сен-Люк. – Имате разстроен

вид.

– Честна дума, мили приятелю, съжалявам, че вместо да определяте срок, не сте казали: „Незабавно!“

– А, търпение! Анжуйците не са се върнали още. По дяволите! Дайте им време да пристигнат! Защо бързате да застилате земята с ранени и убити?

– Работата е там, че искам час по-скоро да умра.

Сен-Люк загледа Бюси с онова учудване, с което един млад, здрав човек посреща и най-малкия признак на нещастие, дори и чуждо.

– Да умрете! На вашата възраст! С вашето име, с такава възлюблена?

– Да! Ще убия и четиримата, сигурен съм в това, но и сам ще получа хубав удар, който ще ме приспи навеки.

– Що за черни мисли, Бюси?

– Да бяхте вие на мое място! Съпругът, смятан за мъртъв – възкръсва. Съпругата му не може да се откъсне ни за минутка от постелята на този, с ваше разрешение, умиращ. Нито усмивки да си разменим, нито ръцете да си докоснем, нито дума да си кажем. О, боже господи! С удоволствие бих насякъл някой на парчета...

Сен-Люк отговори на тази тирада с взрив от смях, който подплаши цяло ято врабчета, кълвящи калина в малката градина на Лувъра.

– Ах! – извика той. – Какво простодушие! Помислете само, жените обичат този Бюси, този ученик. Но, мили мой, вие сте си загубили разсъдка – в целия свят няма по-щастлив любовник от вас.

– Така ли? Опитайте се да ми докажете това – вие, жененият мъж!

– *Nihil facilius*⁸⁹, както казваше йезуитът Трике, моят учител. Нали сте приятели с Монсоро?

– Кълна се, срам ме е за човешкия разум! Този дръвник ме нарича свой приятел.

– Какво пък, бъдете негов приятел.

– О... да злоупотребя с това звание?!

– *Prorsus absurdum*⁹⁰, казваше винаги Трике. Той наистина ли е ваш приятел?

– Така твърди.

– Не, той не ви е приятел, защото той ви прави нещастен. Къде се крие целта на дружбата? Хората да си помагат да бъдат щастливи. Така

89. Няма нищо по-лесно (лат.) – Б. пр.

90. Безсмислен въпрос (лат.) – Б. пр.

поне определя дружбата негово величество, а кралят е учен човек.

Бюси се разсмя.

– Продължавам – каза Сен-Люк. – Ако Монсоро ви прави нещастен, значи не сте приятели. Следователно можете да се отнасяте към него с безразличие и в този случай да му отнемете жената, или враждебно, и тогава да го убиете още веднъж, щом първият път не е достатъчен.

– Честно казано, аз го ненавиждам – каза Бюси.

– А той се страхува от вас!

– Мислите, че не ме обича ли?

– Проклятие! Проверете. Отнемете жена му и ще видите.

– Това също ли е логиката на отец Трике?

– Не, това си е моя логика.

– Поздравявам ви.

– Тя подхожда ли ви?

– Не. Повече ми харесва да бъде човек на честта.

– И да предоставите на госпожа дьо Монсоро да излекува съпруга си духовно и физически? В края на краищата няма никакво съмнение, че ако ви убият, тя ще се привърже към единствения останал до нея мъж...

Бюси се намръщи.

– Впрочем – добави Сен-Люк, – ето госпожа дьо Сен-Люк, – тя е прекрасен съветник. Набрала е букет в цветарника на кралицата майка и сигурно е в добро настроение. Послушайте Жана, всяка нейна дума е злато.

Наистина Жана се приближаваше към тях сияеща, изпълнена с радост, искряща от лукавство.

Има такива щастливи натури, които като утринната песен на чучулигата в полето носят на околните радост и добри предзнаменования.

Бюси дружески се поклони на младата жена.

Тя му подаде ръка, което неопровержимо доказва, че не пълномощният посланик Дюбоа е донесъл от Англия тази мода заедно с договора за четиристранен съюз.

– Как е вашата любов? – каза Жана, като връзваше букета си със златна лента.

– Умира – отговори Бюси.

– Не говорете така! Тя е само ранена и загубила съзнание – намеси се Сен-Люк. – Сигурен съм, че ще я свестите, Жана.

– Да видим – каза младата жена, – покажете ми раната.

– С две думи, работата е там – продължаваше Сен-Люк, – че на господин дьо Бюси му тежи необходимостта да се усмихва на граф дьо

Монсоро и той е взел решение да се оттегли.

– И да остави Диана на графа? – ужасено възкликна Жана.

Обезпокоен от тази първа проява на нейните чувства, Бюси обясни:

– О! Госпожо, Сен-Люк не ви каза, че искам да умра.

Известно време Жана го гледаше със състрадание, в което нямаше нищо евангелско.

– Бедната Диана – прошепна тя. – Върви, че обичай след това. Не, наистина вие, мъжете, сте големи себелюбци.

– Прекрасно! – каза Сен-Люк. – Ето присъдата на моята съпруга.

– Аз ли съм себелюбец? Аз? – извика Бюси. – Затова, че се страхувам да унижа моята любов със страхливо лицемерие?

– Ах, господине, това е само един жалък предлог – каза Жана. – Ако вие обичахте истински, бихте се страхували само от едно унижение – да не бъдете разлюбен.

– На ти сега – каза Сен-Люк. – Плащайте, мили приятелю.

– Но, госпожо – възрази Бюси с глас, треперещ от любов, – има жертви, които...

– Нито дума повече. Признайте, че вие вече не обичате истински Диана, това би било по-достойно за един благородник.

Само при мисълта за това Бюси пребледня.

– Вие не смеете да й го кажете. Какво пък, ще й го кажа аз.

– Госпожо, госпожо!

– Вие сте много забавни, всички вие с вашите жертви... А нима ние не правим жертви? Как! Да се подлага на опасността да бъде зверски убита от този тигър Монсоро, да запази всички съпругески права за любимия, да прояви по-голяма сила и воля даже от Самсон и Ханибал, да укроти тази злобна рожба на Марс и да го впрегне в колесницата на триумфатора, това не е ли геройство? А, кълна ви се, Диана е просто великолепна, аз не бих могла да направя и четвъртината от това, което тя прави всеки ден.

– Благодаря – каза Сен-Люк с такъв благоговееен поклон, че Жана се заля в смях.

Бюси беше разколебан.

– И той си позволява да мисли! – възкликна Жана. – Той не пада на колене, не казва „*mea culpa*“.

– Вие сте права – каза Бюси, – аз съм само един мъж, тоест същество несъвършено, стоящо по-ниско и от най-обикновената жена.

– Радвам се – каза Жана, – че можах да ви убедя.

– Какво да правя? Заповядайте ми и...

- Идете веднага с визита...
- При господин дьо Монсоро?
- Какво говорите? Нима става дума за това? При Диана.
- Но, струва ми се, те не се разделят.
- Когато вие посещавахте, при това толкова често, госпожа дьо

Барбезие, нима до нея през цялото време не стоеше онази голяма маймуна, която ви хапеше, от ревност?

Бюси се разсмя, Сен-Люк го последва. Жана се присъедини към тях. Жизнерадостният смях на това трио привлече до прозорците всички придворни, които се разхождаха по галериите.

– Госпожо – каза накрая Бюси, – аз отивам при господин дьо Монсоро. Сбогом.

И те се разделиха. Преди това Бюси посъветва Сен-Люк да не казва на никого, че той е извикал миньоните на дуел.

След това отиде при господин дьо Монсоро, когото завари на легло.

Графът посрещна идването на Бюси с радостни възклицания.

Реми току-що му беше обещал, че няма да минат и три седмици и раната му ще зарасне.

Диана сложи пръст на устните си – това беше нейният таен поздрав.

Бюси трябваше да разкаже най-подробно за поръчението, възложено му от херцог д'Анжу, за посещението в двора, за недоволния вид на краля и киселите физиономии на миньоните.

Бюси каза точно така: „кисели физиономии“. При тези думи Диана само се засмя.

Монсоро обаче се замисли, помоли Бюси да се наведе и му прошепна:

- Херцогът има и други намерения, нали?
- Сигурно – отговори Бюси.

– Поварвайте ми – каза Монсоро, – не се компрометирайте заради този подъл човек. Познавам го. Той е вероломен. Уверявам ви, той никога не би се спрял пред измяна.

– Зная – каза Бюси с усмивка, като си спомни обстоятелствата, при които веднъж вече беше пострадал от измяната на херцога.

– Виждате ли – каза Монсоро, – вие сте мой приятел, затова искам да ви предпазя. И още – всеки път, когато попаднете в затруднено положение, обърнете се към мен за съвет.

- Господине, господине! След превръзката трябва да се спи –

намеси се Реми. – Хайде да спим.

– Сега, мили докторе. Приятелю, поразходете се малко с госпожа дьо Монсоро – каза графът. – Казват, че тази година градината е прекрасна.

– Слушам – отговори Бюси.

Глава 39

Предпазливостта на господин дьо Монсоро

Сен-Люк беше прав, Жана беше права. След осем дни Бюси разбра това и отдаде дължимото на тяхната мъдрост.

Да се оприличиш на героите от древни времена – това значи да станеш завинаги идеал на величието и красотата. Но това значи и преждевременно да се превърнеш в старец. И Бюси, забравил за Плутарх, който престана да му бъде любим автор, откакто се беше предал на разлагашото влияние на любовта, Бюси, прекрасен като Алкивиад, се грижеше сега само за настоящето и не проявяваше никакво пристрастие към живописа на Сципион или Баярд в дните на тяхното въздържание.

Диана беше по-проста, по-естествена, както казват сега. Тя живееше, подчинена на два инстинктивни стремежа, които мизантропът Фигаро смяташе вродени у човека – стремежа към любовта и стремежа към измамата. Дори наум не й идваше да издига до философски умозрения своето мнение за това, което Шарон и Монтен наричат честност.

Любовта към Бюси беше нейната логика. Да принадлежи само на Бюси – беше нейният морал. Да трепва с цялото си тяло при най-лекото докосване на ръката му – беше нейната метафизика.

Бяха изминали вече петнадесет дни от нещастieto и господин дьо Монсоро се чувстваше все по-добре и по-добре. Той вече се беше излекувал от треската благодарение на студените компреси, новото средство, което провидението откри на Амброаз Паре, когато внезапно бе постигнат от нова беда – графът разбра, че монсеньор херцог д'Анжу заедно с вдовстващата кралица и със своите анжуйци току-що е пристигнал в Париж.

Безпокойството на Монсоро не беше напразно, защото още на следващата сутрин принцът дойде в дома му, на улица Пти-Пер, под предлога, че няма търпение да разбере как се чувства графът. Не можеш да затвориш вратата си пред едно кралско височество, което ти дава доказателство за толкова нежно внимание. Господин дьо Монсоро прие херцог

д'Анжу, а херцог д'Анжу беше много мил с главния ловчия и особено със съпругата му.

Веднага, след като принцът си тръгна, господин дьо Монсоро извика Диана, подпря се на ръката и, и въпреки воплите на Реми, обиколи три пъти креслото си.

След това той седна в същото кресло, около което, както вече казахме, преди това описа циркувалационна линия⁹¹. Изглеждаше много доволен и Диана се досети по усмивката му, че замисля някаква хитрост.

Но всичко това се отнася до личната история на семейство Монсоро.

Да се върнем по-добре на пристигането на херцог д'Анжу в Париж, което се отнася до епическата част на нашата книга.

От само себе си се разбира, че денят на връщането на монсенюр Франсоа дьо Валоа в Лувъра не убегна от вниманието на наблюдателите.

Ето какво отбелязаха те:

Кралят се държеше много надменно.

Кралицата беше много мила.

Херцог д'Анжу беше изпълнен с нагло смирение и сякаш с целия си вид питаше: „За какъв дявол сте ме извикали, ако сега, когато съм тук, седите пред мен с такава надута физиономия?“

Аудиенцията беше подправена с бляскащите, пламтящи, изпепеляващи погледи на господата Ливаро, Рибейрак и Антраге, които, предупредени вече от Бюси, бяха радостни да покажат на своите бъдещи противници, че ако предстоящият дуел срещне някакво препятствие, то ще бъде по вина на анжуйци.

През този ден Шико се суетеше повече от Цезар преди Фарсалската битка.

След това настана пълно загишие.

Един ден след пристигането си в Лувъра принцът отново дойде да навести ранения.

Монсоро, посветен до най-малки подробности за срещата на краля с брат му, обсипа херцога с ласкателни похвали, за да поддържа у него враждебните чувства към Анри.

Когато принцът си отиде, графът, чието състояние все повече се подобряваше, се подпря на ръката на жена си и направи една обиколка на

91. Кръгова укрепена позиция, която има за цел да изолира напълно неприятеля – Б. пр.

стоята.

После седна в креслото с още по-доволен вид.

Същата вечер Диана предупреди Бюси, че господин дьо Монсоро сто на сто е намислил нещо.

След няколко минути Монсоро и Бюси останаха сами.

– Като си помисля само – каза Монсоро, – че този принц, който е толкова мил с мене, е мой смъртен враг и че именно той е заповядал на господин дьо Сен-Люк да ме убие.

– О! Да ви убие! – възрази Бюси. – Стига, господин графе. Сен-Люк е човек на честта. Вие сам признахте, че сте му дали повод и пръв сте извадили шпагата си и че ударът ви е бил нанесен в бой.

– Вярно е, но е вярно и това, че Сен-Люк е действал така, подучен от принца.

– Вижте – каза Бюси, – познавам херцога, а главното – познавам господин дьо Сен-Люк. Трябва да ви кажа, че господин дьо Сен-Люк изцяло принадлежи на краля, а съвсем не на принца. А! Ако бяхте получили този удар от Антраге, Ливаро или Рибейрак, тогава друга работа... Но Сен-Люк...

– Вие не познавате френската история така, както я познавам аз, любезни господин дьо Бюси – държеше на своето Монсоро.

На това Бюси би могъл да му отговори, че макар и да не знае добре историята на Франция, отлично е запознат с историята на Анжу и особено с онази нейна част, която засяга Меридор.

В края на краищата Монсоро стана и излезе в градината.

– Стига ми толкова – каза той, като се върна въщи. – Днес вечерта се местим.

– Защо? – каза Реми. – Нима въздухът на улица Пти-Пер ви вреди или развлеченията тук не ви стигат?

– Напротив – каза Монсоро, – тук те са прекалено много. Монсе-нъор д'Анжу ми досажда със своите посещения. Той всеки ден води със себе си около тридесет благородници и звъntenето на техните шпори ме дразни ужасно.

– Но къде ще отидете?

– Заповядах да подредят моя дом, който е близо до двореца Турнел.

Диана и Бюси, който още не си беше отишъл, се спогледаха с влюбени погледи, пълни със спомени.

– Как? В тази колиба? – без да помисли, възкликна Реми.

– А! Значи го знаете? – произнесе Монсоро.

– Кълна се в бога! – каза младият човек. – Как да не знаеш дома на

главния ловчия на Франция, особено ако живееш на улица Ботрейи.

Както обикновено, в душата на Монсоро трепнаха някакви смътни подозрения.

– Да, да, ще се преместя в този дом – каза той – и там ще ми бъде добре. Там повече от четирима гости не можеш да приемеш. Това е крепост и от прозореца на разстояние от триста крачки можеш да видиш кой идва при теб с визита.

– Е, и? – попита Реми.

– Ами може да се избегне тази визита – каза Монсоро, – особено ако си здрав.

Бюси прехапа устни. Той се страхуваше, че ще дойде време, когато Монсоро ще започне да избягва и неговите посещения.

Диана въздъхна.

Тя си спомни как в тази къща бе лежал на леглото ѝ в безсъзнание раненият Бюси.

Реми размишляваше, и затова пръв от тримата намери отговора:

– Няма да можете – заяви той.

– Но защо, кажете, за бога, господин главен лекар?

– Защото главният ловчия на Франция трябва да дава приеми, да има много слуги, да има добър екипаж. Той може да настани кучетата си в дворец, ако пожелае, и това ще се приеме, но е съвсем недопустимо той самият да живее в колиба.

– Хм! – проточи Монсоро с тон, който казваше: „Така е.“

– И освен това – продължаваше Реми – аз лекувам не само тялото, но и душата и затова зная, че вас не ви вълнува собственото ви пребиваване тук.

– А чие?

– На госпожата.

– Е, и какво?

– Разпоредете се графинята да замине оттук.

– Да се разделя с нея? – извика Монсоро и устреми към Диана поглед, пълен повече с гняв, отколкото с любов.

– В такъв случай разделете се с вашата длъжност на главен ловчия, подайте си оставката. Предполагам, че това е най-доброто, защото наистина – или ще изпълнявате своите задължения, или няма да ги изпълнявате. Ако не ги изпълнявате, ще си навлечете недоволството на краля, ако ги изпълнявате...

– Ще правя това, което е нужно – процеди през зъби Монсоро, – но няма да се разделя с графинята.

Графът още не бе произнесъл тези думи и на двора се чу конски тропот и високи гласове.

Монсоро трепна.

– Пак херцогът! – прошепна той.

– Да, това е той – каза, като се доближи до прозореца Реми.

Реми не беше довършил фразата си, а херцогът, който се ползваше от привилегиите на принцовете да влиза, без да съобщават за него, вече влизаше в стаята.

Монсоро беше нащрек. Той видя, че първият поглед на Франсоа беше към Диана.

Скоро безкрайните любезности на херцога отвориха още повече очите на главния ловчия. Херцогът беше донесъл на Диана една от онези редки скъпоценности, които търпеливи и талантиливи художници, прославили своето време, създаваха не повече от три-четири за целия си живот, и въпреки това тогава по-често от сега се раждаха шедьоври.

Това беше прелестен кинжал със златна гравирана дръжка, която представляваше флакон. На острието с поразително майсторство беше изрисувана ловна сцена – кучета, коне, ловци, дивеч, дървета, небе бяха съединени в хармоничен безпорядък и задълго приковаваха погледа към това острие от злато и лазур.

– Може ли да погледна? – каза Монсоро, който се боеше, че в дръжката може да е скрита някаква бележка.

Принцът опроверга опасенията му, като откачи дръжката от острието.

– На вас, ловца, острието – каза той, – на графинята – дръжката. Здравейте, Бюси, вие, както виждам, сте станали голям приятел на графа.

Диана се изчерви.

Бюси, напротив, успя да се овладее.

– Монсеньор – каза той, – вие забравихте, че ваше височество сам ме помоли тази сутрин да се отбия при господин дьо Монсоро и да разбера как се чувства. Както обикновено, аз се подчиних на вашата заповед.

– Вярно – каза херцогът.

След това той седна до Диана и тихо поведе разговор с нея.

След известно време херцогът каза:

– Графе, в тази стая – стая на болен, е ужасно горещо. Виждам, че графинята се задъхва и искам да ѝ предложа ръката си, за да се поразходим из градината.

Съпругът и влюбеният се спогледаха със свирепи погледи.

Като чу поканата, Диана стана и сложи ръката си върху ръката на принца.

– Дайте ми вашата ръка – каза граф дьо Монсоро на Бюси.

И главният ловчия излезе в градината след жена си.

– А! – каза херцогът. – Вие, както виждам, съвсем сте се поправили?

– Да, монсеньор, и се надявам, че скоро ще мога да съпровождам госпожа дьо Монсоро навсякъде.

– Великолепно! Но дотогава не трябва да се изморявате.

Монсоро и сам чувстваше колко справедлив е съветът на принца.

Той седна на такова място, че да не изпуска от поглед принца и Диана.

– Чуйте, графе – каза той на Бюси, – ще бъдете ли така любезен да заведете госпожа дьо Монсоро в моя дом при Бастилията? Честно казано, предпочитам тя да е там. Изтръгнах я от ръцете на този ястреб в Меридор, но не и за да я погълне в Париж.

– Не, господине – каза Реми на своя господар, – вие не можете да приемете това предложение.

– Но защо? – попита Бюси.

– Защото вие сте от хората на монсеньор херцог д'Анжу и монсеньор херцог д'Анжу никога няма да ви прости, че сте помогнали на графа да го остави с празни ръце.

„Какво ме засяга това!“ – беше готов да възкликне Бюси, но погледът на Реми го призова към мълчание.

Монсоро размишляваше.

– Реми е прав – каза той, – не вас трябва да моля за това. Аз сам ще я закарам, нали утре или вдругиден и аз ще мога да се настани там.

– Безумие – каза Бюси, – вие ще загубите своята длъжност.

– Може – каза графът, – но ще запазя жена си.

При тези думи той се намръщи, което накара Бюси да въздъхне.

И наистина, още същата вечер графът отиде с жена си в къщата при двореца Турнел, която е добре известна на нашите читатели.

Реми помогна на оздравяващия да се настани там.

И тъй като беше безгранично предан и разбираше, че в това тясно жилище любовта на Бюси ще бъде застрашена и ще се нуждае от неговото съдействие, той отново се сближи с Гертруда, която започна с това, че го наби, а свърши с това, че му прости.

Диана отново се настани в стаята си, която гледаше към улицата, в

стаята с портрета и белия златоткан балдахин.

От стаята на граф дьо Монсоро я отделяше само един коридор.

Бюси си скубеше косите.

Сен-Люк твърдеше, че възжените стълби са стигнали своето съвършенство и прекрасно могат да заменят обикновените.

Монсоро потриваше ръце и се усмихваше, като си представяше яда на монсенъор херцог д'Анжу.

Глава 40

Посещение в къщата при двореца Турнел

Има хора, при които силното желание заменя истинската страст, както при вълка и хиената гладът създава видимост за смелост.

Херцог д'Анжу се беше върнал в Париж в плен на такова чувство. Неговата ярост, когато разбра, че Диана е заминала от Меридор, не се подаваше на описание. Той беше почти влюбен в тази жена тъкмо, защото му я бяха отнели.

Затова ненавистта на принца към Монсоро, ненавист, породила се в деня, когато принцът разбра, че графът му е изменил, затова, повтаряме ние, неговата ненавист се превърна в своего рода безумие, което беше още по-опасно, защото, сблъскал се веднъж с решителния характер на графа, той се готвеше да му нанесе удар в гръб.

Щом се върна в Париж, той започна отново своите тъмни и коварни тайни замисли.

Моментът за това беше много благоприятен. Мнозина колебаещи се заговорници, от онези, които бяха предани не на делото, а на успеха, ободрени от това подобие на победа, удържана от анжуйци поради слабостта на краля и коварството на Катерина, се подмилкваха на херцога, свързвайки с невидими, но здрави нишки делото на принца с делото на дьо Гиз, които предвидливо оставаха в сянка и пазеха мълчание, а това безпокоеше много Шико.

Към това трябва да се прибави, че принцът вече не водеше с Бюси откровени политически разговори. Лицемерните уверения в дружба – това беше всичко, което той си позволяваше. Принцът инстинктивно се безпокоеше от срещата с Бюси в дома на Монсоро и се сърдеше на младия човек за доверието, оказвано му от иначе подозрителния граф.

Плашеше го и сияещото от радост лице на Диана, тази нежна руменина, която я правеше толкова възхитителна и желана.

Принцът знаеше, че цветята цъфтят и благоухаят само на слънце, а жените – от любов. Диана явно беше щастлива, а винаги завистливият и нащрек принц смяташе чуждото щастие за нещо враждебно, насочено лично срещу него.

Принц по рождение, херцог д'Анжу беше постигнал своето могъщество по тъмни и криволичещи пътеки и беше свикнал да прибегва до силата – било в любовта, било в отмъщението, понеже тъкмо силата му беше осигурявала досега успехи. И сега, подкрепян от съветите на Орили, принцът реши, че е срамата да бъде спрял при задоволяването на своите желания от толкова смехотворните препятствия като ревността на мъжа и отвращението на жената.

След една лошо прекарана нощ, изтерзан от онези мрачни видения, които поражда трескавото състояние на полусън, той почувства, че желанията му са стигнали предела си и заповяда да оседлаят конете, за да посети Монсоро.

Както е известно, Монсоро се беше преместил в къщата при двореца Турнел.

Като чу това съобщение, принцът се усмихна.

Това беше още една сцена от меридорската комедия.

За пред хората той се осведоми къде се намира тази къща. Отговори му, че е на площад Сент-Антоан, и тогава, като се обърна към Бюси, който го придружаваше, принцът каза:

– Щом като е при двореца Турнел, ще отидем при двореца Турнел.

Кавалкадата тръгна на път и скоро тези две дузини знатни благородници, след всеки от които следваха по двама лакеи с по три коня, изпълниха с шум целия квартал.

Принцът добре знаеше и къщата, и вратата. Бюси ги познаваше не по-зле от него.

Двамата спряха пред вратата, влязоха в антрето и се качиха по стълбите. Но принцът влезе вътре, а Бюси остана да чака в коридора.

В резултат на това разпределение принцът, който изглеждаше, че има предимство, видя само Монсоро, който го посрещна легнал в леглото си, а Бюси беше посрещнат от ръцете на Диана, които нежно се обвиха около врата му, а Гертруда стоеше на пост.

Бледен по принцип, щом видя херцога, Монсоро просто посиня. Херцогът беше неговият кошмар.

– Монсеньор! – възкликна графът, разтреперан от злоба. – Монсеньор, вие в моя беден дом? Не, наистина, прекалено голяма чест за такъв малък човек като мен!

Иронията му беше на очи, защото Монсоро не си даде труда да я замаскира.

Но принцът сякаш не забеляза иронията и пристъпи към Монсоро с усмивка.

– Където отива моят страдащ приятел – каза той, – там отивам и аз, за да се осведомя за неговото здраве.

– За бога, принце, струва ми се, че ваше височество произнесе думата „приятел“?

– Произнесох я, любезни графе. Как се чувствате?

– Много по-добре, монсеньор. Аз ставам, ходя и след седем-осем дни ще бъда съвсем здрав.

– Вашият лекар ли ви предписа въздуха на Бастилията? – попита принцът с най-простодушен вид.

– Да, монсеньор.

– Нима ви беше зле на улица Пти-Пер?

– Да, монсеньор, там се налагаше да приемам твърде много гости, а тези гости вдигаха много шум.

Твърдият тон, с който графът произнесе тези думи, не убягна на принца. Но въпреки това Франсоа сякаш не им обърна внимание.

– Но тук май нямате градина – каза той.

– Градината ми вреди, монсеньор – отговори Монсоро.

– Но къде се разхождате, скъпи мой?

– Не се разхождам, монсеньор.

Принцът прехапа устни и се облегна на стола.

– Известно ли ви е, графе – каза той след кратко мълчание, – колко много са желаещите да получат вашата длъжност на главен ловчия и колко хора молят за това краля?

– Ба! И под какъв предлог, монсеньор?

– Те твърдят, че сте мъртъв.

– О! Сигурен съм, монсеньорът им е казал, че съм жив.

– Нищо не съм им казал. Вие се погребвате, приятелю мой, значи вие сте мъртъв.

На свой ред Монсоро прехапа устни.

– Е, какво пък, монсеньор – каза той, – нека да загубя своята длъжност.

– Така ли?

– Да, има неща, които са по-важни за мене.

– А! – произнесе принцът. – Значи честолубието ви е чуждо?

– Такъв съм си, монсеньор.

– Е, щом сте такъв, то няма да възразите, ако кралят разбере за това?

– Но кой ще му каже?

– Проклятие! Ако ме попита, то, безусловно, ще трябва да му разкажа за нашия разговор.

– Честно казано, ваше височество, ако кралят слушаше всичко, което се говори в Париж, на негово величество не биха му стигнали и двете уши.

– А какво говорят в Париж? – попита принцът и рязко се обърна към Монсоро, сякаш го беше ухапала змия.

Монсоро видя, че постепенно разговорът взе да става прекалено сериозен за оздравяващ човек, лишен при това от пълна свобода на действие. Той съдържа злобата, която кипеше в душата му, и като прие безразличен вид, каза:

– Какво мога да знам аз, бедният парализик... Животът тече, а аз виждам само сянка от него, и то не винаги. Ако кралят е недоволен от мен, то той не е прав.

– Тоест как?

– Разбира се. Нешастието, станало с мен...

– Е?

– Стана донякъде и по негова вина.

– Какво искате да кажете?

– Проклятие! Нима господин дьо Сен-Люк, който ме прободете с шпагата си, не е измежду най-близките приятели на краля? Та тайният удар, с който ми проби гърдите, му го е показал кралят и не виждам нищо невъзможно в това кралят сам тихомълком да го е подтикнал да се скара с мен.

Херцог д'Анжу кимна с глава.

– Вие сте прав – каза той, – но, както и да погледнеш, кралят си е крал.

– Дотогава, докато не престане да бъде такъв, нали?

Херцогът подскочи.

– Впрочем – каза той, – нима госпожа графиня дьо Монсоро не живее тук?

– Монсенъор, графинята е болна, иначе тя вече би дошла да ви изрази уважението си.

– Болна ли е? Горката.

– Болна е, монсенъор.

– От мъката, която ѝ причиняват вашите страдания ли?

– И от това, и от умората, свързана с преместването.

– Да се надяваме, че неразположението ѝ няма да трае дълго. Вие имате толкова добър лекар!

И принцът стана от стола.

– Каквото и да казваме – обади се Монсоро, – милият Реми прекрасно се грижи за мен.

– Реми? Но така се казва лекарят на Бюси!

– Да, така е, графът ми го даде, монсеньор.

– Значи сте големи приятели с Бюси?

– Той е моят най-добър и би трябвало да кажа, единствен приятел – студено отговори Монсоро.

– Сбогом, графе – студено каза принцът и хвана с ръка завесата.

В същия момент, когато главата му се показа зад завесата, му се стори, че вижда края на рокля, изчезваща в стаята отсреща и внезапно пред него изникна на поста си в коридора Бюси.

Подозренията на принца се увеличиха.

– Тръгваме – каза той.

Бюси не отговори и побърза да слезе долу, за да нареди на ескорта да се подготви, но може би и за да скрие от принца руменината на лицето си.

Останал сам, херцогът се опита да проникне там, където бе изчезнала копирената рокля.

Но като се обърна, той видя, че Монсоро е тръгнал след него и бледен като смъртта, стои на прага на своята стая, като се подпира в рамката на вратата.

– Ваше височество сбърка вратата – студено каза графът.

– Наистина – промърмори херцогът, – благодаря ви.

И кипящ от ярост, слезе долу.

На връщане, през целия твърде дълъг път, той не размени нито дума с Бюси.

Пред двореца на херцога те се разделиха.

Когато Франсоа се прибра и остана сам в кабинета си, при него с тайнствен вид се промъкна Орили.

– Това е – каза херцогът, щом го видя, – съпругът ми се подиграва.

– А може би и любовникът, монсеньор? – добави музикантът.

– Какво каза?

– Истината, ваше височество!

– Тогава продължавай.

– Чуйте, монсеньор, надявам се, ще ми простите, защото направих

това воден от едно желание да служи на ваше височество.

– Добре, извинявам те предварително. После?

– Ето какво, когато вие влязохте в къщата, аз останах под навеса на двора.

– Аха! И какво видях?

– Видях женска рокля, видях как жената се наведе, видях как две ръце се обвиха около шията ѝ и тъй като имам остър слух, ясно чух звук от дълга и нежна целувка.

– Но кой беше мъжът? – попита херцогът. – Позна ли го?

– Не можах да позная ръцете – възрази Орили, – ръкавиците нямат лице, монсеньор.

– Разбира се, но може да се познаят чии са.

– Наистина и на мен ми се стори... – каза Орили.

– Че са ти познати, нали? Хайде, кажи.

– Но това е само предположение.

– Все едно, говори!

– Ето какво, монсеньор, стори ми се, че това са ръкавиците на господин дьо Бюси.

– Кожени ръкавици, бродирани със злато, нали? – извика херцогът и от очите му сякаш падна пелена.

– Да, монсеньор, от телешка кожа, бродирани със злато, същите – потвърди Орили.

– А! Бюси! Разбира се, Бюси! Това е Бюси – отново възкликна херцогът. – Колко съм бил сляп. Не, аз не съм бил сляп, аз просто не можех да повярвам в такава дързост.

– Внимателно – каза Орили, – струва ми се, че ваше височество говори твърде високо.

– Бюси! – още веднъж повтори херцогът, като прехвърляше в ума си хиляди дреболии, които, незабелязани от него досега, изникваха пред очите му с цялото си значение.

– Но, монсеньор – каза Орили, – не бива да бързаме с изводите – може би в стаята на госпожа дьо Монсоро да е бил някой друг мъж?

– Да, възможно е, но Бюси, нали той остана в коридора, той би трябвало да го е видял.

– Прав сте, монсеньор.

– А после – ръкавиците, ръкавиците.

– Това също е вярно. И още, освен звука от целувка, аз чух...

– Какво?

– Три думи.

– Какви?

– Ето ги: „До утре вечер.“

– Боже мой!

– Следователно, монсеньор, ако пожелаем да възобновим разходките си от едно време, ще можем да проверим нашите подозрения.

– Орили, ние ще ги започнем от утре вечер.

– Ваше височество знае, че съм винаги на вашите услуги.

– Отлично! А! Бюси! – повтори херцогът през зъби. – Бюси изменя на своя сеньор. Бюси, който хвърля всички в трепет! Безупречният Бюси! Бюси, който не иска да стана крал на Франция.

И усмихвайки се със своята дяволска усмивка, херцогът освободи Орили, за да може да поразмисли на спокойствие.

Глава 41 Съгледвачи

Орили и херцог д'Анжу изпълниха намерението си. Херцогът целия ден гледаше по възможност да държи Бюси до себе си, за да проследява всичките му начинания.

Бюси бе желал точно такава възможност – да прекара деня с принца и по този начин да си освободи цялата вечер.

Обикновено постъпваше точно така, дори когато нямаше никакви тайни планове.

В десет вечерта се загърна в плаща си и с въжената стълба под мишница се запъти към Бастилията.

Херцогът, който не знаеше, че Бюси има стълба в неговото преддверие и не допускаше, че някой може да посмее в този час сам да излезе по улиците на Париж; херцогът, който предположи, че Бюси ще отиде до двореца си за коня и слугата, загуби десет минути за приготвяне. През същите десет минути леконогият и влюбен Бюси вече беше изминал три четвърти от пътя.

Съдбата беше благосклонна към него, както е благосклонна обикновено към смелите хора. Той не срещна никого по улиците и когато наближи къщата, видя прозореца да свети.

Това беше уговореният им сигнал с Диана.

Младежът хвърли стълбата към балкона. По нея стърчаха шест куки, закривени на различни страни, та непременно да се закачи някъде.

Щом чу шума, Диана духна лампата и отвори прозореца, за да

закрепи стълбата.

Всичко стана за минутка.

Диана огледа площада, взря се внимателно във всяко кътче и ъгълче.

Площадът ѝ се стори безлюден.

Тогавя тя направи знак на Бюси да се качва. След като видя знака ѝ, той се заизкачва по стълбата, като вземаше по две стъпала наведнъж. Те бяха общо десет, така че той ги изкачи на пет крачки или за пет секунди.

Моментът бе избран много сполучливо, защото по времето, когато Бюси се изкачваше към прозореца, господин дьо Монсоро след повече от десетминутно търпеливо подслушване пред вратата на жена си бавно зализва по стълбите, като се опираше на ръката на верен слуга, подходящ заместник на Реми за всичко останало освен превръзките и лекарствата.

Тази двойна маневра, сякаш изпитана от хитър стратег, бе изпълнена толкова точно, че Монсоро отвори външната врата тъкмо в мига, когато Бюси издърпа стълбата и Диана затвори прозореца.

Монсоро излезе навън. Но улицата, както вече казахме, беше празна и графът нищо не видя.

– Може би си получил неверни сведения? – попита той.

– Не, господине – отговори слугата. Излизах от двореца Анжу и старшият коняр, с него сме приятели, ми каза съвсем ясно, че монсенъор херцогът е заповядал вечерта да се оседлят два коня. Но може пък другяге да е смятал да ходи, не тук.

– Къде другяге ще ходи? – намръщи се Монсоро.

Като всички ревнивци графът не можеше да си представи, че цялото останало човечество има и други грижи освен тази едничка – да му причинява страдания.

Пак огледа улицата.

– Май по-добре да бях останал в стаята на Диана – измърмори той. – Но те сигурно си дават някакви сигнали. Тя щеше да го предупреди, че съм там, и все едно нищо нямаше да науча. По-добре да дебна отвън, както се разбрахме. Хайде, отведи ме на онова тайно място, откъдето всичко се било виждало.

– Да вървим, господине – рече слугата. Монсоро тръгна напред, с едната ръка опрян на ръката на спътника си, с другата напипвайки стената.

И наистина само на двайсетина-трийсет крачки от вратата на къщата в посока към Бастилията имаше голяма грамада камъни, останали от

разрушените сгради. Махленските момчета я използвана за крепост, когато играеха на война – игра, добила популярност от годините на войните между армяците и бургундците.

Сред руините слугата направи нещо като укритие, там спокойно можеха да се поберат двама.

Постла плаща си и Монсоро седна върху него.

Слугата остана в нозете му.

До себе си за всеки случай сложиха зареден мускет. Слугата понечи да запали фитила, но Монсоро го спря.

– Почакай – каза той, – има време. Тук сме на кралски лов. Вдигне ли някой ръка в кралските ловни полета, чака го бесило и смърт.

Той местеше очи с пламнали зеници като вълк, притаен край кошара, от прозорците на Диана към дъното на улицата, а оттам – към околните улици, да не би докато искаше да изненада, той самият да бъде неприятно изненадан.

Диана предвидливо бе дръпнала тежките гобленови пердета и само тясна ивица светлина между тях подсказваше за живот в тъмната къща.

Монсоро не беше престоял и десетина минути в засада, когато от улица Сент-Антоан излязоха двама конници.

Слугата не продума, само ги посочи с ръка.

– Да – пошепна Монсоро, – виждам.

На тъгъла при двореца Турнел конниците се спешиха и вързаха колетите за желязната халка, специално забита в стената.

– Монсеньор – каза Орили, – изглежда сме закъснели. Най-вероятно е тръгнал направо от вашия дворец и ни е изпреварил с десетина минути. Вече е там.

– Дори така да е – отговори принцът, – щом не сме вадели как е влязъл, ще го видим поне как ще излезе.

– Но кога ли? – попита Орили.

– Когато ние пожелаем – отвърна принцът.

– Дано не ви се види неделикатно от моя страна, ако попитам как по-точно смятате да го постигнете, ваше височество?

– Нищо по-лесно. Един от нас, например ти, отиваш да почукаш на вратата под предлог, че си дошъл да питаш за господин дьо Монсоро – как е със здравето. Всички влюбени се стряскат от шума и щом влезеш в къщата, той ще изскочи от прозореца, аз пък тук, отвън, ще го видя как ще избяга.

– А Монсоро?

– Какво би могъл да каже, по дяволите! Той ми е приятел, аз съм

угрижен и съм пратил човек да пита за здравето му, защото през деня ми се е сторило, че не изглежда добре. Много просто.

– Страшно хитро, монсеньор – съгласи се Орили.

– Чуваш ли какво си говорят? – допита Монсоро слугата.

– Не, но ако продължат разговора си, непременно ще ги чуем, защото идват към нас.

– Монсеньор – обади се Орили, – онези руини сякаш нарочно са тук, за да се скрие зад тях ваше височество.

– Да. Но почакай, може би ще успее нещо да видя между завесите.

Както вече казахме, Диана отново бе запалила лампата и слаба светлина се процеждаше през прозореца. Херцогът и Орили поне десетина минути се опитваха от различни места да намерят точката, откъдето погледите им биха могли да проникнат вътре в стаята.

През това време Монсоро кипеше от гняв и току стискаше цевта на мускета, много по-студена от ръката му.

– О! Как ще го понеса? – шепнеше той. – И това ли оскърбление да преглътна? Не, не! Търпението ми се изчерпа. Мили боже! Да нямам възможност нито да спя, нито да бъдувам, нито дори спокойно да боледувам само защото в скучаещия мозък на това нищожество принца се е загнездил позорен каприз! Не, аз не съм сервилен слуга, аз съм граф дьо Монсоро! Само да тръгне в онази посока – и ще го спре куршум в черепа, кълна се в честта си! Пали, Ръоне!

Тъкмо в този миг принцът, като видя, че не може да надникне зад пердето, се върна към първоначалния си план и понечи да се скрие зад развалините, докато Орили отиде да почука на вратата. Но Орили, внезапно забравил разликата в положението им, го дръпна за ръката.

– Какво има, господине? – учуди се принцът.

– Бързо, монсеньор, да се махаме, бързо – подкани го Орили.

– Но защо?

– Не виждате ли? Там вляво нещо проблясва. Бързо, монсеньор, бързо.

– Наистина съзирам искрица между камънаците.

– Това е фитил на мускет или аркебуза, монсеньор.

– А! – възкликна херцогът. – Кой ли може да се крие там, по дяволите!

– Някой от приятелите или слугите на Бюси. Да се оттеглим, ще заобиколим и ще се върнем от другата страна. Слугата ще вдигне тревога и ще видим как Бюси изскача от прозореца.

– Наистина си прав – съгласи се херцогът. – Да тръгваме.

Прекосяха улицата към мястото, където бяха оставили конете си.

– Отиват си – обади се слугата.

– Да – рече Монсоро. – Позна ли ги?

– Почти съм сигурен, че са принцът и Орили.

– Вярно. Но сега ще се убедя за по-сигурно.

– Какво смятате да правите?

– Тръгваме!

Херцогът и Орили междуременно свърнаха по Сент-Катрин с намерение да минат край градините и да се върнат покрай Бастилията.

Монсоро си отиде въщи и нареди да приготвят каретата.

Стана точно така, както беше предвидил херцогът.

Щом чу шума от прибирането на Монсоро, Бюси скочи: светлината отново угасна, прозорецът се отвори, спусна се стълба и Бюси за огромно свое съжаление бе принуден да бяга подобно на Ромео, но за разлика от Ромео не видя как денят наднича румен, нито чу песента на чучулигата.

В мига, щом стъпи на земята и Диана му хвърли въжената стълба, иззад ъгъла на Бастилията се появиха херцогът и Орили.

Те дори успяха да зърнат някаква сянка между небето и земята точно под прозореца на Диана, но сянката почти в същата секунда изчезна зад ъгъла на Сен-Пол.

– Господарю – понечи слугата да умири граф дьо Монсоро, – така ще вдигнем в паника цялата къща.

– Какво от това! – възмути се побеснелият Монсоро. – Нали аз съм господарят тук – имам пълното право да върша в дома си същото, което възнамеряваше да стори херцог д'Анжу!

Каретата вече чакаше. Монсоро прати за двамата слуги, които живееха на улица Турнел, и когато мъжете, дето го бяха съпровождали навсякъде още от раняването му, дойдоха и заеха местата си отзад на стъпненките, каретата потегли. Двата яки коня препускаха в тръс и след няма и четвърт час доставиха графа пред портите на двореца Анжу.

Херцогът и Орили се бяха прибрали току-що, та още и конете им не бяха разседлани.

Монсоро, който имаше право да влиза при принца без покана, се появи на прага тъкмо в момента, когато принцът, захвърлил шапката си на креслото, протягаше нозе пред камердинера да му изуе ботушите.

Лакеят, с няколко стъпки изпреварил Монсоро, докладва за идването на господин главния ловчия.

Гръм да бе паднал в стаята, принцът нямаше повече да се слиса,

отколкото при тази вест!

– Господин дьо Монсоро? – викна той, обзет от безпокойство – то пролича и от бледостта му, и от развълнувания тон.

– Да, монсеньор, същият – отвърна графът, успокоявайки или поточно опитвайки се да успокои кипналата си кръв.

Усилието, което правеше, бе тъй жестоко, че графът почувства как нозете му се подкосяват и се свлече на фотьойла до вратата.

– Но – рече херцогът – пощадете се, скъпи приятелю. Още отсега сте тъй блед, сякаш всеки момент ще паднете в несвяст.

– О не, монсеньор! Първо трябва да съобща на ваше височество твърде важни новини. После не е изключено и да загубя съзнание, наистина е възможно.

– Тогава говорете, скъпи графе – подкани го Франсоа съвсем объркан.

– Не в присъствието на слугите, надявам се – рече Монсоро.

Херцогът отпрати всички, дори Орили.

Останаха насаме.

– Ваше височество се връща май отнякъде? – попита Монсоро.

– Както виждате, графе.

– Много непредпазливо от страна на ваше височество – да се разхождате посред нощ по улиците.

– Кой ви е казал, че съм се разхождал по улиците?

– Проклятие! Тази прах по ботушите ви, монсеньор...

– Господин дьо Монсоро – отвърна принцът с недвусмислен тон, – нима изпълнявате и други функции освен тази на главен ловчия?

– Длъжността на съгледвач ли? Да, монсеньор. В наше време всички го правят, едни повече, други по-малко, та и аз като другите.

– И какво ви дава тази длъжност?

– Възможност да знам всичко, което става.

– Интересно – каза принцът и се премести към звънеца, за да има възможност да повика слугите.

– Много интересно – потвърди Монсоро.

– Е, съобщете ми онова, което искахте.

– Точно затуй съм дошъл.

– Ще позволите ли и аз да седна?

– Не иронизирайте, монсеньор, над смирения и верен приятел като мен, който въпреки късния час и тежкото си състояние е дошъл да ви направи важна услуга. И да съм седнал, монсеньор, кълна ви се, то е само защото не ме държат краката.

- Услуга ли? – попита херцогът. – Услуга?
- Да.
- Но говорете най-после!
- Монсеньор, дойдох при ваше височество по поръка на един повелител.
- Краля?
- Не, монсеньор, херцог дьо Гиз.
- А – каза принцът, – по поръчение на херцог дьо Гиз, това вече е друго. Елате насам и говорете по-тихо.

Глава 42

Как херцог д'Анжу сложи подписа си и какво каза след това

Известно време херцог д'Анжу и Монсоро не продумаха. После херцогът прекъсна мълчанието.

- Е, господин графе – попита той, – какво ви възложиха дьо Гиз да ми съобщите?
- Много неща, монсеньор.
- Значи сте получили писмо от тях?
- О, не! След странното изчезване на Никола Давид дьо Гиз вече не пращат писма.
- В такъв случай вие самият сте били в армията?
- Не, монсеньор, те пристигнаха в Париж.
- Дьо Гиз – в Париж? – изуми се херцогът.
- Да.
- И не сме се видели?
- Те са твърде предпазливи, за да подложат на опасност себе си, а и ваше височество.
- И дори не са ми известили?
- Защо да не са, монсеньор! Нали точно това правя.
- Какво предприемат тук?
- Дошли са, монсеньор, за срещата, която сте им определили.
- Аз ли? Да съм им определил среща?
- Разбира се. Точно в деня, когато ваше височество бяхте арестуван, получихте писмо от дьо Гиз и с моето посредничество им отговорихте буквално следното: трябва да бъдат в Париж от трийсет и първи

май до втори юни. Днес е трийсет и първи май. И ако вие сте ги забравили, те, както виждате, не са ви забравили, монсеньор.

Франсоа пребледня.

Толкова събития се бяха случили оттогава, че съвсем му излезе из ума срещата въпреки нейната важност.

– Вярно е – рече той, – но отношенията ни с дьо Гиз не са същите, както бяха.

– Тогава, монсеньор – каза графът, – най-добре да ги предупредите, защото според мен те са на съвсем друго мнение по този въпрос.

– Тоест?

– Може би вие смятате, че нямате нищо общо с тях, но те продължават да се чувстват свързани с вас.

– Това е клопка, любезни графе, примамка, на която втори път човек като мен не се хваща.

– Къде монсеньор се е хванал първия път?

– Как къде? В Лувъра, кълна се в раните на Исуса!

– И това е станало по вина на дьо Гиз, така ли?

– Не съм го казал – изломоти херцогът, – не съм го казал, мисълта ми е, че те просто не направиха нищо, за да ми помогнат да избягам.

– Нямаше да е лесно, защото те самите бяха бегълци.

– Наистина – пошепна херцогът.

– Но щом се озовахте в Анжу, нима те не ме пратиха да ви уверя, че винаги можете да разчитате на тях, както и те разчитат на вас, и че в деня, когато се насочите към Париж, и те ще са готови за настъпление.

– И това е вярно – потвърди херцогът, – но аз не се насочих срещу Париж.

– Не, монсеньор, насочили сте се, щом сте в Париж.

– Да, тук съм, но като съюзник на брат си.

– Нека вметна, монсеньор, че за дьо Гиз сте повече от съюзник.

– Какъв съм за тях?

– Монсеньор е техен съзаклятник.

Херцог д'Анжу прехапа устна.

– Значи казвате, че са ви възложили да ми съобщите за пристигането им?

– Да, ваше височество, удостоиха ме с тази чест.

– Но не ви довериха причината за завръщането си?

– Имайки ме за доверено лице на ваше височество, споделиха с мен всичко: и причините, и намеренията си.

– В смисъл: имат някакви намерения? Какви са те?

- Същите, както преди.
- И смятат ли ги за осъществими?
- Сигурни са.
- А целта им е все така...

Херцогът замълча, без да смее да произнесе думите, които трябваше да последват току-що произнесените.

Монсоро завърши мисълта му.

- Да, монсеньор, тяхната цел е да ви направят крал на Франция.

Херцогът усети как лицето му пламва от радост.

- Но дали е благоприятен сегашният момент? – попита той.

– Това ще реши вашата мъдрост.

- Как, моята мъдрост ли?

– Да. Ето фактите, очевидните неопровержими факти.

- Слушам.

– Провъзгласяването на краля за глава на Лигата беше само комедия, това бързо бе разбрано и тутакси бе осъдено. Сега започва противодействието и цялата държава се надига против краля тиранин и неговите протежета. Проповедите звучат като зов за борба, в църквите вместо молитви се чуват проклетия към краля. Армията изгаря от нетърпение, буржоата се присъединяват към нас, нашите емисари непрестанно съобщават за новопостъпили в Лигата. С една дума, близък е краят на царуването на Валoa. В тази обстановка дьо Гиз са изправени пред необходимостта да изберат сериозен претендент за престола и изборът им естествено падна върху вас. И така, отказвате ли се от предишните планове?

Херцогът не отговори.

- За какво се замислихте, монсеньор? – попита Монсоро.

– По дяволите! – викна принцът. – Мисля си, че...

– Господарю, знаете, че можете да говорите с мен съвсем откровено.

– Мисля, че брат ми няма деца, че след него тронът ще остане за мен, че кралят не е добре със здравето. Защо тогава да се забърквам във всичко това и с безсмислено съперничество да петня името, достойнството си, братската си вярност; защо най-сетне с риск за себе си да се боря за онова, което ми принадлежи по право?

– Тъкмо тук – рече Монсоро – ваше височество греши: тронът ще ви се падне само ако го завладеете. Дьо Гиз не могат лично да претендират за властта, но те няма да допуснат на трона да се качи неприемливо за тях лице. Те разчитаха, че кралят, който ще смени сегашния, ще

бъдете вие, ваше височество, но в случай, че им откажете, ще намерят друго, предупреждавам ви.

– Кого? – възкликна мрачно херцог д'Анжу. – Кой ще посмее да заеме трона на Карл Велики?

– Бурбон вместо Валоа – нищо повече, ваше височество: потомък на свети Людовик вместо потомък на свети Людовик.

– Наварският крал? – възкликна Франсоа.

– Защо не? Млад е, храбър. Вярно, няма деца, но всички са сигурни, че може да има.

– Той е хугенот.

– О! Нима не поправи грешката си по време на Вартоломеевата нощ?

– Да. Но по-късно се отрече.

– Е, монсеньор, каквото е направил за живота си, ще го направи и за трона.

– Значи те мислят, че ще отстъпя без съпротива правата си?

– Предполагам, че и това са предвидили.

– Ще се боря на живот и смърт.

– Това няма да ги стресне. Те са стари бойци.

– Ще се изправя начело на Лигата.

– Те са душата и.

– Ще се обединя с брат си.

– Брат ви ще е мъртъв.

– Ще повикам на помощ кралете на Европа.

– Кралете на Европа с радост биха нападнали други крале, но доста ще помислят дали да се намесят във война срещу народа.

– Защо срещу народа?

– Съвсем ясно. Дьо Гиз са готови на всичко – дори да се свикат щатите, дори да се провъзгласи република.

Франсоа стисна ръце в неописуема мъка. Монсоро с неговите тъй изчерпателни отговори го плашеше.

– Република? – пошепна принцът.

– О, мили боже! Да, както в Швейцария, както в Генуа, както във Венеция!

– Но аз и моите поддръжници не бихме допуснали Франция да бъде превърната в република.

– Вашите поддръжници ли казахте? – попита Монсоро. – Ех! Вие бяхте така равнодушен за всичко, така далече от всичко земно, че – кълна се! – днес са ви останали само двамина поддръжници: господин дьо

Бюси и аз.

Херцогът не можа да сдържи мрачната си усмивка.

– Значи съм с вързани ръце и крака?

– Нещо подобно, господине.

– Тогава защо залагате на мен, щом, както казвате, съм за никъде?

– Имах предвид, че сте за никъде без дьо Гиз, но с тях сте всесилен.

– Всесилен – заедно с тях?

– Да. Една ваша дума – и вие сте крал.

Херцогът много развълнуван стана и закричи из стаята, като мачкаше всичко, на което се натъкваше по пътя си: пердетата, завеси, покривки. Накрая се спря пред Монсоро.

– Прав беше, графе, когато каза, че са ми останали само двама приятели: ти и Бюси.

Произнесе тези думи с приветлива усмивка, която вече бе изместила гневния израз от бледото му лице.

– И така? – попита Монсоро с блеснали от радост очи.

– И така, верни мой слуга – отвърна принцът, – кажете, слушам ви.

– Нареджате ли ми, монсеньор?

– Да.

– Тогава ето с две думи целия план.

Херцогът пребледня, но спря, за да го изслуша.

Графът продължи:

– След осем дни е празникът Тяло Христово, нали?

– Да.

– На този свят ден кралят отдавна е замислил да направи тържествено шествие до главните парижки манастири...

– Да, той всяка година по традиция прави тези шествия по случай празника.

– И както си спомня ваше височество, кралят в този ден е без охрана или по-точно охраната му остава извън манастира. Във всеки манастир той се спира пред олтара, коленичи и по пет пъти повтаря молитвите „Pater“ и „Ave“, плюс седем покаяни псалма.

– Всичко тора ми е известно.

– Наред с останалите манастири ще посети и абатството „Света Женевиев“.

– Безспорно.

– Но тъй като пред манастира предната нощ ще се случи нещо непредвидено...

– В какъв смисъл?

- Ще се спуска една от тръбите.
– И какво?
– Олтарът няма как да стои отвън, пред входа, та ще го сложат вътре в двора.
– Е, и?
– Спокойно. Кралят ще влезе, заедно с него и четирима-петима от свитата. Но след краля и тези четирима-петима вратите ще се затворят.
– И тогава?
– И тогава... – рече Монсоро. – Ваше височество вече се познава с монасите, които ще приемат негово величество в абатството.
– Същите ли ще бъдат?
– Именно. Същите, които бяха за миропомазването на ваше височество.
– И те ще посмеят да вдигнат ръка срещу божия помазаник?
– О! Само да го поострижат, нищо повече. Нали знаете тази строфа:

Заради глупостта си щура
от едната корона лиши се,
ще загубиш и втора, личи си,
вместо трета ще имаш тонзура.

- И те ще посмеят да го направят? – викна херцогът с алчно пламнали очи. – Ще докоснат главата на краля?
– Е, тогава той вече няма да е крал.
– Как така?
– Не сте ли чували за някакъв брат от манастира „Света Женевиев“, свят човек, който държи слова в очакване на времето, когато ще започне да прави чудеса?
– Брат Горанфло?
– Същият.
– Който искаше да проповядва Лигата с аркебуза на рамо?
– Същият.
– Значи кралят ще бъде отведен в килията. Нашият монах обеща, че щом кралят влезе вътре, ще го накара да подпише абдикацията. След като се отрече, ще влезе госпожа дьо Монпансьо с ножицата. Ножицата вече е купена и госпожата я носи на колана си. Прекрасна ножица от чисто злато, превъзходна изработка: кесарю кесаревото.
Франсоа мълчеше. Зениците на лъжливите му очи се бяха разширили като на котка, която в тъмното дебне плячката си.

– По-нататък ви е ясно, монсеньор – продължи графът. – На народа ще бъде съобщено, че кралят е бил споходен от свещено разкаяние за заблудите си и е дал обет завинаги да остане в манастира. В случай, ако някой се усъмни в обета на краля, херцог дьо Гиз разчита на армията, господин кардиналтът – на църквата, господин дьо Майен – на буржоазията: имаш ли на разположение тези три сили, можеш да накараш народа да повярва почти във всичко, което искаш.

– Ще ме обвинят в насилие – рече херцогът след известно мълчание.

– Не е необходимо да сте там.

– Ще ме сметнат за узурпатор.

– Монсеньор забравя за отричането.

– Кралят няма да се съгласи да го подпише.

– Мисля, че брат Горанфло е не само доста красноречив, но и много силен.

– Значи планът е готов.

– Окончателно.

– И не се ли боят, че ще ги издам?

– Не, господине, защото имат и друг, също толкова безпогрешен план – против вас, в случай че им измените.

– А! – каза принцът.

– Да, господине, но той не ми е познат. Те много добре знаят, че съм ви приятел и затова не ми го довериха. Известно ми е само за съществуването на такъв план, нищо повече.

– Тогава се предавам, графе. Какво се иска от мен?

– Да одобрите.

– Ясно, одобрявам.

– Да. Но само на думи не е достатъчно.

– Как другояче бих могъл да изразя одобрението си?

– В писмен вид.

– Лудост е да си въобразявате, че ще приема.

– Защо?

– Ами ако заговорът не успее?

– Тъкмо, в случай че не успее, е необходим подписът на ваше височество.

– Значи ще се спасяват зад моето име?

– Естествено.

– Тогава категорично отказвам.

– Вече не можете.

- Вече не мога да откажа ли?
- Да.
- Да не сте полудели?
- Ако откажете, означава измяна.
- Защо?
- Защото с удоволствие щях да запазя мълчание, но вие, ваше височество, ми наредихте да говоря.
- Добре, нека дьо Гиз гледат на това както искат, но поне доброволно ще избира между двете злини.
- Ваше височество, внимавайте да не сбъркате в избора.
- Ще рискувам – каза Франсоа леко притеснен, но във всеки случай той се опитваше да запази твърдо поведение.
- Не ви съветвам – настоя графът, – не е във ваш интерес.
- Но подписът ще ме компрометира.
- А отказът ще ви убие, което е още по-лошо.
- Франсоа потръпна.
- Ще се осмелят ли? – попита той.
- На всичко са готови, господине – за заговорниците вече няма връщане назад. Ще трябва да си осигурят успех на всяка цена.
- Естествено херцогът се разколеба.
- Ще подпиша – рече той.
- Кога?
- Утре.
- Не, господине, щом и без това ще подпишете, трябва да сложите подписа си днес, а не утре.
- Но дьо Гиз още не са написали задълженията, които поемам към тях.
- Текстът вече е готов и е у мен.
- Монсоро го извади от джоба си: пълно и категорично одобрение на споменатия план. Херцогът го прочете от горе до долу, от първия до последния ред, и графът забеляза как преbledнява лицето му. Когато свърши четенето, краката му се подкосиха и той седна, по-точно се свлече на креслото до масата.
- Ето, ваше височество – подаде му графът перото.
- Значи трябва да подпиша? – запита принцът, опрял чело на ръката си – виеше му се свят.
- Трябва – ако искате; никой не ви принуждава насила.
- Не, принуждавате ме – щом ме заплашвате с убийство.
- Не ви заплашвам, опазил ме бог, монсеньор, само ви предупредих

– разликата е огромна.

– Дайте – каза херцогът.

И сякаш надмогнал съпротивата си, взе – по-точно грабна перото от графа и подписа.

Монсоро го следеше с очи, в които искреше омраза и надежда. Когато видя, че перото докосва хартията, трябваше да се хване за масата; зениците му сякаш все повече се разширяваха, докато ръката на херцога изписваше буквите от подписа.

– Уф! – изпусна той спрения си дъх, щом херцогът свърши.

И хвана документа със същия рязък жест, с какъвто херцогът бе хванал перото, сгъна го и го прибра между ризата и коприната, която по това време му служеше за жилетка, закопча камизола и се загърна с плаща.

Херцогът го следеше с недоумение, безсилен да проумее израза на това бледо лице, озарено за миг от мълнията на свирепа радост.

– А сега, ваше височество – каза Монсоро, – бъдете предпазлив.

– Тоест? – не разбра херцогът.

– Не излизайте по нощите с Орили, както бяхте постъпили току-що.

– Какво означават думите ви?

– Означават, господине, че тази нощ сте ходили да дирите любовта на жена, чийто мъж я боготвори и ревнува, така че е в състояние... да, кълна се в честта си, в състояние е да убие всекиго, който се доближи до нея без негово позволение.

– Да не би случайно за себе си да говорите и за жена си?

– Да, ваше височество. Щом познахте от първия път и тъй точно, нямам никакво намерение да отричам. Ожених се за Диана дьо Мери-дор, тя ми принадлежи – на мен и на никой друг, пък бил той и самият принц, във всеки случай няма да принадлежи на никого, докато съм жив. И за да сте съвсем наясно, вижте: кълна се в името си на този кинжал.

Той почти докосна с острието гърдите на принца, който отстъпи назад.

– Заплавшате ме – пребледня от ярост и гняв Франсоа.

– Не, мой принце, само пак ви предупреждавам.

– За кое ме предупреждавате?

– Че жена ми няма да принадлежи на никого друго.

– Аз пък, господин глупец – викна невъздържано херцог д'Анжу, – ще ви отговоря, че много късно ме предупреждавате и тя вече принадлежи на друго.

Монсоро изстена и се хвана за главата.

– На вас ли? – гласът му пресипна. – На вас ли, господине?

Само да протегнеше ръката си, все още стиснала кинжала, и острието щеше да се заби в гърдите на принца.

Франсоа отстъпи назад.

– Вие сте луд, графе – рече той, готов да позвъни.

– Не, разсъдъкът ми е ясен, говоря разумно и възприемам правилно.

Казахте, че жена ми принадлежи другиму, така казахте.

– И повтарям.

– Назовете този човек и ми дайте доказателства.

– Кой се криеше тази нощ на двайсетина крачки от вашата врата, въоръжен с мускет?

– Аз.

– Чудесно, графе, а през това време...

– Да?

– В дома ви, по-точно при жена ви имаше мъж.

– Видели сте го да влиза?

– Видях го да излиза.

– През вратата?

– През прозореца.

– Познавате ли го?

– Да.

– Името му – извика Монсоро, – името му или не отговарям!

Херцогът прекара ръка по челото си и на устните му проблесна нещо като усмивка.

– Господин графе – каза той, – давам ви честната си дума на благородник, кълна се в моя бог и в душата си, след осем дни ще ви посоча човека, който общува с жена ви.

– Закълнете се! – възкликна Монсоро.

– Кълна се.

– Е, монсенъор, след осем дни – графът се потупа по онова място на гърдите, където беше прибрал подписания от принца документ, – след осем дни или... разбирате ме?...

– Елате след осем дни, само това мога да ви кажа.

– Добре, така е даже още по-разумно – съгласи се Монсоро. – След осем дни ще съм възстановил силите си, а когато човек е намислил да отмъсти, има нужда от цялата си сила.

Сбогува се с прощален жест, в който явно личеше заплахата, и си тръгна.

Глава 43

Разходка до бастилията

През това време анжуйските аристократи един по един се върнаха в Париж.

Ако кажем, че си дойдоха изпълнени с доверие, не бихте ни повярвали. Те твърде добре познаваха краля, брат му и майка му, за да си помислят, че ще се размине само със сърдечни прегръдки.

Анжуйците още пазеха пресен спомена, как ги бяха преследвали приятелите на краля и след онази неприятна процедура не можеха да се надяват на триумфално посрещане.

Затова се връщаха несмело, тайно се промъкваха в града, въоръжени до зъби, готови да стрелят при първия подозрителен шум, и на път за двореца Анжу поне по петдесетина пъти вадеха шпаги срещу гражданите, чието единствено престъпление беше, че си позволяваха да позяпат разминаващите се с тях анжуйци. Особено беснееше Антраге, той винаги за всичките си несгоди кралските миньони и си беше дал дума при удобен случай да им каже две сладки приказки.

Антраге сподели плана си с Рибейрак, много разумен човек, и онзи му обясни, че преди да си позволи удоволствието, добре е наблизко да има граница, най-добре две.

– Този въпрос може да се уреди – отговори Антраге.

Херцогът ги прие много добре.

Те бяха негови хора, точно както господата дьо Можирон, дьо Келюс, дьо Шомберг и д'Епернон бяха хора на краля.

Посрещна ги с думите:

– Приятели мои, тук май имат намерение да ви очистят. По всичко личи. Бъдете внимателни.

– Внимаваме, монсеньор – отвърна Антраге. – Не подобава ли обаче да отидем в Лувъра и да засвидетелстваме пред негово величество цялата си почит? В края на краищата, ако се крием, това няма да говори добре за Анжу. Как мислите?

– Прави сте – потвърди херцогът. – Вървете, ако искате и аз ще ви правя компания.

Младите мъже размениха неразбиращи погледи. В този момент в салона влезе Бюси и запрегръща приятелите си.

– Ей! – викна той. – Колко време ви трябваше да стигнете дотук! Но какво чувам? Монсеньор иска да отиде в Лувъра, за да го заколят

там, както Цезар в римския Сенат? Не забравяйте, че всеки от миньоните с радост би отмъкнал къс от ваше височество под пелерината си.

– Но искаме малко да прикоткаме тези господа, приятелю.

Бюси се разсмя:

– Е! Ще видим, ще видим!

Херцогът го изгледа внимателно.

– Да вървим в Лувъра – продължи Бюси, – но само ние; негово височество ще остане в градината си да сече главичките на маковете.

Франсоа се засмя с фалшива веселост. Честно казано, беше доволен, че се измъкна от неприятното задължение.

Анжуйците се издокараха в превъзходни одежди.

Те всички бяха видни велможи и с удоволствие пилееха за коприна, кадифе, сърма доходите от родовите си именения.

Тръгнаха, искрящи от злато, скъпоценни камъни, брокат, посрещани от приветствените възгласи на простолюдието, чийто точен нюх отгатваше зад пищните одеяния сърца, изгарящи от омраза към кралските миньони.

Но Анри III не пожела да приеме господата от Анжу и те напразно го чакаха в галерията.

И не друг, а господата дьо Келюс, дьо Можирон, дьо Шомберг и д'Епернон с любезни поздрави и думи на дълбоко съжаление дойдоха да съобщят на анжуйците решението на краля.

– Господа – каза Антраге, защото Бюси гледаше да стои по-назад, – Тъжна вест наистина, но от вашите уста звучи доста по-утешително.

– Господа – отвърна Шомберг, – вие сте самата любезност, самата учтивост. Дали не бихте пожелали да заместим несъстоялия се прием с малка разходка?

– О, господа, тъкмо щяхме да предложим същото – живо се обади Антраге, но Бюси скришом докосна ръката му и пошепна:

– Недей, нека те...

– Къде да отидем? – замисли се Келюс.

– Знам едно чудесно кътче край Бастилията – обади се Шомберг.

– Господа – рече Рибейрак, – ще ви последваме. Вървете напред.

И четиримата миньони, съпроводени от четиримата анжуйци, излязоха от Лувъра и закрачиха по крайбрежната улица към някогашните турнелски обори за добитъка, сега Конски пазар, подобен на равен площад с няколко хилави дървета и наредени тук-там прегради, където да се заграждат или завързват конете.

По пътя нашите осмина благородници се хванаха за ръце и с

безброй любезности си заразказваха разни весели и лекомислени историйки – за най-голямо учудване на гражданите, които вече съжаляваха за неотдавнашните си благопожелания към анжуйците и сега говореха, че същите били пристигнали, за да се спогодят с прасетата на Ирода.

Щом стигнаха, думата взе Келюс:

– Погледнете какво прекрасно усамотено кътче и как твърдо стои кракът върху тази земя, заздравена от селитра.

– Бога ми, така е – потвърди Антраге и няколко пъти тропна с крак.

– Затова – продължи Келюс – решихме, тези господа и аз, че с удоволствие ще приемете да дойдете с нас тук в един от близките дни, за да правите компания на приятеля си Бюси, който ни ощастливи с честта да предложи дуел на четиримата едновременно.

– Вярно е – потвърди Бюси пред слисаните си приятели.

– Нищо не ни е казал! – учуди се Антраге.

– О, господин Бюси е много вещ в тънкостите – успокои го Можирон. – Е, съгласни ли сте, господа анжуйци?

– Разбира се, че сме съгласни – отговориха тримата анжуйци в един глас, – поласкани сме от тази чест.

– Чудесно – каза Шомберг и потри ръце. – А сега, ако нямате нищо против, да си изберем противниците.

– Напълно съм съгласен – заговори Рибейрак със светнали очи. – В такъв случай...

– Не – прекъсна го Бюси, – така е несправедливо. Всички сме обзети от едно и също чувство, значи ни вдъхновява Всевишният. Нали знаете, уверявам ви, господа, човек предполага, а бог разполага. Нека на него оставим да ни раздели по двойки. А и това ще е почти без значение, ако решим, че който победи, отива на помощ на останалите.

– Непременно, непременно – потвърдиха миньоните.

– Още по-добре, тогава да постъпим като братята на Хораций – да хвърлим жребий.

– Наистина ли са хвърляли жребий? – замисли се Келюс.

– Съвсем сигурен съм – отвърна Бюси.

– Тогава да последваме примера им...

– Момент – спря го Бюси. – Преди да определим противниците си, нека се разберем за правилата на битката. Не бива да уговаряме условията едва след избора на противника.

– Много просто – обади се Шомберг. – Ще се бием до смърт, както казва господин Сен-Люк.

– Не ще и дума, но с какво оръжие?

– С шпага и кинжал – отвърна Бюси. – Всички владеем тези оръжия.

– С коне или без?

– Защо са ви коне, само ще пречат.

– Добре, без.

– Кога?

– Колкото по-скоро, толкова по-добре.

– Не – каза д'Епернон. – Имам да уреждам още хиляди работи, да си напиша завещанието. Прощавайте, но предпочитам да изчакаме... Три или шест дена повече само ще изострят апетита ни.

– Достойни думи на храбрец – с нескрита ирония подметна Бюси.

– Значи се разбрахме?

– Да. Все така прекрасно се разбираме помежду си.

– Тогава да хвърляме жребий – предложи Бюси.

– Момент – намеси се Антраге. – Предлагам следното: да разделим безпристрастно и бойното поле. Жребият ще определи противниците. Да разделим и земята на четири парцела – по един за всяка двойка.

– Добра идея.

– За първата двойка предлагам онова каре между двете липи... прекрасно място.

– Приема се.

– А слънцето?

– Тежко на номер две, той ще е с лице на изток?

– Не, господа, не е справедливо – каза Бюси. – Става дума за честен бой, а не за убийство. Нека направим полукръг и да се разположим в него. Така слънцето ще ни свети отстрани.

Бюси показа тази позиция и тя беше приета, после хвърлиха жребия.

Първият се падна на Шомберг, вторият на Рибейрак. Те направиха първата двойка.

Келюс и Антраге станаха втората.

Ливаро и Можирон – третата.

Когато чу името на Келюс, Бюси, който разчиташе да се падне противник с него, се навъси.

А д'Епернон, щом се случи с Бюси, пребледня и взе да си подръпва мустаците, та поне малко от малко да си порумени лицето.

– Сега, господа – каза Бюси, – до деня на сражението ние взаимно си принадлежим. Приятели сме на живот и смърт. Ще благоволите ли да заповядате на обяд в моя дворец?

Всички кимнаха в знак на съгласие и се насочиха към дома на Бюси, където пишно празненство ги сплоти до сутринта.

Глава 44

В която Шико заспива

Развоят на отношенията между анжуйците и миньоните бе наблюдаван отначало от краля в Лувъра, после от Шико.

Анри се вълнуваше в двореца, нетърпелив да види приятелите си, когато се завърнат от разходката с господата от Анжу.

Шико отдалеч следеше разходката и отбелязваше с опитно око нещата, които никой не би проумял по-добре от него. Щом си изясни намеренията на Бюси и Келюс, той свърна към къщичката на Монсоро.

Монсоро беше хитрец, но и дума не можеше да става той да надхитри Шико: гасконецът донесе на графа предълбоките съболезнования на краля – как би могъл графът да не го приеме по най-прекрасен начин?

Шико завари главния ловчия на легло.

Неотдавнашното посещение в двореца Анжу беше се отразило на още неукрепналия му организъм и Реми, подпрял с юмрук брадичката си, ядно чакаше първите признаци на треската, която заплашваше отново да нападне жертвата си.

Въпреки всичко граф Монсоро намери сили да поддържа разговора и така добре криеше омразата си към херцог д'Анжу, че никой освен Шико не би заподозрял нищо. Но колкото повече се таеше и криеше графът, толкова повече Шико се усъмняваше в неговата искреност.

„Не – рече си гасконецът, – той нямаше толкова да се къгне в обич към херцог д'Анжу, ако нямаше някаква задна мисъл.“

Шико, който разбираше и от болни, реши даже да провери дали треската на графа не е също комедия от подобен род като онази, която навремето беше разиграл пред него Никола Давид.

Но Реми не лъжеше и Шико, след като премери пулса на Монсоро, си помисли: „Този е истински болен и нищо не може да направи. Остава господин дьо Бюси, ще видим той какво ще успее.“

Побърза към двореца на Бюси и видя сградата цяла блеснала в светлини и обгърната в ухания, които биха изтръгнали от гърдите на Горанфло възторжени вопли.

– Да не би господин дьо Бюси случайно да се жени? – попита той

слугата.

– Не. Господин дьо Бюси се помири с няколко души придворни се-
нъори и празнува помирението с трапеза, прекрасна трапеза, ако питате
мен.

„От тази страна също никаква опасност засега за негово величество
– помисли си Шико. – Освен ако Бюси ги отрови, но според мен не е
способен да направи такова нещо.“

Върна се в Лувъра и в оръжейната зала видя Анри, който нервно
кръстосваше и изригваше проклетия.

Кралят беше пращал вече трима вестonosци при Келюс, но всички
те, без да разбират защо се безпокои негово величество, се бяха отбили
по пътя в заведението на господин дьо Бираг-син, където всеки, облечен
в кралска ливрея, винаги можеше да разчита на пълна чаша вино, парче
шунка и захаросани плодове.

Така семейство Бираг успяваха да си запазят кралската милост.

При появата на Шико пред вратите на оръжейната зала Анри висо-
ко възкликна:

- О, скъпи друже! Не знаеш ли какво става с тях?
- С кого? С твоите миньони ли?
- Уви, да. С клетите ми приятели.
- Сигурно вече са бездиханни – отвърна Шико.
- Убити?! – викна Анри и в очите му заискри омраза.
- Не. Боя се, че са смъртно...
- Ранени? И смееш да се хилиш, безбожникно!
- Почакай, сине мой, смъртно, да, но не ранени, а пияни...
- Ах, шуте... как ме уплаши! Но защо клеветиш достойните мъже?
- Точно обратното, възхвалявам ги.
- Всичко обръщаш на шега... Чуй ме, бъди малко по-сериозен, мо-
ля те. Знаеш ли, че излязоха заедно с анжуйците?
- О, господо! Знам, разбира се.
- И какво стана в края на краищата?
- Стана, каквото вече казах: мъртвопияни са или почти.
- Но Бюси, Бюси?
- А Бюси ги напива, той е много опасна личност.
- Шико, за бога!
- Добре тогава: Бюси ги е поканил на гощавка – твоите другари.
Така по-приемливо ли е?
- Бюси ги е поканил? О, невъзможно! Най-лютите врагове...
- Точно така: ако бяха приятели, защо трябваше да се напиват

заедно? Каж ми, издръжлив ли си на ходене?

– Защо?

– Можеш ли да стигнеш до реката?

– Мога да стигна до края на света, само и само да видя такава зрелище.

– Не, достатъчно е да идеш до двореца на Бюси и ще станеш свидетел на чудото.

– Ще дойдеш ли с мен?

– Мерси за поканата, оттам идвам.

– Шико...

– О, не и не! Нали разбираш, щом вече съм видял нещо, няма защо да го проверявам втори път. Без туй от толкова препускане краката ми станаха половин педя по-къси – направо ми се набиха в търбуха. Ако се потътря още веднъж, може да си остана по пищялки. Върви, синко, върви.

Кралят хвърли гневен поглед на шута.

– Благодаря, много мило от твоя страна – реагира Шико – да се гневиш заради такива хора. Те се смеят, пируват и пренебрегват твоите закони. Отговори им, както подобава на философ: смеят се – и ние ще се смеем, гощават се – и ние ще наредим да ни поднесат нещо вкусно и топло, гаврят се с нашите закони – ние пък ще дремнем следобеда.

Кралят неволно се усмихна.

– Ти си истински мъдрец – продължи Шико. – Франция е имала космати крале, смели крале, един велик и други лениви – сигурен съм, че ти ще бъдеш наречен Анри Търпеливи... Ах, сине мой, търпението е толкова прекрасна добродетел... когато няма други.

– Предаден съм! – възкликна кралят. – Предаден. Тези хора нямат представа какво държане подобава на истински аристократи.

– Това ли било? Притесняваш се за другарите си – каза Шико и побутна краля към трапезарията, където вече бе сервирано, – оплакваш ги като мъртъвци, а когато ти се казва, че не са умрели, пак плачеш и се жалваш... Не може да ти се угоди...

– Дразните ме, господин Шико.

– Видж какво, ти би ли предпочел всеки от тях да е яко наръган по седем-осем пъти в корама? Бъди последователен.

– Предпочитам да имам приятели, на които мога да се осланям – мрачно отвърна Анри.

– О! Кълна се в светата утроба! – отвърна Шико. – Осланяй се на мен, тук съм, синко, но ме нахрани. Искам фазан... и трюфели –

допълни той, като подаваше чинията си.

Анри и единственият му приятел си легнаха рано. Кралят въздишаше, защото сърцето му беше опустошено, а Шико пъхтеше на пълен стомах.

На другия ден по време на първия утринен тоалет на краля се появиа господарата дьо Келюс, дьо Шомберг, дьо Можирон и д'Епернон. Лакеят както винаги ги въведе в спалнята.

Шико още спеше, кралят цяла нощ не беше мигнал. Той гневно скочи от леглото и като махаше благоуханните превръзки от лицето и ръцете си, закрещя:

– Вън отук! Вън!

Слисаният лакей обясни на младите мъже, че кралят не желае да ги види. Те се спогледаха, слисани не по-малко от него.

– Но, господарю – измънка Келюс, – искахме да кажем на ваше величество...

– Че вече сте изтрезнели – изкрещя Анри, – така ли?

Шико отвори едно око.

– Прощавайте, господарю – с достойнство възрази Келюс, – ваше величество греша...

– Защо ли? Може би аз съм пил анжуйско вино!

– А, ясно, ясно – усмихна се Келюс. – Добре. В такъв случай...

– Какво „в такъв случай“?

– Благоволете да останете насаме с нас, ваше величество, и ще се изясним.

– Мразя пианиците и изменниците!

– Господарю! – в хор се обадиха останалите трима.

– Търпение, господа – спря ги Келюс. – Негово величество лошо е спал, сънувал е кошмарни сънища. Една дума – и настроението на нашия повелител ще се оправя.

Този опасен опит на поданика да оправдае своя крал впечатли Анри. Той разбра: щом някой има смелостта да подхваща такива разговори, той не може да е извършил нищо престъпно.

– Кажете – смили се кралят, – но накратко...

– Може и накратко, господарю, обаче е трудно.

– Нали... за да отвърнеш на някои обвинения, доста трябва да усукваш.

– Не, господарю, ще говорим направо – и Келюс отново хвърли погледи към Шико и лакея, сякаш да повтори на Анри молбата си за личен разговор.

Кралят направи знак – лакеят излезе. Шико си отвори и другото око и се обади:

– Не ми обръщайте внимание, спя като заклан.

Затвори очи и захърка, колкото му позволяваха белите дробове.

Глава 45

В която Шико се събужда

Щом видяха, че Шико спи тъй добросъвестно, другите престанаха да му обръщат внимание.

Освен това отдавна им беше станало навик да се отнасят към него като към мебел в кралската спалня.

– Ваше величество – подхвана Келюс и леко се поклони – е запознат с половината от случилото се и то, имам смелостта да заявя, по-безинтересната половина. Абсолютна истина е, и никой няма да отрече, абсолютна истина е, че всички бяхме у господин дьо Бюси и бих искал да отбележа с думи на похвала за готвача му, че гошавката беше чудесна.

– Особено имаше едно вино – допълни Шомберг – австрийско или унгарско, стори ми се просто възхитително.

– О! Глулав немец! – прекъсна го кралят. – Той си падал по виното, така си и мислех...

– Аз пък бях сигурен – чу се гласът на Шико, – поне двайсет пъти съм го виждал пиян.

Шомберг се обърна към шута.

– Не обръщай внимание, синко – успокои го гасконецът, – винаги говоря насън, питай краля.

Шомберг отново се обърна към Анри:

– Честно казано, господарю, не крия нито симпатиите, нито антипатиите си. Хубавото вино си е хубаво вино.

– Да не наричаме хубави нещата, които ни карат да забравяме господаря си – съдържано възрази кралят.

Шомберг тъкмо се канеше да отговори, та да не заглъхне тъй скоро прекрасната тема, но Келюс му направи знак.

– Прав си – усети се Шомберг, – продължавай.

– И така, господарю, на трапезата и особено преди това имахме много важен и интересен разговор, който засягаше впрочем и интересите на ваше величество.

– Прекалено дълъг увод – каза Анри, – това не е на хубаво.

– Кълна се в светото лоно! Ама не млъква този Валоя! – възкликна Шико.

– О! Метр гасконецо – обърна се високомерно кралят, – ако не спите – въл!

– Кълна се в бога – рече Шико, – и да не спя, то е само защото ти ми пречиш: езикът ти треци като кречетало на Свети петък.

Келюс, като видя, че в царската спалня е невъзможно да се говори сериозно дори за най-сериозното, толкова лекомислени бяха свикнали да бъдат всички тук, въздъхна, сви рамене и ядно млъкна.

– Господарю – пристъпвайки от крак на крак, взе думата д'Епернон, – става дума за нещо много важно.

– Много важно? – сякаш не повярва Анри.

– Разбира се, ако естествено животът на осем доблестни благородници е тема, достойна за вниманието на ваше величество – вмъкна Келюс.

– Какво искаш да кажеш? – възкликна кралят.

– Че чакам кралят да благоволи да ме изслуша.

– Слушам те, момчето ми, слушам те – рече Анри и сложи ръка на рамото му.

– Казах ви вече, господарю, че водихме сериозен разговор и ето изводите от него: кралската власт е разклатена и застрашена.

– Май няма никой, който да не плете интриги против нея! – не се стърпя кралят.

– Тя прилича – продължи Келюс – на онези странни богове, дете като боговете на Тиберий и Калигула остаряват, но не умират и продължават все напред към безсмъртие по пътя на смъртните си немощи. Тези богове могат да избегнат ужасната старост, да си върнат младостта, да се възродят само ако някой самоотвержен фанатик им се принесе в жертва. Тогава, подмладени от новата гореща и здрава кръв, започват нов живот и отново стават силни и всевластни. Вашата кралска власт, господарю, ми напомня за тези богове – тя може да се запази жизнена само с цената на жертвоприношение.

– Златни думи – намеси се Шико. – Келюс, сине мой, върви да проповядваш по улиците на Париж и слагам бас врабец срещу телец, че ще затъмниш славата на Линсестър, Кайе, Котон⁹² и дори на онази бъчва красноречие, наречена Горанфло.

92. Проповедници от края на XVI век – Б. пр.

Анри мълчеше. Проліча как отношението му изцяло се промени – той отначало хвърляше високомерни погледи на миньоните, после постепенно осъзна правотата им и отново стана умислен, мрачен, неспокоен.

– Продължавайте, Келюс – каза кралят, – нали виждате, слушам ви.

– Господарю – заговори отново Келюс, – вие сте велик крал, но кръгзорът ви става все по-ограничен. Аристокрацията издига пред вас прегради, зад които погледът ви вече нищо не съзира освен може би други, още по-високи прегради – тях издига срещу вас народът. Господарю, вие сте храбър човек, кажете: какво се прави на война, когато един батальон се надига като мощна стена на трийсетина стъпки от друг батальон? Страхливците се озъртат назад и като виждат свободното пространство – бягат, смелчаците се привеждат и се втурват напред.

– Добре, така да бъде. Напред! – викна кралят. – Кълна се в смъртта на Спасителя! Нима аз не съм първият благородник в своето кралство? Известни ли са ви, питам, по-славни битки от битките на моята младост? И знае ли векът, който вече приближава края си, по-силни слова от Жарнак и Монконтур? И тъй напред, господа, и аз ще бъда най-отпред, така съм свикнал. Май ни чакат люти битки.

– Да, господарю, безспорно – възкликнаха младите мъже, въодушевени от пламенните му думи. – Напред!

Шико седна сред завивките.

– Хей там, по-тихо – сгълча той, – дайте възможност на оратора да продължи. Хайде, Келюс, давай, сине мой. Ти вече каза много хубави и верни неща, по още не всички, които би могъл, продължавай, друже, продължавай.

– Да, Шико, прав си, както обикновено. Ще продължа и ще кажа на негово величество, че за кралската власт е настъпил мигът, когато тя трябва да приеме саможертвата, за която говорихме току-що. Срещу всички прегради, които с невидими стени заобикалят ваше величество, ще се изправят четирима души, сигурни, че ще ги подкрепите, а потомците ще ги прославят.

– Какво говориш, Келюс? – попита кралят и в очите му светна радост, забулена от тревогата. – Кои четирима души?

– Аз и тези господа – заяви Келюс с онова чувство на гордост, което извисява човека, решил да рискува живота си в името на идея или страст. – Аз и тези господа, ние ще се жертваме.

– Защо?

– За вашето спасение.

- От кого?
- От враговете ви.
- Това са просто младежки дразги – рече Анри.

– О! Доста широко разпространена заблуда, ваше величество. Благосклонността ви към нас е тъй великодушна, щото ви позволява да я криете под този стар плащ. Но ние я знаем. Говорете като крал, не като буржоа от улица Сен-Дени. Не се преструвайте като да вярвате, че Можирон изпитва лична омраза към Антраге, че на Шомберг му пречи Ливаро, че д'Епернон завижда на Бюси и Келюс се цупи на Рибейрак. Не, всички са млади, прекрасни и добри. Приятели или врагове, биха могли да се обичат като братя. Не, не съперничеството на хора с хора слага шпагата в ръцете ни, а враждата на Франция с Анжу, враждата между народното и божественото право. Ние сме поборници за кралската власт на арената, където излизат защитниците на Лигата, и ви казваме: „Благословете ни, сеньор, дарете с усмивка готовите да загинат за вас. Може би вашата благословия ще ги поведе към победа, може би вашата усмивка ще облекчи смъртта им.“

Полузадушен от сълзи, Анри прегърна поред Келюс и неговите приятели.

Притисна всички до сърцето си. Тази сцена не беше гледка, която да остави човек спокоен, не беше картина, която да не го впечатли: тук мъжеството си бе дало среща с дълбоката нежност и всичко това беше осветено от саможертвата...

Из дълбините на алкова гледаше, подпрял буза, Шико – Шико сериозен и печален, и лицето му, винаги студено и безразлично или изкривено от саркастичен смях, сега беше не по-малко благородно и красноречиво от лицата на останалите.

– Ах! Храбреци мои – промълви най-сетне кралят, – това е прекрасна, самопожертвователна постъпка, това е благородно дело и днес съм горд не задето съм крал на Франция, а задето съм ваш приятел. Но пък и най-добре от всички знам интересите си, затова не мога да приема саможертвата ви, която е тъй многообещаваща в случай на победа, но ако загубите, ще ме хвърли в ръцете на моите врагове. За да воюваме с Анжу, и Франция ни стига, уверявам ви. Познавам брат си, дьо Гиз и Лигата, случвало ми се е да усмирявам дори по-буйни и диви коне.

– Господарю – не се съдържа Можирон, – войниците обаче не разсъждават така. Те не приемат възможността за несполука в случаите, свързани с честта и съвестта, когато човек действа, воден от вътрешна убеденост, без да се замисля как ще изглеждат действията му пред съда

на разума.

– Прощавай, Можирон – отвърна кралят, – войникът може да действа и слепешката, но пълководецът е длъжен да мисли.

– Тогава мислете, господарю, а на нас оставете да действаме, защото ние сме войници – отвърна Шомберг. – Освен туй аз лично не знам що е несполука, на мен винаги ми върви.

– Друже, мили друже – тъжно го прекъсна кралят, – не мога да кажа същото за себе си. Но ти си само на двайсет.

– Господарю – намеси се Келюс, – добрите думи на ваше величество ще удвоят нашия плам. В кой от дните да кръстосаме шпаги с господарката дьо Бюси, д'Антраге и дьо Рибейрак?

– Никога. Категорично ви забранявам. Никога, чухте ли?

– Простете, господарю, моля ви да ни простите – продължи Келюс, – но вчера преди обяда имахме среща, дали сме дума и не можем да се откажем.

– Извинете, господине – погледна го Анри, – кралят освобождава от клетви и думи, стига да каже „искам“ или „не искам“, защото кралят е всемогъщ. Съобщете на тези господа, че съм заплашил да стоваря цялата сила на гнева си върз вас, ако се биете с тях, и за да не се съмнявате в решението ми, кълна се да изпратя в изгнание всички, в случай че...

– Спрете, ваше величество – прекъсна го Келюс. – Защото вие можете да ни освободите от дадената дума, но вас от думата ви може да освободи само бог. Затова не се кълнете. Щом с тази постъпка сме си навлекли гнева ви и вашият гняв ще се изрази в прокуждането ни, ние с радост ще станем изгнаници, тъй като, веднъж загърбили земите на ваше величество, ще можем да устоим на думата си и да се срещнем с противниците си на чужда земя.

– Ако тези господа се доближат до вас поне на изстрел от аркебуза – извика Анри, – ще наредя да бъдат хвърлени в Бастилията.

– Господарю – отвърна Келюс, – в деня, когато ваше величество го направи, ще отидем боси и с възета на шиите при коменданта на Бастилията метр Лоран Тестю, за да ни затвори в тъмницата заедно с онези мъже.

– Ще наредя да им отсекаат главите, кълна се в смъртта на Исуса! В края на краищата аз съм кралят!

– Ако това се случи на враговете ни, господарю, ще си прережем гърлата в подножието на ешафода им.

Анри дълго мълча, после вдигна черните си очи и каза:

– На добър час!... Ето славните, храбри благородници... Е, ако бог

не благослови делата на такива люде!...

– Не споменавай всеу бога, не богохулствай!... – тържествено подхвана Шико, стана от леглото и се доближи до краля. – О, господи! Какви благородни сърца. Направи, каквото искат те от теб, чуваш ли, господарю мой! Хайде, определи на тези младежи ден за битката – изпълни си задължението, вместо да поучаваш Всевишния какъв бил неговият дълг.

– Боже мой! Боже мой! – пошепна Анри.

– Господарю, ние ви молим – рекоха четиримата мъже, склонили глави, и коленичиха.

– Добре, да бъде както искате. Наистина бог е справедлив и трябва да ви дари с победа. Впрочем и ние самите ще можем да я подготвим разумно и по християнски. Скъпи приятели, спомнете си: Жарнак винаги се изповядва и се причестява преди дуел. Ла Шатениере прекрасно владее шпагата, но преди битка дири наслада в пиршества, тържества, търси жени, какъв ужасен грях! Накратко: изкушава бога, който може би се наслаждава на неговата младост, красота и сила и иска да му спаси живота. Но Жарнак го убива. Чуйте, ние ще се изповядаме и ще се причестим. Ако имаше време, щях да изпратя шпагите ви в Рим да ги благослови светейшият... Но разполагаме с мощите на Света Женевиев, те са повече от най-светите реликви. Нека заедно постим, да надмогнем плътта, да отпразнуваме великия ден на Тялото Христово, а на другата сутрин...

– О, ваше величество! Благодарим, благодарим – зарадваха се младите мъже – значи след осем дни.

И те се хвърлиха в обятията на краля, който още веднъж ги притисна до сърцето си и облян в сълзи, се запъти към молитвената зала.

– Условията на нашия двубой вече са готови – каза Келюс, – остава да впишем само деня и часа. Пиши, Можирон, на тази маса... и с перото на краля, пиши: „В деня след празника на Тялото Христово.“

– Готово – рече Можирон. – Кой ще бъде нашият херолд? Кой ще отнесе писмото?

– Аз, ако пожелаете – предложи Шико. – Само чуйте един съвет и от мен, милички. Негово величество говори за пост, за победа над плътта, за мощите на Света Женевиев... Всичко това е прекрасно за изпълнение на обета подир победата, но мисля, че за победата ще са ви необходими добра храна, хубаво вино и осемчасов сън в пълна самота – в дневно или нощно време. Нищо не дава на ръката такава гъвкавина и сила, както тричасовата трапеза, стига да не се напиеш като свиня, бога ми. Но що се отнася до любовта, тук напълно поддържам краля. Любовта

много разнежва и най-добре е да се въздържите.

– Браво, Шико! – задружно го поздравиха младежите.

– Сбогом, лъвчета мои – отвърна гасконецът, – отивам в двореца на Бюси.

– Впрочем, не оставяйте краля сам на чудесния празник. Нека никой не бяга от града – останете в Лувъра като негови рицари. Бива ли? Тогава отивам да изпълня заръката ви.

Шико с писмото в ръка разпери пергела на дългите си нозе и изчезна.

Глава 46

Празникът на Тялото Христово

През тези осем дни събитията назряваха, както в безветрен и зноен летен ден в небесните дълбини зрее бурята.

Монсоро, отново на крак след двата дни треска, реши лично да причаква осквернителя на семейната му чест. Не откри никого и още повече се убеди в лицемерието на херцог д'Анжу и в долните му намерения спрямо Диана.

Бюси не прекъсна дневните посещения в дома на главния ловчия.

Но известен от Одоен за постоянните засади на оздравяващия граф, се въздържаше от нощни визити през прозореца.

Шико делеше времето си на две.

През едната половина оставаше неотлъчно с любимия си господар Анри Валоа и бдеше над него, както майка бди над рожбата си.

Другото време отделяше за близкия си приятел Горанфло, когото преди осем дни с големи усилия склони да се върне в килията и лично го достави в манастира, където абатът месир Жозеф Фулон най-топло посрещна кралския шут.

По време на това първо посещение на Шико в манастира много се говори за благочестието на краля и игуменът изглеждаше твърде много признателен на негово величество за честта, която щеше да направи на абатството с посещението си.

Честта дори надминаваше първоначалните очаквания: Анри по молба на почтения абат се съгласи да прекара в усамотение в манастира цялото денонощие.

Абатът още не можеше да повярва на щастието си, но Шико потвърди упованията на Жозеф Фулон. И понеже се знаеше, че кралят е

благосклонен към шута, Шико бе поканен най-настоятелно пак да посетува на монасите, та гасконецът обеща да го стори.

Колкото до Горанфло, той поне с десет лакътя надхвърли ръста си в очите на монасите: нали тъкмо той така ловко бе успял да стане доверено лице на Шико. Даже хитър дипломат като Макиавели нямаше да се справи по-успешно.

Поканен да гостува, Шико гостуваше и винаги носеше – по джобовете, под пелерината, в широките си ботуши – бутилки с най-редки и изискани вина, затова брат Горанфло го приемаше дори още по-радушно от месир Жозеф Фулон.

Шико оставаше с часове заключен в килията на монаха и споделяше с него, казано най-общо, научните му бдения и молитвените екстази.

Два дена преди празника дори прекара в манастира цялата нощ – на следния ден в абатството се пусна слух, че Горанфло го бил склонил да сложи расото.

Колкото до краля, по същото време той даваше уроци по фехтовка на приятелите си, заедно с тях измисляше нови удари и особено усилено упражняваше д'Епернон, комуто съдбата бе избрала такъв опасен противник и който с явно вълнение очакваше решителния ден.

Всеки, който в определен ношен час би минал по улиците, щеше да срещне в квартал Света Женевиер странните монаси, вече описани в първите глави и по-скоро прилични на войници, отколкото на калугери.

Накрая бихме могли да допълним, за да завършим така нахвърлената картина, бихме могли да допълним, повтаряме, че дворецът на дьо Гиз стана едновременно и най-тайнственият, и най-неспокойният вертеп, който човек може да си представи. Отвън изглеждаше съвсем безлюден, но вътре беше пренаселен. Всяка вечер в големия салон, след като всички пердета по прозорците биваха плътно придърпвани, започваха тайни сбирки. Предшестваха ги трапези, на които се канеха само мъже, но въпреки това те се оглавяваха от госпожа дьо Монпансо.

Принудени сме да съобщим на нашите читатели всички тези подробности, измъкнати от мемоарите на миналото, защото читателите няма да ги намерят в полицейските архиви.

Наистина полицията на онова безгрижно царуване изобщо не подозираше какво ще става, макар че заговорът, както личи, имаше доста голям обхват, а достойните граждани, които обхождаха нощем града с каска на главата и алебарда в ръка, нямаха повече подозрения от полицията, защото не бяха в състояние да предугаждат други опасности освен онези, които произтичат от огъня, крадците, бесните кучета и

буйните пияници.

От време на време стражата се задържаше все пак пред странноприемницата „Пътеводна звезда“ на улица Арбр-Сек, но метр Ла Юриер се славеше като набожен католик и никои не би се усъмнил, че шумът, който идваше откъм заведението, не е посветен единствено на божията слава.

В такава обстановка град Париж доживя най-сетне, ден подир ден, до утрото на онова велико, отменено от конституционното правителство тържество, което се нарича празникът на Тялото Христово.

В този забележителен ден времето от сутринта беше чудесно, въздухът ухаеше от цветята, покрили и улиците.

Този ден Шико, който от две седмици си лягаше в спалнята на краля, събуди Анри рано-рано. Още никои не бе влизал в кралската спалня.

– Ох, Шико, Шико, откъде ми се взе на главата! – възкликна Анри. – Не бях виждал човек, който така не на място да прави всичко. Ти ме откъсна от най-приятния сън през живота ми.

– И какъв беше той?

– Сънувах, че скъпят ми Келюс е намушкал Антраге и се къпе в кръвта на своя противник. Но ето и утрото. Да вървим да се помолим на бога сънят ми да се изпълни. Викни слугите, Шико, хайде!

– Но какво искаш?

– Власеницата и бича.

– Не предпочиташ ли хубава закуска?

– Езичник! Кой слуша литургията в деня на Тялото Христово на пълен стомах?

– Прав си.

– Викни ги, Шико, хайде!

– Търпение – рече Шико, – часът е само осем, до вечерта ще успееш да се самобичуваш. Нека първо поговорим. Искаш ли да поговориш с приятеля си? Няма да съжаляваш, Валoa – аз, Шико, ти го казвам.

– Добре – съгласи се Анри, – да поговорим, но бързо.

– Как ще разделим деня, сине мой?

– На три части.

– За света троица, превъзходно. Какви ще бъдат частите?

– Първо, литургията в Сен-Жермен-л'Оксероа.

– Добре.

– След завръщането в Лувъра – лека закуска.

– Прекрасно!

– След това е шествието на каещите се по улиците и посещение на

най-известните манастири в Париж, като се започне от манастира на якобинците и се завърши със „Света Женевиев“, където обещах на приора да прекарам до вдругиден в килията на един монах, почти светец, който цяла нощ ще се моли за успешната ни битка.

- Познавам го.
- Кого, светеца ли?
- Много добре го познавам.
- Още по-добре. Ще дойдеш с мен, Шико. Ще се молим заедно.
- То се знае. Иска ли питане!
- Тогава се обличай и да вървим.
- Чакай!
- Какво?
- Искам да разбера още някои подробности.
- А не може ли да ме питаш, докато ме обличат?
- Предпочитам, докато сме сами.
- Тогава питай, но бързо – времето тече.
- Какво ще правят придворните?
- Ще ме съпровождат.
- А брат ти?
- Ще бъде с мен.
- А твоята гвардия?
- Френската начело с Крийон ще ме чака в Лувъра, а швейцарците – пред вратите на абатството.
- Чудесно – каза Шико. – Сега вече всичко знам.
- Да викам ли слугите?
- Викни ги.
- Анри позвъни с камбанката.
- Церемонията ще бъде прекрасна – продължи Шико.
- Надявам се Господ да се смили над нас.
- Ще видим утре. Но кажи ми, Анри, докато още не е дошъл никой, друго няма ли да споделиш с мен?
- Не. Да не съм пропуснал някоя подробност от церемонията?
- Не става дума за нея.
- А за кое?
- За никое.
- Но ти ме питаш.
- Вече твърдо ли е решено, че ще бъдеш в абатството „Света Женевиев“?
- Разбира се.

– И ще прекараш там нощта?

– Обещал съм.

– Е, щом нямаш повече какво да ми кажеш, синко, тогава аз ще ти кажа: тази церемония не ми харесва.

– Тоест?

– Не ми харесва. И след като закусим...

– След като закусим?...

– Ще те запозная с друга диспозиция, измислена от мен.

– Добре, съгласен съм.

– Дори и да не беше, няма никакво значение.

– Какво искаш да кажеш?

– Шт. Вече идват слугите.

Наистина лакеите отвориха завесите и се появиха бръснарят, парфюмеристът и камердинерът на негово величество. Те заобиколиха краля и всички едновременно започнаха над августейшата особа обряда, описан в началото на тази книга.

Когато тоалетът на негово величество беше на две трети завършен, съобщи за идването на негово височество монсеньор херцог д'Анжу.

Анри се извърна към брат си, специално изписал на лицето си най-хубавата усмивка...

Херцогът бе съпроводен от господата дьо Монсоро, д'Епернон и Орили.

д'Епернон и Орили останаха по-отзад.

Когато видя графа, все още блед и с още по-страховит от обичайния израз на лицето, Анри не можа да скрие учудването си.

Херцогът и главният ловчия забелязаха изненадата на краля.

– Господарю – каза херцогът, – граф дьо Монсоро дойде да изрази почитта си на ваше величество.

– Благодаря, господине – отговори Анри, – трогнат съм от вашата визита още повече, че бяхте тежко ранен, нали?

– Да, господарю.

– По време на лов, доколкото разбрах.

– На лов, господарю.

– Но сега сте по-добре, нали?

– Оздравях.

– Господарю – намеси се граф д'Анжу, – ако искате, след като се изповядаме и се причестим, граф дьо Монсоро да отиде да ни подготви един хубав лов в горите на Компиен.

– Но нали знаете – възрази Анри, – че утре...

Канеше се да каже: „... четирима мои приятели ще се бият с четирима ваши“, но усети, че трябва да пази тайна и млъкна.

– Нищо не знам, господарю – отговори херцог д'Анжу, – и ако ваше величество желае нещо да ми съобщи...

– Исках да кажа – довърши Анри, – че тази нощ ще прекарам в молитви в абатството „Света Женевиев“ и затова може би няма да съм готов за утре. Но господин графът нека отиде – ако ловът не стане утре, може да се уреди за в другиден.

– Чухте ли? – обърна се херцогът към граф дьо Монсоро, който отговори с лек поклон:

– Да, монсеньор.

В същия миг влязоха Шомберг и Келюс. Кралят ги прие с отворени обятия.

– Още един ден – каза Келюс, след като поздрави краля.

– Но за щастие само един – вметна Шомберг.

В същото време Монсоро пък говореше с херцога:

– Като че ли целите да съм в изгнание, монсеньор?

– Нима дълг на главния ловчия не е да подготвя кралския лов? – засмя се херцогът.

– Разбирам – отвърна Монсоро – и съм наясно. Довечера изтича осмият ден на отсрочката, за която ме помолихте, и ваше височество предпочитате да ме изпратите в Компьен, за да не изпълните обещанието си. Внимавайте, ваше височество: още преди днешната вечер мога с една своя дума...

Франсоа хвана графа за ръката.

– Мълчете – помоли той, – напротив, изпълнявам точно онова обещание, за което споменавате.

– Говорете по-ясно.

– Всички ще научат за вашето заминаване, свързано с подготовката за лов. След като имате официално нареждане.

– Е, и?

– Но вие няма да заминете, а ще се скриете близо до къщата си. И тогава, известен, че ви няма, ще се появи човекът, за когото желае да научите. Останалото си е ваша работа. Доколкото си спомням, нищо повече не съм обещал...

– А! Щом така стоят нещата... – подзе Монсоро.

– Имате моята дума – потвърди херцогът.

– Имам повече от думата ви, монсеньор – имам вашия подпис.

– Да, кълна се в божия кръст, това ми е много добре известно.

И херцогът изостави Монсоро, за да отиде при брат си. Орили докосна ръката на д'Епернон:

– Всичко е наред.

– Какво? Кое е наред?

– Господин дьо Бюси няма да се бие утре.

– Господин дьо Бюси няма да се бие утре ли?

– Разчитайте на мен. Но кой ще му попречи?

– Важното е, че няма да участва, нали?

– Ако стане така, мили мой магьоснико, ще получите хиляда екю.

– Господа – чу се гласът на Анри, който вече бе завършил тоалета си, – към Сен-Жермен-л'Оксероа.

– А после към абатството „Света Женевиев“, нали? – попита херцогът.

– Точно така – отговори кралят.

– Бъдете сигурен – вметна Шико, който препасваше рапирата си.

Анри излезе в галерията, където го чакаха придворните.

Глава 47

Която ще хвърли светлина върху предходната

Предната вечер, след като всичко беше решено и уговорено между господарката дьо Гиз и анжуйците, господин дьо Монсоро се прибра и заваря вкъщи Бюси.

Тогава Монсоро си помисли, че този смел дворянин, към когото той се отнасяше все така приятелски, може твърде много да се компрометира утре, ако не бъде предупреден, и реши да говори с него на четири очи.

– Скъпи графе – каза на младежа, – позволявате ли да ви дам един съвет?

– Естествено – отвърна Бюси. – Дори ви моля.

– На ваше място бих отсъствал утре от Париж.

– Аз ли? Защо?

– Единственото, което мога да ви кажа: отсъствието би ви спасило от големи неприятности.

– Какви неприятности? – учуди се Бюси и прониза с поглед графа.

– Нима не знаете какво ще стане утре?

– Нямам представа.

– Честно?

– Кълна се.

– Монсеньор херцог д'Анжу не е ли споделил нищо с вас?

– Не. Монсеньор херцогът споделя с мен само нещата, за които може да се говори на висок глас и бих добавил даже: за които почти всеки би могъл да говори на висок глас.

– Добре тогава, аз не съм херцог д'Анжу и обичам приятелите не заради себе си, а заради тях самите. Та ще ви кажа, скъпи графе, че за утре се подготвят важни събития и че поддръжниците на херцог д'Анжу и на господата дьо Гиз са замислили удар, чиято крайна цел може да бъде детронирането на краля.

Бюси погледна господин дьо Монсоро с известно недоверие, но лицето на графа изразяваше абсолютна искреност и тя не будеше никакво съмнение.

– Графе – отвърна Бюси, – знаете, че принадлежа на херцог д'Анжу, тоест нему принадлежат животът ми и моята шпага. Кралят, а аз никога не съм си позволявал нападки лично срещу него, ми е сърдит и не пропуска случай да каже или стори нещо против мен. Тъкмо утре – Бюси понижи глас, – казвам това само на вас, разбирате ли ме? – утре ще рискувам живота си, за да унизя Валоа в лицето на неговите фаворити.

– Значи твърдо сте решен да понесете всички последици от предаността си към херцог д'Анжу? – попита Монсоро.

– Да.

– Сигурно знаете докъде може да ви доведе това?

– Знам къде възнамерявам да спра. Независимо от причините да съм недоволен от краля, никога не бих вдигнал ръка срещу божия помазаник. Нека други го вършат, аз няма да посегна на никого и никому няма да нанеса удар, само ще следвам херцог д'Анжу, за да го защита в случай на опасност.

Монсоро се замисли, след малко сложи ръка на рамото на Бюси и каза:

– Скъпи графе, херцог д'Анжу е лицемер, страхливец и предател, човек, способен от ревност или страх да жертва най-верния си слуга, най-предания си приятел. Скъпи графе, чуйте моя дружески съвет: оставете го, идете утре във венсенската си къща, вървете където и да е, но не участвайте в шествието по време на празника.

Бюси го изгледа внимателно.

– А защо вие самият оставате с херцог д'Анжу?

– Защото поради въпроси, свързани с моята чест, още някое време ще имам нужда от него – отговори графът.

– Е, и аз поради въпроси, засягащи моята чест, ще остана с херцога.

Граф Монсоро стисна ръка на Бюси и двамата се разделиха.

Вече разказахме в предишната глава, какво се случи по време на утринното обличане на краля на следващия ден.

Монсоро се прибра, уведоми жена си, че заминава за Компьен и веднага разпореди да бъде подготвено всичко за отпътуването му.

Диана с радост изслуша тази вест. Тя знаеше от мъжа си за подготовения дуел между Бюси и д'Епернон, но от всички миньони на краля д'Епернон беше известен като последен по храброст и умение, затуй, когато мислеше за дуела, тя изпитваше едновременно страх и гордост.

Бюси още рано сутринта се яви при херцог д'Анжу и го съпроводи в Лувъра, там остана през цялото време в галерията.

д'Анжу си тръгна от краля, взе Бюси и кралският кортеж потегли към Сен-Жермен л'Оксероа.

Когато видя Бюси, толкова прям, верен, предан, херцогът почувства нещо като угризение на съвестта, но две неща потиснаха добрите му подбуди: голямата власт, която имаше над него Бюси – както всеки силен човек над слабия, – вдъхваше на принца опасения, че Бюси, приближен до трона му, може да стане истинският крал; освен това Бюси беше влюбен в госпожа дьо Монсоро и любовта му нанаряваше ревнивото сърце на Франсоа.

Обаче и Монсоро, от своя страна, будеше у него същото безпокойство, както Бюси и принцът си каза:

„Ако Бюси дойде с мен и с храбрата си подкрепа ми помогне да извоювам победата, защо ще ме интересува какво би казал или направил този Монсоро? Ако пък Бюси ме напусне, повече нищо няма да му дължа и също ще го изоставя.“

Поради двойствените си мисли, посветени на Бюси, принцът нито за миг не изпускаше от очи младия мъж.

Видя го как със спокойно, усмихнато лице влезе в църквата, любезно даде път на противника си д'Епернон и коленичи отзад.

Тогава принцът му направи знак да се доближи. Така, както бяха заели местата в църквата, за да вижда Бюси, принцът трябваше да обръща глава назад, а ако го приближеше откъм лявата си страна, можеше да му хвърля по някой поглед.

Бяха минали вече петнадесети на минути от началото на литургията, когато в църквата влезе Реми и коленичи до своя господар. При появата на младия лекар херцогът трепна: той знаеше, че Бюси доверява на Одоен всичките си тайни.

И наистина след малко, когато двамата шепнешком размениха няколко думи, Реми скришом му подаде бележка.

Принцът усети, че кръвта му се смразява: адресът върху писъмцето беше написан с дребен изящен почерк.

„От нея – помисли си принцът, – пише му, че мъжът ѝ няма да бъде в Париж.“

Бюси пусна бележката в шапката си, отвори я и я прочете.

Принцът не я виждаше вече, но видя лицето му, озарено от блясъка на радостта и любовта.

„Ах, ако не дойдеш с мен, мисли му!“ – закани се той.

А Бюси докосна листчето с устни и го прибра до сърцето си.

Херцогът се огледа. Ако Монсоро беше тук, кой знае, може би принцът нямаше да изтърпи чак до вечерта, за да му назове името на Бюси.

Когато литургията свърши, всички отново се върнаха в Лувъра, където ги чакаше лека закуска – краля в неговите покои, дворяните в галерията.

Швейцарците вече бяха строени пред вратите на Лувъра, готови за път.

Крийон с френската гвардия стоеше в двора.

Както херцог д'Анжу не изпускаше от поглед Бюси, така Шико следеше с очи краля.

Когато влизаха в Лувъра, Бюси отиде при херцога:

– Прощавайте, монсеньор – поклони се той, – бих искал да кажа на ваше височество две думи.

– Спешно ли е? – попита херцогът.

– Много, монсеньор.

– А не може ли да ми го кажеш по време на шествието. Ще вървим заедно.

– Извинете, монсеньор, но аз спрях ваше височество точно за да помоля за позволение да не ви съпровождам.

– Защо? – попита херцогът и гласът му издаде скритото възмущение.

– Монсеньор, ваше височество знае, че утре е голям ден, защото тогава трябва да се приключи с враждата между Анжу и Франция. Искам да се усамотя във венсанската си къща и целия ден да прекарам там самичък.

– Значи няма да се включиш в шествието, в което участва целият дворец, участва кралят?

– Не, монсеньор. Но само с позволение на ваше височество, разбира

се.

– И няма да се присъединиш към мен дори в манастира?

– Монсеньор, искам целият ми ден да е свободен.

– Ами ако изведнъж имам нужда от приятелите си? – попита херцогът.

– Тъй като ще имате нужда от тях, само за да вдигнат шпага срещу краля си, монсеньор, с двойно основание моля да ме пуснете – настоя Бюси. – Моята шпага е свързана с предизвикателството ми към д'Епернон.

По-рано Монсоро вече беше казал на принца, че може да разчита на Бюси. Значи всичко се беше променило след това и промяната се дължеше на бележката, която Одоен донесе в църквата.

– И така – процеди херцогът през зъби, – напускаш своя сеньор и господар, Бюси?

– Монсеньор – отговори Бюси, – за човек, който утре ще рискува живота си в такъв жесток, кръвав, гибелен двубой, какъвто, сигурен съм, ще бъде нашият дуел, за такъв човек не съществува вече друг господар освен онзи, за когото е предназначена последната му изповед.

– Ти знаеш, че става дума за трон за мен и ме напускаш?

– Ваше височество, аз достатъчно направих за вас и достатъчно ще направя утре, не искайте от мен повече от живота ми.

– Добре – глухо рече херцогът, – свободен сте, вървете, господин дьо Бюси.

Бюси, който никак не се обезпокои от внезапното охлаждане на принца, се поклони, слезе по стълбите и щом се намери извън стените на Лувъра, бързо закрачи към своя дворец.

Херцогът извика Орили.

Орили дойде.

– Какво стана, монсеньор? – попита лютнистът.

– Той сам си прочете присъдата.

– Не идва ли с вас?

– Не.

– Заради писъмцето за среща?

– Да.

– Тогава значи довечера.

– Довечера.

– Господин дьо Монсоро предупреден ли е?

– За срещата – да, но кого ще види там – още не.

– И така, решили сте да пожертвувате вашия Бюси?

– Реших да отмъстя – каза принцът. – Сега се плаша само от едно.

– И то е?

– Да не би Монсоро да разчита само на своята сила и ловкост и да не би Бюси да му се измъкне.

– Нека монсеньорът не се безпокои.

– Защо?

– Господин Бюси окончателно ли е осъден?

– Да, кълна се в смъртта на Христос! Той ми стана като настойник, парализира волята ми, налага ми се; той ми отне любимата и я направи своя, той не е човек, а лъв, и аз не съм му господар, а по-скоро съм негов пазач. Да, да, Орили, присъдата е твърда, непрекословна и без прavo на помилване.

– В такъв случай, както вече казах, нека монсеньорът не се вълнува: ако Бюси се изплъзне от Монсоро, няма да се спаси от друг.

– Кой е този друг?

– Ваше височество заповядва ли ми да го назова?

– Да, заповядвам ти!

– Този друг е господин д'Епернон.

– Д'Епернон! Д'Епернон, който утре трябва да се бие с него?!

– Да, монсеньор.

– Разкажи ми всичко.

Орили започна да разказва, но в този момент повикаха принца. Кралят вече беше на трапезата и се учуди, че не вижда херцог д'Анжу, поточно Шико му обърна внимание, че принца го няма, и кралят нареди брат му да бъде извикан.

– Ще ми разкажеш по време на шествието – реши херцогът.

И последва лакея, който бе пратен да го търси.

А сега, тъй като сме заети с по-важен герой и нямаме достатъчно време, за да последваме херцога и Орили по парижките улици, ще разкажем на нашите читатели какво се беше случило между д'Епернон и лютниста.

Рано сутринта д'Епернон отиде в двореца Анжу и каза, че иска да говори с Орили.

Отдавна се познаваше с музиканта.

Последният го беше учил да свири на лютня и двамата, ученик и учител, често се бяха събирали да поскрибуцат на виола или на цигулка, както по това време беше модно не само в Испания, но и във Франция.

Оттам двамата музиканти бяха свързани с чувство за приятелство, сърдечно, но в рамките на приличието.

Освен това д'Епернон, хитрият гасконец, използваше метода на кроткото проникване, което означаваше да се добира до господарите чрез слугите им, и херцог д'Анжу почти не би могъл да има тайна, за която миньонът да не бе осведомен от приятеля си Орили.

Ще допълним, че като хитър дипломат той се умилкваше едновременно и пред краля, и пред херцога и се прехвърляше от единия към другия от страх да не си спечели враг в лицето на бъдещия и от желание да си запази благоволенieto на настоящия крал.

Целта на последната му визита при Орили беше да поговорят за предстоящия двубой.

Дуелът с Бюси тревожеше неспирно кралския миньон.

През целия дълъг живот на д'Епернон храбростта никога не бе представлявала основна черта на характера му, а за да приеме хладнокръвно мисълта за двубой с Бюси, трябваше да е повече от храбър – трябваше да е безстрашен. Да се бие с Бюси – това означаваше да се изправи лице в лице със смъртта.

Някои се бяха осмелявали, но в битката биваха свалени на земята, за да не се изправят никога вече.

Щом д'Епернон подхвана разговор с музиканта по този важен за него въпрос, Орили, който знаеше за тайната омраза на своя господар към Бюси – Орили, както казахме, веднага подкрепи ученика си и му показа колко го съжалява. Той съобщи, че господин дьо Бюси вече осем дни упражнява фехтовката по два часа всяка сутрин със сигналиста от армията, най-коварната рапира на Париж от всички времена, своего рода артист във фехтовката, който понеже бил пътешественик и философ, бил възприел от италианците тяхната предпазливост и съсредоточеност, от испанците – красивите блякави финтове, от немците – желязната хватка на пръстите върху дръжката и изкуството на контраударите, а от дивите поляци, които тогава се наричаха сармати – техните отскоци, пируети, внезапното отпускане и боя гърди в гърди. По време на това дълго изброяване на предимствата на противника д'Епернон от ужас изгриза целия кармин от боядисаните си нокти.

– Така ли? Тогава с мен е свършено! – каза той едновременно усмихнат и блед.

– Ами да, по дяволите! – потвърди Орили.

– Но това е безсмислено – възкликна д'Епернон, – да се дуелирам с човек, дето бездруго ще ме убие. Все едно да играя зарове с противник, който е сигурен, че всеки път ще хвърля по две шестици.

– Трябваше да помислите за всичко това, преди да приемете

неговото предизвикателство, господине.

– Гръм да ме убие! – не се сдържа д'Епернон. – Някак ще се измъкна. Все пак съм гасконец. Безумец е, който доброволно си отива от живота и особено на двайсет и пет. Аз поне така мисля, кълна се в смъртта на Христос! И това е съвсем разумно. Чакай!

– Слушам.

– Казваш, господин дьо Бюси бил сигурен, че ще ме заколи?

– За мен това е абсолютно ясно.

– Тогава нашето няма да е дуел, а истинско убийство.

– Наистина.

– И ако е убийство, нали тогава...

– Какво?

– Законът позволява убийството да бъде изпреварено...

– Да...

– С... друго убийство.

– Разбира се.

– Щом той ще иска да ме убие, какво ми пречи аз пръв да го убия?

– О, боже господи! Никои естествено; не си го бях помислил.

– Има ли нещо неясно в мисълта ми?

– Ясна е като бял ден.

– И логична?

– Съвсем логична.

– Но само че вместо да го убия варварски, собственоръчно, както той иска да постъпи с мен, аз – понеже не мога да гледам кръв – ще предоставя тази грижа на някой друг.

– Значи ще наемете убийци?

– Да, кълна се в честта си! Както херцог дьо Гиз и херцог дьо Майен – за Сен-Мегрен.

– Ще ви струва скъпо.

– Давам три хиляди екю.

– Когато вашите убийци научат с кого ще си имат работа срещу трите хиляди екю, повече от шестима няма да можете да наемете.

– Шестима не стигат ли?

– Шестима ли! Господин дьо Бюси ще убие четиримата, преди да го е докоснала шпага. Спомнете си сблъсъка на улица Сент-Антоан, когато рани Шомберг в бедротото, вас в ръката и почти уби Келюс.

– Давам и шест хиляди екю, ако е нужно – рече д'Епернон. – Кълна се в божия кръст! Щом ще се захващам с нещо, искам да го свърша както трябва, без да ми се изплъзне!

– Имате ли набелязани подходящи хора? – попита Орили.

– Проклятие! – отговори д'Епернон, – Имам предвид някои безделници: войници от запаса, разни юначаги. Общо взето не падат по-долу от венецианските и флорентинските побойници.

– Прекрасно! Прекрасно! Само че внимавайте.

– Защо?

– Ако не успеят, ще ви издадат.

– Кралят е на моя страна.

– Това е добре, но кралят не може да попречи на господин дьо Бюси да ви убие.

– Така е, точно така – умисли се д'Епернон.

– Бих ви подсказал друг начин.

– Кажете, приятелю, кажете.

– Но може би няма да искате да действате съвместно с още едно лице?

– Не бих се отказал от нищо, което увеличава надеждите ми за избавление от бясното псе.

– Добре. Един враг на вашия враг го ревнува...

– О!

– И точно сега...

– Точно сега, да – какво?

– Готви капан за вашия враг.

– Нататък?

– Обаче няма пари. С вашите шест хиляди екю ще може да свърши едновременно и вашата, и своята работа. Нали не настоявате лично да имате честта да нанесете удара?

– Боже мили, не, разбира се. Напротив: държа да остана в сянка.

– Тогава му пратете вашите хора, без да им разкривате кой сте. Той ще ги използва.

– Но дори моите хора да не знаят кой съм, аз поне трябва да знам кой е този човек.

– Ще ви го покажа днес.

– Къде?

– В Лувъра.

– Значи е благородник?

– Да.

– Орили, незабавно ще ти бъдат връчени шестте хиляди, за да уредиш всичко.

– Така ли се разбираме?

- Твърдо и непоклатимо.
- Тогава към Лувъра!
- Към Лувъра!
- В предишната глава видяхме как Орили казва на д'Епернон:
- Всичко е наред, господин дьо Бюси няма да се бие утре.

Глава 48 Шествието

Щом свършиха закуската, кралят заедно с Шико се оттегли в стаята си да се преоблече в одеждите на каещия се и след малко излезе бос, препасан с връв и нахлупил качулката до очите.

Междувременно и придворните се бяха преоблекли по същия начин.

Времето беше прекрасно, улиците бяха обсипани с цветя. Говореше се, че подвижните олтари ще са един от друг по-пищни, а най-вече онзи, който монасите от манастира „Света Женевиев“ са направили в подземната гробница на параклиса.

Огромно хорско множество се беше струпало от двете страни на пътя за четирите манастира, които щеше да посети кралят: манастирите на якобинците, на кармелитите, на капуцините и на монасите на „Света Женевиев“.

Шествието се оглавяваше от духовенството на църквата Сен-Жермен-л'Оксероа. Архиепископът на Париж носеше причастието. Между архиепископа и клира гърбом вървяха млади момчета, размахали кадилници, и млади момичета, които пръскаха розов цвят.

След тях вървеше кралят, бос, както вече казахме, съпроводен от четиримата си приятели, също боси и също облечени с монашески раса.

Подире им вървеше херцог д'Анжу, но с обичайното си облекло, а след херцога – неговите анжуйци заедно с висшите сановници на краля, които се движеха със свитата на принца според дворцовия етикет.

В края на шествието бяха буржоата и народът.

Когато излязоха от Лувъра, вече минаваше един на обед.

Крийон и френската гвардия бяха готови да последват краля, но той им направи знак, че не е необходимо, и те останаха да охраняват двореца.

Беше към шест привечер, когато след спиране при няколкото преносими олтара първите редици от шествието можаха да видят притвора

на старото абатство с дантелената му дърворезба и монасите от „Света Женевиев“, оглавени от приора, строени на трите стъпала пред прага за посрещане на негово величество.

На последния отрязък от пътя след манастира на капуцините херцог д'Анжу, който от сутринта беше на крак, се почувства преуморен и поиска позволение от краля да се прибере в двореца си. Позволениято му беше дадено.

След което и благородниците му се отделиха от процесията и се отеглиха с него, сякаш искаха високомерно да подчертаят, че съпровождат херцога, а не краля.

Пред прага на абатството кралят под предлог, че Келюс, Можирон, Шомберг и д'Епернон имат не по-малка нужда от почивка, нежели Ливаро, Рибейрак и Антраге, – кралят, както казахме, освободи и тях.

Архиепископът още от сутринта бе почнал богослуженията, та подобно на всички други свещеници не бе хапнал нищо целия ден и умираше от умора. Кралят съжали тези свети мъченици и когато стигна пред вратите на абатството, както споменахме, отпрати всички.

После се обърна към приора Жозеф Фулон и каза през нос:

– Ето ме, отче мой. Дойдох тук като грешник, който търси покой във вашето уединение.

Приорът се поклони.

След това кралят се обърна към всички останали, които бяха издържали тежкия път и заедно с него бяха стигнали до абатството:

– Благодаря ви, господа. Бог да ви закриля.

Всеки от тях му се поклони и царственият покаяник, като се биеше в гърдите, бавно се изкачи по стълбите на абатството.

Щом прекрачи прага, вратите се затвориха зад гърба му.

Кралят беше тъй дълбоко умислен, че сякаш не забеляза, още повече че в това нямаше нищо особено: нали беше освободил свитата.

– Отначало – каза му приорът – ще отведем ваше величество в гробницата. Украсихме я, доколкото можяхме, в името на краля небесен и земен.

Анри мълчаливо сведе глава в знак на съгласие и последва абата.

Но щом мина под мрачната аркада между двете неподвижни редици на монасите, щом монасите видяха, че свърна зад ъгъла, запътен към параклиса, двайсет качулки бяха отметнати назад и в полуздрача засвяткаха очи, искрящи от радост и гордо ликуване.

Открилите се лица не бяха безжизнените и смутени физиономии на монаси: гъстите мустаци и загорялата кожа свидетелстваха за сила и

енергия.

Много от лицата бяха белязани от рани и редом с най-гордото лице, белязано от най-прочутата, най-славната рана, се виждаше радостно и развълнувано лице на жена, облечена в расо.

И тази жена, поклащайки златната ножица, която беше, закачена за ланеца на колана ѝ, възкликна:

– Ах, братя, най-сетне Валоа ни е в ръцете!

– Бога ми, сестро, и аз същото мисля – отговори Белязания.

– Още не, още не – пошепна кардиналт.

– Защо?

– Ще ни стигне ли градското опълчение, за да удържим на натиска на Крийон и неговата гвардия?

– Имаме нещо по-добро от опълчението – възрази херцог дьо Майен, – повярвайте ми: нито един мускет няма да гръмне нито от едната, нито от другата страна.

– Момент – намеси се херцогиня дьо Монпансо, – какво искате да кажете? Според мен една лека битка не би ни навредила.

– Какво да се прави, сестро, за съжаление ще бъдете лишена от това забавление. Когато кралят бъде хванат натясно, той ще крещи, но никой няма да чуе виковете му. После ще го накараме с добро или насила, но без да му разкрием кои сме, да подпише абдикацията. Градът веднага ще научи за неговото отричане и то ще настрои в наша полза гражданството и войниците.

– Планът е добър и вече няма опасност нещо да го провали – заяви херцогинята.

– Малко е жесток – отбеляза кардинал дьо Гиз с наведена глава.

– Кралят ще откаже да подпише абдикацията – намеси се Белязания. – Той е храбър и по-скоро ще умре.

– Тогава да умре – не се поколебаха дьо Майен и херцогинята.

– В никакъв случай – възрази Белязания, – в никакъв случай! Искам да наследя монарх, който се е отрекъл и когото всички презират, но не искам да се възкача на трона на човек, който е бил убит и затова всички ще го съжеляват. Освен това вие в плановете си забравихте монсеньор херцог д'Анжу – ако кралят бъде убит, той ще поиска короната.

– Само да я поиска, бога ми, само да я поиска! – възкликна херцог дьо Майен. – Нашият брат кардиналт предвиди тази възможност. Монсеньор херцог д'Анжу ще бъде замесен в детронирането на брат си. Монсеньор херцогът беше близък с хугенотите, той е недостоен за престола.

– С хугенотите ли? Сигурен ли сте?

– Кълна се в бога! Нали Наварският крал му помогна за бягството.

– Прекрасно.

– Освен параграфа за загуба на право върху престола има и друг параграф в полза на нашия дом, той ще ви направи наместник на кралството, а от наместничеството до трона остава само една крачка.

– Да, да – каза кардиналтът, – предвидил съм всичко това. Но може да стане така, че френската армия да нахлуе в абатството, за да се увери, че наистина има абдикация, и то най-вече доброволна. С Крийон шега не бива, той е от хората, които могат да кажат на краля: „Господарю, животът ви е в опасност, наистина, но първо да спасим честта.“

– Оставете това на нашия главнокомандуващ – отговори херцог дьо Майен, – а и той вече е взел мерки. Тук сме двайсет и четирима аристократи – за случай на обсада. Също така наредих да се раздаде оръжие на още сто души монаси. Можем да издържим и един месец срещу цяла армия. Да не говорим, че ако силите ни не стигнат, имаме подземен тунел, през който можем да се скрием заедно с нашата плячка.

– А какво прави в момента херцог д'Анжу?

– Както винаги при опасност е паднал духом. Прибра се и чака новини от нас в компанията на Бюси и Монсоро.

– Боже господи! Той трябваше да е тук, а не у дома си!

– Мисля, че грешите, братко – каза кардиналтът, – народът и аристокрацията щяха да заподозрат в това събиране на двамата братя капан за цялото семейство. Както казахме току-що, най-напред трябва да избягваме ролята на узурпатори. Ние ще наследим трона и толкова. Като оставим херцог д'Анжу на свобода, като запазим независимостта на кралицата майка, ще спечелим всеобщата благословия и възхита на нашите привърженици и никой няма да каже лоша дума за нас. В противен случай ще трябва да си имаме работа с Бюси и стотина други много опасни шапи.

– Ха! Бюси утре ще се бие с миньоните!

– Кълна се в Господа – той ще ги убие. Много достойно. И после ще се присъедини към нас – каза херцог дьо Гиз. – Колкото до мен, аз ще го направя командващ армията в Италия, където сто на сто ще избухне война. Сеньор дьо Бюси е забележителна личност и аз се отнасям към него с голямо уважение.

– А аз за доказателство, че го уважавам не по-малко от вас, братко, щом остана вдовица, ще се омъжа за него – каза херцогиня дьо Монпансьо.

– Ще се омъжите за Бюси? Сестро! – възкликна дьо Майен.

– Защо не – отвърна херцогинята. – И по-видни високопоставени дами от мен си позволиха доста повече заради него още преди да е станал командващ армията.

– Добре, добре – каза Майен, – всичко това – после, сега ни чака работа!

– Кой е с краля? – попита херцог дьо Гиз.

– Приорът и брат Горанфло вероятно – каза кардиналтът. – Трябва да вижда около себе си само познати лица, та да не го подплашим преждевременно.

– Да – каза херцог дьо Майен, – ние ще се насладим на плодовете на заговора, но нека ги берат други.

– В килията ли е вече? – попита госпожа дьо Монпансо.

Тя нямаше търпение да украси краля с третата корона, която му беше обещала толкова отдавна.

– О, не още! Първо ще огледа големия олтар в гробницата и ще се поклони на светите мощи.

– После?

– После приорът ще му говори прочувствено за преходността на земните блага, след което брат Горанфло, нали знаете, онзи, дето произнесе толкова пламенна реч, когато беше сбирката на представителите на Лигата...

– Да. И какво?

– Брат Горанфло ще се помъчи да го убеди с добро да стори необходимото, което иначе, колкото и да е неприятно, ще трябва да направи насила.

– Наистина този начин би бил стократно по-добър – замислено произнесе Белязания.

– Точно така! Анри е суеверен и чувствителен – каза херцог дьо Майен, – гарантирам ви, че пред заплахата от пъклята той ще се предаде.

– Аз не съм чак толкова убеден – намеси се херцог дьо Гиз, – но за нас връщане назад няма. И така след опита на приора, след словото на Горанфло, ако и единият, и другият не успеят, ще опитаме последната възможност, тоест ще го сплашим.

– И тогава ще окълцам милия Валоа – възкликна херцогинята, която отново и отново се връщаше на любимата си тема.

В този момент под сводовете на манастира, омрачени от първите сенки на нощта, се чу звънец.

– Кралят се спуска в гробницата – каза херцог дьо Гиз. – Хайде,

Майен, съберете приятелите си и нека отново се превърнем в монаси.

Само след миг гордите чела, пламтящите очи и красноречивите белези се скриха под качулките. След това трийсет-четирийсет монаси, водени от братята, се насочиха към входа на гробницата.

Глава 49

Шико Първи

Кралят беше потънал в дълбок размисъл, което обещавахе лесен успех за плановете на господата дьо Гиз.

Той посети гробницата заедно с цялото братство, целуна светите мощи и за завършек на церемонията започна усилено да се удря с юмруци в гърдите, като припяваше най-мрачните псалми.

Приорът пристъпи към увещанията си и кралят ги изслуша с все същия дълбоко разкаян вид.

Накрая по сигнал на херцог дьо Гиз Жозеф Фулон се поклони пред краля и му каза:

– Господарю, а сега не бихте ли положили земната си корона пред нозете на вечния господар.

– Да вървим – смирено отговори кралят.

И веднага всички монаси, застанали в шпалир по пътя му, се насочиха към килиите през главния коридор вляво.

Анри изглеждаше съвсем умирнен. Той още се удряше с юмруци в гърдите, а голямата броница, която бързешком прехвърляше, шумно се удряше в черепите от слонова кост, окачени на пояса му. Най-накрая стигнаха до килията – на прага ѝ се извисяваше Горанфло, зачервен и с очи искрящи като скъпоценни камъни.

– Тук ли? – попита кралят.

– Тук – отвърна дебелият монах.

Кралят с право би могъл да се поколебае, защото в края на коридора личеше доста тайнствена на вид врата или по-точно решетка към някакъв стръмен склон, зад който окото не съзираше друго освен пълен мрак.

Анри влезе в килията.

– *Nic portus salutis*⁹³? – пошепна той с развълнуван глас.

– Да – отвърна Фулон, – тук е спасителното прибежище.

93. Тук ли е спасителното прибежище? (лат). – Б. пр.

– Оставете ни – каза Горанфло с величествен жест.

Вратата веднага се затвори. Стъпките на монасите заглъхнаха в далечината.

Кралят забеляза пейка в дъното на килията, седна и събра ръце на коленете си.

– Ето те тук, Ироде, ето те, езичнико, ето те, Навуходоносоре! – каза без никакъв преход Горанфло, подпрял на кръста дебелиите си ръце.

Кралят видимо се учуди.

– Към мен ли се обръщате, братко? – попита той.

– Към теб, разбира се, към кой друг! Има ли някое ругателство, което да не заслужаваш!

– Брате мой – изломоти кралят.

– Не! Тук нямаш братя! Отдавна обмислях една проповед... сега ще я чуеш... Като всеки добър проповедник съм я разделил на три части. Първо: ти си тиранин, второ: сатир, и трето: детрониран монарх. Върху това ще ти говоря.

– Детрониран монарх! Брате мой... – възмути се почти невидимият в тъмното крал.

– Точно така. Тук не си в Полша, няма да избягаш...

– Това е клопка!

– Е, Валoa! Кралят е всичко на всичко човек, докато е още човек.

– Насилие, брате мой!

– Кълна се в Спасителя, да не мислиш, че сме те затворили тук, за да се церемоним с теб?

– Злоупотребявате с религията, братко мой.

– Нима религията съществува? – възкликна Горанфло.

– О! – произнесе кралят. – Такива думи от устата на светец?

– Да, дявол да го вземе!

– Ще погубите душата си.

– Какво ще рече да се погуби душата?

– Говорите като безбожник, братко мой.

– Хайде стига глупости! Готов ли си, Валoa?

– Готов ли? За кое?

– Да се отречеш от короната. Поръчаха ми да ти го предложи и аз ти го предлагам.

– Но това е смъртен грях за вас.

– Е – цинично се усмихна Горанфло, – имам право да опрощавам греховете и предварително си ги опрощавам. Хайде, братко Валoa, отречи се.

- От кое?
- От френския трон.
- По-скоро ще умра.
- Добре, тогава смърт... А! Ето го и приора. Той се връща.

Решавай.

- Имам гвардия, приятели. Ще се браня.
- Може, но първо ще бъдеш убит.
- Дай ми поне минута да обмисля.
- Нито минута, нито секунда.
- Прекаляваш, брате мой – намеси се приорът.

И направи на краля знак, който казваше: „Господарю, молбата ви е изпълнена.“

След това отново излезе.

Анри дълбоко се замисли.

– Щом трябва – каза той, – ще направим тази жертва.

Размислите на Анри продължиха десет минути. На прозорчето на килията се почука.

– Готово – рече Горанфло, – съгласен е.

Кралят дочу от коридора шепот, който изрази радост и учудване.

– Прочетете документа – чу се глас. Звукът накара краля да трепне, той дори хвърли поглед към решетката на прозорчето.

Ръката на някакъв монах подаде на Горанфло през решетката навит пергамент.

Горанфло с големи усилия изчете документа на краля; страданията на последния бяха така силни, че той захлупи лицето си в шепите.

– Ами ако откажа да го подпиша? – попита с плачлив глас.

– В такъв случай ще се погубите два пъти – отговори гласът на херцог дьо Гиз, приглушен от капишона. – Смятайте, че вече сте мъртъв за света и не карайте поданиците да проливат кръвта на човека, който им беше крал.

– Не можете да ме принудите – възрази Анри.

– Предвидих го – пошепна херцогът на сестра си; челото и бе съвсено и в очите й се четеше зловещо намерение.

– Вървете, братко – обърна се той към дьо Майен, – нека всички се въоръжат и бъдат готови!

– За кое? – жално попита кралят.

– За всичко – отговори Жозеф Фулон.

Кралят изпадна в още по-голямо униние.

– Проклятие! – възкликна Горанфло. – Аз те мразех, Валоа, но сега

те и презирам. Хайде, подписвай, иначе ще те убия с ей тези две ръце!

– Почакайте – каза кралят, – почакайте да се поверя на волята на Всевишния и той да ми изпрати смирение.

– Пак ще мисли! – възмути се Горанфло.

– Оставете го на мира до полунощ – нареди кардиналтът.

– Благодаря ти, милосърдни християнино – възкликна кралят, безкрайно отчаян. – Бог да те поживи!

– Наистина му се е помътил разумът – подметна херцог дьо Гиз. – Правим услуга на Франция, като го махаме от трона.

– Все едно – каза херцогинята, – колкото и да е слабоумен, ще имам удоволствието да го подстрижа.

По време на този диалог Горанфло, скръстил ръце на гърдите си, обсипваше Анри с най-груби ругатни и изброяваше всичките му прегрешения.

Внезапно някъде отвън се чу приглушен шум.

– Тихо! – викна херцог дьо Гиз.

Възцари се пълна тишина. Скоро всички разбраха, че тътенът е откъм вратите на абатството – някой ги насилваше, с мощни равномерни удари.

Майен се втурна обратно с цялата скорост, която му позволяваше дебелината.

– Братя – каза той, – пред главния вход има отряд въоръжени хора.

– Идват за него – рече херцогинята.

– Тогав да побърза с подписа – обади се кардиналтът.

– Подписвай, Валоа, подписвай! – извика страховито Горанфло.

– Вие ми дадохте време до полунощ – примоли се кралят.

– И си доволен – сега чакаш помощ, нали?

– Естествено имам възможност...

– Да умрете, ако не подпишете веднага – прозвуча заповеднически и остро гласът на херцогинята.

Горанфло хвана ръката на краля и му подаде перото.

Шумът отвън се усили.

– Още един отряд – съобщи дотичалият монах. – Те обкръжават притвора и заобикалят отляво.

– Бързо! – подвикнаха нетърпеливо дьо Майен и херцогинята.

Кралят топна перото в мастилницата.

– Швейцарците! – пристигна съобщението на Жозеф Фулон. – Превземат гробището отдясно. Абатството е обкръжено отвсякъде.

– Добре, ще се отбраняваме – решително отговори херцог дьо

Майен. – Някоя крепост няма да се предаде в ръцете на победителя, докато има такъв заложник.

– Подписа! – изрева Горанфло и изскубна листа от ръцете на Анри, който, смазан от всички събития, бе закрил лицето си и с качулката, и с ръце.

– Значи вие сте кралят – каза кардиналтът на херцога. – Отнеси веднага този скъпоценен пергамент.

Кралят, обзет от мъка, бутна малкото и единствено светилниче, което озаряваше сцената, но пергаментът вече беше у херцог дьо Гиз.

– Какво да правим? Какво да правим? – попита един притичал монах, под чието расо личеше истински добре въоръжен дворянин. – Появи се Крийон с френската гвардия и всеки момент ще разбият вратите. Чуйте...

– В името на краля! – долетя гласът на Крийон.

– Глупости! Вече няма крал – отговори Горанфло през прозореца на килията.

– Кой разбойник го каза? – викна Крийон.

– Аз! Аз! Аз! – изкрещя от тъмното Горанфло с най-предизвикателна надменност.

– Опитайте се да видите кой е този тъпак и му вкарайте няколко куршума в търбуха! – нареди Крийон.

А Горанфло щом видя гвардейците да вдигат мускетите, веднага се мушна навътре и плъсна грамадния си задник наред килията.

– Разбийте вратата, господин Крийон – нареди сред настъпилата тишина глас, от който се изправиха косите на всички истински и мними монаси в коридора.

Онзи, чийто беше гласът, се отдели от останалите и се приближи до стълбите на абатството.

– Слушам, ваше величество – отговори Крийон и с всичка сила удари главната врата с брадва.

Този удар разтресе стените.

– Какво искате? – попита разтреперан приорът, застанал на прозореца.

– А! Вие ли сте, месир Фулон – произнесе същият високомерен и спокоен глас. – Върнете ми шута, беше решил да преспи тук в една от килиите ви, но ми е необходим моят Шико. Без него ми е скучно в Лувъра.

– Аз пък си прекарвам много весело, сине мой – отговори Шико, отметна качулката и разбута тълпата от монаси, които се разбягаха от

него с уплашени вопли.

В този момент херцог дьо Гиз, по чието нареждане бе донесена нова лампа, прочете тъй трудно изтръгнатия и още неизсъхнал подпис под документа за абдикацията:

„Шико I.“

– Шико Първи – викна той, – хиляди дяволи!
– С нас е свършено – каза кардиналт, – да бягаме!
– Ето ти – повтаряше през това време Шико, който бе свалил въже от кръста си и удряше с него полуприпадналия Горанфло. – На ти сега!

Глава 50 Лихви и състояния

Когато кралят заговори и съзаклятниците го познаха, изумлението им премина в страх. Подписът „Шико I“ под текста превърна страха в ярост.

Шико махна расото, скръсти ръце на гърдите си и когато Горанфло побягна от него, той неподвижен и усмихнат посрещна първия натиск.

Положението му не беше за завидане.

Разярените дворяни го обкръжаваха, твърдо решени да отмъстят на гасконеца за жестоката измама, чиито жертви бяха станали.

Но видът на невъоръжения човек, прикрил само със скръстени ръце гърдите си, видът на засмяното лице, което сякаш предизвикваше тази страховита сила да се стовари върху тази пълна слабост, ги възпря може би по-убедително от увещанията на кардинала, който настояваше, че от смъртта на Шико не биха имали никаква полза, напротив – тя ще им навлече страшната мъст на краля, който заедно с шута си бе участвал в тази злокобна буфонада.

Така че кинжалите и рапирите паднаха пред Шико, който може би в изблик на себеотрицание – а Шико беше способен на такова нещо, – или може би защото бе разгадал мислите на враговете си, продължи да им се смее в лицето.

През това време заплахите на краля ставаха все по-страшни, а ударите на бравдата все по-чести.

Явно беше, че вратата няма да издържи дълго на натиска, на който

никой дори не се опита да даде отпор.

За това след кратко съвещание херцог дьо Гиз нареди отстъпление.

Шико се подсмихна, когато чу заповедта.

По време на нощните си бдения с Горанфло той беше проучил подземния тунел, бе разбрал къде излиза и бе показал мястото на краля. Кралят постави там Токено, лейтенанта от швейцарската гвардия.

Съвсем ясно беше, че лигистите един по един ще се намерят право на вълка в устата.

Кардиналът заедно с двайсетина аристократи побягна пръв.

После Шико видя как в подземния тунел се спусна херцог дьо Гиз с още толкова монаси, после – Майен: заради дебелината си той не можеше да тича и нему се бе паднала честта да прикрие отстъплението.

Когато този последният, тоест херцог дьо Майен, пред очите на Шико пренесе тежкото си туловище покрай килията на Горанфло, гасконецът вече не се подсмиваше – той припаднаше от смях.

Десетина минути Шико напразно напруга слуха си да чуе как лигистите се връщат през подземния тунел.

Но за негово най-голямо учудване шумът от крачките им вместо да се приближава се отдалечаваше все повече и повече.

Внезапно го споходи мисъл, от която смехът му секна и той заскърца със зъби.

Времето минава, лигистите не се връщат. Дали не са забелязали, че изходът от подземния тунел се охранява и не са избягали по друг път?

Шико понечи да изскочи от килията, но точно тогава пътят му бе преграден от някаква безформена маса. Тя пълзеше в краката му и си скубеше косата.

– О, клети аз! – възпиеше Горанфло. – О! Добри ми сеньор Шико, простете ми! Простете ми!

Защо Горанфло се беше върнал, единствен от всички се бе върнал, нали избяга пръв и трябваше да е вече далеко отук?

Ето въпросът, който съвсем естествено изплува в ума на Шико.

– О, добри ми господин Шико, скъпи мой сеньор! – продължи да стене Горанфло. – Простете на недостойния си приятел, той съжалява за случилото се и публично се покаява в нозете ви.

– Но защо не избяга с останалите, глупако? – понита Шико.

– Защото не можах да мина оттам, откъдето минаха другите, добри ми господине; божият гняв ме е наказал с тези телеса. О, клети мой търбух! О, презряно мое шкембе! – развика се монахът и заудря с юмурици частта на тялото, към която възпиеше. – Ех, защо не съм слаб като вас,

господин Шико! Колко е прекрасно да си слаб. Какви щастливци са слабите хора!

Шико абсолютно нищо не разбираше от оплакванията на монаха.

– Значи другите през някъде минават, така ли? – гръмна гласът му.
– Значи другите бягат?

– Кълна се в бога! – отвърна монахът. – Какво друго им остава – да чакат бесилото? О, проклет тумбак!

– По-тихо! – викна Шико. – Обяснете ми.

Горанфло се изправи:

– Питайте, господин Шико, имате пълно право.

– Как бягат останалите?

– С всичка сила.

– Ясно, но откъде?

– През отдушника.

– О, мили боже! Какъв отдушник?

– Отдушника на гробището.

– Това ли е пътят, който наричаш подземен тунел? Отговаряй бързо!

– Не, скъпи господин Шико. Изходът от подземния тунел се охранява отвън. Когато великият кардинал дьо Гиз отворил вратата, чул думите на някакъв швейцарец: „Mich durstet“, което трябва да значи „Пие ми се“.

– Кълна се в червата си – възкликна Шико, – знам какво значи. И какво, бегълците избраха друга посока?

– Да, скъпи господине, спасяват се през гробницата.

– Откъдето пътят излиза?

– От едната страна към подземието в параклиса, от другата – под портите Сен-Жак.

– Лъжеш.

– Кой, аз ли, господине?

– Ако се спасяваха през гробницата, която е в подземието на параклиса, пак щяха да минат покрай твоята килия и щях да ги видя.

– Там е работата, скъпи господин Шико, че нямаха време за такава дълга операция, затова минаха през отдушника.

– Какъв отдушник?

– Отворът, който излиза в градината и през който влиза светлина в прохода.

– А ти?

– Аз съм много дебел...

– И?

– Не можах да мина и ме изтеглиха обратно за краката, защото преграждах пътя на останалите.

– Но – възкликна Шико и лицето му внезапно се озари от непонятна радост – щом ти не си могъл да минеш...

– Не можах, колкото и да се мъчих. Вижте раменете ми, вижте гърдите ми.

– Значи, който е още по-дебел от теб...

– Какво?

– О, мили боже – помоли се Шико, – ако ми помогнеш за това нещо, ще ти запаля грамадна свещ. Значи и той няма да може да мине...

– Господин Шико?

– Ставай, расо!

Монахът се вдигна с възможно най-голяма бързина.

– Добре. Сега ме заведи при отдушника.

– Където пожелаете, господине.

– Върви, нещастнико, върви напред!

Горанфло се втурна почти в тръс, като от време на време вдигаше молитвено ръце и запазваше първоначалната скорост на алюра посредством ударите на въжето, с които го пришпорваше Шико.

Притичаха през коридора и излязоха в градината.

– Насам – рече Горанфло, – насам.

– Бягай и мълчи, глупако!

Горанфло направи последно усилие и стигна до един храсталак, откъдето долитаха жални стонове.

– Там – посочи той, – там.

И капнал от умора се плъсна на тревата.

Шико направи три крачки напред и видя нещо да шава току над земята.

Редом с това „нещо“, което наподобяваше задните части на съществото, наричано от Диоген оскубан петел, се валяха шпага и расо.

Очевидно персоната, изпаднала в тъй неудобното положение, последователно се бе освобождавала от всичко, което увеличаваше дебелината и, и в момента, обезоръжена и обезрасена, беше стигнала до най-първичното си състояние.

Въпреки всичко обаче опитите ѝ напълно да потъне бяха също тъй безрезултатни, както и предходните опити на Горанфло.

– Света Богородице! Кръсте божий! Исусе! – току проплакваше полузадушеният беглец. – По-добре да бях шурмувал цяла гвардия. Ох! Не

ме дърпайте толкова силно, приятели, по-полека, малко по малко ще се преплъзна. Чувствам, че напредвам, не много бързо, но напредвам.

– Кълна се в червата си! Това е херцог дьо Майен! – пошепна Шико в екстаз. – Боже, мили боже, ти спечели своята свещ!

– Нали затова ме наричат Херкулес – продължи приглушеният глас. – Ще поместя този камък. Оп!

Херцогът направи такова мощно усилие, че наистина камъкът се разклати.

– Чакай ти – пошепна Шико, – чакай.

И затропа с нозе, сякаш някой тичаше.

– Те са по петите ни – казаха няколко гласа в подземие.

– А! – викна Шико и се престори, че току-що е дотичал, цял запъх-тян. – А! Тук ли си, долен монах!

– Тихо, монсеньор – изгъгнаха гласовете долу. – Той ви мисли за Горанфло.

– А! Значи си ти, тлъсто добиче, *pondus immobile*⁹⁴, така ти се пада! А! Ти си, *indigesta moles*⁹⁵, така ти се пада!

И на всеки вик Шико, който най-сетне имаше възможността да си отмъсти, с всички сила удряше цъфналите пред него месести задни части със същото въже, с което преди малко бичува Горанфло.

– Тихо – пак пошепнаха гласовете, – той ви взима за монаха.

И херцог дьо Майен наистина си позволяваше само приглушени стонове, като продължаваше опитите да вдигне камъка.

– Ах ти, заговорник! – продължи Шико. – Недостоен монах, така ти се пада! На ти за пиянството! На ти за мързела! На ти за гнева, така ти се пада! На ти за сластолюбието! Ето и за чревоугодничеството! Жалко, че са само седем смъртните гряха! Така, така, така! Това е за останалите ти грехове!

– Господин Шико – молеше се Горанфло, цял плувнал в пот, – господин Шико, достатъчно.

– Ах ти, изменник! – продължи Шико, без да спре боя. – На ти за предателството!

– Пощадете го – пошепна Горанфло, който сякаш усещаше върху себе си всички удари, стоварени върху херцог Майен, – пощадете го, миличък господин Шико!

Но Шико не спираше, а дори зачестяваше ударите, като все повече

94. Неподвижна тежест (лат.) – Б. пр.

95. Безформена маса (лат.) – Б. пр.

се опияняваше от отмъщението.

Въпреки търпението си Майен не успяваше да сподави стоновете.

– А! – продължи Шико. – Защо Господ не бе така милостив да ми предостави вместо твоя недостоен задник, вместо тези груби месища – всемогъщите и светлейши задни части на херцог дьо Майен, комуто имам да връщам хиляди удари с пръчка. От цели седем години лихвите им растат. Така ти се пада! Така ти се пада!

Горанфло с тежка въздишка се захлупи по очи на земята.

– Шико! – изкрещя херцог дьо Майен.

– Да, същият, аз съм Шико, недостоен слуга на негово величество, Шико, слабата ръка, който би искал в случая да има сто ръце като Бриарей.

И Шико, който все повече се опияняваше, започна така яростно да налага, че неговият подопечен, обезумял от болка, събра всичките си сили, привдигна камъка и целият изжулен, с окървавен задник се свлече в ръцете на своите приятели.

Последният удар на Шико изкънтя на кухо.

Тогава той се озърна: истинският Горанфло лежеше в безсъзнание – ако не от болка, то значи от страх.

Глава 51

Какво ставаше при бастилията в същото време, докато Шико си връщаше дълга в абатството „Света Женевиев“

Беше единадесет часът вечерта. Херцог д'Анжу в кабинета си, където се оттегли, след като се почувства неразположен на улица Сен-Жак, с нетърпение чакаше вестоносец от херцог дьо Гиз с новината за абдикацията на краля.

Крачеше напред-назад, от прозореца на кабинета до вратата и от вратата до прозореца на преддверието и току поглеждаше часовника в позлатена дървена кутия, който зловещо отмерваше секундите.

Внезапно чу конски тропот в двора. Херцогът реши, че сигурно е дългоочакваният вестоносец и забърза към прозореца.

Но конят – един слуга конегледач го държеше за юздата – тепърва очакваше своя стопанин.

Той излезе от двореца на принца – беше Бюси. В изпълнение

задълженията си на гвардейски капитан той бе дошъл да съобщи нощната парола, преди да отиде на срещата.

Щом видя красивия и храбър мъж, когото за нищо не можеше да упрекне, херцогът усети за миг угризенията на съвестта, но точно тогава Бюси отиде до слугата, който държеше факла, светлината падна на лицето му и Франсоа прочете по него такава радост, надежда и щастие, че ревността му пламна с нова сила.

През това време дьо Бюси, без да подозира, че херцогът го наблюдава и проследява промените върху лицето му, Бюси, който бе изпълнил задълженията си, свързани с паролата, отметна пелерината от раменете си, скочи на седлото, пришпори коня и много шумно запрепуска под екливия свод на портите.

Малко преди това херцогът, обезпокоен, че още няма вестonosец, се колебаеше дали да повика Бюси – не се съмняваше, че преди да тръгне за Бастилията, Бюси ще се отбие в своя дворец. Но сега мислено видя картината, в която Бюси и Диана се смееха на отхвърлената му любов и го поставяха – него, принца – наравно с презирания съпруг, та злобните му чувства отново надделяха над добрите.

Когато потегляше за срещата, Бюси се усмихваше от щастие. Усмивката му беше убийствена за принца и той остави Бюси да тръгне. Ако младият мъж беше сбърчил чело и смрачил очи, може би Франсоа щеше да го спре.

А Бюси, щом отмина портите на двореца Анжу, веднага укроти коня, за да не вдига много шум. Когато стигна в двореца си – както вярно бе предвидил принцът, – остави коня на коняря, който почтително слушаше лекцията по ветеринарно изкуство в изпълнение на Реми.

– А – каза Бюси на младия лекар. – Ти ли си, Реми?

– Да, монсеньор, аз и никой друг.

– Още не си легнал?

– Ще си легна след десет минути. Тъкмо се прибирах, тоест идвах при вас. Честно казано, откакто се разделих с ранения, ми се струва, че денонощието има четиридесет и осем часа.

– Може би ти е скучно? – попита Бюси.

– Боя се, че да.

– Ами любовта?

– Е! Колко пъти ви казах: пазя се от любовта, за мен тя е само обект за полезни наблюдения.

– Значи свършено с Гертруда.

– Безвъзвратно.

– Изглежда ти е омръзнало?

– Да бъда бит. Тъкмо в побойте се изразяваше любовта на моята амазонка, иначе добро момиче.

– И сърцето ти днес не страда за нея?

– Защо днес, господине?

– Защото можех да те взема с мен.

– За Бастилията?

– Да.

– Натам ли отивате?

– Непременно.

– А Монсоро?

– Той е в Компьен, драги, подготвя там кралския лов.

– Сигурен ли сте?

– Днес сутринта всички чува разпореждането.

– А!

Реми се замисли.

– И значи? – каза след малко.

– Значи прекарах деня във възхвали към Всевишния заради щастието, което ми праща тази нощ, и жадувам да я прекарам в наслада от тази благодат.

– Добре. Журден, шпагата ми! – викна Реми. Конярят влезе в къщата.

– Тоест променяш мнението си?

– Защо?

– Щом взимаш шпагата.

– Ще ви изпратя дотам по две причини.

– Кои са те?

– Първо, от страх да не ви се случи неприятна среща по пътя.

Бюси се усмихна.

– Боже мой! Смейте се. Много добре знам, че не се боите от неприятни срещи и че лекарят Реми не е бог знае каква подкрепа, но срещу двама нападенията са по-малко, отколкото срещу сам човек. Второ, трябва да ви дам куп полезни съвети.

– Да вървим, скъпи Реми, да вървим. Ще говорим за нея, а след щастието да виждаш жената, която обичаш, няма по-голямо щастие от това да говориш за нея.

– Но има и такива хора – подметна Реми, – които на първо място поставят радостта да говорят за нея.

– Обаче – отговори Бюси – ми се струва, че днес времето е доста

променливо.

– Още един повод да дойда с вас: небето ту се заоблачава, ту се изчиства. Колкото до мен, обичам разнообразието. Благодаря, Журден – обърна се той към коняря, който му донесе рапирата.

После продължи към графа:

– Монсеньор, на ваше разположение съм. Да вървим.

Бюси хвана младия лекар под ръка и двамата тръгнаха към Бастилията.

Реми беше казал на графа, че трябва да му даде куп полезни съвети и наистина, щом тръгнаха на път, като лекар обсипа Бюси с невероятни латински цитати, за да го убеди, че прави грешка, като отива тази нощ при Диана, вместо спокойно да си спи в леглото, защото обикновено човек се бие зле, ако не си е доспал през нощта. След това от научните сентенции премина към митовете и легендите и много уместно вмъкна, че обикновено тъкмо Венера безоръжавала Марс.

Бюси се усмихна. Одоен държеше на своето.

– Виж какво, Реми – започна графът, – когато ръката държи шпагата, така се сраства с нея, че всяка частица от плътта става силна и гъвкава като острата стомана, а оръжието, на свой ред, сякаш оживява и се стопля като жива плът. От този миг шпагата ми е ръка и ръката ми е шпага. Затова – разбираш ли? – не става дума вече нито за сила, нито за настроение. Острието никога не се уморява.

– Но се затыпява.

– Не се бой от нищо.

– Ах, скъпи мой господине – продължи Реми, – става дума само за едно: утре ви предстои двубой като двубоите на Херкулес с Антей, на Тезей с Минотавъра, нещо като битката на Трийсетимата или битката на Баярд. Нещо хомерично, гигантско, невероятно. Става дума след тази битка и Бюси да стане нарицателно за двубои. Та не искам, ще знаете, не искам само едно: да ви заколят.

– Бъди спокоен, прекрасни мой Реми, ще видиш чудеса. Днес сутринта раздадох шпаги на четирима бесни побойници и в продължение на осем минути нито един от тях не успя дори да ме докосне, а аз направих камизолите им на парцали. Скачах като тигър.

– Не се съмнявам, но дали нозете ви ще бъдат утре същите, каквито са били днес сутринта?

Бюси и хирургът преминаха на латински и разговорът им непрестанно се прекъсваше от изблици смях.

Така стигнаха до края на голямата улица Сент-Антоан.

– Сбогом – каза Бюси, – аз съм дотук.

– Да ви почакам? – предложи Реми.

– Защо?

– За да съм сигурен, че ще се приберете след два часа и добре ще се наспите преди дуела – поне пет-шест часа сън.

– Да ти се закълна ли?

– Да, предостатъчно. Думата на Бюси, дявол да ме вземе. Мога ли да се съмнявам в нея!

– Добре, имаш я. След два часа ще се прибера, Реми.

– Хубаво. Сбогом, господине.

– Сбогом, Реми.

Младежите се разделиха, но Реми остана още малко на улицата.

Той видя как Бюси стигна до къщата и понеже отсъствието на Монсоро му гарантираше пълна безопасност, влезе през вратата, отворена му от Гертруда, а не през прозореца.

Едва след това Реми с философско спокойствие тръгна по безлюдните улици обратно към двореца на Бюси.

Когато минаваше през площад Бодуайе, забеляза насреща си петима мъже, загърнати в плащове и явно доста добре въоръжени.

Петима в този час – доста странно. Реми се скри зад ъгъла.

На десет крачки от него мъжете спряха, размениха си сърдечно „лека нощ“ и се разотидоха. Четирима се разделиха в различни посоки, петият остана, потънал а мислите си.

В този миг луната изгря иззад облаците и освети лицето на тази нощна птица.

– Господин дьо Сен-Люк? – възкликна Реми. Сен-Люк чу името си, вдигни глава и видя човека, който вървеше към него.

– Реми – зарадва се и той.

– Същият и съм щастлив, че мога да мина без: „На вашите услуги“, защото, ми се струва, изглеждате прекрасно. Дали ще е неделикатно от моя страна да попитам какво прави ваша милост в този час тъй далече от Лувъра?

– Честно казано, драги, по заповед на краля проучвам настроенията в града. Кралят ми каза: „Сен-Люк, разходи се из парижките улици и ако случайно чуеш някой да говори, че съм се отказал от престола, смело отговаряй, че не е вярно.“

– И говори ли някой така?

– Никой, нито дума. Ето затова, понеже приближава полунощ, всичко е спокойно и не срещнах никого освен господин дьо Монсоро,

освободих приятелите си и тъкмо се канех да се прибирам, когато се срещнахме с теб.

- Какво казахте? Господин дьо Монсоро ли?
- Да.
- Срещнали сте господин дьо Монсоро?
- С въоръжен отряд – бяха десет-дванайсет души.
- Господни дьо Монсоро! Не може да бъде!
- Защо да не може?
- Защото той сега трябва да е в Компьен.
- Трябва, но не е там.
- А заповедта на краля?
- О, че кой се подчинява на краля?
- Срещнали сте господин дьо Монсоро с десет-дванайсет души?
- Точно така.
- Той позна ли ви?
- Да, предполагам.
- Бяхте само петимата ли?
- Четиримата ми приятели и аз. Никой друг.
- Той не ви ли нападна?
- Напротив, избегна срещата с мен, точно това ме учуди. Защото аз, щом го познах, се приготвих за страшна битка.
- И накъде тръгна?
- Към улица Тиксераидери.
- О, божичко! – неволно възкликна Реми.
- Какво има? – обезпокои се Сен-Люк от тона на младия доктор.
- Господин Сен-Люк, неизбежно ще се случи голямо нещастие.
- Какво голямо нещастие? С кого?
- С господин дьо Бюси.
- Бюси? О, Исусе! Кажете ми, Реми, нали знаете, че съм му приятел.
- Какъв ужас! Господин дьо Бюси мислеше, че графът е в Компьен.
- Е?
- Позволи си да се възползува от отсъствието му.
- Значи сега е...
- При госпожа Диана.
- А – помрачния Сен-Люк, – лоша работа.
- Да. Разбирате ли – каза Реми, – господин дьо Монсоро сигурно се е усъмнил или са му внушили някакви предположения, затова е дал вид, че заминава, само и само да ги изненада.

– Чакайте! – плесна се по челото Сен-Люк.

– Някого подозирате?

– Тук има пръст херцог д'Анжу.

– Но лично херцог д'Анжу уреди днес сутринта това пътуване на Монсоро.

– Още повече. Добре ли сте с белите дробове, прекрасни мой Реми?

– Като ковашки мехове са, кълна се в тялото божие!

– Тогава бързо, бързо, да не губим нито секунда. Знаете ли къщата?

– Да.

– Тичайте напред.

И младите мъже се понесоха по улицата със скорост, която би била достойна за елени, преследвани от ловци.

– Отдавна ли го срещнахте? – попита Реми бежешком.

– Кого? Монсоро ли?

– Да.

– Преди около четвърт час – отговори Сен-Люк и прескочи грамада от камъни, висока около пет фута.

– Само да не закъснеем – обади се Реми, извади шпагата и вече бе готов за всичко.

Глава 52

Убийството

Диана, съвсем сигурна за пътуването на мъжа си, без никакъв страх прие Бюси, спокоен и далечен от каквито и да било подозрения.

Никога досега тази прекрасна жена не бе излъчвала подобно сияние, никога Бюси не беше се чувствал толкова щастлив. Има мигове – душата или по-точно инстинктът за самосъхранение винаги усещат тяхната значимост, – има мигове, когато духовните сили на човека се сливат с всички резерви на физическите му възможности, пробудени от неговите чувства. Човек се усеща съсредоточен и същевременно е в състояние да обхване всичко. С всяка своя клетка той попива живота, без да осъзнава, че може след миг да се раздели с него, без да предусеща приближаването на катастрофата, която ще му отнеме живота.

Диана се плашеше от страшния утрешен ден и колкото повече се мъчеше да прикрие вълнението си, толкова повече се вълнуваше. Затова младата жена изглеждаше особено нежна, тъй като мъката, изпълнила всички пространства на любовта, ѝ вдъхна липсващия аромат на

поезията. Истински дълбокото чувство страни от веселието и очите на искрено обичащата жена най-често не блестят, а са замъглени от сълзи.

На първо време Диана охлади пламналия от страст млад мъж. Тази нощ искаше да му обясни, че неговият живот е едно цяло с нейния живот; искаше да обсъди с него най-сигурните начини за бягство.

Защото не беше достатъчно той да победи – след като победеше, трябваше да бяга от гнева на краля, защото надали Анри щеше да прости на победителя поражението или смъртта на своите фаворити.

– И освен това – продължи Диана, обгърнала с ръка врата на Бюси, без да сваля очи от лицето на своя любим, – нима ти не си най-храбрият човек във Франция? Нима за теб ще е въпрос на чест да увеличаваш славата си? Ти и без това си толкова над всички останали мъже, че от твоя страна би било невеликодушно да желаш още по-голямо превъзходство. Не целиш да се харесаш на други жени, защото ме обичаш и ще те е страх да не ме загубиш завинаги – нали, Луи? Луи, пази живота си. Не ти казвам: „Мисли за смъртта“, защото ми се струва, че не е възможно да има на света достатъчно силен, достатъчно могъщ човек, който да убие моя Луи по някакъв начин освен с коварство. Но помисли за раните: може да бъдеш ранен, много добре знаеш, нали тъкмо раната от битката със същите хора направи възможно нашето запознанство.

– Бъди спокойна – засмя се Бюси, – ще си пазя лицето, не искам да бъда обезобразен.

– О, целият се пази! Нека тялото ти бъде за теб също толкова свещено, както ако беше моето тяло. Помисли как щеше да страдаш, ако ме видиш наранена, окървавена. Същите мъки ще усетя и аз при вида на кръвта ти. Бъди предпазлив, мой безстрашни лъве, само за това те моля. Направи като онзи римлянин, чиято история ми чете миналия път, за да ме успокоиш. О! Постъпи точно като него. Остави тримата си приятели да се сражават с противниците си, притечи се на помощ на онзи, който е в най-тежко положение, но ако те нападнат наведнъж двама или трима – бягай. Ще се върнеш после като Хораций и ще ги убиеш един по един.

– Добре, любима моя Диана – каза Бюси.

– Ах, ти ми отговаряш, без да вникнеш в думите ми, Луи. Ти ме гледаш, но не ме чуваш.

– Да, но затова пък те виждам и си прекрасна.

– Боже господи, сега за моята красота ли говорим? Говорим за теб, за живота ти, за нашия живот. Чуй ме, това, което искам да ти кажа, е ужасно, но искам да го знаеш. То няма да те направи по-силен, но по-внимателен – да. И така: ще събера кураж и ще гледам двубоя ви.

– Какво?

– Ще присъствам.

– Как така? Не е възможно, Диана.

– Възможно е. Чуй ме, нали знаеш: в другата стая единият прозорец гледа към малката градинка и встрани от нея се виждат турнелските обори.

– Да, помня този прозорец, той е на двайсетина фута височина, под него има железна ограда. Миналия път роних оттам трохи над железните й остриета, а птиците долитаха да ги кълват.

– От този прозорец, разбираш ли, Бюси, ще те видя. Най-важното е да застанеш така, че да те виждам. Ти ще знаеш, че съм тук, и дори ще можеш също да ме видиш. О, не, аз просто съм обезумяла, ти няма да ме гледаш, защото твоят противник може да се възползува, че си разсейваш вниманието.

– И да ме убие! Нали? Точно когато те гледам. Ако бях осъден, Диана, и ми предложи сам да избира смъртта си, бих избрал тази.

– Да, но не си осъден и не става дума, как да умреш, а напротив, как да останеш жив.

– Ще остана жив, бъди спокойна. Освен това, бъди сигурна, имам чудесна подкрепа. Ти не познаваш моите приятели, но аз ги знам: Антраге владее шпагата не по-зле от мен, Рибейрак е хладнокръвен в боя, там сякаш участвуват само очите му, с които изпепелява, изяжда противника, и ръката, с която му нанася ударите; Ливаро е гъвкав като тигър. Повярвай ми, Диана, ние сме прекрасна група, дори прекалено. Предпочитам по-големи трудности, та и победата да е по-сладка.

– Е, хубаво, вярвам ти, мили, и ти се усмихвам, защото разчитам на теб. Само ме слушай и обещавай да ми се подчиняваш.

– Обещавам, в случай че не ме накараш да си тръгна.

– Тъкмо към здравия ти разум исках да се обърна.

– Тогава не трябваше да ме обезумяваш.

– Без каламбури, прекрасни мой благороднико, покорете се. Любовта се доказва с покорство.

– Добре, на твоите заповеди.

– Мили, очите ти са уморени, трябва хубаво да се наспиш. Време е да си вървиш.

– Веднага ли?

– Първо ще се помоля на бога, после ти ще ме целунеш.

– Към теб, като към светица, трябва човек да отправя молитвите си.

– А ти мислиш, че светиците не се молят на бога? – каза Диана и

коленичи.

Очите ѝ, обърнати нагоре, сякаш търсеха бога там – над тавана, в сините дълбини на небосвода, а думите се изтръгваха направо от сърцето ѝ.

– Господи, боже мой – молеше се тя, – ако желаяш твоята рабиня да е щастлива и да не умре от отчаяние, закрилай тогава, когото постави на пътя ми, за да го обичам и само него да обичам.

Тя вече произнасяше последните думи от тази молитва и Бюси тъкмо се бе навел да я прегърне и да притисне устни до лицето ѝ, когато внезапно с гръм изхвърча едно от стъклата на прозореца, след него и цялата рамка, и те видяха на балкона трима въоръжени, а четвъртият се прехвърляше през перилата. Лицето му беше скрито зад маска, в едната си ръка той държеше пистолет, в другата – извадена от ножницата шпага.

За миг Бюси се вцепени, застина, потресен от страшния вик, с който Диана се хвърли на врата му.

Човекът с маска даде знак и тримата му спътници направиха крачка напред. Единият беше въоръжен с аркебуза.

Бюси с лявата ръка отстрани Диана, а с дясната светкавично извади шпагата.

После, вече съсредоточен, бавно я пусна надолу, без да сваля очи от противниците си.

– Напред, напред, храбреци – рече мрачен глас иззад кадифената маска. – Той вече е наполовина мъртъв от страх.

– Бъркаш – отговори Бюси, – такова чувство не ми е познато.

Диана пристъпи към него.

– Стойте настрана – твърдо и каза той.

Но тя вместо да се подчини, отново се хвърли на гърдите му.

– Така ще ме убият, госпожо – рече той.

Диана отстъпи и го остави лице в лице с враговете.

Тя разбра, че може да помогне на приятеля си само по един начин – с безропотно подчинение.

– А – промълви мрачния глас. – Наистина бил господин дьо Бюси, а аз, наивникът, не можех да повярвам. Това се казва приятел! Истински! Приятел на място!

Бюси мълчеше. Прехапал устни, той оглеждаше стаята, за да прецени възможностите си за съпротива, ако се стигне до схватка.

– Той научава – продължи гласът и подигравателният тон правеше още по-страшно ниското му мрачно звучене, – научава, че главният

ловчия е заминал, жена му е сама, може би изпитва страх, затова той идва да ѝ прави компания. И кога? Точно преди двубоя. Повтарям: това се казва истински, прекрасен приятел.

– О, вие ли сте, господин дьо Монсоро? – каза Бюси. – Прекрасно. Свалете маската. Вече знам с кого си имам работа.

– Така и ще направя – съгласи се главният ловчия.

И хвърли кадифената маска.

Диана слабо извика.

Бледостта на графа беше бледост на мъртвец, усмивката му – усмивка на демон.

– Добре. Да приключваме, господине – продължи Бюси. – Не обичам излишните приказки. Да държат речи преди битките – това отива на Омировите герои, затова са полубогове, а аз съм човек, но обърнете внимание – безстрашен човек. Хайде нападайте или марш от пътя ми!

Монсоро отговори с дрезгав пронизителен смях, който накара Диана да потръпне, а Бюси да побеснее.

– Марш от пътя ми! – повтори младежът и кръвта, обляла сърцето му, нахлу в главата.

– Охо! Марш от пътя ми?! – възкликна Монсоро. – Май така се изразихте, господин дьо Бюси?

– Тогава да кръстосаме шпаги и да свършим – каза младежът, – трябва да се прибирам, живея далеч.

– Дошли сте да останете тук да ношувате, господине – рече главният ловчия, – и тук ще останете.

В този момент над балкона се появиха главите на още двама души – тези хора се праметнаха през перилата и се изправиха до другарите си.

– Четирима и двама – шестима – преброи Бюси. – Къде са останалите?

– Чакат при вратите – каза главният ловчия.

Диана падна на колене и въпреки всичките ѝ свръхусилия да се овладее, Бюси чу плача ѝ.

Погледна я бързо, после отново насочи вниманието си към графа и след секунда размисъл каза:

– Любезни господине, знаете ли, за мен честта е над всичко.

– Да – каза Монсоро, – точно както и за тази целомъдрена госпожа.

– Добре, господине – отговори Бюси и кимна, – силни думи, но заслужени, и ще теглим чертата за всичко наведнъж. Но вижте какво: утре ме чака дуел с четирима аристократи, които вие познавате, и те имат предимство пред вас, затова моля за вашата любезност днес да ми

позволите да се оттегля, като имате честната ми дума, че ще се срещнем отново когато и където пожелаете.

Монсоро сви рамене.

– Вижте, господине – продължи Бюси, – кълна се, шом се срещна с господата дьо Шомберг, д'Епернон, дьо Келюс и дьо Можирон, ще остана на ваше разположение – изцяло само на ваше разположение. Ако ме убият, няма как, ще бъдете отмъстен с тяхна помощ. Ако, напротив, бъда в състояние сам да си уредя сметките с вас...

Монсоро се обърна към своите хора:

– Хайде, дръжте го, мои храбреци!

– А – каза Бюси, – сбъркал съм: не ставало дума за дуел, а за убийство.

– Кълна се в дявола! – викна Монсоро.

– Да, виждам, че и двамата сме изпаднали в грешка. Но помислихте ли добре, господине: всичко това няма да се хареса на херцог д'Анжу.

– Точно той ме прати – отговори Монсоро.

Бюси трепна, Диана със стон вдигна ръце.

– Тогава – рече младежът – ще разчитам само на Бюси. Дръжте се, юнаци.

С мълниеносна скорост преобърна молитвената скамейка, придърпа масата и хвърли отгоре стола. Така за част от секундата вдигна нещо като отбранителен вал между себе си и враговете.

Беше толкова бърз, че куршумът, изстрелян от аркебузата, уцели само пейката и заседна в дъската. Същевременно Бюси катурна едно чудесно шкафче в стил Франсоа I и с него доукрепи твърдината си.

Диана остана скрита зад шкафчето. Тя разбираше, че не може да помогне на Бюси с нищо освен с молитвите си, и се молеше. Бюси я погледна, после обърна очи към противниците си, след това огледа импровизирания си бастион.

– Вече можете да заповядате – каза той, – но леко – шпагата ми боцка.

„Храбреците“, окуражавани от Монсоро, тръгнаха към Бюси, сякаш бяха на лов за глиган. Бюси ги чакаше приведен, с пламнали очи. Един от нападателите протегна ръка към пейката, за да я дръпне, но преди пръстите му да докоснат отбранителното съоръжение, шпагата на Бюси изскочи от амбразурата и порна ръката.

Нападателят извика и отстъпи към прозореца.

Бюси чу бързи стъпки в коридора и реши, че се е намерил между два огъня. Метна се към вратата да пусне резето, но тя вече се отваряше.

Младежът се дръпна крачка назад, за да може да се отбранява едновременно от старите и новите врагове.

Отвън нахлуха двама.

– О, скъпи мой господине – извика много познат глас, – закъсняхме ли?

– Реми! – зарадва се Бюси.

– И аз – обади се вторият глас. – Ама тук май убиват!

Бюси позна и него и изръмжа от радост.

– Сен-Люк!

– Съшият.

– А! – обърна се Бюси. – Сега, драгоценни господин дьо Монсоро, мисля, че ще е най-добре да ни пуснете навън, защото, ако не ни сторите път, ще минем през труповете ви.

– Трима при мен! – заповяда Монсоро.

Над перилата изникнаха нови трима нападатели.

– Виж ти! Май са цяла армия? – учуди се Сен-Люк.

– Боже милостиви, запази го – молеше се Диана.

– Безсрамна твар! – изкрещя Монсоро.

И се хвърли напред да намушка Диана.

Бюси го забеляза. Бръз като тигър, той на секундата прескочи барикадата. Шпагата му се кръстоса с шпагата на Монсоро, после Бюси атакува и нанесе на графа удар в гърлото, но разстоянието беше доста голямо и Монсоро се отърва с малка драскотина.

Пет-шест души едновременно се нахвърлиха върху Бюси.

Един падна, наръган от шпагата на Сен-Люк.

– Напред! – викна Реми.

– Не. Реми, не напред – спря го Бюси, – вдигни Диана и я изнеси оттук.

Монсоро изрева и грабна шпагата на един от новопоявилите се.

Реми се поколеба:

– А вие?

– Изнеси я, изнеси я! – викна Бюси. – Поверявам ти я.

– Мили боже! – пошепна Диана. – Мили боже, помогни му!

– Да вървим, госпожо – прикани я Реми.

– Никога, никога, не мога да го оставя.

Реми я вдигна на ръце.

– Бюси – извика Диана. – Бюси! Насам, помощ!

Клетата жена беше загубила разсъдъка си и вече не различаваше приятели от врагове. Всичко, което я отдалечаваше от Бюси, беше

гибел, смърт за нея.

– Върви, върви – окуражи я Бюси. – Ще те последвам.

– Да – изрева Монсоро, – ще я последваш, надявам се.

Бюси видя, че Одоен се олюля, прегърби се и почти в същия миг падна, повлякъл подире си Диана. Бюси викна и се обърна.

– Няма нищо, господине – успокой го Реми, – куршумът уцели мен, тя е здрава и читава.

Точно когато Бюси се беше озърнал, трима му се нахвърлиха. Сен-Люк заварди приятеля си и един от тримата падна.

Другите двама отстъпиха.

– Сен-Люк – каза Бюси, – заклевам те в името на онази, която обичаш: спаси Диана!

– А ти?

– Какво аз? Аз съм мъж!

Сен-Люк се втурна към Диана, която вече се беше вдигнала на колене, грабна я и изчезна с нея.

– Насам! – изкрещя Монсоро. – Всички от стълбите!

– Ах, подлец! – викна Бюси. – Ах, страхливец!

Монсоро се скри зад гърбовете на своите хора. Бюси замахна, после скочи напред. С първия удар разцепи нечия глава, с втория – проби нечий гърди.

– Край с тях – рече той.

И се върна в своята крепост.

– Бягайте, господине, бягайте! – пошепна Реми.

– Аз?... Да бягам от убийци?

Бюси се наведе над младия лекар.

– Диана трябва да се спаси. Ти къде си ранен?

– Пазете се – извика Реми. – Пазете се!

И наистина четирима души нахлуха откъм стълбите.

Бюси бе обкръжен.

Но мислеше само за едно.

– А Диана? – извика той. – Диана?

Без да губи нито миг, се нахвърли върху четиримата. Свари ги неподготвени, двама паднаха: единият – ранен, другият – мъртъв.

После, атакуван от Монсоро, отскочи назад и отново се намери зад барикадата.

– Залостете вратите – викна Монсоро, – заключете ги: в ръцете ни е, в ръцете!

Междувременно Реми събра сетните си сили, изпълзя до

барикадата и я подсили с тялото си.

Настъпи кратка пауза.

Бюси, застанал нащрек, с леко присвити крака, здраво опрян в стената, с извадена шпага в сгънатата в лакътя ръка, бързо се огледа.

Седем души лежаха на пода, още деветима имаше на крак. Бюси ги преброи с очи.

И като видя тези девет блеснали шпаги, като чу Монсоро да дава кураж на убийците, като усети как жвака кръвта под нозете му, този смелчак, който през живота си не бе изпитвал страх, сякаш видя в дъното на стаята да се появява призракът на смъртта и с мрачна усмивка го прикани.

„От деветимата мога да надвия още петима, но останалите ще ме убият. Имам сили за още десет минути бой. Тогава да направя в тези десет минути това, което никой никога не е правил и няма да направи.“

Свали пелерината, обви с нея лявата си ръка, направи нещо като щит и скочи в средата на стаята, като че ли по-нататъшното пребиваване в укритието беше недостойно за бойната му слава.

Посрещна го хаос от тела и остриета, в който шпагата му потъна като в змиарник. Три пъти се отваряше пред него междина в тази плътна маса и той всеки път нападаше с десницата и нанасяше удар. Три пъти чу как скърца кожата на колани и куртки и се сцепва от шпагата му и три пъти топла кръв се стича върху пръстите му по улея на острието. Същевременно с лявата отби двадесет разсичащи и промушващи удара.

Плащът му беше целият накълцан.

Като видяха, че двама са паднали, а третият вече не е в състояние да продължи битката, убийците смениха тактиката. Отказаха се от шпагите: едни заудряха с прикладите на мускетите, други стреляха по Бюси с бездействалите досега пистолети, той ловко се разминаваше с куршумите, ту отскачаше встрани, ту се привеждаше. В решителния час цялото му същество беше нащрек: той не само виждаше, чуваше и действаше, но дори и предусещаше най-внезапните, най-неочаквани хрумвания на враговете си. За Бюси бе настъпил един от онези мигове, когато човек достига върха на съвършенството: не беше богоравен, защото беше смъртен, но несъмнено, беше повече от човек.

Дойде му наум, че ако убие Монсоро, ще сложи край на битката и го затърси с очи сред убийците си. Но Монсоро, точно толкова спокоен, колкото Бюси беше превъзбуден, зареждаше пистолетите на хората си или, взел зареден пистолет от някого от тях, стреляше иззад гърба на наемниците си.

За Бюси обаче не беше трудно да си разчисти проход. Той се хвърли сред убийците, те се отдръпнаха и младежът се озова лице в лице с Монсоро.

В този миг главният ловчия със заредения пистолет в ръка се прицели и стреля.

Куршумът удари шпагата на Бюси и я прекърши на шест дюйма от ръкохватката.

– Обезоръжен! – викна Монсоро.- – Обезоръжен!

Бюси скочи назад и пътем вдигна от земята отрязаното острие.

Само за миг успя здраво да го завърже с носната кърпа за китката на ръката си.

И боят закипя отново. Величествена гледка: един човек, почти невъоръжен, държеше в страх шестима до зъби въоръжени мъже и трупове вече бяха десет.

Боят започна отново, още по-жесток. Докато хората на Монсоро нападаха Бюси, главният ловчия съобрази, че младежът си търси оръжие, и заприбира от пода всичко, до което можеше да се добере противникът му.

Бюси бе заобиколен. Отломката от шпагата му, нащърбена, изкривена, притъпена, се беше разхлабила в превръзката на китката му. Ръката му се схвана от умора. Бюси се огледа и в този миг един от трупове внезапно оживя, надигна се на колене и му подаде истинска дълга рапира.

Бюси извика от радост и отскочи назад, за да развърже кърпата от ръката си и да махне ненужната вече отломка.

В същата секунда Монсоро се впусна към Реми и стреля право в главата му.

Реми падна с простреляно чело, за да не стане никога вече. Из гърдите на Бюси се изтръгна вик, дори не вик, а рев на звяр.

Новото оръжие възвърна силите му. Рапирата му със свистене направи кръг, вдясно отсече нечия ръка, отляво разпра нечие лице.

С този двоен удар той си отвори път към изхода.

Гъвкав и неукротим се хвърли към вратата и се опита да я разбие с удар, който разтърси стените. Но заключалките държаха здраво.

Изтощен от усилието, Бюси отпусна дясната си ръка и застанал с гръб към враговете си, опита с лявата да отвори вратата зад гърба си.

В този кратък миг куршум проби бедрото му и две шпаги го нараниха от двете страни.

Но той отмести резетата и превъртя ключа.

С вик на уста, величествен в яростта си, удари с всички сила най-жестокия от разбойниците и когато най-сетне стигна до Монсоро, го рани в гърдите.

Главният ловчия избълва проклятие.

– А! – каза Бюси, щом отвори вратата. – Започвам да мисля, че ще се измъкна.

Четиримата убийци изоставиха оръжието и се нахвърлиха върху Бюси. След като не можаха да го довършат с шпагите, защото невероятната му ловкост го бе направила неуязвим, те се опитаха да го удушат.

Но Бюси и с ефеса, и с острието на рапирата им нанасяше непрекъснато удари и ги изгласкваше. Монсоро на два пъти се намери в близост до младежа и двата пъти беше ранен.

Най-накрая трима убийци се вкопчиха в дръжката и изтръгнаха рапирата от ръката на Бюси.

Тогава младежът сграбчи едно резбовано столче, нанесе три удара и свали трима, но столчето се строши в рамото на четвъртия и той остана читав.

Този, четвъртият, заби кинжал в гърдите му.

Бюси го хвана за китката, изтръгна кинжала от гърдите си, обърна острието към противника и го закла със собствената му ръка.

Последният от убийците скочи през прозореца.

Бюси понечи да го настигне, но падналият сред труповете Монсоро се надигна и го удари с нож под коляното.

Младежът изохка, огледа се за шпага, хвана една и с такава сила я заби в гърдите на главния ловчия, че го закова за пода.

– А – извика Бюси, – не знам дали аз ще остана жив, но поне ще видя как ще умреш ти.

Монсоро се опита да отговори, но от зиналата му уста излезе само последна въздишка.

Тогава Бюси, който едва влачеше крака, тръгна към коридора. Губеше сетни сили. Кръв шуртеше от раната на бедрото му и особено от тази под коляното.

За последен път се озърна назад.

Луна грейна иззад облака. Светлината нахлу в окървавената стая, блесна в стъклата на прозорците и озари стените, насечени от ударите на шпагите, надупчени от куршумите, плъзна се по бледите лица на мъртъвците, повечето запазили и в смъртта жестоките и безпощадни погледи на убийци.

Щом видя бойното поле, което бе покрил с трупове, раненият

полумъртъв Бюси изпита безкрайна гордост.

Както бе обещал, той извърши нещо, което никой друг не би могъл да извърши.

Оставаше само да бяга, да се спасява. Сега вече можеше да напусне полесражението, защото бягаше от мъртвите.

Но изпитанията за клетия Бюси още не бяха свършили.

Когато излезе на стълбите, видя, че в двора проблясна пушка. Екна изстрел. Куршумът го прониза в рамото.

Дворът беше заварден.

Тогави си спомни за малкия прозорец, през който Диана щеше да наблюдава утре дуела му, и повлякъл ранения крак, забърза с последни сили натам.

Прозорецът беше затворен, през стъклата се виждаше прекрасното звездно небе.

Бюси затвори вратата, залости я. После с много усилия успя да се покатери на прозореца и премери мислено разстоянието до железната ограда, за да прецени дали ще може да скочи от външната ѝ страна.

– О, няма да ми стигнат силите – пошепна Бюси.

Но в този миг дочу някой да изкачва стълбите. Идваше вторият отряд убийци.

Бюси вече не би могъл да се сражава. Събра сетни сили и като си помогна с едната здрава ръка и единия здрав крак, скочи надолу.

Но при скачането се хлъзна.

Та подметките на ботушите му бяха подгизнали от кръв!

Падна върху железните остриета на оградата; някои го пронизаха, други се забиха в дрехите му и той увисна.

Тогави се сети за последния приятел, когото още имаше на тази земя.

– Сен-Люк! – извика Бюси. – Насам! Сен-Люк! Насам!

– А! Вие ли сте, господин дьо Бюси? – чу се внезапно глас откъм дърветата.

Бюси трепна. Не беше гласът на Сен-Люк.

– Сен-Люк! – отново викна той. – Насам, насам! Не се бой за Диана! Убих Монсоро!

Бюси се надяваше, че Сен-Люк се крие някъде наблизо и след тази вест ще се появи.

– А! Значи Монсоро е убит? – попита пак другият глас.

– Да.

– Прекрасно.

И Бюси видя как иззад дърветата излязоха двама. Лицата им бяха закрити с маски.

– Господа – викна той, – господа, моля ви, за бога, помогнете на един благородник, изпаднал в беда, все още можете да го спасите.

– Какво ще кажете, монсеньор? – тихо попита единият от непознатите.

– По-тихо! – спря го другият.

– Монсеньор! – възкликна Бюси – той бе чул думите им, до такава степен се бяха изострили всичките му сетива от отчайващото положение. – Монсеньор! Помогнете ми и ще простя предателството ви!

– Чу ли? – попита единият с маската.

– Какво ще наредите?

– Помогни му...

И допълни с усмивка иззад маската:

– ... да не страда.

Бюси извърна глава в посоката, откъдето идваше гласът, дръзнал да говори с подобен ироничен тон в такава минута.

– О! Свършено е! – пошепна той.

В същия миг усети опряна в гърдите си цевта на аркебуза. Гръмна изстрел.

– Убиец! – каза той. – Бъди проклет!

И умря с името на Диана на уста.

Няколко капки от кръвта му паднаха от оградата върху човека, който бе наречен „монсеньор“.

– Мъртъв ли е? – викнаха няколко души – те бяха разбили вратите и стояха до прозореца.

– Да – викна Орили. – Не забравяйте, че покровител и господар на Бюси беше и монсеньор херцог д'Анжу, бягайте!

Убийците това и чакаха – те веднага изчезнаха. Херцогът слушаше как звуковете от стъпките им заглъхват и стават все по-далечни.

– А сега, Орили – каза той, – качи се в онази стая и ми хвърли през прозореца трупа на Монсоро.

Орили отиде, намери сред всички покойници тялото на главния ловчия, вдигна го на гръб и както бе наредил спътникът му, го хвърли през прозореца. С падането то също напръска с кръв дрехите на херцог д'Анжу.

Франсоа претърси камизола на главния ловчия и намери договора, подписан от престолонаследническата му ръка.

– Точно това търсех – каза той, – повече нямаме работа тук.

– А Диана? – попита от прозореца Орили.
– По дяволите! Вече не съм влюбен и тъй като тя не ни позна, развържи я. Също и Сен-Люк. Да се махат, накъдето им видят очите.

Орили изчезна.

– Не станах крал на Франция – рече херцогът и разкъса договора на ситни късчета, – но пък няма да бъда обезглавен с обвинение за държавна измяна.

Глава 53

Как брат Горанфло се намери повече от всякога между небето и земята

Авантюрата със заговора се обърна съвсем на комедия. Нито швейцарците, сложени да пазят устието на тази река от интриги, нито френската гвардия, която дебнеше от засада, не успяха да заловят в хвърлените мрежи не само най-големите заговорници, но и никого от по-дребните риби.

Всички участници в заговора избягаха през подземния тунел под гробището.

Нито един не излезе от абатството. Затова щом вратата бе изкъртена, Крийон оглави трийсетимата и заедно с краля всички нахлуха вътре.

В големите тъмни помещения цареше мъртва тишина.

Крийон, стар боец, би предпочел да е шумно. Опасяваше се от някаква клопка.

Но напразно пратиха разузнавачи, напразно отвориха прозорци и врати, напразно претърсиха гробницата на параклиса. Навсякъде беше празно.

Кралят вървеше отпред с шпага в ръка и крещеше с цяло гърло:

– Шико! Шико! Никой не се обаждаше.

– Да не са го убили? – чудеше се кралят. – Свети боже! Те ще ми платят за моя шут като за истински аристократ.

– И много правилно – съгласи се Крийон, – защото той действително е благородник, и то от най-смелите.

Шико не отговаряше, защото биеше херцог дьо Майен и така се наслаждаваше на заниманието си, че оставаше глух и сляп за всичко друго.

Но след като Майен изчезна, след като Горанфло падна в несвят,

нищо повече не отвлечаше Шико и той едва тогава чу как го викат и позна гласа на краля.

– Насам, сине мой, насам – силно изкрещя Шико и се опита да вдигне Горанфло, за да го закрепил в седнало положение.

Успя и подпря монаха на дървото.

Усилията, които употреби за милосърдната си постъпка, отчасти лишиха гласа на гасконецата от обичайната му звънливост, така че в достигналия до него възглас Анри долови жална нотка.

Кралят не беше прав – напротив, Шико бе опиянен от победата см. Но като видя плачевното състояние на монаха, гасконецът си помисли: дали да разобличи вероломното шкембе или по-добре да прояви милост към това буре.

И се загледа в Горанфло, както нявга Август ще да е съзерцавал Цина⁹⁶.

Горанфло постепенно се съвземаше; колкото и да беше глупав, надали все пак до такава степен, че да се лъже за участта, която го очакваше. Освен това той много приличаше на онези животни, които непрекъснато са заплашени от човека и затова те инстинктивно усещат, че ръката му посяга само за да удари, а устата му се отваря само за да ги изяде.

Точно в такова душевно състояние Горанфло отвори очи.

– Господин Шико! – възкликна той.

– О! – обади се Шико. – Значи не си умрял?

– Добри ми сеньор Шико – продължи монахът и се опита да долепи молебствено длани пред огромния си корем, – нима ще ме хвърлите в ръцете на преследвачите – мен, вашия Горанфло?

– Говедо – отвърна Шико с неприкрита нежност.

Монахът зарева.

След като успя да събере ръцете си, сега той опита да чупи пръсти.

– Мен, който е излял с вас толкова вкусни обеда – викаше през риданията, – мен, който според собствените ви думи пие с такъв финес, че заслужава титлата крал на сунгерите; мен, който толкова харесваше кокошчиците, печени според вашите указания в „Рогът на изобилието“, че винаги съм ги оглозгвал до последните костици!

Този последен аргумент най хвана място и наклони везните на Шико към милосърдие.

96. Римски патриций, заговорник против император Август, който обаче му простил и даже му позволил да стане консул. – Б. пр.

– Мили боже! Ето ги! – извика Горанфло и се опита да скочи на крака, но не постигна целта си. – Вече са тук, край! О, добри ми сеньор Шико, спасете ме!

И понеже не успя да стане, монахът направи нещо много по-лесно: плюсна се на земята.

- Ставай! – каза Шико.
- Прощавате ли ми?
- Ще видим.
- Колкото ме бихте, вече сме квит.

Шико се засмя. Разсъдъкът на клетия монах бе тъй помътен, че той бе възприел ударите, изсипани според дълга към херцог дьо Майен, като понесен от него самия пердах.

- Сметете ли се, добри ми господине?
- Разбира се, че се смея, животна такава!
- Значи ще остана жив?
- Възможно е.
- Нямаше да се смееете, ако вашия Горанфло го чакаше смърт!
- Това не зависи от мен – отговори Шико, – това зависи от краля.

Само кралят има власт над живота и смъртта.

Горанфло положи доста усилия и се изправи на колене.

В този миг мракът бе разпръснат от ярки светлини и приятелите се видяха заобиколени от безброй извезани камизоли и от шпаги, блеснали от огъня на факлите.

– Ах, Шико! Мили Шико! – викна кралят. – Как се радвам да те видя отново!

– Чувате ли, добри ми господин Шико – пошепна монахът, – негово величество великият крал е щастлив да ви види отново.

– Е, и?

– От радост ще направи за вас всичко, за което го помолите. Измовете помилване за мен.

– От кого, от онзи Ирод?

– Оо! Тихо, скъпи господин Шико!

– Господарю – обърна се Шико към краля, – колко души хванахте?

– „Confiteor“ – зашепна Горанфло.

– Нито един – отвърна Крийон. – Изменници! Сигурно са намерили друг път, който не ни е известен.

– Възможно е – потвърди Шико.

– Но ти видя ли ги? – попита кралят.

– Как да не ги видя!

- Всичките?
- От първия до последния.
- „Confiteor“ – повтаряше Горанфло, защото не беше в състояние да си спомни продължението.
- Разпозна ги, нали?
- Не, кралю.
- Как така? Не ги ли позна?
- Само единия, и то...
- И то?
- Не в лицето, кралю.
- Кой беше?
- Херцог дьо Майен.
- Майен? Онзи, заради когото ти...
- Вече не, сега сме квит.
- Ха! Разкажи ми, Шико.
- После, синко, после. Сега да се върнем към настоящето.
- „Confiteor“ – още повтаряше Горанфло.
- Охо, хванали сте пленник? – обади се изведнъж Крийон и сложи длан на рамото на монаха, а Горанфло въпреки съпротивата на цялата си телесна маса се огъна под тежестта ѝ.

Монахът онемя.

Шико забави отговора и предостави на всички смъртни мъки, пораждани от големия ужас, да нахлуят за миг в сърцето на нещастния монах.

Онзи само дето втори път не загуби съзнание като видя толкова мъже, кипнали от гняв.

Най-накрая, след краткото мълчание, когато Горанфло сякаш чуваше вече тръбите на Страшния съд, Шико каза:

– Господарю, добре огледайте този монах.

Някой от присъстващите поднесе факла до лицето на Горанфло. Монахът затвори очи, за да си спести поне един от ужасите при преминаването от този на онзи свят...

– Проповедникът Горанфло! – учуди се Анри.

– „Confiteor, confiteor, confiteor“ – бързо-бързо заповтаря монахът.

– Същият – потвърди Шико.

– Онзи, който...

– Точно така – прекъсна го Шико.

– Охо! – с явно задоволство рече кралят.

Потта от лицето на Горанфло можеше да се събира с тасчета.

И как другояче, след като веднага се дочу звън на шпаги, сякаш самият метал беше живо същество и изгаряше от нетърпение.

Няколко души застрашително тръгнаха към монаха.

Той по-скоро почувства настъплението им, отколкото го видя, и слабо изстена.

– Чакайте – спря ги Шико, – трябва да посветя краля във всичко.

Малко се отдалечи с Анри и му пошепна:

– Сине мой, благодари се на Всевишния, че преди трийсет и пет години е позволил да се пръкне този свят човек, защото той спаси всички ни.

– Спасил ни е?

– Да. Тъкмо той ми разказа всичко за заговора. От алфа до омега.

– Кога?

– Преди осем дни. Така че, ако враговете на ваше величество го открият, можем да го смятаме за мъртъв.

Горанфло чу само последните думи: „Можем да го смятаме за мъртъв.“

И падна по очи, протегнал напред ръце.

– Достоен човек – каза кралят и доброжелателно погледна грамадата от месица, в която всеки друг би съзрял само материална маса, способна да погълне и утаен пламъка на разума, – достоен човек, ще го вземем под наше покровителство.

Горанфло улови милосърдния поглед на краля и лицето му стана като маска на античен паразит: едната половина се смееше до ухото, другата беше обляна в сълзя.

– И добре ще сториш, кралю – подзе Шико, – защото слуги като него са рядкост.

– Как мислиш, какво да го правим? – попита Анри.

– Мисля, че докато е в Париж, животът му е застрашен.

– Да му сложим охрана?

Горанфло го чу.

„Не е лошо – помисли си той. – Май ще се отърва само със затвор. Все пак е по-добре, отколкото машината за изтезания, особено ако храната е хубава.“

– Безполезно – отговори Шико. – Дай аз да го взема.

– Къде?

– При мен.

– Да, отведи го и се върни в Лувъра. Трябва да се срещна там с моите приятели и да ги подготвя за утрешния ден.

– Ставайте, преподобни отче – обърна се Шико към монаха.
– Той се гаври – изломоти Горанфло, – зло сърце.
– Ставай, добиче – тихо повтори гасконецът и го подритна с коляно отзад.

– Ах, заслужил съм си го! – възкликна Горанфло.
– Какво си говори той? – попита кралят.
– Спомня си всички свои тревоги – отговори Шико, – изброява всичките си мъки и тъй като му бях обещал покровителството на ваше величество, той сега горд от заслугите си казва: „Заслужил съм си го!“

– Горкият! – съжали го кралят. – Погрижи се за него както трябва, приятелю.

– Бъдете спокоен, кралю. Когато е с мен, нищо не му липсва.
– О, господин Шико – извика Горанфло, – скъпи мой господин Шико, къде ще ме пратят?

– Сега ще разбереш. Първо, благодари на негово величество, неблагодарно чудовище, благодари му.

– За кое?

– Благодарни му, ти казвам?

– Ваше величество – запелтечи Горанфло, – ваше всемилостивейшо величество...

– Да – каза Анри, – знам за всичко, което сте направили по време на пътешествието си в Лион, на вечерта на Лигата и особено днес. Не се безпокойте, ще ви се отплатя достойно.

Горанфло въздъхна.

– Къде е Панург? – попита Шико.

– В конюшната, клетото животно.

– Върви, яхни го и се върни при мен.

– Да, господин Шико.

Монахът се понесе с цялата скорост, която му беше достъпна, учуден, че гвардейците не го преследват.

– А сега, сине мой – каза Шико, – остави си двацет души за ескорт, а десетима изпрати с господин дьо Крийон.

– Къде да ги пратя?

– В замъка Анжу за брат ти.

– Защо?

– Да не избяга втори път.

– Нима брат ми...

– Навредих ли ти със съветите си, които ти послуша днес?

– Не, кълна се в Разпятието на Исус!

– Тогава направи, каквото ти казах.

Анри даде нареждане на полковника на френската гвардия да му доведе в Лувъра херцог д'Анжу.

Крийон, който не изпитваше особени симпатии към принца, веднага тръгна за него.

– А ти? – попита Анри.

– Ще почакам моя светец – отговори шутът.

– И после ще дойдеш в Лувъра, нали?

– След около час.

– Тогава аз тръгвам.

– Върви, сине мой.

Анри се оттегли заедно с останалите войници.

А Шико се запъти към конюшните и когато влезе в двора, видя Горанфло, яхнал Панург.

Несретникът дори не беше се опитал да избяга от съдбата, която го чакаше.

– Хайде, хайде – каза Шико и хвана поводите на Панург, – да побързаме, чакат ни.

Горанфло хич не помисли за съпротива, той само лееше сълзи, и то в такова изобилие, че просто пролича как е отслабнал.

– Казах ли аз – шепнеше той, – казах ли...

Шико водеше Панург и само посвиваше рамена.

Глава 54

В която Шико се досеща защо по ботушите на д'Епернон има кръв, а лицето му е бяло като платно

Когато се върна в Лувъра, кралят намери приятелите си легнали и кротко заспали.

Историческите събития имат едно особено качество: те озаряват с отблясъците на величието си моменти, които са го предшествали.

За това за онези, дето ще възприемат събитията, които трябваше да се случат в утрото на въпросния ден, тъй като кралят се завърна в Лувъра още към два посред нощ – за онези, повтаряме, дето ще възприемат тези събития с уважение, продиктувано от предчувствието за техния изход, може би няма да е безинтересно да видят как кралят, след като едва

не загуби короната си, търси утеха тъкмо при тримата си другари, които след няколко часа ще рискуват живота си заради него.

Сигурни сме, че поетът, избраник на съдбата, който се уповава не на предвижданията, а на озарението, би се слисал от печалната красота на тези освежени от съня лица на младежите, заспали със спокойни усмивки на подредените едно до друго легла подобно на братя в спалнята на бащиния дом.

Анри, съпровождан от Шико, който бе настанил вече своя подопечен на сигурно място и се беше завърнал при краля, с тихи стъпки се приближи до тях.

Едното легло беше празно – леглото на д'Епернон.

– Още го няма този развейпрах – пошепна кралят. – Нещастник! Безумец! Да се бие с Бюси, най-смелия човек във Франция, най-опасния в света, и хич да не си дава сметка!

– Наистина, няма го – потвърди Шико.

– Да бъде намерен! Да бъде доведен тук! – възкликна кралят. – И да ми пратят Мирон. Искам този безумец да бъде приспан, ако ще и против волята му. Искам сънят да му даде сили и пъргавина, да му помогне да се защитава.

– Господарю – съобщи лакеят, – господин д'Епернон току-що дойде.

Д'Епернон наистина се появи в Лувъра. Като научи за завръщането на краля и се досети, че той ще отиде в спалнята, младежът се опита да се промъкне безшумно в другата стая с намерението да остане незабелязан.

Но вече го чакаха и както видяхме, на краля бе докладвано за появата му.

Щом разбра, че няма да му се размине, д'Епернон доста смутен влезе в спалнята.

– А! Ето те най-после – посрещна го Анри. – Ела тук, нещастнико, и виж другарите си.

Д'Епернон обходи с поглед стаята и потвърди с кимване, че ги е видял.

– Погледни ги – продължи Анри, – те са благоразумни, те разбраха какво представлява този ден, а ти, несретнико, вместо да се помолиш, както направиха те, и да спиш като тях – ти играеш на зарове и обикаляш бардаците. Кълна се в тялото Христово, ти си по-бял от вар! Какво ще правиш сутринта? Още отсега си заникъде!

Действително, д'Епернон беше много блед, толкова, блед, че

забележката на краля го накара да се изчерви.

– Хайде – каза Анри, – върви лягай, нареждам ти! И заспивай! Само че ще успееш ли?

– Кой, аз ли?! – отговори д'Епернон така, сякаш подобен въпрос го наскърбява до дъното на душата.

– Имах предвид дали ще ти остане време. Нима не ти е известно, че ще се биете още на разсъмване и че в това ужасно годишно време в четири сутринта вече е съмнало? Сега е два. Остават ти само два часа.

– За два часа, ако ги използваш както трябва, можеш да постигнеш много нещо.

– Ще успееш ли да заспиш?

– Ще заспя и още как, ваше величество.

– Не ми се вярва!

– Защо?

– Защото си разтревожен, мислиш за утре. И как няма да се тревожиш – че утре, уви, е вече днес. Но колкото и да е очевидно това, изпитвам някаква вътрешна необходимост да говоря така, сякаш съдбоносният ден още не е дошъл.

– Господарю – подхвана д'Епернон, – ще заспя. Обещавам ви. Но само, в случай че ме оставите да заспя.

– Прав е – каза Шико.

Д'Епернон наистина се съблече и легна. Имаше спокоен, дори доволен вид, което се стори добро предзнаменование на краля и на Шико.

– Храбър е като Цезар – рече кралят.

– Толкова храбър – почеса се зад ухото Шико, – че вече нищо не разбирам, честна дума.

– Ето го, заспа.

Шико отиде до леглото, защото се съмняваше, че д'Епернон може да бъде чак толкова безметежен.

– О! – възкликна той изведнъж.

– Какво има? – попита кралят.

– Погледни.

И Шико посочи с пръст ботушите на д'Епернон.

– Кръв! – пошепна кралят.

– Газил е кръв, сине мой. Наистина – храбрец!

– Да не е ранен? – обезпокои се кралят.

– Ами щеше да каже. Пък и да е ранен, ще да е в петата като Ахил.

– Чакай! Пелерината също е изцапана. Ами виж му и ръкава! Какво ли се е случило?

– Дали не е убил някого? – зачуди се Шико.

– Защо?

– Да се поупражнява.

– Странно – каза кралят.

Шико се почеса още по-енергично:

– Хм-хм! – изхъмка той.

– Защо не отговаряш?

– Напротив, отговарям: „хм-хм“. Според мен това е предостатъчно.

– О, боже господи – възкликна Анри, – какво става около мен и какво ли още ме чака? Добре, че утре...

– Днес, сине мой. През цялото време бъркаш.

– Да, имаш право.

– И какво за днес?

– Днес ще се успокоя.

– Защото те ще убият онези проклети анжуйци.

– Смяташ ли, Анри?

– Сигурен съм. Те са храбреци.

– На мен пък не ми се е случвало да чуя от някого, че анжуйците са страхливци.

– Естествено не. Но погледни каква сила се крие в тях. Погледни ръцете на Шомберг: прекрасни мускули, прекрасни ръце!

– Ами! Да беше видял ръцете на д'Антраге.

– Погледни как решително е стиснал уста Келюс, а Можирон е с гордо чело дори в съня си. С такива лица хората побеждават! Ах, когато тези очи изгарят с погледа, си, противникът е наполовина победен.

– Мили приятелю – скръбно поклати глава Шико, – знам и други горди чела, очи, които изпепеляват не по-малко страшно от тези, на които ти разчиташ. Това ли е всичко, с което се успокояваш?

– Не, ела да ти покажа нещо.

– Къде?

– В кабинета.

– Това, което смяташ да ми покажеш, то ли ти дава вяра в победата?

– Да.

– Тогава да вървим.

– Чакай.

И Анри се върна при леглата на младежите.

– Какво има? – попита Шико.

– Слушай, не искам утре, по-точно днес, да ги натъжавам, нито да

ги разстройвам. Ще се простя с тях сега.

Шико кимна.

– Прости се, сине мой – каза шутът.

Тонът, с който произнесе тези думи, беше толкова тъжен, че кралят усети как го побиват тръпки и очите му се насълзиха.

– Сбогом, приятели – пошепна Анри, – сбогом, мои добри приятели.

Шико извърна глава да не гледа – и неговото сърце не беше от камък.

Но погледът му неволно пак се върна към младежите.

Анри, наведен над тях, ги целуваше един след друг по челата.

Свещ от розов восък озаряваше с бледа погребална светлина драперията на спалнята и лицата на актьорите, които участваха в тази сцена.

Шико не беше суеверен, но когато видя как Анри докосва с устни челата на Можирон, Келюс и Шомберг, изпита такова чувство, сякаш виждаше скръбта на живия, който винаги се сбогува с мъртвите, вече положени в ковчези.

„Странно – каза си Шико, – никога не съм изпитвал подобно чувство. Горките деца!“

Щом кралят завърши сбогуването с приятелите си, д'Епернон отвори очи, за да види дали си е отишъл.

Кралят, опрян на ръката на Шико, вече беше излязъл от стаята.

Д'Епернон скочи от леглото и се захвана възможно най-старателно да почиства петната кръв от ботушите и дрехите си.

Това занимание върна мислите му към събитията на площада на Бастилията.

– Аз дори нямам толкова кръв, колкото е необходима за този човек – тъй много проля тази нощ, а се сражаваше съвсем сам.

И д'Епернон отново си легна.

Колкото до Анри, то той заведе Шико в кабинета си, отвори дълъг сандък от черно дърво, облицован отвътре с бял атлаз, и каза:

– Ето, гледай!

– Шпаги – възкликна Шико. – Виждам. Какво от това?

– Да, това са шпаги, но осветени, приятелю мой.

– От кого?

– От самия папа, нашия свети отец. Той направи за мен това благодеяние, за да бъде закаран сандъкът до Рим и обратно, бяха необходими двамайсест коня и четирима души. Затова пък имам шпагите.

– Остри ли са? – попита гасконецът.

– Естествено. Но най-важното им достойнство, Шико, е, че са осветени.

– Разбира се. Ала все пак да си знаем, че са и остри.

– Нечестивецо!

– Добре, сине мой, сега да поговорим за друго.

– Само че да побързаме.

– Спи ли ти се?

– Не, искам да се помоля.

– В такъв случай да поговорим делово. Нареди ли да доведат монсеньор херцог д'Анжу?

– Да, той чака долу.

– Какво смяташ да правиш с него?

– Мисля да го пратя в Бастилията.

– Много мъдро. Само избери по-сигурна тъмница с дебели стени и здрави ключалки. Например, тази, в която лежа конетабъл дьо Сен Пол⁹⁷ или Жак д'Арманяк.

– О! Бъди спокоен.

– Знам къде се продава прекрасно черно кадифе, сине мой.

– Шико! Той ми е брат.

– Прав си. Когато в двореца има траур за член на семейството, се обличат във виолетово. Ще говориш ли с него?

– Естествено – да. Ако не за друго, поне за да му отнема всякакви надежди, като му докажа, че заговорите му са разкрити.

– Хм! – каза Шико.

– Имаш ли нещо против разговора ми с него?

– Не, но на твое място бих го съкратил и бих удвоил престоя му в затвора.

– Да доведат херцог д'Анжу – заповяда Анри.

– Все пак – поклати глава Шико – аз си оставам на моето мнение.

След минута влезе херцогът. Беше обезоръжен и много блед. Съпровождаше го Крийон с извадена шпага в ръка.

– Къде го намерихте? – попита кралят, като говореше с Крийон така, сякаш херцогът не беше в стаята.

– Господарю! Негово височество отсъстваше, когато аз от името на ваше величество заех двореца Анжу, но съвсем скоро се върна вкъщи и ние го арестувахме без съпротива от негова страна.

97. Граф дьо Сен Пол (1418 – 1475) изпълнявал ролята на „слуга на двама господари“, докато Луи XI и Карл Бургундски враждували, а след примирието им бил екзекутиран като изменник. – Б. пр.

– Имали сте късмет – презрително каза кралят. След това, като се обърна към принца, попита:

– Къде бяхте, господине?

– Където и да съм бил, господарю, мога да ви уверя – отговори херцогът, – че бях зает с ваши работи.

– Така си и мислех – рече Анри – и сега се убеждавам, че не съм сбъркал, като ви отговарям със същото – заех се с вашите работи.

Франсоа се поклони спокойно и с почит.

– И така, къде бяхте все пак? – попита кралят, като направи крачка към брат си. – С какво се занимавахте по времето, докато арестуваха вашите съучастници?

– Моите съучастници? – удивен запита Франсоа.

– Да, вашите съучастници – повтори кралят.

– Господарю, сигурен съм, че ваше величество сте заблуден.

– О, този път, господине, няма да ми се измъкнете, престъпната ви кариера свърши. И сега няма да можете да заемете трона ми, братко...

– Господарю, господарю, моля ви, успокойте се, ясно е, че някой ви е насъскал срещу мен.

– Нищожество! – изсъска изпълнен с гняв кралят. – Ти ще умреш от глад в една от тъмниците на Бастилията.

– На вашите заповеди, господарю, и ги благославям, дори когато могат да костват смъртта ми.

– Но къде бяхте все пак, лицемер такъв?

– Господарю, борех се за ваше величество и действях за славата и мира на вашето царстване.

– О – възкликна кралят, слисан донемайкъде. – Какво нахалство, за бога!

– Ха – обади се Шико и се облегна назад, – разкажете ни за това, принце мой. Сигурно е интересно.

– Господарю, незабавно бих разказал всичко на ваше величество, ако се обръщайте към мен като към брат, но вие ме имате за престъпник и аз ще изчакам събитията да потвърдят, че съм казал истината.

С тези думи принцът отново направи поклон към брат си, краля, още по-дълбок, отколкото предишния път, обърна се към Крийон и другите офицери и каза:

– Е, господа, кой от вас ще отведе престолонаследника на Франция в Бастилията?

Шико стоеше замислен, но внезапно в главата му проблясна нещо.

„Аха! – прошепна си той. – Май разбрах защо по ботушите на

господин д'Епернон имаше толкова кръв, а лицето му беше бяло като платно.“

Глава 55

Утрото на битката

Над Париж съвваше. Гражданите нищо не подозираха. Но аристократите, поддръжници на краля, и поддръжниците на дьо Гиз, които още не бяха се свързали от уплахата, очакваха предстоящия двубой и бяха нащрек, за да могат своевременно да поднесат своите поздравления на победителя.

Както вече видяхме в предишната глава, кралят цяла нощ не мигна, моли се и плака. Но понеже независимо от всичко беше смел човек и опитен, особено що се отнася до дуелите, към три сутринта излезе заедно с Шико, за да помогне на другарите си с всичко, което беше по силите му.

Анри тръгна да огледа мястото на боя.

Това беше забележителна гледка, останала – уви, без никаква ирония – почти незабелязана.

Кралят, облечен в тъмни дрехи, загърнат в широкия си плащ, препасал шпага и с широкопола шапка, която скриваше косата и очите му, крачеше по улица Сент-Антоан. На около триста крачки от Бастилията обаче, близо до улица Сен-Пол, видя голяма тълпа и за да не рискува в блъсканицата, свърна по улица Сент-Катрин и по нея се добра до турнелските обори.

Тълпата, както се досещате, беше заета да брои убитите през нощта.

Кралят не се приближи и затова не научи нищо за случилото се.

Шико, който бе присъствал на поканата за дуела, по-точно на съгласението, постигнато преди осем дни, показва на краля мястото на полсражението, обясни как ще се разположат противниците и условията на двубоя.

Като получи тези сведения, Анри взе да мери мястото. Прецени разстоянието между дърветата, даде си сметка, как ще падат слънчевите лъчи, и каза:

– Позицията на Келюс е много опасна. Слънцето ще му бъде вдясно, точно откъм здравото око⁹⁸, а Можирон е изцяло на сянка. Келюс трябва да си смени мястото с него, Можирон е много добре с очите. Да,

засега разпределението не е особено добро. Колкото до Шомберг, той е слаб в коленете, но при него има дърво и ако стане нужда, може да се скрие зад него. Затова за него съм спокоен. Но Келюс, клетият Келюс!

Той тъжно поклати глава.

– Натъжаваш ме, кралю мой – каза Шико. – Недей да страдаш толкова! Защо, по дяволите! Всеки ще си получи точно колкото ще получи.

Кралят вдигна поглед към небето и въздъхна.

– Чуваш ли, господи, как богохулства? – прошепна той. – Но ти знаеш – той е безумен.

Шико сви рамене.

– А д'Епернон? – сети се кралят. – Бога ми, бях несправедлив, забравих го. Д'Епернон е застрашен от голяма опасност, той ще си има работа с Бюси! Погледни неговия участък, добри ми Шико: отляво – ограда, отдясно – дърво, отзад – яма. Д'Епернон през цялото време ще трябва да отскача назад, защото Бюси е тигър, лъв, змия. Бюси е жива шпага, която скача, напада, отстъпва.

– Ами! – каза Шико. – За д'Епернон съм спокоен.

– Не си прав, ще бъде убит.

– Той ли? Не е толкова глупав и сигурно е взел мерки. Бъди сигурен!

– Какво имаш предвид?

– Имам предвид, че няма да участва, кълна се в смъртта на Исус!

– Недей така! Не го ли чу какво каза одеве?

– Точно това е, че го чух.

– Е, и?

– Тъкмо затова повтарям: той няма да се бие.

– Ти на никого не вярваш и презираш всички.

– Познавам този гасконец, Анри. Но ако искаш да ме послушаш, скъпи господарю, да се върнем в Лувъра. Вече съмна.

– Да не си въобразяваш, че ще остана в Лувъра но време на двубоя?

– Кълна се в светата утроба! Ти ще останеш там. Ако те видят тук, при победа на твоите приятели всеки ще каже, че си направил магия, а в случай на поражение всички ще те обвинят, че си ги урочасал.

– Какво ме засягат клюките и дрънканиците? Ще обичам приятелите си докрай.

– Харесва ми, че си толкова свободомислещ, хваля те също, че толкова обичаш приятелите си – сред кралете това е рядка добродетел, но

не ми се ще да оставяш херцог д'Анжу сам в Лувъра.

– Нали Крийон е там.

– Е, Крийон е просто бивол, носорог, глиган – което си шеш храбро и непокорно животно. А брат ти е пепелянка, гърмяща змия – която ще да е твар, чието могъщество не е в силата, а в отровата ѝ.

– Прав си. Трябваше да го пратим в Бастилията.

– Казах ти, че правиш грешка, като се срещаш с него.

– Да, бях победен от неговата самоувереност, от спокойствието му, от приказките за някаква си услуга, която бил ми направил.

– Още повече трябва да се пазиш от него. Да се връщаме, сине мой, послушай ме!

Когато кралят и Шико влязоха в двореца, там всички вече бяха на крак. Младежите се бяха събудили първи и слугите вече ги бяха облекли.

Кралят попита какво правят.

Шомберг приклякал, Келюс си промивал окото с оцетна киселина, Можирон пиел чаша испанско вино, д'Епернон точел шпагата си.

Последното можеше да се види и без питане, защото д'Епернон бе наредил да му донесат точилото пред вратата на спалнята.

– И според теб този човек не е истински Баярд? – възкликна Анри и хвърли на д'Епернон обичлив поглед.

– Според мен е просто точилар и толкова – отговори Шико.

Д'Епернон ги забеляза и извика:

– Кралят!

Тогава въпреки решението, което беше взел и което нямаше сили да спазва, дори ако не беше възклицанието, Анри влезе в стаята на фаворитите.

Вече казахме, че умееше да се държи величествено и прекрасно да се владее. Неговото спокойно, почти усмихнато лице не издаде никое от чувствата, стаени в сърцето му.

– Здравейте, господа – поздрави той. – Както виждам, настроението е добро.

– Слава богу, да, господарю – отговори Келюс.

– Но вие, Можирон, не сте много весел.

– Господарю, както знае ваше величество, аз съм много суеверен, а сънувах лош сън, така че се опитвам да си повдигна настроението с глътка испанско вино.

– Приятелю – каза кралят, – да не забравяме, че според думите на Мирон, а той е голям лекар, повтарям, да не забравяме, че сънищата

зависят от предшестващите впечатления, но нямат нищо общо с бъдещите събития – те зависят само от волята божия.

– Точно затова ме виждате готов за боя, господарю – намеси се д'Епернон. – И аз сънувах лош сън, но въпреки това ръката ми е твърда и очите зорки.

И като атакува стената, направи резка с току-що наточената шпага.

– Да – взе думата Шико, – сънували сте, че ботушите ви са в кръв. Не е лош сън: той означава, че един прекрасен ден ще станете победител като Александър или Цезар.

– Храбреци мои – каза Анри, – знаете, че става дума за честта на вашия господар, тъй като в известен смисъл точно нея защитавате, но, помнете добре, само честта – не се тревожете за безопасността на моята особа. Тази нощ така укрепих трона си, че на първо време никакви удари не го застрашават. Затова се сражайте само за честта ми.

– Нямайте грижа, господарю. Може да се простим с живота си – каза Келюс, – но във всички случаи честта ви ще бъде спасена.

– Господа – продължи кралят, – много ви обичам, но също толкова ви и ценя. Нека ви дам един съвет: няма нужда от излишно перчене. Не със смъртта си ще докажете правотата ми, а със смъртта на противниците.

– О, що се отнася до мен – възкликна д'Епернон, – няма да пощадя живота си.

– Аз няма да обещавам нищо – поде Келюс, – ще направя каквото мога и това е всичко.

– А аз – каза Можирон – ще отговоря на негово величество, че даже и да умра, непременно ще убия и противника си – око за око.

– Само с шпаги ли ще се биете?

– С шпаги и кинжали – отговори Шомберг.

Кралят държеше ръката си на гърдите. Може би ръката му и сърцето под нея чрез трепета и пулсирането на кръвта споделяха взаимно страховете си, но външно кралят с гордия си вид, сухи очи, високомерна уста си оставаше крал, сиреч изпращаше войници в бой, а не приятели на смърт.

– Наистина си прекрасен в този миг, кралю мой – прошепна Шико.

Благодородниците бяха готови, оставаше само да се сбогуват с господаря си.

– С коне ли ще отидете? – попита Анри.

– Не, господарю – отвърна Келюс, – ще вървим пешком. Това е много здравословно упражнение, то освежава главата, а ваше

величество хиляди пъти е казал, че не толкова ръката, колкото главата насочва шпагата.

– Ти си прав, сине мой. Благославям те.

Келюс се поклони и целуна ръка на краля. Другите последваха примера му.

Д'Епернон коленичи и рече:

– Господарю, благословете шпагата ми.

– Не, д'Епернон – възрази кралят, – дайте шпагата на пажа си. Аз имам за вас по-добри шпаги. Шико, донеси ги.

– Как не – възропта Шико, – възложи го на капитана на твоята гвардия, сине мой. Аз съм просто шут и дори езичник и небесната благословия може да се превърне в зла орис, ако моят приятел дяволът ме погледне в ръцете и види какво нося.

– Какви са тези шпаги, господарю? – попита Шомберг, като хвърли поглед към сандъка, донесен от офицера.

– Италиански шпаги, изковани в Милано. Вижте прекрасните им ефеси! Всички вие, освен Шомберг, имате нежни ръце и първото порязване ще ви обезоръжи, ако не са добре прикрити.

– Благодарим, благодарим, ваше величество – възкликнаха в един глас четиримата младежи.

– Време е вече, вървете – каза кралят, като не можеше повече да прикрива вълнението си.

– Господарю – попита Келюс, – ваше величество няма ли да наблюдава двубоя, та да ни вдъхне кураж?

– Не. Това би било неуместно. Вие се биете тайно, биете се без мое разрешение. Нека не придаваме излишна тържественост на този двубой. И най-вече нека изглежда като резултат от лични дрязги.

Кралят с наистина величествен жест отпрати своите фаворити.

Когато те се скриха от погледа му, когато последният от техните слуги, облечени като за бой с ризници и шлемове, напусна Лувъра и звъntenето на шпорите му стихна, кралят се хвърли на килима и изстена.

– Оо! Умирам!

– Аз пък – обади се Шико – искам да видя двубоя. Не знам защо, но имам предчувствието, че при д'Епернон непременно трябва да стане нещо интересно.

– Напускаш ли ме, Шико? – почти изплака кралят.

– Да – отговори Шико, – ако някой от тях зле изпълнява дълга си, ще бъда там да го заместя и да защита честта на своя крал.

– Добре, върви – примири се кралят.

Едва получил разрешението, Шико мълниеносно изчезна.

Кралят отиде в оръжейната зала, нареди да затворят дървените жалози, забрани всякакви викове и приказки в Лувъра и каза на Крийон, който беше в течение на всичко, което щеше да стане:

– Ако победим, Крийон, ще дойдеш да ми кажеш, ако не, и бъдем победени, три пъти ще почукаш на вратата ми.

– Добре, господарю – отговори Крийон и тъжно поклати глава.

Глава 56 Приятелите на Бюси

Както приятелите на краля се помъчиха добре да се наспят тази нощ, така и приятелите на херцог д'Анжу прибегнаха към същото.

След обилната вечеря, на която се събраха по своя идея без покровителя си, понеже той не проявяваше към фаворитите си такава грижа, както кралят към своите, те си легнаха в удобните постели в къщата на Антраге. Анжуйците се събраха при него, защото домът му беше близо до бойното поле.

Един от конегледачите, слуга на Рибейрак, прекрасен ловец и майстор оръжейник, целия ден чисти, полира и заточва оръжията.

Беше му наредено също да събуди младежите на разсъмване – то си му беше и постоянно задължение в празнични дни, в дни на лов или дуели.

Преди вечерята Антраге се отби на улица Сен-Дени, да се види с една малка търговка на гравюри, която той боготвореше и която целият квартал наричаше „прекрасната продавачка“. Рибейрак написа писмо на майка си. Ливаро направи завещанието си.

В три часа сутринта, когато приятелите на краля все още се разсънваха, анжуйците бяха вече на крак, свежи, в добро настроение и прекрасно въоръжени.

Чорапите им и тесните, плътно прилепнали панталони бяха червени на цвят, за да не могат противниците да забележат кръвта по тях, а и те самите да не се плашат от кръвта. Облякоха сиви копринени камизоли, та в случай, че се бият с пълно снаряжение, нито една гънка да не пречи на движенията им. И накрая обувките им бяха без токове, а за да не изморяват преждевременно ръцете и плещите си, пажовете носеха шпагите подире им.

Времето беше идеално за любов, за двубои, за разходки. Слънцето бе позлатило билата на покривите, лъскави от изпаренията на нощната роса.

Тръпчив, но прекрасен аромат се носеше от градините и се стелеше по улиците, паважът беше сух, въздухът – свеж.

Преди да излязат, младежите изпратиха един от слугите до двореца на херцога, за да разбере за Бюси.

Отговорили му, че Бюси е излязъл в десет вечерта и още не се е върнал.

Пратеникът се поинтересувал дали е излязъл сам и дали е бил въръжен.

И разбрал, че Бюси излязъл заедно с Реми и че и двамата били с шпаги.

В дома на графа никой не изпитваше тревога за него. Бюси често изчезваше по подобен начин, освен това всички знаеха колко силен, смел и ловък е той и неговите изчезвания, даже продължителните, никога не вълнуваха.

Тримата приятели накараха слугата да повтори всички подробности.

– Така, така – каза Антраге, – вие знаете, господа, че кралят е наредил да се подготви голям лов на елени в Компьен и че господин дьо Монсоро е бил принуден вчера да отпътува за там.

– Знаем – потвърдиха младежите.

– Тогава аз знам къде е Бюси: докато главният ловчия обгражда елените, той е на лов за кошутата на главния ловчия. Не се вълнувайте, господа. Бюси дори е по-близо до мястото на двубоя и ще бъде там преди нас.

– Да – каза Ливаро, – но ще дойде уморен, изтощен, недоспал.

Антраге сви рамене.

– Нима Бюси може да се умори? – възрази той.

– А сега да вървим, да вървим, господа, ще го вземем по пътя.

И те тръгнаха.

Междувременно Анри раздаваше шпаги на техните противници. Анжуйците изпревариха с десетина минути фаворитите на краля.

Антраге живееше близо до църквата „Свети Евстатий“, затова поеа по улица Ломбар, после по Верери и накрая по Сент-Антоан.

Всички тези улици бяха пусти. Само селяни, които идваха със зеленчуци и мляко от Монтрей, Венсеа, Сен-Мор-льо-Фосе, бяха придремали по своите каручки или яхнали мулетата, имаха честта да видят

гордия отряд от трима смелчаци, съпровождани от пажовете и конярите.

Вече не се чуваха ни хвалби, ни викове, ни закани. Когато предстои двубой, в който или ще убиеш, или ще те убият, когато е ясно, че битката и от едната, и от другата страна ще бъде жестока, безпощадна, до смърт, тогава не се дърдори, а се размишлява. Най-лекомисленият от тримата беше най-умислен тази сутрин.

Когато стигнаха до улица Сент-Катрин, и тримата с усмивки, от които личеше, че са помислили едно и също, погледнаха към къщата на Монсоро.

– Оттук ще се вижда хубаво – каза Антраге – и съм сигурен, че горката Диана няма да се отлепи от прозореца.

– Чакай! – рече Рибейрак. – Струва ми се, че вече е гледала от там.

– По какво позна?

– Прозорецът е отворен.

– Вярно. Но за какво е тази стълба под прозореца? Нали има врата.

– Наистина. Странно – учуди се и Антраге.

Те свърнаха към къщата с чувството, че им предстои да направят някакво важно откритие.

– Не само ние се чудим – каза Ливаро, – гледайте: селяните, които минават, се надигат в каруците си и гледат.

Младежите стигнаха под балкона. Там вече стоеше един селянин градинар и като че ли разглеждаше нещо на земята.

– Ей! Сеньор дьо Монсоро – извика Антраге, – не смятате ли да идвате с нас? Ако да, побързайте, защото трябва да стигнем първи.

Почакаха, но напразно.

– Никой не отговаря – каза Рибейрак, – но защо е тук тази стълба, дявол да я вземе?

– Ей, човече – викна Ливаро на градинаря, – какво правиш там? Ти ли си домъкнал тази стълба?

– Опазил ме бог, ваша милост! – отговори онзи.

– Защо? – попита Антраге.

– Погледнете нагоре.

И тримата вдигнаха глави.

– Кръв! – възкликна Рибейрак.

– Там е работата я, кръв – повтори селянинът, – и то доста почерняла вече.

– Вратата е разбита – съобщи в този миг пажът на Антраге.

Антраге хвърли поглед на вратата, на прозореца, хвана се за стълбата и в миг се метна на балкона. Погледна в стаята.

– Какво има? – попитаха го останалите, като го видяха как пребледня и отстъпи.

Страшен вик се чу вместо отговор.

Ливаро също се изкачи.

– Трупове! Смърт, наоколо е само смърт! – възкликна младежът.

Двамата влязоха в стаята.

Рибейрак остана долу, защото се опасяваше от внезапно нападение.

В същото време градинарят с вайкане спираше всеки минувач.

Из цялата стая личаха следите от страшната нощна битка. Подът беше в кървави локви, по-точно се беше превърнал в море от кръв. Гоблените по стените бяха насечени от шпаги и надупчени от куршуми. Мебелите, разбити и оплискани с кръв, се въргаляха по пода заедно с обезобразените тела и разкъсаните дрехи.

– О! Реми, нещастният Реми – викна изведнъж Антраге.

– Мъртъв ли е? – попита Ливаро.

– Вече е студен.

– Сякаш цял полк от тежката кавалерия е върлувал в тази стая! – възкликна Ливаро.

Тогава видя кървавите петна през отворената врата за коридора – значи и от другата страна се е водила борба. Ливаро тръгна по тези страшни следи към стълбите.

Дворът беше празен и безлюден. В това време Антраге, вместо да тръгне след него, се насочи към съседната стая. Навсякъде имаше кръв. Кръвта водеше към прозореца.

Той се наведе през перваза и очите му ужасени съзряха малката градинка долу.

На железната ограда все още висеше трупът на клетия Бюси, поси- нял, вкочанен.

Щом го видя, Антраге нададе вик, и то не вик, а животински рев.

Притича Ливаро.

– Погледни – каза Антраге. – Бюси! Мъртъв!

– Предателски убит, изхвърлен през прозореца! Насам, Рибейрак, насам!

Ливаро се хвърли към двора и като срещна долу при стълбата Рибейрак, помъкна го със себе си. Минаха през вратата от двора за градинката.

– Да, той е – възкликна Ливаро.

– Отсечена му е китката – каза Рибейрак.

– В гърдите му има два куршума.

– Целият е насечен с кинжали.
– Ах, злочести Бюси! – изстена Антраге. – Мъст! Мъст!
Ливаро се обърна и се спъна в друг труп.
– Монсоро! – извика той.
– Какво? И Монсоро ли?
– Да, той е на решето и главата му е разбита в камъните.
– А! Значи тази нощ са избили всички наши приятели.
– Но жена му? Жена му? – възкликна Антраге. – Диана, госпожо Диана! – повика я той.

Нито звук освен възгласите на тълпата, която беше наобиколила къщата.

Точно по това време кралят и Шико бяха наближили улица Сент-Катрин и свърнаха, за да се разминат с навалицата.

– Бюси! Мили Бюси! – непрестанно повтаряше в отчаянието си Рибейрак.

– Да – каза Антраге, – някой е пожелал да се отърве от най-опасния измежду нас.

– Каква мерзост! Каква подлост! – възкликнаха другите двама.

– Да вървим да се оплачем на херцога – предложи някой.

– Не – каза Антраге. – Защо да преотстъпваме отмъщението си на друг! Няма да е същото, друже! Но почакай!

И за миг се спусна долу при Ливаро и Рибейрак.

– Приятели – им каза, – погледнете благородното лице на този най-голям храбрец измежду смъртните, погледнете все още алените капки от неговата кръв. Този човек ни дава пример: той никому не възложи да отмъсти вместо него. Бюси! Бюси! И ние ще постъпим като теб и не се тревожи – ще отмъстим.

Като произнесе тези думи, Антраге свали шапката си, докосна с устни устните на Бюси, извади шпагата от ножницата и я потопа в кръвта на приятеля си.

– Бюси – продължи той, – кълна се над твоето безжизнено тяло, кръвта ти ще бъде измита с кръвта на твоите врагове!

– Бюси – подхванаха Рибейрак и Ливаро, – кълнем се да убием или да бъдем убити.

– Господа – заяви Антраге и прибра шпагата в ножницата, – никаква милост, никаква жал, нали така?

Двамата му другари протегнаха ръце над тялото на Бюси.

– Никаква милост, никаква жал – повториха те.

– Но сега ние сме само трима срещу четирима – каза Ливаро.

– Вярно е, но никого не сме убивали предателски – отговори Антраге, – а бог дарява сила на невинните. Сбогом, Бюси!

– Сбогом, Бюси – отговориха неговите спътници.

И те напуснаха този проклет дом с мъртвешки лица и с ужас в душите.

Заедно с образа на смъртта отнесоха от него и онова дълбоко отчаяние, което удесеторява силите. В този дом ги изпълни и благородното негодувание, което възвисява човека над смъртната му същност.

За четвърт час тълпата така беше нараснала, че младежите с труд си пробиха път.

Когато стигнаха до мястото на двубоя, видяха противниците си: едни седнали по камъните, други живописно разположени по дървените огради.

Смутени от закъснението, анжуйците ускориха ход.

С четиримата миньони бяха и четиримата им коне-гледачи.

Четири шпаги лежах на земята, сякаш почиваха в очакване, подобно на стопаните си.

– Милостиви господа – каза Келюс и се изправи с леко презрителен поклон, – имаме честта да ви чакаме.

– Извинете ни, господа – отговори Антраге, – но щяхме да дойдем и преди вас, ако не беше закъснението на един от моите другари.

– Господин дьо Бюси? – попита д'Епернон. – Наистина не го виждам. Май тази сутрин ще трябва да го доведем за ухото.

– Толкова сме чакали – намеси се Шомберг, – ще почакаме още.

– Господин дьо Бюси няма да дойде – уведоми ги Антраге.

Огромно изумление се изписа по лицата на всички, само лицето на д'Епернон изразяваше нещо друго.

– Няма ли да дойде? – извика той. – Аха! Значи най-храбрият измежду храбрите се е уплашил?

– Не е възможно – възрази Келюс.

– Прав сте, господин дьо Келюс – потвърди Ливаро.

– Но защо няма да дойде? – попита Можирон.

– Защото е мъртъв – отговори Антраге.

– Мъртъв?! – възкликнаха миньоните.

Д'Епернон мълчеше, леко пребледнял.

– Убит е предателски! – продължи Антраге. – Нима не знаехте, господа?

– Не – каза Келюс, – откъде да сме знаели?

– А и вярно ли е? – попита д'Епернон.

Антраге измъкна шпагата си:

– Толкова вярно, колкото е вярно, че това по шпагата ми е неговата кръв.

– Убит! – извикаха тримата приятели на краля. – Господин дьо Бюси е убит!

д'Епернон продължи да клати глава със съмнение.

– Тази кръв крещи за възмездие – каза Рибейрак, – нима не чувате, господо?

– А, това ли било! – обади се Шомберг. – Струва ми се, че във вашите скръбни слова се крие някакъв намек?

– Кълна се в бога, да – каза Антраге.

– Какво означава всичко това? – възкликна Келюс.

– Търси онзи, който би имал полза от престъплението, казват служителите на закона – промърмори Ливаро.

– Слушайте, господо, няма ли да ни обясните високо и ясно – екна гласът на Можирон.

– Затова сме дошли – отвърна Рибейрак – и имаме повече от необходимите причини поне по сто пъти да убием.

– Тогава бързо шпагите – каза д'Епернон, като измъкна шпагата си от ножницата – и да свършваме по-скоро.

– О! Колко бързате, господин гасконецо! – отбеляза Ливаро. – Не се перчехте така, когато бяхме четирима на четирима.

– По наша вина ли сте само трима? – отговори а'Епернон.

– Да, по ваша – възкликна Антраге. – Той загина, защото някому е било изгодно да е мъртъв и да не е на бойното поле. Отсечена му е китката, та да не може повече тази ръка да държи шпагата. Той загина, защото някому е било нужно на всяка цена да затвори очите му, чиято мълния би ослепила и четирима ви наведнъж. Разбрахте ли? Достатъчно ясен ли съм?

Шомберг, Можирон и д'Епернон изкрещяха яростно.

– Достатъчно, господо, достатъчно – каза Келюс. – Дръпнете се, господин д'Епернон. Ще се бием трима на трима. Тогава тези господо ще видят способни ли сме, въпреки че правото е на наша страна, да се възползваме от нещастиято, което оплакваме също като тях. Заповядайте, милостиви господо, заповядайте – добави той, като отметна назад шапката си и повдигна лявата ръка, а с дялната размахашпагата, – заповядайте, и като видите как се сражаваме под открито небе, пред погледа на бога, ще си дадете сметка, дали ние сме убийците. По местата, милостиви господо, по местата.

– О, мразех ви – възкликна Шомберг, – но сега вече не мога да ви понасям!

– А аз – допълни Антраге – преди час просто бих ви убил, но сега ще ви накълцам на парчета. В позиция, господа, в позиция!

– С камизоли или без? – попита Шомберг.

– Без камизоли, без ризи – отвърна Антраге. – Голи гърди, открито сърце.

Младежите свалиха камизолите си и съблякоха ризите.

– Дявол да го вземе – викна Келюс, докато се събличаше, – загубил съм си кинжала. Хлабава му беше ножницата и сигурно е паднал по пътя.

– Или пък сте го оставили у господин дьо Монсоро, на площада на Бастилията – каза Антраге, – в такава ножница, от която не сте посмели да го измъкнете.

Келюс изръмжа яростно и застана в позиция.

– Но той няма кинжал, господин д'Антраге, няма кинжал – закрещя Шико, който тъкмо идваше на бойното поле.

– Толкова по-зле за него – каза Антраге, – какво ме интересува!

И като извади с лявата ръка собствения си кинжал, също застана в позиция.

Глава 57

Двубоят

Полесражението, където щеше да се състои ужасната схватка, беше разположено, както вече видяхме, в уединена и скрита сред дървета местност.

Оградите бяха направени от джамбазите и отбиваха оттук тълпата, която винаги се носи на поток край брега, докато не се натъкне на някакво препятствие и тогава спира или обръща назад.

Хората минаваха покрай оградата, без да спират.

Освен това беше много рано сутринта, а и всички, които вече бяха навън, бързаха към окървавения дом на Монсоро.

Шико с разтуптяно сърце, макар по натура да не беше много чувствителен, седна пред слугите и пажовете на дървените перила.

Той не обичаше анжуйците и ненавиждаше миньоните, но и едните, и другите бяха смели и млади, във вените им течеше благородническа кръв, която всеки миг щеше да се пролее под ярката светлина на

зазорилия се ден.

Д'Епернон реши да рискува и да се поизперчи за последен път.

– И какво? Значи вдъхвам такъв страх? – възкликна той.

– Млъкнете, господин дърдорко – прекъсна го Антраге.

– Имам право – възрази д'Епернон, – според условията в двубоя трябваше да участвуват осем души.

– Хайде, марш оттук! – викна вбесен Рибейрак и му препречи пътя.

Д'Епернон млъкна и с величествен вид прибра шпагата си в ножницата.

– Елате тук – каза Шико, – елате тук, най-храбри сред храбрите, иначе ще развалите още един чифт ботуши като вчера.

– Какви ги говорите, господин шуте?

– Казвам, че сега по земята ще се полее кръв и ще ви се наложи да стъпвате в нея, както тази нощ.

Д'Епернон пребледня като мъртвец. Цялата му привидна смелост се стопи при това убийствено обвинение.

Той се настани на десетина крачки от Шико, когото вече не можеше да гледа без страх.

Рибейрак и Шомберг размениха, както е прието, поздрави и застанаха един срещу друг.

Келюс и Антраге, вече заели позиции, пристъпиха напред и кръстосаха шпаги.

Можирон и Ливаро, опрели гърбове на оградите, правеха финтове на място; и двамата дебнеха момента да кръстосат шпагите в най-изгодна за всеки позиция.

Боят започна, когато камбаните на „Свети Павел“ удариха пет.

Лицата на бойците излъчваха ярост, но стиснатите устни, страшната бледост, неволното трепване на ръката показваха, че младежите предпазливо съдържат гнева си и че пуснат на воля, той подобно на буен кон ще докара много бели.

Първите няколко минути, а това е страшно много време, шпагите само се приплъзваха една по друга и още не се чуваше звън на стомана.

Не беше нанесен нито един удар.

Рибейрак, умирен или по-скоро вече достатъчно проучил противника си, отпусна ръка и застана в очакване.

Шомберг направи две бързи крачки и му нанесе удар, който беше като първа светкавица на бурята.

Рибейрак бе ранен.

Лицето му посиня, от рамото му шурна кръв като фонтан.

Младежът отскочи назад, за да огледа раната.

Шомберг понечи да повтори удара, но Рибейрак парира и му нанесе страничен удар.

Сега всеки имаше по една рана.

– Да починем няколко секунди, ако не възразявате – предложи Рибейрак.

В това време схватката между Келюс и Антраге също се разгоря. Но Келюс, лишен от кинжала си, беше в много неблагоприятно положение. Той се принуди да отбива с гола ръка и лявата, незащитена, стана цялата в рани.

Те бяха леки, но само след няколко секунди цялата му ръка беше в кръв.

Антраге много добре използваше предимството си; не по-малко ловък от Келюс, той парираше ударите му с удивителна точност.

Нанесе три контраудара и от трите рани на гърдите на Келюс потеche кръв, но раните все пак не бяха тежки.

При всеки от ударите му Келюс повтаряше:

– Драскотина!

Ливаро и Можирон още се дебнеха.

Що се отнася до Рибейрак, разярен от болката и усетил, че с кръвта губи и сили, той се хвърли към Шомберг.

Онзи не отстъпи нито крачка и само протегна шпагата си напред.

Нанесоха си ударите едновременно.

Рибейрак бе пронизан в гърдите, Шомберг – в шията.

Смъртно раненият Рибейрак се хвана с лявата ръка за гърдите – и се разкри.

Шомберг се възползува и втори път го прониза с шпагата си.

Но Рибейрак хвана десницата му, а с лявата заби кинжала в гърдите му чак до ръкохватката. Острието прободe сърцето му.

Шомберг слабо извика и падна по гръб, като повлече и Рибейрак, в чието тяло още стърчеше шпагата му.

Ливаро, като видя, че другарят му падна, бързо отскочи назад и се втурна към него, преследван по петите от Можирон.

Изпревари го с няколко крачки и помогна на Рибейрак, който се опитваше да се отърве от шпагата на Шомберг – издърпа я от гърдите му.

Но след това, когато Можирон го настигна, Ливаро трябваше да се защитава в неблагоприятно положение: на хлъзгавата от кръв земя и в по-лоша позиция, защото слънцето светеше право в очите му.

След секунда пробждащ удар порази главата на Ливаро, той изпусна шпагата и падна на колене.

Антраге силно притискаше Келюс. Можирон побърза да довърши противника си с още един удар. Ливаро рухна на земята.

Д'Епернон нададе ликуващ вик.

Сега вече Келюс и Можирон бяха двама против Антраге. Келюс беше целият в кръв, но раните му бяха леки.

Можирон бе останал почти незасегнат.

Антраге разбра колко сериозно е положението. Още нямаше нито една дракотина, но вече започна да чувства умора. Обаче моментът не беше подходящ, за да моли за почивка противниците си: единия – ранен, другия – разпален от кървавата схватка. С рязък удар, отби шпагата на Келюс и като се възползува от това, леко прескочи оградата.

Келюс отвърна с жесток удар, но разцепи само дървото.

Можирон веднага нападна Антраге отстрани. Антраге се обърна.

В този миг Келюс се мушна под оградата.

– Край с него – каза Шико.

– Да живее кралят! – завика д'Епернон. – По-смело, лъвове мои. По-смело!

– Бъдете така добър да мълчите, господине – обади се Антраге. – Не оскърбявайте човека, който ще се бие до последен дъх.

– И този, който още не е умрял – извика Ливаро.

В този момент, когато никой вече не помнеше за него, страховит, целият в кръв и прах, той се надигна на колене и заби ножа си отзад между плешките на Можирон, който рухна с думите:

– Исусе Христе! Убит съм! – И издъхна.

Ливаро отново се свлече в безсъзнание: направеното усилие и гневът изчерпаха последните му сили.

– Господин дьо Келюс – отпусна шпага Антраге, – вие сте храбър мъж, предайте се и ви обещавам живота.

– Защо да се предам? – възрази Келюс. – Да не съм на земята?

– Не. Но сте целият в рани, а аз съм здрав и читав.

– Да живее кралят! – извика Келюс. – Все още имам шпагата си, господине.

И се хвърли напред, но Антраге отби удара, въпреки че беше нанесен мълниеносно.

– Не, господине, вече я нямате – отговори той, като хвана острието близо до ефеса.

Изви ръката на Келюс и той изпусна шпагата. Антраге само леко

поряз палеца на лявата си ръка.

– О! – изкрещя Келюс. – Шпага! Дайте ми шпага!

Нахвърли се върху Антраге като тигър и го стисна в желязна прегръдка.

Антраге не се опита да разкъса обръча, той прехвърли шпагата в лявата си ръка, а кинжала в дясната и започна да нанася удари на Келюс неспирно и където му падне. При всеки удар кръвта на противника го заливаше, но нищо не можеше да накара Келюс да отвори ръце – на всяка рана той отвръщаше с възклицанието:

– Да живее кралят!

Дори успя да задържи ръката, която му нанасяше ударите, да се увие около невредимия си противник и да го стисне с ръце и крака.

Антраге усети как му спира дъхът.

Той се олюля и падна.

Но като че ли всичко в този ден му помагаше: като падна, направо смаза с тежестта си злочестия Келюс.

– Да живее кра... – пошепна в агония Келюс.

Най-накрая Антраге се освободи от прегръдката му, надигна се на едната си ръка и нанесе на Келюс последен удар – право в гърдите.

– Така – викна той, – сега доволен ли си?

– Да жи... – пошепна Келюс с вече почти склопени очи.

Всичко свърши. Безмълвието и ужасът на смъртта се възцариха на бойното поле.

Антраге се изправи на крака, целият в кръв, но в кръвта на своя противник. Той самият, както вече казахме, остана само с лекото порязване на ръката.

Д'Епернон ужасен се прекръсти и бързо напусна мястото, сякаш преследван от страшен призрак.

Антраге обходи с поглед своите другари и врагове, мъртви и умиращи. Сигурно така е оглеждал и Хораций мястото на битката, решила съдбата на Рим.

Шико притича при Келюс, чиято кръв изтичаше от деветнайсет рани, и го повдигна.

Раздвижването върна Келюс към живота.

Той отвори очи.

– Антраге, кълна се в честта си – каза Келюс, – не съм виновен за смъртта на Бюси.

– О, вярвам ви, господине – произнесе трогнат Антраге, – вярвам ви.

– Бягайте – пошепна Келюс, – бягайте, кралят няма да ви прости.
– Не мога да ви оставя така, господине – възрази Антраге, – дори ако ме чака ешафод.
– Бягайте, младежо – намеси се и Шико, – не предизвиквайте бога. Спасили сте се по чудо, не искайте две чудеса за един ден.
Антраге се приближи до Рибейрак. Той още дишаше.
– Какво стана? – попита Рибейрак.
– Победихме – отговори Антраге тихо, за да не унижи Келюс.
– Благодаря – рече Рибейрак. – Остави ме.
И отново загуби съзнание.
Антраге вдигна шпагата си, изпусната по време на битката, след това и шпагите на Келюс, Шомберг и Можирон.
– Довършете ме, господине – каза Келюс, – или ми оставете шпагата.
В очите на ранения блеснаха сълзи.
– Ние можем да станем приятели – пошепна той.
Антраге му подаде ръка.
– Хубаво! – каза Шико. – Това наистина е рицарска постъпка. Но бягай, Антраге, ти заслужаваш да живееш.
– А моите приятели? – попита младежът.
– Ще се погрижа за тях, както за приятелите на краля.
Антраге наметна плаща, който му подаде конярят, загърна се, за да не личи кръвта, с която беше наплискан, и оставил мъртвите и ранените сред пажовете и слугите, се отдалечи през вратите Сент-Антоан.

Глава 58

Епилог

Кралят, блед от безпокойството, потръпваше от най-малкия шум, крачеше в оръжейната зала и като човек с опит в подобни истории, се опитваше да пресметне времето, което ще е необходимо на неговите приятели, за да се срещнат с противниците и да се сразят с тях, като не забравяше и всички произтичащи от техните характери, сила и ловкост възможности – добри и лоши.

– Сега – си каза в началото – вървят по улица Сент-Антоан. Сега влизат в ограденото. Вадят шпагите. Вече се бият.

При тези думи горкият крал, цял разтреперан, захвана да се моли.

Но благочестивите молитви, които мълвяха устните му, не досягаха

неговата душа, погълната от други чувства.

След няколко минути той се изправи.

– Дано Келюс си спомни – рече той – за онзи контраудар, който му показах: париране с шпагата и удар с кинжала. Шомберг, той е хладнокръвен, би трябвало да убие онзи Рибейрак. Можирон, стига да не стане нещо лошо, лесно ще се справи с Ливаро. Но д'Епернон! О! Той е загубен. Добре поне, че точно той не е най-големият ми любимец. Но не става дума само за неговата смърт, по-лошото е да не би, когато той умре, Бюси, страшният Бюси, да се нахвърли върху другите. Той ще се справи с всички. Ах! Горкият ми Келюс! Горкият Шомберг! Горкият Можирон!

– Господарю – чу се отвън гласът на Крийон.

– Нима вече?... – възкликна кралят.

– Не, господарю, още няма никакви новини само дето херцог д'Анжу моли за позволение да говори с ваше величество.

– За какво? – попита кралят през вратата.

– Време било да разкаже на ваше величество, каква услуга ви бял направил и съобщението му донякъде щяло да успокои ваше величество.

– Добре, доведете го.

В мига, когато Крийон вече се обръщаше, за да изпълни нареждането, по стълбите отекнаха бързи крачки и се чу глас, обърнат към Крийон:

– Искам веднага да говоря с краля.

Кралят го позна и отвори вратата.

– Влез, Сен-Люк, влез – покани го той. – Кажи. Но какво ти е, боже господи? Какво е станало? Мъртви ли са?

Сен-Люк, блед, без шпага, целият в кръв, почти се втурна в стаята.

– Господарю – извика той, като се хвърли на колене пред краля, – мъст! Дойдох да ви моля за мъст!

– Горкият ми Сен-Люк – каза кралят, – какво има? Кажи! Кой те докара до такова отчаяние?

– Господарю, един от вашите най-благородни поданици, един от най-смелите ви воини...

И не можа да продължи.

– А? – обади се Крийон, сигурен, че всички тези определения и най-вече последното можеха да се отнасят само за него.

– ... е убит тази нощ, убит е предателски – завърши Сен-Люк.

Кралят, чиито мисли бяха заети само с едно, си пое по-спокойно дъх. Явно не е никой от четиримата му приятели, защото се беше видял

с тях сутринта.

– Предателски убит тази нощ, ли казваш? За кого говориш, Сен-Люк?

– Господарю, знам много добре, вие не го обичате – продължи Сен-Люк. – Но той беше верен на краля и при необходимост, кълна ви се, щеше да пролее кръвта си до последна капка. Иначе не би бил мой приятел.

– Аа? – сякаш взе да разбира кралят.

И мигновен блясък, ако не на радост, то най-малкото на надежда, озари лицето му.

– Господарю, отмъстете за господин дьо Бюси – извика Сен-Люк, – отмъстете!

– За господин дьо Бюси ли? – разчлени всяка дума от въпроса си кралят.

– Да, за него, когото двайсет убийци заклаха тази нощ. И с право се бяха събрали двайсетима, защото той уби четиринайсет от тях.

– Господин дьо Бюси е мъртъв?

– Да, господарю.

– Значи не се бие тази сутрин? – без да ще, уточни кралят.

Сен-Люк така го погледна, че кралят извърна очи. Тогава видя Крийон, който още стоеше до вратата в очакване на нови нареждания.

Той му направи знак да доведе херцог д'Анжу.

– Не, господарю – отговори междувременно Сен-Люк със суров глас, – господин дьо Бюси не участва в битката тази сутрин, затова ви моля не за мъст, както погрешно се изразих пред ваше величество, а за справедливост. Защото аз ценя своя крал, но особено ценя честта му, затова смятам, че с убийството на господин дьо Бюси е направена много лоша услуга на ваше величество.

На вратата се появи херцог д'Анжу. Той стоеше на прага, неподвижен като бронзова статуя.

Думите на Сен-Люк отвориха очите на краля. Те му напомниха за услугата, с която се бе похвалил брат му.

Погледът му срещна погледа на херцога и Анри се убеди, че е прав, тъй като херцогът с очи отговори „да“ и същевременно съвсем леко му кимна.

– Знаете ли как ще се заговори сега? – възкликна Сен-Люк. – Ако вашите хора победят, ще се каже, че са победили само защото по ваше нареждане е бил премахнат Бюси.

– Кой ще го каже, господине? – попита кралят.

– О, боже! Всички! – възкликна Крийон, който по навик безцеремонно се намеси в разговора.

– Не, господине – отговори кралят, обезпокоен и потиснат от думите на този, който сега, след смъртта на Бюси, оставаше най-храбрият човек в кралството му, – не, господине, никой няма да го каже, защото вие ще ми съобщите името на убиеца.

Сен-Люк забеляза на пода до себе си нечия сянка. Херцог д'Анжу току-що бе влязъл в стаята. Младежът се огледа и го позна.

– Да, господарю, ще го посоча – каза той и се изправи, – понеже на всяка цена държа да опазя името на ваше величество от обвинения за такава мерзка постъпка.

– Слушам ви.

Херцогът стоеше спокойно и слушаше.

Крийон, изправен зад него, гледаше недружелюбно и недоволно клатеше глава.

– Господарю – започна Сен-Люк, – тази нощ Бюси беше подмамен в капан. Когато отиде на среща с жената, която го обичаше, съпругът, уведомен от предател, се прибра в дома си с убийците. Те бяха навсякъде – на улицата, в двора, даже в градината.

Ако всички кепенци на оръжейната зала не бяха затворени, както вече стана дума, щеше да се забележи, че след последните думи принцът пребледня въпреки демонстрираното самообладание.

– Бюси се защитаваше като лъв, но те бяха твърде много и...

– Той е убит – прекъсна го кралят – и е заслужил смъртта си, защото аз, естествено, не бих отмъщавал за такъв прелюбодеец.

– Господарю, още не съм свършил! – възрази Сен-Люк. – След като нещастникът се би около половин час в стаята, след като победи враговете си, той, целият в рани и кръв, почти беше успял да се спаси. Трябваше съвсем малко да му се помогне и аз самият щях да го направя, ако убийците не бяха ме заловили заедно с жената, която той ми беше поверил, и не бяха ме завързали и запушили устата ми. Уви, забравиха да ме лишат от зрение, както ме лишиха от глас, и аз видях, господарю, видях как нещастният Бюси увисна на остриите жезла на оградата с разпрано бедро, и тогава пред него застанаха двама души. Чух как раненият ги молеше за помощ, тъй като смяташе онези двамата за свои приятели. Но единият от тях... Господарю, ужасно е да се разказва всичко това, но повярвайте ми, още по-ужасно беше да се гледа и слуша... Единият от тях заповяда на другия да го застреля и другият изпълни заповедта.

Крийон сви юмруци и се навъси.

– Познахте ли убиецата? – попита кралят, развълнуван против волята си.

– Да – каза Сен-Люк.

Обърна се към принца, посочи го с пръст и като вложи в думите си цялата си тъй дълго съдържана омраза, произнесе:

– Монсеньор д'Анжу. Убиецът е принцът! Убиецът е неговият приятел!

Кралят беше подготвен за удара, херцогът го прие, без да му мигне окоето.

– Да – каза невъзмутимо, – да, господин дьо Сен-Люк добре е видял и добре е чул. Аз заповядах да бъде убит господин дьо Бюси и ваше величество би трябвало да сте ми признателен, тъй като наистина господин дьо Бюси беше мой слуга, но колкото и да го разубеждавах, той се заканваше тази сутрин да вдигне оръжие против ваше величество.

– Лъжеш, убицецо! Лъжеш! – извика Сен-Люк. – Бюси, насечен от шпаги, Бюси, увиснал на железните остриета с пронизано бедро – този Бюси можеше да събуди само жал и у най-страшните си врагове, и най-страшните му врагове биха му помогнали. Но ти, ти – убиецът на Ла Мол и Коконас, ти уби Бюси, както уби един подир друг всичките си приятели. Ти уби Бюси не защото беше враг на брат ти, а защото бе посветен в тайните ти. О! Монсоро много добре знаеше защо си замислил това престъпление.

– Проклятие! – не се стърпя Крийон. – Защо не съм крал!

– Оскърбен съм във ваше присъствие, братко – каза херцогът, бял като платно от ужас, понеже стиснатият юмрук на Крийон и кръвясалите очи на Сен-Люк не му обещаваха безопасност.

– Излезте, Крийон! – рече кралят.

Крийон напусна.

– Правосъдие, господарю, правосъдие! – отново извика Сен-Люк.

– Господарю – намеси се херцогът, – накажете ме, че тази сутрин спасих приятелите на ваше величество и че осигурих бляскава победа за вашата кауза, която е и моя кауза.

– Но аз – обади се вече съвсем въбесен Сен-Люк, – аз ти казвам, че твоята кауза е зловеща и всичко, до което се докоснеш, предизвиква гнева господен. Господарю, господарю, вашият брат е станал покровител на приятелите ви, тежко им!

Кралят усети как тръпка на ужас разтърси тялото му.

В този миг отвън се дочу глух шум, енергични стъпки, бърз говор.

После настъпи дълбока, мъртвешка тишина.

И сред тишината, сякаш самите небеса потвърждаваха думите на Сен-Люк, три бавни, тържествени удара, нанесени от мощния юмрук на Крийон, разгърсеха вратата.

Студена пот изби по слепоочията на Анри, лицето му се разкриви.

– Победени! – извика той. – Моите клетки приятели са победени!

– Не ви ли казах, господарю! – възкликна Сен-Люк.

Херцогът ужасен стисна ръце.

– Виждаш ли, страхливецо – продължи необуздано младежът, – ето как убийците спасяват честта на господарите си. Убий и мен, без шпага съм!

И той запрати копринената си ръкавица в лицето на херцога.

Франсоа изрева от ярост и стана по-блед от мъртвец.

Но кралят нищо не виждаше, нищо не чуваше. Той беше захлупил лице и шепнеше:

– О, бедните ми приятели, те са победени... може би с тежки рани.

Кой ще ми каже истината?

– Аз, господарю – чу се гласът на Шико.

Кралят позна този приятелски глас и протегна ръце към Шико.

– Е? – каза той.

– Двама вече са мъртви, а третият всеки момент ще предаде богу дух.

– Кой е третият?

– Келюс, господарю.

– Къде е?

– В двореца Боаси, където наредих да го пренесат.

Кралят не го доизслуша и с горестен вик се хвърли към вратата.

Сен-Люк трябваше да заведе Диана при нейната приятелка Жана дьо Брисак, затова не беше дошъл веднага в Лувъра.

Жана три дни и нощи се грижи за клетата жена, измъчвана от жестока треска.

На четвъртия ден, изнемогвала от умората, Жана си позволи малка почивка. Но когато се върна след два часа в стаята на приятелката си, Диана вече я нямаше там.

Знае се, че Келюс – единствен от тримата защитници на краля, останал жив въпреки деветнайсетте си рани – умря в същия дворец Боаси, където Шико бе наредил да го пренесат, умря в ръцете на краля след трийсетдневна борба със смъртта.

Анри беше неутешим.

Той поръча за своите приятели великолепни паметници с

мраморните им фигури в цял ръст.

Поръча специални литургии в тяхна памет и нареди на свещениците да се молят за душите им, а към привичните думи на своите сутрешни и вечерни молитви добави следното двустийшие, което произнася до края на живота си:

– О, боже, чуй и моите молитви милион
за Келюс, Шомберг, Можирон.

Близо три месеца Крийон не изпусна от очи херцог д'Анжу, когото кралят възненавидя до края на дните си и никога не му прости.

После дойде септември и тогава Шико, който беше неотлъчно с господаря си и сигурно би го утешил, ако изобщо бе възможно Анри да бъде утешен, получи писмо от Бомското абатство.

То беше написано от ръката на краснописец и гласеше:

„Любезни господин Шико,

Тук въздухът е чудесен и в Бургундия тази година се очаква богата реколта от грозде. Говори се, че нашият господар кралят, комуто, ми се струва, спасих живота, е все още много опечален. Доведете го в абатството, любезни господин Шико, ще го почерпим с вино от 1550 година, което извадих от избата си. Това вино заличава и най-голямата тъга. Не се съмнявам, че то ще развесели краля, защото намерих в една от свещените книги следното забележително изречение: «Хубавото вино изпълва сърцето с веселие!» На латински звучи прекрасно, ще ви го дам да го прочетете. И така, елате, любезни господин Шико, елате с краля, елате с господин д'Епернон, с господин дьо Сен-Люк. Ще видите, тук всички ще се напием и ще се наядем до насита.

Преподобният Горанфло, ваш покорен слуга и приятел.

Р. S. Кажете на краля, че поради грижите около моето настаняване тук още не съм имал време да се помоля за душите на неговите приятели, както искаше той, но веднага, щом приключи гроздоберът, непременно ще го направя.“

– Амин – рече Шико, – царството небесно им е осигурено.

КРАЙ

© 1846 Александър Дюма

Alexandre Dumas
La Dame de Monsoreau, 1846

Сканиране и разпознаване: Борис Борисов, 2008
Редакция: Mummi, 2008

Издание:

Издателска къща „Ведрина“, 1991
ISBN 954-404-002-1
Превод от руски: ЕФ „Качин“
Печатница ДФ „Димитър Благоев“, София

Александър Дюма. Графиня де Монсоро
„Художествена литература“, М., 1978

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9868>]